

HELSINŠKI ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA U SRBIJI

ogledi

Br. 7

Olivera Milosavljević

POTISNUTA ISTINA

Kolaboracija u Srbiji 1941-1944.

Olivera Milosavljević

POTISNUTA ISTINA

Kolaboracija u Srbiji 1941-1944.

IZDAVAČ: **Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji**

ZA IZDAVAČA: **Sonja Biserko**

UREĐIVAČKI KOLEGIJUM:

Latinka Perović

Sonja Biserko

Seška Stanojlović

PRELOM: Nebojša Tasić

KORICE: Ivan Hrašovec

ŠTAMPA: "Zagorac", Beograd 2006.

TIRAŽ: 600

ISBN - 86-7208-129-3

Ova edicija objavljena je zahvaljujući finansijskoj pomoći Evropske unije. Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji snosi isključivu odgovornost za njen sadržaj za koji se ni pod kojim okolnostima ne može smatrati da odražava stav Evropske unije.

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of the Helsinki Committee for Human Rights in Serbia and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

Olivera Milosavljević

POTISNUTA ISTINA

Kolaboracija u Srbiji 1941-1944.

Sadržaj:

• Uvod	7
I DEO	
Javna delatnost i propaganda kolaboracionista 1941-1944.	
1. Nepokolebljiva vera u nemačku pobjedu	20
2. Antisemitizam	25
3. Antikomunizam	28
4. Antidemokratija	31
5. "Nova Srbija" u "Novoj Evropi"	33
6. Vaspitavanje omladine	36
7. Svakodnevni život	41
• Metodološki pristup	57
- Napomene	63
• Ministri u kolaboracionističkim vladama	64
• Registar ideološko-političke aktivnosti i propagande	66
- Uredbe kolaboracionističkih vlada	66
- Izbor iz dekreta koji se odnose na Jevreje i Rome	69
- Izbor iz dekreta koji se odnose na "nacionalno nepouzdanu službenike	69
- Naredbe, odluke, objašnjenja kolaboracionističkih vlada ...	69
- Odluke gradskih i opštinskih organa vlasti, strukovnih udruženja, oglasi firmi	72
- Konkursi	74
- Uredbe, naredbe i saopštenja nemačkih okupacionih vlasti	75
- Navedene odluke koje se odnose na Jevreje i Rome	76
- Navedene odluke koje se odnose na komuniste	79
- Govori i izjave Milana Nedića	81
- Propagandni tekstovi o Nediću kao "Ocu" ili "Sinu" nacije .	82
- Vizije "Nove Srbije" i njene zadružne organizacije	83
- Upotreba pojmova "rasa" i "arijevac"	85

- Položaj žene u "Novoj Srbiji"	87
- Propagandni tekstovi i odluke koje se odnose na Nedićeve i Ljotićeve oružane formacije	88
- Propagandni tekstovi o Adolfu Hitleru	92
- Veličanje Nemačke, njenih saveznika, nacionalsocijalističke ideologije i izjave lojalnosti	93
- Propagandni tekstovi o životu srpskih radnika i zarobljenika u Nemačkoj	100
- Odluke i propagandni tekstovi koji se odnose na četnike	103
- Propagandni tekstovi i objave protiv Jevreja i Roma	105
- Antikomunistički propagandni tekstovi o objave	108
- Tekstovi protiv antihitlerovske koalicije	116
• Registar prosvetno-kulturne aktivnosti i propagande	120
- Aktivnosti Ministarstva prosvete i propaganda nove prosvetne politike	120
- Aktivnosti Narodnog pozorišta u Beogradu	123
- Repertoar veselih pozorišta i bioskopa	125
- Program Radio-Beograda i aktivnost novinarskog udruženja	127
- Reklame za nove knjige, uredbe o zabrani knjiga, prikazi knjiga	129
- Sport, mali oglasi, reklame	130

II DEO

Izvodi iz dokumenata i novinskih članaka 1941-1944.

- 1941.	135
- 1942.	199
- 1943.	260
- 1944.	369
• Izvori	399
• Registar ličnih imena	401
• Registar geografskih imena	413

Uvod

Upravo doneti Zakon kojim se rehabilituju svi "ideološki" protivnici komunizma, počinje sa datumom od 6. aprila 1941. što je istovremeno i njegov najzanimljiviji deo. Imali smo priliku da slušamo predlagачe i zagovornike zakona¹ koji su svojom srčanom odbranom ratnih "ideoloških" protivnika komunizma, nedvosmisleno potvrdili da je čitava stvar i smišljena isključivo zbog njih, a da ih oni posle 1945. ustvari i ne zanimaju, odnosno, da su samo "kolateralna šteta" pokušaja rehabilitacije kvisinga iz vremena Drugog svetskog rata. Saopštili su nam i da bi čitav komunistički period trebalo jednostavno proglasiti zločinačkim čime bi, misle oni, po automatizmu bili rehabilitovani svi njegovi "ideološki" protivnici, a oni ratni proglašeni borcima za pravednu stvar. Zato možemo očekivati da će (kao što se već desilo sa četnicima) ovog puta "demokratama" biti proglašeni nedićevci i ljotićevci, pa će po automatizmu "demokrate" postati i balisti, hortijevci, ustaše, i na kraju, sam nemački Rajh. Svi oni zaista jesu bili "ideološki" protivnici komunizma, ali je, sasvim sigurno, Hitler bio najveći. Zato nije slučajno danas, njihov "ideološki" antikomunizam i početak i kraj svake argumentacije, uz prećutkivanje da su kao protivnici komunizma bili i aktivni protivnici celokupne antihitlerovske koalicije čiji je komunizam bio sastavni deo. Prećutkuje se i da je njihov "ideološki" antikomunizam u tadašnjem shvatanju pojma podrazumevao veličanje nacizma, antidemokratiju, i na prvom mestu, antisemitizam, "slučajno", baš u vreme kada su milioni Jevreja ubijani u "Velikom Nemačkom Rajhu". Na kraju, prećutkuje se i da su "ideološki" protivnici komunizma doživeli

¹ TV B92, emisija "Utisak nedelje", decembar 2005. učesnici ministar Milan Parivodić, istoričar Milan St. Protić, književnica Svetlana Velmar-Janković.

najveći poraz u istoriji XX veka zajedno sa ideologijom koju su podržavali. Oni koji sve to danas prećutkuju da bi ih rehabilitovali kao ratne "ideološke" protivnike komunizma, nemaju pravo da se pozivaju na pobjedničke saveznike iz Drugog svetskog rata.

Pošto je neznanje i ignorancija uz selektivnost i (antikomunističku) mržnju već opšte mesto naše intelektualne i političke elite, i pošto je naša vlast već, ignorišući godišnjice oslobođenja Aušvica i pobjede nad fašizmom 2005, a ovih dana i pretvaranjem Muzeja revolucije u kapelu, pokazala koja joj strana u Drugom svetskom ratu u Srbiji leži na srcu (kao da to nije i izbor strane u čitavom ratu), ova mala zbirka dokumenata i izvoda iz ratne štampe bi trebalo da olakša neupućenima orijentisanje u vremenu i prostoru. Jer, u vreme Drugog svetskog rata svaka podrška fašizmu bila je fašizam, svaka podrška rasizmu bila je rasizam, i najvažnije, svaki ekstremni antikomunizam tada je bio u slavu nacizma.

Zagovornici Zakona su nam saopštili i da u Srbiji nikada nije bilo fašizma pa da današnji "Nacionalni stroj" kao prvu takvu pojavu u istoriji treba hapsiti. Zgražati se danas nad idejama raznih "nacionalnih strojeva", a rehabilitovati njihove duhovne očeve kao "demokratske" intelektualce i "patriote", cinizam je i maska koja ništa ne skriva. Naprotiv! Odnos prema Aušvicu i 9. maju 2005. uz Zakon koji počinje sa 6. aprilom 1941. predstavlja previše "slučajnosti" oko jednog fašizma i jednog antifašizma. On govori o jednoj ideološkoj matrici čije su simpatije neprikriveno na jednoj strani.

Kako se dogodilo da antifašizam kao "teorijski postulat i moralnopolitička vertikala XX veka" u savremenoj Srbiji (i šire) bude odbačen, a da umesto njega antikomunizam bude uzdignut na pijadestal vrhovnog moralnog načela? Ovakav obrt desio se, u kontekstu opšteg desničarskog evropskog trenda,² kao rezultat lutanja savremene elite u traženju "novog" identiteta društva sa njegovom "novom" nacionalnom prošlošću, a u bitno promenjenim društvenim okolnostima. Raspad države i identiteta društva izgrađivanog u njoj, bio je i posledica zahteva nacionalističke ideologije ali i izvor njenih daljih radikalizacija. Nacionalizam, kao nova paradigma okupljanja koja je negirala i jugoslovensku (multietničku) državu i identitet njenog društva (postulat o "bratstvu i jedinstvu"), uslovio je njihov raspad. Početni impuls dat je

² v. T. Kuljić, *Prevladavanje prošlosti*, uzroci i pravci promene slike istorije krajem XX veka, Beograd, 2002.

osporavanjem multietničke države koja već svojim strukturom "guši" nacionalni ekskluzivizam, onemogućava njegovo okupljanje i uspon, i nasuprot "prirodnom" i "organskom" etničkom identitetu, nameće "neprirodni" multikulturalizam. Sa odbacivanjem "neprirodne" države išlo je i osporavanje svih elemenata zajedništva, na prvom mestu, zajedničke prošlosti, uz selektivno "izvlačenje" iz nje samo onoga što je ekskluzivno "nacionalno". Zato za razumevanje površnosti nacionalističkog *vjeruju* nije zanemarljiva činjenica da se u svojoj prvoj fazi, sredinom 80-ih godina, ne samo pozivao na antifašizam, već se i prepoznavao kao nacionalizam po tome što je negirao antifašizam kod svih ostalih jugoslovenskih nacija. Ambivalentna pozicija, međutim, u kojoj se nacionalizam našao, odbacujući Jugoslaviju kao srpsku "tamnicu" a istovremeno tvrdeći da su samo Srbi bili "Jugosloveni", odbacujući komunizam koji je "zatirao" srpsku naciju a istovremeno tvrdeći da su samo Srbi bili partizani, otvorila je prostor za promenu paradigme novoizgrađivanog identiteta. Sa brisanjem jugoslovenske i komunističke prošlosti izbrisan je i partizanski (internacionalistički) pokret a sa njim i antifašizam. Ostalo je samo (za potrebe predstavljanja pred spoljnim svetom) deklarativno, i više usput, pozivanje na antifašizam bez stvarnog značenja i smisla, osim kao reči ispražnjene od sadržaja koja zvuči kao preporuka. Utoliko je postalo upadljivije prećutkivanje njegovih nosilaca u ratnoj prošlosti koja je za temu fašizam – antifašizam jedino relevantna.

S druge strane, raspad države i društva predstavlja nov i nepresušni izvor radikalizacija u koje nacionalizam, po svojoj prirodi iracionalne ideologije udaljene od stvarnosti, neminovno upada, bez unutrašnjih sposobnosti da se u propadanju zaustavi. Raspad je neposredno proizvodio, a proizvodi i dalje, sve dublje zahvate u reviziju istorije kako bi nova konstrukcija identiteta dobila oslonac u "kontinuiranoj" i "čistoj", samim tim ideološki konstruisanoj nacionalnoj prošlosti. Zato je i moglo da se u revidiranoj istoriji, od nekadašnjih "jedinih" partizana u bivšoj Jugoslaviji, prvo stigne do Draže Mihajlovića kao "prvog gerilca u Evropi" (tzv. antifašizam za spoljnu upotrebu), a danas i do Milana Nedića kao "ideološkog" protivnika komunizma koji je samo pre drugih shvatio gde se krije najveće "zlo" (tzv. antikomunizam za domaću upotrebu). Upravo u tom kontekstu, njegov "ideološki" antikomunizam ima još jednu funkciju – da neuporedivost mržnje kvislinga prema partizanskom pokretu u odnosu na pokret Draže Mihajlovića, prikaže samo kao rezultat "ideološkog"

odbacivanja, a ne kao produkt različite prirode odnosa ova dva pokreta prema okupatoru. U temelju oba novokomponovana mita stoji treći – mit o nacionalnoj istoriji koja je uvek “čista”, i nacionalnim junacima koji su uvek “ispravni”, kako bi i savremeni identitet konstruisan na ovakvim konstrukcijama bio onaj “konačno pronađeni” – “pravi” i “autentični” identitet.

Svi kolektivni identiteti su konstrukcije. Ali konstrukcije građene na drugim, labavim konstrukcijama, bez temelja i oslonca, imaju više razloga od drugih da se boje rasplinjavanja i unutrašnjeg raspadanja kolektiva kojima su namenjeni. U konkretnom slučaju odgovornost za to leži isključivo na današnjoj intelektualnoj i političkoj eliti koja više nema pravo da se poziva na negativno nasleđe prethodnika. Ove konstrukcije su samo njeno originalno delo.

Vladajuća ideologija u Srbiji, sasvim neuverljivo, danas pokušava da svoj antikomunizam prikaže kao rezultat sopstvenih liberalnih i demokratskih načela. Neuverljivo, zato što takvu kritiku komunizma još nismo čuli. Ali zato svakodnevno slušamo kritiku koja koristi argumentaciju koju su pre šezdeset godina detaljno razradili kolaboracionisti. Zato se privid koji se stvara deklarativnim izdizanjem demokratskih načela (više partijski sistem, parlamentarizam, podela vlasti, slobode koje proklamuje demokratija) u polazne pretpostavke kritike komunizma, sasvim ogoljuje argumentima kojima se brani npr. pomenuti Zakon, otvarajući mnogobrojna pitanja: kakve veze sa demokratskim načelima ima osuda antifašizma? Gde je mesto kolaboracionista u ovako definisanim pobudama? Kako razumeti njegovo započinjanje sa šestim aprilom 1941? Šta je bila ključna vododelnica tog 6. aprila? Sukob demokratije i komunizma? Koalicija fašizma i komunizma protiv demokratije? Ne, šestog aprila nastala je samo jedna nepomirljiva podela – kolaboracija sa fašizmom ili borba protiv njega. Zagovornici Zakona već u drugom krugu argumentacije zaboravljaju na demokratsku kritiku komunizma (koju nikako da započnu) i prelaze u nacionalni romantizam zahtevajući “nacionalno pomirenje” i ispravljanje “istorijskih nepravdi”. I već tu neminovno dolaze na teren falsifikovanja istorije potvrđujući da je u osnovi njihovih zahteva samo želja da se “pomiri” sve ono što je u ratnoj prošlosti imalo nacionalističko obeležje, pa makar spadalo i u korpus fašističkih ideja, a da se iz nje isključi sve što je bilo nenacionalističko, pa makar tada donelo Srbiji (u jugoslovenskom kontekstu) svetsku slavu borca

protiv fašizma. U ime odbrane šačice kolaboracionista (nacionalista), danas se iz istorije brišu hiljade srpskih omladinaca koji su, kao i ceo civilizovani svet, kolaboraciju sa fašizmom doživljavali kao zločin. U ime “nacionalnog pomirenja” i “ideološkog” protivljenja komunizmu, iz srpske istorije sa isključuje jedan od njenih najboljih delova – antifašistička borba.

Još jedan motiv zamene antifašizma – antikomunizmom, ne manje značajan od prethodnog, može se prepoznati u težnji da se zaglušujućim antikomunizmom prikrije fašističko nasleđe kolaboracionista kojima je njihov nacionalizam preporuka za rehabilitaciju. U današnjem “antifašizmu”, Adolf Hitler je ostao podrazumevani simbol zla. Ali ne i njegovi mnogobrojni sateliti među kojima domaći kolaboracionisti imaju zaslužno mesto. U prekrajanju istorije koje se upravo vrši oni su nasilno odvojeni od svog idola kako bi dobili novo obličje. Od samog zla postali su samo “ideološki” protivnici novog i većeg zla – komunizma. A zaboravlja se da su nekada, zaslepljeni Hitlerovim sjajem, dok je Rajh bio “Veliki” i oni želeli da budu njegov deo, da su ušli u istoriju kao njegov deo i da bi po zaslugi i njihovoj želji bilo da uvek ostanu njegov neraskidiv deo.

Putevi i motivi izmišljanja prošlosti su prozirno jasni. Mogli bi se tumačiti samo kao još jedna prolazna faza u naopako shvaćenoj konstrukciji novog indentiteta. Ali samo kada antikomunistička histerija koja služi da prikrije odsustvo ideja, programa i sposobnosti savremene elite, ne bi otvarala prostor za novu fašizaciju društva. Tamo gde postoji fingirani antifašizam, fašizmu su širom otvorena vrata.

Zbog svega navedenog, zanimljivo je videti kako je “ideološko” protivljenje partizanima izgledalo za vreme Drugog svetskog rata, šta su “demokratski” intelektualci tada pisali i kakve su novine uređivali, koju su propagandu širili i oblikovali, koje su odluke donosili i svojeručno potpisivali i koga im je sa nacizmom “proviđenje” poslalo. Ništa manje nije zanimljivo videti i zašto je omladina tada listom odlazila partizanima i u velikom broju bila levičarski orijentisana.

Zajednički imenitelj celokupne kolaboracionističke aktivnosti za vreme Drugog svetskog rata i ono što donekle može da umanji strahote njene rasističke sadržine, predstavlja njen primitivizam (sa “zaobilaženjem istine” kao primarnom odrednicom) koji je nekada išao do groteske. Istovremeno, ono što pojačava njen značaj i svrstava je u najbolje učenike Gebelsove propagande je neverovatna ostrašćenost sa kojom je vođena.

Zato je sasvim razumljivo što je njen uticaj na srpsku javnost tokom rata bio kontraproduktivan. Priliv omladine u dobrovoljačke odrede i državnu stražu bio je zanemarljiv i predstavljao veliki problem za Milana Nedića i njegove saradnike pred nemačkim vlastima kojima je obećavano da će partizanski pokret biti uništen. S druge strane, već tada su bili svesni da su zbog svoje kolaboracije u širokim krugovima srpske javnosti optuživani za izdaju, neuverljivo se braneći svojom brigom za narod. Za razliku od tadašnje srpske omladine koja Nediću nije poklonila svoje poverenje, od današnje omladine, aktuelna ideologija "pomirenja" traži da ga prihvati kao jednog od "najvećih" Srba, čak "oca". U sveopštoj "zaboravnosti", zaboravlja se i da ocenu uloge ličnosti u ključnim istorijskim zbivanjima definišu savremenici. Sva naknadna ulepšavanja i konstrukcije koje se proizvode u bitno drugačijim okolnostima, predstavljaju samo novokomponovani mit za dnevne potrebe.

Na kraju, opravdanje da su rat i okupacija određivali da je "moralo" tako da se radi, nikako ne stoji. Postojao je izbor: kolaboracija sa fašizmom/nacizmom ili borba protiv njega. Ali danas nije ključno pitanje zašto su se 1941–1945. jedni opredelili da budu kvislinzi a drugi borci protiv fašizma. Ključno pitanje je: zašto su 2005/06. prvi postali žrtve, a drugi zločinci.

I DEO

JAVNA DELATNOST I PROPAGANDA KOLABORACIONISTA 1941–1944.

U srpskoj historiografiji za poslednjih šest decenija, slika Milana Nedića (kao kolaboracionističkog simbola) prešla je dug put i napravivši pun krug, vratila se danas tamo gde je bila 1941. godine. Od ocena da je u pitanju “vodeći srpski kvisling” i “samozvani otac Srbije”, odranije “opsednut nemačkom vojnom snagom” koji je prihvatanjem izbeglica stvarao mit o sebi kao spasiocu a u osnovi ih iskorišćavajući za manipulacije “u okvirima politike služenja okupatoru”,³ danas se stiglo do tvrdnji (u najgorem slučaju) da je u pitanju “najkontroverznija” ličnost srpske istorije. Stavljanjem akcenta na njegovu predratnu vojničku biografiju, iz ratnog perioda se uglavnom izvlači samo konstatacija o njegovom nevoljnom prihvatanju “nezahvalne” dužnosti predsednika vlade a u plemenitom cilju očuvanja “biološke supstance srpskog naroda”.⁴ Negiranje prethodne slike Milana Nedića danas se vrši prostim odbacivanjem svega što je u proteklih pola veka u historiografiji o njemu napisano, sa jednostavnom konstatacijom da je u pitanju “komunistička” i “režimska” historiografija, samim tim ideološka i izmišljena.

Svako ozbiljno istraživanje, međutim, lako može i danas, kao što će moći i u budućnosti, samo da potvrdi, čak i pojača, upravo pređašnju, danas odbačenu sliku, uz uslov da se oslobodi “straha” da će od vladajuće nacionalističke ideologije biti označeno kao “komunističko”. Zanimljiv je, međutim, fenomen da je i ta, danas “odbačena” historiografija, izuzev malog broja autora koji su se eksplicitno bavili kvislinškim režimom Milana Nedića,⁵ iznenađujuće retko stavljala akcenat na analizu rada njegove vlade, uglavnom ga pominjući usput i samo konstatujući njegovo

³ B. Petranović, *Istorija Jugoslavije 1918–1978*, Beograd, 1980, s. 206, 262.

⁴ K. Nikolić i dr, *Istorija za III i IV razred gimnazije*, Beograd, 2002, s.173.

⁵ M. Borković, *Milan Nedić*, Zagreb, 1985.

kvislinštvo. Njena primarna orijentacija na osvetljavanje Drugog svetskog rata preko dva aspekta: partizani – Nemci i partizani – četnici, potisnula je kvislinški režim, njegovu aktivnost i ideologiju na marginu interesovanja posleratnih historičara. Pri tom, aktivnost Milana Nedića uglavnom je posmatrana kroz njegovu antikomunističku delatnost uz začuđujuće zanemarivanje, u ratnim uslovima podjednako važnog aspekta – njegovog antisemitizma. Stavljajući ga u kontekst odnosa komunizam – antikomunizam, za historiografiju socijalističke Jugoslavije od posebnog značaja, podrazumevajući njegovo mesto u kontekstu odnosa fašizam – antifašizam, a uglavnom zanemarujući rasističku prirodu njegove aktivnosti, olakšano je današnjem vladajućem antikomunizmu da Nedića prigrlji kao samo jednog u nizu “ideoloških” protivnika komunizma. Nedovoljna naučna osvetljenost njegove ideološke arhaičnosti u potpunosti oslonjene na nemački nacionalsocijalizam i evropsko kvislinštvo, ima svoj deo odgovornosti što su danas, na velika vrata u javni život i školske udžbenike ušli Nedićevo “domaćini”, “Nove Srbije”, “biološke” i “čiste” nacije.

Cilj ove knjige je da osvetli javnu delatnost i propagandu kolaboracionista u Srbiji za vreme Drugog svetskog rata, koje tokom više od tri godine (od aprila 1941. do oktobra 1944.) nisu doživljavale kvalitativne promene u odnosu na početno zacrtanu liniju – pružanje sveobuhvatne pomoći nemačkom nacionalsocijalizmu na njegovom putu ka konačnoj pobedi i stvaranju “novog” sveta. Razlozi što je izabrana upravo *javna* delatnost nalaze se u činjenici da je ona savremenicima bila nedvosmisleno poznata i već tada pružala mogućnost opredeljivanja.

Aktivnost kolaboracionista u Srbiji započela je odmah po ulasku nemačke okupacione vojske u Beograd. Obrazovan je Savet komesara ministarstava na čelu sa Milanom Aćimovićem, a posle četiri meseca, usled nezadovoljstva njegovim učinkom u uništavanju partizanskog pokreta, nemačka okupaciona vlast je dala mandat Milanu Nediću da obrazuje vladu. Konstituisana krajem avgusta 1941, Vlada je nedvosmisleno činila kontinuitet sa prethodnim Savetom, budući da je jedan broj komesara, kao i Milan Aćimović lično, i u njoj nastavio svoju aktivnost.

Savremena nacionalistička percepcija Milana Nedića kao “Oca Srbije” sa celokupnom argumentacijom, potpuno je preslikana iz ratne kolaboracionističke propagande. Njegovi propagandisti su svakodnevno

ulagali veliki trud da kvislinšku poziciju prikažu kao jedino ispravnu i moguću, a Milana Nedića izdignu na mesto nacionalnog “Oca” koji se žrtvuje za svoju “decu”. Nisu zaobilazili ni činjenicu da je u ratu izgubio sina, često je upotrebljavajući za dokazivanje njegove “očinske” ljubavi prema srpskom narodu, pošto mu je od “dva ideala za koje je živeo” – srpski narod i jedinac sin – ostao samo narod. Nedić je svakodnevno obeležavan kao “Otac Srbije” kojeg je samo “proviđenje” poslalo, kao “sin naroda”, “rasan vojnik”, “junak”, “proslavljeni vojskovođa”, “prekaljeni rodoljub”, “prvi domaćin nacije”, “pregaoc za spas Srpstva”, “čovek časti i hrabrosti” koji je “s požrtvovanošću isposnika i starih apostola” pristupio obnovi Srbije.

Lako je, međutim, utvrditi da je i sam Nedić veoma doprineo izgradnji svog kulta u redovima pristalica, konstantno se patetično obraćajući narodu (seljacima, radnicima, omladini) kao svojim “sinovima” i “deci” i potencirajući sopstveno “čisto” srpsko šumadijsko poreklo, što je, u kontekstu lične tragedije koju je doživeo, trebalo da pojača uticaj smišljeno izgrađivane propagande o “Ocu Srbije” koji je svoju funkciju prihvatio radi spasavanja naroda. Nije zanemarljiva ni činjenica da je upravo on uveo u javni govor sintagmu o “Majci Srbiji” što je “Ocu Nediću” davalo posebnu težinu, proizvedeći redovno zavetovanje i usklrike odanosti “Majci Srbiji i generalu Nediću”. O potrebi da građenjem kulta u narodu pojača prihvatljivost svog političkog položaja svedoče i činjenice, da je, iako u ratno vreme, sam potpisivao uredbu o ustanovljenju institucija za decu koje su nazivane njegovim imenom (“Fond armiskog generala Milana Nedića za radničku decu”, “Nedićev dečji grad”).

Istovremena patetičnost i ostrašćenost njegovih javnih nastupa zaslužuju posebnu pažnju. Narodu se obraćao rečima: “braćo Srbi i sestre Srpkinje”, “omladino naša, deco slavnih predaka, sinovi Otadžbine naše”, “draga braćo, srpski seljaci”, “draga braćo i sestre, Srbi i Srpkinje”, “deco moja, junaci”, “draga braćo zadrugari, dozvolite da vas tako oslovim po starom srpskom običaju kada smo svi bili braća, svi Srbi”, “draga deco moja, sinovi otadžbine”, “vi me poznajete, draga braćo moja, ja sam od vaše gore list”. Sebe je predstavljao rečima – “evo, ovo je kost vaše kosti, ovo je krv vaše krvi”, “Božjom pomoću, a pod mojim vođstvom...” – i u promenama raspoloženja pozivao narod, nekad sa puno nade: “hajte k meni. Hajte novom životu, boljem srpskijem”, “zora puca, biće Srpskog dana”, “Srbi, hajdete sa mnom, budućnost je naša”, “vaistinu vam

kažem"... – a nekad rezignirano: "pomozite mi, tako vam mleka srpskog", "ako smo Srbi, ako smo ljudi"...

Potpuno u neskladu sa patetičnim tonom njegovih nastupa i javnih deklamovanja stihova, bili su njegovi svakodnevni ostrašćeni pozivi da se partizani, kao srpski "izrodi i izdajnici", satiru i ubijaju, uz kletve upućivane pojedincima: "srpsko ga mleko ogubilo". Pozivao je narod i svoje dobrovoljce rečima: "satrite odmetnike i razbojнике"; "to su odrodi, komunisti. Satrite ih. To izdajničko seme satrite da bi naš narod živeo"; "ubijajte komuniste i seme im zatrite. Tu ne sme biti ni milosti ni sažaljenja"; "satirite ih i ubijajte. Trebate taj kukolj iz srpske narodne njive. Vaša će se ruka posvetiti a ime ovekovečiti"; "te izrode moramo istrebiti. Za njih nemam milosti. Moramo istrebiti njih, da biste vi živeli".

Da ne bi bilo zabune i ovakva mržnja pogrešno protumačila kao "ideološki" antikomunizam, nužno je naglasiti da Milan Nedić, istovremeno, nije ni pokušavao da sakrije svoju fascinaciju nemačkim nacionalsocijalizmom. Naprotiv, proglašavao ga je idealnim društvenim uređenjem i tražio da se i buduća "Nova Srbija", u čije stvaranje nije sumnjao, oblikuje po uzoru na njega. Ustanove koje je njegova vlada formirala bile su preslikane iz nacističke Nemačke ("Srpska zajednica rada", "Nacionalna služba rada" – "Radna služba Rajha"), a dokumenta koja je potpisivao nosila su rasističke odrednice preuzete iz nacionalsocijalističke ideologije. Njegovi propagandisti su podanički prihvatili ključnu terminologiju Gebelsove propagande, glorifikujući srpsku "rasu", prihvatajući sopstveno "arijevstvo", određujući srpski "životni prostor", veličajući dobrovoljačke odrede kao "falange" i tražeći od omladine da "fanatizovano" sledi Nedića u izgradnji "novog poretka" u Srbiji i Evropi.

Za razumevanje vizure iz koje je Nedić posmatrao zbivanja, značajno je registrovati njegova uveravanja javnosti da je za Srbiju rat završen aprila 1941. godine. Svoje vreme je percipirao kao vreme "posle rata", odnosno, vreme mira, napretka i spokojstva uspostavljeno zahvaljujući nemačkom Rajhu. Sugerisao je da se u upravo ostvarenom miru obnavlja "Nova Srbija" pripremajući se za uključenje u "novi poredak" u "Novoj Evropi" na čelu sa "Velikonemačkim Rajhom". Taj sanjani dan očekivao je posle pobede Nemačke na Istočnom frontu i Japana na Dalekom istoku, odnosno, posle sveopšteg poraza komunizma i demokratije. I više od toga, iako je redovno

i normalno koristio termin "okupacija", u njemu je pre bila sadržana nada u bolju budućnost nego strah od nje. Kada je pozivao narod da mu pomogne "tako mu mleka srpskog", tim rečima prethodile su tvrdnje da sve što je njegova vlada uradila "sve su to omogućili okupatori" kojima narod duguje "blagodarnost" za obezbeđen život i "časno mesto saradnika u izgradnji novoga sveta". U tom novom svetu, ideal je bilo okupljeno, jedinstveno "srpstvo", bez partija, ideologija i ideja, jer "srpski narod želi da bude i ostane samo Srbin". Istovremeno, u Evropi je primećivana samo podela na "nacionalistički front i front internacionalnog komunizma, jevrejstva i lažne demokratije". Proglašavajući Srbe nacionalistima, Nedić je podrazumevao da im je mesto "jedino u nacionalističkom taboru".

Ideologija i praksa kolaboracionista su tokom čitavog rata bile u savršenom skladu. Nikada u koliziji. Njihov sklad i međusobna uslovljenost bile su do te mere izražene da ih je teško odvojeno posmatrati i analizirati. Čak je praksa više govorila o ideologiji nego što je ona sama morala teorijski da bude uobličavana, stvarajući nerazdvojno jedinstvo misli i sprovedenih dela. Zato se sadržina propagande i aktivnosti, odnosno, ideologije i prakse vlade Milana Nedića, može svesti na nekoliko ključnih odrednica. *Nepokolebljiva vera u nemačku pobjedu* uz uverenje da će nacionalsocijalistička ideologija, sa rasnom teorijom u svojoj osnovi, određivati sudbinu buduće "Nove Evrope", stavili su *antisemitizam* na centralno mesto celokupne aktivnosti kolaboracionista. Za revnosnim antisemitskim delovanjem sledio je *antikomunizam* proistekao isključivo iz nacionalsocijalističke vizure, i na kraju, *antidemokratija* kao produkt odbacivanja svih tekovina zapadne civilizacije. Na takvim pretpostavkama građen je koncept "Nove Srbije" u "Novoj Evropi" kao teokratske, korporativne države. Ključni momenat u pripremama priključenja "Nove Srbije" "novom poretku" bilo je stvaranje nove "fanatizovane" omladine, koja je u skladu sa zahtevima "novog doba" trebalo da bude stvorena *vaspitavanjem* u nacionalističkom duhu. S druge strane, kako se i od celokupnog društva očekivalo prilagođavanje "novom poretku", kroz organizaciju *svakodnevnog života* tokom okupacije, može se naslutiti kakve su bile "vizije" života običnih ljudi u budućoj Nedićevoj državi.

1.

Nepokolebljiva vera u nemačku pobjedu

Vera u nepobedivost Nemačke nije kod dela kolaboracionista nastala tek aprila 1941. godine, niti su se ideje nacionalsocijalizma tada prvi put našle na stranicima beogradskih novina. U starim desničarskim krugovima nije bilo teško naći propagandiste koji su tokom čitavog rata objašnjavali da je Nemačka bila primorana da u njega uđe kako bi se "odbranila" i zaštitila svoje "pravedne" zahteve – "životni prostor" i očuvanje "rase". Kako bi u takvom konceptu našli svoje mesto, Nedićevi propagandisti su tvrdili da Nemačka istovremeno obezbeđuje "životni prostor" i svim "konstruktivnim" evropskim narodima. Njena saveznica Italija, koja sabijena "nije mogla da diše", po njima se borila za nove prostore s punim pravom da izdejtstvuje "svoje mesto pod suncem", a Japan je "u džinovskoj borbi za nove prostore" osvajao ogromna prostranstva "dovoljna da obrazuje veliku daleko-istočnu imperiju" i onemogućiti američke imperijalističke planove. Zato je javnost uveravana da je pobjeda Trojnog pakta ("blok sloga i iskrenosti") neizbežna i neupitna kao i da će posle rata biti formirana "Nova Evropa" po Hitlerovim vizijama ("grandiozni revolucionarni koncept") u kojoj će i "Nova Srbija" imati svoje mesto, koje prethodno mora "konstruktivnim" radom da zasluži.

Alternative nije bilo – ili će Nemačka pobediti ili će "Evropa propasti". Zato su svakodnevno veličane nemačke pobjede, oduševljavalo se "viteškim" ponašanjem nemačke vojske, divilo se njenoj snazi, "duhu" nemačkog vojnika i glorifikovala "herojska" borba nemačkog naroda. Sam Nedić je, zahvaljujući se "Velikom Nemačkom Rajhu" što na Istoku brani evropsku civilizaciju i evropske narode, zaključivao: "ako bi Nemačka popustila, ne pomagana od nas svijetu, Evropa bi bila groblje".

Nije Nemačka fascinirala kolaboracioniste samo svojom vojnom snagom. Njen nacionalsocijalizam je bio predmet ništa manjeg divljenja. Glorifikovano je "nacionalsocijalističko rasno gledanje na narodnosti" i

uspesi "snažnog nacionalsocijalizma" koji se "junački uhvatio u koštac sa jevrejštinom" uspešno je "iskorenjujući". Sa odobravanjem je opisivano kako su ideje nacionalsocijalizma prodrle u "dušu nemačkog čoveka" stvarajući najčvršću moguću zajednicu, kako je nemački narod "sav okupljen oko svojih vođa", a Nemačka potpuno nacionalsocijalistička – "jedinstvena po mišlju, jedinstvena po naporima i spremnosti na žrtvu". Nacionalsocijalizmu se divilo i što je na nemačkom selu stvorio "gospodina-seljaka" kome je "priznata uloga večnog obnavljača čistote rase", što je obezbedio razvoj svakog novorođenčeta koje će biti "nosilac fizičke i duhovne lepote svoje rase", što je spalio "otrovnu, razornu, nemoralnu, nenarodnu" literaturu... Otvoreno se priželjkivalo da u bliskoj budućnosti i srpski narod doživi "isti trenutak".

Čovečnost i humanost su viđene kao temeljni principi nacionalsocijalizma. Pisalo se o njegovim "opštečovečanskim idealima", o zaslugi nacionalsocijalističke partije u Nemačkoj za širenje socijalnog osećanja, a "nacionalsocijalističkoj Nemačkoj" se zahvaljivalo i što je u "Novoj Srbiji" omogućila "ostvarenje socijalnog programa generala Nedića".

Verujući da je nacionalsocijalizam u početku hteo da izgradi "životni prostor samo za svoje saplemenike" ali da je razvojem događaja "stavljen pred zadatak da gradi životni prostor za čitav evropski kontinent", propagandisti su izražavali nadu da će i "Nova Srbija" naći "sasvim sigurno svoje mesto u toj novoj zajednici naroda, koju snažnim zamahom formira sada velika nacionalsocijalistička Nemačka". Zato su zaključivali da se za Nedićevu Srbiju "postavlja jedno jedino rešenje i jedini put opredeljenja: za nacional-socijalnu revoluciju evropskog zapada i za novi poredak na evropskom kontinentu koji on nagovešćuje Evropi posle rata". Primećujući svuda samo nemačke pobjede, i 1944. su tvrdili da je "blagodareći izdašnoj potpori okupatorskih vlasti" sloboda srpskog naroda već "obezbeđena" a budućnost "konstruktivne Srbije osigurana".

Pored nemačke vojne snage i nacionalsocijalističke ideologije, posebno je glorifikovan Adolf Hitler. Oslovljavajući ga kao "Firera" ili "Vođu Rajha", propaganda ga je veličala kao državnika, vojskovođu, predstavnika "Nove Evrope", kao "ličnost sveobuhvatne genijalnosti", kao "genijalnog državnika i umetnika", "neimara i graditelja", "velikog Evropljanina", zaštitnika "bele rase", "čoveka beskrajnne energije". Tvrdila

je da je Hitlera "proviđenje" dovelo na čelo Nemačke u trenutku kada su je ugrožavali "jevrejstvo, plutokratija i boljševizam" i da on, kao branilac evropske civilizacije, zaslužuje zahvalnost evropskih naroda. Njegove reči su obeležavane kao svetionici, njegova logika kao nepogrešiva, a atentat na Hitlera 1944. osuđivan je kao zločinački i sramni čin, uz zahvaljivanje bogu što je spasavajući njegov život "sačuvao" Evropu.

U kolaboracionističkoj štampi se, uz Hitlera, od nemačkih vođa posebno poklanjala pažnja aktivnostima Gebelsa i Ribentropa, a od njihovih saveznika pominjali su se uglavnom "Duče", Kvisling i "Poglavnik" Pavelić, pri tom, samo kada je trebalo istaći i njihov doprinos stvaranju "novog poretka".

U takvom kontekstu je bilo normalno što je Nedićeva vlada spremno donosila i potpisivala uredbе kojima je pripadnicima nemačke narodnosne grupe u Srbiji obezbeđivan privilegovani položaj u odnosu na srpsko stanovništvo. Već je Savet komesara jula 1941. doneo Uredbu kojom se domaćim Nemcima garantovao "uticaj nacionalsocijalističkog pogleda na život", dok im je Nedićeva vlada svojim uredbama obezbeđivala plate i penzije i kada su u nemačkoj vojsci već bili nagrađivani, sve koji su stupali u nemačku vojsku oslobađala plaćanja poreza obaveznih za ostale građane, a kao članove "Srpske zajednice rada" oslobađala plaćanja, inače obavezne, članarine. Nedićeva vlada je potpisivala i odluke po kojima za državljane Rajha nije važno ograničenje dozvole za rad u Srbiji, po kojima su sve diplome Rajha priznavane bez nostrifikacije, ili npr. po kojima su gradovi u Banatskom okrugu umesto srpskih dobijali nemačka imena.

U skladu sa razumevanjem svog mesta u "novom poretku", Nedićeva vlada je zahtevala da se Nemačkoj pruži svaka pomoć, pre svega borbom protiv partizana i "jevrejske zavere". Naglašavajući da "Nemačka nije naš neprijatelj", otvoreno se hvalila zajedničkim akcijama nemačke vojske i srpskih oružanih odreda u uništavanju partizana, ocenjujući svaku njihovu akciju protiv okupatora kao "podmuklu" i "zločinačku".

Sa druge strane, redovno je objavljivala pohvale koje su joj stizale iz Nemačke i citirala nemačke novine koje su hvalile Nedićevu kolaboraciju, npr. da "on vodi svoj narod jednim ispravnim putem moralnog i političkog preporoda", da ne propušta nijednu priliku "da preko radia ili štampe ne pozove svoj narod na put razuma i saradnje sa nemačkim vlastima", ili da je "uspeo da svoju malu zemlju već sada uključi u radove na obnovi

kontinenta" iskorišćavanjem srebra, olova, bakra, cinka, mangana, hroma, boksita za "potrebe nemačke ratne industrije".

Propaganda je potencirala prisustvo Nedića i ostalih članova vlade u počasnim ložama na proslavama nemačke okupacione vojske u Beogradu ili prilikom odavanja počasti poginulim nemačkim vojnicima, a zvezdani trenutak je predstavljala poseta Nedića Hitleru 1943. godine, tada tumačena kao "veliki dan" za Srbiju.

Uz podršku u vojnim akcijama, Nedićeva vlada je smatrala svojom primarnom dužnošću da Nemačkoj pruži pomoć u radnoj snazi, šaljući radnike da pomognu "Velikom Nemačkom Rajhu" u njegovoj "revolucionarnoj borbi" i reklamirajući ga kao obećanu zemlju. Kolaboracija je proizvodila potrebu dokazivanja da su Nemačka i Srbija uvek imale neraskidive veze i odricanja da je u prošlosti bilo neprijateljstava. Istovremeno je negirano da se u okupiranoj Srbiji sprovode represalije i prinudni rad. Prvo je odbacivano ciničnom tvrdnjom da se "streljanja komunista i jevreja" ne mogu ocenjivati kao nekakve represalije, a drugo, uveravanjem javnosti da srpski radnici idu u Nemačku dobrovoljno, "u goste", a u srpske rudnike koji su proizvodili za ratne potrebe Nemačke, iz oduševljenja i ljubavi prema fizičkom radu. Istovremeno je, međutim, uvodeći obavezan lični rad za nemačke potrebe – kuluk, Nedićeva vlada za neodazivanje pretila stanovništvu prinudnim radom van Srbije i kaznenim merama "koje se primenjuju samo na dezertere", a njihovim porodicama obećavala da će biti "konfinirane kao taoci sve do pronalaska takvog lica".

Posebnu pažnju Nedićeva vlada je poklanjala slanju seoskih omladinaca u Nemačku. Do 1944. poslala je pet posebno obučanih grupa (predviđalo se da to postane stalna praksa) čija je "misija" bila ne samo da vide "najbolje uređenu" zemlju, već i da pred njom reprezentuju Srbiju. Koliko se od ove akcije očekivalo, rečito govore činjenice da je štampa redovno pratila njihove pripreme, da su ih obučavali najznačajniji Nedićevi intelektualci i ministri svojim predavanjima o Nemačkoj, da je lično ministar prosvete prisustvovao njihovom polaganju ispita iz nemačkog jezika, a da ih je pred polazak na put obavezno primao sam Nedić. Zbog važnosti njihove "misije", prilikom odabiranja omladinaca posvećivana je velika pažnja i njihovom fizičkom izgledu. U svakoj prilici je naglašavano da su u pitanju "kršni" omladinci, "pravi izdanci naše rase". Zadivljeno ih

gledajući, Nedić im je govorio: "šaljem vas izabrane, najodabranije sinove našega naroda – ono što je najbolje, srpsko, čestito, rasno i ugledno. Šta ja hoću? Hoću da Nemački Rajh vidi najbolje sinove naše". Do kraja kopirajući organizaciju službe rada, slao je 1944. na obuku kod nemačkih "vođa" ove institucije i omladince koje je pripremao za starešine svoje "Nacionalne službe rada" kako bi "starešinsko vaspitanje dopunili na samom izvoru".

Nepokolebljivo verujući u nemačku pobjedu, kolaboracionisti su u potpunosti vezali sudbinu "Nove Srbije" za nemački Rajh. Već prilikom formiranja Nedićeve vlade iskazivali su svoju "konstruktivnost" kroz uverenje da "vera Rajha u Srbiju i srpskog naroda u Rajh čine osnovu srpske državne obnove". Uveravajući javnost da je nemački narod "podmetnuo pleća" i za spas i sreću srpskog "domaćina" i "svetosavske crkve", podanički su se obraćali Rajhu sa molbama: "Ako Berlin ima dobrotu da nam da ono što je naše [...] mi molimo jedno: neka nam Berlin da ono što je naša želja, neka da svetosavsku Srbiju".

2. Antisemitizam

Uvereni u nemačku pobjedu i u ostvarenje Hitlerovog "novog poretka" posle rata u kojem više neće biti Jevreja, kolaboracionisti su prihvatili i preuzeli ključne ideje nacionalsocijalizma o nužnosti zaštite čistote "krvi i rase" uz teze o "krvnoj vezi" nacije čije uništenje dolazi od "tuđinskih misli" – jevrejstva, masonstva, komunizma i demokratije. U cilju prilagođavanja "Nove Srbije" nacionalsocijalizmu, predviđali su osnivanje Zavoda za "rasno-biološka ispitivanja" radi čuvanja srpskog naroda od "nepravilnih mešavina", a njihova propaganda je u svojoj ideološkoj revnosti redovno upotrebljavala pojmove "čista rasa", "bela rasa", "arijevstvo", "nearijevstvo"...

U duhu nacionalsocijalizma, Nedićeva vlada je svojim dekretima prvo sprovela odluke okupacionih vlasti o gubljenju prava na rad Jevreja i Roma. Pored vlade i razna udruženja (pre svih, Savez muzičara za Srbiju i Advokatska komora Beograda) su svesrdno sprovodila ove odluke. Uredbama Nedićeve vlade je zabranjeno "Jevrejima i Ciganima" da rade u državnim službama, da budu slušaoci Univerziteta u Beogradu, da učestvuju u Nacionalnoj službi rada za obnovu Srbije, a sva njihova imovina proglašena je vlasništvom Srbije bez naknade.

Princip "čiste" nacije zahvatio je sve sfere društvenog života u Nedićevoj Srbiji u kojoj su državni službenici, profesori, đaci, studenti morali da dokazuju da su Srbi. "Arijeviski paragraf" je ušao u zvanična dokumenta Nedićeve vlade kojima je prilikom zapošljavanja u državnoj službi zahtevano da kandidati prilažu dokaze da su srpske narodnosti i "arijevskog porekla" i da u porodici nisu imali "jevrejske ili ciganske krvi". Potvrde su izdavale opštinske vlasti.

Uz napred navedene mere Nedićeve vlade protiv Jevreja i Roma, sprovedene uredbama i dekretima (rasna i nacionalna diskriminacija, izbacivanje sa posla, oduzimanje celokupne imovine, uskraćivanje svih

građanskih prava...), propaganda je svakodnevno ponavljala da je rat izazvala "jevrejska zavera" i da je on rezultat "paklene jevrejske misli". Istorijska "argumentacija" je pronađena u starim antisemitskim tvrdnjama da su Jevreji vekovima težili da zavladaju svetom – od vremena Hrista, preko Francuske revolucije koja je njihovo delo, do komunizma koji su oni stvorili, a osuđivan je i Berlinski kongres jer je nezavisnost Srbije uslovio izjednačavanjem prava Jevreja sa pravima Srba. Nedićeve novine su objašnjavale da "judeomasonska" internacionala vlada svetom i da je ujedinila druge dve internacionale – kapitalizam i marksizam – sa ciljem da spreči ostvarenje "pravednih" zahteva "Velikog Nemačkog Rajha". Glavne argumente pronalazile su u idejama Adolfa Hitlera, otvoreno se pozivale na njih, citirale njegove reči kao temeljni dokaz protiv Jevreja, podržavale "opravdane" zahteve nacional-socijalizma da se Jevreji "proteraju" i "očiste" iz svih zemalja i zaključivale da će to biti "spas" za Evropu.

Po Nedićevoj propagandi, Jevreji ne samo da su bili "krivi" za sve velike događaje hiljadugodišnje evropske istorije, već su bili podjednako "krivi" i za pisanje evropske istorije koja je bila "običan falsifikat", za parolu "sloboda, jednakost, bratstvo", za ubistvo ruske carske porodice, za Katinski zločin, za alkoholizam u Francuskoj, za Ajnštajnovu "nezasluženu" naučnicku slavu, za Pikasovu "nakaznu" umetnost...

U odnosu na srpski narod, Jevreji su bili "krivi" što ideje "nemačkog i fašističkog prevrata" nisu mogle da prodru u Srbiju i što je bio mnogo veći uticaj zapadnih demokratija, bili su "krivi" za širenje "materijalističkog duha" kod omladine, za "odnarođavanje" Beograda, za 27. mart 1941, za parolu "bolje rat nego pakt". Bili su "krivi" i za štampanje i čitanje "pogubne" literature, za predratno javno mnjenje oblikovano "judožurnalistikom", za "uništavanje" predratnog Narodnog pozorišta i celokupne srpske kulture i umetnosti kojima su "naturili" parisko-jevrejski umetnički pravac "koji ovde nikom nije bio potreban". A sve su to radili jer je "interes međunarodnog jevrejstva da srpskog naroda nestane". Zato je centralni zahtev celokupne Nedićeve propagande, postavljan kao uslov za obezbeđenje samog života naroda, bio – "smrt međunarodnom jevrejstvu i judeoposlušnoj masoneriji, njihovo potpuno ne samo fizičko već i duhovno uništenje".

Na kraju, gde je bilo mesto Roma u Nedićevoj Srbiji. Iako su uvek svrstavani uz Jevreje kao "nearijevci" i za vreme rata podelili njihovu

sudbinu obeležene, progonjene i masovno ubijane nacionalne grupe, u propagandnoj aktivnosti kolaboracionista nisu, kao Jevreji, bili "žrtveni jarac" za sve "pošasti" učinjene većinskoj naciji. I njihovo ime je, međutim, svakodnevno upotrebljavano. Smatralo se sasvim legitimnim da se javno (u štampi, na predavanjima) ono koristi samo u jednom smislu – kao najveća poruga.

3.

Antikomunizam

Antisemitizam nije bio posledica antikomunizma kao ugrožavajuće ideologije već je, sasvim obrnuto, rasna teorija kao osnova nacionalsocijalizma u svom temelju imala antisemitizam koji je, posredno, služio i kao argument antikomunizma. Uz antisemitizam, centralno mesto u Nedićevoj propagandi svih ratnih godina imao je antikomunizam, dosledno shvatan i tumačen iz nacionalsocijalističke vizure. Mržnja prema partizanima ("komunistima") kao prema "srpskim izrodima", pojačavana je njihovom identifikacijom sa Jevrejima iz uverenja da je "jevrejstvo izmislilo komunizam". Najveće zlo komunizma pronalazeno je u njegovom internacionalizmu i suprotstavljanju nemačkom nacizmu, a "pobeda nad boljševizmom" za kolaboracioniste je imala samo jedan smisao: pobeđu nemačkog nacionalsocijalizma i uspostavljanje "novog poretka" u Evropi, odnosno, nastanak "nove" evropske civilizacije koju će svojom "revolucijom" stvoriti Treći Rajh, a u kojoj više neće biti njegovih najvećih neprijatelja – Jevreja i komunista. Zato je karakteristično da se u gotovo svim objavama i člancima o masovnim streljanjima i vešanjima antifašista, tvrdilo da je reč o "komunistima i Jevrejima". Primarni motiv mržnje kolaboracionista prema partizanima bio je antifašistički karakter njihove borbe, a antikomunizam, sa neprikrivenom nacional-socijalističkom argumentacijom, bio je usmeren i prema svakom ispoljavanju simpatija prema levičarskim idejama uopšte. I jedno i drugo nedvosmisleno proističe, kako iz identifikacije komunista i Jevreja,⁶ tako i iz propagiranja i

⁶ "Sa naročitim naglašavanjem i izričitim polaganjem prava na originalnost Hitler daje, pozivajući se na *Isaiju* 19,2 do 3 i *Egzodus* 12,38, svoje tumačenje seobe iz Egipta, koja je za njega posledica revolucionarnog i ubilačkog napada Jevreja na vodeći stalež Egipta. Tačno kao i kod nas' Jevreji su svojim humanitarnim frazama i parolom 'Proleter i svih zemalja ujedinite se' uspeli da za sebe pridobiju donji stalež ('svetinu') [...] Razorna politička snaga

ostvarivanja jedinstvenih interesa Nedićeve vlade i nemačkih okupacionih vlasti i otvorenog svrstavanja protiv celokupne antihitlerovske koalicije.

Sušтина svih Nedićevih deklarativnih obrazloženja razloga zbog kojih je od okupatora prihvatio mesto predsednika Ministarskog saveta, bila je, uvek u prvoj rečenici, želja da se živi u miru i radu. Već u drugoj rečenici je poništavao svoje mirotvorstvo i radinost, pozivajući pristalice da ostave sve druge poslove, uzmu oružje i ubijaju komuniste.

Neposredno po stupanju na dužnost, Nedićeva vlada je donela i prvu meru protiv komunista u obliku *Uredbe o prekim sudovima* kojom su po kratkom postupku, za 24 sata, osuđivani na smrt. Ubrzo je donela i uredbu kojima je pretila smrtnom kaznom i onima koji ih vlastima ne prijavljuju, propisala meru oduzimanja imovine komunistima, za propagiranje levičarskih ideja predvidela za studente kaznu izbacivanja sa Univerziteta "zasvagda", a za decu kaznu "izgnanja" iz škola i upućivanja na višegodišnje prinudno prevaspitanje. S druge strane, uredbama su materijalnom pomoći i posebnim novčanim dodacima nagrađivani svi koji se bore protiv partizana, uključujući i četničke odrede.⁷

Kolaboracionističke vlasti su javno, preko štampe, obećavale novčane nagrade licima koja ubiju ili prijave komunistu uz obećanja da će imena dojavljivača biti čuvana u tajnosti. Nazivajući njihovo ubijanje "svetom borbom", svakodnevno su upućivale pozive da se partizani "zatiru", "satiru", "trebe bez milosti", "uništavaju", da im se "seme zatire".

Za Nedićevu propagandu partizani su bili "zločinci", "banditi", "tuđinski plaćenici", "agenti", "saboteri", "zlotvori", "razbojnici", "zločinački elementi", "belosvetski ološ", "robijaši", "cigani", "horde", "žgadija", "međunarodni šljam", "društveni talog", "jevrejska kuga", "strašna azijska bolest", "pogana misao iznikla u satanskom jevrejskom mozgu", "crvena neman", "odrod", "varvari sa istoka", "crveni dželati", "nesrbi", "psihopatološka čudovišta", "tuđinskim parama zatrovani bednici"... Srbi među njima bili su "izrodi" i "degenerisani primerci", a partizansko vođstvo činili su "jevreji i internacionalni pustolovi",

ove identifikacije Jevrejstva sa boljševizmom sasvim je očigledna". (E. Nolte, *Fašizam u svojoj epohi*, Beograd, 1990, s. 336.)

⁷ Potrebno je napomenuti da je, izuzev dva-tri broja Ljotičevskih *Zapisa* iz kraja 1943. godine, u Nedićevoj štampi bilo malo otvoreno negativnih tekstova o četnicima Draže Mihajlovića.

“jevrejsko-boljševički ološ”. Svoja uverenja kolaboracionistička propaganda je pokušavala da pripiše i narodu u celini, sugerišući npr. da je obešene na Terazijama u leto 1941. beogradska javnost “jednodušno” osuđivala kao “izdajnike i strane plaćenike”.

Sa rastom antifašističkog pokreta, rasla je potreba kolaboracionista da podižu moral svojim pristalicama. Tokom čitavog rata, pa i sredinom 1944, svakodnevno su uveravali javnost da su Nedićevi odredi konačno “uništiti” partizane i da nema nikakve nade da se oni od tih poraza oporave.

Zbog svega navedenog nije slučajno što se Nedićeva vlada, kada je od Hitlera pozvana da učestvuje na nacističkoj izložbi u Beču, pohvalila da je na svom odeljenju, koje su u velikom broju posećivali nemački vojnici, izložila “zaplenjene trofeje komunističko-partizanskih bandi” i fotografije ubijenih partizana.

4. Antidemokratija

Ne samo komunizam i partizanski pokret, već je i čitava antihitlerovska koalicija kroz Nedićevu propagandu povezivana sa “jevrejskom zaverom” u čije su “ime” Velika Britanija, SAD i SSSR ušle u rat protiv Nemačke. Konstantno se tvrdilo da se antihitlerovska koalicija raspada, da je sistem demokratije doživeo slom, već 1941. je slavljen poraz Sovjetskog Saveza, predviđala se sigurna propast Velike Britanije, a akcije zapadnih sila ocenjivane su kao terorističke, dvolične i prljave. Nedićevi propagandisti su uveravali javnost da na okeanima i morima tonu britanski i američki brodovi, da su nemačke podmornice pred Njujorkom, a sredinom 1944. da su nemačke trupe uništile “invazijce” u Normandiji. Do poslednjih brojeva kvislinških listova (septembar 1944.) pisali su o nepobedivosti Nemačke i skorom slomu SAD, Velike Britanije i Sovjetskog Saveza.

Posle mržnje prema Jevrejima, Romima, komunistima, partizanima i SSSR, propagirana je i mržnja prema Velikoj Britaniji. Tvrdilo se da Englezi i nisu pravi Evropljani jer su se mešali sa “žutom i crnom rasom”, da su opasni za Evropu, da je duh engleske vojske “duh ubica”, a sam Nedić je kao najvećeg srpskog neprijatelja obeležavao “englesko-crvenu aždaju”. Uz neprijatelje Britance, istican je i “gangsterski mentalitet Amerikanaca” koji mrze i ne razumeju evropsku kulturu već prihvataju samo “izopačenosti i nastranosti civilizacije”, a čija se “bezgranična” naivnost “graniči sa glupošću”.

Unutra izgrađujući “seljačku” i “svetosavsku” državu, a spolja se do kraja svrstavajući uz sile Trojnog pakta, kolaboracionisti su odbacivali sve što je u Srbiji imalo tragove zapadnog uticaja – od ideja demokratije, preko prosvetnog sistema do moderne umetnosti. Reaktivirane su stare teze o “antihrišćanskom” Zapadu koji je, deformisan “judeomasonstvom” i “ogrezao” u kapitalističkim porocima, bio osuđen na neminovnu propast,

kao i antizapadnjačke teze o "otrovu" koji je pre rata stizao od "zapadnjačkih pseudonauka i izvitoperenih shvatanja". Uz skoro "propast Zapada" predviđala se i "definitivna" propast sistema demokratije i parlamentarizma ("demokratija prošlosti", "lažna demokratija") koje više nikada niko "neće oživeti".

Kako bi odvojila pažnju javnosti od aktivnosti antihitlerovske koalicije i pridobila je za ideje nacionalsocijalizma, Nedićeva propaganda je konstantno naglašavala da su u sukobu sa "svetosavskim duhom" i marksizam i liberalna demokratija, odnosno, i Sovjeti i Englezi koji ništa dobro nisu doneli srpskom narodu. Prve je trebalo odbaciti jer Sovjeti "i nisu Rusi", a druge, jer se Srbi duhovno razlikuju od Engleza i Amerikanaca i mnogo im je bliži "osećaj pravičnosti" Nemaca i "samurajski duh" Japanaca.

5.

"Nova Srbija" u "Novoj Evropi"

Da aktivnost kolaboracionista nije bila puko snalaženje u ratnim okolnostima, već sasvim određeno ideološko i političko pristupanje novoj ideologiji, nedvosmisleno potvrđuju opsežne pripreme za stvaranje "Nove Srbije" i njeno uključanje u budući Hitlerov "novi poredak", što je nazivano "obnovom". Tvrdeći da je nacionalsocijalizam u Nemačkoj stvorio "savršeno" državno i društveno uređenje, Milan Nedić je dokazivao da i Srbija ima svoj izvorni "nacionalni socijalizam" oličen u "krvnim zadrugama". Sa puno optimizma se očekivalo njeno uključanje u "podmlađenu Evropu" uz uveravanje javnosti da je interes Nemačke samo da se stvori "snažna antikomunistička Srbija" a da će ona posle pobede u ratu dozvoliti srpskom narodu da sam uređuje državu. Kao što je Hitler stvarao "Novu Evropu" i borio se protiv "judo-komunizma i judo-plutokratije", tako je Nedić stvarao "Novu Srbiju" uključujući je u "novi poredak" Evrope protiv "anglo-američke plutokratije" i "judeo-masonske" internacionale. I kao što je Hitler u kvislinškoj štampi nazivan "zastavnikom Evrope", tako je Nedić nazivan "zastavnikom Nove Srbije". Srpska omladina je pozivana da pod takvom Nedićevom zastavom pođe u preporod srpskog naroda koji će se desiti u sklopu "svetske revolucije", a javnosti je sugerisano da pojam "Evropa" podrazumeva Hitlerovu viziju nove civilizacije. Uporno se tvrdilo da su se tom novom revolucionarnom konceptu već priklonili svi evropski narodi, pa je nužno da se i Srbija opredeli za nacionalsocijalizam koji će posle pobede Nemačke vladati Evropom, a preko Japana i celim svetom.

U cilju postizanja prihvatljivosti ovakvih ideja u široj javnosti, ratno vreme (koje je za Nedića bilo vreme mira) nije bilo nikakva prepreka za izmišljanje tradicije kako bi se jače ocrtala prekretnica 1941. godine i raskinulo sa svim onim što joj je prethodilo. Raskid sa Jugoslavijom, sa parlamentarizmom, sa liberalizmom, sa levičarskim idejama, sa

modernizmom, sa Zapadom... predstavljao je temelj obnove "Nove Srbije" kao patrijarhalne, korporativne, teokratske države.

"Nova Srbija" koja je stvarana umesto Jugoslavije, trebalo je da bude "Velika Srbija" koja će ujediniti "sve srpske zemlje". Morala je da bude "nacionalno čista" a uređena kao "porodica" u kojoj će se bespogovorno slušati "starešina". Osnova života "Nove Srbije" trebalo je da bude svetosavlje jer "Srbin koji ne oseća, ne živi u svetosavskom duhu ne pripada srpskoj naciji". Sam Nedić je najviše govorio o "Novoj Srbiji" koja kao "nova otadžbina" mora biti postavljena "na zdravim seljačkim temeljima, cementirana jednom zajedničkom voljom, nadahnuta jednom jedinstvenom srpskom dušom" pred kojom će ustuknuti "sve veštačke tvorevine". Naglašavao je da društvo u "Novoj Srbiji" mora da bude srpsko – "u to novo srpsko društvo ne smemo primati kojekakve belosvetske ale, kao što je to dosad bio slučaj sa jevrejima i ostalim, kojima se ne zna ni kakav im je koren ni kakva im krv u žilama teče". Njegove reči zatim su svakodnevno ponavljali propagandisti pišući o "blistavoj" pojavi Nedićeve "Nove Srbije" koja će se zvati "Srpska seljačka zadružna država". Planirano je stvaranje korporativno-zadružnog režima zasnovanog na seljačko-zadružnoj organizaciji, sa argumentima da je zadružni duh "iskonski" prisutan u narodu kao plod njegove "rasno biološke stvarnosti" i da je srpski seljak jedini sačuvali "rasne osobine", jer ga, kako je mislio Nedić, nije pokvarila "mešana tuđinska krv". Selo je, kao "rasno" čisto i patrijarhalno, tokom čitavog rata glorifikovano i suprotstavljano "odnarođenom" gradu, koji je preko svoje "pokvarene inteligencije" i "prljave čaršije" prikazivan kao uzrok svih zala i državne propasti. Polazeći od tvrdnje da je predratno srpsko društvo predstavljalo "kaljugu", u izgradnji "seljačke" države posebna meta osude bio je Beograd jer je "izgubio" nacionalna obeležja i bio "okupiran" Jevrejima, masonima i komunistima. Osuđivana je i odbacivana i celokupna predratna inteligencija uz zahteve da se stvori "nova", "svetosavska" inteligencija, oslobođena svih "razornih" stranih uticaja. Na meti osude bio je i Beogradski univerzitet predratne Jugoslavije, ali i celokupno školstvo, obeležavano kao "leglo" komunizma i uzrok "odnarođavanja" omladine.

Nepoverenje u grad, još više u školovanu gradsku omladinu, opredelilo je Nedićevo okretanje selu i posebno, seoskoj omladini od koje je očekivao poslušnost, sleđenje na njegovom putu i lakše regrutovanje u dobrovoljačke odrede. Zato je upravo seosku omladinu, glorifikovanu kao

"rasno čistu", grupno slao u Nemačku, dovodio je nemačkim predstavnicima u Beograd "u posetu", vodio je u "novo" Narodno pozorište i sam redovno primao.

Svoj legitimitet Nedićeva vlada je stvarala propagiranjem otvorene mržnje prema predratnoj Jugoslaviji koja je obeležavana kao "trula tvorevina", "degenerisana država", "povampirena lešina", kao "neplodno tle, na kome srpsko seme nije moglo proklijati, i moralo je istrunuti". Jugoslavija je optuživana za sve nesreće "Majke Srbije" i "uništavanje" srpskog naroda. Zato je odbacivana ideja o njenoj obnovi – "ne trulu Jugoslaviju već zdravu, čistu, slavnu, pravičnu i uređenu novu Srbiju" – "mi danas nećemo i ne možemo želeti nikakvu Jugoslaviju sa šest pokrajina, kakvu hoće i za koju se bori nesrbin Josif Broz Tito, već hoćemo i borićemo se za živu, svetosavsku Srbiju, Srbiju nacionalno čistu". Političari predratne Jugoslavije listom su povezivani sa "Jevrejima i masonima" i obeležavani kao "plaćenici i potrkuse engleske, američke i boljševičke", a događaji od 27. marta 1941. su ocenjivani kao "najveći zločin u istoriji" zbog "izdaje pakta", uz uporne tvrdnje da je Trojni pakt Srbiji garantovao "čast i granice", "budućnost kakvu ni u snu nije mogla sanjati", mir i bezbednost, celinu, slobodu, spokojan život. Zato nije slučajno Srbija pod nemačkom okupacijom, već u *Apelu srpskom narodu* iz avgusta 1941, označena kao "ostrvo spasenja".

Čim je nemačka vojska ušla u Beograd donete su i prve simbolične mere na unutrašnjem poništavanju Jugoslavije. Već maja 1941. najavljeno je da će sportski klub "Jugoslavija" promeniti ime, a kada su posrbljena imena svih beogradskih ulica, "Jugoslovenska" je zamenjena – sasvim aktuelnom – "Dobrovoljačkom" ulicom.

6.

Vaspitavanje omladine

Najdalje u sprovođenju nacionalsocijalističkih ideja otišlo je Ministarstvo prosvete na čijem su se čelu tokom čitavog rata (1941–1944) nalazili Velibor Jonić i Vladimir Velmar-Janković. Zanimljivo je da je ovo ministarstvo postalo najagilnije krajem 1943. i početkom 1944, u vreme kada su ostale kolaboracionističke aktivnosti polako posustajale.

Uvereno da će još dugi niz godina obavljati svoju funkciju, Ministarstvo je krajem 1943. proglasilo "200 velikih srpskih poslova" koje je trebalo uraditi, a među kojima su, u skladu sa ideologijom nacionalsocijalizma, istaknuti zahtevi da se uredi "srpski životni prostor", izvrši kolonizacija na "srpskom životnom prostoru" osposobljavanjem naroda da ga popuni "brojno i kvalitetno", izvrši zaštita srpske "krvi", osnuje Centar za ispitivanje bioloških i antropoloških odlika stanovništva srpskih zemalja, formira Centar za istraživanje etničkih tipova srpskog stanovništva, i kao kruna – da se izradi "rasna karta" srpskih oblasti. Kroz svoj list *Prosvetni glasnik*, Ministarstvo je propagiralo Hitlerovo ustrojstvo škola sa svim njegovim "rasnim" odrednicama.

S druge strane, ambiciozno pristupajući reformi prosvete u duhu "novih" ideja stvaranja "seljačke" države, Ministarstvo je izradilo "Državni prosvetni plan" kojim je predviđen "rad srpskih pokolenja za duže vreme". Polazeći od konstatacije da je prisutan višak školovanih ljudi sa gimnazijskom i manjak sa stručnom spremom, zahtevano je izbacivanje iz školstva svega "suvišnog" kako bi se omladina brzo i do kraja stavila u službu nacije. U tom cilju prepolovljen je broj postojećih gimnazija, a višestruko povećan broj poljoprivrednih i domaćičkih škola koje nisu pružale mogućnost daljeg školovanja, sa idejom da se sve učini kako bi se omladina trajno zadržala na selu i "zavolela fizički rad".

Sam srpski narod koji je Nedićeva vlada želela da "usreći" u "Novoj Evropi", deljen je po svim osnovama. Od profesora u školama je

zahtevano prvo, da budu "čisti" Srbi, drugo, da budu nadahnuti "svetosavskim duhom", treće, bilo je poželjno da budu muškarci iz uverenja da žene-profesori ne mogu da budu uzor muškoj omladini. I srpska omladina je deljena, pa je onaj njen (po priznanju Nedićeve propagande) većinski deo koji je bio levičarski i antifašistički orijentisan, ocenjivan kao "nenarodni", "odrođen", "sraman", "iživeo".

Ne samo narod i omladina, već su i deca deljena. Podela je išla po dve osnove – ideološkoj i biološkoj. Da bi dobijala pomoć iz novoformiranih fondova deca su morala da dokazuju da su Srbi i pravoslavci, a da bi išla u srednje škole trebalo je da budu i savršeno zdrava. Traženo je da se u srednje škole ne primaju "obirci" već samo "fizički, umno i etički odabrana deca", odnosno, da kratkovidu, naglunu i sl. decu ne bi trebalo primati, već praviti selekciju među omladinom, stvarati "eugenički bolje pokolenje" kako bi se dobilo "ispravno nacionalno vođstvo". Sa druge strane, Ministarstvo je smatralo da buduće narodno vođstvo ne sme da se obrazuje od "otpadaka" i "nekarakternih ljudi", zahtevajući da se spreči da "ološ odlazi u najviše škole". Deca koja nisu prolazila ni kroz jednu od ove dve selekcije trebalo je da se zadovolje osnovnim i zanatskim školama i da zavole fizički rad.

Mnogo važnija od propagande i koncepcija za budućnost, bila je neposredna aktivnost Ministarstva prosvete koje je većinu svojih akcija sprovodilo u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Propagandnim odeljenjem Srpske državne straže. Da bi legitimisalo svoj vaspitni sistem, Ministarstvo je tvrdilo da se škola predratne Jugoslavije "srozala", koliko zbog sistema liberalne demokratije i uticaja levičarskih ideja, toliko i zbog velikog broja profesora nesrpske nacionalnosti. Njegova osnovna ideja bila je da kroz školski sistem oblikuje "velike Srbe", odnosno, da stvori "fanatizovanu" omladinu koja će posle pobede Nemačke u ratu biti sposobna da okupi "sve srpske zemlje" u jedinstvenu celinu. Svakom svojom merom Ministarstvo je isticalo zahtev da se vaspitavanje omladine vrši u nacionalističkom, autoritarnom duhu i bespogovornoj poslušnosti. "Očistilo" je škole od "nacionalno neispravnih" profesora, izvršilo "selekciju" omladine za "buduće narodno vođstvo" tako što su diplome izdavane samo "moralno" kvalitetnim učenicima, naredilo da se vrši nadzor nad učenicima u školi i van nje (kod kuće, na ulici) a dužnost profesora bila je da "motre" na učenike i daju ocene o njihovim "moralnim vrednostima", pri čemu je pojam "moral" nedvosmisleno imao ideološko-

političko značenje. Ministarstvo je uvelo “psihološko proučavanje učenika” kako bi se dobila slika o njihovim osobinama i nacionalnom osećanju. Nastavnički saveti su morali da grupišu đake u tri kategorije: nacionalno nepouzdana (sankcija: “izgnanje iz škole”), labilni (sankcija: “držanje pod prismotrom”) i pouzdane i ispravne (“zdravi elementi za izvođenje školskih zadataka”). Sprovodeći ove mere, Ministarstvo prosvete je do 1943. zvanično izbacilo iz srednjih škola 375 “nacionalno nepouzdanih” učenika i, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, organizovalo “Zavod za prinudno vaspitanje omladine” u Smederevskoj Palanci, gde su “prevaspitanci” mogli biti držani i do tri godine i gde su morali da pišu sastave “prožete duhom nacionalne obnove”.⁸ Obraćajući se “prevaspitanicima” u Smederevskoj Palanci povodom godišnjice osnivanja Zavoda, ministar prosvete Jonić im je rekao da su tu smešteni jer bi “bila šteta pustiti vas da propadnete po zatvorima i logorima”. Ipak, nije rekao da su neki od njih direktno iz Zavoda završili u logoru na Banjici. Ministarstvo se hvalilo svojim Zavodom kao “jedinstvenim” takvim pokušajem u Evropi, tvrdeći da se njegov uspešan rad vidi i po tome što neki “prevaspitanci”, koji su “srasli” sa atmosferom u njemu, “nisu želeli” da ga napuste, dok su drugi tražili da odmah idu u Nedićeve odrede.

Do kraja sprovodeći ovakve mere prema levičarski orijentisanoj omladini, ministar Jonić je, obraćajući se profesorima beogradskih škola, naredio da “bez ikakve neodlučnosti” pristupe “čišćenju omladine”, a da onim roditeljima koji neće da učestvuju u radu ovakve školske zajednice, “slobodno vrate njihovu decu”. Zaključivao je da ako “od celokupne naše današnje omladine, ostane samo pola” i to će “našem narodu biti dovoljno”. I dok je Ministarstvo prosvete levičarsku omladinu nasilno “prevaspitavalo” i “čistilo” iz škola, dotle je za omladinu koja je odlazila u dobrovoljačke i četničke odrede za borbu protiv partizana, organizovalo posebne tečajeve kako bi na vreme završili školovanje.

Temelj škole “Nove Srbije” trebalo je da budu nacionalizam i svetosavlje. Zato je u srednje škole uvedeno obavezno pohađanje bogoslužnja, obavezno horsko crkveno pojanje, obavezna “srpska posela”, a predmet veronauka je trebalo da bude osnov “antimaterijalističkog shvatanja učenika” stvarajući “boljeg srpskog čoveka koji hrabro korača ka svetosavlju”.

⁸ od 1942. do 1944. kroz Zavod je prošlo 1.270 levičarski orijentisanih omladinaca

Kroz školski sistem kojim je trebalo da se spreči “nemuzhevno” vaspitavanje “srpskih muškaraca” i da se “srpskoj ženi” daju odlike “patrijarhalne čistote i čednosti”, mesto žene je unapred određeno uz šporet i muža. U Ministarstvu se verovalo da ženska deca u srednjoj školi moraju da se spremaju za “majke, sestre, domaćice” pa je uvelo domaćinstvo kao obavezan predmet, a pohvalilo se i da je mnogo uradilo na povećanju njihove čednosti time što je naredilo da učenice moraju da pletu kose u “vitice”.

Zbog uverenja da je Univerzitet “razorno” delovao na srpsku omladinu i od nje stvorio levičarski nastrojene ljude, Ministarstvo je predvidelo uvođenje obaveznih kurseva kao dopune nacionalnog vaspitanja, organizovalo je posebnu uniformisanu službu za održavanje reda na Univerzitetu i odredilo stroge disciplinske mere za studente, od kojih je najstroža opet bila usmerena protiv levičarskih ideja i “antireligioznog” pogleda na svet. Teokratska država koju je stvarala Nedićeva vlada imala je i neprikriven cilj da spreči razvoj nauka. Od Univerziteta se zahtevalo da u naučnom radu na prvom mestu vodi računa o “srpskoj stvarnosti” kako bi se “ukopčao” u narodni život i postao “hram nacionalne prosvete” u kojem će se studenti “napajati zdravim nacionalizmom” i vaspitavati u “duhu narodnih tradicija”. Univerzitetu je, pri tom, zaprećeno da slobodu naučnog rada ne sme da “zloupotrebljava” kako bi “pod vidom naučnih istina” ubacivao “otrov u duše” studenata, da “nauka radi nauke” ne može biti cilj rada Univerziteta, a rektor Popović je 1943. primetio da se već uočava “tendencija obrađivanja onih naučnih problema koji su od interesa i za srpsku i za nemačku nauku”. Ministarstvo prosvete je predvidelo i da se jednu do dve godine omladina na Univerzitetu upoznaje sa pomenutih “200 velikih srpskih poslova” koje je samo izradilo a izložio zamenik ministra Vladimir Velmar-Janković. Među tih “200 velikih srpskih poslova” nalaze se gore navedeni nacistički koncepti (“kvalitetna” kolonizacija na “srpskom životnom prostoru”, izrada “rasne karte” srpskih oblasti...). Logična konsekvencija “reformne” Univerziteta bila je da su i za prijem profesora, uz “sve dokumente koji se po Zakonu o činovnicima traže”, zahtevane i izjave o nacionalnoj pripadnosti.

Ratne prilike, međutim, nisu dozvoljavale da se ovakve radikalne promene sa ciljem unazađivanja Beogradskog univerziteta, do kraja i

sprovedu, budući da je Univerzitet tek početkom 1944. od nemačkih vlasti dobio dozvolu da (delimično) otpočne sa radom.

Ministar prosvete i njegov zamenik su uredbama vlade dobili policijska ovlašćenja. Ministarstvo je samostalno donosilo odluke o izbacivanju iz škola i sa Univerziteta nepodobnih profesora, o izbacivanju studenata sa Univerziteta "zasvagda", i najvažnije, o izbacivanju "nacionalno nepouzdate i kompromitovane" dece iz škola i njihovom višegodišnjem zadržavanju u "Zavodu za prinudno vaspitanje". Ministar prosvete Jonić je imao i ovlašćenje vlade da cenzuriše objavljene knjige, da zabranjene knjige upućuje na reciklažu, a njegova reč je bila presudna i prilikom odlučivanja o zatvorskim kaznama za prekršioce ove Uredbe. Njegov zamenik Velmar-Janković je svoja ovlašćenja, u toku najstrašnijeg rata, koristio npr. za izbacivanje Jovana Skerlića iz škola, i umesto njega, stavljanje sopstvenih dela u obaveznu školsku lektiru. Usput, i na repertoar Narodnog pozorišta.

7.

Svakodnevni život

Možda bi najbolji naziv za svakodnevni život građana u Nedićevoj Srbiji mogao da bude "veselje u konc-logoru". Temeljna odrednica koja je obeležila sve aspekte aktivnosti njegove vlade, bila je neprikrivena hipokrizija. U paralelnoj stvarnosti koju je konstruisala, građani su u logorski uređenoj državi, s jedne strane, držani u stalnom strahu od prinudnog rada, koncentracionih logora i prekog suda, a sa druge strane, sugerisana im je obaveza sveopšteg veselja u "Novoj Srbiji" koja sigurnim koracima hrli u budućnost. Samo su u Nedićevoj "Novoj Srbiji" mogli da idu zajedno preki sud i pozorište "Razbibriga", koncentracioni logor i "primašice i čočeciskinje" po kafanama, masovna streljanja civila i "gospođe Živke" i "Žike Jagodinci" na scenama.

Do kraja se svrstavajući uz Nemačku i već živeći u vremenu "posle rata", Nedićeva vlada je pokušavala da stvori privid normalnosti svakodnevnog života a sa njom i "normalnosti" okupacije. Novinari su putovali na kongrese štampe "Nove Evrope", na međunarodnim skupovima "evropskih predstavnika" (evropskih kolaboracionista) gde se raspravljalo o "zadacima evropske saradnje" srpski delegati su se družili sa kolegama iz ostalih "evropskih" zemalja – Nemačke, Italije, Hrvatske, Bugarske, u Beogradu su održavane proslave povodom završetka školske godine u nemačkom lektoratu kojima su prisustvovali srpski ministri, ministar policije je obilazio zarobljenike po nemačkim logorima hvaleći brigu i pažnju kojom su okruženi, operski pevači su gostovali na nemačkim scenama, nemačka pozorišta su gostovala na sceni Narodnog pozorišta, bioskopi su redovno radili, kafane su se svakodnevno reklamirale preko novina, održavane su izložbe, doduše uglavnom "antimasonske" i "antikomunističke", a razna aktuelna predavanja su se prenosila preko glasnogovornika po trgovima i ulicama srpskih gradova i, kako je tvrdila

Nedićeva štampa, bila praćena "burnim" odobravanjem hiljada slušalaca i usklikima "ljubavi" Nediću.

Nedićeva "Nova Srbija" je slavila (naglašeno veseli) život, tvrdeći da samo slabici imaju predrasude "kojima prikrivaju svoju učmalost i svoju nesposobnost da i danas – žive". U istim tim danima, u koncentracionim logorima ubijeni su gotovo svi beogradski Jevreji (njih oko 10.000), stradale su hiljade Roma, a na mnogobrojnim stratištima vršila su se masovna streljanja hiljada srpskih civila.

Koncentracioni logori. Sam termin, u redovnoj upotrebi u Nedićevoj Srbiji, u propagandnim tekstovima o Nemačkoj nije imao negativnu konotaciju. O nemačkim radnim i zarobljeničkim logorima se pisalo sa neprikriivenom željom da se prikažu u pozitivnom svetlu. Nadrealno zvuči čitati u novinama iz 1944. kako srpski radnici u Nemačkoj žive u čistoj idili "zelenih štajerskih brda" gde teku potočići, cvetaju jorgovani i gde starešina logora "pažljivo" udešava bokore ruža. Još nadrealnije zvuče tvrdnje kako se komandanti zarobljeničkih logora očinski brinu za potrebe srpskih zarobljenika, koji tamo uglavnom "prekraćuju vreme" baveći se sportom i organizujući pozorišne predstave. Sasvim slično, opisujući stanje u NDH, beogradske novine su u početku pisale o ustanovljenju "radnih logora" u koje su slati prosjaci i neradnici. Kasnije, kada su sigurno imale saznanja o njihovoj pravoj prirodi, tu temu su prećutkivale.

U Srbiji su okupacione vlasti počele da formiraju koncentracione logore već sredinom 1941. godine. Ni tada nije bila tajna da je za slanje građana u logore bila zadužena Nedićeva Specijalna policija koja je preteći obavestavala javnost da poseduje čitave spiskove lica koja čine usluge "komunistima" ali da namerno ne objavljuje "koliki je broj građana otišao u logor zbog toga što je davao prenočišta raznim komunističkim i drugim nepoželjnim tipovima". I više od toga. Kako bi bili od što veće koristi okupacionim vlastima, kolaboracionisti su i čitavu "Novu Srbiju" organizovali kao logor sprovodeći represivnu politiku i svakodnevno pokušavajući da zastraše protivnike, ali i svoje pristalice. U pokušaju da u potpunoj pokornosti drži svoje nameštenike – nisu okupatori – već je Nedićeva vlada potpisala *Uredbu o odgovornosti opštinskih samoupravnih organa* kojom se, svim licima zaposlenim u lokalnim organima vlasti koja odbiju da prime dužnost ili podnesu ostavku, pretilo prinudnim radom, upućivanjem u koncentracioni logor i prekim sudom.

Nacionalno ispravna lica. Tokom čitavog rata, Nedićeva vlada je srpske građane delila na one "ispravne", njoj lojalne, i one "neispravne" koji nisu shvatili "veličinu" njene "misije". Među prvim "autentičnim" merama, već 1941, neposredno po uklanjanju Jevreja i Roma iz javne službe, otpočelo je svakodnevno uklanjanje i svih "nacionalno nepouzdatih službenika" sa posla. Mera je sprovedena Uredbom i pojedinačnim dekretima i ukazima, redovno objavljivanim u *Službenim novinama*. Može se samo pretpostaviti da je za Nedićevu vladu ova mera, sama po sebi, bila nedovoljno represivna, pa je pojačana i uvođenjem moralne obaveze činovnika prema vlastima kako bi se uspostavilo "jedinstvo misli i osećanja" u duhu "naređenja vlade narodnog spasa". Želeći da bude sigurna u potpunu poslušnost svojih podanika, vlada je uvela obavezu svih zaposlenih i penzionera da se, potpisujući "Izjavu" lojalnosti Nediću, koja je bila uslov za dobijanje plata i penzija, obavežu na borbu protiv "komunista i masona". Podrazumeva se da je i na njih, u slučaju nepotpisivanja, primenjivana *Uredba o uklanjanju nacionalno nepouzdatih službenika iz javne službe*. Lojalnost se, međutim, nije tražila samo od zaposlenih i penzionera, već i od poginulih. Nedić je potpisao i Uredbu kojom su samo porodice "nacionalno ispravnih lica" poginulih od vazдушnih napada i "nacionalno ispravnih hranilaca umrlih na obaveznom radu" imale pravo na njihove prinadležnosti i državnu pomoć.

Izbeglice. Sa početkom rata u Srbiju je došao veliki broj izbeglica iz drugih delova Jugoslavije. Njihovo zbrinjavanje je podrazumevalo obezbeđivanje zaposlenja tako što su sa posla otpušteni, prvo "Jevreji i Cigani", zatim "nacionalno nepouzdati službenici" i na kraju, sprečavano zapošljavanje žena. I same izbeglice su, međutim, konstantno upozoravane da zaposlenje i pomoć mogu da dobiju samo pod uslovom da pružaju podršku Nedićevom konceptu "Nove Srbije", a za neodazivanje na njegove pozive, i izbeglicama je, kao i ostalima, prećeno prinudnim radom i zatvorom, ali i gubljenjem izbegličkog statusa, proglašavanjem da "bespravno" borave u Beogradu ili da su "skitnice". Da li su kolaboracionistima bile važnije izbeglice ili saradnja sa nemačkim vlastima, rečito govori i odluka Ministarstva prosvete iz avgusta 1941. kojom su izbegli nastavnici obavesteni da se njihove molbe za zaposlenje više neće primati. Izuzetak je važio samo za one izbeglice kojima je struka bio nemački jezik.

Još jedna pojava obeležila je svakodnevnicu Nedićeve države. Kroz *Službene novine* se može pratiti kako su građani svakodnevno menjali svoja prezimena i uzimali nova. Može se samo pretpostaviti da su jedni to radili da bi spasavali gole živote, drugi da bi bolje prošli u "novom poretku" koji se stvarao, a treći da bi skidali sa sebe sumnju o nedovoljnoj nacionalnoj "čistoti". Odnosno, prvo su se menjala nesrpska prezimena u srpska, zatim je krenuo talas promene srpskih prezimena u nemačka, a na kraju su srpska prezimena pod "sumnjom" dobijala nesumnjivo srpske nastavke. Upravo je ovaj poslednji talas, kako se još tada pretpostavljalo, zahvatio izbeglice iz drugih delova Jugoslavije čija prezimena nisu "ličila" na ona u Srbiji. Tada ponuđeno objašnjenje da se takva srpska prezimena menjaju kako bi se "učinio kraj svim poprekim pogledima komšija", dovoljno svedoči o atmosferi u kojoj su živeli obični ljudi u "Novoj Srbiji".

Žene. Ekstremni konzervatizam nove ideologije ogledao se u odnosu prema ženama. Prvo pada u oči naglašena upotreba sintagme "ljudi i žene" koja je imala upravo onu sadržinu koju je i implicirala. Žene nisu doživljavane kao ravnopravni ljudi već kao poželjan dodatak muškarcima, kao majke i domaćice, uz zahtev da se u "Novoj Srbiji" od njih načini "spreman drug muškarcu". I njihova funkcija je, kao uostalom i društva u celini, bila da rade za "veličinu Srbije i Srpstva", odnosno, ženu je trebalo "nacionalno i verski prosvetiti" kako bi obavljala svoju primarnu funkciju – buđenja kod dece "plama ljubavi za rodnu grudu i Tvorca". "Srpski muž" je trebalo da joj bude "starešina i vaspitač" a žena je trebalo da ga poštuje kao što "valjan učenik" poštuje "dobrog učitelja". Verovalo se da ravnopravnost srpske žene nema ničeg zajedničkog sa feminističkim pokretom čiji su nosioci bile "Jevrejke" i "polujevrejke" (Maga Magazinović), zgražalo se nad idejom da i žene dobiju pravo glasa, a u opštoj osudi predratne Jugoslavije, u greh joj je upisivano i što se dopustilo da se "naša žena kao u nekom deliriju dočepa šarene građanske slobodije u kojoj se njen lik posuvratio" (V. Velmar-Janković). U dilemi – razumna ili učena žena – opredeljivalo se za prvo, uz ogradu, da ako žena već mora da sa obrazuje, onda joj je mesto u kulturno-umetničkim delatnostima gde njena "čednost" može da dođe do punog izražaja. Podrazumeva se da je i žena morala da bude "arijevka" da bi joj muž radio u državnoj službi, pa ne iznenađuje što se i u ženidbenim oglasima često naglašavala nacionalnost poželjnih kandidatkinja. Ono što možda može da iznenadi, je zahtev čak i

"Srpskog crvenog krsta" da dobrovoljne bolničarke budu "srpske narodnosti".

Sasvim u skladu sa ovakvim shvatanjima, Nedićeva vlada je donosila uredbu po kojima žene nisu smele da čine više od 25% zaposlenih u ministarstvima i kojima je sprečavano njihovo dalje zapošljavanje dok se broj zaposlenih ne svede ispod tog procenta. Eventualno opravdavajući motiv da se time želelo oslobađanje radnih mesta za izbeglice, ne može da se primeni i na činjenicu da se istim uredbama ženama zabranjivalo da budu na rukovodećim mestima.

U pokušajima usklađivanja nasleđenog konzervatizma i nove ideologije, uvek je pobeđivala ideologija ogoljujući temeljnu hipokriziju kolaboracionista. Slika patrijarhalne srpske žene – majke i domaćice – nije ih sprečavala da se pohvale podatkom da se "mnoge desetine hiljada ljudi i žena iz Srbije" nalaze na "dobrovoljnom radu" u Rajhu, kao i da propišu kaznu javnog batinanja koja se odnosila i na žene. Mera javnog batinanja po "debelom mesu" štapom "dugim jedan metar a debelim dva santimetra", važila je i za muškarce i za žene od 16 do 65 godina starosti i prvobitno se odnosila samo na one koji neopravdano podižu cene namirnicama. Ubrzo je, međutim, proširena i na lica koja "pronose lažne vesti" što je bio eufemizam za antifašističku propagandu. Nedić lično je naredio "svim Srbima i Srpkinjama" da mu pomognu u sprovođenju mere javnog batinanja onih koji "pronose lažne vesti", tako što će ih "nemilosrdno goniti" i "javno objavljivati" njihova imena.

Zanimljivo je i kako su viđene žene sa druge strane ideološkog i ratnog fronta. Dok su srpske žene viđene kao "majke i domaćice", a nemačke, italijanske i japanske žene glorifikovane kao "vojnici pozadine", dotle su sovjetskoj ženi pripisivane sve nastranosti koje mogu da proisteknu iz hipokrizije patrijarhalaca. Po Nedićevoj propagandi, sovjetski brak "liči na prostituciju", on je "radna zajednica" za "regulisanje spolnih odnosa između muškarca i žene", a sovjetska žena mora da vrši "biološku funkciju rađanja i seksualnu funkciju zadovoljenja muškarca" kao "robinja muških prohteva". Naravno, najgore su prolazile levičarski orijentisane, uglavnom, mlade žene u Srbiji, kojima je po pravilu u najveći greh upisivano što su bile školovane. Nedić lično ih je obeležavao kao "histerične suruntije", "bogataške kćeri", i u skladu sa prezirom prema školovanim

ženama, kao “pokvarenu školovanu žensku omladinu”, kao “studentkinje i razvratne ženturine”.

Na kraju, lepe žene i slobodna ljubav sa pozitivnom konotacijom, u Nedićevoj propagandi su **bili rezervisani** isključivo za opis nemačkih filmova, svakodnevno reklamiranih u beogradskoj štampi i prikazivanih u beogradskim bioskopima.

Tradicija. Iako je u Nedićevoj državi, sa početkom “nove” ere 1941. godine, u pristupanju “novom poretku” i “Novoj Evropi” sve moralo da bude “novo” – “Nova Srbija”, “novi” Srbin, “novo” javno mnjenje, “nova” škola, “nova” omladina, “novo” pozorište, “nova” literatura... – ipak je i to “novo” doba moralo da nađe uporište u što je moguće starijoj prošlosti. Izmišljajući tradiciju radi uspostavljanja sopstvenog legitimiteta, nove kolaboracionističke vlasti su favorizovale patrijarhalnost u svim aspektima društvenog života, potencirale negrađansko ophođenje (“seljače, Srbine, brate”, “seljanko, strino”...), a od celokupnog društva, kulture, umetnosti, književnosti i prosvete tražile da se stave u “službu nacije” odbacivanjem svega što nije imalo “autentično” nacionalno obeležje. Uvele su slavljenje slava tamo gde se nikada nisu slavile (Narodno pozorište, Beogradski univerzitet), a beogradskim ulicama, bioskopima i kafanama oduzele sva imena koja nisu bila “čisto” srpska i “autentična”. I pre nego što se pristupilo izradi novog pravopisa, spontano je uveden novogovor. Sam Milan Nedić je preko noći prešao na upotrebu arhaičnih termina “radenici” i “radenice” što je vrlo brzo ušlo u javni govor pa su i oglašivači preko novina počeli da nude posao “radenicima”. I kako to često biva, prvo je najpopularnija sfera života – sport – trebalo da pruži primer i bude uzor kako se govori nacionalno “čisto”, nudeći čitav spisak srpskih reči kojima je trebalo zameniti “nenacionalne” sportske termine. Što su ponuđeni “čisto” srpski termini neodoljivo podsećali, s jedne strane, na “zapadnu” varijantu jezika, a s druge, na vojničku terminologiju Rajha, nije bila prepreka da se preporuča kao “autentičan” govor. Naprotiv, upravo su i ponuđeni kako bi potencirali sveobuhvatnost “evropske” borbe za zajedničke ciljeve.

Radio-Beograd. Kao najznačajnije propagandno sredstvo okupacionih vlasti, radio je i u Srbiji, više nego bilo koja druga institucija, bio u njihovoj direktnoj nadležnosti. Radio-Beograd je otpočeo sa radom neposredno po ulasku nemačke vojske u Beograd 21. aprila 1941, pošto ga je preuzeo “jedan lajtnant sa pet vojnika”. U zgradi radija nalazilo se i Odeljenje

propagande za Jugoistok, a njegov značaj za nemačku okupacionu silu bio je i savremenima nedvosmisleno jasan. Novine su već tada pisale da je, kao i sve ostale institucije u Rajhu, i radio “stavljen u službu ratu sa naročitim zadatkom”, a nemačkog atašea za Radio-Beograd opisivale su kao skromnog, razumnog, uviđavnog čoveka “otmene ljudske duše”, kao “pravog Germanca” koji odlično poznaje sve “elemente propagande”.

Radio-Beograd, nazivan i “radio evropskog vojnika”, sa svojom centralnom emisijom “Beogradski mladi stražar”, označavan je kao “najjača veza između fronta i otadžbine”. Ova emisija se isticala i po velikim dobrovoljnim priložima koji su joj stizali sa fronta, od kojih je najveći deo slala Adolfu Hitleru za potrebe vojske. Posebno je hvaljena njena odluka da Hitleru pokloni milion maraka za njegov rođendan 1943. što su Nedićeve novine propratile velikim naslovom “Vođa Rajha zahvaljuje vojničkom Radiju-Beograd”.

Beogradski radio je ocenjivan i kao najzaslužniji za popularnost pesme “Lili Marlen” na nemačkim frontovima, neprestano je emitujući u proleće 1941. godine. Ploča je zbog toga čuvana u stanici “kao najveća dragocenost”, a već u avgustu, pesma je u Beogradu izdata na srpskom i nemačkom jeziku. Uz ovu pesmu, po kojoj je kasnije nazvana i redovno emitovana emisija “Čas za vojnike”, nemački vojnici su sa beogradskog radija najviše voleli da slušaju pesme “Hajdrun” i “Stojim sam u noći”, ali i marš “Bombe za Englesku” kao i zvuke zvana i fanfara.

U početku je Radio-Beograd bio namenjen samo nemačkim vojnicima na Jugoistoku, ali je proširujući svoj program, kasnije uveo i “srpske emisije” u trajanju u proseku od dva sata dnevno. Ako na radiju nije držao predavanje Milan Nedić ili neki od njegovih ministara i intelektualaca, ili ako nisu srpski dobrovoljci pevali svoje pesme, onda je emitovano “Veselo srpsko popodne” uz učešće poznatih glumaca i pevača, ili je sa Kolarčevog univerziteta prenošeno “Šareno popodne”.

Preko radija su redovno vršeni prenosi ispraćaja “veselih” srpskih radnika za Nemačku, emitovani su časovi nemačkog jezika, a novine su pisale da čak deset hiljada ljudi u Srbiji svakodnevno uz radio uči i da kroz “želje slušalaca” traži dopunske časove.

Iako je imao mali uticaj na uređivanje Radio-Beograda, Nedić je doneo *Uredbu o obaveznom prenošenju i slušanju radio emisija po javnim lokalima* kojom je naredio da se u svim lokalima obavezno moraju “prenositi

i slušati" sve "srpske obaveštajne emisije Radio stanice Beograd". Za vreme prenošenja vesti, izjava, govora ili poslanica, u kafanama je morala da "vlada potpuna tišina" a gosti nisu smeli da budu posluživani. Kazne za nepoštovanje Uredbe, koje su važile i za vlasnike kafana i za goste, mogle su biti novčane, zatvorske, oduzimanje prava na rad i upućivanje na prinudni rad.

Povodom dvogodišnjice rada, 1943, radio je hvaljen kao stanica "organski povezana sa svojim zadacima", koja "nikada nije izneverila pravac kojim je u leto i jesen 1941 godine, u jednom pobedonosnom pohodu, osvojila srca slušalaca".

Knjige. U cilju doslednog prilagođavanja "novom poretku" postavljen je i zahtev da se, umesto stare "zaražene" javnosti, stvara "novo" javno mnjenje koje će se "konstruktivno" prilagoditi promenama. U svemu prepoznajući "zaveru", pozivano je da se i u Srbiji po uzoru na nemački Rajh, na lomači spaljuje "jevrejsko-komunistička" literatura uz histerične usklike "uništite bestiju! Uništite đubre!" Istovremeno su prevedene, izdavane i reklamirane nemačke propagandne knjige i objavljivana i propagirana uglavnom antisemitska i fašistička literatura.

Jedva je prošlo mesec dana od ulaska nemačke vojske u Beograd, a novine su već tvrdile da je najčitanija knjiga u Beogradu "Nemački u 100 lekcija". Ubrzo su i dnevne novine otpočele sa svakodnevnim časovima nemačkog jezika, tvrdeći da srpski "intelektualci, zanatlije, seljaci" nikada nisu više čitali nego u Nedićevoj Srbiji i da su najtraženije upravo nemačke knjige. Podanički se tvrdilo da je Hitlerov "Majn Kampf" prodat u preko 20.000 primeraka i da 250.000 uvezenih nemačkih knjiga ne može da zadovolji ni 25% potreba srpskih čitalaca, jer se nemačka knjiga tražila "deset puta više" nego pre rata. Samo nije objašnjeno koliko je ljudi u Srbiji tada uopšte želelo da čita, koliko ih je bilo u stanju da čita, i posebno, koliko ih je bilo sposobno da čita knjige na nemačkom jeziku.

I ovu aktivnost Nedićeva vlada je propratila svojim uredbama. *Uredbom o pregledu i zabrani knjiga* uvedena je cenzura svih novih i starih izdanja, a zabranjena literatura je prosleđivana "prerađivačima stare hartije" na uništenje. Kazne za rasturanje zabranjenih knjiga bile su novčane, zatvorske i upućivanje na prinudni rad. Smatrajući sebe pozvanim da određuje i šta će da čita, ne samo omladina, već i srpski narod, Ministarstvo prosvete se pohvalilo svojom odlukom da iz javnih biblioteka

izbaci sve knjige koje mogu štetno delovati u nacionalnom pogledu na "srpsku omladinu i srpski narod". I knjiga je imala primarno nacionalno-vaspitnu funkciju u kontekstu "nacionalnog vaspitanja" kako se ono tada razumevalo, pa je u "200 velikih srpskih poslova" koje je trebalo uraditi, Vladimir Velmar-Janković uključio i stavku o "100 standardnih knjiga koje bi svaki čovek u Srpstvu morao da pročita". Na osnovu uvida u suštinu "reformne" prosvete, može da se pretpostavi kako bi i na kakvoj literaturi "omladina i narod" bili vaspitavani, samo da je bilo više vremena.

Javna predavanja. Razgranat oblik propagandnog delovanja predstavljala su javna predavanja koja su održavana na najrazličitijim mestima i obavezno reklamirana preko novina. Predavanja značajnijih imena, Milana Nedića, Milana Aćimovića, Jovana Popovića, Miroslava Spalajkovića i drugih, prenošena su preko radija i prešampavana preko novina. Po srednjim školama, predavanja su držali profesori, direktori i komesari za propagandu, često u saradnji Ministarstva prosvete i Srpske državne straže, a održavana su pred svim đacima, profesorima i roditeljima. Predavanja su se držala i sa prozora i balkona javnih načelstava a često su putem razglasa prenošena i na ulicu. Ona najznačajnija, međutim, održavana su na Kolarčevom univerzitetu, gde su se pred Nedićevom političkom i intelektualnom elitom, kao predavači pojavljivali, kako nemački intelektualci, tako i domaći – Dimitrije Ljotić, Milosav Vasiljević i dr. I Ministarstvo prosvete je na Kolarčevom univerzitetu organizovalo serije svojih "antikomunističkih" predavanja za učenike svih srednjih škola koje je obično držao šef Obaveštajne službe Srpske državne straže.

Sva ova predavanja sa raznovrsnim predavačima, nedvosmisleno su imala za cilj da ukažu na primarnog neprijatelja, ali i saveznika Nedićeve države, a njihovi naslovi su rečito govorili o njihovoj sadržini: "Treća komunistička internacionala", "Komunizam i srpska žena", "Uloga sovjetskog poslanstva u Beogradu u izvođenju puča", odnosno, "Socijalna Nemačka kao nacionalna snaga", "Svetsko-politička borba za Afriku", "Poljoprivreda jugoistoka i njen značaj za Evropu", "Međunarodno pravo i pravni život u okupiranoj oblasti" i sl.

Pozorišta. Centralno mesto u pripremama ulaska "Nove Srbije" u "Novu Evropu" u kulturnoj sferi imalo je Narodno pozorište u Beogradu, koje je kao novo "posleratno" pozorište počelo sa radom 1. oktobra 1941. "u

svanuću jednog zdravog i novog vremena" sa novom upravom, novim repertoarom, i najvažnije, potpuno novim konceptom uloge pozorišta u društvenom životu. Za novog upravnika postavljen je Jovan Popović koji je u svojim razgranatim javnim aktivnostima (govori na radiju, članci u novinama...) tokom četiri ratne godine, redovno negativno ocenjavao rad pozorišta u predratnoj Jugoslaviji i definisao temelje "novog" pozorišta u "Novoj Srbiji" i "Novoj Evropi". Tvrdio je da su predratnim pozorištem "vršljale" "odvratne masonsko-komunističke koterije" i "falange", "judeo-masonski i komunistički otrovi", da su u njemu dominirali komadi sa "levičarskom tendencijom", zahtevajući da se takva dela "zbrišu sa repertoara". U novoj repertoarskoj politici najviše pažnje je poklanjao "starijem nacionalnom repertoaru" i "nemačkoj dramatici" koja je, po njemu, bila "nepravедno" zapostavljena pre rata.

Proglašavajući krajem 1941. da je "današnje Srpsko narodno pozorište" oglasilo "zvonom početak jedne nove ere" u stvaranju "nove Evrope", Jovan Popović je odredio i pravac njegovog budućeg rada "u prvim redovima Nedićevih boraca za Novu Srbiju". Teško je proceniti da li je više bio fasciniran Nedićem ili Rajhom. Usvajao je i doslovno ponavljao Nedićeve reči, ocenjavao ga kao reformatora i tvorca "novog i zdravog vremena" i eksplicitno navodio da je pozorište "snažan instrument kulturne propagande" kroz koju se sprovodi "smišljena i planska" politika u ostvarenju Nedićevog – jedino "ispravnog" i "poštenog" – puta. Tvrdio je da je pozorište bilo prva kulturna institucija koja je 1941. "u duhu započete obnove počela da izgrađuje nov srpski kulturni život" i "zdrav nacionalno-kulturni razvoj" pripremajući omladinu za život u novom evropskom poretku "smišljenom" repertoarskom politikom.

Upravnik Popović nije propuštao ni jednu priliku da se zahvali "Velikonemačkom Rajhu" na njegovoj velikodušnosti i da naglasi da on svojim "besprimernim požrtvovanjem" stvara "novu Evropu". Ne skrivajući svoje oduševljenje, i 1944. je obećavao da će pozorište nastaviti rad na "obnovi" sve "dok ne bude došao taj dan u koji svi mi novi evropljani fanatički verujemo, dan, kada će osvanuti nova evropska porodica složna i ideološki povezana sa velikom nacionalsocijalističkom Nemačkom".

Doslovno razumevajući svoju komesarsku ulogu, Popović je već 1941. godine vodio celokupno pozorište (ansambl, personal, tehničko

osoblje) na "Antimasonsku izložbu" gde je na njih posebno "snažan utisak" ostavila "sprega komunizma sa judeo-masonstvom". Organizovao je redovne "informativne sastanke" za sve zaposlene na kojima ih je, zajedno sa predstavnicima nemačkih vlasti, upoznao sa dužnostima pozorišta u "stvaranju Nove Evrope". I pozorištu je nametnuto da izmišlja tradiciju, pa je januara 1942. "prvi put u svojoj istoriji" proslavilo krsnu slavu na kojoj je najznačajniji gost bio nemački komandant grada, pozdravljen od upravnika Popovića na nemačkom jeziku, što se ustanovilo kao praksa i narednih godina. Oduševljen nemačkim pobedama i uveren u stvaranje "novog sveta", Jovan Popović je revnosno upotrebljavao pozorište za uveseljavanje nemačke vojske i ranjenika, lično im se obraćajući kao "hrabrim vojnicima Velikonemačkog Rajha koji pod vođstvom Adolfa Hitlera besprimernim požrtvovanjem stvaraju Novu Evropu, nov svet".

Nije se, međutim, samo upravnik Popović angažovao na stvaranju koncepta "novog" pozorišta "Nove Srbije". Veliku podršku i ideje dobijao je i od brojnih tada angažovanih intelektualaca ali i od samog Nedića. Milan Nedić je verovao da pozorište mora sa "religioznom požrtvovanošću" da pristupi obnovi srpskog duhovnog života, da bude "žarište srpske misli i srpske kulture" i da doprinese "zdravom razvoju naših novih, mladih naraštaja koji u Novoj Evropi treba da obezbede svojoj zemlji dostojno mesto". Dr Milorad Nedeljković je osuđivao predratno pozorište što je sistematski "gazilo i zatiralo" srpski nacionalizam i otuđilo se od naroda. Verovao je da u "srpskoj narodnoj Srbiji" pozorište "mora ostati srpsko, nacionalno-prosvetiteljsko, i narodno, narodnim masama pristupačno". Dr Lazar Prokić, prva ličnost Nedićeve propagande, je pisao da "nas naše srpsko pozorište interesuje sa čisto nacionalno-vaspitanog gledišta", odnosno, samo kao izraz "srpske narodne duše oslobođene svakog drugog elementa". I po Nikoli Trajkoviću celokupna kultura se morala vratiti na "jedino zdrave osnove", na narodnu etiku, epiku, istoriju i folklor, odnosno, "u svoje praiskonsko srpsko". A Vladimir Velmar-Janković je, tvrdeći da se pre rata robovalo evropskoj "duhovnoj dekadenciji" i "razornom anarho-boljševizmu", smatrao da pozorište mora da postane "radna zajednica umetnosti u kojoj se ni na čem drugom ne radi no na podizanju srpskog shvatanja i pogleda na svet".

Hvaleći se svojim uspesima u izgradnji ovakvog, "novog" pozorišta, njegovi tvorci su radosno primećivali da su, umesto stare, predratne pozorišne publike, uspeli da stvore i novu – "publiku Nove Srbije".

Doprinoseći optimizmu obnove i stvaranja "Nove Srbije" u "novom poretku", tokom rata su u Beogradu nicala mnogobrojna humoristička pozorišta svakodnevno uveseljavajući, po tvrdnjama Nedićeve propagande, hiljade posetilaca. Neposredno po ulasku nemačke vojske u Beograd, na Kolarčevom univerzitetu je počelo prikazivanje "Veselog popodneva" sa tri "duhovita komada" što je nastavljeno tokom čitavog rata a kasnije i redovno prenošeno preko radija. Pored najpopularnijeg veselog pozorišta "Centrala za humor" koje je reklamirano kao "čisto ratni teatar", u Beogradu su radila i pozorišta "Humoristi" (u bioskopu "Avala"), "Acino smešno pozorište" (u bioskopu "Takovo"), "Razbibriga" (u bioskopu "Kosovo"), "Veseljaci" i dr, čije su neprikosnovene zvezde (kao i veselih emisija na radiju) bile Žanka Stokić, Blaženka Katalinić, Sofija Perić-Nešić i dr. Koliki je značaj Nedićeva vlada poklanjala ovim ratnim veseljacima, pokazuje činjenica da ih je sve obavezala da određeno vreme provode u Boru dižući optimizam "obveznicima obaveznog rada" koji su tamo, u rudnicima "dobrovoljno" primoravani da rade za nemačke ratne potrebe.

Bioskopi. U beogradskim bioskopima su se tokom okupacije svakodnevno i u velikom broju prikazivali gotovo isključivo veseli nemački filmovi puni životne radosti u Rajhu. Sa obrazloženjem da publika najviše želi da gleda upravo komedije, ovi filmovi su reklamirani kao "veličanstveni", "senzacionalni", "najveći" filmovi, njihovi režiseri su bili "genijalni", glumice "najlepše" i "divne", a žanrovi uglavnom "šlager-komedije" i "šlager-operete". Publici su obećavani "urnebesane smeh", "humor i veselje", "smeh do suza", ili "pikantne scene" i "nage plesačice", i često su bili zabranjeni za mladež ispod 18 godina. Ipak, da se publika u "burama smeha" ne bi previše opustila, obavezno su kao dodatak filmovima, prikazivene "vesti sa Istočnog fronta", "nemačka oružnica" ili "Deutsche Wochenschau". I dok su 1941. beogradski bioskopi još uvek nosili stare "nenacionalne" nazive ("Kasina", "Union", "Rex"...), do 1943. su dobili nova ideološki i nacionalno "ispravna" imena – "Nova Evropa", "Šumadinac", "Morava"...

Naravno, Nedićeva vlada je donosila uredbe vezane i za ovu oblast. Pripadnici nemačke vojske i njihova pratnja, ne samo da su plaćali 50% cene bioskopskih ulaznica, već su jedini bili oslobođeni i plaćanja doprinosa koji se naplaćivao na bioskopske ulaznice za "Fond armiskog generala Milana Nedića za radničku decu". Sa druge strane, nije potrebno ni

naglašavati da je Uredbom Nedićeve vlade Jevrejima i Romima zabranjeno da rade i u bioskopima.

Kafane. Tokom četiri ratne godine, oglasnim stranicama beogradskih novina apsolutno su dominirala tri tipa oglasa: reklame za kafane, otkup "zlata, zlatnih zuba, brilijanata i krupnijih dijamanta" i kupoprodaja beogradskih "palata". Ako su druga dva tipa oglasa zanimljiva za uvid u imovinsko stanje onih koji su bili prinuđeni na prodaju i onih koji su kupovali, prvi su zanimljivi zbog slike brzog prilagođavanja novim uslovima i zahtevima "novog doba". Neverovatnom brzinom kafane se menjale imena i dobijala nova, ideološki "ispravna" ili bar, u skladu sa "vizijama" buduće "seljačke" države, narodnjačka imena. Već sredinom juna 1941. osvanula je reklama na novi restoran "Nova Srbija" a uskoro i za kafanu sa ispravnim imenom "Jugoistočna Evropa". Bilo je i sasvim narodnjačkih, npr. kafana "Vila Ravijolja" čiji je glavni adut bila sviračica "Tika zvana Majmun", ali i onih koje su se reklamirale preko svojih muzičkih zvezda, kao što je bio redovno najavljivani pevač sa ideološki preporučujućim umetničkim imenom – "G. Čano".

Sport. Sportske strane u novinama su tokom čitavog rata uređivane s ciljem da potvrde sliku "normalnosti" u Nedićevom "posleratnom" vremenu. Kao da se u "Poglavnikovoj" NDH ništa neuobičajeno nije događalo, pratile su rezultate hrvatskog kupa, fudbaleri su sa javnošću delili svoje dileme da li da idu u hrvatske ili italijanske klubove i redovno je izveštavali o svojim pregovorima. Održavane su fudbalske utakmice sa timovima nemačke vojske, hipodrom je radio kao i u svako "normalno" vreme, dame koje su ga posećivale bile su elegantne, a u sveopštoj izmišljenoj stvarnosti sa izmišljenom tradicijom, i sport je dobijao novu, "autentično" nacionalnu terminologiju – "zgoditak", "momčad", "loptač", odnosno, "streljački red", "vođa".

* *
*

Koncept kolaboracionističke aktivnosti, ideologije i vizija budućnosti, nije bio ni nov, ni originalan. Izvori su mu bili, s jedne strane, u vladajućim ideologijama u Nemačkoj i Italiji, a s druge, u već postojećim kvizlinškim ražimima u Evropi, pre svega onom u Francuskoj, dopunjenim i inoviranim

domaćim patrijarhalnim nasleđem. Nije slučajno baš Francuska tada često uzimana za primer kako se i jedna velika nacija uspešno "prilagođava" nacionalsocijalizmu. Sve što je karakterisalo Nedićevu Srbiju bilo je već viđeno u višijevskoj državi. I Peten je uživao ugled zbog svoje vojničke prošlosti i od dela javnosti bio pozdravljen kao "spasioc", uz uzvike "Francuska – to je Peten" i "maršalu, evo nas". I on je prihvatajući svoju kvislinšku ulogu, preko radija objavio francuskom narodu da "svoju ličnost poklanja Francuskoj" i da će Francuskom upravljati Francuzi. I on je proglasio pristupanje "novom evropskom poretku" rečima "ja polazim putem saradnje" kako bi "breme stradanja naše zemlje bilo olakšano, sudbina naših zarobljenika poboljšana". I političari predratne Francuske su od kvislinga osuđivani da su uvukli zemlju u "besmisleni" rat. I tamo su Jevreji izbačeni iz državne službe i propisan im je poseban status. I francuski činovnici su morali Petenu da polažu zakletvu na vernost, a mnogi od njih su bili otpušteni jer "nova Francuska zahteva službenike nadahnute novim duhom". I Petenov poredak je bio "strog i očinski", i on je internirao mnoge političare i stvarao novo zakonodavstvo da bi se "narodna revolucija" u Francuskoj uklopila u "novi poredak" u Evropi. I maksima "nove" Francuske je bila "red, porodica, otadžbina" a "novi poredak" je trebalo da bude "jedna društvena hijerarhija" koja će ukloniti "razorni individualizam". I njegov ministar prosvete je objavio da je doba "škole bez boga" prošlo i ukinuo one nadahute "rdavim duhom". I tamo se veličao dirigovani korporativizam, samo sa osnovom u zanatstvu (umesto Nedićevog seljaštva). Na kraju, i on je u svojoj poslednjoj poruci Francuzima, avgusta 1944, samo mesec dana pre Nedića, rekao da je samo želeo "da ih poštedi onog najgorog".⁹

Razlika je samo u tome što je maršal Peten u percepciji savremene francuske elite, i danas ono što je bio i za vreme Drugog svetskog rata – čovek kojeg je zbog kolaboracije sa fašizmom samo duboka starost (89 godina) spasla najteže kazne.

Sve što je prethodno navedeno, eksplicitno je sadržano u izvodima iz dokumenata i tekstova koji slede. Njihova hronološka prezentacija, između ostalog, pruža ciničnu sliku kontinuiteta ideologije i prakse kolaboracionista u kome su, tokom čitavog rata, postojale dve paralelne stvarnosti. Sa jedne strane, širila se ostrašćena mržnja prema Jevrejima, nije

⁹ Ž. Lefevr i dr. *Istorija Francuske*, knj. 2, Beograd, 1961.

primećivalo da njih više nigde nema, javno se pozivalo na ubijanja komunista za novac, stvarala se patrijarhalna, teokratska država, zahtevalo se javno šibanje muškaraca i žena, pretresanje studenata u zgradama fakulteta, spaljivanje knjiga, masovno izbacivanje "nacionalno nepouzdana" dece iz škola, na "kuluk" se teralo i zdravo i bolesno, građani su u dubokoj nemaštini preko novina prodavali svoje poslednje cipele i odela, a sa druge strane, kroz "obnovu" se gradila "Nova Srbija" u kojoj su prikazivane vesele nemačke predstave i filmovi, reklamirane lascivne komedije zabranjene za mladež, publika je "hrlila" u mnogobrojna humoristička pozorišta, kafane su dobijale ideološki "ispravna" imena, dramatično je rasla potražnja za palatama po Beogradu, i za svo to "veselo" društvo koje je gradilo budućnost, štampala se fašistička literatura.

Danas se mogu čuti tumačenja da je čitavu svoju aktivnost Milan Nedić sprovodio kako bi zaštitio postradale Srbe iz ustaške NDH. Međutim, tadašnja srpska javnost, slušajući Nedića i njegove propagandiste, o tome nije mogla da sazna gotovo ništa. NDH se doduše u Nedićevoj štampi pominjala, ali samo kada je srpska javnost obaveštavana o uspostavljanju trgovinskih veza između Srbije i Hrvatske, o mogućnostima putovanja u "Slobodnu Hrvatsku državu", o proslavama godišnjica njenog formiranja, o međunarodnim aktivnostima "Poglavnika", o njegovim uspešnim obračunima sa komunistima, o otvaranju zagrebačkog sajma, o rezultatima utakmica fudbalskog kupa ili o transferu fudbalera iz srpskih u hrvatske klubove.

Na kraju, gde su u Nedićevom "veselom" logoru ili stravičnom "cirkusu", svejedno, bili Srbi – civilne žrtve nemačkog terora, antifašisti poubijani po koncentracionim logorima i na mnogobrojnim stratištima, gde su streljani đaci i njihovi profesori...? Odgovor je jednostavan. Za njih u Nedićevoj štampi nije bilo mesta. Istina, u jednom izveštaju sa "antikomunističke izložbe" u Kragujevcu pominje se da je među posetiocima bio veći broj žena u crnini. Da neko slučajno ne bi pomislio da one žale za žrtvama nacističkih zločina iz oktobra 1941, odmah je sledilo i objašnjenje: "Sve su one ojađene i ožalošćene uzled nedela partizanskih bandita".

Zbog svega navedenog, treba naglasiti da kada je Nedićeva propaganda govorila "Evropa" – mislila je na nemački Rajh. Kada je govorila "srpski narod" – mislila je isključivo na onaj njegov mali deo koji je

podržavao. Kada je govorila “naša deca” mislila je samo na onu “nacionalno ispravnu”. Za sve ostale važila je omiljena Nedićeva sintagma: “seme ćemo vam zatrti”.

Metodološki pristup

Najzanimljivije, najilustrativnije i ujedno najvažnije štivo za razumevanje celine rada vlade Milana Nedića predstavljaju njene *Službene novine* koje su izlazile u kontinuitetu od 1941. do 1944. godine. Iako na prvi pogled suvoparne, pune paragrafa i prividno nepolitičkih odluka, *Službene novine*, samo ako se pažljivo čitaju, pružaju sliku pravog smisla kolaboracionističkog rada Milana Nedića, kao i ministara i zamenika ministara u njegovoj vladi. Sve uredbe koje su donošene (protiv Jevreja, Roma, komunista, “nacionalno nepouzdanih” službenika, žena...) potpisivali su svojeručno Milan Nedić i njegovi ministri, svedočeći kako je njihov rad dnevno pratio zahteve okupacionih vlasti i ideologije nacionalsocijalizma i sa kojom su revnošću oni u tome učestvovali. Zato je njihova tadašnja (kao i današnja) propaganda da su u kolaboraciju ušli kako bi zaštitili srpski narod i pomogli izbeglicama, samo zamagljivanje stvarne aktivnosti: pružanje svestrane pomoći i izražavanje potpune lojalnosti nemačkom nacionalsocijalizmu na svim frontovima. I onim stvarnim, ratnim, i onim političkim, ideološkim, ekonomskim, propagandnim, vaspitnim.

Već je rečeno da je od pojedinih ministarstava, posebno zanimljiva aktivnost i propaganda Ministarstva prosvete Nedićeve vlade, naročito njegovih čelnih ljudi. Kao aktuelni ministar prosvete, Velibor Jonić je istovremeno bio i izdavač *Prosvetnog glasnika* 1942–1944, glavni urednik lista *Srpski narod* 1942–1944. i saradnik *Naše borbe* 1941–1942.

Mesečnik Ministarstva prosvete, *Prosvetni glasnik* obnovio je izlaženje januara 1942. sa ciljem da kao obavezno štivo za rad škola i nastavnika, propagira potpuno nov način vaspitanja omladine. Suština “novog”

vaspitanja, pod parolom "svetosavskog duha", u suštini je bila prožeta idejama ekstremnog konzervatizma i patrijarhalizma. Zato *Prosvetni glasnik* pruža danas punu sliku o pokušajima njihovog sveobuhvatnog sprovođenja kroz vaspitni rad, a najozbiljniji je i izvor za analizu ideologije nacionalsocijalizma čelnih ljudi Ministarstva.

I propagandna aktivnost kolaboracionista u Srbiji je počela neposredno po dolasku nemačke vojske. Iako je okupaciona sila određivala kako će novine izgledati i šta će objavljivati, ostaje činjenica da su njihovi vlasnici, izdavači, urednici, novinari i saradnici bili domaći ljudi koji su prihvatili svoje funkcije uz saznanje da je njihovo obavljanje dozvoljeno samo "arijevcima".

Ulaskom nemačke okupacione vojske u Beograd aprila 1941, prestale su da izlaze beogradske novine *Politika*, *Vreme* i *Pravda*. Već 16. maja 1941. pokrenut je dnevnik *Novo vreme*, obećavajući u prvom broju da će njegov cilj biti da obezbedi srpskom narodu mesto "pod okriljem Velikog Nemačkog Rajha". Zato se celokupna propagandna aktivnost lista svodila na podršku nacističkoj Nemačkoj, antikomunizam, antisemitizam, uz redovno objavljivanje brojeva i imena streljanih i obešenih "komunista i Jevreja". Problemi koji su očigledno postojali u uređivanju ovog lista ogledali su se u čestim promenama uredništva, naročito tokom avgusta 1941. kao i u činjenici da je npr. krajem septembra iste godine list spao na par stranica. Kako list ponedeljkom nije izlazio, 4. avgusta 1941. pokrenut je i nedeljni *Ponedeljak* identične orijentacije. Najilustrativniju sliku njegove sadržine pruža njegovo zaglavlje koje je stajalo od prvog broja uz obe strane naslova: "*Victoria! Nemačka pobeda – pobeda Evrope*". Euforija je trajala relativno kratko. Posle tri meseca, 27. oktobra 1941. ova parola je nestala iz zaglavlja lista.

Iste, 1941. godine pokrenut je i dnevnik *Obnova* identičnog sadržaja. Prve stranice lista svakodnevno su posvećivane "veličanstvenim" nemačkim pobedama, a ostale su bile ispunjene antisemitizmom, antikomunizmom i veličanjem aktivnosti vlade Milana Nedića.

Od 7. septembra 1941. počeo je sa izlaženjem i nedeljni *Naša borba* eksplicitno ljotičevske orijentacije. Povodom prve godišnjice izlaženja lista 1942. objavljeno je preko 170 imena njegovih saradnika, među kojima su, uz druge intelektualce, bili i aktuelni ministar prosvete Velibor Jonić i njegov zamenik Velmar-Janković. Propagandna aktivnost ovog lista svodila se

prvenstveno na antisemitizam, a onda i na antimasonstvo, antikomunizam, veličanje Hitlerovih pobeda, uz propagiranje antisemitske i fašističke literature, pre svega, tekstova i knjiga Dimitrija Ljotića.

Nedeljni *Srpski narod* započeo je sa izlaženjem 6. juna 1942. svodeći svoju propagandu, uz sve gore navedene odrednice drugih novina (antisemitizam, antikomunizam, antidemokratija, obožavanje Hitlera...), i na veličanje rada, ideja i reči Milana Nedića.¹⁰ Ljotičevski *Zapisi* koji su počeli da izlaze krajem 1943. bez ijednog imena (bilo uredništva, novinara, čak i štamparije) u skladu sa njegovom ideologijom, primarno su bili antisemitski orijentisani, a donosili su i tekstove antikomunističke i antimihajlovićevske orijentacije.

Značajno štivo za rezumevanje aktivnosti Nedićeve vlade u kulturnoj sferi svakako je dvomesečnik Narodnog pozorišta u Beogradu, *Srpska scena*, koji je u kontinuitetu izlazio od 1941. do 1944. godine. Kao list institucije koja je imala centralno mesto u kulturnoj sferi pripreme ulaska Nedićeve "Nove Srbije" u Hitlerovu "Novu Evropu", *Srpska scena* je zanimljiv izvor za razumevanje ideološke orijentacije čelnih ljudi pozorišta, ali i svedok pasivnog posmatranja zloupotrebe institucije od strane značajnih imena ratne (i posleratne) dramske, operne i baletske umetnosti.

Nedeljni *Kolo* koji je počeo da izlazi januara 1942. imao je nešto drugačiju sadržinu od ostalih listova. Kako se i u podnaslovu navodilo da je u pitanju "ilustrovani list sa beogradskim radio-programom", a reklamirao se i kao jedini porodični list, svoju uređivačku politiku orijentisao je na napise o srpskim zarobljenicima u nemačkim logorima, a onda i o kulturi, modi, ishrani, zdravlju, sportu. Ipak, njegova politička strana, iako primarno ilustrovana, svodila se isključivo na veličanje nemačkih pobeda i uspeha Nemačke u svim sferama života – kulturi, nauci, sportu. Karakteristična je i njegova intencija da život srpskih zarobljenika u Nemačkoj prikaže idiličnim, posvećujući najveću pažnju njihovim sportskim i kulturnim aktivnostima. Za razliku od svih drugih novina, list *Kolo* nije imao eksplicitno antisemitski sadržaj, iako se povremeno mogu pronaći tragovi antisemitizma. Antikomunizam je bio izražen isključivo

¹⁰ Pod naslovom "Kulturna obnova" 28. avgusta 1942. u listu *Srpski narod* navodilo se da u Beogradu u tom trenutku izlaze dva dnevna lista *Novo vreme* i *Obnova*, zatim *Službene novine*, nedeljnici *Srpski narod*, *Naša borba*, *Srpsko selo*, *Kolo*, *Sport*, i dva mesečnika *Prosvetni glasnik* i *Naša žena*.

kroz napise o porazima "boljševika" na Istočnom frontu, ali nije bio ništa veći od negativne orijentisanosti prema svim ostalim članicama antihitlerovske koalicije. Karakteristično je i da se, osim veličanja Nedića, unutrašnja vojna i politička scena u listu retko pominjala, pa je bilo malo unutrašnjeg antikomunizma. Radio-program, koji je u početku donošen na srpskom i nemačkom jeziku, nestao iz lista (i njegovog zaglavlja) u drugoj polovini 1943, a nastavljeno je samo objavljivanje reklama za nemački program na srpskom jeziku.

List *Srpsko selo* koji je takođe izlazio u kontinuitetu od 1941. do sredine 1944. godine i pored specifične sadržine posvećene poljoprivredi, imao je redovnu rubriku o aktuelnim političkim događajima koja je isključivo donosila vesti o nemačkim poredama i skorom slomu njenih neprijatelja.

Beogradske *Opštinske novine* su posle ulaska nemačke vojske u Beograd, u 1941. godini objavile samo jedan broj rezimirajući jednogodišnji istorijat gradske opštine.

* *
*

Tokom okupacije u Beogradu su izlazila dva dnevna lista, *Novo vreme* i *Obnova*. Ovde su prezentirana kroz dva godišta, *Novo vreme* kroz 1941. a *Obnova* kroz 1943. godinu. Kroz celokupno izlaženje praćeni su: *Službene novine* (1941–1944), nedeljnik *Kolo* (1941–1944), *Srpski narod* (1942–1944), *Srpsko selo* (1942–1944), dvomesečnik *Srpska scena* (1941–1944) i mesečnik *Prosvetni glasnik* (1942–1944). Nedeljnik *Ponedeljak* prezentiran je kroz tri godišta (1941–1943) a nedeljnik *Naša borba* kroz dva godišta (1941–1942). *Zapisi* su izašli u samo nekoliko brojeva (1943–1944).

Iz različite prirode navođenih listova, proističe i razlika u sadržini prezentiranih tekstova. U tom smislu, 1941. i 1943. godina prikazane su primarno kroz dnevnu štampu pa dominiraju dnevne vesti. Nasuprot tome, 1942. i 1944. godina prezentirane su isključivo kroz nedeljnike i mesečnike pa je priloženo mnogo više autorskih tekstova. Pri tom, kroz više od hiljadu naslova, navedeni su samo oni aspekti delatnosti i propagande koji su tokom četiri ratne godine imali kontinuitet i predstavljali njihovu dominantnu odrednicu.

Propagandni tekstovi u novinama, kao i odluke, konkursi, dekreti, ukazi i najvažnije, uredbe kolaboracionističkih vlada, ovde su prezentirani hronološkim redom od maja 1941. do septembra 1944. iz uverenja da se na taj način najbolje može uočiti kako je, sa razvojem ratnih dejstava, raslo i uverenje da se približava Hitlerova pobeda a da je dužnost kolaboracionista da sprovedu sve mere nacionalsocijalizma kako bi "Nova Srbija" na vreme zauzela pravo mesto u "Novoj Evropi". U vreme neposredno pred konstituisanje Nedićeve vlade, u kvislinškoj štampi je objavljeno (i ovde prezentirano) i nekoliko naredbi nemačkog vojnog zapovednika u Srbiji. Posle konsolidovanja vlade, od septembra 1941. nemački vojni zapovednik više nije imao razloga da se često oglašava. Celokupnu aktivnost u skladu sa njegovim naredbama preuzela je sama vlada. Zato hronološki pristup omogućava da se uoči sa kolikom je revnošću ona, po slobodnom izboru, preuzela svoje "obaveze" služenja okupatoru, prihvatila svoje "arijevstvo" i krenula u obračun sa, prvo "Jevrejima i Ciganima", a onda antifašizmom, u konkretnom slučaju sa partizanima. Hronološki pristup omogućava i da se vidi kada su pojedine mere "uspešno" realizovane pa se više u odlukama nisu pojavljivale. Na primer, početkom 1942. iz *Službenih novina* su nestali dekreti vlade protiv "Jevreja i Cigana" jer je njihovo pitanje do tada očigledno već "rešeno", a umnožavali se oni protiv "nacionalno nepouzdanih službenika" čiji se broj, sve do sredine 1944. očigledno uvećavao.

Uz eksplicitno političke i ideološke odluke i tekstove, ovde su navedeni i oni koji nisu neposredno proisticali iz zahteva nemačkog nacionalsocijalizma, već su predstavljali autentični produkt ideja Nedićeve vlade i njenih propagandista, a odnosili su se na konzervativno oblikovanje buduće "Nove Srbije" – od državnog uređenja, preko vaspitanja, do kulture. Dobar pokazatelj ovog aspekta njihovog rada, koji je koristio ratne i ideološke prilike doba da ostvari stare vizije "čiste", velike, patrijarhalne, antidemokratske, "autentične", jednoobrazne Srbije, predstavljaju "vizije" budućeg zadružnog uređenja i na seoskim osnovama zasnovane države. U tom smislu, od posebnog značaja je tadašnja izdavačka delatnost kao i česti konkursi za najbolje radove upravo iz te oblasti.

Uverenje kolaboracionista da je stvaranje "Nove Srbije" u "novom poretku" sasvim izvesno, potencirano je pokušajima širenja optimizma u javnosti. O tome rečito govore repertoari pozorišta, bioskopa, program radija, pa i reklame i oglasi toga doba. Njihova prezentacija ima za cilj da

pruži sveobuhvatniju sliku kolaboracionističkog rada koji se nikako nije odnosio samo na političku sferu, već je težio da čitavo društvo – od politike, ekonomije, etničke strukture stanovništva, prosvete, vaspitanja, do pozorišta, književnosti, bioskopa... – oblikuje u duhu zahteva “novog doba”.

Radi lakšeg praćenja pojedinih aspekata ove delatnosti, priloženi su predmetni registari dokumenata i propagandnih tekstova sa datumima kada su objavljivani, a koji se odnose na ideološko-političku i prosvetno-kulturnu aktivnost i propagandu. U prvu grupu svrstane su uredbe i druge odluke vlade, gradskih i opštinskih organa vlasti, govori Milana Nedića, tekstovi izražavanja divljenja Hitleru i Nemačkoj, propagandni tekstovi protiv Jevreja, Roma, komunista i celokupne antihitlerovske koalicije... U drugu grupu, svrstana je aktivnost i propaganda Ministarstva prosvete, aktivnost Narodnog pozorišta, repertoari veselih pozorišta, bioskopa, program radija, izdavačka delatnost, sport, oglasi, reklame...

Iako se tekstovi mogu pratiti i po njihovoj predmetnoj klasifikaciji, ipak, samo hronološki pristup omogućava uočavanje sa koliko je dubokih uverenja i zašto, samo mesec dana pre ulaska partizana i pripadnika Crvene armije u Beograd, Nedićeva vlada i dalje propagirala ideje nemačkog Rajha i verovala u Hitlera.

Napomene

Imena “Jevreji” i “Cigani” pisana su nekada velikim, ali češće malim slovom, u zavisnosti od opredeljenja tadašnjih autora tekstova i odluka, što je ovde, zbog autentičnosti, zadržano u originalnom obliku.

Velikim slovima navođeni su naslovi i podnaslovi u novinama. Samo naslovi tekstova su navedeni u slučajevima kada su sami po sebi bili dovoljno rečiti. Sva ostala naglašavanja su originalna. Sve pravopisne i štamparske greške su originalne (najčešće: *istoriski, policiski, pretsednik, voćstvo, futbaler...*).

U prezentaciji dekreta i ukaza izvršena su velika skraćanja. Izostavljeni su brojevi paragrafa i datumi donošenih odluka (ostavljeni su samo datumi objavljivanja), kako bi se omogućilo lakše čitanje njihove suštine. Prezentirani dekreti i ukazi predstavljaju samo mali deo takvih odluka donošenih protiv Jevreja, Roma i “nacionalno nepouzdanih” Srba i služe samo kao ilustracija aktivnosti vlade Milana Nedića. Namerno su izostavljena imena Jevreja, Roma i “nacionalno nepouzdanih” Srba na koje su se odnosili dekreti objavljeni u *Službenim novinama*.

Značajna skraćanja prezentiranih tekstova i odluka bila su nužna. U protivnom, bili bi potrebni tomovi knjiga da se citira sve što je Nedićeva vlada odlučivala i propagirala za vreme Drugog svetskog rata u slavu Hitlerove vizije “nove Evrope”.

Ministri u kolaboracionističkim vladama

30. aprila 1941. imenovan je Savet komesara ministarstava: komesar Ministarstva unutrašnjih poslova Milan Aćimović; komesar Ministarstva prosvete Risto Jojić; komesar Ministarstva finansija Dušan Letica; komesar Ministarstva pošta i telegrafa Dušan Pantić; komesar Ministarstva pravde Momčilo Janković; komesar Ministarstva narodne privrede inž. Milosav Vasiljević; komesar Ministarstva saobraćaja dr Lazar Kostić; komesar Ministarstva socijalne politike dr Stevan Ivanić; komesar Ministarstva građevina inž. Stanislav Josifović; komesar Ministarstva ishrane Jeremija Protić.

11. jula 1941. izvršena je rekonstrukcija Saveta komesara ministarstava: komesar Ministarstva unutrašnjih poslova Milan Aćimović, prvi zamenik Tanasije Dinić, drugi zamenik Đorđe Perić; komesar Ministarstva prosvete Velibor Jonić, zamenik Vladimir Velmar-Janković; komesar Ministarstva saobraćaja Ranisav Avramović, zamenik Nikola Đurić; komesar Ministarstva pravde Momčilo Janković, zamenik dr Đura Kotur; komesar Ministarstva finansija Dušan Letica, zamenik Milan Horvatski; komesar Ministarstva pošta i telegrafa Dušan Pantić, zamenik Milorad Dimitrijević; komesar Ministarstva građevina inž. Stanislav Josifović, zamenik nije postavljen; komesar Ministarstva ishrane Budimir Cvijanović, zamenik nije postavljen; komesar Ministarstva narodne privrede inž. Milosav Vasiljević, zamenik dr Mihajlović; komesar Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja dr Stevan Ivanić, zamenik Božidar-Darko Petrović.

29. avgusta 1941. obrazovana je vlada Milana Nedića: predsednik Ministarskog saveta Milan Nedić; ministar unutrašnjih poslova Milan Aćimović; ministar građevina Ognjen Kuzmanović; ministar pri predsedništvu Ministarskog saveta Momčilo Janković; ministar pošta, telegrafa i telefona i zamenik ministra saobraćaja Josif Kostić; ministar prosvete dr Miloš Trivunac; ministar finansija dr Ljubiša Mikić; ministar rada Panta Draškić; ministar pravde dr Čedomir Marjanović; ministar socijalne politike dr Jovan Mijušković; ministar poljoprivrede dr Miloš Radosavljević; ministar narodne privrede Mihailo Olćan.

7. oktobra 1941. izvršene su delimične promene u vladi: predsednik Ministarskog saveta Milan Nedić; ministar unutrašnjih poslova Milan Aćimović; ministar građevina Ognjen Kuzmanović; ministar finansija Dušan Letica; ministar prosvete Velibor Jonić bivši komesar Ministarstva prosvete; ministar pošta, telegrafa i telefona Josif Kostić; ministar poljoprivrede i ishrane dr Miloš Radosavljević; ministar pravde dr Čedomir Marjanović; ministar socijalne politike i narodnog zdravlja dr Jovan Mijušković; ministar narodne privrede Mihailo Olćan; ministar saobraćaja Đura Dokić. Stavljeni su na raspoloženje Momčilo Janković, Panta Draškić, dr Miloš Trivunac i dr Ljubiša Mikić.

10. novembra 1942. izvršene su nove promene u vladi: predsednik Ministarskog saveta Milan Nedić; ministar pravde Bogoljub Kujundžić; ministar građevina inž. Ognjen Kuzmanović; ministar prosvete Velibor Jonić; ministar pošta, telegrafa i telefona Josif Kostić; ministar saobraćaja Đura Dokić; ministar finansija Dušan Đorđević; ministar unutrašnjih poslova Tanasije Dinić; ministar narodne privrede dr Milorad Nedeljković; ministar poljoprivrede i ishrane inž. Radosav Veselinović; ministar socijalne politike i narodnog zdravlja inž. Stojimir Dobrosavljević. Na raspoloženje su stavljeni Milan Aćimović, dr Jovan Mijušković, dr Čedomir Marjanović i Mihailo Olćan.

6. novembra 1943. izvršene su nove promene u vladi: ministar unutrašnjih poslova postao je Milan Nedić, predsednik Ministarskog saveta, a ministar socijalne politike i narodnog zdravlja Tanasije Đ. Dinić, dotadašnji ministar unutrašnjih poslova.

Registar ideološko-političke aktivnosti i propagande

Uredbe kolaboracionističkih vlada

Uredba o pravnom položaju nemačke narodnosne grupe u Srbiji, *Službene novine*, 23. jul 1941.

Uredba o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe, *Službene novine*, 6. avgust 1941.

Uredba o prekim sudovima (i njene kasnije izmene i dopune), *Službene novine*, 23. septembar 1941.

Uredba o ustrojstvu policijske straže Uprave grada Beograda, *Službene novine*, 26. septembar 1941.

Osnovna uredba o Univerzitetu, *Službene novine*, 21. oktobar 1941.

Uredba o isplati dodatka na redovne mesečne bruto prinadležnosti izvršnim organima koji se upotrebljuju protiv komunista, *Službene novine*, 28. oktobar 1941.

Uredba o uvođenju nacionalne službe za obnovu Srbije, *Službene novine*, 16. decembar 1941.

Uredba o primeni javne telesne kazne na lica koja spekulativnim putem neopravdano podižu cene životnim namirnicama, *Službene novine*, 26. decembar 1941.

Opšta uredba o Univerzitetu, *Službene novine*, 27. februar 1942.

Uredba o ustrojstvu Srpske državne straže, *Službene novine*, 3. mart 1942.

Uredba o oduzimanju imovine licima osuđenim zbog krivičnih dela izvršenih u cilju komunizma ili anarhizma, *Službene novine*, 17. mart 1942.

Uredba o primeni propisa Uredbe o zaposlenju stranih državljana od 29 marta 1935 godine na državljane Nemačkog Rajha, *Službene novine*, 17. mart 1942.

Uredba o ustrojstvu Ministarstva građevina i njegove spoljne službe, *Službene novine*, 12. maj 1942.

Uredba o organizaciji Ministarstva pošta, telegrafa i telefona, *Službene novine*, 15. maj 1942.

Uredba o slušaocima Univerziteta i visokih škola, učenicima srednjih i srednjih stručnih škola učesnicima u dobrovoljačkim četnim odredima, *Službene novine*, 19. jun 1942.

Uredba o utvrđivanju broja i vrsta službeničkih mesta, rasporedu službenika [...] u Ministarstvu pošta, telegrafa i telefona, *Službene novine*, 10. jul 1942.

Uredba o prinudnom vaspitanju omladine (i njene kasnije izmene i dopune), *Službene novine*, 4. avgust 1942.

Uredba o pripadanju imovine Jevreja u Srbiji, *Službene novine*, 28. avgust 1942.

Uredba o pregledu knjiga, *Službene novine*, 2. oktobar 1942.

Uredba o izmenama i dopunama Uredbe [...] od 6 novembra 1941 o novčanom i materijalnom snabdevanju četničkih i dobrovoljačkih oružanih odreda, *Službene novine*, 2. oktobar 1942.

Uredba o školama i tečajevima za domaćice, *Službene novine*, 12. februar 1943.

Uredba o uređenju filmskog prometa, *Službene novine*, 23. februar 1943.

Uredba o postavljanju državnih i samoupravnih službenika koji su bili u dobrovoljačkim odnosno četničkim odredima srpske vlade, *Službene novine*, 12. mart 1943.

Uredba o promeni imena gradova Bele Crkve, Velike Kikinde, Vršca i Petrovgrada u okrugu banatskom, *Službene novine*, 30. mart 1943.

Uredba o odgovornosti opštinskih samoupravnih organa, *Službene novine*, 4. maj 1943.

Uredba o obaveznom prenošenju i slušanju radio emisija po javnim lokalima, *Službene novine*, 4. jun 1943.

Uredba o obustavi rada, otpisu poreza i odlaganju plaćanja taksa i drugih dažbina imaoca radnja koji su pozvani na službu u nemačku vojsku, u SS-oružja, u carinsku pograničnu stražu, u državnu ili pomoćnu stražu ili u druge odrede slične vrste, *Službene novine*, 23. jul 1943.

Uredba o produženju važnosti Uredbe o slušaocima Univerziteta i visokih škola, učenicima srednjih i srednjih stručnih škola učesnicima u dobrovoljačkim i četničkim odredima, *Službene novine*, 30. jul 1943.

Uredba o privremenom skraćanju nastave na Univerzitetu, *Službene novine*, 10. avgust 1943.

Uredba o naplati doprinosa za 'Fond armiskog đenerala Milana Đ. Nedića' za radničku decu, *Službene novine*, 17. avgust 1943.

Uredba o priznanju titula, diploma, ispita i drugih dokaza kvalifikacija stečenih na području Nemačkog Rajha, *Službene novine*, 10. septembar 1943.

Uredba o pregledu i zabrani knjiga, *Službene novine*, 8. oktobar 1943.

Uredba o Administrativnoj akademiji, *Službene novine*, 8. oktobar 1943.

Uredba o obaveznoj razmeni lekara u zarobljeništvu, *Službene novine*, 17. decembar 1943.

Uredba o isplati prinadležnosti i pomoći porodicama nacionalno ispravnih lica poginulih od napada iz vazduha, *Službene novine*, 28. januar 1944.

Uredba o Nedićevom dečjem gradu u Obilićevu, *Službene novine*, 15. februar 1944.

Disciplinska uredba za slušaoce Univerziteta, *Službene novine*, 21. mart 1944.

Uredba o Komesaru vlade za teritorije uprave grada Beograda i srezova vračarskog, gročanskog i posavskog i vanrednim ovlašćenjima okružnih načelnika, *Službene novine*, 25. april 1944.

Uredba o vršenju prava odlikovanja, *Službene novine*, 9. maj 1944.

Uredba o Nacionalnoj službi rada za obnovu Srbije, *Službene novine*, 16. maj 1944.

Izbor iz dekreta koji se odnose na Jevreje i Rome

Službene novine, 5. septembar 1941; 9. septembar 1941; 12. septembar 1941; 23. septembar 1941; 10. oktobar 1941; 4. novembar 1941; 14. novembar 1941.

Izbor iz dekreta koji se odnose na "nacionalno nepouzđane" službenike

Službene novine, 12. decembar 1941; 16. januar 1942; 23. januar 1942; 3. februar 1942; 27. februar 1942; 20. mart 1942; 27. mart 1942; 9. februar 1943; 5. mart 1943; 4. maj 1943; 27. jul 1943; 28. septembar 1943; 12. oktobar 1943; 16. jun 1944.

Naredbe, odluke, objašnjenja kolaboracionističkih vlada

Izjava komesara za unutrašnju upravu u Srbiji, *Novo vreme*, 16. maj 1941.

Komesar za Ministarstvo finansija propisao je uputstvo za obračun i isplatu prinadležnosti državnih platežnika i materijalnih rashoda. Jevrejima državnim službenicima počevši od 1 maja ne smeju se vršiti nikakve isplate, *Novo vreme*, 22. maj 1941.

Ustanovljen je Zakonodavni savet kao savetodavni organ komesara Ministarstva pravde, *Novo vreme*, 1. jun 1941.

Sva akcionarska društva pozvana da saopšte poslednji bilans i učešće jevrejskog kapitala u njima, *Novo vreme*, 16. jun 1941.

Zahvalnost za pomoć nemačke vojske postradalom Smederevu, *Novo vreme*, 25. jun 1941.

Pismo g. Milana Aćimovića Vojnom zapovedniku, *Novo vreme*, 21 jul 1941.

Penzije žrtvama komunista, *Ponedeljak*, 4. avgust 1941.

Novčane nagrade za borbu protiv komunista, *Ponedeljak*, 4. avgust 1941.

Novčane nagrade za borbu protiv komunizma, *Novo vreme*, 5. avgust 1941.

Sa 15.000 dinara nagrađeni su organi javne bezbednosti koji su uništili komunističku bandu, *Novo vreme*, 5. avgust 1941.

Molbe izbeglih nastavnika neće se više primati, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.

Popis i registrovanje izbeglica, *Novo vreme*, 12. avgust 1941.

Lica koja se ne vrata iz zbeга u roku od osam dana biće proglašena za odmetnike i ucenjena. Oni koji se vrata uživaće slobodu, *Novo vreme*, 14. avgust 1941.

Raspisane su nagrade onome ko uhvati ili ubije komunistu člana naoružane bande, *Novo vreme*, 19. avgust 1941.

Razmeštaj učitelja, *Službene novine*, 22. avgust 1941.

Nagrade za lica koja uhvate ili ubiju komunističkog člana naoružane bande, *Novo vreme*, 28. avgust 1941.

Poziv dobrovoljcima, *Novo vreme*, 27. septembar 1941.

Promena imena mesta, *Službene novine*, 14. novembar 1941.

Opštinska uverenja o dokazivanju arijevskog porekla državnih službenika ne podleže taksi, *Službene novine*, 23. decembar 1941.

Uputstvo o isplati pomoći (i naknadno objašnjenje), *Službene novine*, 16. januar 1942.

Postavljanje generalnog staraoca za likvidaciju kancelarija jevrejskih advokata koji iz nekih razloga ne vrše svoju delatnost, *Službene novine*, 6. februar 1942.

Uput za izvršenje Uredbe o primeni javne telesne kazne na lica, koja spekulativnim putem neopravdano podižu cene životnim namirnicama [...] od 14 decembra 1941 godine, *Službene novine*, 10. februar 1942.

Ukazi, *Službene novine*, 10. februar 1942.

Poslovník Srpske zajednice rada, *Službene novine*, 3. april 1942.

Ponovno izlaženje *Prosvetnog glasnika*, *Službene novine*, 17. april 1942.

Objašnjenje ministra finansija, *Službene novine*, 10. jul 1942.

Iz deklaracije srpske vlade, *Srpski narod*, 28. avgust 1942.

Objašnjenje ministra finansija, *Službene novine*, 15. septembar 1942.

Regulisanje državnih dugova bivše Kraljevine Jugoslavije, *Službene novine*, 15. septembar 1942.

Beograd, 7 novembra 1942 god, *Službene novine*, 10. novembar 1942.

Ispravka, *Službene novine*, 13. novembar 1942.

Jedinstvo misli i osećanja kod državnih i samoupravnih službenika za obnovu Srbije u duhu intencija, odluka i naređenja Vlade narodnog spasa, *Službene novine*, 27. novembar 1942.

Promena imena mesta u okrugu banatskom, *Službene novine*, 19. mart 1943.

Poziv izbeglicama za prijavljivanje za nacionalnu službu, *Obnova*, 9. april 1943.

Naredba predsednika srpske vlade za 23 april 1943 godine, *Obnova*, Uskrs 1943.

Naknadni poziv izbeglicama obveznicima nacionalne službe rođenim 1922 godine, *Obnova*, 30. april 1943.

Poziv svim bivšim dobrovoljcima, *Obnova*, 4. oktobar 1943.

Ne pronosite lažne vesti, *Obnova*, 8. oktobar 1943.

Učinimo sve što možemo da bi smo pomogli nevoljne, *Obnova*, 29. oktobar 1943.

General Nedić preuzeo je voćstvo Min. unutrašnjih dela i komandu nad svima srpskim oružanim odredima, *Srpski narod*, 6. novembar 1943.

[Postavljenje], *Službene novine*, 6. novembar 1943.

[Razrešenje], *Službene novine*, 6. novembar 1943.

Naredba br. 45. Svima oružanim načelstvima izuzev Banata i komandantu Srpske državne straže, *Obnova*, 6. novembar 1943.

Naredba br. 47. Komandantu Srpske granične straže, *Obnova*, 6. novembar 1943.

Statut fonda srpskih privrednika za školovanje obdarene srpske seoske siromašne dece, *Službene novine*, 16. novembar 1943.

Pravilnik o dužnostima i pravima komesara u privatnim školama i tečajevima, *Službene novine*, 19. novembar 1943.

Pravilnik o organizaciji službe reda na Univerzitetu, *Službene novine*, 28. mart 1944.

Odluke gradskih i opštinskih organa vlasti, strukovnih udruženja, oglasi firmi

Naredba Upravnika grada Beograda o prikriivanju jevrejskih pokretnih stvari, *Novo vreme*, 26. maj 1941.

Naredba, *Novo vreme*, 27. maj 1941.

Na dan svoje slave deliće Beogradska opština hranu i hleb sirotinji, *Novo vreme*, 28. maj 1941.

Saopštenje vlasnicima i nadzornicima zgrada, *Novo vreme*, 5. jun 1941.

Objava, *Novo vreme*, 6. jun 1941.

Naredba, *Novo vreme*, 7. jun 1941.

Naredba, *Novo vreme*, 7. jun 1941.

Naredba za Jevreje, *Novo vreme*, 18. jun 1941.

Muzičari Jevreji i Cigani, *Novo vreme*, 19. jun 1941.

U Obrenovcu ima 38 Jevreja i 652 Ciganina, *Novo vreme*, 20. jun 1941.

Ćuprijski Cigani već dobijaju trake, *Novo vreme*, 21. jun 1941.

Apel Centralnog odbora za zbrinjavanje Srba-izbeglica i obnovu Smedereva, *Novo vreme*, 24. jun 1941.

Obznana Upravnika grada o održavanju reda i o suzbijanju neistinitih glasova, *Novo vreme*, 25. jun 1941.

Gostioničarima iz Beograda i unutrašnjosti, *Novo vreme* 27. jun 1941.

Jevreji i Cigani u Mladenovcu dobili trake, *Novo vreme*, 28. jun 1941.

Popis Jevreja i Cigana u Aleksincu, *Novo vreme*, 28. jun 1941.

Cigani i Jevreji u Sm. Palanci dobili trake, *Novo vreme*, 28. jun 1941.

Iz 'Jugorasa'. Nezaposleni muzičari, *Novo vreme*, 1. jul 1941.

Objava, *Novo vreme*, 4. jul 1941.

Muzičari i gostioničari, *Novo vreme*, 6. jul 1941.

Izvršen je popis Cigana i Jevreja, *Novo vreme*, 9. jul 1941.

Saopštenje Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne crkve, *Novo vreme*, 9. jul 1941.

Požarevac ima blizu 13.000 stanovnika, *Novo vreme*, 10. jul 1941.

Objava, *Novo vreme*, 12. jul 1941.

Važno za ona lica koja putuju u Hrvatsku, *Novo vreme*, 12. jul 1941.

Užice, grad sa 14.364 stanovnika... i samo 9 jevreja, *Novo vreme*, 18. jul 1941.

Prijava promene stanova za Jevreje, *Novo vreme*, 22. jul 1941.

Od 16.000 stanovnika Kraljevo nema ni jednog Jevrejina, *Novo vreme*, 27. jul 1941.

Otkaz punomoćstva, *Službene novine*, 30. jul 1941.

Prestanak punomoćja, *Službene novine*, 1. avgust 1941.

Kruševac ima 18.707 stanovnika, *Novo vreme*, 3. avgust 1941.

Objava, *Ponedeljak*, 4. avgust 1941.

Saopštenje Advokatske komore o brisanju Jevreja-advokata iz članstva, *Novo vreme*, 12. avgust 1941.

Advokatska komora pridružuje se osudi komunističke i terorističke akcije, *Novo vreme*, 14 avgust 1941.

Stroga naredba o prijavljivanju svih potstanara, putnika i gostiju Upravi grada Beograda, *Novo vreme*, 14. avgust 1941.

Srpski loptački savez osuđuje komuniste i tuđinske plaćenike, *Novo vreme*, 16. avgust 1941.

Svima izbeglicama, *Novo vreme*, 6. septembar 1941.

Promene porodičnog imena, *Službene novine*, 26. septembar 1941.

Brisanje iz advokatskog imenika, *Službene novine*, 10. oktobar 1941.

Službena saopštenja o opštinskoj upravi, *Opštinske novine*, 25. decembar 1941.

Izmene i dopune službeničkog statuta opštine grada Leskovca, *Službene novine*, 13. oktobar 1942.

Nova imena beogradskih ulica, *Službene novine*, 5. mart 1943.

Oglasi, *Obnova*, 3. april 1943.

Dvogodišnji naponi prestoničke opštinske uprave, *Obnova*, 3. jun 1943.

Naredba obveznicima ličnoga rada (kuluka), *Obnova*, 5. jun 1943.

Objava, *Obnova*, 5. jun 1943.

Oglasi, *Obnova*, 16. jun 1943.

Objava obveznicima obavezne službe rada iz Beograda, *Obnova*, 9. jul 1943.

Poziv dužnicima i poveriocima jevrejske manufakturne firme 'Central' Hugo Hercler i drug, *Obnova*, 11. septembar 1943.

Službenički statut opštine grada Valjeva, *Službene novine*, 24. septembar 1943.

Poziv advokatima u Beogradu, *Obnova*, 2. oktobar 1943.

Beograđani na kuluku. Obavezu ličnog rada sada izvršuju, sem činovnika, i slobodne profesije, *Obnova*, 7. oktobar 1943.

Podela namirnica Crvenog krsta deci do 10 godina u Beogradu, *Obnova*, 8. oktobar 1943.

Poziv dobrovoljnim bolničarkama Crvenog krsta, *Obnova*, 29. decembar 1943.

Poziv, *Obnova*, 30. decembar 1943.

Statut o službenicima opštine grada Kraljeva, *Službene novine*, 22. februar 1944.

Konkursi

Konkurs za policijske stražare u Beogradu, *Novo vreme*, 30. jun 1941.

Pravni fakultet u Beogradu. Konkurs za vanredne profesore, *Službene novine*, 9. jun 1942.

Konkurs za kandidate Srpske državne straže Uprave grada Beograda, *Službene novine*, 28. jul 1942.

Konkurs za prijem političko-upravnih pripravnika, pisara i pripravnika i upravno kancelarijskih pripravnika u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem policijskih agenata u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem zvaničnika u Srpsku graničnu stražu, *Srpski narod*, 30. januar 1943. (*Službene novine* 5. februar 1943; 9. februar 1943.)

Konkurs za prijem kandidata u Srpsku državnu stražu Uprave grada Beograda, *Srpski narod*, 20. februar 1943.

Konkurs za prijem činovnika pripravnika poštansko-telegrafsko-telefonske struke, *Srpski narod*, 27. februar 1943. (*Službene novine*, 23. februar 1943; 2. mart 1943; 5. mart 1943.)

Konkurs, *Obnova*, 16. maj 1943.

Stečaj za prijem službenika za održanje reda na Univerzitetu, *Službene novine*, 28. maj 1943. (1. jun 1943.)

Uredbe, naredbe i saopštenja nemačkih okupacionih vlasti

Fotografi koji mogu da rade za pripadnike nemačke vojske, *Novo vreme*, 22. maj 1941.

Stanovništvu Beograda, *Novo vreme*, 23. maj 1941

Objava, *Novo vreme*, 24. maj 1941.

Uredba o štampi u Srbiji, *Novo vreme*, 24. maj 1941.

Uredba o vođenju pozorišta, *Novo vreme*, 25. maj 1941.

Uredba o radu bioskopa i iznajmljivanju filmova, *Novo vreme*, 25. maj 1941.

Uredba o kabaretima i varieteima, *Novo vreme*, 25. maj 1941.

Naredba koja se odnosi na Jevreje i Cigane, *Novo vreme*, 3. jun 1941.

Oglas, *Novo vreme*, 15. jul 1941.

Naredba Vojnog zapovednika u Srbiji povodom pokušaja sabotaže od strane komunista u Beogradu, *Novo vreme*, 18. jul 1941.

Uredba o štampanju knjiga i spisa, *Novo vreme*, 23. jul 1941.

Naredba Komande Beograda, *Novo vreme*, 28. jul 1941.

Oglas, *Novo vreme*, 30. jul 1941.

- Poziv, *Novo vreme*, 30. jul 1941.
 Saopštenje, *Novo vreme*, 16. avgust 1941.
 Objava, *Ponedeljak*, 18. avgust 1941.
 Oglasi, *Ponedeljak*, 18. avgust 1941.
 Saopštenje Vojnog zapovednika u Srbiji, *Novo vreme*, 4. septembar 1941.
 Saopštenje, *Ponedeljak*, 7. decembar 1942.
 Oglasi, *Ponedeljak*, 7. decembar 1942.
 Nove mere protiv banditizma, *Obnova*, 21. jul 1943.
 Objava, *Obnova*, 9. oktobar 1943.
 Naredba Feldkomandanture 599 o zabrani upotrebe liftova, *Obnova*, 14. decembar 1943.

Navedene odluke koje se odnose na Jevreje i Rome

Komesar za ministarstvo finansija propisao je uputstvo za obračun i isplatu prinadležnosti državnih platežnika i materijalnih rashoda. Jevrejima državnim službenicima počevši od 1 maja ne smeju se vršiti nikakve isplate, *Novo vreme*, 22. maj 1941.

- Objava, *Novo vreme*, 24. maj 1941.
 Uredba o štampi u Srbiji, *Novo vreme*, 24. maj 1941.
 Uredba o vođenju pozorišta, *Novo vreme*, 25. maj 1941.
 Uredba o radu bioskopa i iznajmljivanju filmova, *Novo vreme*, 25. maj 1941.
 Uredba o kabaretima i varieteima, *Novo vreme*, 25. maj 1941.
 Naredba Upravnika grada Beograda o prikrivanju jevrejskih pokretnih stvari, *Novo vreme*, 26. maj 1941.
 Naredba, *Novo vreme*, 27. maj 1941.
 Na dan svoje slave deliće Beogradska opština hranu i hleb sirotinji, *Novo vreme*, 28. maj 1941.
 Naredba koja se odnosi na Jevreje i Cigane, *Novo vreme*, 3. jun 1941.

- Saopštenje vlasnicima i nadzornicima zgrada, *Novo vreme*, 5. jun 1941.
 Objava, *Novo vreme*, 6. jun 1941.
 Naredba, *Novo vreme*, 7. jun 1941.
 Naredba, *Novo vreme*, 7. jun 1941.
 Sva akcionarska društva pozvana da saopšte poslednji bilans i učešće jevrejskog kapitala u njima, *Novo vreme*, 16. jun 1941.
 Naredba za Jevreje, *Novo vreme*, 18. jun 1941.
 Muzičari Jevreji i Cigani, *Novo vreme*, 19. jun 1941.
 U Obrenovcu ima 38 Jevreja i 652 Ciganina, *Novo vreme*, 20. jun 1941.
 Čuprijski Cigani već dobijaju trake, *Novo vreme*, 21. jun 1941.
 Gostioničarima iz Beograda i unutrašnjosti, *Novo vreme*, 27. jun 1941.
 Jevreji i Cigani u Mladenovcu dobili trake, *Novo vreme*, 28. jun 1941.
 Popis Jevreja i Cigana u Aleksincu, *Novo vreme*, 28. jun 1941.
 Cigani i Jevreji u Sm. Palanci dobili trake, *Novo vreme*, 28. jun 1941.
 Iz 'Jugorasa'. Nezaposleni muzičari, *Novo vreme*, 1. jul 1941.
 Objava, *Novo vreme*, 4. jul 1941.
 Izvršen je popis Cigana i Jevreja, *Novo vreme*, 9. jul 1941.
 Požarevac ima blizu 13.000 stanovnika, *Novo vreme*, 10. jul 1941.
 Objava *Novo vreme*, 12. jul 1941.
 Oglas, *Novo vreme*, 15. jul 1941.
 Užice, grad sa 14.364 stanovnika... i samo 9 jevreja, *Novo vreme*, 18. jul 1941.
 Prijava promene stanova za Jevreje, *Novo vreme*, 22. jul 1941.
 Uredba o štampanju knjiga i spisa, *Novo vreme*, 23. jul 1941.
 Od 16.000 stanovnika Kraljevo nema ni jednog Jevrejina, *Novo vreme*, 27. jul 1941.
 Naredba Komande Beograda, *Novo vreme*, 28. jul 1941.
 Oglas, *Novo vreme*, 30. jul 1941.
 Poziv, *Novo vreme*, 30. jul 1941.
 Otkaz punomoćstva, *Službene novine*, 30. jul 1941.
 Prestanak punomoćja, *Službene novine*, 1. avgust 1941.
 Kruševac ima 18.707 stanovnika, *Novo vreme*, 3. avgust 1941.
 Objava, *Ponedeljak*, 4. avgust 1941

Saopštenje Advokatske komore o brisanju Jevreja-advokata iz članstva, *Novo vreme*, 12. avgust 1941.

Objava, *Ponedeljak*, 18. avgust 1941.

Oglasi, *Ponedeljak*, 18. avgust 1941.

Uredba o ustrojstvu policijske straže Uprave grada Beograda, *Službene novine*, 26. septembar 1941.

Poziv dobrovoljcima, *Novo vreme*, 27. septembar 1941.

Brisanje iz advokatskog imenika, *Službene novine*, 10. oktobar 1941.

Osnovna uredba o Univerzitetu, *Službene novine*, 21. oktobar 1941.

Uredba o uvođenju nacionalne službe za obnovu Srbije, *Službene novine*, 16. decembar 1941.

Opštinska uverenja o dokazivanju arijevskeg porekla državnih službenika ne podleže taksi, *Službene novine*, 23. decembar 1941.

Uputstvo o isplati pomoći (i naknadno objašnjenje), *Službene novine*, 16. januar 1942.

Postavljanje generalnog staraoca za likvidaciju kancelarija jevrejskih advokata koji iz nekih razloga ne vrše svoju delatnost, *Službene novine*, 6. februar 1942.

Uredba o ustrojstvu Srpske državne straže, *Službene novine*, 3. mart 1942.

Poslovnik Srpske zajednice rada, *Službene novine*, 3. april 1942.

Konkurs za kandidate Srpske državne straže Uprave grada Beograda, *Službene novine*, 28. jul 1942.

Uredba o pripadanju imovine Jevreja u Srbiji, *Službene novine*, 28. avgust 1942.

Oglasi, *Ponedeljak*, 7. decembar 1942.

Konkurs za prijem političko-upravnih pripravnika, pisara i pripravnika i upravno kancelarijskih pripravnika u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem policijskih agenata u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem zvaničnika u Srpsku graničnu stražu, *Srpski narod*, 30. januar 1943.

Konkurs za prijem kandidata u Srpsku državnu stražu Uprave grada Beograda, *Srpski narod*, 20. februar 1943.

Uredba o uređenju filmskog prometa, *Službene novine*, 23. februar 1943.

Konkurs za prijem činovnika pripravnika poštansko-telegrafsko-telefonske struke, *Srpski narod*, 27. februar 1943.

Oglasi, *Obnova*, 3. april 1943.

Oglasi, *Obnova*, 16. jun 1943.

Poziv dužnicima i poveriocima jevrejske manufakturne firme 'Central' Hugo Hercler i drug, *Obnova*, 11. septembar 1943.

Uredba o nacionalnoj službi rada za obnovu Srbije, *Službene novine*, 16. maj 1944.

Navedene odluke koje se odnose na komuniste

Naredba Vojnog zapovednika u Srbiji povodom pokušaja sabotaže od strane komunista u Beogradu, *Novo vreme*, 18. jul 1941.

Penzije žrtvama komunista, *Ponedeljak*, 4. avgust 1941.

Novčane nagrade za borbu protiv komunista, *Ponedeljak*, 4. avgust 1941.

Novčane nagrade za borbu protiv komunizma, *Novo vreme*, 5. avgust 1941.

Sa 15.000 dinara nagrađeni su organi javne bezbednosti koji su uništili komunističku bandu, *Novo vreme*, 5. avgust 1941.

Uredba o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe, *Službene novine*, 6. avgust 1941.

Advokatska komora pridružuje se osudi komunističke i terorističke akcije, *Novo vreme*, 14. avgust 1941.

Stroga naredba o prijavljivanju svih potstanara, putnika i gostiju Upravi grada Beograda, *Novo vreme*, 14. avgust 1941.

Saopštenje, *Novo vreme*, 16. avgust 1941.

Srpski loptački savez osuđuje komuniste i tuđinske plaćenike, *Novo vreme*, 16. avgust 1941.

Rapisane su nagrade onome ko uhvati ili ubije komunistu člana naoružane bande, *Novo vreme*, 19. avgust 1941.

Nagrade za lica koja uhvate ili ubiju komunističkog člana naoružane bande, *Novo vreme*, 28. avgust 1941.

Saopštenje Vojnog zapovednika u Srbiji, *Novo vreme*, 4. septembar 1941.

Uredba o prekim sudovima (i njene kasnije izmene i dopune), *Službene novine*, 23. septembar 1941.

Poziv dobrovoljcima, *Novo vreme*, 27. septembar 1941.

Uredba o isplati dodatka na redovne mesečne bruto prinadležnosti izvršnim organima koji se upotrebljuju protiv komunista, *Službene novine*, 28. oktobar 1941.

Uredba o ustrojstvu Srpske državne straže, *Službene novine*, 3. mart 1942.

Uredba o oduzimanju imovine licima osuđenim zbog krivičnih dela izvršenih u cilju komunizma ili anarhizma, *Službene novine*, 17. mart 1942.

Jedinstvo misli i osećanja kod državnih i samoupravnih službenika za obnovu Srbije u duhu intencija, odluka i naređenja Vlade narodnog spasa, *Službene novine*, 27. novembar 1942.

Saopštenje, *Ponedeljak*, 7. decembar 1942.

Konkurs za prijem političko-upravnih pripravnika, pisara i pripravnika i upravno kancelarijskih pripravnika u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem policijskih agenata u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem zvaničnika u Srpsku graničnu stražu, *Srpski narod*, 30. januar 1943.

Naredba predsednika srpske vlade za 23 april 1943 godine, *Obnova*, Uskrs 1943.

Nove mere protiv banditizma, *Obnova*, 21. jul 1943.

General Nedić preuzeo je voćstvo Min. unutrašnjih dela i komandu nad svima srpskim oružanim odredima, *Srpski narod*, 6. novembar 1943.

Uredba o vršenju prava odlikovanja, *Službene novine*, 9. maj 1944.

Govori i izjave Milana Nedića

Obrazovana je nova srpska vlada, *Novo vreme*, 30. avgust 1941.

Poslanica srpskoj omladini, *Novo vreme*, 10. septembar 1941.

Pozivamo svakoga da ispuni svoju dužnost prema otadžbini i prema naciji, *Ponedeljak*, 15. septembar 1941.

Ustaj i brani svoje ognjište od komunističkih pljačkaša, razbojnika i odmetnika, *Ponedeljak*, 13. oktobar 1941.

Skinite crvenu koprenu s vaših očiju i položite oružje, *Ponedeljak*, 3. novembar 1941.

Sunce na horizontu, *Naša borba*, 7. decembar 1941.

Priznanje Pretsednika vlade generala g. Nedića srpskim radnicima, *Ponedeljak*, 9. februar 1942.

Ne napuštajte selo i zemlju. Seljak koji je napustio svoje selo i prešao u grad učinio je neoprostiv greh prema srpskom narodu, *Ponedeljak*, 11. maj 1942.

Srpski put, *Srpski narod*, 6. jun 1942.

Opšti izgledi sadašnjeg velikog rata, *Srpski narod*, 6. jun 1942.

Vrhovni zakon u izgradnji Srbije, *Naša borba*, 7. jun 1942.

Reč gospodina Pretsednika srpske vlade srpskim pozorišnim poslenicima, *Srpska scena*, 20. jun 1942.

Stvara se Nova Srbija, *Srpsko selo*, 5. septembar 1942.

25 i 27 mart 1941, *Srpski narod*, 27. mart 1943.

Ja hoću da preporodim naše selo, jer kad je selo zdravo, pošteno i radno, srećan je narod, srećna je država, *Obnova*, 18. april 1943.

Uskršnja čestitka pretsednika vlade generala Nedića, srpskom narodu, *Obnova*, Uskrs 1943.

Naredba starešine Srpske zajednice rada, *Obnova*, 1. maj 1943.

Satrite komuniste da bi naš narod živeo, *Obnova*, 19. maj 1943.

Seljak je osnova i snaga srpskog naroda, *Srpsko selo*, 29. maj 1943.

Ja vas šaljem u Veliki Nemački Rajh da se tamo usavršite, da budete stubovi novog poretka, *Obnova*, 2. jun 1943.

'Preporođeno selo biće temelj nove države i nove Srbije' a nova Srbija zvaće se 'Srpska seljačka zadružna država' rekao je general Nedić našim omladincima, *Srpsko selo*, 5. jun 1943.

General Nedić poziva Srbe u boj protiv crvene nemani, *Srpski narod*, 26. jun 1943.

Narod bez čestite i radne omladine nema svoje budućnosti, *Srpski narod*, 31. jul 1943.

General Nedić Šumadincima, *Srpski narod*, 30. avgust 1943.

Naš stav, *Obnova*, 1. novembar 1943.

Pretsednik vlade, general Nedić primio je sinoć seoske omladince koji su se vratili iz Nemačke, *Obnova*, 10. novembar 1943.

Odgovor predsednika srpske vlade, *Obnova*, 6. decembar 1943.

Svi u jedan front, svi protivu Tita, *Obnova*, 21. decembar 1943.

Polaganje zakletve, *Srpski narod*, Božić 1944.

Jugoslovenska sramota nije srpska sramota, *Srpski narod*, 29. januar 1944.

Načela srpskog spasa, *Srpski narod*, 1. april 1944.

Glas Srbije, *Srpski narod*, 8. april 1944.

Hoće ovo jezgro Srbinovo da unište, *Srpski narod*, 30. april 1944.

General Nedić polaže račun srpskom narodu o 3-godišnjem radu, *Srpski narod*, 9. septembar 1944.

Propagandni tekstovi o Nediću kao "Ocu" ili "Sinu" nacije

Biografije novih ministara, *Novo vreme*, 30. avgust 1941.

Istoriska uloga generala Milana Nedića, *Novo vreme*, 5. septembar 1941.

Zahvalnost Predsedniku vlade generalu g. Nediću, *Ponedeljak*, 16. mart 1942.

[Uvodnik], *Srpsko selo*, 16. maj 1942.

Jedna značajna poseta, *Srpska scena*, 1. jun 1942.

[Tekst uz fotografiju], *Kolo*, 21. novembar 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 28. novembar 1942.

Jedan dan Predsednika vlade, *Kolo*, Božić, 1943.

Juče je otputovala i druga grupa obveznika obavezne službe rada u Bor, *Ponedeljak*, 15. mart 1943.

Nemački list o našim seoskim omladincima, *Obnova*, 6. april 1943.

Ja hoću da preporodim naše selo, jer kad je selo zdravo, pošteno i radno, srećan je narod, srećna je država, *Obnova*, 18. april 1943.

Četvrta grupa naših seoskih omladinaca sprema se na put za Nemačku, *Obnova*, 7. maj 1943.

Pretsednik vlade general Nedić prisustvovao osvećenju dečjih domova. Osvećena su dva dečja doma 'Fonda armiskog generala Milana Đ. Nedića', *Ponedeljak*, 31. maj 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 5. jun 1943.

Srpski seoski omladinci iz Nemačke Predsedniku vlade, *Obnova*, 13. septembar 1943.

Otađzbini, *Kolo*, 9. oktobar 1943.

Ministar prosvete na završnoj školskoj svečanosti u Zavodu za prinudno vaspitanje omladine u Smederevskoj Palanci, *Obnova*, 11. oktobar 1943.

Pismo oficira iz zarobljeništva Predsedniku srpske vlade, *Obnova*, 26. oktobar 1943.

Savet braničevske eparhije pozdravlja Predsednika srpske vlade kao velikog sina Srpske pravoslavne crkve, *Obnova*, 6. decembar 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 22. januar 1944.

Ocu Srbije generalu Nediću, *Srpski narod*, 8. jul 1944.

Vizije "Nove Srbije" i njene zadružne organizacije

Sa zapadno-evropskom revolucijom – naš jedini put, *Novo vreme*, 14. jul 1941.

Ne klasa, nego nacija, *Naša borba*, 5. oktobar 1941.

- Nacionalizam kao glavni prosvetni faktor, *Naša borba*, 25. januar 1942.
- Nacionalni balet 'U dolini Morave', *Naša borba*, 1. februar 1942.
- Nacionalno jedinstvo, *Naša borba*, 8. mart 1942.
- Ne napuštajte selo i zemlju. Seljak koji je napustio svoje selo i prešao u grad učinio je neoprostiv greh prema srpskom narodu, *Ponedeljak*, 11. maj 1942.
- [Uvodnik], *Srpsko selo*, 16. maj 1942.
- Srpski put, *Srpski narod*, 6. jun 1942.
- Vrhovni zakon u izgradnji Srbije, *Naša borba*, 7. jun 1942.
- Selo osnova nacionalnog života, *Naša borba*, 5. jul 1942.
- Izgrađivanje Nove Srbije kao seljačke države, *Srpski narod*, Božić 1943.
- Svečana akademija Srpske zajednice rada, *Ponedeljak*, 8. mart 1943.
- Osnove zadrugarstva u srpskom narodu, *Obnova*, 22. maj 1943.
- Seljak je osnova i snaga srpskog naroda, *Srpsko selo*, 29. maj 1943.
- 'Preporođeno selo biće temelj nove države i nove Srbije' a nova Srbija zvaće se 'Srpska seljačka zadružna država' rekao je general Nedić našim omladincima, *Srpsko selo*, 5. jun 1943.
- Konkurs *Srpskog naroda* za najbolju studiju o seljačko-zadružnoj organizaciji nove srpske države, *Srpski narod*, 31. jul 1943.
- Krajnji cilj napora vlade Narodnog spasa jeste: sačuvati srpske glave i stvoriti srpsku seljačku zadružnu državu, *Srpsko selo*, 4. septembar 1943.
- Konkurs SZR za najbolje radove o staroj srpskoj zadružnosti i o kulturnom i privrednom podizanju, *Obnova*, 11. septembar 1943.
- Seoski mladići rado idu u dobrovoljce, *Obnova*, 13. oktobar 1943.
- Bitka za svetosavski put, *Srpski narod*, Božić 1944.
- Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 15. januar 1944.
- Crni petak, *Srpski narod*, 25. mart 1944.
- Nacija, *Srpski narod*, 8. jul 1944.

Upotreba pojmova "rasa" i "arijevac"

- Naredba Upravnika grada Beograda o prikrivanju jevrejskih pokretnih stvari, *Novo vreme*, 26. maj 1941.
- Na novom putu, *Novo vreme*, 31. maj 1941.
- Naredba koja se odnosi na Jevreje i Cigane, *Novo vreme*, 3. jun 1941.
- Uloga Jevreja u boljševizmu, *Novo vreme*, 24. jun 1941.
- Iz 'Jugorasa'. Nezaposleni muzičari, *Novo vreme*, 1. jul 1941.
- Zbor nemačke narodne grupe okruga 'Princ Eugen' u Beogradu, *Novo vreme*, 7. jul 1941.
- Kruševac ima 18.707 stanovnika, *Novo vreme*, 3. avgust 1941.
- Zavod za rasno-biološka ispitivanja i zaštitu naroda od rđavog uticaja, *Novo vreme*, 19. avgust 1941.
- Nacionalističko shvatanje naroda kao rase, *Naša borba*, 14. septembar 1941.
- Uredba o ustrojstvu policijske straže Uprave grada Beograda, *Službene novine*, 26. septembar 1941.
- Ne klasa, nego nacija, *Naša borba*, 5. oktobar 1941.
- Opštinska uverenja o dokazivanju arijevskog porekla državnih službenika ne podleže taksi, *Službene novine*, 23. decembar 1941.
- Stari i današnji Beograd, *Naša borba*, 4. januar 1942.
- Uputstvo o isplati pomoći (i naknadno objašnjenje), *Službene novine*, 16. januar 1942.
- Pre osam godina pisala je *Otađzbina* – 'rasno biološko odabiranje', *Naša borba*, 18. januar 1942.
- Dve omladine jednoga naroda, *Naša borba*, 25. januar 1942.
- Beleške, *Prosvetni glasnik*, januar-februar 1942.
- Srpska narodna pesma kao izvor narodne snage, *Srpsko selo*, 14. februar 1942.
- Uredba o ustrojstvu Srpske državne straže, *Službene novine*, 3. mart 1942.
- Novoj omladini treba novo vaspitanje, *Naša borba*, 5. april 1942.

Ne napuštajte selo i zemlju. Seljak koji je napustio svoje selo i prešao u grad učinio je neoprostiv greh prema srpskom narodu, *Ponedeljak*, 11. maj 1942.

Kako je jedan nemački novinar video srpskog seljaka. Jedna zanimljiva reportaža novinara g. Hengotera, *Kolo*, 23. maj 1942.

Jedna značajna poseta, *Srpska scena*, 1. jun 1942.

Nova uprava Srpske književne zadruge, *Srpska scena*, 1. jul 1942.

Konkurs za kandidate Srpske državne straže Uprave grada Beograda, *Službene novine*, 28. jul 1942.

Vođa Rajha i Nova Evropa, *Srpski narod*, 2. oktobar 1942.

Evropa će pobediti, *Srpski narod*, 14. novembar 1942.

Konkurs za prijem političko-upravnih pripravnika, pisara i pripravnika i upravno kancelarijskih pripravnika u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem zvaničnika u Srpsku graničnu stražu, *Srpski narod*, 30. januar 1943. (*Službene novine* 5. februar 1943; 9. februar 1943.)

Konkurs za prijem kandidata u Srpsku državnu stražu Uprave grada Beograda, *Srpski narod*, 20. februar 1943.

Konkurs za prijem činovnika pripravnika poštansko-telegrafsko-telefonske struke, *Srpski narod*, 27. februar 1943.

Jedan sat među seoskim omladincima pred njihov odlazak za Nemačku. 'Staraćemo se da poverenje generala Nedića u punoj meri opravdamo' – kažu nam naši mladići sa sela, *Obnova*, 2. april 1943.

Srpska današnjica u okviru svetskog zbivanja, *Obnova*, 6. april 1943.

Komunizam i jevrejština u Srbiji, *Obnova*, 8. april 1943.

Sastanak od istoriskog značaja, *Obnova*, 14. april 1943.

Treća grupa seoskih omladinaca sprema se za Nemačku, *Obnova*, 14. april 1943.

Ja hoću da preporodim naše selo, jer kad je selo zdravo, pošteno i radno, srećan je narod, srećna je država, *Obnova*, 18. april 1943.

Carstvo dece, *Obnova*, 1. maj 1943.

Satrite komuniste da bi naš narod živeo, *Obnova*, 19. maj 1943.

Osnove zadrugarstva u srpskom narodu, *Obnova*, 22. maj 1943.

Portugalija prozor Evrope, *Kolo*, 24. jul 1943.

Narod bez čestite i radne omladine nema svoje budućnosti, *Srpski narod*, 31. jul 1943.

Seoski mladići rado idu u dobrovoljce, *Obnova*, 13. oktobar 1943.

Mali rečnik, *Zapisi*, oktobar–decembar 1943.

Putevi srpskog samosnalaženja, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

Srpski gardisti u novim uniformama privlače pažnju prolaznika, *Obnova*, 2. decembar 1943.

Sport je najstarija kulturna tekovina, *Obnova*, 15. decembar 1943.

'General Nedić je duhovni vođa srpskog naroda', *Obnova*, 17. decembar 1943.

Španski film 'Rasa', *Obnova*, 30. decembar 1943.

Odnos sela i grada, *Srpski narod*, Božić 1944.

Jevreji i masonerija prema današnjem ratu, *Srpski narod*, 22. januar 1944.

Otađzbina i inteligencija. Samoodržanje Srba, *Prosvetni glasnik*, januar 1944.

Crni petak, *Srpski narod*, 25. mart 1944.

Srbija bastion protiv komunizma, *Srpski narod*, Uskrs, 1944.

Engleska prema Evropi, *Srpski narod*, 8. jul 1944.

Položaj žene u "Novoj Srbiji"

Odnos muža prema svojoj ženi, *Srpsko selo*, 6. decembar 1941.

Naša žena danas i sutra, *Naša borba*, 7. jun 1942.

Razmišljanja o budućoj ženskoj srednjoj školi, *Prosvetni glasnik*, januar–februar 1942.

Odgovornost škole i odgovornost čoveka prema naciji, *Prosvetni glasnik*, mart–april–maj 1942.

Uredba o ustrojstvu Ministarstva građevina i njegove spoljne službe, *Službene novine*, 12. maj 1942.

Uredba o organizaciji Ministarstva pošta, telegrafa i telefona, *Službene novine*, 15. maj 1942.

Svetosavska škola, *Prosvetni glasnik*, novembar 1942.

Uredba o školama i tečajevima za domaćice, *Službene novine*, 12. februar 1943.

Nov raspis Ministarstva prosvete odnosno učiteljica, *Obnova*, 2. april 1943.

Srpske majke, žene, kćeri i sestre neće biti pozivane na obavezan rad u Rajhu, niti van teritorija Srbije, *Obnova*, 4. april 1943.

Učena ili razumna žena, *Kolo*, 31. jul 1943.

Putevi srpskog samosnalaženja, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

Izveštaj o radu Prosvetnog odbora, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

Propagandni tekstovi i odluke koje se odnose na Nedićeve i Ljotićeve oružane formacije

Konkurs za policijske stražare u Beogradu, *Novo vreme*, 30. jun 1941.

Svečana smotra beogradske gradske straže, *Novo vreme*, 22. jul 1941.

Oduševljen doček srpskih oružanih odreda u unutrašnjosti Srbije. Veliki broj lica odmah se prijavio za dobrovoljnu službu pri odredima, *Novo vreme*, 10. septembar 1941.

Defile dobrovoljačkog đачkog odreda. Dobrovoljcima je održao govor g Dimitrije Ljotić, *Novo vreme*, 11. septembar 1941.

Uspesne borbe protiv komunista. U sukobu između srpskih dobrovoljaca i komunista zarobljeno sedam komunista, među kojima i dve žene, *Novo vreme*, 19. septembar 1941.

Dobrovoljci napred, *Naša borba*, 21. septembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 27. septembar 1941.

U sukobu između dobrovoljaca i komunista ubijeno 15 komunista i 15 uhvaćeno. Hrabro su pala dva dobrovoljca i osam ranjeno, *Novo vreme*, 27. septembar 1941.

Poziv dobrovoljcima, *Novo vreme*, 27. septembar 1941.

Lebane i okolina očišćeni su od komunista, *Ponedeljak*, 22. decembar 1941.

Kod Lebana ubijeno 110 bandita, *Ponedeljak*, 29. decembar 1941.

Stari i današnji Beograd, *Naša borba*, 4. januar 1942.

Pretsednik vlade [...] Milan Nedić predaje zastavu državnoj policiskoj straži, *Kolo*, 21. februar 1942.

Uredba o ustrojstvu Srpske državne straže, *Službene novine*, 3. mart 1942.

Bratstvo dobrovoljaca i četnika, *Naša borba*, 8. mart 1942.

Proleće naše dolazi, *Naša borba*, 15. mart 1942.

Uredba o slušaocima Univerziteta i visokih škola, učenicima srednjih i srednjih stručnih škola učesnicima u dobrovoljačkim četnim odredima, *Službene novine*, 19. jun 1942.

Uredba o izmenama i dopunama Uredbe [...] od 6 novembra 1941 o novčanom i materijalnom snabdevanju četničkih i dobrovoljačkih oružanih odreda, *Službene novine*, 2. oktobar 1942.

Konkurs za prijem političko-upravnih pripravnika, pisara i pripravnika i upravno kancelarijskih pripravnika u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem policijskih agenata u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem zvaničnika u Srpsku graničnu stražu, *Srpski narod*, 30. januar 1943.

Pegled rada od 1941 godine do kraja aprila 1943 godine u Odeljenju za srednje obrazovanje Ministarstva prosvete i vera, *Prosvetni glasnik*, januar–februar 1943.

Uredba o postavljanju državnih i samoupravnih službenika koji su bili u dobrovoljačkim odnosno četničkim odredima srpske vlade, *Službene novine*, 12. mart 1943.

Potrebno je da se skupo plaćeni – jednom zavedeni red i mir održe, *Obnova*, 4. april 1943.

Stari i novi duh, *Obnova*, 14. april 1943.

Treća komunistička internacionala, *Obnova*, 20. april 1943.

Pod zaštitom Svetog Đorđa. Dobrovoljci u borbi s komunističkom aždajom, *Obnova*, 6. maj 1943.

Komunizam – najveći neprijatelj čovečanstva, *Obnova*, 6. maj 1943.

Svečana akademija srpskih dobrovoljaca, *Obnova*, 7. maj 1943.

Srpski dobrovoljci na Beogradskoj radiostanici, *Obnova*, 11. maj 1943.

Konkurs, *Obnova*, 16. maj 1943.

Satrite komuniste da bi naš narod živeo, *Obnova*, 19. maj 1943.

Sloboda svakog naroda leži u uništenju jevrejstva i masonstva. Jedno uspelo predavanje u okviru kursa za nacionalnu propagandu, *Obnova*, 22. maj 1943.

'Preporođeno selo biće temelj nove države i nove Srbije' a nova Srbija zvaće se 'Srpska seljačka zadružna država' rekao je general Nedić našim omladincima, *Srpsko selo*, 5. jun 1943.

Svečana sahrana poginulih članova Srpske državne straže, *Ponedeljak*, 7. jun 1943.

Slava Srpske državne straže, *Obnova*, 16. jun 1943.

Srpske emisije Beogradske radiostanice, *Obnova*, 18. jun 1943.

Das Rajh o pretsedniku srpske vlade generalu Milanu Đ. Nediću, *Srpski narod*, 3. jul 1943.

Srpski dobrovoljci na programu svih nemačkih radiostanica, *Obnova*, 10. jul 1943.

U Nemačkoj su ubeđeni da Srbija ide u susret boljoj budućnosti, *Obnova*, 12. jul 1943.

Uredba o obustavi rada, otpisu poreza i odlaganju plaćanja taksa i drugih dažbina imaoca radnja koji su pozvani na službu u nemačku vojsku, u SS-oružja, u carinsku pograničnu stražu, u državnu ili pomoćnu stražu ili u druge odrede slične vrste, *Službene novine*, 23. jul 1943.

Uredba o produženju važnosti Uredbe o slušaocima univerziteta i visokih škola, učenicima srednjih i srednjih stručnih škola učesnicima u dobrovoljačkim i četničkim odredima, *Službene novine*, 30. jul 1943.

Jedanaesti čas srpskih dobrovoljaca na Beogradskom radiju, *Obnova*, 11. septembar 1943.

Pomen borcima palim za spasenje srpskog naroda, *Obnova*, 20. septembar 1943.

Dvogodišnjica dobrovoljačkih odreda, *Kolo*, 25. septembar 1943.

Poziv svim bivšim dobrovoljcima, *Obnova*, 4. oktobar 1943.

Ministar prosvete na završnoj školskoj svečanosti u Zavodu za prinudno vaspitanje omladine u Smederevskoj Palanci, *Obnova*, 11. oktobar 1943.

Seoski mladići rado idu u dobrovoljce, *Obnova*, 13. oktobar 1943.

Na novome putu. Bivši pitomci vaspitnog Zavoda u Smederevskoj Palanci stupaju u dobrovoljačke redove, *Obnova*, 13. oktobar 1943.

Dobrovoljački čas na Beogradskoj radiostanici, *Obnova*, 15. oktobar 1943.

Predavanje za učenike srednjih škola u Valjevu, *Obnova*, 21. oktobar 1943.

Kragujevac je svečano dočekaio dobrovoljce, *Obnova*, 27. oktobar 1943.

General Nedić preuzeo je voćstvo Min. unutrašnjih dela i komandu nad svima srpskim oružanim odredima, *Srpski narod*, 6. novembar 1943.

Naredba br. 45. Svima oružanim načelstvima izuzev Banata i komandantu Srpske državne straže, *Obnova*, 6. novembar 1943.

Naredba br. 47. Komandantu Srpske granične straže, *Obnova*, 6. novembar 1943.

Izveštaj o radu Prosvetnog odbora, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

Srpski gardisti u novim uniformama privlače pažnju prolaznika, *Obnova*, 2. decembar 1943.

Teško ranjeni srpski dobrovoljci na lečenju u nemačkim vojnim bolnicama u Beču, *Obnova*, 4. decembar 1943.

Podzemno komunističko sklonište sa štamparijom otkriveno usred Beograda, *Obnova*, 11. decembar 1943.

Nova Srbija, *Obnova*, 15. decembar 1943.

Dobrovoljci Evrope, *Kolo*, 15. januar 1944.

Borbe u Bosni, *Kolo*, 22. januar 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 12. februar 1944.

Glas Srbije, *Srpski narod*, 8. april 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 8. april 1944.

Skupljanje nacionalnih snaga, *Srpski narod*, 6. maj 1944.

Uspešne borbe protivu Tita, *Srpski narod*, 13. maj 1944.

Dva razna priznanja, *Srpski narod*, 13. maj 1944.

Borba ili-ili, *Srpski narod*, 13. maj 1944.

Borba kod Velikog Šiljegovca, *Srpski narod*, 8. jul 1944.

Propagandni tekstovi o Adolfu Hitleru

Naš put, *Novo vreme*, 17. maj 1941.

Mesto u širinu, u dubinu, *Novo vreme*, 18. maj 1941.

Govor Vođe Rajha svojim starim drugovima u Minhenu. Sada se odlučuje sudbina Evrope za idućih hiljadu godina, *Ponedeljak*, 10. novembar 1941.

Tri momenta iz govora Vođe Rajha koji su naročito značajni za nas, *Ponedeljak*, 10. novembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 7. februar 1942.

Vođa Rajha govorio je u ime Evrope celom svetu, *Naša borba*, 8. februar 1942.

Povodom Firerovog govora u Sportpalasu, oduševljenje, organizacija, režija i – disciplina, *Naša borba*, 22. februar 1942.

Vođa Rajha i Nova Evropa, *Srpski narod*, 2. oktobar 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 3. oktobar 1942.

Govor Vođe Rajha na srpskom jeziku, *Srpski narod*, 17. oktobar 1942.

Evropa će pobediti, *Srpski narod*, 14. novembar 1942.

1933–1943, *Kolo*, 30. januar 1943.

Govor Vođe Rajha povodom proslave Dana junaka, *Ponedeljak*, 22. mart 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 27. mart 1943.

Zakletva nemačke omladine na vernost Vođi Rajha, *Ponedeljak*, 29. mart 1943.

Sastanak Vođe Rajha i Dučea, *Ponedeljak*, 12. april 1943.

Na rođendan Vođe Nove Evrope, *Srpski narod*, 17. april 1943.

Vođa Rajha primio je namesnika Hortija, *Ponedeljak*, 19. april 1943.

Vođa omladine Rajha Artur Aksman primio je desetogodišnjake u Hitlerovu omladinu, *Obnova*, 20. april 1943.

Vera u Vođu je vera u pobedu, *Obnova*, 21. april 1943.

Zastavnik Evrope, *Obnova*, 21. april 1943.

Vođa Rajha primio Vidkuna Kvislinga, *Obnova*, 22. april 1943.

Jedan milion maraka Vođi Rajha od Radio Beograda, poklon za rođendan od 'Mladog beogradskog stražara', *Obnova*, 23. april 1943.

Vođa Rajha zahvaljuje vojničkom Radiju Beograd, *Obnova*, Uskrs 1943.

Vođa Rajha primio predsednika Slovačke dr Tisa, *Obnova*, Uskrs 1943.

Vođa Rajha primio je predsednika vlade generala Milana Nedića, *Obnova*, 20. septembar 1943.

Višednevna poseta Dučea glavnom stanu Vođe Rajha, *Obnova*, 20. septembar 1943.

Veliki dani Srbije, *Kolo*, 25. septembar 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 13. novembar 1943.

Berlin o srpskim zbivanjima, *Obnova*, 18. decembar 1943.

Rešenost protiv neodlučnosti, *Srpski narod*, 5. februar 1944.

Odluke su pale, *Srpski narod*, 30. april 1944.

Osujećena zavera, *Srpski narod*, 22. jul 1944.

Snaga Nemačke, *Srpski narod*, 29. jul 1944.

Evropa osuđuje zločinački atentat protivu Vođe Rajha, *Srpski narod*, 29. jul 1944.

Veličanje Nemačke, njenih saveznika, nacionalsocijalističke ideologije i izjave lojalnosti

Red i rad, *Novo vreme*, 16. maj 1941.

Značajan članak ministra Rajha g. dr Gebelsa o ulozi Sjedinjenih Američkih Država, *Novo vreme*, 23. maj 1941.

Poglavnik Hrvatske dr Pavelić otputovao na poziv vlade Rajha u posetu Nemačkoj, *Novo vreme*, 6. jun 1941.

Slike iz naše zemlje, *Novo vreme*, 6. jun 1941.

Prinudni logori za prosjake u Hrvatskoj, *Novo vreme*, 7. jun 1941.

Vođa Rajha primio dr Pavelića, *Novo vreme*, 7. jun 1941.

Hrvatsko-srpski pregovori o saobraćaju, *Novo vreme*, 19. jun 1941.

Nemačke trupe pobedonosne na svima frontovima, *Novo vreme*, 28. jun 1941.

Nemačka pobjeda na istoku, *Novo vreme*, 30. jun 1941.

Zapis letopisca na Vidovdan 1941, *Novo vreme*, 3. jul 1941.

Stanovništvo Rige dočekalo je nemačke vojnike cvećem i darovima, *Novo vreme*, 4. jul 1941.

Zbor nemačke narodne grupe okruga 'Princ Eugen' u Beogradu, *Novo vreme*, 7. jul 1941.

Poseta srpskih arhijereja Glavnom vojnom zapovedniku, *Novo vreme*, 10. jul 1941.

Hiljade dobrovoljaca prijavljuju se svakodnevno u Hrvatskoj, *Novo vreme*, 10. jul 1941.

Nova Crna Gora, *Novo vreme*, 13. jul 1941.

Crna Gora zahvaljuje Dučeu, *Novo vreme*, 13. jul 1941.

Sa zapadno-evropskom revolucijom – naš jedini put, *Novo vreme*, 14. jul 1941.

Svečana smotra Beogradske gradske straže, *Novo vreme*, 22. jul 1941.

Victoria! Nemačka pobjeđuje na svim frontovima! Victoria! Nemačka pobjeda pobjeda Evrope, *Novo vreme*, 23. jul 1941.

Pobjeda Nemačke – pobjeda Evrope. Slovo 'V' u Beogradu, *Novo vreme*, 25. jul 1941.

Victoria! Nemačka pobjeda pobjeda Evrope. 'V' u Beogradu, *Novo vreme*, 6. avgust 1941.

Vanredne mere u Zagrebu. Streljano 98 komunista zbog atentata na studente-ustaše, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.

Dr Pavelić obišao studente nastradale u atentatu, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.

Apel srpskom narodu, *Novo vreme*, 13. avgust 1941.

Odjek *Apela srpskom narodu*. U Beogradu je apel primljen s punim razumevanjem i odlučnošću za obezbeđenje mira u zemlji, *Novo vreme*, 16. avgust 1941.

Nova velika nemačka podmornička pobjeda, *Ponedjeljak*, 25. avgust 1941.

Obrazovana je nova srpska vlada, *Novo vreme*, 30. avgust 1941.

Na dobrom putu, *Ponedjeljak*, 1. septembar 1941.

Srpski barjak, *Naša borba*, 7. septembar 1941.

U prisustvu komandanta Beograda, pukovnika fon Kajzenberga otvoren Vojnički dom, *Novo vreme*, 7. septembar 1941.

Nacionalističko shvatanje naroda kao rase, *Naša borba*, 14. septembar 1941.

Odluka će pasti pre zime. Padom Kijeva otvoren je put konačnoj pobjedi, *Novo vreme*, 23. septembar 1941.

Islandani kliču 'Hajl Hitler', *Novo vreme*, 24. septembar 1941.

Srbi! Ne dajte da vas obmanjuju i lažu, *Novo vreme*, 25. septembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 27. septembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 4. oktobar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 18. oktobar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 25. oktobar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 15. novembar 1941.

Sunce na horizontu, *Naša borba*, 7. decembar 1941.

Poglavnik se oprašta sa hrvatskim dobrovoljcima, *Ponedjeljak*, 15. decembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 3. januar 1942.

Ideja pobjeđuje armiju bez ideje, *Naša borba*, 4. januar 1942.

Prva krsna slava našeg pozorišta, *Srpska scena*, 1. februar 1942.

Japan u džinovskoj borbi za nove prostore, *Naša borba*, 1. februar 1942.

U Norveškoj je obrazovana nacionalna vlada sa Kvislingom na čelu. Nationalsocijalistička Norveška postaje sastavni deo germanske zajednice, *Ponedjeljak*, 2. februar 1942.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 7. februar 1942.

Sistem savremenog italijanskog pozorišta, *Srpska scena*, 16. februar 1942.

Nemačka žena – vojnik pozadine, *Naša borba*, 8. mart 1942.

Australija, *Kolo*, 14. mart 1942.

Japanski pohod na Australiju ne pretstavlja više naročiti podvig, *Naša borba*, 15. mart 1942.

Nemačke podmornice pred Amerikom, *Kolo*, 21. mart 1942.

Kako Nemci zimuju na Istoku, *Kolo*, 28. mart 1942.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 28. mart 1942.

Nemačka je dobila zimsku bitku, *Naša borba*, 12. april 1942.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 25. april 1942.

Pozorišna hronika, *Srpska scena*, 1. maj 1942.

Učiteljska straža – Partizanska smotra, *Naša borba*, 10. maj 1942.

Japanska žena i rat, *Kolo*, 23. maj 1942.

Opšti izgledi sadašnjeg velikog rata, *Srpski narod*, 6. jun 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 4. jul 1942.

Vitezovi podmornica, *Kolo*, 11. jul 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 22. avgust 1942.

Srpski narode, *Naša borba*, 23. avgust 1942.

Prosvećivanje naroda u današnjoj Nemačkoj, *Prosvetni glasnik*, avgust 1942.

Stvara se Nova Srbija, *Srpsko selo*, 5. septembar 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 5. septembar 1942.

Uloga nove evropske omladine, *Srpski narod*, 18. septembar 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 3. oktobar 1942.

Rezultati konstruktivne politike generala Milana Nedića, *Srpski narod*, 14. novembar 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 14. novembar 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 5. decembar 1942.

Lik japanske omladine, *Kolo*, 19. decembar 1942.

Na jugu Francuske, *Kolo*, 19. decembar 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 19. decembar 1942.

Kod veterinara, *Kolo*, 2. januar 1943.

Ratni događaji 1942, *Kolo*, 2. januar 1943.

Predavanje na Kolarčevom univerzitetu, *Ponedjeljak*, 25. januar 1943.

Dr Gebels o posleratnom uređenju Evrope, *Ponedjeljak*, 15. mart 1943.

Pred prepunom dvoranom Kolarčevog univerziteta govorio je juče Kolin Ros, *Obnova*, 2. april 1943.

SS-trupe, *Kolo*, 3. april 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 3. april 1943.

Sjajni uspjesi pešadijske divizije 'Grosdojčland', *Obnova*, 3. april 1943.

Svi pokušaji boljševika lome se o bedem nemačke odbrane, *Obnova*, 4. april 1943.

Srpska današnjica u okviru svetskog zbivanja, *Obnova*, 6. april 1943.

Ko je kriv za tragediju srpskog naroda, *Obnova*, 8. april 1943.

Odjek Spalajkovićeve govora, *Obnova*, 10. april 1943.

Dr Gebels o moralnom držanju nemačkog naroda, *Obnova*, 11. april 1943.

Tenk 'Tigar', strah i trepet za neprijatelja, *Obnova*, 11. april 1943.

Hrvatska proslavlja 2-godišnjicu svoje nezavisnosti, *Obnova*, 11. april 1943.

Jedna značajna podrška napora Nove Srbije, *Obnova*, 13. april 1943.

Sastanak od istoriskog značaja, *Obnova*, 14. april 1943.

Čvrsti nervi, politička mudrost i mir, *Obnova*, 15. april 1943.

Joachim fon Ribentrop nosilac evropske spoljne politike, *Obnova*, 1. maj 1943.

Carstvo dece, *Obnova*, 1. maj 1943.

Svečana akademija srpskih dobrovoljaca, *Obnova*, 7. maj 1943.

Afrika pripada Evropi, *Obnova*, 11. maj 1943.

Evropski blok od 350 miliona u borbi protiv jevrejstva, plutokratije i boljševizma – govor pretsednika vlade Kvislinga, *Obnova*, 19. maj 1943.

Nerazdvojna zajednica Nemačke i Italije. Moćan blok od 300 miliona u stanju je da savlada svakog neprijatelja, *Obnova*, 22. maj 1943.

Novi odbranbeni uspjesi nemačkih grenadira, *Obnova*, 31. maj 1943.

Neraskidiva zajednica nemačkog i italijanskog naroda, *Obnova*, 2. jun 1943.

Kaluđeri u Svetoj Gori mole za pobjedu nemačkog oružja, *Obnova*, 20. jun 1943.

Istoriski značaj 22 juna 1941, *Srpski narod*, 26. jun 1943.

Portugalija prozor Evrope, *Kolo*, 24. jul 1943.

Šesdesetogodišnjica Benita Musolinija. Snažna stvaralačka delatnost državnika svetskog formata, *Obnova*, 30. jul 1943.

Mir ili Treći svetski rat, *Srpski narod*, 31. jul 1943.

Japan organizuje privredu velikoazijskog prostora, *Srpski narod*, 4. septembar 1943.

Vašington priznaje da se Nemačka ne može vojnički pobediti, *Obnova*, 6. septembar 1943.

Proglas poglavnika, *Obnova*, 9. septembar 1943.

Duće oslobođen, *Ponedeljak*, 13. septembar 1943.

Veliki narodni zbor u Valjevu, *Obnova*, 16. septembar 1943.

Izjave fašista u inostranstvu povodom Dućeovog oslobođenja, *Obnova*, 17. septembar 1943.

[Tekst uz fotografiju], *Srpski narod*, 18. septembar 1943.

Nemački front stoji nepokolebano, *Obnova*, 18. septembar 1943.

Ministar Olčan o sudbinskoj povezanosti našoj sa Evropom, *Obnova*, 20. septembar 1943.

Put generala Nedića – istoriska prekretnica, *Obnova*, 21. septembar 1943.

Vilhelmštrase o prijemu Nedića kod Vođe Rajha, *Obnova*, 21. septembar 1943.

'Nastojanja vlade generala Nedića krunisana su punim uspehom', *Obnova*, 22. septembar 1943.

Nove mogućnosti, *Obnova*, 22. septembar 1943.

Kroz događaje, *Kolo*, 25. septembar 1943.

Romel u Italiji, *Kolo*, 25. septembar 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 25. septembar 1943.

Berlinski politički krugovi o stavu Srbije, *Obnova*, 29. septembar 1943.

Govor dr Gebelsa na nemački dan žetve – plug i mač – garanti pobjede, *Ponedeljak*, 4. oktobar 1943.

Priredba za nemačke ranjenike u Topčideru, *Srpska scena*, 1–16. oktobar 1943.

Nemačka u svetskom okršaju, *Zapisi*, oktobar–decembar 1943.

Herojski podvizi nemačkih artiljeraca, *Obnova*, 3. novembar 1943.

Srpski dečaci i devojčice u nemačkom filmskom žurnalu, *Obnova*, 15. novembar 1943.

Nemačka će na kraju pobediti, *Obnova*, 30. novembar 1943.

Čudotvorna tihvinska ikona Bogorodice u Beogradu. Pretstavnik nemačke oružane sile predao je ikonu ruskom mitropolitu Anastaziju, *Obnova*, 2. decembar 1943.

Narod sudi komunistima, *Obnova*, 6. decembar 1943.

Smisao i cilj Radne službe Rajha. Predavanje višeg radnog vođe Sepa Pragera u dvorani Kolarčevog univerziteta, *Obnova*, 8. decembar 1943.

Završen je kongres evropskih pretstavnika u Vajmaru, *Obnova*, 14. decembar 1943.

Odnos sela i grada, *Srpski narod*, Božić 1944.

Dobrovoljci Evrope, *Kolo*, 15. januar 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 15. januar 1944.

Borbe u Bosni, *Kolo*, 22. januar 1944.

Balkanska razmatranja, *Zapisi*, januar–april 1944.

Slava narodnog pozorišta, *Srpska scena*, 1. februar 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 5. februar 1944.

Govor Ministra prosvete i vera prilikom otvaranja Beogradskog univerziteta, *Prosvetni glasnik*, februar 1944.

Dan junaka u Beogradu, *Srpski narod*, 18. mart 1944.

Pomen poginulim junacima, *Kolo*, 18. mart 1944.

Odbrana Berlina, *Kolo*, 18. mart 1944.

Dva razna priznanja, *Srpski narod*, 13. maj 1944.

Razočarenje invazijaca, *Srpski narod*, 17. jun 1944.

Slobodu kontinenta brani Veliki Nemački Rajh, *Srpski narod*, 22. jul 1944.

Nemački vojnik je uvek spreman, *Srpski narod*, 22. jul 1944.

Snaga Nemačke, *Srpski narod*, 29. jul 1944.

Propagandni tekstovi o životu srpskih radnika i zarobljenika u Nemačkoj

Preksinoć otputovala jedna grupa naših radnika u Nemačku. Dobri uslovi rada u Nemačkoj, *Novo vreme*, 6. jul 1941.

Desethiljaditi radnik koji je otputovao na rad u Nemačku dobio je poklon od Berze rada, *Novo vreme*, 25. jul 1941.

Srećna poseta, *Ponedeljak*, 1. decembar 1941.

Ministar unutrašnjih poslova g. Milan Aćimović priča za čitaoce *Kola* o svojoj uzbudljivoj poseti srpskim zarobljeničkim logorima u Nemačkoj, *Kolo*, 10. januar 1942.

Ministar [...] Milan Aćimović priča za čitaoce *Kola* [...] nastavak, *Kolo*, 16. januar 1942.

Ministar [...] Milan Aćimović priča za čitaoce *Kola* [...] nastavak, *Kolo*, 24. januar 1942.

Sport – Srpski tim na prvom mestu u stalagu 11 A, *Kolo*, 7. februar 1942.

Naši u Nemačkoj. Šumadisko kolo na berlinskoj ulici i veselje, koje traje do zore, *Naša borba*, 8. mart 1942.

Zahvalnost Pretsedniku vlade generalu g. Nediću, *Ponedeljak*, 16. mart 1942.

Naši u zarobljeništvu, *Kolo*, 6. jun 1942.

Ponovo u očevom zagrljaju, *Kolo*, 20. jun 1942.

Život naših u Osnabriku, *Kolo*, 1. avgust 1942.

Odlazak srpskih radnika za Nemačku, *Kolo*, 15. avgust 1942.

G. Stanoje Janković u Nirnbergu, *Srpska scena*, 1. septembar 1942.

U poseti našim zarobljenicima, *Srpska scena*, 16. septembar 1942.

Sa srpskim radnicima na berlinskim jezerima, *Kolo*, 3. oktobar 1942.

Srpske radnike interesuje pruska istorija, *Kolo*, 10. oktobar 1942.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 31. oktobar 1942.

Posle gostovanja u Nemačkoj vratili su se naši seoski omladinci, *Srpsko selo*, 14. novembar 1942.

Slikarski život naših u zarobljeništvu, *Kolo*, 20. februar 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 27. mart 1943.

Jedan sat među seoskim omladincima pred njihov odlazak za Nemačku. 'Staraćemo se da poverenje generala Nedića u punoj meri opravdamo' – kažu nam naši mladići sa sela, *Obnova*, 2. april 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 3. april 1943.

Naši omladinci sa sela otputovali su juče u Nemačku, *Obnova*, 3. april 1943.

Srpske majke, žene, kćeri i sestre neće biti pozivane na obavezan rad u Rajhu, niti van teritorija Srbije, *Obnova*, 4. april 1943.

Stigla je i druga grupa seoskih omladinaca koji se spremaju za Nemačku, *Obnova*, 6. april 1943.

Nemački list o našim seoskim omladincima, *Obnova*, 6. april 1943.

Poseta jednom radničkom logoru u Berlinu, *Ponedeljak*, 12. april 1943.

Treća grupa seoskih omladinaca sprema se za Nemačku, *Obnova*, 14. april 1943.

Danas su seoski omladinci položili zakletvu vernosti Srbiji, *Obnova*, 17. april 1943.

Ja hoću da preporodim naše selo, jer kad je selo zdravo, pošteno i radno, srećan je narod, srećna je država, *Obnova*, 18. april 1943.

Seoski omladinci otputovali su u subotu za Nemačku, srdačno ispraćeni, *Obnova*, 20. april 1943.

Snaga duha, *Obnova*, Uskrs, 1943.

Praznik rada, *Obnova*, 1. maj 1943.

Zahvalnost jednog radnika, *Obnova*, 6. maj 1943.

Četvrta grupa naših seoskih omladinaca sprema se na put za Nemačku, *Obnova*, 7. maj 1943.

Danas će seoski omladinci biti primljeni kod Pretsednika vlade, *Obnova*, 11. maj 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 22. maj 1943.

'Srpski seljaci spremni su da sarađuju na izgradnji Nove Srbije sa omladincima ostalih pozitivnih naroda' kaže pasavski *Donaucajtung*, *Obnova*, 27. maj 1943.

U Nemačku odlazi i peta grupa naših seoskih omladinaca, *Obnova*, 30. maj 1943.

Ja vas šaljem u Veliki Nemački Rajh da se tamo usavršite, da budete stubovi novog poretka, *Obnova*, 2. jun 1943.

Srpski inženjeri u Beču, *Obnova*, 4. jun 1943.

Srpski rudari odlaze u Nemačku na stručno usavršavanje, *Obnova*, 4. jun 1943.

'Preporođeno selo biće temelj nove države i nove Srbije' a nova Srbija zvaće se '*Srpska seljačka zadružna država*' rekao je general Nedić našim omladincima, *Srpsko selo*, 5. jun 1943.

Šta jedan naš radnik misli o nemačkom narodu. 'Nemam dovoljno reči koje bi mogle tačno izraziti istinu o lepoti i slozi ove zemlje i naroda', *Obnova*, 18. jun 1943.

Srpski radnici u Beču, *Kolo*, 11. septembar 1943.

Srpski seoski omladinci iz Nemačke pretседniku vlade, *Obnova*, 13. septembar 1943.

Seoski omladinci kod Pretседnika vlade, *Obnova*, 20. oktobar 1943.

Pismo oficira iz zarobljeničtva Pretседniku srpske vlade, *Obnova*, 26. oktobar 1943.

Šta doživljuje naša boja u Nemačkoj, *Kolo*, 27. novembar 1943.

Teško ranjeni srpski dobrovoljci na lečenju u nemačkim vojnim bolnicama u Beču, *Obnova*, 4. decembar 1943.

Pretседnik vlade general Nedić nacionalcima pred odlazak u Nemačku, *Srpski narod*, 22. januar 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 22. januar 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 5. februar 1944.

Kako se oseća naš Milan u Nemačkoj, *Kolo*, 12. februar 1944.

Kako provodi naš Milan svoje slobodno vreme u Nemačkoj, *Kolo*, 26. februar 1944.

Naši u Nemačkoj, *Kolo*, 11. mart 1944.

Kod srpskih radnika u Rajhu, *Srpski narod*, 29. jul 1944.

Odluke i propagandni tekstovi koji se odnose na četnike

Sukob između četnika i komunista kod Čačka, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.

U sukobu kod Velikog Gradišta četnici ubili tri komunista i uhvatili desetericu među kojima i dve žene, *Novo vreme*, 11. septembar 1941.

Nacionalni četnici uništili dve komunističke bande na Rudniku, *Novo vreme*, 13. septembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 13. septembar 1941.

U sukobu između četnika i komunista ubijena dva komunista a tri teško ranjena, *Novo vreme*, 19. septembar 1941.

U borbi kod Rudne Glave četnici teško ranili tri komunista i uhvatili sedam živih, *Novo vreme*, 20. septembar 1941.

Sukob četnika i oružanog odreda sa komunistima kod Ljubostinje, *Novo vreme*, 23. septembar 1941.

U sukobu između četnika i komunista kod sela Bojnika ubijeno četiri komunista, *Novo vreme*, 25. septembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 27. septembar 1941.

U sukobu između dobrovoljaca i komunista ubijeno 15 komunista i 15 uhvaćeno. Hrabro su pala dva dobrovoljca i osam ranjeno, *Novo vreme*, 27. septembar 1941.

Četnici razbili komunističku bandu na Jastrepcu i uhvatili vođu bande, *Novo vreme*, 30. septembar 1941.

Lebane i okolina očišćeni su od komunista, *Ponedeljak*, 22. decembar 1941.

Kod Lebane ubijeno 110 bandita, *Ponedeljak*, 29. decembar 1941.

Uredba o ustrojstvu Srpske državne straže, *Službene novine*, 3. mart 1942.

Bratstvo dobrovoljaca i četnika, *Naša borba*, 8. mart 1942.

Proleće naše dolazi, *Naša borba*, 15. mart 1942.

Dva komunistička agitatora predati prekom sudu, *Ponedeljak*, 23. mart 1942.

Antikomunistički skup u Prokuplju, *Ponedeljak*, 23. mart 1942.

Uredba o slušaocima Univerziteta i visokih škola, učenicima srednjih i srednjih stručnih škola učesnicima u dobrovoljačkim četnim odredima, *Službene novine*, 19. jun 1942.

Uredba o izmenama i dopunama Uredbe [...] od 6 novembra 1941 o novčanom i materijalnom snabdevanju četničkih i dobrovoljačkih oružanih odreda, *Službene novine*, 2. oktobar 1942.

Saopštenje, *Ponedeljak*, 7. decembar 1942.

Konkurs za prijem političko-upravnih pripravnika, pisara i pripravnika i upravno kancelarijskih pripravnika u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem policijskih agenata u Srpskoj državnoj bezbednosti, *Službene novine*, 29. januar 1943.

Konkurs za prijem zvaničnika u Srpsku graničnu stražu, *Srpski narod*, 30. januar 1943.

Pregled rada od 1941 godine do kraja aprila 1943 godine u Odeljenju za srednje obrazovanje Ministarstva prosvete i vera, *Prosvetni glasnik*, januar–februar 1943.

Uredba o postavljanju državnih i samoupravnih službenika koji su bili u dobrovoljačkim odnosno četničkim odredima srpske vlade, *Službene novine*, 12. mart 1943.

Potrebno je da se skupo plaćeni – jednom zavedeni red i mir održe, *Obnova*, 4. april 1943.

Nove mere protiv banditizma, *Obnova*, 21. jul 1943.

Uredba o produženju važnosti Uredbe o slušaocima univerziteta i visokih škola, učenicima srednjih i srednjih stručnih škola učesnicima u dobrovoljačkim i četničkim odredima, *Službene novine*, 30. jul 1943.

Pomen borcima palim za spasenje srpskog naroda, *Obnova*, 20. septembar 1943.

Izveštaj o radu Prosvetnog odbora, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

'General Nedić je duhovni vođa srpskog naroda', *Obnova*, 17. decembar 1943.

Veliki uspeh nacionalnih četnika u sukobu sa partizanima na drumu između Podgorice i Cetinja, *Obnova*, 22. decembar 1943.

Srpska sloga stvara jedan nacionalni front, *Srpski narod*, Božić 1944.

Posledice komunističkog neuspeha u Srbiji, *Srpski narod*, Božić, 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 12. februar 1944.

Glas Srbije, *Srpski narod*, 8. april 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 8. april 1944.

Skupljanje nacionalnih snaga, *Srpski narod*, 6. maj 1944.

Propagandni tekstovi i objave protiv Jevreja i Roma

Šta je nađeno u masonskoj loži, *Novo vreme*, 26. maj 1941.

Iseljavanje Jevreja došljaka sa Umke, *Novo vreme*, 8.9.10. jun 1941.

Uloga Jevreja u boljševizmu, *Novo vreme*, 24. jun 1941.

Saopštenje, *Novo vreme*, 6. jul 1941.

O nemačko-sovjetskom sukobu, *Novo vreme*, 7. jul 1941.

Streljanje 16 komunista i jevreja u Beogradu, *Novo vreme*, 18. jul 1941.

Odmazda za komunističko delo nasilja, *Novo vreme*, 22. jul 1941.

Stroge mere protiv jevreja i komunista u Beogradu, *Novo vreme*, 29. jul 1941.

Proterivanje Jevreja iz Mađarske, *Novo vreme*, 5. avgust 1941.

Jevreji u Srbiji, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.

Vanredne mere u Zagrebu. Streljano 98 komunista zbog atentata na studente-ustaše, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.

Kažu..., *Novo vreme*, 14. avgust 1941.

Obeležavanje Jevreja u Velikonemačkom Rajhu, *Ponedeljak*, 8. septembar 1941.

Zajedničke veze, *Naša borba*, 14. septembar 1941.

Jevreji i naša imena, *Naša borba*, 14. septembar 1941.

Uništena komunistička banda, *Ponedeljak*, 15. septembar 1941.

Dobrovoljci napred, *Naša borba*, 21. septembar 1941.

Čudna izložba, *Naša borba*, 21. septembar 1941.

Zašto, *Naša borba*, 21. septembar 1941.

Isto što i jevreji gori od jevreja, *Naša borba*, 28. septembar 1941.

Reklame, *Naša borba*, 28. septembar 1941.
 'Zakoni i dela jevreja' od Milorada Mojića, *Naša borba*, 28. septembar 1941.
 Ispravke i objašnjenja *Naše borbe*, *Naša borba*, 5. oktobar 1941.
 Šta rade jevreji, *Naša borba*, 5. oktobar 1941.
 Nekoliko korisnih knjiga, *Naša borba*, 19. oktobar 1941.
 Crvene zastave nose cigani, *Naša borba*, 26. oktobar 1941.
 Antimasonska izložba kao vaspitno nacionalno sredstvo, *Ponedeljak*, 10. novembar 1941.
 Pozorišni ljudi o srpskoj pozorišnoj kulturi, *Srpska scena*, 16. decembar 1941.
 Naš ansambl na antimasonske izložbi, *Srpska scena*, 16. decembar 1941.
 Uhvaćen jevrejin Mika Benvenisti, *Ponedeljak*, 29. decembar 1941.
 Radnik u novoj Srbiji, *Naša borba*, 4. januar 1942.
 Stari i današnji Beograd, *Naša borba*, 4. januar 1942.
 Jevreji u javnom životu SAD, *Naša borba*, 4. januar 1942.
 Štampa u rukama ili pod uticajem jevreja, *Naša borba*, 4. januar 1942.
 Tip jevrejina kroz prizmu velikog engleskog romanopisca, *Naša borba*, 4. januar 1942.
 Reklame, *Naša borba*, 4. januar 1942.
 Dva napisa g. Svetomira Nastasijevića, *Srpska scena*, 16. januar 1942.
 Japansko mišljenje o jevrejskom pitanju, *Naša borba*, 18. januar 1942.
 Dve omladine jednoga naroda, *Naša borba*, 25. januar 1942.
 London misli glavom međunarodnog jevrejstva, *Naša borba*, 1. februar 1942.
 Prirodna i neprirodna smrt naroda, *Naša borba*, 1. mart 1942.
 Jevreji su i velike kukavice, *Naša borba*, 8. mart 1942.
 Jevreji posle Berlinskog kongresa, *Naša borba*, 12. april 1942.
 I Krips ima jevrejske krvi, *Naša borba*, 12. april 1942.
 Alkoholizam i jevreji u Francuskoj, *Naša borba*, 12. april 1942.
 Isterivanje jevreja – spas Evrope, *Naša borba*, 26. april 1942.
 Uništite đubre, *Naša borba*, 24. maj 1942.

Sveta stolica jevrejske krvi, *Naša borba*, 31. maj 1942.
 Vrhovni zakon u izgradnji Srbije, *Naša borba*, 7. jun 1942.
 Repertoar gostovanja, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
 Kriza naše likovne umetnosti, *Naša borba*, 21. jun 1942.
 Jevrejski bog i jevrejski moral, *Naša borba*, 28. jun 1942.
 Crveni sofizmi, *Naša borba*, 12. jul 1942.
 Francuski slučaj, *Srpski narod*, 12. decembar 1942.
 U 27 martu razum nije učestvovao, *Srpski narod*, 27. mart 1943.
 Antisemitsko raspoloženje u Engleskoj se širi, *Obnova*, 3. april 1943.
 Pravo lice Amerike, *Obnova*, 3. april 1943.
 Jevreji u Engleskoj, *Obnova*, 7. april 1943.
 Komunizam i jevrejština u Srbiji, *Obnova*, 8. april 1943.
 Katinski zločin – delo Jevreja, *Obnova*, 18. april 1943.
 Ministar Rozenberg o razornom dejstvu jevrejstva u svetu, *Ponedeljak*, 19. april 1943.
 Treća komunistička internacionala, *Obnova*, 20. april 1943.
 Raspućin i jevreji, *Obnova*, 22. april 1943.
 Pokušaj ubistva u Sofiji izvršio je jedan jevrejin, *Obnova*, 12. maj 1943.
 U Sofiji uhapšeno još 20 jevrejsko-boljševičkih terorista, *Obnova*, 14. maj 1943.
 Zadatak srpske uprave je taj da se srpski narod očuva po svaku cenu, *Obnova*, 15. maj 1943.
 Krvožednost jevreja, *Obnova*, 21. maj 1943.
 Državna hipotekarna banka preuzela jevrejska imanja u Vršcu, *Obnova*, 21. maj 1943.
 Sloboda svakog naroda leži u uništenju jevrejstva i masonstva. Jedno uspelo predavanje u okviru kursa za nacionalnu propagandu, *Obnova*, 22. maj 1943.
 Likvidiranje jevrejskih preduzeća u Sofiji, *Obnova*, 29. maj 1943.
 Ruzvelt štiti jevreje, *Obnova*, 31. maj 1943.
 Za jevreje nema više telefonskih veza u Italiji, *Obnova*, 2. jun 1943.
 Šumski grobari srpskog naroda zaslužuju najveću osudu, *Obnova*, 2. jun 1943.

- Slobodni zidari – jevreji štíćenici Engleske, *Obnova*, 9. jun 1943.
- Veliki narodni zbor u Čupriji, *Obnova*, 9. jun 1943.
- Čišćenje rumunske privrede od jevreja, *Obnova*, 6. jul 1943.
- Pohod laži i mržnje, *Srpski narod*, 14. avgust 1943.
- Jedan jevrejski zločin. Pozadina ubistva ruske carske porodice, *Obnova*, 1. septembar 1943.
- Grupa naših seoskih domaćina i radnika, koji su posetili Ukrajinu, vratila se u otadžbinu, *Obnova*, 8. septembar 1943.
- Likvidiranje jevrejske imovine u Francuskoj, *Obnova*, 13. oktobar 1943.
- Jedan pakleni jevrejsko-sovjetski plan. Nemački muškarci kao boljševičko roblje za rad, *Obnova*, 21. oktobar 1943.
- Pismo oficira iz zarobljeništva Pretsedniku srpske vlade, *Obnova*, 26. oktobar 1943.
- Jevrejstvo i štampa, *Zapisi*, oktobar–decembar 1943.
- Mali rečnik, *Zapisi*, oktobar–decembar 1943.
- ‘Raj Amerika’, *Kolo*, Božić, 1944.
- Jevreji i masonerija prema današnjem ratu, *Srpski narod*, 22. januar 1944.
- Otađzbina i inteligencija. Samoodržanje Srba, *Prosvetni glasnik*, januar 1944.
- Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 11. mart 1944.
- Sedamnaest poena, *Srpski narod*, 1. april 1944.
- Srbija bastion protiv komunizma, *Srpski narod*, Uskrs, 1944.
- Jevreji i asimilacija, *Srpski narod*, 6. maj 1944.
- Borba ili-ili, *Srpski narod*, 13. maj 1944.

Antikomunistički propagandni tekstovi i objave

- Saopštenje, *Novo vreme*, 6. jul 1941.
- Streljanje deset komunista, *Novo vreme*, 16. jul 1941.
- Streljanje 16 komunista i jevreja u Beogradu, *Novo vreme*, 18. jul 1941.

- Spisak streljanih lica zbog sabotaže i nasilja, *Novo vreme*, 19. jul 1941.
- Odmazda za komunističko delo nasilja, *Novo vreme*, 22. jul 1941.
- Odmazda za komunistička vršljanja, *Novo vreme*, 24. jul 1941.
- Odmazda za komunističku sabotažu, *Novo vreme*, 27. jul 1941.
- Stroge mere protiv jevreja i komunista u Beogradu, *Novo vreme*, 29. jul 1941.
- Komunistička kuga će biti istrebljena, *Novo vreme*, 1. avgust 1941.
- Vanredne mere u Zagrebu. Streljano 98 komunista zbog atentata na studente-ustaše, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.
- Sukob između četnika i komunista kod Čačka, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.
- Sukob s komunistima u okolini Valjeva. Uхваćen jedan komunista, *Novo vreme*, 12. avgust 1941.
- Krvavi sukob žandarma i komunista u Velikoj Kikindi, *Novo vreme*, 12. avgust 1941.
- Apel srpskom narodu, *Novo vreme*, 13. avgust 1941.
- Satrvena komunistička banda, *Novo vreme*, 13. avgust 1941.
- Kažu..., *Novo vreme*, 14. avgust 1941.
- Odjek *Apela srpskom narodu*. U Beogradu je *apel* primljen s punim razumevanjem i odlučnošću za obezbeđenje mira u zemlji, *Novo vreme*, 16. avgust 1941.
- Javno pogubljenje komunističkih terorista u Beogradu, *Novo vreme*, 17. avgust 1941.
- Javno pogubljenje na Terazijama, *Ponedeljak*, 18. avgust 1941.
- Građani Leskovca pozdravljaju inicijativu ‘*Apela*’ i osuđuju komunizam i njegovu paklenu akciju, *Novo vreme*, 20. avgust 1941.
- Građani grada Šapca najoštrije osuđuju razornu komunističku akciju. I Zaječar protiv destruktivnih elemenata, *Novo vreme*, 21. avgust 1941.
- Na velikim narodnim zborovima u Melencima, Velikoj Kikindi i Mokrinu srpski narod se ogradio od razorne akcije boljševika-odmetnika, *Novo vreme*, 21. avgust 1941.
- Šumadija javno osuđuje razornu delatnost. Narod spreman da se sam obračuna s komunistima, *Novo vreme*, 22. avgust 1941.
- Ubijena dva komunista, *Novo vreme*, 24. avgust 1941.

Uhvaćeni komunistički prvaci, *Novo vreme*, 28. avgust 1941.

Krvava borba sa komunistima u Valjevskoj Kamenici, *Novo vreme*, 28. avgust 1941.

Naši pravi neprijatelji, *Novo vreme*, 4. septembar 1941.

Ubijeni članovi komunističke bande na Ubu, *Novo vreme*, 4. septembar 1941.

Seljak iz Zabrežja obesio se zato što mu je sin otišao sa komunistima u odmetnike, *Novo vreme*, 6. septembar 1941.

U sukobu kod Velikog Gradišta četnici ubili tri komunistu i uhvatili deseticu među kojima i dve žene, *Novo vreme*, 11. septembar 1941.

Nacionalni četnici uništili dve komunističke bande na Rudniku, *Novo vreme*, 13. septembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 13. septembar 1941.

Izbeglice, *Naša borba*, 14. septembar 1941.

Uspesna akcija na uništavanju komunističkih bandi. Stanovništvo oduševljeno dočekuje srpske oružane odrede i pridružuje im se, *Novo vreme*, 14. septembar 1941.

Uništena komunistička banda, *Ponedeljak*, 15. septembar 1941.

Uspesne borbe protiv komunistu. U sukobu između srpskih dobrovoljaca i komunistu zarobljeno sedam komunistu, među kojima i dve žene, *Novo vreme*, 19. septembar 1941.

U sukobu između četnika i komunistu ubijena dva komunistu a tri teško ranjena, *Novo vreme*, 19. septembar 1941.

Srpski oružani odred razbio komunističku bandu kod Dražnja, *Novo vreme*, 20. septembar 1941.

U borbi kod Rudne Glave četnici teško ranili tri komunistu i uhvatili sedam živih, *Novo vreme*, 20. septembar 1941.

Dobrovoljci napred, *Naša borba*, 21. septembar 1941.

Čudna izložba, *Naša borba*, 21. septembar 1941.

Sukob četnika i oružanog odreda sa komunistima kod Ljubostinje, *Novo vreme*, 23. septembar 1941.

Razbijena komunistička banda kod Ralje. U višerasovnoj borbi ubijeno petnaest komunistu, među kojima i vođa bande a deset uhvaćeno, *Novo vreme*, 24. septembar 1941.

Pogubljenje komunističkih vođa, *Novo vreme*, 25. septembar 1941.

U sukobu između četnika i komunistu kod sela Bojnika ubijeno četiri komunistu, *Novo vreme*, 25. septembar 1941.

Odvedeni seljaci iz okoline Paraćina uspeli da unište bandu, da ubiju dvadesetak komunistu i uhvate petnaest živih, *Novo vreme*, 26. septembar 1941.

U sukobu kod Jagodine žandarmi uhvatili dvojicu komunistu a više njih ranili, *Novo vreme*, 26. septembar 1941.

Jedan naš oružani odred opkolio i uništio komunističku bandu od 26 članova, *Novo vreme*, 26. septembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 27. septembar 1941.

U sukobu između dobrovoljaca i komunistu ubijeno 15 komunistu i 15 uhvaćeno. Hrabro su pala dva dobrovoljca i osam ranjeno, *Novo vreme*, 27. septembar 1941.

Odmazda za sabotažu, *Novo vreme*, 27. septembar 1941.

U borbi između seljaka i komunistu kod Paraćina ubijeno 30, a uhvaćeno 33 komunistu, *Novo vreme*, 28. septembar 1941.

Četnici razbili komunističku bandu na Jastrepcu i uhvatili vođu bande, *Novo vreme*, 30. septembar 1941.

Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 4. oktobar 1941.

Donesena je Uredba i o građanskim prekim sudovima, *Srpsko selo*, 4. oktobar 1941.

Ustaj i brani svoje ognjište od komunističkih pljačkaša, razbojnika i odmetnika, *Ponedeljak*, 13. oktobar 1941.

Komunizam na Beogradskom univerzitetu, *Naša borba*, 19. oktobar 1941.

Crvene zastave nose cigani, *Naša borba*, 26. oktobar 1941.

Skinite crvenu koprenu s vaših očiju i položite oružje, *Ponedeljak*, 3. novembar 1941.

Antimasonska izložba kao vaspitno nacionalno sredstvo, *Ponedeljak*, 10. novembar 1941.

Ugušivanje komunističke propagande, *Ponedeljak*, 24. novembar 1941.

Ubijeno 18 komunistu kod sela Ranilovića, *Ponedeljak*, 24. novembar 1941.

Hvatanje komunističkih kurira, *Ponedeljak*, 24. novembar 1941.
 Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 6. decembar 1941.
 Razbijena još jedna komunistička četvorka, *Ponedeljak*, 15. decembar 1941.
 Neuspeo pokušaj bekstva komunista preko Drine, *Ponedeljak*, 15. decembar 1941.
 Seljaci pomažu čišćenju komunista, *Ponedeljak*, 15. decembar 1941.
 Pozorišni ljudi o srpskoj pozorišnoj kulturi, *Srpska scena*, 16. decembar 1941.
 Naš ansambl na antimasonske izložbi, *Srpska scena*, 16. decembar 1941.
 Lebane i okolina očišćeni su od komunista, *Ponedeljak*, 22. decembar 1941.
 Pogibija komunista na Goču, *Ponedeljak*, 22. decembar 1941.
 Komunistički vođa Petar Nikolić, profesor iz Beograda ubijen, *Ponedeljak*, 22. decembar 1941.
 Pogibija još dvojice bandita, *Ponedeljak*, 22. decembar 1941.
 Antikomunističko predavanje u Osmoj muškoj gimnaziji, *Ponedeljak*, 22. decembar 1941.
 Pogibija komunista na planini Pasjači, *Ponedeljak*, 29. decembar 1941.
 Kod Lebana ubijeno 110 bandita, *Ponedeljak*, 29. decembar 1941.
 Čišćenje bandita u okolini Petrovca, *Ponedeljak*, 29. decembar 1941.
 Uhvaćen jevrejin Mika Benvenisti, *Ponedeljak*, 29. decembar 1941.
 Radnik u Novoj Srbiji, *Naša borba*, 4. januar 1942.
 Duh Svetozara Markovića, *Naša borba*, 4. januar 1942.
 Stari i današnji Beograd, *Naša borba*, 4. januar 1942.
 Dve omladine jednoga naroda, *Naša borba*, 25. januar 1942.
 Razbijene komunističke bande u istočnoj Šumadiji i Pomoravlju, *Naša borba*, 1. februar 1942.
 Priznanje Pretsednika vlade generala g. Nedića srpskim radnicima, *Ponedeljak*, 9. februar 1942.
 Uhvaćen posavski 'politkom' Aksentijević, *Ponedeljak*, 2. mart 1942.
 Ko je Vera Blagojević, *Naša borba*, 22. mart 1942.

Veliki uspeh beogradske policije, *Ponedeljak*, 23. mart 1942.
 Uhvaćeni komunistički razbojnici braća Jovanovići, *Ponedeljak*, 23. mart 1942.
 Dva komunistička agitatora predati prekom sudu, *Ponedeljak*, 23. mart 1942.
 Antikomunistički skup u Prokuplju, *Ponedeljak*, 23. mart 1942.
 Kako je jedan nemački novinar video srpskog seljaka. Jedna zanimljiva reportaža novinara g. Hengotera, *Kolo*, 23. maj 1942.
 Uništite đubre, *Naša borba*, 24. maj 1942.
 Modernomanija, *Naša borba*, 7. jun 1942.
 Uništavanje komunističkih bandi u Srbiji i Bosni, *Ponedeljak*, 3. avgust 1942.
 Otvorena 'antikomunistička izložba', *Srpski narod*, 4. septembar 1942.
 Otvorena antikomunistička izložba u Beogradu, *Kolo*, 5. septembar 1942.
 Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 3. april 1943.
 Potrebno je da se skupo plaćeni – jednom zavedeni red i mir održe, *Obnova*, 4. april 1943.
 Komunizam i jevrejština u Srbiji, *Obnova*, 8. april 1943.
 Srpskom seljaku, *Obnova*, 9. april 1943.
 Stari i novi duh, *Obnova*, 14. april 1943.
 Srpski komunisti i Sovjetski Savez, *Obnova*, 20. april 1943.
 Treća komunistička internacionala, *Obnova*, 20. april 1943.
 Na velikom zboru u Valjevu narod se izjasnio za beskompromisnu borbu protiv komunizma, *Obnova*, 20. april 1943.
 Antikomunistička predavanja u Valjevu, *Obnova*, 4. maj 1943.
 Komunizam – najveći neprijatelj čovečanstva, *Obnova*, 6. maj 1943.
 Uspešan tok akcije čišćenja u hercegovačko-crnogorskom prostoru, *Obnova*, 24. maj 1943.
 Dve omladine, *Obnova*, 2. jun 1943.
 Kroz ceo svet, *Kolo*, 5. jun 1943.
 Srbiji je jedino mesto u nacionalističkom taboru, *Obnova*, 9. jun 1943.
 Akcije čišćenja u Crnoj Gori napreduju, *Obnova*, 11. jun 1943.

General Nedić poziva Srbe u boj protiv crvene nemani, *Srpski narod*, 26. jun 1943.

Veliko interesovanje za antikomunističku izložbu u Kragujevcu, *Obnova*, 26. jul 1943.

Bog čuva Srbiju, *Srpski narod*, 7. avgust 1943.

General Nedić Šumadincima, *Srpski narod*, 30. avgust 1943.

Antikomunistička izložba u Požarevcu, *Obnova*, 8. septembar 1943.

Ministar prosvete na završnoj školskoj svečanosti u Zavodu za prinudno vaspitanje omladine u Smederevskoj Palanci, *Obnova*, 11. oktobar 1943.

Jedan od podviga, *Obnova*, 12. oktobar 1943.

Naša budućnost je u rukama omladine. Predavanje profesora Barjaktarevića, *Obnova*, 16. oktobar 1943.

Veličina akcije generala Nedića na spasavanju srpstva, *Obnova*, 18. novembar 1943.

'Istraga komunista' u Crnoj gori. Oštri sukobi crnogorskog čojstva i junaštva sa komunističkim rušilaštvom i razvratom, *Obnova*, 3. decembar 1943.

Narod sudi komunistima, *Obnova*, 6. decembar 1943.

Ko je vodio komunističku pobunu, *Obnova*, 7. decembar 1943.

'Ni semena im neću ostaviti', *Obnova*, 9. decembar 1943.

Podzemno komunističko sklonište sa štamparijom otkriveno usred Beograda, *Obnova*, 11. decembar 1943.

'General Nedić je duhovni vođa srpskog naroda', *Obnova*, 17. decembar 1943.

Srpska vlada Narodnog spasa diže glas protivu neprijatelja civilizacije, *Obnova*, 18. decembar 1943.

Otkriveni su svi odbori za prikupljanje pomoći u novcu i stvarima partizanima po šumama. Na čelu 'narodno-oslobodilačkog fonda' nalazio se Hrvat Đura Lovreković, *Obnova*, 20. decembar 1943.

Svi u jedan front, svi protivu Tita, *Obnova*, 21. decembar 1943.

Jedan veliki gest, *Obnova*, 21. decembar 1943.

Osujećen plan bandita da se prebace u Srbiju. Gubici komunističkih bandi iznose: 2.926 poginulih, 4.000 ranjenih, 2.668 zarobljenih, preko 20 topova i 105 kamiona, *Obnova*, 21. decembar 1943.

Veliki uspeh nacionalnih četnika u sukobu sa partizanima na drumu između Podgorice i Cetinja, *Obnova*, 22. decembar 1943.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 25. decembar 1943.

Mračna prošlost crvenog maršala Tita, *Obnova*, 25. decembar 1943.

'Tito je razvio krvavi barjak uništenja srpskog naroda. Niko od nas Srba neće potpasti pod jevrejsko-boljševičku hipnozu' – rekao je ministar narodne privrede dr Milorad Nedeljković na zboru u Valjevu, *Obnova*, 27. decembar 1943.

Boljševizmu i partizanima moramo oglasiti rat do istrage, *Obnova*, 28. decembar 1943.

Nemačke trupe gone bez predaha Titove bande, *Obnova*, 30. decembar 1943.

Polaganje zakletve, *Srpski narod*, Božić 1944.

Srpska sloga stvara jedan nacionalni front, *Srpski narod*, Božić 1944.

Posledice komunističkog neuspeha u Srbiji, *Srpski narod*, Božić, 1944.

Od Obzora do Broza, *Srpski narod*, 22. januar 1944.

Borbe u Bosni, *Kolo*, 22. januar 1944.

Jugoslovenska sramota nije srpska sramota, *Srpski narod*, 29. januar 1944.

Otađzbina i inteligencija. Samoodržanje Srba, *Prosvetni glasnik*, januar 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 12. februar 1944.

Ko se bori za Tita a ko protiv njega, *Srpski narod*, 19. februar 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 11. mart 1944.

Načela srpskog spasa, *Srpski narod*, 1. april 1944.

Glas Srbije, *Srpski narod*, 8. april 1944.

Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 8. april 1944.

Srbija bastion protiv komunizma, *Srpski narod*, Uskrs, 1944.

Hoće ovo jezgro Srbinovo da unište, *Srpski narod*, 30. april 1944.

Titovština, *Srpski narod*, 6. maj 1944.

Skupljanje nacionalnih snaga, *Srpski narod*, 6. maj 1944.
 Uspešne borbe protivu Tita, *Srpski narod*, 13. maj 1944.
 Dva razna priznanja, *Srpski narod*, 13. maj 1944.
 Bog čuva Srbiju, *Srpski narod*, 20. maj 1944.
 Borba Srbije protivu komunizma na izložbi u Beču, *Srpski narod*, 1. jul 1944.
 Borba kod Velikog Šiljegovca, *Srpski narod*, 8. jul 1944.

Tekstovi protiv antihitlerovske koalicije

Obračun sa boljševizmom, *Novo vreme*, 24. jun 1941.
 Sovjeti su do sada izgubili preko 5.000 aviona, *Novo vreme*, 6. jul 1941.
 O nemačko-sovjetskom sukobu, *Novo vreme*, 7. jul 1941.
 Slučaj generala Nedića, *Novo vreme*, 13. jul 1941.
 Za 20 časova uništena 32 britanska aviona, *Novo vreme*, 19. jul 1941.
 Za dva dana Sovjeti izgubili 342 aviona, *Novo vreme*, 28. jul 1941.
 Bombardovanjem Moskve izazvani mnogobrojni veliki požari. Boljševici dosad izgubili preko 10.000 aviona, *Ponedeljak*, 11. avgust 1941.
 Oboreno 60 engleskih aviona za 24 časa, *Novo vreme*, 15. avgust 1941.
 Uništena 42 sovjetska voza na srednjem delu Istočnog fronta, *Ponedeljak*, 25. avgust 1941.
 100.000 lica bez hleba u Americi, *Ponedeljak*, 25. avgust 1941.
 Nationalsocijalizam i fašizam rešeni da borbu protiv boljševizma vode do kraja, *Ponedeljak*, 1. septembar 1941.
 Kažu..., *Novo vreme*, 6. septembar 1941.
 Samo na jednom sektoru zarobljeno je preko 430.000 boljševika za 11 dana, *Novo vreme*, 6. septembar 1941.
 Avioni uništavaju opkoljenu odbranu Petrograda, *Ponedeljak*, 8. septembar 1941.
 Britanci izgubili 24 aviona za 24 sata, *Novo vreme*, 9. septembar 1941.
 Među najvišim ličnostima SAD ima komunista, *Novo vreme*, 9. septembar 1941.

Opkoljavanje Petrograda ima ogroman značaj, *Novo vreme*, 11. septembar 1941.
 Zajedničke veze, *Naša borba*, 14. septembar 1941.
 Uništeni veliki delovi opkoljenih sovjetskih armija. Zarobljeno 150.000 vojnika i zaplenjen nepregledan ratni materijal, *Ponedeljak*, 22. septembar 1941.
 Komesari i generali beže, crvenoarmejci se predaju, *Novo vreme*, 24. septembar 1941.
 Englezi izgubili 1.400 aviona, *Novo vreme*, 25. septembar 1941.
 Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 4. oktobar 1941.
 Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 18. oktobar 1941.
 Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 25. oktobar 1941.
 Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 3. januar 1942.
 Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 31. januar 1942.
 London misli glavom međunarodnog jevrejstva, *Naša borba*, 1. februar 1942.
 Zavisi najviše od nas samih, *Naša borba*, 22. februar 1942.
 Suton britanske imperije, *Naša borba*, 15. mart 1942.
 Proleće naše dolazi, *Naša borba*, 15. mart 1942.
 Englezi priznaju svoje poraze. Rat Anglosaksonaca plod je divlje mržnje prema Nemačkoj, *Naša borba*, 22. mart 1942.
 Događaji protekle nedelje, *Srpsko selo*, 25. april 1942.
 Slom sovjetskih armija u kleštima nemačke armade, *Naša borba*, 31. maj 1942.
 Kroz događaje, *Kolo*, 19. decembar 1942.
 Na jugu Francuske, *Kolo*, 19. decembar 1942.
 Pregled nedeljnih događaja, *Srpsko selo*, 19. decembar 1942.
 U prvom tromesečju 1943 boljševici su izgubili 6.410 tenkova, *Obnova*, 3. april 1943.
 Pravo lice Amerike, *Obnova*, 3. april 1943.
 Svi pokušaji boljševika lome se o bedem nemačke odbrane, *Obnova*, 4. april 1943.

Anglosaksonski blefovi ruše se pred stvarnošću, *Obnova*, 4. april 1943.

Sumrak britanske moći, *Obnova*, 4. april 1943.

Teški gubici anglosaksonaca na moru, *Obnova*, 6. april 1943.

Ko je kriv za tragediju srpskog naroda, *Obnova* 8. april 1943

Sovjetsko stanovništvo organizuje borbu protiv sopstvenih trupa, *Obnova*, 9. april 1943.

Srpski seljak i boljševička sovjetija, *Obnova*, 10. april 1943.

Boljševička zverstva, *Obnova*, 11. april 1943.

Socijalizacija žene, *Obnova*, 11. april 1943.

Anglosaksonci izgubili 100 bombardera za nedelju dana, *Obnova*, 13. april 1943.

Boljševizam – protivnik porodice, *Obnova*, 14. april 1943.

Anglosaksonci izgubili za dva dana 123 aviona, *Obnova*, 20. april 1943.

Obračun dva sveta, *Obnova*, 20. april 1943.

Sovjeti izgubili 100 aviona za dva dana, *Obnova*, 1. maj 1943.

Besprizorni, *Kolo*, 22. maj 1943.

Rat protiv dece, *Kolo*, 29. maj 1943.

Ruzvelt štiti jevreje, *Obnova*, 31. maj 1943.

Upozorenje građanstvu, *Obnova*, 5. jun 1943.

Angloamerikanci izgubili za tri meseca 1.461 avion, *Obnova*, 9. jun 1943.

Slobodni zidari – jevreji štićenici Engleske, *Obnova*, 9. jun 1943.

Uništenje boljševičkih bandi u pozadini Istočnog fronta, *Obnova*, 12. jun 1943.

Gubici boljševika iznose 5,5 miliona zarobljenih, 36.000 tenkova, 50.000 topova i 40.000 aviona, *Obnova*, 20. jun 1943.

[Tekst uz fotografiju], *Kolo*, 3. jul 1943.

Teški gubici angloamerikanaca, *Obnova*, 16. jul 1943.

Visoki krvavi gubici sovjeta, *Obnova*, 20. jul 1943.

Pohod laži i mržnje, *Srpski narod*, 14. avgust 1943.

Kroz ceo svet, *Kolo*, 28. avgust 1943.

Kraj jedne države, *Srpski narod*, 4. septembar 1943.

Satrvene i prepolovljene sovjetske napadačke formacije, *Obnova*, 25. septembar 1943.

Jedan pakleni jevrejsko-sovjetski plan. Nemački muškarci kao boljševičko roblje za rad, *Obnova*, 21. oktobar 1943.

Američki vojnik više ne peva, *Obnova*, 22. oktobar 1943.

Može li pobediti Engleska, *Zapisi*, oktobar–decembar 1943.

U novembru uništeno 4.000 boljševičkih tenkova, *Obnova*, 2. decembar 1943.

Plutokrati pripremaju i Treći svetski rat, *Ponedeljak*, 6. decembar 1943.

Sovjeti su od 4 do 6 decembra izgubili 95 aviona, *Obnova*, 8. decembar 1943.

Engleska propada, *Obnova*, 18. decembar 1943.

'Raj Amerika', *Kolo*, Božić, 1944.

Politički razvoj među 'saveznicima', *Zapisi*, januar–april 1944.

Načela srpskog spasa, *Srpski narod*, 1. april 1944.

Sedamnaest poena, *Srpski narod*, 1. april 1944.

Razočarenje invazijaca, *Srpski narod*, 17. jun 1944.

Engleska prema Evropi, *Srpski narod*, 8. jul 1944.

Naopaki samuraji, *Srpski narod*, 22. jul 1944.

Registar prosvetno-kulturne aktivnosti i propagande

Aktivnost Ministarstva prosvete i propaganda nove prosvetne politike

- Molbe izbeglih nastavnika neće se više primati, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.
- Razmeštaj učitelja, *Službene novine*, 22. avgust 1941.
- Dekreti, *Službene novine*, 12. septembar 1941.
- Integralno vaspitanje omladine, *Novo vreme*, 23. septembar 1941.
- Osnovna uredba o Univerzitetu, *Službene novine*, 21. oktobar 1941.
- Antikomunističko predavanje u Osmoj muškoj gimnaziji, *Ponedeljak*, 22. decembar 1941.
- Dekreti, *Službene novine*, 16. januar 1942.
- Nacionalizam kao glavni prosvetni faktor, *Naša borba*, 25. januar 1942.
- Dve omladine jednoga naroda, *Naša borba*, 25. januar 1942.
- Razmišljanja o budućoj ženskoj srednjoj školi, *Prosvetni glasnik*, januar–februar 1942.
- Beleške, *Prosvetni glasnik*, januar–februar 1942.
- Ukazi, *Službene novine*, 10. februar 1942.
- Opšta uredba o Univerzitetu, *Službene novine*, 27. februar 1942.
- Ukazi, *Službene novine*, 27. februar 1942.
- Ukazi, *Službene novine*, 27. mart 1942.

- Odgovornost škole i odgovornost čoveka prema naciji, *Prosvetni glasnik*, mart–april–maj 1942.
- Novoj omladini treba novo vaspitanje, *Naša borba*, 5. april 1942.
- Ponovno izlaženje *Prosvetnog glasnika*, *Službene novine*, 17. april 1942.
- Crkveno pojanje i naša škola, *Naša borba*, 7. jun 1942.
- Pravni fakultet u Beogradu. Konkurs za vanredne profesore, *Službene novine*, 9. jun 1942.
- Uredba o slušaocima Univerziteta i visokih škola, učenicima srednjih i srednjih stručnih škola učesnicima u dobrovoljačkim četnim odredima, *Službene novine*, 19. jun 1942.
- Kako da se preuredi srednja škola, *Naša borba*, 5. jul 1942.
- Skerlić, pisac školskih udžbenika, *Srpski narod*, 17. jul 1942.
- Uredba o prinudnom vaspitanju omladine, *Službene novine*, 4. avgust 1942.
- Prosvećivanje naroda u današnjoj Nemačkoj, *Prosvetni glasnik*, avgust 1942.
- Uloga nove evropske omladine, *Srpski narod*, 18. septembar 1942.
- Uredba o pregledu knjiga, *Službene novine*, 2. oktobar 1942.
- Svetosavska škola, *Prosvetni glasnik*, novembar 1942.
- Pregled rada od 1941 godine do kraja aprila 1943 godine u Odeljenju za srednje obrazovanje Ministarstva prosvete i vera, *Prosvetni glasnik*, januar–februar 1943.
- Pregled rada Odeljenja za osnovno obrazovanje Ministarstva prosvete i vera, *Prosvetni glasnik*, januar–februar 1943.
- Uredba o školama i tečajevima za domaćice, *Službene novine*, 12. februar 1943.
- Nov raspis Ministarstva prosvete odnosno učiteljica, *Obnova*, 2. april 1943.
- Stari i novi duh, *Obnova*, 14. april 1943.
- Komunizam – najveći neprijatelj čovečanstva, *Obnova*, 6. maj 1943.
- Reorganizacija nastavnog plana u našim srednjim školama. Uvođenje novih imena u istoriju srpske književnosti, *Obnova*, 9. maj 1943.
- Stečaj za prijem službenika za održanje reda na Univerzitetu, *Službene novine*, 28. maj 1943.

Zavođenje specijalne službe za održavanje reda na Beogradskom univerzitetu, *Obnova*, 30. maj 1943.

Proslava svršetka školske godine u nemačkom lektoratu u Beogradu, *Obnova*, 20. jun 1943.

Predavanje ministra Velibora Jonića u Nemačkom naučnom institutu, *Obnova*, 6. jul 1943.

Đačko poselo niških gimnazija posvećeno srpskoj majci, *Obnova*, 8. jul 1943.

Selekcija omladine za buduće narodno voćstvo, *Obnova*, 8. jul 1943.

Rad Univerziteta u toku prošle godine, *Obnova*, 15. jul 1943.

Uredba o produženju važnosti Uredbe o slušaocima Univerziteta i visokih škola, učenicima srednjih i srednjih stručnih škola učesnicima u dobrovoljačkim i četničkim odredima, *Službene novine*, 30. jul 1943.

Uredba o privremenom skraćanju nastave na Univerzitetu, *Službene novine*, 10. avgust 1943.

Đaci osnovnih, srednjih i stručnih škola na prizivanju svetoga duha, *Obnova*, 2. septembar 1943.

Uredba o priznanju titula, diploma, ispita i drugih dokaza kvalifikacija stečenih na području Nemačkog Rajha, *Službene novine*, 10. septembar 1943.

Uredba o pregledu i zabrani knjiga, *Službene novine*, 8. oktobar 1943.

Uredba o Administrativnoj akademiji, *Službene novine*, 8. oktobar 1943.

Proslava godišnjice rada Zavoda za prinudno vaspitanje u Smederevskoj Palanci, *Obnova*, 9. oktobar 1943.

Ministar prosvete na završnoj školskoj svečanosti u Zavodu za prinudno vaspitanje omladine u Smederevskoj Palanci, *Obnova*, 11. oktobar 1943.

Jedan od podviga, *Obnova*, 12. oktobar 1943.

Na novome putu. Bivši pitomci vaspitnog Zavoda u Smederevskoj Palanci stupaju u dobrovoljačke redove, *Obnova*, 13. oktobar 1943.

Predavanje za učenike srednjih škola u Valjevu, *Obnova*, 21. oktobar 1943.

Statut fonda srpskih privrednika za školovanje obdarene srpske seoske siromašne dece, *Službene novine*, 16. novembar 1943.

Pravilnik o dužnostima i pravima komesara u privatnim školama i tečajevima, *Službene novine*, 19. novembar 1943.

Govor Velibora Jonića na sastanku Velikog prosvetnog veća, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

Putevi srpskog samosnalaženja, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

Izveštaj o radu Prosvetnog odbora, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

Državni prosvetni plan, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

Diskusija sa radne sednice i rezolucija, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.

Moramo da stvorimo duhovno i telesno zdravu srpsku omladinu, *Obnova*, 23. decembar 1943.

Otađzbina i inteligencija. Samoodržanje Srba, *Prosvetni glasnik*, januar 1944.

Govor Ministra prosvete i vera prilikom otvaranja Beogradskog univerziteta, *Prosvetni glasnik*, februar 1944.

Disciplinska uredba za slušaoce Univerziteta, *Službene novine*, 21. mart 1944.

Pravilnik o organizaciji službe reda na Univerzitetu, *Službene novine*, 28. mart 1944.

Aktivnost Narodnog pozorišta u Beogradu

Prva izjava novog upravnika g. Jovana Popovića, *Srpska scena*, 1. oktobar 1941.

Pozorišni ljudi o srpskoj pozorišnoj kulturi, *Srpska scena*, 16. decembar 1941.

Naš ansambl na antimasonske izložbi, *Srpska scena*, 16. decembar 1941.

Dva napisa g. Svetomira Nastasijevića, *Srpska scena*, 16. januar 1942.

- Prva krsna slava našeg pozorišta, *Srpska scena*, 1. februar 1942.
- Nacionalni balet 'U dolini Morave', *Naša borba*, 1. februar 1942.
- Sistem savremenog italijanskog pozorišta, *Srpska scena*, 16. februar 1942.
- Informativni sastanci u pozorištu, *Srpska scena*, 1. april 1942.
- Seoski domaćini iz Pocerine u našem pozorištu, *Srpska scena*, 1. april 1942.
- Problem domaće drame, *Srpska scena*, 1. maj 1942.
- Pozorišna hronika, *Srpska scena*, 1. maj 1942.
- O 'svečanim igrama' u Srbiji, *Srpska scena*, 16. maj 1942.
- Jedna značajna poseta, *Srpska scena*, 1. jun 1942.
- Svečano otvaranje zgrade, *Srpska scena*, 1. jun 1942.
- Gostovanje državnog pozorišta iz Hamburga, *Srpska scena*, 1. jun 1942.
- Gostovanje hamburškog pozorišta u Beogradu, *Srpska scena*, 1. jun 1942.
- Konferencije u pozorištu, *Srpska scena*, 1. jun 1942.
- Reč gospodina Predsednika srpske vlade srpskim pozorišnim poslenicima, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
- 20 juni 1942, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
- Narodno pozorište u Srbiji, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
- Srpsko pozorište nekad i sad, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
- Razmišljanja o srpskoj dramati, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
- Pozorišni život u Srbiji, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
- Repertoar gostovanja, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
- Inspekcija pozorišne trupe u Smederevu, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
- Napis g-đe Dese Dugalić, *Srpska scena*, 20. jun 1942.
- Srpsko narodno pozorište, *Naša borba*, 21. jun 1942.
- Beseda upravnika Srpskog narodnog pozorišta g. Jovana Popovića, *Srpska scena*, 1. jul 1942.
- Posle otvaranja zgrade kod Spomenika, *Srpska scena*, 1. jul 1942.
- Pregled delatnosti Srpskog narodnog pozorišta – sezona 1941/42, *Srpska scena*, 1. jul 1942.

- Narodno pozorište i njegova uloga u obnovi Srbije, *Srpska scena*, 1. septembar 1942.
- G. Stanoje Janković u Nirnbergu, *Srpska scena*, 1. septembar 1942.
- Pred novom pozorišnom godinom, *Srpska scena*, 16. septembar 1942.
- U poseti našim zarobljenicima, *Srpska scena*, 16. septembar 1942.
- Umetnost u službi nacije, *Srpska scena*, 16. januar 1943.
- Krsna slava našeg pozorišta, *Srpska scena*, 1. februar 1943.
- U novoj sezoni, *Srpska scena*, 1–16. oktobar 1943.
- Priredba za nemačke ranjenike u Topčideru, *Srpska scena*, 1–16. oktobar 1943.
- Repertoar Srpskog narodnog pozorišta, *Obnova*, 27. oktobar 1943.
- Slava narodnog pozorišta, *Srpska scena*, 1. februar 1944.
- Repertoar, *Srpska scena*, 16. mart i 1. april 1944.

Repertoari veselih pozorišta i bioskopa

- Pretstave umetničkog pozorišta na Kolarčevom univerzitetu, *Novo vreme*, 18. maj 1941.
- Repertoar bioskopa, *Novo vreme*, 18. maj 1941.
- Beogradska publika opet puni bioskopske dvorane, *Novo vreme*, 19. maj 1941.
- Repertoar bioskopa, *Novo vreme*, 27. maj 1941.
- Repertoar bioskopa, *Novo vreme*, 13. jun 1941.
- Nemački film u ratu, *Novo vreme*, 16. jun 1941.
- Repertoar bioskopa, *Novo vreme*, 28. avgust 1941.
- Repertoar bioskopa, *Novo vreme*, 9. septembar 1941.
- Ministar dr Gebels o vaspitnoj ulozi nemačkog filma, *Ponedeljak*, 13. oktobar 1941.
- Repertoar bioskopa, *Naša borba*, 4. januar 1942.
- Repertoar bioskopa, *Naša borba*, 8. mart 1942.
- [Tekst uz fotografiju], *Kolo*, 6. jun 1942.
- Beograd na sceni, *Kolo*, 19. septembar 1942.

Repertoar pozorišta, *Ponedeljak*, 28. decembar 1942.

Uredba o uređenju filmskog prometa, *Službene novine*, 23. februar 1943.

25 godina UFE, *Srpska scena*, 1. mart 1943.

'*Minut posle deset*' videlo je do sada 25.000 Beograđana, *Kolo*, 8. maj 1943.

'*Dežurstvo na tavanu*', *Obnova*, 27. maj 1943.

Pažnja priređivačima svih kulturnih priredbi u Beogradu, *Obnova*, 29. maj 1943.

Dušan Životić igra u 'Centrali za humor', *Obnova*, 31. maj 1943.

Beogradska pozorišta priređivaće besplatne pretstave za obveznike u Boru, *Obnova*, 4. jun 1943.

Repertoar bioskopa, *Obnova*, 5. jun 1943.

Repertoar bioskopa, *Obnova*, 10. jun 1943.

Povećanje cena bioskopskim ulaznicama, *Obnova*, 10. jun 1943.

Repertoar bioskopa, *Obnova*, 19. jun 1943.

Preko 80.000 gledalaca u pozorištu 'Srbozar', *Obnova*, 2. jul 1943.

Veliki uspeh pozorišta 'Srbozar' u unutrašnjosti. Ljubinka Bobić ponovo 'na askama', *Obnova*, 28. jul 1943.

Reklame, *Obnova*, 3. septembar 1943.

Lote Lang zvezda 'VIN' filma voli Srbe i Beograd, *Kolo*, 4. septembar 1943.

Reklame, *Obnova*, 17. septembar 1943.

Dva nova velika filma u Beogradu, *Ponedeljak*, 20. septembar 1943.

Ursula Dajnert o nama i našoj zemlji, *Obnova*, 24. septembar 1943.

Repertoar bioskopa, *Ponedeljak*, 4. oktobar 1943.

Reklame, *Obnova*, 21. oktobar 1943.

Repertoar bioskopa, *Obnova*, 18. novembar 1943.

Reklame, *Obnova*, 3. decembar 1943.

Reklame, *Obnova*, 16. decembar 1943.

Program Radio-Beograda i aktivnost novinarskog udruženja

Novo vreme, Novo vreme, 16. maj 1941.

Beogradska radio-stanica ima sve bogatiji i raznovrsniji program, *Novo vreme*, 10. avgust 1941.

Senzacionalan uspeh beogradskog mikrofona. '*Lili Marlen*' – pesma koju je Beogradski radio učinio najpopularnijom melodijom na Jugoistoku, *Novo vreme*, 17. avgust 1941.

Viktorija! S našim zastavama je pobeda! Radio Beograd na početku treće godine rata, *Novo vreme*, 3. septembar 1941.

Osnovano je Srpsko novinarsko udruženje, *Novo vreme*, 19. septembar 1941.

Čitaocima *Kola*, *Kolo*, 14. februar 1942.

Godina dana *Naše borbe*, *Naša borba*, 30. avgust 1942.

Nedeljni program Beogradske radio-stanice, *Kolo*, 31. oktobar 1942.

Fridrih Miterhamer, *Kolo*, 30. januar 1943.

Uspeh tečaja nemačkog jezika preko Beogradske radiostanice, *Obnova*, 2. april 1943.

Radio program, *Obnova*, 8. april 1943.

Zamenik šefa štampe Rajha Zinderman primio srpske novinare, *Ponedeljak*, 12. april 1943.

Jedna značajna podrška napora Nove Srbije, *Obnova*, 13. april 1943.

Radio-program, *Obnova*, 15. april 1943.

Radio-stanica evropskog vojnika, *Kolo*, 17. april 1943.

Jedan milion maraka Vođi Rajha od Radio Beograda, poklon za rođendan od '*Mladog beogradskog stražara*', *Obnova*, 23. april 1943.

Vođa Rajha zahvaljuje vojničkom radiju Beograd, *Obnova*, Uskrs 1943.

Srpski novinari u Nemačkoj, *Kolo*, Uskrs 1943.

Srpski dobrovoljci na Beogradskoj radiostanici, *Obnova*, 11. maj 1943.

Četvrto '*Šareno popodne*' Beogradske radiostanice, *Obnova*, 31. maj 1943.

Uredba o obaveznom prenošenju i slušanju radio emisija po javnim lokalima, *Službene novine*, 4. jun 1943.

Obavezno prenošenje emisija Beogradske radiostanice po javnim lokalima, *Obnova*, 5. jun 1943.

Srpske emisije Beogradske radiostanice, *Obnova*, 18. jun 1943.

Odlazak srpskih novinara na kongres unije u Beču, *Ponedjeljak*, 21. jun 1943.

Kongres štampe Nove Evrope, *Srpski narod*, 26. jun 1943.

Vesnici nove evropske stvarnosti, *Srpski narod*, 3. jul 1943.

Srpski dobrovoljci na programu svih nemačkih radiostanica, *Obnova*, 10. jul 1943.

[Tekst uz fotografiju], *Kolo*, 10. jul 1943.

Svake srede dva vesela časa 'Šarenog popodneva', *Kolo*, 14. avgust 1943.

Jedanaesti čas srpskih dobrovoljaca na Beogradskom radiju, *Obnova*, 11. septembar 1943.

Beogradska radiostanica ulazi u novu sezonu sa velikim programom. Gostovanje najprominentnijih nemačkih umetnika, *Obnova*, 22. septembar 1943.

Godina dana izlaženja *Glasnika Srpskog društva crvenog krsta*, *Obnova*, 22. septembar 1943.

Dobrovoljački čas na Beogradskoj radiostanici, *Obnova*, 15. oktobar 1943.

Interesantna priredba Beogradske radiostanice. U subotu uveče: 'Sa mikrofonom kroz Beograd', *Obnova*, 20. oktobar 1943.

Šta doživljuje naša boja u Nemačkoj, *Kolo*, 27. novembar 1943.

Kako se oseća naš Milan u Nemačkoj, *Kolo*, 12. februar 1944.

Kako provodi naš Milan svoje slobodno vreme u Nemačkoj, *Kolo*, 26. februar 1944.

Bili bi samo polovina od čoveka, *Kolo*, 4. mart 1944.

Reklame za nove knjige, uredbe o zabrani knjiga, prikazi knjiga

Knjige se u Beogradu kupuju sada više nego pre rata, *Novo vreme*, 20. maj 1941.

Čitaj, *Naša borba*, 21. septembar 1941.

Reklame, *Naša borba*, 28. septembar 1941.

'Zakoni i dela jevreja' od Milorada Mojića, *Naša borba*, 28. septembar 1941.

Komunizam na Beogradskom univerzitetu, *Naša borba*, 19. oktobar 1941.

Nekoliko korisnih knjiga, *Naša borba*, 19. oktobar 1941.

Reklame, *Naša borba*, 4. januar 1942.

Učiteljska straža – Partizanska smotra, *Naša borba*, 10. maj 1942.

Uništite đubre, *Naša borba*, 24. maj 1942.

Modernomanija, *Naša borba*, 7. jun 1942.

Nova uprava Srpske književne zadruge, *Srpska scena*, 1. jul 1942.

Uredba o pregledu knjiga, *Službene novine*, 2. oktobar 1942.

Prvi milion primeraka Rozenbergovog 'Mita XX veka', *Srpski narod*, 17. oktobar 1942.

Kroz knjižarske izloge, *Obnova*, 16. maj 1943.

Nemačko izdanje knjige 'Samoubistvo Jugoslavije' od dr Danila Gregorića, *Obnova*, 10. jun 1943.

Uredba o pregledu i zabrani knjiga, *Službene novine*, 8. oktobar 1943.

Najnovija izdanja 'Prosvetne zajednice', *Obnova*, 3. decembar 1943.

Interesantno, vrlo aktuelno, *Srpski narod*, Božić, 1944.

Satira beogradske čaršije, *Prosvetni glasnik*, februar 1944.

Amerika – Evropa, *Srpski narod*, 13. maj 1944.

Sport, mali oglasi, reklame

Sport, *Novo vreme*, 16. maj 1941.

Sport, *Novo vreme*, 16. maj 1941.

Sport, *Novo vreme*, 20. maj 1941.

Sport, *Novo vreme*, 20. maj 1941.

Sport, *Novo vreme*, 29. maj 1941.

Sport, *Novo vreme*, 13. jun 1941.

Sport, *Novo vreme*, 13. jun 1941.

Reklame, *Novo vreme*, 14. jun 1941.

Oglasi, *Novo vreme*, 4. jul 1941.

Srpski loptački savez osuđuje komuniste i tuđinske plaćenike, *Novo vreme*, 16. avgust 1941.

Oglasi, *Ponedeljak*, 25. avgust 1941.

Oglasi, *Ponedeljak*, 15. septembar 1941.

Sport, *Kolo*, 7. februar 1942.

Oglasi, *Kolo*, 21. februar 1942.

Reklame, *Srpska scena*, 1. mart 1942.

Reklame, *Srpska scena*, 20. jun 1942.

Reklame, *Kolo*, 22. avgust 1942.

Oglasi, *Ponedeljak*, 22. februar 1943.

Oglasi, *Ponedeljak*, 22. februar 1943.

Sport, *Kolo*, 10. april 1943.

Oglasi, *Obnova*, 30. april 1943.

Oglasi, *Obnova*, 9. maj 1943.

Oglasi, *Obnova*, 5. jun 1943.

Oglasi, *Obnova*, 16. jun 1943.

Reklame, *Obnova*, 10. septembar 1943.

Oglasi, *Obnova*, 10. septembar 1943.

Oglasi, *Obnova*, 21. septembar 1943.

Oglasi, *Obnova*, 24. septembar 1943.

Reklame, *Obnova*, 26. novembar 1943.

Za stvaranje srpskog sportskog rečnika, *Obnova*, 10. decembar 1943.

Sport je najstarija kulturna tekovina, *Obnova*, 15. decembar 1943.

Reklame, *Obnova*, 16. decembar 1943.

Oglasi, *Obnova*, 18. decembar 1943.

**II
DEO**

**IZVODI IZ DOKUMENATA
I NOVINSKIH ČLANAKA
1941–1944.**

1941.

maj 1941.

IZJAVA KOMESARA ZA UNUTRAŠNJU UPRAVU U SRBIJI –
...Odlukom vojnog zapovednika u Srbiji uspostavljena je civilna uprava u našoj zemlji i nama je povereno da vodimo pojedine struke državne uprave [...] Verujemo, da će ceo naš narod odobriti našu odluku, jer on je bio za iskrenu i lojalnu saradnju sa svojim velikim susedom, nemačkim narodom, sa kojim je bio u prijateljstvu i vazda održavao prisne privredne i kulturne veze. [...] Imamo obećanje vojnog zapovednika, da će nas on u našem budućem naporu voljno i svesrdno pomoći. Mi smo mu zahvalni na ovom obećanju kao i na izjavi da se od nas neće ništa zahtevati [...] da naša služba treba da bude zemlji i narodu, a prema nemačkoj upravi iskrena i lojalna. Dali smo reč, da ćemo tako postupati u ime svoje i u ime svoga naroda. Zahvalni smo na korektnom držanju nemačke vojske prema našem narodu sa punim uverenjem, da isto osećanje gaji ceo narod. (**Milan Aćimović, Risto Jojić, Dušan Letica, Dušan Pantić, Momčilo Janković, inž. Milosav Vasiljević, dr Lazar Kostić, dr Stevan Ivanić, inž. Stanislav Josifović, Jeremija Protić, *Novo vreme*, 16. maj 1941.**)

NOVO VREME – *Novo vreme* ima zadatak da popuni prazninu koja je nastala u našoj štampi prestankom izlaženja beogradskih listova *Politike, Vremena* i *Pravde*. Svest o korisnosti, u istini nužnosti, da srpska javnost u sadašnjim prilikama dobije svoj list koji će joj verno tumačiti sve potrebe nove stvarnosti [...] bila je odlučujuća po pokretanje lista [...] *Novo vreme* je uvereno da će na taj način najbolje doprineti sređivanju prilika kod nas,

kako bi naš narod što pre zauzeo odgovarajuće mesto pod okriljem Velikog Nemačkog Rajha. (*Novo vreme*, 16. maj 1941.)

RED I RAD – ...Danas je Beograd pun naroda. Nemački vojnici su pomešani s našim ljudima. Terasa kod 'Ruskog cara' i Kod 'Milanovića' su zajednički posećivane. (*Novo vreme*, 16. maj 1941.)

SPORT – DUBAC, MANOLA I LEHNER DOBILI PONUDU OD ZAGREBAČKOG 'GRAĐANSKOG' (*Novo vreme*, 16. maj 1941.)

SPORT – S.K. 'JUGOSLAVIJA' ĆE PROMENITI IME ALI SE JOŠ NE ZNA KAKO ĆE SE ZVATI (*Novo vreme*, 16. maj 1941.)

NAŠ PUT – ...Mi smo se našli u jednom nezavidnom položaju prema Velikom Nemačkom Rajhu u koji Vođa Rajha nije želeo da nas stavi i da nas vidi. [...] Nama je bila pisana druga sudbina. Mi nemamo prava da za ovu koja nas je snašla krivimo nekog izvan nas. (*Novo vreme*, 17. maj 1941.)

MESTO U ŠIRINU, U DUBINU! – ...'Narodi, kaže veliki Vođa Rajha, ne propadaju zato što izgube rat, već zato što izgube onu otpornu snagu koja je svojstvena samo čistoj krvi'. Te duboke reči mogu da nam služe kao putokaz. (*Novo vreme*, 18. maj 1941.)

PRETSTAVE UMETNIČKOG POZORIŠTA NA KOLARČEVOM UNIVERZITETU – ...Umetničko pozorište na Kolarčevom univerzitetu daje danas [...] u vidu 'Veselog popodneva' tri odlične i duhovite komedije. (*Novo vreme*, 18. maj 1941.)

REPERTOAR BIOSKOPA – 'Kasina' danas u 1.30, 3.30 i 5.30 najlepša žena Evrope slavna i nenadmašna zvezda LA JANA kao egzotična brazilijanska igračica Konča u šlager premijeri punoj igre, pesme, rumbe i karioke 'ZVEZDA RIO'. [...] 'Union' [...] 'MAJČINA LJUBAV' (Mutterliebe). [...] 'Avala' [...] 'JAČA OD LJUBAVI' (Stärker als die Liebe). (*Novo vreme*, 18. maj 1941.)

BEOGRADSKA PUBLIKA OPET PUNI BIOSKOPSKE DVORANE – ...Za razliku od pređašnjeg, predratnog repertoara, u kome su drama i tragedija zauzimale prvo mesto, danas je najomiljenija komedija, po mogućstvu muzička komedija. [...] Bioskop 'Beograd' postao je 'Soldatenkino' i u njemu se prikazuju samo filmovi za nemačke vojnike. [...] Vlasnici bioskopa ne mogu da se potuže na posao. (*Novo vreme*, 19. maj 1941.)

KNJIGE SE U BEOGRADU KUPUJU SADA VIŠE NEGO PRE RATA – ...Ljudi ulaze u radnju i pre no što kažu šta žele, pomoćnik ih pretiče: 'Nemački u 100 lekcija'!? Da, u većini slučajeva to je. (*Novo vreme*, 20. maj 1941.)

SPORT – 'BSK' ĆE U SREDU VEROVATNO IGRATI TRENING UTAKMICU SA JEDNIM TIMOM NEMAČKE VOJSKE U KOME IGRAJU NEKOLIKO IGRAČA BERLINSKE 'TENIS BORUSIJE' (*Novo vreme*, 20. maj 1941.)

SPORT – FUTBALSKI SUSRET NEMAČKA-HRVATSKA ODRŽAĆE SE 15 JUNA U BEČU (*Novo vreme*, 20. maj 1941.)

KOMESAR ZA MINISTARSTVO FINANSIJA PROPISAO JE UPUTSTVO ZA OBRAČUN I ISPLATU PRINADLEŽNOSTI DRŽAVNIH PLATEŽNIKA I MATERIJALNIH RASHODA. JEVREJIMA DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA POČEVŠI OD 1 MAJA NE SMEJU SE VRŠITI NIKAKVE ISPLATE – Komesar za Ministarstvo finansija g. Dušan Letica propisao je juče sledeće uputstvo za obračun i isplatu prinadležnosti državnih platežnika [...] 13) Jevrejima državnim platežnicima počevni od 1 maja 1941 godine ne smeju se vršiti nikakve isplate. (**Agencija Rudnik**, *Novo vreme*, 22. maj 1941.)

FOTOGRAFI KOJI MOGU DA RADE ZA PRIPADNIKE NEMAČKE VOJSKE – Sledećih 10 fotografa imaju nalog da rade za pripadnike vojske (vermaht)¹¹ [...] Svi ostali beogradski fotografi ne smeju primati redove pripadnika vojske (vermaht). Ko protivno uradi biće kažnjen. (**Okružna komanda-Krajskomandantura**, *Novo vreme*, 22. maj 1941.)

ZNAČAJAN ČLANAK MINISTRA RAJHA G. DR GEBELSA O ULOZI SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA (*Novo vreme*, 23. maj 1941.)

STANOVNIŠTVU BEOGRADA – Od strane nemačke oružane sile sve češće su žalbe da civilno stanovništvo u odnosu sa nemačkim oficirima i vojnicima ne pokazuje njima dužnu pažnju i poštovanje. Naročito se sve više primećuje da jedan veliki deo stanovništva u pešačkom saobraćaju ne pokazuje nimalo sklonosti da se ukloni nego često na drzak način preprečava put. Krajskomandantura upozorava stanovništvo da će se

¹¹ [sledi deset imena fotografa koji su dobili nalog]

ubuduće protiv istupa ove vrste postupiti sa svom strogošću. (**Krajskomandantura**, *Novo vreme*, 23. maj 1941.)

ČASOVI NEMAČKOG JEZIKA ZA NAŠE ČITAOCE – Od sutrašnjeg broja počinje *Novo vreme* da objavljuje časove nemačkog jezika, lako pisane, pristupačne svakome [...] Nadamo se da će našim čitaocima biti od koristi ovaj mali, a laki kurs i da će oni najvredniji uskoro već moći da se na nemačkom sporazumevaju, a docnije i da čitaju novine i knjige. (*Novo vreme*, 24 maj 1941.)

OBJAVA – Jevreji ne mogu biti telefonski pretplatnici; osim toga im je zabranjena i upotreba tuđih telefona. Ko prekorači ovu naredbu biće strogo kažnjen. (**Okružna komanda-Krajskomandantura**, *Novo vreme*, 24. maj 1941.)

UREDBA O ŠTAMPI U SRBIJI – ...§ 2 Dozvola za obavljanje uredničkog poziva sme da se izda samo ako dotični: 1. nije Jevrej ili Ciganin ili ako nije oženjen Jevrejkom ili Cigankom. (**Vojni zapovednik u Srbiji**, *Novo vreme*, 24. maj 1941.)

UREDBA O VOĐENJU POZORIŠTA – ...§ 2 [...] Jevreji i Cigani, kao i lica koja se nalaze u braku sa Jevrejima i Ciganima, ne mogu da dobiju dozvolu za vođenje preduzeća iz § 1 [...] § 3 Molbe za dozvolu imaju da se podnesu na nemačkom jeziku u tri prepisa Vojnom zapovedniku u Srbiji. Molbe imaju da sadrže sledeće podatke: [...] 2. Pismenu izjavu molioca da ni on ni njegova zakonita žena nisu Jevreji ili Cigani. [...] 8. Pismenu izjavu molioca da ni zamenici ni njihove žene nisu Jevreji ni Cigani. [...] § 4 Dela jevrejskih autora i kompozitora ne smeju se prikazivati. § 5 [...] Jevreji i Cigani kao i lica koja se nalaze u braku sa Jevrejima i Ciganima ne smeju da rade niti da budu uposleni u preduzeću po § 1. (**Vojni zapovednik u Srbiji**, *Novo vreme*, 25. maj 1941.)

UREDBA O RADU BIOSKOPA I IZNAJMLJIVANJU FILMOVA – ...§ 2 [...] Jevreji i Cigani, kao i lica koja se nalaze u braku sa Jevrejima i Ciganima, ne mogu da dobiju dozvolu za vođenje preduzeća iz § 1. [...] § 3 [...] Molbe imaju da sadrže sledeće podatke: [...] 2. Pismenu izjavu molioca da ni on ni njegova žena nisu Jevreji ni Cigani. (**Vojni zapovednik u Srbiji**, *Novo vreme*, 25. maj 1941.)

UREDBA O KABARETIMA I VARIETEIMA – ...§ 3 [...] Molbe imaju da sadrže sledeće podatke: [...] 2. Pismenu izjavu molioca da ni on ni

njegova zakonita žena nisu ni Jevreji ni Cigani. (**Vojni zapovednik u Srbiji**, *Novo vreme*, 25. maj 1941.)

ŠTA JE NAĐENO U MASONSKOJ LOŽI – Prilikom zatvaranja masonskih loža u Hrvatskoj, ustaši su između ostalog našli veoma zanimljiva dokumenta koja ukazuju na veze između bivših jugoslovenskih političara i Jevreja. (*Novo vreme*, 26. maj 1941.)

NAREDBA UPRAVNIKA GRADA BEOGRADA O PRIKRIVANJU JEVREJSKIH POKRETNIH STVARI – Ustanovljeno je da izvesna lica arijevskog porekla u Beogradu prikrivaju razne pokretne stvari koje su svojina Jevreja. Mnogi su ovakve stvari, da bi bile sačuvane od zaplene, kupili, uzeli na poslugu ili uopšte prikrili, dok su neki, u istom cilju [...] jevrejske stvari privajali, ili su se useljavali u jevrejske stanove [...] Pošto se jevrejskom imovinom ima smatrati sve ono što je do 6 aprila o.g. pripadalo Jevrejima [...] naređujem: Da sva lica iz Beograda, koja kod sebe imaju jevrejskih stvari, pribavljenih ma na koji način, prijave ove stvari, u roku od 5 dana po objavljivanju ove naredbe, Odeljenju specijalne policije Uprave grada Beograda [...] Svi oni koji u određenom roku ne bi postupili po odredbama ove naredbe biće predvedeni na nadležno mesto radi kazne. (**Drag. Lj. Jovanović s. r. upravnik grada Beograda**, *Novo vreme*, 26. maj 1941.)

NAREDBA – Svi Jevreji nastanjeni u Beogradu, dužni su u roku od pet dana predati svoje radio aparate, hladnjake, kao i električne aparate za hlađenje. [...] Oni Jevreji, koji ne postupe po ovoj naredbi biće kažnjeni najtežom kaznom. (**Drag. Lj. Jovanović, predsednik opštine i upravnik grada Beograda**, *Novo vreme*, 27. maj 1941.)

REPERTOAR BIOSKOPA – ...'Rex' [...] danas u 1.30, 3.30 i 5.30 čas. Najveći film svih vremena. [...] 'MARIKA' Najduhovitija šlagerkomedija sezone puna prekrasnih pesama, divne muzike, neodoljivog humora i tempa. Režija najslavnijeg režisera Geza F. Bolvaria. Dodatak: najnoviji žurnal. 'Drina' [...] Filmska opereta-muzike-humora i zabave 'U CARSTVU LJUBAVI' ('LAND DER LIEBE') [...] Dodatak: 1. Žurnal i 2. Vazdušno oružje Nemačke. 'Balkan' danas [...] 'KARNEVAL NA RAJNI' (*Tri luda dana*) 'KARNEVAL AM RHEIN' (*Drei tolle Tage*). Veseli film koji će svakog nasmejati do suza. Dodatak: Univerzum žurnal i nemačka oružnica. (*Novo vreme*, 27. maj 1941.)

NA DAN SVOJE SLAVE DELIĆE BEOGRADSKA OPŠTINA HRANU I HLEB SIROTINJI – Sutra, za Spasovdan, na dan svoje slave, Opština grada Beograda podeliće sirotinji beogradskoj besplatno hranu i hleb. Pravo na ovo imaju svi izuzev Jevreja i Cigana. (*Novo vreme*, 28. maj 1941.)

SPORT – SEOBA IGRAČA B-SKA. LEHNER NE ZNA DA LI ĆE U ZAGREB ILI OSEK, A MANOLA MISLI DA SE PRIJAVI ZA NEKI ITALIJANSKI KLUB (*Novo vreme*, 29. maj 1941.)

NA NOVOM PUTU – ...U čemu je onda sadržina tog novog poretka, toga stanja stvari protiv koga su koalizirale demokratije i doživele poraz? U prvom redu on je u svesti etnički i rasno istih elemenata da pripadaju jednom pravno organizovanom društvu koje se naziva narodnom državom. (**dr Lazar Prokić**, *Novo vreme*, 31. maj 1941.)

jun 1941.

USTANOVLJEN JE ZAKONODAVNI SAVET KAO SAVETODAVNI ORGAN KOMESARA MINISTARSTVA PRAVDE – ...Novoustanovljeni Zakonodavni savet ima za dužnost da sa stručne strane i pravne pregleda i ocenjuje projekte uredaba i pravilnika i uopšte daje svoje pravno mišljenje po pitanjima zakonodavno-pravne prirode. [...] Zakonodavni savet sastoji se od profesora univerziteta, sudija viših sudova i advokata [...] G. komesar Ministarstva pravde postavio je [...] za članove Saveta ova lica: g. dr Živojina Perića [...] Rusomira Jankovića [...] dr Dragutina Jankovića [...] Božidara Prokića [...] Miloša Jovičića [...] dr Iliju Pržića [...] dr Adama Lazarevića [...] Tomu Milosavljevića [...] Zakonodavni savet izabrao je za predsednika g. dr Živojina Perića, profesora univerziteta u penziji. (**Đ. I.** *Novo vreme*, 1. jun 1941.)

NAREDBA KOJA SE ODNOSI NA JEVREJE I CIGANE – ...I **Jevreji** § 1 [...] Jevrejnom se smatra svako lice koje vodi poreklo od najmanje tri jevrejska pretka [...] Kao Jevreji se smatraju i Jevreji melezi od jednog ili dva jevrejska pretka [...] Isto tako se smatraju Jevrejima i jevrejski melezi koji su venčani Jevrejkom ili koji stupe u brak sa Jevrejkom. § 2 Jevreji se imaju prijaviti u roku od dve nedelje posle objave ove naredbe srpskim

policijskim prijavnim vlastima [...] § 3 Jevreji su dužni obeležiti se. Oni moraju nositi na levoj ruci žutu traku sa natpisom 'Jevrejnin'. § 4 Jevreji ne mogu biti javni službenici. Njihovo uklanjanje iz ustanova moraju odmah da izvrše srpske vlasti. § 5 Jevrejima ne može biti dozvoljeno upražnjavanje prakse advokata, lekara, zubnog lekara, veterinara i apotekara. Jevrejski advokati koji su dosad imali advokatsku praksu ne smeju više izaći pred sud ili vlasti kao zastupnici. Jevrejskim lekarima i zubnim lekarima se oduzima praksa, u koliko se ne radi o lečenju Jevreja. Na ulazu u ordinacije mora biti istaknuto jevrejsko poreklo i zabrana lečenja Arijevaca. [...] § 6 Za popravku ratom nastalih šteta postoji za Jevreje oba pola u starosti od 14 do 60 godina prinudni rad. [...] § 7 Jevrejima je zabranjeno posećivanje pozorišta, bioskopa, mesta za razonodu svake vrste, javnih kupatila, sportskih priredaba i javnih vašara. Posećivanje gostiona takođe je zabranjeno. [...] § 8 Jevreji ne mogu biti vlasnici vaspitnih ili zabavnih ustanova ili da budu u njima zaposleni. [...] § 11 Jevreji i supružnici Jevreja moraju u roku od 10 dana [...] preko nadležne opštine svog mesta stanovanja ili prebivanja prijaviti Okružnoj komandi svoj imetak sa naznačenjem gde se ovaj nalazi. Svako raspolaganje imetkom besplatno ili uz nagradu zabranjeno je. Poslovi zaključeni na pravnoj osnovi koji su suprotni ovoj odredbi, poništavaju se. [...] § 12 Jevrejska privredna preduzeća [...] moraju se prijaviti nadležnim Okružnim komandama do 15 juna 1941. [...] II **Cigani** § 18 Cigani se izjednačuju sa Jevrejima. [...] § 19 Ciganom se smatra ono lice koje vodi poreklo od najmanje tri ciganska pretka. Sa ciganima se izjednačuju ciganski melezi koji vode poreklo od jednoga ili dva ciganska pretka i koji su oženjeni cigankom ili stupe u brak sa cigankom. § 20 Za obeležavanje cigana nose se trake koje moraju isto tako biti žute i nose natpis 'Ciganin'. [...] III **Dužnosti srpskih vlasti** § 21 Srpske vlasti su odgovorne za izvršenje naređenja sadržanih u ovoj Naredbi. IV **Kaznene mere** § 22 Ko se usprotivi odredbama ove Naredbe biće kažnjem zatvorom i novčanom kaznom, ili jednom od ove dve kazne. U teškim slučajevima kazniće se robijom ili smrću. Beograd, 30 maja 1941. (**Vojni zapovednik u Srbiji**, *Novo vreme*, 3. jun 1941.)

SAOPŠTENJE VLASNICIMA I NADZORNICIMA ZGRADA – ...Jevreji i Cigani ne mogu biti nadzornici zgrade, niti im sopstvenici zgrada mogu poveriti nadzorničku dužnost. (**Iz Odeljenja specijalne policije Uprave grada Beograda**, *Novo vreme*, 5. jun 1941.)

POGLAVNIK HRVATSKE DR PAVELIĆ OTPUTOVAO NA POZIV VLADE RAJHA U POSETU NEMAČKOJ (*Novo vreme*, 6. jun 1941.)

SLIKE IZ NAŠE ZEMLJE – Svuda gde se nalaze, nemački vojnici ubrzo stižu poverenje i mladih i starih. Na ovoj slici vide se srpska deca, koja su vrlo poverljiva prema nemačkim vojnicima. (*Novo vreme*, 6. jun 1941.)

OBJAVA – Prijavljivanje imetka jevreja i supružnika jevreja vrši se [...] u Gradskom poglavarstvu – Pravni osek, Čika Ljubina br 20. (*Novo vreme*, 6. jun 1941.)

PRINUDNI LOGORI ZA PROSJAKE U HRVATSKOJ – U Zagrebu je zabranjeno prosjačenje. Bednici i oni koji izbegavaju rad biće smešteni u radne logore. (*Novo vreme*, 7. jun 1941.)

VOĐA RAJHA PRIMIO DR PAVELIĆA (*Novo vreme*, 7. jun 1941.)

NAREDBA – Svi Jevreji koji su se za poslednjih 10 godina iz inostranstva doselili u Beograd, bez obzira da li su stekli jugoslovensko državljanstvo ili ne, pozivaju se, da se [...] prijave u Požarnoj komandi na Taš Majdanu. (*Novo vreme*, 7. jun 1941.)

NAREDBA – Pozivaju se svi Jevreji muškarci od punih 14 do 16 godina, da se jave u ponedeljak 9 o.m. [...] U isto vreme imaju se javiti i sva lica koja se po naredbi Vojnog Zapovednika za Srbiju od 30 maja o.g. smatraju Jevrejima. (*Novo vreme*, 7. jun 1941.)

ISELJAVANJE JEVREJA DOŠLJAKA SA UMKE (*Novo vreme*, 8.9.10. jun 1941.)

SPORT – NA PRVOJ FUTBALSKOJ UTAKMICI U NIŠU NEMAČKI VOJNICI NA RUKAMA SU IZNELI SA TERENA ODLIČNOG GOLMANA 'GRAĐANSKOG' (*Novo vreme*, 13. jun 1941.)

SPORT – 'KONKORDIJA' JE NADMOĆNO OSVOJILA HRVATSKI KUP TUKAVŠI 'GRAĐANSKI' SA 2:0 (*Novo vreme*, 13. jun 1941.)

REPERTOAR BIOSKOPA – 'Novaković' danas u 2, 4, 6.15 najveći tenor sveta Benjamino Đilji u velikom kriminalnom filmu protkanom divnim pesmama 'MELODIJE NOĆI' ('DER SINGENDE TOR'). Dodatak žurnal i naoružanje Nemačke. (*Novo vreme*, 13. jun 1941.)

REKLAME – 'NOVA SRBIJA' GURMANSKI RESTORAN od danas je novo otvoren u Brijanovoj br. 3 koji sam preuredio po najnovijem gurmanskom načinu, imaću uvek u svojoj radnji prvorazredna gurmanska jela i pića župska vina i rudnička rakija, odlično sortiran roštilj. Molim poznanike i prijatelje da me izvole posetiti i za sve se uvere. S poštovanjem STANOJE GRADINČEVIĆ. (*Novo vreme*, 14. jun 1941.)

SVA AKCIONARSKA DRUŠTVA POZVANA DA SAOPŠTE POSLEDNJI BILANS I UČEŠĆE JEVREJSKOG KAPITALA U NJIMA – Odeljenje za bankarstvo i osiguranje Ministarstva trgovine i industrije uputilo je poziv svim akcionarskim društvima [...] da mu se u roku od pet dana jave [...] akcionarska društva imaće da ispune i jedan dopunski formular u kome će između ostalog tačno naznačiti koliko je na poslednjem zboru akcionara bilo deponovano akcija od strane jevrejskih fizičkih ili pravnih lica. [...] Isto tako valja priložiti i poimenični spisak članova upravnog i nadzornog odbora, direktora i prokurista koji su jevrejske narodnosti. (N. A. *Novo vreme*, 16. jun 1941.)

NEMAČKI FILM U RATU – U istoj meri kao što je nemački radio stavljen u službu ratu sa naročitim zadatkom kako za unutrašnjost zemlje tako i za inostranstvo, tako je i nemački film preorijentisan za ratne zadatke. [...] Danas se prikazuje i prerađuje hiljadu kopija nemačkog nedeljnog filmskog pregleda za inostranstvo [...] Ovi filmovi imali su velikog uspeha u svima evropskim zemljama bez razlike, a takođe i u Japanu. [...] I u toku rata kulturni film u Nemačkoj stalno napreduje. Po opštem priznanju rezultati ovog rada mogu se meriti sa najuspelijim stvaranjem ove vrste u svetu. (B. S. *Novo vreme*, 16. jun 1941.)

NAREDBA ZA JEVREJE – Pozivaju se svi Jevreji muškarci od 20 do 50 godina starosti imaoći zelenih i crvenih karata [...] da se jave u četvrtak 19 o.m. u 8 časova ujutro na Tašmajdanu. Ko se ne odazove ovom pozivu biće kažnjen. (Iz **Specijalne policije Uprave grada Beograda**, *Novo vreme*, 18. jun 1941.)

MUZIČARI JEVREJI I CIGANI – Savez muzičara za Srbiju, učlanjen kao sekcija 'Jugorasa' obaveštava muzičare Jevreje i Cigane da je njihovo muzičko poslovanje u suprotnosti sa postojećim propisima, pa im se stoga neće moći dozvoliti rad i zato je bezpredmetno da se obraćaju Savezu. Gostioničari iz Beograda i unutrašnjosti, koji bi želeli da angažuju muzičare

sa pravom na rad treba da se obraćaju Savezu muzičara za Srbiju, Beograd, Nemanjina br. 28/II. (**Savez muzičara za Srbiju**, *Novo vreme*, 19. jun 1941.)

HRVATSKO-SRPSKI PREGOVORI O SAOBRAĆAJU – Jedna hrvatska železnička delegacija otputovala je za Beograd gde će pregovarati o uspostavljanju redovnog robnog i putničkog saobraćaja između Hrvatske i Srbije. (*Novo vreme*, 19. jun 1941.)

U OBRENOVCU IMA 38 JEVREJA I 652 CIGANINA – Opštinske vlasti izvršile su popis Jevreja i Cigana na teritoriji Obrenovačke opštine. [...] Jevrejima su pre izvesnog vremena razdeljene trake, a Cigani će ih dobiti kroz nekoliko dana. (**V. J.** *Novo vreme*, 20. jun 1941.)

ĆUPRIJSKI CIGANI VEĆ DOBIJAJU TRAKE – Opština ćuprijska izdala je naredbu da se izvrši popis Cigana. Rok za prijavu je 20 juni. Posle toga roka svi Cigani nosiće žutu traku sa natpisom. Do pre nekoliko nedelja u Ćupriji je bilo nastanjeno, pored domaćih, još i oko 60 porodica tzv. ruskih Cigana tj. preko 300 lica. [...] Poslednjih dana većina ovih porodica raselila se u pravcu Beograda. Sada ih ima svega pet porodica, ali i ove imaju nameru da se isele. Ako do toga zaista dođe, onda će u Ćupriji ostati samo oko 200 domaćih Cigana. (**B. N.** *Novo vreme*, 21. jun 1941.)

ULOGA JEVREJA U BOLJŠEVIZMU – ...Jevrejstvo je izmislilo komunizam. Komunizam je plod jevrejstva. [...] Jer po čijem se nalogu bori danas Čerčil? Ko sumnja još, da još samo nedovoljna jevrejska zaraza, samo nedovoljno jevrejsko razaranje Amerike sprečava Ruzvelta da otvoreno ustane u ime onih, u čije ime već davno u potaji radi: u ime Jevreja. [...] U jednom procesu, koji već vekovima traje, uspeva tom tobož izabranom narodu da [...] mnogobrojne narode na zemlji politički, privredno i duhovno potčini, da krvi i običaje čitavih kultura zarazi, da narode razdere u klase i staleže, da ih surva u unutrašnje nemire i da nekoliko samosvesnih rasa i naroda ratom obori na kolena, da bi samo mogao ceo svet staviti pod svoju vlast [...] Tri činjenice su bile od odlučnog značaja u razvitku jevrejstva do danas. Prvo: kad je jedan ustao i pozvao na odgovornost prvosveštenike, čuvare vere u izabrani narod, oni su ga prikovali na krst. Drugo [...] njihovi rabini su hrišćansku veru u svojim prljavim ustima toliko žvakali i prežvakali sa svih strana, dok je nisu ispljunuli sa doktrinama francuske revolucije, kao novi i najopasniji jevrejski otrov. [...] Jevrejstvu je dato pravo, da zahvata i da se meša u političko samoodređenje

naroda [...] njemu iskonskom neprijatelju svih naroda, svih rasa, svih religija i svih kultura. I time stupa Jevrej u treći, odlučni stadijum. [...] Razvija se proces, koji nam opisuje niko drugi do sam Adolf Hitler u svojoj knjizi [...] izaziva klasnu borbu i to pomoću svojih pomagača, svojih izmišljotina, proletarijata, buržuja, socijal-demokrata, građanskih stranaka [...] U tom stadijumu, Jevrej Karlo Marks iznosi komunizam. [...] Protivnici sviju glavešina i tvorci komunizma u našoj zemlji – neka se sakriju u poslednji kutak zemlje, neka se povuku u najdublje rupe, i tamo će ih gnjev naroda naći i održati strašni sud nad njima. Jer borba koja je juče počela, ne vodi se za pomeranje granica ovde ili onde, za ove ili one privredne koristi, nego za restauraciju naroda celoga sveta. (**Predavanje na radiju**, *Novo vreme*, 24. jun 1941.)

OBRAČUN SA BOLJŠEVIZMOM – ...Do obračuna sa boljševicima došlo je ne u momentu koji je priželjkivala i pripremala Moskva, već u momentu koji je odredio Vođa Rajha. Do obračuna je moralo da dođe. Jer u novom evropskom poretku koji nacionalsocijalistički Rajh nastoji da stvori i stvara, boljševizmu nema mesta. (**P. M.** *Novo vreme*, 24. jun 1941.)

APEL CENTRALNOG ODBORA ZA ZBRINJAVANJE SRBA-IZBEGLICA I OBNOVU SMEDEREVA – ...Srbi, zahvalni na potpori, koju nam u tim našim nedaćama pružaju predstavnici Velikog Nemačkog Rajha, mi želimo, da pred njima i pred licem celog sveta pokažemo našu životnu snagu, našu nepokolebljivu veru u nas same i našu narodnu i nacionalnu svest. (*Novo vreme*, 24. jun 1941.)

ZAHVALNOST ZA POMOĆ NEMAČKE VOJSKE POSTRADALOM SMEDEREVU – Komesar Ministarstva unutrašnjih poslova Milan Aćimović uputio je Vojnom zapovedniku u Srbiji [...] fon Šrederu, sledeće pismo: 'Prilikom poslednje velike nesreće u Smederevu [...] nemački vojnici pružili su nov dokaz o svom visokom shvatanju opštjeljudskih dužnosti. Pregorevši za trenutak bol za svojim izginulim i osakaćenim drugovima, nemački vojnici, mnogi i sami ranjeni, sklonili su žene i decu na bezbedna mesta [...] Ovakva humana akcija, za vreme koje su nemački vojnici često stavljali na kocku vlastiti život, učinila je da su se sve nemačke i srpske žrtve ove nesreće našle združene podjednakim staranjem nemačke oružane sile [...] Stoga smatram da mi je naročita dužnost da Vama, gospodine generale, u svoje ime kao i u ime stanovništva Smedereva izrazim najiskreniju zahvalnost [...] Naše je priznanje toliko duboko i potiče toliko

istinито iz naših srdaca da bismo Vam bili naročito zahvalni ako bi ste hteli da dopustite da se naša zahvalnost koju deli ceo naš narod dostavi pripadnicima nemačke oružane sile u Smederevu kojima veliki nemački narod s pravom može da se ponosi'. (**Milan Aćimović s. r.** *Novo vreme*, 25. jun 1941.)

OBZNANA UPRAVNIKA GRADA O ODRŽAVANJU REDA I O SUZBIJANJU NEISTINITIH GLASOVA – GRAĐANIMA BEOGRADA! Na osnovu odobrenja nadležnih nemačkih vlasti, Uprava grada Beograda, sa svojim naoružanim organima, preuzela je, pored Nemačke vojne sile, službu bezbednosti [...] Da ne bi bilo nikakvog dvoumljenja o tome, kako će se postupiti obznanjujem: 1) Uniformisani i civilni organi Uprave grada Beograda će, prema svima onim licima koja nastoje širenjem neistinitih glasova da poremete red i mir, postupati sa svom strogošću. 2) Svi organi su dobili izrična naređenja da prema svakom onome, ko u ma kom vidu pokuša da naruši red i mir [...] nastupe vatrenim oružjem. (**Drag. Lj. Jovanović s.r. upravnik grada Beograda**, *Novo vreme*, 25. jun 1941.)

GOSTIONIČARIMA IZ BEOGRADA I UNUTRAŠNJOSTI – Gostioničari iz unutrašnjosti, koji su se obratili Savezu srpskih muzičara pri 'Jugorasi' za lica koja prema uredbi imaju prava na muzički rad, već su dobili traženo osoblje. Isti je slučaj sa beogradskim gostioničarima. Skreće se sada ponovo pažnja gostioničarima da je Jevrejima i Ciganima zabranjen svaki muzički rad. Za sve svoje potrebe gostioničari neka se obraćaju jedino Savezu. (**Savez muzičara za Srbiju**, *Novo vreme* 27. jun 1941.)

NEMAČKE TRUPE POBEDONOSNE NA SVIMA FRONTOVIMA (*Novo vreme*, 28. jun 1941.)

JEVREJI I CIGANI U MLADENOVCU DOBILI TRAKE – Izvršen je popis Jevreja i Cigana na teritoriji mladenovačke opštine. Prema popisu, u Mladenovcu ima 15 Jevreja i 120 Cigana. Jevrejima su razdeljene trake još pre izvesnog vremena, a Cigani su ih dobili ovih dana. (**M. M.** *Novo vreme*, 28. jun 1941.)

POPIS JEVREJA I CIGANA U ALEKSINCU – Opštinske vlasti izvršile su popis Jevreja i Cigana na teritoriji Aleksinačke opštine. Prema tom popisu, u Aleksincu ima 7 Jevreja, koji su svi nedavno doseljeni. Cigana ima 283. Jevrejima i Ciganima su razdeljene žute trake. (**S. G.** *Novo vreme*, 28. jun 1941.)

CIGANI I JEVREJI U SM. PALANCI DOBILI TRAKE – Sprovedenjem u život naredbe Nemačkog vojnog zapovednika opštinska uprava u Palanci izdala je trake Ciganima i Jevrejima. Prema prijavljenom broju, u Palanci ima 190 Cigana i dva Jevreja. U srezu jaseničkom, ima 598 Cigana, bez navedenih u varoši. (**Đ. Đ.** *Novo vreme*, 28. jun 1941.)

NEMAČKA POBEDA NA ISTOKU (*Novo vreme*, 30. jun 1941.)

IZJAVA KOMESARA MINISTARSTVA POŠTA, TELEGRAFA I TELEFONA G DR. DUŠANA PANTIĆA: 'SRPSKI NAROD JE SVESTAN DA SAMO ISTRAJNIM RADOM I SRDAČNOM SARADNJOM SA NEMAČKIM VOJNIM VLASTIMA MOŽE PODIĆI ZEMLJU IZ RUŠEVINA' (*Novo vreme*, 30. jun 1941.)

KONKURS ZA POLICIJSKE STRAŽARE U BEOGRADU – Radi popunjavanja policijske straže Uprave grada Beograda biće primljen izvestan broj policijskih stražara. Prvenstveno će biti primljeni žandarmi do podnaredničkog čina [...] po sledećim uslovima: da su Srbi, da nisu stariji od 30 godina, da su visoki najmanje 175 sm, da su potpuno zdravi i da su besprekornog vladanja. (**Iz Odeljenja policijske straže Uprave grada Beograda**, *Novo vreme*, 30. jun 1941.)

jul 1941.

IZ 'JUGORASA'. NEZAPOSLENI MUZIČARI – U cilju što bolje evidencije, Savez muzičara za Srbiju, pri 'Jugorasi', poziva nezaposlene muzičare iz unutrašnjosti i Beograda, koji se do sada nisu upisali u knjigu nezaposlenih, da to učine što pre. Isto tako, potrebno je da se Savezu jave i oni muzičari arijevci, za čije je zaposlenje Savez intervenisao, sa naznakom rezultata intervencije, kako bi se eventualno nezaposleni iz ove grupe mogli i dalje evidentirati kao nezaposleni, i za njih tražiti zaposlenje. (**Savez muzičara za Srbiju**, *Novo vreme*, 1. jul 1941.)

ZAPIS LETOPISCA NA VIDOVDAN 1941 – ...Dok se u prvom Vidovdanu 1389 radilo o borbi hristijaniziranog istoka – docnije i zapada – Evrope protiv azijatskog islamskog zavojevača [...] dotle se u događajima koji su doveli do Vidovdana 1941 u sukobu između novog evropskog poretka, grandioznog po svojoj revolucionarnoj koncepciji, baziranoj na

boljim socijalno pravednijim osnovima evropskog hrišćanstva protiv izrođenog antihrišćanskog, judeomasonstvom deformisanog i u kapitalističkim porocima ogrezlog zapada, koji se, najzad, konzekventno, udružio sa otvoreno bezbožničkim anti-hristovskim judeomasonskim boljševizmom [...] u tom sukobu vođe srpskog naroda i sam narod kolebali su se i kad je izgledalo da su konačno stali rame uz rame sa borcima novog evropskog poretka – u tom momentu vođe naroda izdali su i svoj narod i svoje obaveze i gurnuli narod u propast i sram, koji je naš jedan čuveni naučnik i akademik obeležio kao najveći zločin u našoj istoriji, izdaju pakta koji je ovom vekovima napaćenom narodu garantovao i čast i granice kakve je samo jednom u celoj svojoj istoriji stekao i otvorao mu izgledu u budućnost kakvu ni u snu nije mogao sanjati. (**dr Svetislav Stefanović**, *Novo vreme*, 3. jul 1941.)

STANOVNIŠTVO RIGE DOČEKALO JE NEMAČKE VOJNIKE CVEĆEM I DAROVIMA (*Novo vreme*, 4. jul 1941.)

OBJAVA – Svi Jevreji od 14–60 godina koji imaju plavu kartu, moraju se prijaviti u subotu, 5 jula u 8 sati na Taš-Majdanu. Nedolazak će se strogo kazniti. (**Iz Uprave grada Beograda**, *Novo vreme*, 4. jul 1941.)

OGLASI – ANTONOVIĆ A.D. PANČEVO poziva svoje akcionare na 7 redovni zbor akcionara koji će se održati u Pančevu [...] Herman Gering ulica 106. (*Novo vreme*, 4. jul 1941.)

SOVJETI SU DO SADA IZGUBILI PREKO 5.000 AVIONA (*Novo vreme*, 6. jul 1941.)

SAOPŠTENJE – Sa merodavne strane saopštava se da je danas streljano 13 funkcionera komunističkog pokreta i Jevreja zbog pripreme akata nasilja i sabotaze. Skreće se pažnja na to da će dalji, pa i najmanji pokušaji izvršenja akata sabotaze i nasilja, naići na još oštrije mere. (**Agencija Rudnik**, *Novo vreme*, 6. jul 1941.)

PREKSINOĆ OTPUTOVALA JEDNA GRUPA NAŠIH RADNIKA U NEMAČKU. DOBRI USLOVI RADA U NEMAČKOJ (*Novo vreme*, 6. jul 1941.)

MUZIČARI I GOSTIONIČARI – Savez muzičara Srbije [...] obaveštava svoje članove i nečlanove, da bez odobrenja Saveza neće moći dobiti dozvolu za rad [...] Osim toga, gostioničari su dužni da vode računa,

kako nebi zaposlili osobe koje nemaju dozvole za rad. (**Savez muzičara za Srbiju**, *Novo vreme*, 6. jul 1941.)

O NEMAČKO-SOVJETSKOM SUKOBU – ...Izgleda paradoksalno ali je nesumnjivo da su se dve internacionale, kapitalizam i boljševički marksizam, našle sada u zajednici u borbi protiv Nemačke. Ono što je vezalo te dve svetske internacionale, to je ona treća, tajna i mračna internacionalna sila, judeo-masonstvo celoga sveta [...] Veliki narodi i iz poraza grade sebi bolju budućnost. Najveličanstveniji primer za to je sama Nemačka, koja je, posle poraza u Svetskom ratu, našla put svoje nacionalne obnove i revolucije. [...] Posle sloma boljševizma i internacionalnog komunizma ostaje za rušenje još poslednja internacionala, ona svetskog kapitalizma kao moći, i judeomasonstva kao ideologije. (**dr Svetislav Stefanović**, *Novo vreme*, 7. jul 1941.)

ZBOR NEMAČKE NARODNE GRUPE OKRUGA 'PRINC EUGEN' U BEOGRADU – Na prostoru kod Tehničkog fakulteta održan je juče pre podne zbor muških i ženskih omladinskih formacija Nemačke narodne grupe iz Beograda i najbliže okoline. [...] Na zborište je stigla i jedna četa nemačke vojske sa muzikom. Na tribini zauzeli su mesta istaknuti predstavnici nemačke vojske na čelu sa Vojnim zapovednikom u Srbiji [...] Komesari za pojedina srpska ministarstva sedeli su u prvim redovima na počasnoj tribini. Prisutan je bio i upravnik grada Beograda g. Drag Jovanović. [...] general fon Šreder održao je značajan govor [...] 'Član Nemačke narodne grupe na Balkanu bez obzira gde živi danas više nije sam, već pod zaštitom Nemačkog Rajha. [...] Nije bilo lako u prošlim stolicima sačuvati među stranim narodima nemačke narodne osobine, nemačku rasu i nemačku veru'. [...] Vojni zapovednik u Srbiji naglasio je potom da svaki član Nemačke narodne grupe [...] ima da sačuva svoju nemačku svest i da očuva čistu svoju krv. [...] Sem toga danas je svaki uistinu pravi Nemačac nacional-socijalista. [...] Svoj govor general g. fon Šreder završio je pozdravom Vođi. (*Novo vreme*, 7. jul 1941.)

IZVRŠEN JE POPIS CIGANA I JEVREJA – Pre nekoliko dana i Cigani su dobili trake, koje Jevreji već odavna nose. U Velikoj Kikindi, prema popisu ima 105 ciganskih porodica sa 439 članova. Jevraja ima oko 200. Kako se saznaje, Ciganima će biti rezervisan naročiti kraj, gde će se nastaniti. (**M. S. P.** *Novo vreme*, 9. jul 1941.)

SAOPŠTENJE SVETOG ARHIJEREJSKOG SINODA SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE – ...Sveti Arhijerejski Sinod činiće sve što god može da se olakša sudbina prečasnoga sveštenstva, monaštva i blagočastivoga naroda, i da se omogući da mu Sveta Crkva njegova bez smetnje propoveda Reč Božju [...] U brizi za sudbinu srpskog naroda i u uverenju da će Sveta Srpska pravoslavna crkva u svojim eparhijama i dalje moći bez smetnje vršiti svoju božanstvenu misiju, i da će njena stečena i zakonima priznata prava, zajedno s njenim tradicijama, i dalje biti poštovana i čuvana, Sveti Arhijerejski Sinod će lojalno izvršavati zakone i naredbe okupatorskih i zemaljskih vlasti, i uticaće preko svojih organa na potpuno održanje reda, mira i pokornosti. Sveti Arhijerejski Sinod smatra za potrebno da pozove sav blagočastivi narod da se naročito u ovim burnim vremenima čuva svih onih struja koje se dižu protiv vere, Svete Crkve, i svoga duhovnoga života i koji mogu izazvati pometnju, i da ostane veran svojoj Svetoj pravoslavnoj Crkvi, koja je večna, i koja ga je kroz vekove čuvala. (**Sinod Srpske pravoslavne crkve**, *Novo vreme*, 9. jul 1941.)

POSETA SRPSKIH ARHIJEREJA GLAVNOM VOJNOM ZAPOVEDNIKU – Na ulasku u zgradu Narodne Skupštine, arhijereje su sa nekoliko reči pozdravili načelnik upravnog štaba Glavnog Vojnog Zapovednika, državni savetnik dr Turner i jedno izaslanstvo oficira. [...] Glavni Vojni Zapovednik naglasio je da su Nemci ovaj rat vodili, doduše, kao protivnici, ali ne kao neprijatelji Srba [...] Državni savetnik dr Turner obećao je crkvenim velikodostojnicima najveće moguće olakšice za vršenje njihove duhovne dužnosti. Arhijereji su sa zahvalnošću odali priznanje dosadašnjem radu Glavnog Vojnog Zapovednika na obnovi zemlje, i ponovili su svoju izjavu lojalnosti, danu već jučerašnjom odlukom Sv. Sinoda. Potom je general fon Šreder lično ispratio svoje goste do njihovih automobila, pri čemu je straža pred zgradom Narodne Skupštine, gde se nalaze službene prostorije Glavnog Vojnog Zapovednika, odala počast. (*Novo vreme*, 10. jul 1941.)

HILJADE DOBROVOLJACA PRIJAVLJUJU SE SVAKODNEVNO U HRVATSKOJ – Poglavnik svakodnevno prima veliki broj molbi od strane Hrvata [...] u kojima izražavaju svoju želju da se bore protiv boljševika, zakletih neprijatelja Evrope. [...] Od srednjoškolskih profesora i studenata, radnika i seljaka, svi žele da se odazovu pozivu Poglavnika. (*Novo vreme*, 10. jul 1941.)

POŽAREVAC IMA BLIZU 13.000 STANOVNIKA – Prema poslednjem popisu, koji je skoro izvršen, Požarevac ima 12.720 stanovnika. Od toga broja ima 1943 Cigana i 47 Jevreja. Cigani i Jevreji dobili su žute trake. (*Novo vreme*, 10. jul 1941.)

OBJAVA – Svi Jevreji muškarci sa zelenim i crvenim kartama imaju se javiti 13 jula 1941 (nedelja) u 8 sati na Tašmajdanu. (**Iz kancelarije Uprave grada Beograda**, *Novo vreme*, 12. jul 1941.)

VAŽNO ZA ONA LICA KOJA PUTUJU U HRVATSKU – ...Lica koja putuju u Slobodnu Hrvatsku državu, imaju prethodno vizirati svoje putne isprave [...] kod 'Hrvatskog Kluba' u Beogradu [...] Bez ove vize svako putovanje je isključeno. (**Iz Uprave grada Beograda**, *Novo vreme*, 12. jul 1941.)

NOVA CRNA GORA – ...Konstitutivna Narodna skupština, koja predstavlja crnogorski narod [...] sastala se je na Cetinju, 12 jula 1941 god. 19 godine fašističke ere, i donela sledeće odluke: 1) Učinjen je kraj robovanju do kojega je došlo odlukom skupštine u Podgorici 26 novembra 1918 god. ujedinjenjem sa Srbijom. [...] 3) Crna Gora će se kao suverena i nezavisna država pod vidom Ustavne monarhije ponovo uspostaviti. (*Novo vreme*, 13. jul 1941.)

CRNA GORA ZAHVALJUJE DUČEU – Ministar pretsednik Ivanović uputio je Dučeu telegram u kome izražava zahvalnost Crne Gore na njegovom dejstvu za nezavisnost te zemlje. (*Novo vreme*, 13. jul 1941.)

SLUČAJ GENERALA NEDIĆA – Kada je u jesen prošle godine izbio italijansko-grčki oružani sukob, Jugoslavija se našla u veoma teškom položaju. [...] Tadašnji jugoslovenski upravljači [...] su smatrali da još ima mesta politici iščekivanja [...] Sa ovim stavom iščekivanja nije hteo da se složi general Milan Nedić, tadašnji ministar vojni. Polazeći sa gledišta da Jugoslavija mora aktivno zaštititi ugroženi mir Balkana, on je predlagao vladi da jugoslovenska vojska okupira Solun i na taj način Englezima onemogućiti iskrcavanje na ovoj važnoj strategijskoj tački Balkanskog Poluostrva. [...] General Nedić je istovremeno predlagao i potpuni sporazum Jugoslavije sa Nemačkom, pošto su obe zemlje imale isti interes [...] Ali, rešenje koje je jugoslovenskoj vladi predlagao general Nedić kvarilo je iz osnova engleske planove i račune. [...] Zbog toga su članovi anglofilskog i masonskog kružoka u tadašnjoj jugoslovenskoj vladi [...]

najodlučnije ustali protivu predloga generala Nedića i postavili zahtev da se on odstrani iz vlade. [...] General Nedić je bio optužen da sa Ljotićevcima i Stojadinovićevcima priprema prevrat protivu Kneza i njegove vlade u cilju da u Jugoslaviji zavede desničarski kurs, koji bi se naslanjao na Nemačku. Knez je u to poverovao i general Nedić je bio smenjen sa svog položaja [...] Tako je uklonjen sa političke pozornice čovek koji nije hteo da misli i radi onako kako su to želeli engleski eksponenti. (**Dorđe Perić**, *Novo vreme*, 13. jul 1941.)

SA ZAPADNO-EVROPSKOM REVOLUCIJOM – NAŠ JEDINI PUT – ...U ovom ili onom obliku skoro sve evropske države, a na prvom mestu tri najveće države Zapada, Nemačka, Italija i Španija sa Portugalijom, izvršile su svoju revoluciju. Zatim i Francuska, posle poraza u ratu, dala je preko državnog poglavara da se nalazi u stanju nacionalne revolucije, koju s planom sprovodi i u poslednje vreme sve se više približuje Nemačkoj prilagođavajući se sve više rezultatima revolucije nemačkog nacional-socijalizma. Druge države [...] izjavljuju svoje simpatije, svoju privrženost nacional-socijalističkoj Nemačkoj i fašističkoj Italiji i svoju gotovost da sarađuju na novom poretku Evrope koji one inauguriraju. [...] Pri takvom stanju stvari [...] nemoguće je da se naš narod i dalje i čak do kraja održi po strani od ovog istoriskog sukoba, bez nedogledne štete i za svoju sopstvenu dalju sudbinu. Sakrivanje iza ratnog požara ne može se do kraja opravdati. [...] Tim pre što mi sa Nemačkom nismo bili ni u kakvom vekovnom neprijateljstvu, niti smo imali razloga da nemački narod smatramo svojim neprijateljem. [...] Tome se kao dalji razlog može dodati i ta činjenica, što svi znaci govore da Nemačka stvarno nema nikakvih teritorijalnih zahteva na Balkanu i, ne u poslednjem redu, i taj fakat, da je ponašanje nemačkih okupatorskih vlasti po opštem priznanju Srba iz svih krajeva i oblasti puno savršene korektnosti i takta. [...] Sistem demokratije i parlamentarizma tako je definitivno srušen, da ga u Evropi niko više neće oživeti. Sumnjamo da će ga i sama Engleska, i ako bi uspela da se iz ovog rata izvuče bez konačnog sloma i poraza, hteti spasavati. Naprotiv, mnogi znaci govore, da i ona neće izbeći socijalnoj revoluciji, i da [će] se obistinuti reči nemačkog ministra Gebelsa, da će i Engleska, kopiranjem i plagiranjem tekovina nemačke nacionalsocijalističke revolucije morati da zameni režim lordova i plutokrata koji će propasti za svagda, o tom više niko i ne sumnja. [...] Tako se za nas postavlja jedno jedino rešenje i jedini put opredeljenja: za nacional-socijalnu revoluciju evropskog zapada i za novi poredak na

evropskom kontinentu koji on nagovešćuje Evropi posle rata. [...] Tu na prvom mestu dolazi naše konačno oslobođenje od celog balasta naše doskorašnje demokratije prošlosti, našeg jadnog parlamentarizma i svih njegovih ustanova i funkcija, i njegova zamena sa korporativno-zadružnim režimom kao nosiocem i sprovodnikom novog poretka. (**dr Svetislav Stefanović**, *Novo vreme*, 14. jul 1941.)

OGLAS – Manufakturna radnja 'Demping', Beograd, Vasina 7 (bivši vlasnik Jevrejin David Lazar Demajorović) stavljena je [...] pod Komesarsko voćstvo. Pozivaju se svi poverioci i dužnici firme da se [...] jave odnosno izmire svoje dugove kod Komesara pomenute firme. (**Komesar firme**, *Novo vreme*, 15. jul 1941.)

STRELJANJE DESET KOMUNISTA – ...I pored preko štampe i radia objavljenih opomena i upozorenja da će se primeniti najoštrije protivmere, komunistički elementi pokušali su ponovo u noći od 12 do 13 jula 1941 da u okolini Obrenovca izvrše dela sabotaže. Zbog toga su danas, radi pripremanja ovih dela sabotaže, na licu mesta streljana sledeća lica, poznata kao vodeći komunisti.¹² (**Agencija Rudnik**, *Novo vreme*, 16. jul 1941.)

STRELJANJE 16 KOMUNISTA I JEVIJEJA U BEOGRADU – ...I pored opomene, učinjene tek pre dva dana, i dosadašnjih strogih protivmera, neodgovorni komunističko-jevrejski protivnarodni elementi pokušali su noćas da izvrše dela sabotaže na javnim postrojenjima na teritoriji grada Beograda. Zbog toga je danas streljano 16 istaknutih komunista i jevreja. U slučaju ponavljanja ovakvih dela, pristupiće se istim protivmerama. (**Agencija Rudnik**, *Novo vreme*, 18. jul 1941.)

NAREDBA VOJNOG ZAPOVEDNIKA U SRBIJI POVODOM POKUŠAJA SABOTAŽE OD STRANE KOMUNISTA U BEOGRADU – G. Milan Aćimović [...] primio je od Vojnog zapovednika Srbije pismo sledeće sadržine: [...] 'Komunisti, kao što ste u svome govoru na radiu u nedelju 13 o.m. srpskom narodu naglasili, rade da zemlju gurnu u novu bedu. [...] Tako su prošlih noći ponovo presečeni kablovi u Beogradu. Zbog ovakvih i sličnih dela sabotaže u poslednje vreme streljan je jedan deo tvoraca tih nedela. [...] Do sada sam se mogao uveriti da je većina srpskog stanovništva u gradu i na selu lojalna. Sada pružam beogradskom stanovništvu priliku da pokaže svoju solidarnost u borbi protiv rušilaca

¹² [sledi deset imena, svi iz Obrenovca i Zabrežja]

javnog poretka i bezbednosti i naređujem da samo stanovništvo preuzme na sebe čuvanje kablova [...] Fon Šreder General protivavionske artilerije'. Povodom ovoga pisma [...] g. Aćimović se obraća Beograđanima sa apelom: da se najpripravnije odazovu pozivu Vojnog zapovednika Srbije i [...] na delu dokažu svoju gotovost i pruže saradnju u suzbijanju svakog daljeg pokušaja sabotaže [...] Stoga moramo sami sebe braniti [...] od kobnih posledica zločinačkog rada komunističkih sabotera. U aktu Vojnog zapovednika vidimo i novo priznanje srpskom narodu koje nam je dragoceno i zato mu se moramo svesrdno odazvati. (*Novo vreme*, 18. jul 1941.)

UŽICE, GRAD SA 14.364 STANOVNIKA... I SAMO 9 JEVREJA – ...U pogledu veroispovesti ustanovljeno je da u Užicu stanuje 14.168 pravoslavnih, 125 katolika, 6 muslimana, 56 cigana i 9 jevreja. (**M. S.** *Novo vreme*, 18. jul 1941.)

SPISAK STRELJANIH LICA ZBOG SABOTAŽE I NASILJA¹³ (*Novo vreme*, 19. jul 1941.)

ZA 20 ČASOVA UNIŠTENI 32 BRITANSKA AVIONA (*Novo vreme*, 19. jul 1941.)

PISMO G. MILANA AĆIMOVIĆA VOJNOM ZAPOVEDNIKU – ...Gospodine Generale, sa žaljenjem sam saznao za nezgodu koja Vam se dogodila i kojom prilikom ste lakše povređeni. Želim, u svoje ime i ime svojih kolega, da vam izrazim najlepše želje za što skorije ozdravljenje i preuzimanje vaših redovnih dužnosti. Primite, Gospodine Generale, i u ovoj prilici izraze mog osobitog poštovanja.¹⁴ (**Milan Aćimović s. r.** *Novo vreme*, 21 jul 1941.)

SVEČANA SMOTRA BEOGRADSKE GRADSKE STRAŽE – U 9 časova već je bila postrojena na trgu straža a uskoro zatim stigao je i Feldkomandant pukovnik g. fon Kajzenberg, koji je izvršio smotru postrojenih stražara pozdravivši ih našim pozdravom: 'Pomoz Bog!' [...] Povodom uspelog defilea feldkomandant pukovnik g. fon Kajzenberg i komesar Ministarstva unutrašnjih poslova g. Milan Aćimović izrazili su

¹³ [sledi 28 imena advokata, studenata, bravara, činovnika, obučara, trgovaca, izdavača, apotekara, kelnera...]

¹⁴ [*Novo vreme* je 29. jula 1941. objavilo da je general fon Šreder umro od posledica avionske nesreće]

svoje zadovoljstvo upravniku grada Beograda g. Dragom Jovanoviću, koji se zahvalio i preneo ovo laskavo priznanje preko podređenih mu oficira na celu stražu. (**D. S. V.** *Novo vreme*, 22. jul 1941.)

ODMAZDA ZA KOMUNISTIČKO DELO NASILJA – ...Zbog nedela nasilja pokušano 18 jula 1941 godine sa komunističke strane u okolini Valjeva streljan je 20 jula 1941 godine veći broj istaknutih komunista i Jevreja. (*Novo vreme*, 22. jul 1941.)

PRIJAVA PROMENE STANOVA ZA JEVREJE – Svi Jevreji i Jevrejke, koji su od svoje prve prijave promenili stan, imaju svoje nove adrese odmah prijaviti kod policije na Tašmajdanu. Ko se ovom pozivu odmah ne odazove, biće najstrožije kažnjen. (**Iz kancelarije Uprave grada Beograda,** *Novo vreme*, 22. jul 1941.)

UREDBA O ŠTAMPANJU KNJIGA I SPISA – ...Jevreji, Cigani, ili ko je oženjen Jevrejkom ili Cigankom, načelno ne smeju ni sačinjavati propagandne spise i knjige ma koje vrste, niti ih izdavati i štampati. (**Vojni zapovednik u Srbiji,** *Novo vreme*, 23. jul 1941.)

UREDBA O PRAVNOM POLOŽAJU NEMAČKE NARODNOSNE GRUPE U SRBIJI – Član 1 Nemačka narodnosna grupa u Srbiji obuhvata sve Nemce, koji žive na ovome području, koji nisu nemački državljani i stoje pod vođstvom Vođe narodnosne grupe. [...] Član 5 Članovima nemačke narodnosne grupe garantuje se potpuno čuvanje nemačke narodnosne pripadnosti, uticaj nacionalsocijalističkog pogleda na život, slobodni razvoj njihovog prvobitnog narodnog života i slobodno preuzimanje i čuvanje narodnosnih i kulturnih odnosa sa nemačkim materinskim narodom. (**Komesar Ministarstva unutrašnjih poslova M. Aćimović, komesar Ministarstva finansija D. Letica, komesar Ministarstva pošta, telegrafa i telefona D. Pantić, komesar Ministarstva pravde M. Janković, komesar Ministarstva narodne privrede inž. M. Vasiljević, komesar Ministarstva narodnog zdravlja i socijalnog staranja dr S. Z. Ivanić, komesar Ministarstva građevina inž. Josifović, komesar Ministarstva ishrane B. Cvijanović, komesar Ministarstva saobraćaja inž. R. M. Avramović, komesar Ministarstva prosvete V. Jonić s. r.** *Službene novine* 23. jul 1941.)

VICTORIA! NEMAČKA POBEĐUJE NA SVIM FRONTOVIMA!
VICTORIA! NEMAČKA POBEDA POBEDA EVROPE!¹⁵ (*Novo vreme*, 23. jul 1941.)

ODMAZDA ZA KOMUNISTIČKA VRŠLJANJA – ...Prilikom borbi sa komunističkim bandama između Topole i Palanke pošlo je za rukom da se uhvate 16 članova jedne bande. Sva su lica streljana. (*Novo vreme*, 24. jul 1941.)

POBEDA NEMAČKE – POBEDA EVROPE. SLOVO 'V' U BEOGRADU – Beogradske ulice nalaze su u znaku slova V. [...] To je simbol talasa koji je burno zahvatio celu Evropu, talasa koji je došao kao predznak pouzdanja u nemačku krajnju pobedu nad boljševizmom. [...] Kod Kalemegdana nailazite na tramvaj. I on se na dva mesta okitio slovom 'V'. [...] Građani ulaze u tramvaj, na svačijim ustima je magično slovo. [...] Na početku Knez Mihajlove ulice srećemo razapeto platno, i na njemu utisnuto slovo 'V' rumene boje. Platno podrhtava na vetriću, a pogledi prolaznika zaustavljaju se na tom velikom simbolu sa poštovanjem i nadom. Pa onda dalje. Na Terazijama. Tu je na platnu ispisana cela reč 'Viktorija'. Sto metara dalje još jedan transparent. **Evropa se nalazi u znaku slova V, a Beograd je takođe u Evropi.** Vlasnici automobila izrezali su sami iz bele hartije slovo 'V' i prikačili ga na staklo pred šoferskim sedištem. [...] Da automobilske sirene imaju moć govora, i one bi spomenule ovu magičnu reč 'Viktorija!' [...] Čak i u izlozima trgovci tako raspoređuju robu da čini slovo 'V'. I u pozdravu, ljudi pokažu sa dva prsta latinsko slovo pobeđe. Viktorija je reč koja danas osvaja Evropu. (**J.** *Novo vreme*, 25. jul 1941.)

DESETHILJADITI RADNIK KOJI JE OTPUTOVAO NA RAD U NEMAČKU DOBIO JE POKLON OD BERZE RADA – ...Desethiljaditi radnik, koji polazi sa ostalima na put [...] dobio je pred polazak voza od šefa sekcije Berze rada, g. Đorđa Jankovića, punu korpu jestiva sa flašom vina i kitom cveća. [...] Ova svečanost je izvršena u prisustvu potpukovnika g. Vilhelma Šparpulera, koji rukovodi organizacijom transporta. (**M. Mar.** *Novo vreme*, 25. jul 1941.)

¹⁵ [od 23. jula 1941. ove parole su svakodnevno stajale u zaglavlju lista *Novo vreme*, kao i u zaglavlju lista *Ponedeljak* od njegovog pokretanja avgusta 1941.]

ODMAZDA ZA KOMUNISTIČKU SABOTAŽU – U noći od 24 do 25 jula 1941, komunistički elementi su izvršili dela sabotaže u okolini Velikog Bečkereka [...] Streljan je izvestan broj istaknutih komunista iz Banata. (*Novo vreme*, 27. jul 1941.)

OD 16.000 STANOVNIKA KRALJEVO NEMA NI JEDNOG JEVREJINA – ...U pogledu veroispovesti, u Kraljevu ima najviše pravoslavnih, ali živi i veći broj katolika. Muslimana ima vrlo malo. [...] Zanimljivo je da u Kraljevu ne živi ni jedan Jevrejin. Prema iskazu starijih Kraljevčana, nekad su Jevreji pokušavali da se nastane ovde, ali se nisu mogli dugo zadržati. (**D. N.** *Novo vreme*, 27. jul 1941.)

NAREDBA KOMANDE BEOGRADA – Pošto je planski rad na podizanju glavnog grada Beograda [...] ometan zločinačkim i neiskazivo bezumnim elementima, pojavljuje se potreba da se [...] ponovo zavede neka vrsta opsadnog stanja [...] Prema tome, večernji policijski čas za stanovništvo premešta se ovako: Radnim danom, izuzev subote, 20 časova. Subotom i nedeljom, 19 časova. Prema tome će se zatvarati i lokali. JEVREJI, koji i tom prilikom opet pokušavaju da love ribu u mutnoj vodi, SMEJU DA SE POJAVLJUJU NA ULICI SAMO OD 6–18 ČASOVA. Po potrebi preduzeće se prema njima dalja ograničenja. OVA NAREDBA VAŽI OD DANAS. (**Komandant Beograda**, *Novo vreme*, 28. jul 1941.)

ZA DVA DANA SOVJETI IZGUBILI 342 AVIONA (*Novo vreme*, 28. jul 1941.)

STROGE MERE PROTIV JEVREJA I KOMUNISTA U BEOGRADU – ...I pored ponovljenih opomena i preduzetih mera, komunističko-jevrejski elementi nesvesni svoje odgovornosti, nastavljaju svoju razornu delatnost. [...] Na osnovu događaja poslednjih dana streljani su 28 jula 1941 ujutru u Beogradu 122 jevreja i komunista. [...] Da bi se nevini deo stanovništva zaštitio od još strožijih mera ovim se on sam [...] poziva da aktivno saraduje u borbi protiv komunističko-jevrejskih štetočina. Pre svega je potrebno, da se sva sumnjiva opažanja prijave najbržim putem nemačkim i srpskim vlastima. (*Novo vreme*, 29. jul 1941.)

OGLAS – Pozivaju se svi poverioci i dužnici bivše jevrejske firme D. Levi [...] da u roku od 10 dana prijave svoje potraživanje odnosno dugovanje firmi. (**Komesar firme**, *Novo vreme*, 30. jul 1941.)

POZIV – Svi poverioci i dužnici bivše jevrejske firme 'Tehnotrg' J. Gašparević [...] ovim se pozivaju, da u roku od 14 dana prijave [...] potraživanja odnosno dugovanja. (**Komesar**, *Novo vreme*, 30. jul 1941.)

OTKAZ PUNOMOĆSTVA – Potpisano A.d. za preradu biljnih vlakana i trgovinu tekstilom iz Mladenovca objavljuje da su sva punomoćstva koja je do sada ono izdalo g. S[...] Singeru nevažeća. (**A. d. za preradu biljnih vlakana i trgovinu tekstilom**, *Službene novine*, 30. jul 1941.)

avgust 1941.

PRESTANAK PUNOMOĆJA – Na osnovu odluke Upravnog odbora od 24 jula 1941 [...] ovim objavljujemo, da je našem bivšem članu Upravnog odbora i bivšem generalnom direktoru g. S[...] Singeru, prestalo važiti punomoćije [...] s tim da našu Banku ne može zastupati ni na kome osnovu kako po ovom punomoćiju, tako ni po drugim ma kada izdatim ovlašćenjima. (**Uprava**, *Službene novine*, 1. avgust 1941.)

KOMUNISTIČKA KUGA ĆE BITI ISTREBLJENA – ...Zbog zločinačkih pokušaja neodgovornih komunističkih elemenata u Banatu da paljevinom nanose štete snabdevanju srpskog naroda žitom, i zbog podmuklih napada na pripadnike nemačke oružane sile, koji su se dogodili poslednjih dana, pojavila se potreba da se preduzmu najstrožije mere. Stoga je 31 jula 1941 u Velikom Bečkereku streljano 90 istaknutih komunista iz Banata. (**Agencija Rudnik**, *Novo vreme*, 1. avgust 1941.)

KRUŠEVAC IMA 18.707 STANOVNIKA – Popisom građanstva za izdavanje kupona za životne namirnice Kruševačko gradsko poglavarstvo je ujedno izvršilo i popis svoga stanovništva. [...] Na arijevence pada 18.014, na cigane 686, dok Jevreja ima svega 7. (*Novo vreme*, 3. avgust 1941.)

PENZIJE ŽRTVAMA KOMUNISTA – ...ovih dana biće donete zakonske odredbe, po kojima će porodice onih organa javne bezbednosti koji padnu u borbi protiv komunista i drugih elemenata koji narušavaju mir i red biti materijalno potpuno obezbeđene. Pored penzije koja će biti povećana, porodice takvih organa dobiće i naročito novčano osiguranje. (**Agencija Rudnik**, *Ponedeljak*, 4. avgust 1941.)

NOVČANE NAGRADE ZA BORBU PROTIV KOMUNISTA – Povodom učestalih komunističkih napada [...] Ministarstvo unutrašnjih poslova je odlučilo da novčano nagradi svako ono lice koje bi pomoglo da se komunističke bande pohvataju ili unište. Imena nagrađenih čuvaće se u najvećoj tajnosti. Novčane nagrade prema važnosti učinjenih usluga mogu biti i vrlo znatne. Isto tako biće nagrađeni i oni državni službenici, organi javne bezbednosti i žandarmi, koji se istaknu i svojim radom doprinesu da se ove bande pohvataju ili unište. (**Agencija Rudnik**, *Ponedeljak*, 4. avgust 1941.)

OBJAVA – Policija za Jevreje preseljena je sa Taš-Majdana u ulicu Đorđa Vašingtona br 21. (**Iz kancelarije Uprave grada Beograda**, *Ponedeljak*, 4. avgust 1941.)

NOVČANE NAGRADE ZA BORBU PROTIV KOMUNIZMA (*Novo vreme*, 5. avgust 1941.)

SA 15.000 DINARA NAGRAĐENI SU ORGANI JAVNE BEZBEDNOSTI KOJI SU UNIŠTILI KOMUNISTIČKU BANDU (*Novo vreme*, 5. avgust 1941.)

PROTERIVANJE JEVREJA IZ MAĐARSKE (*Novo vreme*, 5. avgust 1941.)

VICTORIA! NEMAČKA POBEDA POBEDA EVROPE. 'V' U BEOGRADU (*Novo vreme*, 6. avgust 1941.)

UREDBA O UKLANJANJU NACIONALNO NEPOUZDANIH SLUŽBENIKA IZ JAVNE SLUŽBE – § 1 Ne mogu ostati u službi [...] 1) svi oni koji pripadaju internacionalnim organizacijama – komunisti i masoni – kao i oni koji ispoljavaju svoje simpatije sa njima, saraduju sa njima, ili ih pomažu [...] 2) svi oni službenici koji rasprostiru lažne vesti [...] i remete normalan razvoj nacionalnog osećanja naroda. [...] 5) Svi oni koji su svojim delanjem doprineli da zemlju i narod gurnu u nesrećni ubilački rat sa Nemačkim Rajhom [...] § 3 Svi državni, banovinski i opštinski penzioneri, kao i službenici stavljeni na raspolaganje, koji ispolje osećanja ili počine dela iz § 1 tačka 1 i 2, gube penziju i ne mogu se vraćati u službu. § 4 Porodicama zarobljenih oficira i drugih lica, koja primaju prinadležnosti, a koja ispolje osećanja ili počine dela iz § 1 tačka 1 i 2, obustaviće se isplata prinadležnosti. (**Komesar Min. unutrašnjih poslova Mil. Aćimović s. r. 'sleduju potpisi ostalih komesara'**, *Službene novine*, 6. avgust 1941.)

VANREDNE MERE U ZAGREBU. STRELJANO 98 KOMUNISTA ZBOG ATENTATA NA STUDENTE-USTAŠE – ...Od 98 streljanih komunista sedamdesetorica bili su Jevreji. [...] Kako osečki *Hrvatski list* javlja, streljano je i u Vukovaru 15 komunista. Zagrebačka štampa jednodušno osuđuje te komunističke zločine. (*Novo vreme*, 7. avgust 1941.)

DR PAVELIĆ OBIŠAO STUDENTE NASTRADALE U ATENTATU (*Novo vreme*, 7. avgust 1941.)

MOLBE IZBEGLIH NASTAVNIKA NEĆE SE VIŠE PRIMATI – Ministarstvo prosvete obaveštava izbegle nastavnike [...] da molbe za postavljenje-premeštaje posle 6 avgusta neće više primati. Izuzetak od ovoga može se učiniti samo prema onim licima čija je struka nemački jezik. (**Iz kabineta komesara Ministarstva prosvete**, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.)

SUKOB IZMEĐU ČETNIKA I KOMUNISTA KOD ČAČKA – ...U ovoj borbi poginula su dva četnika i četiri komunista, a izgleda da je među komunistima bilo i više ranjenih, koje su oni odvuikli sa sobom. (**P. B.** *Novo vreme*, 7. avgust 1941.)

JEVREJI U SRBIJI – Pitanje jevrejstva i njihove razorne akcije na teritoriji Srbije nije problem novijeg vremena niti kopija ovog ili onog političkog sistema, već je to pitanje starijeg datuma [...] Ovde je neophodno potrebno napomenuti da su naši istoričari novijeg vremena ili neznalice ili svesne neznalice, tj masoni ili druge sluge jevrejske paklene misli. Od Francuske revolucije pa do naših dana svetska, a naročito evropska istorija se namešta, nateže i falsifikuje prema potrebama i volji večnog Izrailja, a pomoću njegovih najpoznatijih robova – masona i marksista – komunista. [...] Izrailj obiluje savršenom amoralnošću prema drugim narodima, religijama i svetinjama. [...] Lukavstvom i prevarom, nasleđenom od praoca Jakova, maskom koju je Izrailj doterivao više od pet hiljada godina [...] jevreji su u Srbiji, kao i u ostalom svetu, iskoristivši i zloupotrebivši sve nevolje i patnje izmučenog naroda srpskog, uneli dugo i sistematski spremanu pometnju i tako preoteli ključeve ne samo sefova i kasa [...] već su preoteli i ključeve duhovnog života. (**Momčilo Balić**, *Novo vreme*, 7. avgust 1941.)

BEOGRADSKA RADIO-STANICA IMA SVE BOGATIJI I RAZNOVRNIJI PROGRAM – Pre nešto više od tri meseca otpočela je Beogradska radio stanica ponovno svoj rad. [...] Posetioci nisu mogli da se

načude, kako su ove zapuštene prostorije mogle odjednom da budu pretvorene u pravi mali raj u kome se svuda nailazi na cveće [...] A povrh svega simbolično se svuda nalazi veliko crveno 'V' – 'Viktorija' – pobeda Nemačke na svim frontovima. Već na ulazu s ulice obeležena je fasada zgrade tim slovima, ona prate posetioce u liftu, na stepeništu [...] Svuda je 'V' akcija vidno zastupljena, da bi se jasno pokazalo, šta je omogućilo sav ovaj nadasve plodonosni rad. (**Z. G.** *Novo vreme*, 10. avgust 1941.)

BOMBARDOVANJEM MOSKVE IZAZVANI MNOGOBROJNI VELIKI POŽARI. BOLJŠEVICI DOSAD IZGUBILI PREKO 10.000 AVIONA (*Ponedeljak*, 11. avgust 1941.)

POPIS I REGISTROVANJE IZBEGLICA – ...Ona lica-izbeglice, koja se ne prijave u gore određenom roku, biće upućena na prisilan rad [...] Izbeglicama se smatraju sva ona lica, Srbi i Slovenci, koja nisu do 6 aprila o.g. imala stalno mesto boravka u Srbiji. (**Iz kancelarije Izvanrednog komesara**, *Novo vreme*, 12. avgust 1941.)

SUKOB S KOMUNISTIMA U OKOLINI VALJEVA. UHVAĆEN JEDAN KOMUNISTA (*Novo vreme*, 12. avgust 1941.)

KRVAVI SUKOB ŽANDARMA I KOMUNISTA U VELIKOJ KIKINDI – ...U sukobu između žandarmerije i komunista, uspelo je žandarmima da ubiju četrnaest komunista. Nekoliko žandarma je u ovoj borbi sa komunistima ranjeno. (**N. S.** *Novo vreme*, 12. avgust 1941.)

SAOPŠTENJE ADVOKATSKE KOMORE O BRISANJU JEVREJA-ADVOKATA IZ ČLANSTVA – Na osnovu § 5 Naredbe Vojnog zapovednika u Srbiji, koja se odnosi na Jevreje i Cigane [...] odbor Advokatske komore u Beogradu, na svojoj sednici od 16 jula 1941 god. rešio je da se izbrišu iz imenika advokata svi Jevreji – advokati sa teritorije Beogradske advokatske komore i to pod 30 majem 1941 g. s tim da su dužni da vrate legitimacije koje im je Advokatska komora izdala. Kako se većina Jevreja, bivših advokata, nije javila komori, niti dostavila svoju današnju adresu, to ih odbor Komore ovim obaveštava o svojoj odluci [...] Advokatski pripravnici, koji su bili upisani kod Jevreja, bivših advokata, izbrisani su iz imenika advokatskih pripravnika o čemu se i ovim putem obaveštavaju. (**Advokatska komora u Beogradu**, *Novo vreme*, 12. avgust 1941.)

APEL SRPSKOM NARODU – ...U ovim sudbonosnim časovima, dužnost je svakog Srbina, svakog pravog rodoljuba, da svim svojim snagama pomogne da se u zemlji sačuvaju mir i red [...] U trenutku kada ogromna većina našeg naroda jasno uviđa da je to jedini put našeg nacionalnog spasenja, šaka tuđinskih plaćenika i sabotera po naredbama zločinačkog boljševizma svojom bezumnom akcijom dovodi u pitanje sve napore na sređivanju naših prilika [...] Razbojničke bande, sastavljene od komunista i odbeglih robijaša, koji su se odmetnuli od vlasti, upropašćuju narodnu imovinu, ubijaju i pljačkaju naše sugrađane [...] Svaki trezven i pametan Srbin [...] shvata opasnosti koje nam prete. [...] Njegovo je gnušanje izazvano naročito kada se na ponudu pobjednika za lojalnu saradnju, odgovara pucanjem iz zasede. [...] Ne smemo dopustiti da usled njihovih zločina i ovaj deo naše zemlje, ovo ostrvo spasenja celokupnog srpskog naroda, bude ugroženo. [...] Dužnost je svakog pravog srpskog rodoljuba da svima silama nastane da se onemogućne paklene namere komunističkih zločinaca. Zato pozivamo celokupan srpski narod da odlučno u svakoj prilici i svima sredstvima pomogne naše vlasti u borbi protivu ovih zlotvora srpskog naroda. (**Episkop niški dr Jovan, episkop zvrničko-tuzlanski Nektarije, episkop budimljanski Valerijan, vikar Nj. Sv. Patrijarha, dr Kosta Kumanudi, dr Miroslav Spaljkić, Aleksandar Cincar-Marković, Josif Kostić, Petar V. Kosić, dr Velizar Janković, Dragutin Pečić, Aleksandar Mijović, Milan Aćimović, dr Svetislav Popović, Dušan Letica, Dimitrije Ljotić, Rista Jojić, dr Lazar Marković, Žika Rafajlović, Đura Janković...**¹⁶ *Novo vreme*, 13. avgust 1941.)

SATRVENA KOMUNISTIČKA BANDA – ...Saradnjom nemačke vojske i srpske žandarmerije, ova je banda uništena. (**Agencija Rudnik**, *Novo vreme*, 13. avgust 1941.)

ADVOKATSKA KOMORA PRIDRUŽUJE SE OSUDI KOMUNISTIČKE I TERORISTIČKE AKCIJE – ...Na konferenciji članova Advokatske komore u Beogradu, održane dana 13 avgusta 1941 godine u 17 časova, doneta je jednoglasno sledeća odluka: 'Članovi Advokatske komore u Beogradu slažu se sa osudom komunističke i terorističke akcije uperene protivu naših i nemačkih vlasti, kao i protivu opštih interesa. [...]

¹⁶ [sledi 533 potpisa. Između ostalih Apel je potpisalo preko 100 profesora Univerziteta i viših škola, oko 40 bivših ministara i poslanika, oko 35 lekara, potpisivali su se i advokati, trgovci, studenti, na kraju i zanatlije]

Celokupan srpski narod treba pozvati da odlučno u svakoj prilici pomogne naše vlasti u borbi protivu svih zlotvora srpskog naroda i njegove budućnosti'. (**Milan Ž. Živadinović, zamenik predsednika Advokatske komore**, *Novo vreme*, 14 avgust 1941.)

LICA KOJA SE NE VRATE IZ ZBEGA U ROKU OD OSAM DANA BIĆE PROGLAŠENA ZA ODMETNIKE I UCENJENA. ONI KOJI SE VRATE UŽIVAĆE SLOBODU (**Iz Ministarstva unutrašnjih poslova**, *Novo vreme*, 14. avgust 1941.)

STROGA NAREDBA O PRIJAVLJIVANJU SVIH POTSTANARA, PUTNIKA I GOSTIJU UPRAVI GRADA BEOGRADA – ...5. Pored toga, ukoliko se bude ustanovilo, da su ova lica – stanari, podstanari, gosti, posluga – koja nisu bila prijavljena, pripadnici komunizma ili ostalih levičarskih pokreta, sva napred označena odgovorna lica [...] koja su bila dužna prijavu da učine potpadaju i pod primenu svih kazni i mera koje se primenjuju prema komunistima i ostalim levičarima. 6. Isto tako potpadaju i pod primenu svih kazni i mera, koje se primenjuju prema komunistima i ostalim levičarima i sva ona odgovorna lica [...] koja su istina, prijavila lica stanara, potstanara, putnika, gosta, poslugu sa stanom, ali su znala da je to lice pristalica komunizma i ostalih levičarskih pokreta, pa o tome nisu ujedno odmah obavestili Upravu grada Beograda, odnosno njene najbliže nadležne organe. Ova naredba stupa na snagu odmah današnjim danom. (**Drag. Lj. Jovanović s. r. upravnik grada Beograda**, *Novo vreme*, 14. avgust 1941.)

KAŽU... – ...Ako su to neke represalije što je ograničeno vreme kretanja samo na časove kad je vidno, da ne bi neželjeni elementi mogli da se koriste mrakom u svome remećenju spokojstva građana, i što je streljan izvestan broj komunista i jevreja, onda su to zbilja 'užasne represalije' protiv srpskog naroda. (**T. M.** *Novo vreme*, 14. avgust 1941.)

OBORENO 60 ENGLESKIH AVIONA ZA 24 ČASA (*Novo vreme*, 15. avgust 1941.)

SAOPŠTENJE – Vojni zapovednik u Srbiji saopštava: u selu Skeli jedna komunistička banda pucala je na nemački vojni automobil [...] Utvrđeno je da su ovi stanovnici sela bili u mogućnosti da neopaženo uzbune obližnju srpsku žandarmerijsku stanicu. Utvrđeno je da su ovi stanovnici sela mogli sasvim neopaženo da obaveste nemačka vojna vozila

o pripremanom atentatu. Oni tu mogućnost nisu koristili i time su stali na stranu razbojnika. SELO SKELA JE SPALJIVANJEM SRAVNJENO SA ZEMLJOM. [...] Oni muški stanovnici sela, čije je saučesništvo utvrđeno, streljani su. Pedeset komunista obešeno je na licu mesta. (**Agencija Rudnik**, *Novo vreme*, 16. avgust 1941.)

SRPSKI LOPTAČKI SAVEZ OSUĐUJE KOMUNISTE I TUĐINSKE PLAĆENIKE – ...Srpski loptački savez isto tako najenergičnije osuđuje komuniste i tuđinske plaćenike i sabotere koji svojom nepromišljenom akcijom [...] dovode u pitanje opstanak našeg naroda, i poziva sve svoje članove da pomognu našim vlastima u borbi radi suzbijanja ove štetne akcije. (**dr Jovan Spasojević, potpredsednik Srpskog loptačkog saveza**, *Novo vreme*, 16. avgust 1941.)

ODJEK APELA SRPSKOM NARODU. U BEOGRADU JE APEL PRIMLJEN S PUNIM RAZUMEVANJEM I ODLUČNOŠĆU ZA OBEZBEĐENJE MIRA U ZEMLJI – Na svim javnim mestima izlepljene su juče u Beogradu plakate sa tekstom apela upućenog srpskom narodu i potpisima najuglednijih građana iz svih društvenih slojeva. [...] Jedan gospodin priča grupi koja se okupila oko njega: 'Moram iskreno da priznam da, Nemce kao pobednike nisam ovako zamišljao. Pod sugestijama drugih očekivao sam bauke koji će nas pomoriti a došli su ljudi, koji pokazuju puno razumevanja za naš položaj. Međutim, našla se neka rulja koja ni sama nije svesna posledica svojih postupaka i koja remeti mir i težnju za ozdravljenjem zemlje. Zadovoljan sam što su ovaj apel potpisali ugledni Srbi koji osudivši ove strane agente i neprijatelje mira i reda u zemlji, treba da posluže kao primer nacionalne svesti'. [...] I tako širom Beograda skupljaju se ljudi u grupice pred plakatama, komentarišu, odobravaju i hvale akciju na uklanjanju svih štetnih članova društva [...] Napadati pobednika koji viteški poziva na saradnju i obnovu naše sopstvene zemlje nije neposlušnost [...] već zločin nedostojan naroda čiste prošlosti i viteških tradicija [...] Oglušiti se o ovoj apel značilo bi oglušiti se o poziv na borbu protiv neprijatelja koji nam podriva temelje kuće. [...] U redakciji *Novog vremena* preko celog jučerašnjeg dana građani iz sviju društvenih redova interesovali su se lično i preko telefona gde se vrši potpisivanje apela da bi se i oni potpisali i solidarisali sa potpisnicima apela. (**V. Novo vreme**, 16. avgust 1941.)

JAVNO POGUBLJENJE KOMUNISTIČKIH TERORISTA U BEOGRADU – ...I pored ponovljenih poziva upućenih narodu, i do sada sprovedenih mera, zločinački elementi ponovo su izvršili udare na nemačke vojne ličnosti i akte sabotaže. Prema tome, u nedelju 17 avgusta 1941 g. javno su obešena sledeća lica. 1. M. P. student iz Beograda, član komunističke studentske organizacije. [...] 2. J. R. seljak [...] član jedne komunističke terorističke grupe [...] 3. J. V. seljak [...] član komunističke terorističke grupe [...] 4. M. S. obućarski kalfa iz Beograda, član terorističke grupe [...] 5. J. J. krojački pomoćnik iz Beograda, preduzeo je pokušaj atentata na organe javne bezbednosti u Beogradu.¹⁷ (*Novo vreme*, 17. avgust 1941.)

SENZACIONALAN USPEH BEOGRADSKOG MIKROFONA. 'LILI MARLEN' –PESMA KOJU JE BEOGRADSKI RADIO UČINIO NAJPOPULARNIJOM MELODIJOM NA JUGOISTOKU – ...Mada je pesma sama po sebi zaista lepa [...] ipak se mnogi čude, zašto se baš ona najviše traži [...] zašto je baš ona postala najveći ljubimac među mnogobrojnim drugim lepim pesmama koje se svakodnevno emituju. Jedan deo tajne tog njenog uspeha izgleda da ipak leži u načinu na koji je slučajno plasirana. Da bi to otkrili, treba da se vratimo u prvi posleratni period, kad je Beogradska radio stanica još davala samo muziku sa gramofonskih ploča. Tada je 'Lili Marlen' prvi puta otsvirana [...] Ova pesma najbolje svedoči, gde se sve sluša beogradski radio, jer pesmu 'Lili Marlen' želeli su [...] da čuju na Siciliji, kao i u Africi, da i ne govorimo o evropskim krajevima [...] Nedavno je jedan beogradski izdavač izdao pesmu sa nemačkim i srpskim tekstom [...] A njena gramofonska ploča čuva se u radio-stanici odvojeno od svih ostalih ploča kao najveća dragocenost. (**Z. G. Novo vreme**, 17. avgust 1941.)

JAVNO POGUBLJENJE NA TERAZIJAMA – Juče u zoru izvršeno je javno pogubljenje vešanjem petorice komunističkih terorista u Beogradu, koji su i pored ponovljenih poziva i svih opomena izvršili napade na nemačke vojne ličnosti [...] kojima su imali za cilj da izazovu poremećaj u odnosu između srpskog življa i nemačkih vojnih vlasti i poremete red i spokojstvo [...] Na Terazijama gde je izvršeno ovo javno vešanje čuli su se u toku jučerašnjeg dana mnogi komentari i teška razmišljanja. Jedni su

¹⁷ [Na Terazijama su obešeni student Milorad Pokrajac, radnici Svetislav Milin i Jovan Jerković i seljaci Radomir Jovanović i Velimir Jovanović].

ogorčeno i javno osuđivali sve one koji ne žele i neće da naš narod iziđe iz svoga teškog položaja, dok su drugi tužnim pogledom pokazivali sav svoj bol što se još uvek plaćenički elementi igraju tako olako sudbinom jednog napaćenog naroda. 'Težak je ovo trenutak za sve nas', veli jedan postariji čičica, sav izboran i u skromnom odelu. [...] 'Ovo je sve delo stranih radio-stanica i boljševičke internacionale' [...] 'E moj čičo', dodaje neki mladić kraj njega. Trebalo je da se od prvog dana složimo i ne dozvolimo da do ovoga dođe. Ali šta ćeš, mi smo miran narod, pa niko od nas nije ni mislio da ovakvih elemenata ima među nama. Ali mislim da je njima sad došao kraj'. 'Nije ovo dobro' [...] objašnjava neki gospodin srednjih godina, ozbiljna držanja i bleđa lica. [...] 'Naš narod je viteški narod. [...] Ovakve izrode našeg naroda moramo iskoreniti iz naše sredine'. [...] 'Da, tako je moramo složno pregnuti da pred istorijom pokažemo da smo zaista narod dostojan svog imena', primećuje jedan omladinac sumorna čela i užarenih očiju. [...] Opomena je zbilja teška i upečatljiva. Iz nje naš narod izvlači potrebnu pouku [...] sa čvrstom odlukom da po svaku cenu izgradi svoju budućnost protiv onih koji mu žele zla i propast. (S. *Ponedeljak*, 18. avgust 1941.)

OBJAVA! – Na osnovu punomoćja Generalnog opunomoćenika za privredu u Srbiji od 10 avgusta o.g. stavljena je bivša jevrejska firma Moric Mandil [...] pod komesarsku upravu. Pozivaju se ovime svi poverioci i dužnici da svoje potraživanje odnosno dugovanje do 25 avgusta o.g. prijave, odnosno isplate. Posle ovog termina svi poverioci gube pravo da osnaže svoja potraživanja. Dužnici koji se ne budu pridržavali označenog termina, biće prijavljeni nadležnim vlastima na daljni postupak. (**Komesarski upravitelj firme**, *Ponedeljak*, 18. avgust 1941.)

OGLASI – Pozivaju se svi poverioci i dužnici jevrejske firme fototrgovina 'Mandilović i brat' [...] da u roku od 14 dana prijave svoja potraživanja odnosno svoje dugove firmi. (**Komesar firme**, *Ponedeljak*, 18. avgust 1941.)

OGLASI – Pozivaju se svi poverioci i dužnici bivše jevrejske firme 'Dve rode' Artur Verber [...] da svoja potraživanja i dugovanja prijave odn. podmire u roku od 8 dana. (**Komesar firme**, *Ponedeljak*, 18. avgust 1941)

RAPISANE SU NAGRADE ONOME KO UHVATI ILI UBIJE KOMUNISTU ČLANA NAORUŽANE BANDE – ...Svaki bio zvaničan

organ ili ne, ko posle gornjega roka ubije ili uhvati komunistu, člana naoružane bande, biće nagrađen sa tri hiljade dinara – a ako ubije vođu bande biće nagrađen sa 25.000 dinara. Jedno isto lice može primiti više nagrada. Na isti način biće nagrađeno i svako ono lice koje pripomogne da se član komunističke bande ili njen vođa ubije ili uhvati. Imena nagrađenih biće čuvana u najvećoj tajnosti. (**Iz Ministarstva unutrašnjih poslova**, *Novo vreme*, 19. avgust 1941.)

ZAVOD ZA RASNO-BIOLOŠKA ISPITIVANJA I ZAŠTITU NARODA OD RĐAVOG UTICAJA – U ovu svrhu čine se pripreme da se osnuje i poseban zavod za rasno-biološka ispitivanja i zaštitu našeg naroda od svih rđavih uticaja nasleđa i nepravilnih mešavina. Sve se više oseća potreba i u nauci i u praksi da se ljudski naraštaji zaštite od nepovoljnih posledica naslednih bolesti i naslednih mana, ali i da se neguju rasno-biološke osobine i svojstva naroda. Naš narod pripada dinarskoj rasi, jednoj od najboljih ljudskih rasa. Mi to bogato nasleđe, Bogom obdareno odličnim svojstvima, moramo čuvati, negovati i unapređivati svima sredstvima koje poznaje i priznaje savremena nauka. (**dr Stevan Ivanić, komesar Ministarstva socijalnog staranja**, *Novo vreme*, 19. avgust 1941.)

GRAĐANI LESKOVCA POZDRAVLJAJU INICIJATIVU 'APELA' I OSUĐUJU KOMUNIZAM I NJEGOVU PAKLENU AKCIJU (J. P. *Novo vreme*, 20. avgust 1941.)

GRAĐANI GRADA ŠAPCA NAJOŠTRIJE OSUĐUJU RAZORNU KOMUNISTIČKU AKCIJU. I ZAJEČAR PROTIV DESTRUKTIVNIH ELEMENATA (*Novo vreme*, 21. avgust 1941.)

NA VELIKIM NARODNIM ZBOROVIMA U MELENCIMA, VELIKOJ KIKINDI I MOKRINU SRPSKI NAROD SE OGRADIO OD RAZORNE AKCIJE BOLJŠEVIKA-ODMETNIKA (*Novo vreme*, 21. avgust 1941.)

ŠUMADIJA JAVNO OSUĐUJE RAZORNU DELATNOST. NAROD SPREMAN DA SE SAM OBRAČUNA S KOMUNISTIMA (*Novo vreme*, 22. avgust 1941.)

RAZMEŠTAJ UČITELJA – U Ministarstvu prosvete potpisane su 16 avgusta odluke o učiteljskom razmeštaju. Ovim odlukama su uglavnom učitelji-izbeglice dobili stalna mesta. [...] Uklonjen je iz službe znatan broj učitelja koji su se onemogućili bilo kao slabi radnici bilo kao nacionalno

nepouzdana. Ovim je stvoren dovoljan broj praznih mesta za uposlenje izbeglih učitelja. (*Službene novine*, 22. avgust 1941.)

UBIJENA DVA KOMUNISTA (*Novo vreme*, 24. avgust 1941.)

UNIŠTENI 42 SOVJETSKE VOZNE NA SREDNJE DELU ISTOČNOG FRONTA (*Ponedeljak*, 25. avgust 1941.)

100.000 LICA BEZ HLEBA U AMERICI (*Ponedeljak*, 25. avgust 1941.)

NOVA VELIKA NEMAČKA PODMORNičKA POBEDA (*Ponedeljak*, 25. avgust 1941.)

OGLAS – ŽENIDBE RADI želi poznanstvo sa udovicom ili devojkom od 35–45 god. samo Srpkinjom, penzioner udovac star 45 god. Adresa u administraciji. (*Ponedeljak*, 25. avgust 1941.)

NAGRADE ZA LICA KOJA UHVATE ILI UBIJU KOMUNISTU ČLANA NAORUŽANE BANDE (**Iz Ministarstva unutrašnjih poslova**, *Novo vreme*, 28. avgust 1941.)

UHVAĆENI KOMUNISTIČKI PRVACI (*Novo vreme*, 28. avgust 1941.)

KRVAVA BORBA SA KOMUNISTIMA U VALJEVSKOJ KAMENICI (*Novo vreme*, 28. avgust 1941.)

REPERTOAR BIOSKOPA – ‘**Slavija**’ Samo još dva dana [...] šlager premijera divnog romantičnog filma o ljubavi koja zalazi i ljubavi koja se rađa ‘**ILUZIJA JEDNE NOĆI**’ [...] Dodatak: Najnovije vesti sa Istočnog fronta. ‘**Union**’ [...] Velefilm o dražesnim bečkim devojkama koje se rado ljube i zabavljaju, lako gube svoje srce, a teško kažu ne! ‘**BEČ-GRAD LJUBAVI**’. Golicava bečka priča o lakomislenim mladićima i damama iz polusveta, protkana divnom muzikom i humorom koji izaziva buru smeha. [...] Dodatak: najnovije vesti sa Istočnog fronta. ‘**Avala**’ [...] Kroz vrtlog i borbu osećanja, ljubavi i dužnosti odvija se najsnažnije delo savremene filmske produkcije ‘**VRTLOG LJUBAVI**’. Ljubav, sjaj, raskoš, divna muzika, pikantne scene i neodoljivi humor. [...] Dodatak: Poslednje vesti sa Istočnog fronta. (*Novo vreme*, 28. avgust 1941.)

OBRAZOVANA JE NOVA SRPSKA VLADA – ...General Nedić prihvatio je taj mandat i predložio je Vojnom zapovedniku u Srbiji sledeću listu članova vlade [...] Vojni zapovednik usvojio je ovaj predlog pa je u

velikoj dvorani skupštinske palate na svečan način predao generalu Nediću akt o postavljenju. [...] Nova srpska vlada primljena je juče po podne kod glavnog vojnog zapovednika u Srbiji, vazduhoplovnog generala Dankelmana. [...] Prilikom dolaska članova srpske vlade jedna počasna četa nemačkih vojnika odala im je počast. [...] GOVOR VOJNOG ZAPOVEDNIKA U SRBIJI ‘Gospodine generale, Od pre nekoliko nedelja [...] u Srbiji je uzelo maha odmetništvo prema kome ja kao vojni zapovednik u Srbiji nisam mogao ostati skrštenih ruku [...] Stoga, polazeći sa te činjenice, rešio sam se da iz redova dobronamernih ljudi, ubeđenih u opravdanost mera koje treba preduzeti prema komunistima, obrazujem vladu koja će se [...] starati o miru, redu i bezbednosti i koja će mi time dati mogućnost i da nemačke trupe povučem sa delatnosti koja treba da bude stvar isključivo srpskih konstruktivnih snaga i srpske vlade. [...] Osim toga koristim priliku da izrazim svoju zahvalnost i svoje priznanje gospodinu AĆIMOVIĆU [...] koji ulazi u vašu vladu kao ministar unutrašnjih poslova a koji se na primeran način trudio da, u prvom redu sarađujući sa načelnikom mog upravnog štaba [...] vodi računa ne samo o potrebama okupacione sile, već i srpskog naroda. [...] nije u naravi nemačkog vojnika da po završetku borbene delatnosti sa vojničkim neprijateljem smatra neprijateljem mirno stanovništvo. Ali kad prljavi elementi teraju na pobunu [...] nemački vojnik mora da istupi protiv toga najneumoljivijom strogošću’. [...] GOVOR G. MILANA NEDIĆA ‘Gospodine Vojni Zapovedniče, prihvatajući punomoćje, koje ste mi izvoleli izdati, je želim na prvom mestu da Vam se zahvalim u ime srpskog naroda i u svoje ime, što ste omogućili da srpski narod dobije svoju vladu [...] Zahvaljujem Vam i na ovde iskazanom tačnom opažanju, da srpski narod nema i neće da ima ničeg zajedničkog sa komunističkim izgređnicima [...] založićemo se da budućnost srpskog naroda izgrađujemo u lojalnoj i prijateljskoj saradnji sa Nemačkim Rajhom, kao i sa njegovim predstavnicima u Srbiji, verujući da će Nemački narod pravilno shvatiti i oceniti neminovne potrebe srpskog naroda. [...] Srpski narod neće zaboraviti da se nemački vojnik, i ako pobedilac, po svršenim ratnim operacijama nikako nije svetio i korektno se ponašao prema srpskom narodu’. (*Novo vreme*, 30. avgust 1941.)

BIOGRAFIJE NOVIH MINISTARA – ...po rečima generala g. Nedića, on je živeo za dva ideala: za srpski narod i za svog jedinog sina. Sina je u ovom ratu izgubio, a ostao mu je srpski narod, da mu služi do poslednjeg časa. (*Novo vreme*, 30. avgust 1941.)

septembar 1941.

NA DOBROM PUTU – Posle teškog poraza, srpski narod doživeo je svoj prvi svetao dan. U trenutku kada je izgledalo da i sam njegov opstanak dolazi u pitanje, podignuta je oborena srpska zastava i postavljena osnova obnovi Srbije. Govori, koje su u dvorani Narodne skupštine izmenjali Vojni zapovednik u Srbiji vazduhoplovni general g. Dankelman i Pretsednik srpske vlade, armijski general g. Milan Nedić, dok su napolju zajedno čuvale počasnu stražu nemačke trupe i srpska žandarmerija, pretstavljaju jedan istorijski čin [...] Oni obznanjuju da Srbija od juče sama sobom upravlja. Srpski narod je, preko svoje nove Vlade, kojoj je na čelu jedan veliki vojnik, preuzeo u svoje ruke svoju sudbinu. [...] Dve osnovne činjenice proizlaze iz govora održanih u dvorani Narodne skupštine: odluka Vojnog zapovednika u Srbiji da samim vođama srpskog naroda poveri zadatak da uspostavi poremećeni red pokazuje da pojedinačni izgredi nisu pokolebali veru Rajha u naš tradicionalno lojalan vojnički stav; i rešenost prvih naših vojnih šefova da prihvate tu misiju pretstavlja rečit znak da srpski narod ne želi da dozvoli da se napadima iz zasede, na pobedioca koji je viteški korektan, baca senka na njegovu čast i stavlja na kocku i sama njegova sudbina. [...] Dajući srpskom narodu vladu [...] nemački Rajh na eklatantan način potvrđuje da njegova politika ne ugrožava srpsku nezavisnost. On pokazuje, da novu Evropu, koja se stvara pod voćtvom Nemačke, zamišlja kao zajednicu slobodnih naroda [...] Izjavljujući rešenost da tu budućnost izgrađuje u lojalnoj i prijateljskoj saradnji s Nemačkom, general g. Nedić je izrazio volju celog srpskog naroda, koji uviđa koliko je sudbinski, geografskim položajem i neminovnostima života, upućen da živi u naslonu na Rajh. Vera Rajha u Srbiju i srpskog naroda u Rajh čine osnovu srpske državne obnove. (**P-k**, *Ponedeljak*, 1. septembar 1941.)

NACIONALSOCIJALIZAM I FAŠIZAM REŠENI DA BORBU PROTIV BOLJŠEVIZMA VODE DO KRAJA (*Ponedeljak*, 1. septembar 1941.)

VIKTORIJA! S NAŠIM ZASTAVAMA JE POBEDA! RADIO BEOGRAD NA POČETKU TREĆE GODINE RATA – U ponedeljak se navršilo dve godine od kako traje grandiozni rat u Evropi u kome Nemačka nije zabeležila ni jedan poraz, već neprestano stupa iz pobeđe u pobeđu.

Ovaj istoriski datum obeležila je i Beogradska radio-stanica time, što je svoj [...] program obogatila jednom sasvim novom i originalnom emisijom. Posle vesti u osam časova odjeknuo je preko beogradskih mikrofona pobedonosni poklič: 'Victoria! S našim zastavama je pobeđa!' Posle toga čule su se impozantne fanfare [...] Za ovim je sledovala originalna buka sa bojnog polja, topovska paljba, šum aviona, sirene, fanfare i marševi. Na ovaj način prikazan je čitav tok pobedonosnih operacija [...] Marš 'Bombe za Englesku' završava ovu emisiju u kojoj je na jedinstven način za srazmerno kratko vreme prikazan niz veličanstvenih pobeđa u toku pune dve godine. (**Z. G.** *Novo vreme*, 3. septembar 1941.)

SAOPŠTENJE VOJNOG ZAPOVEDNIKA U SRBIJI – ...Danas pre podne je jedan nemački vojnik u Beogradu na sred ulice ubijen od jednog komunističkog razbojnika. Za odmazdu ovog podlog ubistva odmah je streljano pedeset komunističkih razbojnika. (**Vojni zapovednik u Srbiji**, *Novo vreme*, 4. septembar 1941.)

NAŠI PRAVI NEPRIJATELJI – Blagovremene opomene okupacionih vlasti [...] ubedljivi i iskreni apeli naših najuglednijih ljudi i osvedočenih rodoljuba, apeli čitavih organizacija i sve naše nacionalno svesne javnosti – sve to nije moglo dozvati svesti izvesne zlonamerne plaćeničke mozgove. Najnoviji napad u Beogradu to potvrđuje. [...] Zbog pomenutog slučaja streljano je pedeset komunista. To je neminovna, i blagovremeno unapred nagoveštena mera kao posledica postupaka nasilja i sabotaže. Pa ako se ipak nađe zločinačkih pojedinaca koji žele da zatruju novu atmosferu poverenja [...] takvi moraju biti odmah i nemilosrdno isključeni iz svake zajednice. (**M. R. S.** *Novo vreme*, 4. septembar 1941.)

UBIJENI ČLANOVI KOMUNISTIČKE BANDE NA UBU (*Novo vreme*, 4. septembar 1941.)

ISTORISKA ULOGA GENERALA MILANA NEDIĆA – ...Onda kada se očekivala naša potpuna propast, veliki nemački Rajh pružio nam je, kao dokaz svog viteškog shvatanja, priznanje srpske državnosti. [...] I da bi garancija bila potpuna na čelo te prve srpske vlade došao je proslavljeni vojskovođa, rasni vojnik i prekaljeni rodoljub armijski general Milan Đ. Nedić. Malo je koje ime sa toliko ljubavi izgovarano kroz godine i godine i u najudaljenijim krajevima naše zemlje kao ime generala Milana Nedića. [...] Ako je ikada na čelu srpskog naroda stajao čovek dostojan njegovog

poverenja, čovek časti i hrabrosti, istine i poštenja, to sada stoji on u ličnosti generala Nedića. Poznata je njegova reč da on ima samo dva ideala: Srpski narod i svoga jedinca sina. Posle tragičnog gubitka jedinoga sina njemu je ostao još srpski narod. (V. *Novo vreme*, 5. septembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Zamenika Komesara Ministarstva pravde [...] od 8 avgusta 1941 godine, a na osnovu [...] Naredbe koja se odnosi na Jevreje i cigane, i saglasnosti sa predsedništvom Saveta Komesara [...] stavljena je u penziju sa danom 31 maja 1941 godine Marčetić K[...]. (*Službene novine*, 5. septembar 1941.)

KAŽU... – ...Pored kulturnog rada privredni život je u punom jeku. Privredni život u evropskim zamljama, ali ne u boljševičkom rajju, što svakako pretstavlja trn u oku crvenim vlastodršcima, pa da bi na neki način izlili svoj gnev, bacili su u svet preko poznate objektivne agencije TASS vest kako se u Evropi pribeglo prinudnom radu. [...] I tako mi Evropljani, naročito mi Srbi, propadosmo od prinudna rada. (T. M. *Novo vreme*, 6. septembar 1941.)

SVIMA IZBEGLICAMA, kojih u Kraljevu ima 3.650, izdato je naređenje od strane referenta za izbeglice da se moraju prijaviti Odboru radi dobijanja legitimacija. Izbeglice koje se ne prijave i ostanu bez legitimacije tretiraće se kao skitnice, biće kažnjeni i upućeni na prinudan rad. (*Novo vreme*, 6. septembar 1941.)

SELJAK IZ ZABREŽJA OBESIO SE ZATO ŠTO MU JE SIN OTIŠAO SA KOMUNISTIMA U ODMETNIKE (*Novo vreme*, 6. septembar 1941.)

SAMO NA JEDNOM SEKTORU ZAROBLJENO JE PREKO 430.000 BOLJŠEVIKA ZA 11 DANA (*Novo vreme*, 6. septembar 1941.)

SRPSKI BARJAK – ...Pobednički Veliki Nemački Rajh preko generala Nedića pružio je ruku Srbiji. Na tu ruku uprte su oči celog Srpstva. Srbija mora tu ruku da što čvršće i toplije primi. (Ratko Parežanin, *Naša borba*, 7. septembar 1941.)

U PRISUSTVU KOMANDANTA BEOGRADA, PUKOVNIKA FON KAJZENBERGA OTVOREN VOJNIČKI DOM – Nemački vojnik hrabro ratuje i za to mora da ima sve što mu je potrebno. [...] U Francuskoj, Poljskoj, Belgiji – svuda gde dođu, nemački vojnici organizuju Vojničke domove [...] Juče je u Beogradu otvoren jedan takav Vojnički dom. Stari i

zapušteni lokal 'Akademije' pretvoren je sada u jednu evropski uređenu kafanu. Svuda blista od čistoće, na stolovima cveće, [...] Po zidovima su grbovi velikih nemačkih gradova. Vojnici imaju utisak kao da se nalaze u nekoj pivnici u Minhenu. [...] Tačno u 11 časova, došao je Komandant Beograda, pukovnik g fon Kajzenberg sa svojom pratnjom. Na ulazu su ga dočekali Upravnik doma, predsednik Opštine g. dr Miloslav Stojadinović, Upravnik grada g. Drag. Jovanović i mnoge druge ugledne ličnosti. [...] fon Kajzenberg je održao jedan topal govor, u kome je rekao da ovaj dom treba da bude simbol prijateljstva i nemačko-srpske saradnje. (*Novo vreme*, 7. septembar 1941.)

AVIONI UNIŠTAVAJU OPKOLJENU ODBRANU PETROGRADA (*Ponedeljak*, 8. septembar 1941.)

OBELEŽAVANJE JEVREJA U VELIKONEMAČKOM RAJHU – *Službeni list* objavljuje policisku uredbu [...] o obeležavanju jevreja, u kojoj se određuje da je jevrejima od šeste godine zabranjeno da se na javnim mestima javljaju bez naročitog obeležja. [...] uredba je donesena da bi se jevreji uglavnom u životu od svakoga raspoznali. (*Ponedeljak*, 8. septembar 1941.)

BRITANCI IZGUBILI 24 AVIONA ZA 24 SATA (*Novo vreme*, 9. septembar 1941.)

MEĐU NAJVIŠIM LIČNOSTIMA SAD IMA KOMUNISTA! (*Novo vreme*, 9. septembar 1941.)

OTVARANJE ZAGREBAČKOG SAJMA (*Novo vreme*, 9. septembar 1941.)

REPERTOAR BIOSKOPA – 'Balkan' [...] 'ARENA SMRTI' remek delo svoje vrste! Senzacionalne tačke sa tigrovima, slonovima i šimpanzama! [...] Dodatak: najnoviji Deutsche Wochenschau. 'Avala' [...] 'BROD SMRTI' kroz splet ljubavi, mržnje, misterije i jezivih situacija odvija se ovaj veliki film [...] Dodatak: poslednje vesti sa Istočnog fronta. 'Rex' [...] 'BAL U METROPOLU' 200 najsavršenijih lepotica u fantastičnim kostimima, ushitiće gledaoce [...] Dodatak: najnoviji žurnal sa Istočnog fronta. (*Novo vreme*, 9. septembar 1941.)

DEKRETI – Komesar Ministarstva narodne privrede rešenjem svojim od 7 avgusta 1941 [...] po sporazumu sa Komesarom Ministarstva finansija

[...] i saglasnosti Saveta komesara [...] na osnovu Naredbe [...] koja se odnosi na Jevreje i Cigane, penzionisao je Levi inž. M[...]. (*Službene novine*, 9. septembar 1941.)

POSLANICA SRPSKOJ OMLADINI – Omladino naša, deco slavnih predaka, sinovi Otadžbine naše. Vama se danas obraćam, vama upućujem svoj poziv, jer ste baš vi, umesto da budete oslonac, obnovioci i izgradioci zemlje svoje, učinili najviše da još bolnije zakrvave i ovako teške rane naše. Nesrećna tuđinska propaganda pomutila je vaš vid i zbunjene i obmanute gurnula vas da baš vi budete oruđe propasti naroda svog. [...] Vratite se u zdravom razumu, srpskom razumu. Ustavite se. [...] April mesec ove godine označio je jugoslovensku sramotu, a ne srpsku. [...] Svetao je, častan i junački bio uvek put srpskog naroda i takav mora ostati. Ko sa njega skrene otpadnik je, izdajnik je svoga naroda. (**Milan Nedić**, *Novo vreme*, 10. septembar 1941.)

POZIV GENERALA NEDIĆA – ...Omladina srpska, koja treba da odmeni svoje prethodnike, ne vodi računa o biti ili ne biti celokupnog Srpstva, nego sluša zločinačke savete iz inostranstva. [...] Omladina luta, jer je izgubila veru u sebe i u svoju snagu, pa se poverila tuđinu. Ta malodušnost nema opravdanja. Jer mi smo kolenovići; za nama stoji trinaest stoleća herojske i poštene borbe. [...] Pretsednik srpske vlade, general Nedić poziva celokupnu srpsku omladinu da ponovo postane srpska. [...] General Nedić je uzeo u svoje ruke slavnu zastavu srpsku, jer ju je godinama nosio tamo gde je bilo najteže. Srpska omladina mora poći za njim, jer zna da joj čini čast da se bori pod njegovom zastavom. Omladino, vrati se Otadžbini i Srpstvu! (**M. P.** *Novo vreme*, 10. septembar 1941.)

ODUŠEVljen DOČEK SRPSKIH ORUŽANIH ODREDA U UNUTRAŠNJOSTI SRBIJE. VELIKI BROJ LICA ODMAH SE PRIJAVIO ZA DOBROVOLJNU SLUŽBU PRI ODREDIMA (*Novo vreme*, 10. septembar 1941.)

DEFILE DOBROVOLJAČKOG ĐAČKOG ODREDA. DOBROVOLJCIMA JE ODRŽAO GOVOR G DIMITRIJE LJOTIĆ – ...Pred zgradom Pretsedništva vlade manifestanti su aklamirali pretsednika vlade generala g. Nedića koji se ubrzo pojavio na balkonu [...] Radostan junak što vidi dejstvo svog apela upućenog omladini, otpozdravio ih je očito zadovoljan oduševljenjem mladića. Od pretsedništva vlade dobrovoljci su

se uputili u svoj krug, da bi uskoro krenuli u krstaški boj protiv unišitelja Srpstva. (**M. B.** *Novo vreme*, 11. septembar 1941.)

U SUKOBU KOD VELIKOG GRADIŠTA ČETNICI UBILI TRI KOMUNISTA I UHVATILI DESETORICU MEĐU KOJIMA I DVE ŽENE (**I. M.** *Novo vreme*, 11. septembar 1941.)

OPKOLJAVANJE PETROGRADA IMA OGROMAN ZNAČAJ (*Novo vreme*, 11. septembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Komesara Ministarstva prosvete [...] od 21 avgusta 1941 godine, a na osnovu [...] Naredbe Vojnog zapovednika za Srbiju [...] koja se odnosi na Jevreje i Cigane, stavljen je u penziju Kalderon D. S[...]. (*Službene novine*, 12. septembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Komesara Ministarstva prosvete [...] na osnovu [...] Naredbe [...] koja se odnosi na Jevreje i Cigane stavljen u penziju Grosman J. S[...]. (*Službene novine*, 12. septembar 1941.)

NACIONALNI ČETNICI UNIŠTILI DVE KOMUNISTIČKE BANDE NA RUDNIKU (*Novo vreme*, 13. septembar 1941.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...Da se spreči zaoštavanje situacije u Srbiji, nastalo usled mnogobrojnih nemira i akata sabotaže, izvršenih po unutrašnjosti zemlje od odmetnutih grupa pre svega komunista i zatvorenika odbeglih u ratnim danima iz zatvora, obrazovana je u Beogradu prva posleratna srpska vlada, kojoj stoji na čelu poznati i ugledni srpski junak bivši ministar vojske i mornarice general g. Milan Nedić. [...] Istovremeno je i vojvoda Kosta Pećanac, kao zapovednik četničkih odreda, odlučio da sa četnicima pomogne spasavanju srpskog naroda u borbi protiv komunista i pljačkaša. Nova vlada generala g. Nedića odmah je donela Uredbu o prekim sudovima oružane sile, a istovremeno je formirala prve srpske oružane odrede i počela ih upućivati u zemlju. Pojava ovih odreda u unutrašnjosti oduševljeno je, često sa suzama u očima pozdravljena. (**V. S. R.** *Srpsko selo*, 13. septembar 1941.)

OBJAVLJENA JE UREDBA O PREKIM SUDOVIMA ORUŽANE SILE – *Službene novine* od 9 septembra t.g. donele su na svojoj prvoj strani veoma značajnu 'Uredbu o prekim sudovima oružane sile' – prvi zakon koji je nova srpska vlada generala Nedića donela po svom obrazovanju. Prema toj Uredbi, ministarski savet može odrediti vanredne prilike u Srbiji a za

vreme vanrednih prilika može se obrazovati preki sud. Pod preki sud stavljaju se sva ona vojna lica koja za vreme akcija oružane sile neće da vrše svoje dužnosti. (*Srpsko selo*, 13. septembar 1941.)

NACIONALISTIČKO SHVATANJE NARODA KAO RASE – ...propaganda [...] se trudila da smatranje naroda kao rase uvek pretstavi kao neku opasnost za sve druge narode. I to je mišljenje propaganda uspela da odomaći kod naših kafanskih političara i površnih intelektualaca, koji vrlo rado kritikuju sve što je Adolf Hitler napisao iako ništa od Hitlerovih spisa pročitali nisu. Tako nam je ponavljala propaganda. A sad da vidimo istinu. [...] Baš zbog nemačkog nacionalsocijalističkog rasnog gledanja na narodnosti, nestalo je jednog od najvećih uzroka borbe između našeg i nemačkog naroda, a to je ponemčavanje, kome su težili oni koji u narodu nisu hteli da vide rasnu već samo jezičku i kulturnu zajednicu. (**M. V.** *Naša borba*, 14. septembar 1941.)

ZAJEDNIČKE VEZE – Ako pitate šta je zajedničko plutokratskoj Engleskoj imperiji i proleterskoj crvenoj Sovjetiji rekli bismo vam ovu istinu: zajednički im je sistem prikrivanja pravih imena političko-ekonomskih aktera [...] Azijat Džugašvili, sakrio se iza 'Rusa' Staljina, kao što se Jevrejin Samjuel skrio iza imena lorda Birstida, kada je postao 'plemenit'. Jevrejin Lazar Mojsejevič, brat ljubavnice Džugašvilija, skrio se iza imena 'Rusa' Kaganovića, kao Jevrejin Montagu iza imena lorda Svjatlinga. Jevrejin Bronštajn skrio se iza imena 'Rusa' Trockog, kao što se Vud, odnosno Ervin, sakrio iza imena lorda Halifaksa, ili kao Evik Dramond iza imena Lorda Perta. [...] Jevreji Barnato, skrili su se iza engleskog imena Džoel, a i da ne govorimo o Jevrejima Hor Beliši ili Ser Izidoru Salmonu, od kojih je prvi bio ministar rata Velike Britanije, dok je drugi istovremeno bio glavni inspektor za snabdevanje vojske [...] Sistem je, dakle, u ovome: učiniti da se u stalnoj promeni i zbrci imena svet potpuno zbuni, da ne bi razlikovao ko je ko i ko šta radi. Tada tek za Jevreja ide dobro. (*Naša borba*, 14. septembar 1941.)

JEVREJI I NAŠA IMENA – Ima priličan broj Jevreja kod nas koji su još iz ranije promenili svoja rođena imena i prezimena i uzeli naša nacionalna, srpska imena. Recimo: zvao se **Hajlman** sada **Spasić**, ranije **Šancer** sada **Šantić** (da nije u kakvoj rodbinskoj vezi sa pesnikom čuvene: 'Ostajte ovde...') pre **Šlesinger**, a docnije **Stanić**, nekad **Himelsbah**, a danas **Stevan Milović** (dobro da nije Sinđelić), itd. itd. Potrebno je doneti

najoštrije mere da se ovo više ne dešava i naredbu svim onim Jevrejima, koji su ime i prezime promenili, da se odmah vrate na svoja prvobitna imena, a da na miru ostave naša imena. (*Naša borba*, 14. septembar 1941.)

IZBEGLICE – ...Izbeglice imaju ovde i izvesne dužnosti. [...] Komunistički i 'levičarski' elementi među izbeglicama, ako ih ima i u koliko ih ima, nisu nam dobrodošli! Ovi nisu izbegli u zemlju Srbiju da spasu ovde kap srpske narodne krvi [...] Došli su, naprotiv, što im je izgledalo da će im pre svega ovde biti lakše i udobnije za lični život i da će odavde sa manje rizika po sopstvenu glavu da vršljaju i pomažu razorne negativne sile i planove. Prema takvim izbeglicama ne treba imati milosti ni obzira. To su jataci koji žele samo da se sklone iz nesigurnijeg u sigurniji klanac. [...] Zar tim destruktivnim, koji će hvatati milost na mučeništvu izbeglištva, da dajemo još plate i skloništa. (**B. G.** *Naša borba*, 14. septembar 1941.)

USPEŠNA AKCIJA NA UNIŠTAVANJU KOMUNISTIČKIH BANDI. STANOVNIŠTVO ODUŠEVLJENO DOČEKUJE SRPSKE ORUŽANE ODREDE I PRIDRUŽUJE IM SE (*Novo vreme*, 14. septembar 1941.)

POZIVAMO SVAKOGA DA ISPUNI SVOJU DUŽNOST PREMA OTADŽBINI I PREMA NACIJI – Braćo Srbi i sestre Srkinje [...] Anarhija mora biti uništena. Ustajte, ostavljajte sve druge poslove, organizujte se i pristupajte odredima koje šalje Vlada narodnoga spasa, satrite odmetnike i razbojnike. (**Milan Nedić**, *Ponedeljak*, 15. septembar 1941.)

UNIŠTENI KOMUNISTIČKA BANDA – Jedan oružani odred susreo se 12. meseca sa većom komunističkom bandom. Srpski oružani odred stupio je odmah u dejstvo i posle vođene borbe uspeo je da veći broj komunista ubije i rani. Izvestan broj članova bande je uhvaćen a među njima 15 naoružanih cigana. (**G. B.** *Ponedeljak*, 15. septembar 1941.)

OGLASI – KUPUJEMO VILU do 2,000.000 za našeg komitenta. U obzir dolazi Topčidersko brdo, Dedinje i Senjak. Ponude uručiti Centralnom zavodu. (*Ponedeljak*, 15. septembar 1941.)

USPEŠNE BORBE PROTIV KOMUNISTA. U SUKOBU IZMEĐU SRPSKIH DOBROVOLJACA I KOMUNISTA ZAROBLJENO SEDAM KOMUNISTA, MEĐU KOJIMA I DVE ŽENE (**M. V.** *Novo vreme*, 19. septembar 1941.)

U SUKOBU IZMEĐU ČETNIKA I KOMUNISTA UBIJENA DVA KOMUNISTA A TRI TEŠKO RANJENA (M. R. *Novo vreme*, 19. septembar 1941.)

OSNOVANO JE SRPSKO NOVINARSKO UDRUŽENJE – Na osnovu Uredbe o štampi u Srbiji, koju je propisao Vojni Zapovednik u Srbiji [...] osnovano je Srpsko novinarsko udruženje u Beogradu. [...] Pretsednik je g. Radenko Tomić [...] sekretar (poslovođa) g. Ivan Nađvinski, počasni predsednik g. Jovan Tanović [...] a članovi Staleškog suda g. Ratko Parežanin [...] i g. Vukašin Anđelković [...] Svi urednici i saradnici dnevnih listova i časopisa na teritoriji Vojnog Zapovednika u Srbiji po zakonu su obavezni da budu članovi Srpskog novinarskog udruženja. (*Novo vreme*, 19. septembar 1941.)

SRPSKI ORUŽANI ODRED RAZBIO KOMUNISTIČKU BANDU KOD DRAŽNJA (V. Bijelić, *Novo vreme*, 20. septembar 1941.)

U BORBI KOD RUDNE GLAVE ČETNICI TEŠKO RANILI TRI KOMUNISTA I UHVATILI SEDAM ŽIVIH (V. M. *Novo vreme*, 20. septembar 1941.)

DOBROVOLJCI NAPRED! – ...Vi znate da se danas bije bitka odluke, velike i teške. Između dva fronta. Nacionalističkog i masonsko-jevrejsko-komunističkog, čije glavne snage čini ološ intelektualaca sa robijašima i ciganima. [...] pred vama se već u paničnom bekstvu povlače crvene horde. [...] Vratite nam se kao pobednici, ozarenih i svetlih lica; kao lučonoše novoga i radosnoga dana; kao vesnici nove ere i kao nepobeđeni sa crvenim ostacima komunističke krpe – što se zove judeoboljševička zastava – na svetlucavim vrhovima vaših pobedničkih bajoneta. (*Naša borba*, 21. septembar 1941.)

ČUDNA IZLOŽBA – Piše nam jedan Srbin: [...] 'Tu je skupljeno sve s koca i konopca: pljačkaši, seljački klupoderi, robijaši, itd. Ton im daju Cigani. Tu neobuzdanu rulju vode i predvode komunisti i Jevreji (na čelu svakog 'odreda' stoji Jevrejin kao 'politički komesar') [...] molim da se u *Našoj borbi* objavi ovaj predlog Srpskoj vladi i Dobrovoljačkom odredu: Spremiti veliki kavez nasred Terazija. U kavezu izložiti pohvatani ološ. Dati 'oslobodilački krem' u njegovoj prirodnoj kombinaciji, baz ulepšavanja. Samo ga 'sortirati' i spolja obeležiti. Sa Ciganima i Jevrejima to se ne mora

učiniti. Njihova obeležja se golim okom vide. Ne zaboraviti da se robijaši jače markiraju'. (*Naša borba*, 21. septembar 1941.)

ZAŠTO – Zašto Jevrejke ne nose svojevolsjno svoje jevrejsko obeležje, dok Hrišćanke uvek na prsima ističu naš krst, krst Hristov? Zato što se Jevrejke skrivaju, kao i Jevreji da bi skriveni mogli lakše da deluju u hrišćanskome svetu u pravcu pobede jevrejske misli. Zato nikada nijednu Jevrejkicu niste ranije sreli sa jevrejskom zvezdom, šestokrakom ili petokrakom na grudima [...] ne zato što se Jevrejke stide svoje vere; naprotiv: one samo žele da se mi zastidimo svoje. (*Naša borba*, 21. septembar 1941.)

ČITAJ... – Svako ko se bavi javnim poslovima [...] ili ko polaže na to da razume zbivanja današnjice, treba da pročita knjigu '*100 porodica vlada Engleskom*', od **Gizelhera Virzinga**. Sa ubedljivom dokumentacijom u knjizi se iznose činjenice, koje će začuditi i one koji su mislili da su već potpuno razumeli uzroke i posledice istorijskih zbivanja u novoj eri života Evrope. (*Naša borba*, 21. septembar 1941.)

UNIŠTENI VELIKI DELOVI OPKOLJENIH SOVJETSKIH ARMIJA. ZAROBLJENO 150.000 VOJNIKA I ZAPLENJEN NEPREGLEDAN RATNI MATERIJAL (*Ponedeljak*, 22. septembar 1941.)

UREDBA O PREKIM SUDOVIMA – § 1 Ko pri izvršenju nasilja upotrebi vatreno oružje [...] kazniće se smrću. § 2 Ko namerno ošteti predmete koji služe za rad srpskih vlasti [...] kazniće se smrću. [...] § 7. Ko rečima ili delom ispoljava komunizam ili anarhizam, ili pripada organizaciji koja to ispoveda, kazniće se smrću. [...] § 13. Sav rad u prekom sudu u svakom pojedinom slučaju mora biti svršen za 24 časa. § 14. [...] Ako najmanje dvojica sudija glasaju za smrtnu kaznu, izrečiće se presuda kojom se optuženi osuđuje na smrt. [...] Protiv presude prekog suda nema mesta nikakvom pravnom leku. [...] Ova Uredba dobija obaveznu snagu danom obnarodovanja u *Službenim novinama* i važi za vreme trajanja vanrednih prilika. (**Predsednik Ministarskog saveta Milan Nedić, ministar unutrašnjih poslova Milan Aćimović, ministar građevina Ognjen Kuzmanović, ministar pri predsedništvu Ministarskog saveta Momčilo Janković, ministar pošta, telegrafa i telefona i zamenik ministra saobraćaja Josif Kostić, ministar prosvete dr Miloš Trivunac, ministar finansija dr Ljubiša Mikić, ministar rada Panta Draškić, ministar pravde**

dr Čedomir Marjanović, ministar socijalne politike dr Jovan Mijušković, ministar poljoprivrede dr Miloš Radosavljević, ministar narodne privrede Mihailo Olćin s. r.¹⁸ *Službene novine*, 23. septembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Zastupnika Ministra saobraćaja po prethodnom sporazumu sa Komesarom Ministarstva finansija [...] u saglasnosti sa Savetom komesara [...] u vezi Naredbe koja se odnosi na Jevreje i Cigane, stavljen je u stanje mira Rajs M. A[...]. (*Službene novine*, 23. septembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Zastupnika Ministra saobraćaja [...] prenzionisan je inž. Baić S. A[...] a na osnovu [...] Naredbe koja se odnosi na Jevreje i Cigane. (*Službene novine*, 23. septembar 1941.)

ODLUKA ĆE PASTI PRE ZIME. PADOM KIJEVA OTVOREN JE PUT KONAČNOJ POBEDI (*Novo vreme*, 23. septembar 1941.)

INTEGRALNO VASPITANJE OMLADINE – ...Država očekuje od pravilno shvaćenog integralnog vaspitanja – dakle i fizičkog i duševnog i nacionalnog – da će vremenom, u nekoliko generacija, obrazovati zdrave građane sposobne da izdrže sve terete i u miru i u ratu. Nacija pak očekuje eugenički bolje pokolenje koje će i po broju (veliki natalitet) i po kvalitetu (fizičko i dušeno zdravlje, visoko razvijena socijalna i nacionalna svest) imati nesumnjivu prevagu u biološkoj i kulturnoj borbi sa ostalim nacijama.

¹⁸ UREDBA O DOPUNI UREDBE O PREKIM SUDOVIMA – ...kazniće se smrću još i za sledeća dela: 1) Ko, znajući da je neko bio član oružane komunističke bande ili aktivni pomagač ovih, primi ovakvo lice u svoj stan ili mu ma na koji način da sklonište; 2) ko, znajući da je neko lice bilo član oružane komunističke bande ili aktivni pomagač ovih, primeti takvo lice pa ga ne prijavi najbližoj vojnoj, policijskoj ili opštinskoj vlasti. (**Milan Nedić s. r.** 'sleduju potpisi ostalih ministara', *Službene novine*, 12. decembar 1941.)

UREDBA O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O PREKIM SUDOVIMA – ...čl. 1 Kazniće se smrću i: 1) ko, znajući da je neko bio član oružane komunističke bande ili aktivni pomagač ovih, primi ovakvo lice u svoj stan ili mu ma na koji način da sklonište; 2) ko, znajući da je neko lice bilo član oružane komunističke bande ili aktivni pomagač ovih, primeti takvo lice pa ga ne prijavi najbližoj vojnoj, policijskoj ili opštinskoj vlasti; [...] čl. 9 mesto reči '24 časa' stavljaju se reči 'tri dana'. (**Milan Nedić s. r.** 'sleduju potpisi ostalih ministara', *Službene novine*, 21. avgust 1942.)

UREDBA O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O PREKIM SUDOVIMA (**Milan Nedić s. r.** 'sleduju potpisi ostalih ministara', *Službene novine*, 6. jul 1943.)

UREDBA O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O PREKIM SUDOVIMA (**Milan Nedić s. r.** 'sleduju potpisi ostalih ministara', *Službene novine*, 18. februar 1944.)

[...] Škola im ne daje ono što oni [...] traže od nje. Sa jedne strane indiferentizam, kao i nedostatak moralnog vaspitanja u nacionalnom duhu, a sa druge težnja ka novome – imitiranje onog što misle da je moderno – dozvoljavaju komunističku, anacionalnu i razornu propagandu sviju oblika [...] Naročito sada [...] nameće se potreba hitnog definitivnog rešenja organizacije i celishodnog sprovođenja integralnog vaspitanja školske i vanškolske omladine. Obavezna služba rada daće nov, u svemu savremen i nacionalan pravac obrazovanju omladinaca. [...] Potrebno je obrazovanje jedne jedine ustanove, koja će kanalizovati vaspitanje celokupne omladine, i socijalno, i fizički i nacionalno, koja će da deluje najadekvatnijim metodama a u tesnoj kolaboraciji sa porodicom i školom. (**B. Maleš**, *Novo vreme*, 23. septembar 1941.)

SUKOB ČETNIKA I ORUŽANOG ODREDA SA KOMUNISTIMA KOD LJUBOSTINJE – ...U ovoj borbi zahvaljujući zajedničkoj saradnji oružanog odreda i četnika poginulo je tri komuniste. (**S. P.** *Novo vreme*, 23. septembar 1941.)

RAZBIJENA KOMUNISTIČKA BANDA KOD RALJE. U VIŠEČASOVNOJ BORBI UBIJENO PETNAEST KOMUNISTA, MEĐU KOJIMA I VOĐA BANDE A DESET UHVAĆENO (*Novo vreme*, 24. septembar 1941.)

ISLANĐANI KLIČU 'HAJL HITLER' (*Novo vreme*, 24. septembar 1941.)

KOMESARI I GENERALI BEŽE, CRVENOARMEJCI SE PREDAJU (*Novo vreme*, 24. septembar 1941.)

POGUBLJENJE KOMUNISTIČKIH VOĐA – Sa merodavnog mesta se saopštava: U banatskim mestima Kumane, Melenci i Mokrin 6 septembra javno je streljano i [za] 24 časa obešeno po 10 komuniste, za koje se utvrdilo da su pokretači komunističkih nedela i dela sabotaže. (*Novo vreme*, 25. septembar 1941.)

U SUKOBU IZMEĐU ČETNIKA I KOMUNISTA KOD SELA BOJNIKA UBIJENO ČETIRI KOMUNISTA (*Novo vreme*, 25. septembar 1941.)

ENGLEZI IZGUBILI 1.400 AVIONA (*Novo vreme*, 25. septembar 1941.)

SRBI! NE DAJTE DA VAS OBMANJUJU I LAŽU! – ...Čujte reč istine: Nikada komunisti ne mogu da vam pruže pomoć. Sovjetska armija je potučena. Preko dva miliona sovjetskih vojnika palo je u nemačko ropstvo. [...] Nemci stoje pred Lenjingradom i napreduju nezadrživo u pravcu Moskve. [...] Srbine, da li uistinu veruješ da nekoliko hiljada komunista i nazovi patriota koji se skrivaju po šumama mogu da čine Nemačkoj ozbiljne teškoće? (**Letak**, *Novo vreme*, 25. septembar 1941.)

UREDBA O USTROJSTVU POLICIJSKE STRAŽE UPRAVE GRADA BEOGRADA – ...§ 9 Policijski stražar i podoficir mora ispunjavati ove uslove: 1) da je srpske narodnosti i čisto arijevskog porekla. [...] § 18 Kandidat za stupanje u kor oficira policijske straže Uprave grada Beograda mora ispunjavati sledeće uslove: 1) da je srpske narodnosti i čisto arijevskog porekla. (**Milan Nedić, M. Aćimović, O. Kuzmanović, M. Janković, J. Kostić, M. Trivunac, dr Lj. Mikić, P. Draškić, dr Č. Marjanović, dr J. Mijušković, dr M. Radosavljević, M. Olćan s. r.** *Službene novine*, 26. septembar 1941.)

PROMENE PORODIČNOG IMENA – ...dozvoljena je promena porodičnog imena Petrović J[...] sa 'Petrović' na 'Peters'. (*Službene novine*, 26. septembar 1941.)

ODVEDENI SELJACI IZ OKOLINE PARAĆINA USPILI DA UNIŠTE BANDU, DA UBIJU DVADESETAK KOMUNISTA I UHVATE PETNAEST ŽIVIH – ...Oružjem koje su dobili od komunista seljaci su sami napali komuniste i uspeli da ubiju dvadesetak komunista. Među ubijenim komunistima nalazi se i nekoliko vrlo istaknutih komunističkih vođa. (**I. M.** *Novo vreme*, 26. septembar 1941.)

U SUKOBU KOD JAGODINE ŽANDARMI UHVATILI DVOJICU KOMUNISTA A VIŠE NJIH RANILI – ...Na strani žandarma nije bilo ni jedne žrtve. (*Novo vreme*, 26. septembar 1941.)

JEDAN NAŠ ORUŽANI ODRED OPKOLIO I UNIŠTIO KOMUNISTIČKU BANDU OD 26 ČLANOVA (**Ž. M.** *Novo vreme*, 26. septembar 1941.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – Tmurno nebo koje se bilo nadvilo nad Srbijom izgleda da se polako razvedrava. Neizvesnost koja je poslednjih nedelja mučila ceo narod zbog akcije komunističkih bandi, postala je manja. Muške reči predsednika srpske vlade generala g. Nedića,

koje je uputio srpskom narodu i omladini, imale su veliko dejstvo. [...] U koliko još ima neprijatelja mira i reda, koji su se već izdvojili iz naroda samim tim što se nalaze u šumi, državna vlast, četnici i dobrovoljci počeli su da ih čiste. Naša žandarmerija, naoružani dobrovoljci i četnici imali su u toku prošle nedelje nekoliko sukoba sa komunističkim bandama u kojima je pobijeno ili uhvaćeno više komunista. [...] U obuhvatnoj bici istočno od Kijeva, Nemci su dosad zarobili 380.000 vojnika. (**S. D. B.** *Srpsko selo*, 27. septembar 1941.)

U SUKOBU IZMEĐU DOBROVOLJACA I KOMUNISTA UBIJENO 15 KOMUNISTA I 15 UHVAĆENO. HRABRO SU PALA DVA DOBROVOLJCA I OSAM RANJENO – ...Srpski dobrovoljački odred bio je u ovoj borbi potpomognut od jedne grupe nacionalnih četnika. (**K. M.** *Novo vreme*, 27. septembar 1941.)

POZIV DOBROVOLJCIMA – SRBI, STUPAJTE U REDOVE DOBROVOLJACA! Vi ćete spasti zemlju od anarhije, pustošenja i gladi. Plaćenici i poklonici crvene boljševičke Moskve, predvođeni Jevrejima, sa oružanim bandama odbeglih robijaša, cigana i drugih pljačkaša, ruše i pale [...] Do 22 juna Srbija je bila mirna, narod se vraćao radu [...] Tek posle 22 juna, posle početka rata sa boljševičkom Moskvom, počele su sabotaze [...] SRBI, DRUGOVI, BRAĆO! Odazovimo se pozivu vojnika i junaka, generala Milana Nedića [...] Svrstajmo se i zbijmo u redove junačkih dobrovoljaca. (**Iz kancelarije Srpske dobrovoljačke komande**, *Novo vreme*, 27. septembar 1941.)

ODMAZDA ZA SABOTAŽU – Sa nadležnog mesta se saopštava: Kao mera odmazde za akta sabotaze na železničkoj pruzi Veliki Bečkerek–Pančevo u Velikom Bečkereku je streljano i [za] 24 časa obešeno 12 komunista. (*Novo vreme*, 27. septembar 1941.)

U BORBI IZMEĐU SELJAKA I KOMUNISTA KOD PARAĆINA UBIJENO 30, A UHVAĆENO 33 KOMUNISTA – ...Oružjem koje su dobili od komunista seljaci su [...] ubili ukupno 30 komunista, a ne svega 20, kako se mislilo prekuče. Sem toga, uspeli su da uhvate 33 živih komunista a ne samo 15 kako je ranije bilo javljeno. (**I. M.** *Novo vreme*, 28. septembar 1941.)

ISTO ŠTO I JEVREJI GORI OD JEVREJA! – ...Odmah posle svetskog rata, 1918, u Beograd je nagrnulo ološ sa svih strana, ološ politički, socijalni, 'privredni'. Šta je sve taj ološ za preko dvadeset godina radio u našoj

prestonici, svima nam je dobro poznato. [...] Nikad jevreji ne bi stekli onaj strahoviti uticaj u našem privrednom i javnom životu, da nisu našli pomagače, jatake i najamnike u našem 'narodnom' društvu. [...] Taj predsednik Narodne Skupštine za svog jevrejina izdejtvoavao je čak od ministra inostranih dela da postane 'ataše specijal' [...] Jedan ministar držao je jevrejina za počasnog konzula [...] I neki profesori univerziteta činili su isto. [...] Ovi naši ljudi bili su isto što i jevreji, BILI SU GORI OD JEVREJA! [...] Inače, sva naša borba bila bi ne samo neobjektivna nego i bezuspešna, utoliko pre što se deca mnogih glavnih jevrejskih jataka i pomagača iz našeg 'narodnog' društva nalaze danas na drugom jevrejskom razornom planu – u šumi ili ma na kojoj drugoj busiji – opet zajedno sa jevrejima i pod senkom jevrejskih idola. (**Ratko Parežanin**, *Naša borba*, 28. septembar 1941.)

REKLAME – Uzroke i suštinu sudbonosnih događaja i krvave današnjice, koje je Dimitrije Ljotić, smelo tumačio od 1938 [...] naći će svako u knjižici 'DRAMA SAVREMENOG ČOVEČANSTVA'. Slom zapadnih demokratija i grandiozni sukob dveju najvećih sila Evrope na Istoku, rat najveći i najstrašniji, za kakav čovečanstvo ne pamti, a koji je delo Jevreja i njegove služinčadi masonerije i komunizma, do detalja su predviđeni u njoj. (*Naša borba*, 28. septembar 1941.)

'ZAKONI I DELA JEVREJA' OD MILORADA MOJIĆA – Knjižica otkriva odvratne prašumske zakone iz 'Talmuda' i 'Šulhan aruha', jevrejskih jevanđelja po kojima jevreji kuju svetsku zaveru. [...] naređuju jevrejima da se ovi prema Nejevrejima služe podlostima kao što su: laž, prevara, zakidanje, krađa, kleveta, zelenaštvo, ubistvo. [...] Ovoj brošuri nije cilj da neku neosnovanu mržnju raspaljuje. Cilj joj je da naivnima i neupućenima skine koprenu sa očiju da bi se, sagledavši istinu, mogli braniti. Zato je ona potrebna svakom rodoljubu. (*Naša borba*, 28. septembar 1941.)

ČETNICI RAZBILI KOMUNISTIČKU BANDU NA JASTREPCU I UHVATILI VOĐU BANDE (*Novo vreme*, 30. septembar 1941.)

oktobar 1941.

PRVA IZJAVA NOVOG UPRAVNIKA G. JOVANA POPOVIĆA – '...Dopustilo se poslednjih godina da se na prvoj sceni u našoj zemlji jave komadi sa levičarskom tendencijom. Ti komadi, kao rezultat odvratnog vremena, zapretili su pozorištu da mu unište značaj jedne vaspitne ustanove [...] i pokušala da i njegove zidove okreće otrovom' [...] Smatrajući da je levičarska tendencija izvesnih dela najbolnija tačka ranijih repertoara, g. Popović misli da sva dela takvog smera treba nemilosrdno zbrisati s pozorišnih plakata [...] Imajući u vidu svesrdnu težnju i želju naše srpske vlade za punim oživljavanjem pozorišnog života, kao i izvanrednu predusretljivost nemačkih vlasti koje iskreno žele da u potpunosti doprinesu njegovom normalizovanju, ja sam svestan odgovornosti koju sam preuzeo primajući voćstvo Narodnog pozorišta'. (**Jovan Popović**, **upravnik Narodnog pozorišta**, *Srpska scena*, 1. oktobar 1941.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...U toku akcije čišćenja vrlo je karakterističan jedan događaj koji se desio kod Paraćina. Seljaci koje su komunisti bili zarobili i odveli u šumu uspeali su da se dobijenim oružjem oslobode, da izvrše napad i ubiju 30, a uhvate 33 komuniste. [...] Bitka kod Kijeva završena je i uspesi nemačke vojske izraženi su u cifri od 665.000 zarobljenih sovjetskih vojnika. [...] Za poslednja tri meseca Velika Britanija izgubila je preko milion tona brodovlja. (**S. D. B.** *Srpsko selo*, 4. oktobar 1941.)

DONESENA JE UREDBA I O GRAĐANSKIM PREKIM SUDOVIMA (*Srpsko selo*, 4. oktobar 1941.)

NE KLASA, NEGO NACIJA – ...Nacija je rasno-istorijska stvarnost. [...] Nacija pretstavlja ne samo rasno-istorijsku individualnost, već je nacija, odnosno njen pravno-politički izraz – država – središni interes sviju klasa i redova jedne nacije. Sve su klase zainteresovane u njenom održanju i razvoju. A samim tim, nacionalna solidarnost pretstavlja ugaoni kamen državne politike sa svojim korelatima: nacionalnom disciplinom i harmonijom klasnih interesa. (**D. LJ.** *Naša borba*, 5. oktobar 1941.)

ISPRAVKE I OBJAŠNJENJA NAŠE BORBE – ...Predsednik Narodne skupštine koji je pomenut u 4 broju *Naše borbe* [...] jeste dr Ivan Ribar, prvi

pretsednik Ustavotvorne skupštine, a jevrejin, njegov klijent, jeste Drah. [...] Dobili smo ispravku od g. Stevana Milovića [...] G. Milović kaže da nije jevrejin i da su mu svi preci 'najmanje za tri kolena unazad bili hrišćanske vere'. Kako nam g. Milović ne kaže ništa o tome da li se on pre 10 godina u Beču i ranije zvao Himelsbah, to je sasvim moguće da je Stevan Milović [...] odista pravi Stevan Milović, a ne Himelsbah, pa to ovim konstatujemo. (*Naša borba*, 5. oktobar 1941.)

ŠTA RADE JEVREJI? – Gospodine uredniče, u vašem cenjenom listu *Naša borba* pročitao sam članak g. Momčila Balića. Dozvolite mi da u vezi s tom stvarnošću, kažem i ja svoje mišljenje. [...] jevreji su nas pljačkali na sve moguće i nemoguće načine. To svi znamo. jevreji su organizovali masoneriju. jevreji su organizovali komunističke ideje. jevreji vrše sabotaze. jevreji vode komunističke bande po šumama. jevreji su najveći neprijatelji našeg naroda. jevreji su posednici 1200 kuća – palata u Beogradu. Pa šta razmišljamo? Te kuće jednom zakonskom uredbom treba da postanu državna svojina. (**M. Tomić**, *Naša borba*, 5. oktobar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Ministra pravde [...] a na osnovu Uredbe Saveta komesara [...] i Naredbe koja se odnosi na Jevreje i Cigane, stavljen je u penziju [...] Kricler dr M[...]. (*Službene novine*, 10. oktobar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Ministra pravde [...] a na osnovu Uredbe Saveta komesara [...] i Naredbe koja se odnosi na Jevreje i Cigane, stavljen je u penziju Berković B[...]. (*Službene novine*, 10. oktobar 1941.)

BRISANJE IZ ADVOKATSKOG IMENIKA – Na osnovu propisa 5 Naredbe Vojnog zapovednika u Srbiji koja se odnosi na jevreje i cigane od 30 maja 1941 godine [...] Odbor advokatske komore u Beogradu na sednici od 30 jula 1941 doneo je odluku da se iz advokatskog imenika izbrišu svi jevreji advokati pod 30 majem 1941 god, s tim, da im se u smislu [...] zakona o advokatima naknadno imenuju preuzimatelji. Kako su svim izbrisanim advokatima jevrejskog porekla imenovani preuzimatelji, to se sada, objavljuje da su poimence brisani i to: 1) Adanja dr S[...] – preuzimatelj Tasić Dragutin, 2) Albala dr J[...] – preuzimatelj Vlatković dr Danilo, 3) Alvu M[...] – preuzimatelj Todorović Čedomir...¹⁹ (**Advokatska komora u Beogradu**, *Službene novine*, 10. oktobar 1941.)

¹⁹ [sledi 55 imena "izbrisanih" advokata Jevreja i isto toliko njihovih preuzimatelja]

PRIVREDNI PREGOVORI IZMEĐU SRBIJE I HRVATSKE – Kako javljaju iz Zagreba zaključeni su s uspehom privredni pregovori koji su se vodili između Srbije i Hrvatske. Za robu koja se izvozi i uvozi između dve zemlje predviđena je minimalna carina, a sirovine i polufabrikate potrebne za industrijsku preradu, oslobađa Srbija svake uvozne carine. (*Srpsko selo*, 11. oktobar 1941.)

USTAJ I BRANI SVOJE OGNJIŠTE OD KOMUNISTIČKIH PLJAČKAŠA, RAZBOJNIKA I ODMETNIKA – Draga braćo srpski seljaci [...] I danas ne leži snaga i budućnost Srbije u iskvarenoj čaršiji već u vama, srpskim seljacima. [...] ja sam od vaše gore list. Moje je selo Orašac [...] blizu Oplenca i Topole gnezda Karađorđevića. [...] I zato pitam pre svega one koje je bezumlje zahvatilo: [...] Znete li ko vas i zašto odande nagovara da goloruki ustajete protiv okupatora, koji je bio pokazao neobičnu širokogrudost prema nama? [...] Oni što svakoga dana vreće na radiu iz Londona, Moskve, Kaira i Jerusalima. [...] Sav ološ sa Balkana, i more stranih agenata vodi te na klanicu srpski narode, a ti kao beslovesno stado ideš za njima. [...] I zato te u ime srpstva pozivam: ustaj, brani svoje ognjište od komunističkih pljačkaša, razbojnika i odmetnika [...] Sa oružjem ili bez njega udri i uništavaj crvene bandite gde ih stigneš. (**Milan Nedić**, *Ponedeljak*, 13. oktobar 1941.)

MINISTAR DR GEBELS O VASPITNOJ ULOZI NEMAČKOG FILMA – Na jednoj filmskoj proslavi Hitlerove omladine [...] u prisustvu mnogih počasnih gostiju nacionalsocijalističke stranke, državne i oružane sile, ministar Rajha g. dr. Gebels označio je nemački film kao duboko i dalekosežno nacionalno vaspitno sredstvo, pa je ukazao na izvanredno povoljni uticaj filma na duševno i duhovno formiranje nemačke omladine. [...] G. dr. Gebels je dalje rekao [...] 'Ako ova umetnost time što se po kvalitetu ne može nadmašiti, istovremeno deluje kao sredstvo vrbovanja u našu korist i u korist našeg shvatanja, to nije u našim namerama, ali se može knjižiti kao poželjni dodatak našim umetničkim uspesima'. (*Ponedeljak*, 13. oktobar 1941.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...Naši dnevni listovi tačno su konstatovali da naš narod ima dva najveća zadatka: lojalnost prema okupatorskoj vlasti [...] i uzdržavanje od svih postupaka koji bi mogli da kompromituju naš odnos prema Nemačkom Rajhu. [...] Sovjeti su u borbi oko Kijeva izgubili 1,800.000 vojnika [...] Glasovi koji se javljaju u Engleskoj

i Sjedinjenim Američkim Državama pokazuju dovoljno jasno da u tim zemljama naglo krči put saznanje da je rat na Istoku ustvari odlučen u nemačku korist. (S. D. B. *Srpsko selo*, 18. oktobar 1941.)

KOMUNIZAM NA BEOGRADSKOM UNIVERZITETU – Izišla je iz štampe knjižica [...] *'Dokumenti: Komunizam na beogradskom univerzitetu 1929–1940'*. Knjižica prikazuje s činjenicama i dokumentima u ruci razorno delovanje i razorni rad komunističke internacionale u našoj najvišoj kulturnoj i vaspitnoj ustanovi. (*Naša borba*, 19. oktobar 1941.)

NEKOLIKO KORISNIH KNJIGA – Sekcija propagande za izložbu rada masona, jevreja i komunista objavila je ovih dana nekoliko vrlo interesantnih brošura, koje treba da pročita svaki Srbin. [...] Masoni, jevreji i komunisti zajedno su pripremili uništenje svih hrišćanskih vrednosti u svetu. [...] Od objavljenih brošura na prvom mestu treba navesti *'Protokole sionskih mudraca'* [...] zatim knjigu Milorada Mojića *'Srpski narod u kandžama jevreja'* [...] Vrlo je interesantna i knjiga *'Slobodno zidarstvo ili Masonerija'* [...] *'Jevrejsko pitanje'* od Jaše Tomića [...] Objavljeno je i *'Vjerezakonsko učenje Talmuda'* od Vase Pelagića i ispovest Karla Čapeka *'Zašto nisam komunista'*. Sve su ove brošure danas vrlo aktuelne i vrlo korisne svakom probuđenom i osvešćenom Srbinu. (*Naša borba*, 19. oktobar 1941.)

OSNOVNA UREDBA O UNIVERZITETU – ...§ 1. Univerzitet, sa sedištem u Beogradu [...] pod neposrednim [je] nadzorom Ministra prosvete. [...] § 27. Jevreji i Cigani ne mogu biti slušaoci Univerziteta (visokih škola). [...] Ova Uredba stupa na snagu danom obnarodovanja u *Službenim novinama*. (Milan Nedić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, M. Radosavljević, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olćan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r. *Službene novine*, 21. oktobar 1941.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...Bitke kod Vjazme i Brjanska donele su skoro 700.000 zarobljenika. (S. D. B. *Srpsko selo*, 25. oktobar 1941.)

CRVENE ZASTAVE NOSE CIGANI (*Naša borba*, 26. oktobar 1941.)

UREDBA O ISPLATI DODATKA NA REDOVNE MESEČNE BRUTO PRINADLEŽNOSTI IZVRŠNIM ORGANIMA KOJI SE UPOTREBLJUJU PROTIV KOMUNISTA – § 1 Do regulisanja opštih prinadležnosti svih lica u državnoj službi primaće izvršni organi upotrebljeni protiv komunista 50%-tni dodatak na svoje redovne mesečne bruto prinadležnosti. (Milan

Nedić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, M. Radosavljević, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olćan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r. *Službene novine*, 28. oktobar 1941.)

novembar 1941.

SKINITE CRVENU KOPRENU S VAŠIH OČIJU I POLOŽITE ORUŽJE (Milan Nedić, govor na radiju, *Ponedeljak*, 3. novembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Ministra narodne privrede [...] penzionisana je Kon H[...] profesor [...] na osnovu Naredbe vojnog zapovednika [...] koja se odnosi na Jevreje i Cigane a po prethodnom sporazumu sa Komesarom Ministarstva finansija. (*Službene novine*, 4. novembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Ministra narodne privrede [...] penzionisan je Maksimović M. I[...] profesor [...] na osnovu Naredbe [...] koja se odnosi na Jevreje i Cigane [...] a po prethodnom sporazumu sa Komesarom Ministarstva finansija. (*Službene novine*, 4. novembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Ministra narodne privrede [...] penzionisan je Poljokan L[...] profesor [...] na osnovu Naredbe [...] koja se odnosi na Jevreje i Cigane. (*Službene novine*, 4. novembar 1941.)

GOVOR VOĐE RAJHA SVOJIM STARIM DRUGOVIMA U MINHENU. SADA SE ODLUČUJE SUDBINA EVROPE ZA IDUĆIH HILJADU GODINA (*Ponedeljak*, 10. novembar 1941.)

TRI MOMENTA IZ GOVORA VOĐE RAJHA KOJI SU NAROČITO ZNAČAJNI ZA NAS – Za nas Srbe moraju biti naročito važna tri momenta iz govora koji je Vođa velikog nemačkog naroda održao pred svojim starim drugovima u borbi. Prvo, apsolutna sigurnost u pobedu, koja proizlazi iz njegovih rači i koja [...] dokumentuje da je već pala odluka u bitci za Evropu na Istoku. Iz upečatljive cifre od 3,6 miliona zarobljenika možemo najbolje da vidimo kakvi su tamo uspesi izvojevani i, istovremeno, kakva je opasnost otklonjena. Ta opasnost ugrožavala je i Srbiju. U istoj meri kao i na Istoku vrši se sada i kod nas pokušaj da se u našoj zemlji stvori ognjište nereda, koji su organizovali jevreji, cigani i propali elementi, protiv pravih interesa srpskog naroda. Na drugom mestu, reči Vrhovnog zapovednika

velikonemačke oružane sile stavljaju nam do znanja šta nam pretstoji ako sami najbrže ne savladamo te komunističke kliconoše kuge i njihove trabante. [...] U svom govoru nam se, najzad, obraća i Vođa Nove Evrope koja će biti izgrađena na pravednijem poretku, koja će zaista osloboditi ovaj kontinent i dovesti do srećnijeg života. Imati udela u izgradnji tog poretka mora da bude najviši cilj svakog pravog srpskog rodoljuba. (**Agencija Rudnik**, *Ponedeljak*, 10. novembar 1941.)

ANTIMASONSKA IZLOŽBA KAO VASPITNO NACIONALNO SREDSTVO – Izložba rada masona, jevreja i komunista u Garašaninovoj br. 8 sve više se afirmira kao jedinstveni instrument ne samo radi obaveštavanja naše javnosti, nego i kao sredstvo nacionalnog poučavanja, obučavanja i vaspitanja. To ne kažemo mi, njeni skromni i anonimni organizatori, već to neprestano i svuda govore one grdne mase posetilaca čiji se broj približava cifri od 30.000. Znamo mi vrlo dobro da je u početku ova tvorevina srpskih nacionalista nove orijentacije bila posmatrana kod jednih sa ironičnom porugom, a kod drugih sa puno strepnje što će se na očigledan način raskrinkati naša žalosna prošlost. [...] Pišući toliko o masoneriji, jevrejstvu i komunizmu – još mnogo pre no što su nam oni došli glave – mi smo istinski želeli da se naša javnost upozna sa ovim nesrećnim tuđinskim tvorevinama, pa da tako pripremljena, bude osposobljena da u datom trenutku ustane protiv njih i spreči katastrofu našeg naroda. [...] Danas pak pod izmenjenim prilikama, mi smo svoja pisanja i usmena poučavanja, dopunili i jednom velikom Izložbom, koja na najjednostavniji način dokazuje kome smo robovali [...] I narod, danas to gleda i saznaje. A ne samo to, nego iz svoga opravdanog revolta izvodi još i potrebne zaključke. A ti zaključci sledeći su: 'Zbog ovih i ovakvih propali smo. Nećemo ih ostaviti nekažnjene'. [...] Zato on krikom blagorodnog čoveka neiskvarenog morala uzvikuje po hiljadu puta dnevno [...] 'Zašto sve to nismo znali ranije? Zašto smo to dopustili? Krivci moraju biti kažnjeni! Zašto nas naša inteligencija nije na vreme obavestila'. [...] Jest, ali inteligencija je baš i bila najveći krivac. Ona je ustvari i presadila iz inostranstva masoneriju i komunizam; ona je najviše i favorizirala jevreje kod nas. Počev od gimnazije pa preko svih viših škola do Univerziteta, ta naša inteligencija zaboravila je sv. Savu [...] i prigrllila izvesne strance bez nacionalnosti, bez vere i porekla! Profesori su prednjačili, učenici su sledovali; i danas se ti učenici tuku po srpskim šumama za tuđe ideale! [...] Njih nisu dirnule tolike pogibelji srpskoga življa po raznim našim

krajevima i gradovima. Ali ih je mnogo dirnulo hapšenje njihovih jednomišljenika kao taoca, kao garantije za mir i red u zemlji. [...] Uostalom, zar se može tvrditi da nekoliko stotina takvih privilegisanih narodnih izdajnika čine Srpstvo ili njegovu inteligenciju? Ako je to tako onda nam takva inteligencija ne treba. Ali srećom nije tako jer prava srpska inteligencija još nije dobila mogućnosti da se čuje i na delu vidi. (**dr Lazar Prokić**, *Ponedeljak*, 10. novembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Zamenika Komesara Ministarstva finansija [...] a na osnovu Naredbe Vojnog zapovednika u Srbiji koja se odnosi na jevreje i cigane udaljeni su iz državne službe sa danom 30 aprila 1941 godine: Papo S. J[...], Bahar I. J[...], Levi I. E[...], Kajon S. J[...], Alatarac H. Š[...], Feldbauer A. P[...], Glazberg J. K[...], Baruh S. L[...], Josifović S. D[...], Atlas M. Š[...], Pinto J. A[...], Špigl S[...]. (*Službene novine*, 14. novembar 1941.)

PROMENA IMENA MESTA – Po molbi Odbora Opštine Banatski Karlovac [...] rešavam: Da se dosadanje ime mesta Banatski Karlovac, Sreza belocrkvanskog, Dunavske banovine promeni u 'Karlsdorf'. (**Milan Nedić s. r.** *Službene novine*, 14. novembar 1941.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...Ministar narodne privrede g. Mihailo Olčan održao je nedavno govor na beogradskoj radiostanici. [...] G. ministar je jasno istakao da se naš narod trezni, pošto je uvideo podlu rabotu Londona. Isto tako je naročito tačno da London dobija u srpskom narodu neprijatelja kakvog nikada nije imao. [...] Kad se naši ljudi jednom vrata s posla u Nemačkoj oni će biti nosioci prave civilizacije i jednog boljeg života kako na poslu tako i na domu. Njihovo bavljenje u Nemačkoj jeste najbolja škola života i rada. [...] Vođa Rajha objasnio je da je osujećen englesko-sovjetski napad na Evropu i da se na Istoku bori čitava Evropa [...] Cifra od preko 3,6 miliona zarobljenika na Istoku najbolje govori o veličini uspeha koje je nemačka armija postigla u toj borbi. (**S. D. B.** *Srpsko selo*, 15. novembar 1941.)

UGUŠIVANJE KOMUNISTIČKE PROPAGANDE – ...Seljaci se konačno svugde organizuju protiv odmetnika i sami uspostavljaju red. Juče je došao sa Rudnika i gostioničar koji je bio kad partizana desetar. Doveo je celu svoju desetinu i predao dobrovoljcima. (**Vladan Bijelić**, *Ponedeljak*, 24. novembar 1941.)

UBIJENO 18 KOMUNISTA KOD SELA RANILOVIĆA – U selu Raniloviću razbijena je jedna komunistička banda od strane srpskog oružanog odreda iz sela Venčana. Ovom prilikom ubijeno je 18 komunista a ostali su se razbegli. Srpski oružani odred nije imao gubitaka. (*Ponedeljak*, 24. novembar 1941.)

HVATANJE KOMUNISTIČKIH KURIRA (**B. Karapandžić**, *Ponedeljak*, 24. novembar 1941.)

decembar 1941.

SREĆNA POSETA – U našu sumornu atmosferu prodro je jedan topli zrak radosne nade [...] Gospodin ministar unutrašnjih poslova Milan Aćimović govorio je u subotu 29 novembra, uveče o svojoj poseti našim zarobljeničkim logorima u Nemačkoj. [...] Blagodareći naročitoj pažnji i očitij ljubaznosti nemačkih vlasti, g. Aćimović je mogao da obiđe naše zarobljenike [...] Otuda amo prenesena je, vernim i blagorodnim tonom g. Aćimovićevog glasa i govora, jedna plemenita misao naših dragih zarobljenika [...] Nemoguće je bilo naći podesniju ličnost koja bi, kao g. Aćimović, mogla tako iskreno i toliko usrdno da obavi ovu korisnu posetu od srca srcu [...] Gledajući žurno napred i videći u našem današnjem sutonu svetlu varnicu, iskresanu na pobedničkom nemačkom tlu i srpske duše, mi zahvaljujemo budnoj zarobljeničkoj svesti i stalno bdijućoj misli g. Aćimovića. (**R.** *Ponedeljak*, 1. decembar 1941.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...U zemlji, rasturanje i poslednjih komunističko-odmetničkih gnezda u Užicu, Čačku [...] U tom slučaju ne radi se samo o popravci opšteg našeg unutrašnjeg stanja, već i o jednom prilogu koji Srbija daje Novoj Evropi. (**S. D. B.** *Srpsko selo*, 6. decembar 1941.)

ODNOS MUŽA PREMA SVOJOJ ŽENI – Dužnost muža prema svojoj ženi je zaštita. Pošto je on starešina porodice, on je prirodni zaštitnik svoje žene i kao takav dužan je da radi ako hoće da bude poštovan i slušan. Muž treba da štiti svoju ženu ne samo u materijalnom nego i u moralnom pogledu. On, treba da bude, u neku ruku, njezin učitelj i vaspitač. Prema tome žena je dužna da svom čoveku odaje ono poštovanje kao što ga valjan

učenik odaje svom dobrom i čestitom učitelju. Muž više nije gospodar svoje žene, niti je ona njegova robinja, ali muž jeste i ostaće glava porodice, koji štiti mir i red na domaćem ognjištu. (*Srpsko selo*, 6. decembar 1941.)

SUNCE NA HORIZONTU – Srbi, hajdete sa mnom, budućnost je naša. Pojavljuje se Sunce na horizontu, ako je još zubato, ipak je Sunce. Lažu vas doušnici, koji vam stalno šapuću kako su nam Nemci najveći neprijatelji i kako hoće da nas istrebe, rasele i upropaste. Vi ne znate istoriju, ali ja vam velim da je njihov osećaj pravičnosti vrlo blizak našem. Treba samo da pokažemo svu svoju dobru volju i gotovost u pogledu zavođenja reda i rada na našoj obnovi. Uveren sam da tada veliki nemački Rajh neće nam uskratiti mogućnost da i mi damo svoj prilog novom evropskom poretku. Nemačka nije bila naš neprijatelj. Ona to nije ni danas i zavisi od nas da ne bude ni sutra. [...] Poklonite mi i nadalje veru, da vas Vlada narodnog spasa povede srpskim nacionalnim putem [...] Vaistinu vam kažem: samo taj put vodi nas danas, sreći, lepšoj budućnosti i večitom životu Srbadije. (**Milan Nedić**, *Naša borba*, 7. decembar 1941.)

DEKRETI – Odlukom Pretsednika Ministarskog saveta [...] a na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih [...] a na predlog Ministarstva pravde – otpušten je iz državne službe, bez prava na otpusnicu [...] Đokić M[...] državni tužilac. (*Službene novine*, 12. decembar 1941.)

DEKRETI – Odlukom Pretsednika Ministarskog saveta [...] a na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih [...] otpušten je iz državne službe, bez prava na otpusnicu [...] Lukić B[...] sudija. (*Službene novine*, 12. decembar 1941.)

DEKRETI – Rešenjem Ministra pravde [...] a na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih elemenata iz javne službe [...] otpušten je iz državne službe Nikolić D[...]. (*Službene novine*, 12. decembar 1941.)

POGLAVNIK SE OPRAŠTA SA HRVATSKIM DOBROVOLJCIMA – Državni poglavar oprostio se danas na istoriskom Markovom trgu sa hrvatskim dobrovoljačkim bataljonom koji će se u okviru italijanskih formacija boriti na istočnom frontu. (*Ponedeljak*, 15. decembar 1941.)

RAZBIJENA JOŠ JEDNA KOMUNISTIČKA ČETVORKA (*Ponedeljak*, 15. decembar 1941.)

NEUSPEO POKUŠAJ BEKSTVA KOMUNISTA PREKO DRINE – ...Zabeleženi su slučajevi gde su nudili seljacima čitave štosove hiljadarki samo da ih splavom prebace u sigurnost. Međutim, seljacima je već odavno jasno da pred sobom imaju potučenu vojsku komunističkih agitatora koja više nije sposobna za otpor. Čim naiđu begunci, seljaci ih dočekuju i mlate motkama, uništavajući na taj način jedno veliko narodno zlo. Tako je jedna grupa pokušala da se mnogobrojnim splavovima prebaci preko Drine kod Bajine Bašte. Međutim, tu se našao sa većim odredom major Jezdimir Dangić [...] Kako je u poslednjem trenutku javljeno tajanstveni dr. Tito i veća grupa begunaca opkoljeni su od Dangićevih odreda i njihovo se hvatanje očekuje svakog časa. (*Ponedeljak*, 15. decembar 1941.)

SELJACI POMAŽU ČIŠĆENJU KOMUNISTA – Jedna grupa komunista bežeći iz zapadne Srbije ispred patrola srpskih oružanih odreda stigla je u sela Miličiniće i Osladiće u pocerskom srezu, pokušavajući da se sakrije, ali su seljaci primetili bandite i odmah ih napali. Uspeli su veći deo da pohvataju, a nekoliko su ih i ubili. Sve uhvaćene komuniste seljaci su predali vlastima. (*Ponedeljak*, 15. decembar 1941.)

UREDBA O UVOĐENJU NACIONALNE SLUŽBE ZA OBNOVU SRBIJE – ...čl. 3. Od obaveze nacionalne službe su izuzeti: [...] jevreji, cigani i ona lica, koja ne uživaju građanska časna prava. (**Milan Nedić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, M. Radosavljević, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olćan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r.** *Službene novine*, 16. decembar 1941.)

POZORIŠNI LJUDI O SRPSKOJ POZORIŠNOJ KULTURI – ...Ovo sistematsko rušenje istinske literature povuklo je sa sobom i umetnički pad Kuće [...] S druge strane, koterije, obojene raznim judo-masonskim i komunističkim otrovima, koje su suvereno htele i nažalost uspevale da vladaju našom književnom i umetničkom pijacom, rušile su svesno zdravu i istinsku literaturu, ubijale u klicama ispravan nacionalni život [...] Današnje Srpsko narodno pozorište oglasilo je zvonom početak jedne nove ere [...] Danas, sa novim pogledima, u stvaranju nove Evrope, novoga sveta, ono je od preke potrebe narodima. (**Jovan Popović**, *Srpska scena*, 16. decembar 1941.)

POZORIŠNI LJUDI O SRPSKOJ POZORIŠNOJ KULTURI – ...S moje strane neka se i ovim povodom čuje ono što sam 20 prošlih godina uzalud

govorio: svoju *misiju nacionalnu*, prvoboračku, *naše Pozorište nije ispunilo* [...] *laž* je da se na tom našem teatru znalo šta je nacionalno-kulturna politika; *laž* je da se na tom teatru cenio njegov nacionalni repertoar; [...] *laž* je da se na tom pozorištu radilo za narod i njegovu istinsku kulturu; [...] Bili smo i kroz Pozorište robovi duhovne dekadencije evropske, ili robovi razornog anarho-boljševizma. [...] Na toj sceni koja je robovala svemu i svakom, samo se stidela da se potčini moralnom zakonu srpske kulture, – na toj sceni domaći pisac bio je, razume se, prolaznik. [...] Samo ako je, na štetu ukusa, pristao da bude klovn ili se šegačio sa samim sobom [...] on je bio primljen bolje jer je time zajedno s drugima pristao da saraduje na rušenju smisla narodnog državnog pozorišta. Dobio je za nagradu jevtin i vulgaran grohot smeha od gomila na bespuću [...] Istinsko i istinito srpsko pozorište, mora biti radna zajednica umetnosti u kojoj se ni na čem drugom ne radi no na podizanju srpskog shvatanja i pogleda na svet. (**Vladimir Velmar-Janković**, *Srpska scena*, 16. decembar 1941.)

NAŠ ANSAMBL NA ANTIMASONSKOJ IZLOŽBI – U sredu, 10 o.m. u 10 časova pre podne, posetio je celokupni naš ansambl, dramski, operski i baletski Antimasonsku izložbu. S ansamblom je posetilo izložbu i sve činovničko osoblje pozorišne administracije. Ansambl i činovništvo vodio je g. Jovan Popović, upravnik Srpskog narodnog pozorišta, s područnim šefovima, direktorima Drame i Opere g.g. B. Jevtićem i Svet. Nastasijevićem, šefom Baleta g. Velizarom Gođevcem, generalnim sekretarom g. N. Trajkovićem, sekretarom uprave g. M. Vasićem, i sekretarima Drame i Opere g.g. Sl. Jovanovićem i R. Vestermajerom. [...] Na naše umetnike ostavili su snažan utisak mnogobrojni dokumenti ove izložbe koji daju jasnu sliku intimne sprege komunizma sa judo-masonstvom, dvaju tamnih svetsko-političkih faktora ogromnih razmera i moći koji su i našu lepu zemlju doveli na ivicu propasti. [...] Naš ansambl blagonaklono je pratio na izložbu g. dr Lazar Prokić šef Aktivne propagande u Odeljenju za propagandu Pretsedništva srpske vlade, pisac jedne studije o poraznom uticaju jevrejstva na naš politički i privredni život poslednjih dvadeset godina. (*Srpska scena*, 16. decembar 1941.)

LEBANE I OKOLINA OČIŠĆENI SU OD KOMUNISTA – ...Pre nekoliko dana upućen je jedan odred sastavljen od srpskih dobrovoljaca i četnika u cilju gonjenja komunističkih bandi koje se nalaze u begstvu. [...] Povlačeći se dalje prema planini Kukavici, komunisti su ostavili 100 mrtvih

i veliki broj ranjenih. Na strani četnika i dobrovoljaca bilo je 12 ranjenih. [...] Među ubijenim i ranjenim komunistima u toku ovih borbi primećen je veliki broj Bugara. (**St. Živković**, *Ponedeljak*, 22. decembar 1941.)

POGIBIJA KOMUNISTA NA GOČU (*Ponedeljak*, 22. decembar 1941.)

KOMUNISTIČKI VOĐA PETAR NIKOLIĆ, PROFESOR IZ BEOGRADA UBIJEN (*Ponedeljak*, 22. decembar 1941.)

POGIBIJA JOŠ DVOJICE BANDITA (*Ponedeljak*, 22. decembar 1941.)

ANTIKOMUNISTIČKO PREDAVANJE U OSMOJ MUŠKOJ GIMNAZIJI – Učenicima Osme muške gimnazije i njihovim roditeljima održali su direktor gimnazije i profesori antikomunistička predavanja. Na zboru đачkih roditelja [...] govorio je direktor gimnazije g. Velimir Stefanović. Profesori g. Života Filipović i Ilija Radulović održali su predavanja učenicima viših i nižih razreda gimnazije. (*Ponedeljak*, 22. decembar 1941.)

OPŠTINSKA UVERENJA O DOKAZIVANJU ARIJEVSKOG POREKLA DRŽAVNIH SLUŽBENIKA NE PODLEŽE TAKSI – Povodom postavljenog pitanja da li državni službenici prilikom pribavljanja dokaza o svom arijevskom poreklu, svoje žene i predaka, podleže plaćanju takse za odnosna opštinska uverenja, Odeljenje poreza Ministarstva finansija [...] daje sledeće objašnjenje: [...] ne podleže plaćanju ni državne ni opštinske takse uverenja, kojima se od strane opštinskih uprava dokazuje arijevsko poreklo državnih službenika, njihovih supruga i predaka. (**Iz Odeljenja poreza Ministarstva finansija**, *Službene novine*, 23. decembar 1941.)

SLUŽBENA SAOPŠTENJA O OPŠTINSKOJ UPRAVI – ...11 aprila 1941 napustio je Beograd pretsednik Beogradske opštine g. Dobrivoje Lazarević, a vršenje dužnosti pretsednika prepustio je Potpretsedniku g. Ivanu Milićeviću. 12 aprila t.g. ušla je nemačka vojska u Beograd i u 5 časova posle podne istog dana predao je g. Milićević, kao v.d. Pretsednika, Opštinu grada Beograda [...] pukovniku g. Tusenu. [...] 7 maja 1941 razrešen je dužnosti Pretsednika Beogradske opštine g. Lazarević T. Dobrivoje, a istim rešenjem određen je g. Jovanović Lj. Dragomir, Upravnik grada Beograda, da pored svoje redovne dužnosti [...] otpravlja do dalje naredbe i poslove Pretsednika Opštine grada Beograda. [...] 19 juna 1941 razrešen je dužnosti Pretsednika Beogradske opštine g. Jovanović Lj. Dragomir, zadržavajući i dalje položaj Upravnika grada. [...] 19 juna 1941

postavljen je za prvog Potpretsednika Opštine grada Beograda g. dr Stojadinović Miloslav [...] Za drugog Potpretsednika Opštine postavljen je istim rešenjem g. Milićević Ivan [...] Rešenjem Ministra unutrašnjih poslova od 10 septembra 1941 postavljen je za Pretsednika Beogradske opštine g. Dragomir Lj. Jovanović, Upravnik grada Beograda [...] G. dr Miloslav Stojadinović [...] ostao je kao prvi Potpretsednik, a g. Ivan Milićević zadržao je isti položaj drugog Potpretsednika. (*Opštinske novine*, 25. decembar 1941.)

UREDBA O PRIMENI JAVNE TELESNE KAZNE NA LICA KOJA SPEKULATIVNIM PUTEV NEOPRAVDANO PODIŽU CENE ŽIVOTNIM NAMIRNICAMA – ...član 5 Telesna kazna batinanja može se izreći od 5–25 udaraca štapom po zadnjem delu tela – debelom mesu. Čim se kazna izreče ona se i izvršuje javno. Član 6 Telesna kazna može se izreći i izvršiti nad licima oba pola od 16 do 65 godina starosti. (**Milan Nedić, M. Aćimović, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, M. Radosavljević, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olčan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r.** *Službene novine*, 26. decembar 1941.)

POGIBIJA KOMUNISTA NA PLANINI PASJAČI – ...Na Pasjači je razbijena banda Nikodija Stojanovića [...] koji je hteo sa 50 svojih bandita da pomogne ugroženom komunističkom štabu koji su četnici potpuno razneli bombama i mitraljeskom vatrom. U borbi je poginuo i sam vođa bande učitelj Stojanović, a osim njega pobijeno je 118 bandita. (*Ponedeljak*, 29. decembar 1941.)

KOD LEBANA UBIJENO 110 BANDITA – ...pre nekoliko dana odred dobrovoljaca i četnika naišao je na grupu komunista koja se nalazi baš prilikom deljenja ručka i rasterala ih. Goneći bandite u stopu ka podnožju planine Kukavice pobijeno je 30 komunista. Karakteristično je da se kod velikog broja komunista nije uopšte zateklo oružje a izgleda da im je potpuno nestalo i municije. (**St. Živković**, *Ponedeljak*, 29. decembar 1941.)

ČIŠĆENJE BANDITA U OKOLINI PETROVCA – ...Interesantno je spomenuti da je ovu bandu rasterala jedna grupa seljaka od svega sedam ljudi što dovoljno ilustruje kukavičluk komunista [...] Jedan deo odbeglih bandita sačekali su odredi pukovnika Babića kod sela Dobre i ubili 12 komunista, a jedna manja grupica razbijena je u okolini Golupca kojom prilikom je ubijeno 7 bandita. (*Ponedeljak*, 29. decembar 1941.)

UHVAĆEN JEVREJIN MIKA BENVENISTI – Policija u Mladenovcu uspela je da uhvati i otkrije jednog od onih mnogobrojnih 'Srba' koji su letos i jesenas vodili tobože neku oslobodilačku borbu u Srbiji. Reč je o jednom licu koje je imalo legitimaciju na ime Petrovića Jovana [...] Ovaj tobožnji Petrović priznao je da je on ustvari Jevrejin Benvenisti Mika, studet tehnike iz Beograda, čiji je otac imao konfekciju u Kralja Milana ulici, prekoputa Oficirske zadruge. (**DDer.** *Ponedeljak*, 29. decembar 1941.)

1942.

januar 1942.

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...Ova godina donela je još jedan važan momenat: propadanje Engleske. [...] Evropske zemlje okupljene oko Nemačkog Rajha svesne su da je odluka u ovom ratu već pala. Odluka se sastoji u pobedi sila novog poretka nad sistemom koji pretstavlja eksploataciju naroda i stalni nemir u svetu. (**S. D. B.** *Srpsko selo*, 3. januar 1942.)

RADNIK U NOVOJ SRBIJI – Borba radnika protiv kapitala, koju predvode boljševici, jevreji, to je borba protiv svega onoga, što je duhovno i nacionalno. [...] Od kako je u Srbiji počela svoje razorno delovanje Treća internacionala tzv. 'jevrejska kuga', kako radnici, tako i mnogo veći deo inteligencije postali su slepo oružje u rukama svakog onoga ko je za ubijanje i rušenje društva i države. (**Nikola Rakić**, *Naša borba*, 4. januar 1942.)

IDEJA POBEĐUJE ARMIJU BEZ IDEJE – Možemo da se divimo genijalnim pokretima nemačkih armija u sjajnim operacijama protekle godine, možemo da se divimo operaciskim manevrima, punim smelosti i veštine, možemo da se divimo kvalitetu ratne tehnike nemačke vojske [...] možemo da se divimo ogromnoj izdržljivosti mišića nemačkih vojnika u bitkama i marševima, ali na prvom mestu moramo da se divimo duhu tih vojnika, koji pobeđuje sve prepreke [...] Pobeđuje snaga duha, a snaga je na strani država Trojnog pakta, što su one dokazale poredama u toku protekle godine. Nova godina će biti godina odlučnih pobeda snaga nesalomljivog

duha, koje predvodi u Evropi Nemačka, a u Aziji Japan. (M. Milić, *Naša borba*, 4. januar 1942.)

DUH SVETUZARA MARKOVIĆA – ...Dosta je i ovoliko pa da se vidi duh Svetozara Markovića, duh mržnje, ismevanja, rušilačkog revolta. Takav je duh njegov, bez ikakve veze sa nacijom, nacionalnim duhom, nacionalnom istorijom, nacionalnom stvarnošću. Duh njegov – duh nihilizma, koji je čas otvoreno čas prikriveno, derao narodnom dušom destruirajući njene osnove. [...] On je kao crv grizao narodno stablo, dok ga nije potpuno nagrizaio. [...] Naš marksizam – tragični recidiv duha Markovićevo! Propasti naše države zaista je prethodio propast samog narodnog bića. Klica toga procesualnog raspada leži u duhu političkog i kulturnog varvarizma koji je kroz duh Svetozara Markovića predat u zlo nasleđe nacionalnoj državi. (dr Dimitrije Najdanović, *Naša borba*, 4. januar 1942.)

STARI I DANAŠNJI BEOGRAD – Nekadašnji stari, veliki i svetli Beograd izgrađivao je srpski nacionalni duh, on je oplemenjivao našu nacionalnu dušu [...] Beograd je postao duhovni vođa, jer su u njemu taj duh i tu dušu izgrađivali i negovali Srbi iz svih srpskih zemalja. [...] Tim vrednostima nacionalne kulture dao je Beograd više nego ijedan drugi naš grad, jer je Srbija hranila raso, etnički i duhovno Beograd [...] To su bili nacionalni usponi Srbije i Beograda, iz kojih je svetleo duh jednog malog, ali promislom Božjim obdarenoga naroda. [...] Posle 1918 [...] Beograd su osvojile i okupirale internacionale. Jevreji, slobodni zidari, komunisti, 'narodnofrontovci' pleli su niti internacionalnih mreža u Beogradu, gušili duhovni život njegov, tlačili visoke vrednosti naroda [...] I pala je tama i zaoblačilo se duhovno nebo nad Beogradom i srpskim narodom. Beograd je postao tuđ duši narodnoj [...] Beograd je opasnom nizbrdicom sunuo u provaliju. [...] Beograd prestaje biti duhovno središte jednog naroda, on [...] podiže barikade na univerzitetu [...] Beograd ništi svoj lik duhovni, prima varvarsku dušu, usvaja duh grube sile i mučkog rušioaca. Omladina u Beogradu besni protiv budućnosti svoga naroda i zbunjuje ga tuđim mislima rušilačkog besa [...] Beograd zaboravlja etničku i rasnu povesnicu svoga naroda [...] To 'novom' Beogradu ne znači ništa, jer je njega zasenila i opsenila, zaglušila i obezdušila međunarodna, slobodnozidarska i komunistička misao, njega je zanela i zavela 'narodnofrontovska' misao o pravima čoveka i klasa [...] Beograd prvi mora da zakorači putem

ozdravljenja. [...] I zaista prvi zračak sunca, koji se probio kroz natmureno i naoblačeno nebo srpskog Beograda, bila je omladina [...] Kad je otadžbina kroz usta Milana Nedića pozvala u borbu na smrt i život protiv rušenja i samouništenja 'partizanskih' bandita, ta je omladina osnovala dobrovoljačke odrede. [...] oni su prinostili mlade živote svoje na žrtvu i postali prekretnica u gonjenju razjarene 'partizanske' zveri. [...] Izgrađivanje i podizanje novog narodnog duha, koji će počivati na rasnim i etničkim osobinama srpskog naroda [...] to su najbliži i najhitniji zadaci nove omladine. (dr Stevan Z. Ivanić, *Naša borba*, 4. januar 1942.)

JEVREJI U JAVNOM ŽIVOTU SAD (Milorad Mojić, *Naša borba*, 4. januar 1942.)

ŠTAMPA U RUKAMA ILI POD UTICAJEM JEJREJA (inž. Milosav Vasiljević, *Naša borba*, 4. januar 1942.)

TIP JEJREJINA KROZ PRIZMU VELIKOG ENGLESKOG ROMANOPIŠCA (prof. Aleksandar Milićević, *Naša borba*, 4. januar 1942.)

REPERTOAR BIOSKOPA – 'Slavija' danas u 10.30, ½ 2, ½ 4, ½ 6 č. Veličanstven i raskošan božićni program! Raskošna muzička šlager opereta, prepuna opojnih pesama, divnih šlagera, ljubavi i vedrine. 'SAMO TI...' U glavnim ulogama: Dora Komar, Johanes Hesters, Paul Kamp. Film tempa, divnih žena, burnog humora i veselja. Dodatak: premijera najnovijih vesti sa istočnog fronta. [...] 'Union' danas u 10.30, 3 i 5 časova. Urnebesna komedija o jednom lakomislenom bankaru i zlatnoj devojci koja ga svojom ljubavlju spasava od bankrotstva. 'ZAR TAKO VERONIKA?' U glavnim ulogama: Gusti Huber i Volf Albah Reti. Bura od smeha! Bezbroj komičnih zapleta! Dodatak: premijera najnovijih vesti. (*Naša borba*, 4. januar 1942.)

REKLAME – IZDANJA 'ZBORA': 'Križa demokratije' – inž. M. Vasiljević [...] 'Komunisti na beogradskom univerzitetu' [...] 'SSSR kao oruđe jevrejstva' – N. P. Radulović [...] 'Zakoni i dela jevreja' – M. Mojić [...] u štampi: 'Komunisti protiv Jugoslavije' od S. Lj. Nedeljkovića. (*Naša borba*, 4. januar 1942.)

BEOGRAD JE SVEČANO I UZBUDLJIVO PROSLAVIO BADNJAK – ...Mnogo je sveta bilo izišlo na ulice da vidi i pozdravi badnjačku povorku, koju je ove godine činila žandarmerija i državna policajska straža. [...] Pretsednik vlade dočekao je badnjak pred kućom, gologlav [...] Kada se povorka zaustavila, upravnik grada i pretsednik Beogradske opštine g.

Drag. Jovanović, poneo je badnjak do pretседnika vlade g. Nedića, i predajući mu ga rekao: [...] 'pozdravljam u vama, Gospodine Pretседniče, prvoborca za obnovu Velike Srbije i za obnovu srpskoga naroda'. Trenutak je bio izvanredno i svečan i potresan. Golglav svet u dubokoj tišini, pobožno je pratio lepi narodni običaj [...] Pretседnik vlade, prihvatajući badnjak, posuo je badnjačara pšenicom i kukuruzom i, očito, veoma uzbuđen, zahvalio je g. Jovanoviću [...] Posle toga povorka je krenula preko Slavije, u Molerovu ulicu, pred stan ministra unutrašnjih poslova g. Milana Aćimovića. [...] I tu su izmenjene tople i uzbuđljive čestitke, koje su prisutne ganule do suza. [...] Bilo je suza, molitvi, blagosiljanja i želja. Muzike su svirale naizmenično, srpsku himnu, rodoljubive pesme i molitve. [...] Pred kućom g. Drag. Jovanović sačekao je badnjačare. Posuo je žitom pukovnika g. Radulovića komandanta gradske policijske straže [...] g. Radulović mu je uputio ove reči: 'Gospodine upravniče, Vama koji ste hrabro uzeli i visoko digli srpsku zastavu za spas i obnovu Srpstva, vama kao neustrašivom pravoborcu, za čijim stopama mi svi stupamo, čestitam badnjak [...] Svršetak ove nezaboravne svečanosti bio je u Dušanovoj ulici u zgradi Komande i kasarne državne policijske straže. Tamo su badnjačare sačekali članovi vlade g.g. Aćimović, Kostić, Olćan, komandant žandarmerije diviziski general g. Radovanović, [...] Drag. Jovanović, pukovnik g. Babić. (*Kolo*, 10. januar 1942.)

MINISTAR UNUTRAŠNJIH POSLOVA G. MILAN AĆIMOVIĆ PRIČA ZA ČITAOCE KOLA O SVOJOJ UZBUĐLJIVOJ POSETI SRPSKIM ZAROBLJENIČKIM LOGORIMA U NEMAČKOJ – ...Naši vojnici su dobro obučeni. Odelo im je lepo očuvano, i obuča. Većina [...] radi i dobro se hrani. Svaki, pored postelje ima i po tri topla ćebeta. [...] Ručao sam kod komandanta logora. [...] Opraštajući se sa našima, krio sam suze. Krili su ih i oni. [...] Savladao sam se i rekao: 'Braćo, ja sada polazim'. Glas me je izdao [...] Major g. fon Keler, moj ljubazni pratilac, stajao je kraj mene i sam duboko potresan. To uzbuđenje pročitao sam i na liku komandanta logora [...] Glasom u kome je bilo puno topline, puno čovečnosti, komandant logora mi kaže da će i dalje, i od srca, ulagati sve napore i svu svoju brigu da zarobljenicima bude dobro. (**Milan Aćimović, novinar Mića Dimitrijević**, *Kolo*, 10. januar 1942.)

MINISTAR [...] MILAN AĆIMOVIĆ PRIČA ZA ČITAOCE KOLA [...] NASTAVAK – ...O higijeni koja vlada u nürnbergskom logoru mogu

samo najpohvalnije da se izrazim. I o svemu drugom. Naši su utopljeni dobro. Greju se, negovani su brižljivo i s puno pažnje. (**Milan Aćimović, novinar Mića Dimitrijević**, *Kolo*, 16. januar 1942.)

UPUTSTVO O ISPLATI POMOĆI [...] – ...3. pravo na pomoć pripada porodicama samo onih jevreja i cigana koji su u zarobljeništvu i koji su rođeni na teritoriji Srbije iz 1914 godine. U koliko je pak priznata pomoć i porodicama jevreja i cigana čiji su hraniooci rođeni izvan teritorije Srbije iz 1914 godine ima im se obustaviti isplata pomoći počev od 1 decembra 1941 godine.²⁰ (**dr M. Horvatski s. r. pomoćnik ministra finansija**, *Službene novine*, 16. januar 1942.)

DVA NAPISA G. SVETOMIRA NASTASIJEVIĆA – G. Svetomir Nastasijević, direktor Opere, objavio je u božićnim priložima beogradskih listova dva zanimljiva napisa. [...] U drugom napisu '*Uticao jevrejstva na umetnost*', g. Nastasijević dokumentovano razlaže misao da je jevrejstvo, u svetskom umetničkom životu poslednjih decenija, s planom forsiralo upotrebu i iskorišćenje neizvornih umetničkih elemenata, umetničkih surogata, da bi tako suzbilo pojedinačne nacionalne odlike u umetnosti, da bi [...] ostvarilo svoj krajnji cilj: obrazovanje svetskog jevrejskog carstva. U svima granama umetnosti, jevrejstvo je, veštom reklamom, isticalo novi tip umetnički koji je negirao onaj tip koji je proizišao iz hrišćanske civilizacije. U muzici je to hipermodernizam Arnolda Šenberga [...] U slikarstvu je to nakazni kubizam Pabla Pikasa i Marka Šagala, a u savremenoj arhitekturi otklanjanje i izbacivanje svih onih elemenata 'koji bi ma i najmanje potsećali na nešto što ima nacionalno ili hrišćansko obeležje'. [...] Učinjeno je smešnim i omalovaženo sve ono što je u umetnosti bilo samoniklo naše, srpsko i hrišćansko, dok je na ceni bila svaka strana perverznošću koju je reklamerska dovrtljivost jevrejstva prikazivala izuzetno darovitom i umetnički jedinstvenom. (*Srpska scena*, 16. januar 1942.)

DEKRETI – Rešenjem izvanrednog komesara Ministarstva prosvete [...] na osnovu [...] Uredbe o ukklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe, otpušten je iz državne službe sa gubitkom

²⁰ OBJAŠNJENJE UPUTSTVA [...] – OBJAŠNJAVAM: da se tač. 3 Uputstva [...] ne odnosi na porodice onih jevreja čija je žena arijevskog porekla, kao i na one čija je žena rođena na teritoriji Srbije. (**dr Horvatski s. r. pomoćnik ministra finansija**, *Službene novine*, 30. januar 1942.)

stečenih prava dr Lj[...] Dukanac, docent Univerziteta u Beogradu. (*Službene novine*, 16. januar 1942.)

JAPANSKO MIŠLJENJE O JEVREJSKOM PITANJU – Pod naslovom 'jevreji kao rak rana Nove Azije' Šangaj Mainiči donosi izlaganja generala Šiotena [...] koji važi kao autoritet u jevrejskom pitanju. [...] Iza Engleske i Sjedinjenih američkih država kriju se slobodni zidari koje kontrolišu jevreji. [...] Japan se nalazi u borbi [...] naročito protiv mračnog uticaja slobodnih zidara i jevreja. [...] Japanci bi trebalo da upoznaju jevrejska nastojanja i da se takođe bore protiv Čangkajšeka i ostalih članova porodice Sung, koji su slobodni zidari. (*Naša borba*, 18. januar 1942.)

PRE OSAM GODINA PISALA JE OTADŽBINA – 'RASNO BIOLOŠKO ODABIRANJE – Pogledajmo kako radi privrednik u selekciji [...] Stoku koju ukršta i odabira stavlja u najbolje uslove [...] Tek tako se mogu rasno najbolji razmnožiti i razlikovati od opterećenih i degenerisanih. Mi moramo i s ljudima slično postupati. Tek zdravstvenom zaštitom i higijenom stvorićemo preduslove za rasno odabiranje'. *Otadžbina*,²¹ 18 mart 1934. (*Naša borba*, 18. januar 1942.)

DEKRETI – Izvanredni komesar [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe rešio je da se otpuste iz državne službe i da gube stečena prava: Marković V. S[...] učitelj; Ilić M. V[...] učitelj; Ivanović D. S[...] učiteljica; Zečević G. R[...] učiteljica; Badnjarević R. D[...] učiteljica. (*Službene novine*, 23. januar 1942.)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe rešio je da izgubi službu i da se ne može vratiti u službu Grbić I. V[...] učiteljica. (*Službene novine*, 23. januar 1942.)

DEKRETI – Rešenjem Izvanrednog komesara za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe otpušten je iz državne službe sa gubitkom stečenih prava inž. M[...] Avramović. (*Službene novine*, 23. januar 1942.)

DEKRETI – Rešenjem Izvanrednog komesara za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih

službenika iz javne službe, otpušten je iz državne službe dr N[...] Ković. (*Službene novine*, 23. januar 1942.)

MINISTAR [...] MILAN AĆIMOVIĆ PRIČA ZA ČITAOCE KOLA [...] NASTAVAK – ...Velika grupa naših zarobljenih oficira molila je i dobila je odobrenje da samnom obiđe grobove svojih umrlih drugova. [...] Nemačke vlasti ljubazno su stavile na raspoloženje autobuse da se svi prevezemo do nimbberškog groblja. Kada smo prispeli, i mene i naše duboko je dirnula jedna doista uzbudljiva slika. Na ulasku u groblje stajala je tu i jedna grupa nemačkih oficira. Oni su došli da zajedno s nama prisustvuju pomenu. Ta pažnja ganula nas je istinski. Na našim licima, u našem pogledu nemački oficiri mogli su da pročitaju u tom trenutku našu duboku zahvalnost i naše priznanje na tom njihovom aktu pažnje. [...] Trenutak mog rastanka je kucnuo. [...] Dovikuju mi dok se grlimo: 'Pozdravite generala Nedića. Recite mu da smo s njim, da ga molimo da čvrsto drži srpsku zastavu'. (*Milan Aćimović, novinar Mića Dimitrijević, Kolo*, 24. januar 1942.)

NACIONALIZAM KAO GLAVNI PROSVETNI FAKTOR – Ako bacimo pogled na razvoj naše prosvetne misli nekoliko godina unazad, videćemo da individualističko-materijalistička nastava u našim školama nije odgovarala nacionalno-državnim stremljenjima našeg naroda. [...] Naš narod, kod koga su duboko u dušu bile urezane ideje porodice, zadruge i države kao najviše tvorevine narodnog duha, ni u kom slučaju nije mogao staviti vrednost materije iznad vrednosti duha. Ali i pored svega, ipak su tuđe teorije preko naše prosvete pokušavale da za svoje ideale pridobiju učenike, kalemeći im one pedagoške ideje koje nisu odgovarale našim tradicionalnim shvatanjima. [...] Učenici odgojeni individualističko-materijalističkom pedagogikom većinom su bili najobičniji sebičnjaci [...] A što je odnos između škole i naroda još više bio u raskoraku kriv je i sam sistem liberalne demokratije koji takođe spada u glavne uzroke srozavanja naše prosvete. Ona sa svojim stalnim pratiocima: partijama i partizanstvom, degradirala je našu prosvetu do izmećarstva, kao što je srozala prosvetu u zemljama zapadne Evrope. [...] Pre svega mora se učiniti da se prosvetno-kulturni rad postavi na čisto nacionalnu osnovu. [...] Naši pedagoško-didaktički radnici moraju za svoj kamen temeljac da uzmu nacionalizam [...] Isto tako neophodno je kod učenika razvijati smisao razumevanja autoriteta. Potrebno je stalno naglašavati im, da se domaćin i porodice i

²¹ [vlasnik Dimitrije Ljotić, urednik Ranko M. Vujić]

zadruga i države moraju slušati. Vaspitači treba da se potruže da učenicima državu prestave kao više narodno biće. [...] Narodni ideali su jedina i prava životna stvarnost. Zato požrtvovanje i samopregor do krajnjih granica. (Bor. M. Karapandžić, *Naša borba*, 25. januar 1942.)

DVE OMLADINE JEDNOGA NARODA – Omladina čista i neokaljana, uvek je idealistički raspoložena. Ona [...] oseća duboko socijalne i ekonomske nevolje koje su došle kao posledica jevrejsko-demokratsko-kapitalističkog poretka i teži da se one, na neki način, otklone. [...] Mnogo je u Srbiji bilo roditelja, nastavnika i javnih radnika, koji su bili prožeti judeo-masonske-komunističkim mislima. Ti ljudi potpomognuti jevrejskim kapitalom [...] vladali su duhovnim životom celoga naroda, pa i omladine njegove, kroz punih 20 godina. [...] Oni što ih je bio veći broj, što su bili prožeti judeo-masonske-komunističkim duhom i potpomognuti jevrejskim kapitalom, šta oni učiniše? [...] Umesto da toj omladini uliju veru u Boga [...] umesto da joj zapoje dušu našim rasnim osobinama [...] oni su razvijali bezbožništvo; gajili nemoral, propovedali životinjsku borbu za opstanak pod firmom 'borba klasa', pljuvali na državu; rušili i ismejvali tradicije i ulivali u dušu beskičmenjaštvo i kukavištvo. Plod takvoga rada bila je omladina nenarodna, odrođena, ona koja je doprinela mnogo državnom slomu. I tako: postoje dve omladine: omladina srama, nasuprot omladini časti [...] izživela omladina, nasuprot svežoj i punoj ljubavi za svoj narod omladini. Jednom rečju: komunistička omladina nasuprot srpskoj nacionalističkoj omladini. (Dušan Pejčić, *Naša borba*, 25. januar 1942.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...Defanzivni rat koji vode nemačke i savezničke armije na istočnom frontu pretvorio se u sistematsko uništavanje boljševičkog ljudstva [...] Engleska je već izgubila bitku na Atlantiku. Američki brodovi počeli su sada da tonu isto onako kao što su tonuli i britanski. [...] To su rezultati rata protivnika sila osovine i procvata evropskog kontinenta. Čerčil [...] gura svoju zemlju u sigurnu propast. (St. D. B. *Srpsko selo*, 31. januar 1942.)

RAZMIŠLJANJA O BUDUĆOJ ŽENSKOJ SREDNJOJ ŠKOLI – ...Naša škola bezazleno je otvorila vrata svima redom: Hrvatice, Slovenke, Ruskinje, Mađarice i Jevrejke vaspitavale su i obrazovale našu žensku omladinu širom svih srpskih pokrajina. Je li onda čudo što nam je srednjoškola narodnosno otpadala i odrodila kao nigde drugde? [...]

Vrednosna ravnopravnost ženskih članova srpske narodne zajednice u svima njenim oblicima od porodice do države ne sme se i dalje kod nas brkati sa fiktivnom jednakošću polova u smislu feminističke ideologije 19 veka. [napomena u tekstu: 'pobornice: Klara Cetkin, Lili Braun, Anita Augsburg (Jevrejke), A. Kolontaj (polujevrejka)?!'] [...] A šta tek da rečemo za viši tečaj naše dosadašnje ženske gimnazije? Uz mali broj stvarno darovitih devojčica za više obrazovanje u njega su hrlili i u njemu se susticali i svi *obirci* iz trgovačkih, učiteljskih [...] škola. Srednja škola, ženska kao ni muška, nije opštenarodna kao osnovna. [...] Zato i mora biti dostupna jedino fizički, umno i etički odabranoj omladini [...] Ostali se moraju zadovoljiti osmorazrednim osnovnim obrazovanjem i stručnom spremom zanatskom i praktično-privrednom. [...] Svaki član naše narodne zajednice mora se postaviti na *svoje pravo mesto*. [...] Važno je i to: da se ni u niži ni u viši tečaj ženske srednje škole ne primaju kao dosada devojčice bolesne čak i od tuberkuloze, kao i sa telesnim manama [...] jače srčane mane, jaka kratkovidost i slabovidost, naglupost i govorne mane itd. [napomena: 'sa normalnom decom nije njima mesto u prvom redu radi njih samih i neminovnog stvaranja u njima osećanja manje vrednosti'] [...] zbog mnogih uzroka [...] ideološke i narodnosne heterogenosti samih nastavnica-ka nisu ove škole ni mogle odgovoriti svojim zadacima. (Maga Magazinović, *Prosvetni glasnik*, januar-februar 1942.)

BELEŠKE – Telesno vaspitanje stoji na prvom mestu u nastavnim planovima svih škola u Rajhu. [...] Prilikom prijema u srednje škole kao i u toku školovanja vrši se odabiranje učenika, uzimajući u obzir telesni razvoj, karakterne osobine, duhovnu zrelost i rasnu pripadnost. Deca sa telesnim manama kao i nosioci naslednih bolesti ne primaju se u srednje škole. [...] Zajedničko vaspitanje muške i ženske omladine (koedukacija) u načelu nije dozvoljeno. (F. Š. *Prosvetni glasnik*, januar-februar 1942.)

februar 1942.

PRVA KRSNA SLAVA NAŠEG POZORIŠTA – Prvu svoju Krsnu slavu, prvu u svojoj istoriji, proslavilo je Srpsko narodno pozorište, u utornik, 21 januara o.g. Proslavilo je u krugu izabranih zvanica, pretstavnika Velikonemačkog Rajha na čijem se čelu nalazio pukovnik g.

fon Kajzenberg, komandant Beograda, pretstavnik Srpske vlade narodnog spasa, na čelu sa g. Veliborom Jonićem Ministrom prosvete [...] kao i celokupnog svog ansambla [...] Upravnik g. Popović [...] je pozdravio, najpre na srpskom jeziku, prisutne goste, a zatim je na nemačkom jeziku održao svoj govor koji je posle ponovio i srpski: [...] 'Danas, kad se pod okriljem Velikonemačkog Rajha stvara nova Evropa, nov svet, vaspitna uloga pozorišta je još mnogo značajnija: Ono mora biti prethodnica nove umetnosti, nove književnosti, novoga društva'. (*Srpska scena*, 1. februar 1942.)

NACIONALNI BALET 'U DOLINI MORAVE' – Domaći balet kod nas je vrlo oskudan. On upravo počinje od simfoniske svite 'U dolini Morave' od Sv. Nastasijevića. [...] To je upravo balet kakav je našoj publici u ovim vremenima potreban. [...] Kod nas je baletska publika činila vrlo uzak krug. Taj se krug proširuje od ovoga nacionalnoga baleta, na koji publika treba da hrli kao na hodočašće, jer je on i simbolička vizija srpske slave [...] 'U dolini Morave' u tome pogledu prestavlja skoro revolucionarni potez. I balet ima da bude duševna hrana i vaspitni faktor, a ne samo dokolica za besposličare [...] Odmah u početku baleta, posle zvukova narodnih melodija, čujemo iz daljine pesmu 'Oj Moravo, moje selo ravno...'. Dalje vidimo jutro u polju, momka i devojku, obasjane suncem i obgrljene ljubavlju i prema svojoj rođenoj grudi kao i jedno prema drugome. [...] Dolaze guslari i opevaju prošlost. [...] Vidimo scenu gde Miloš u Latinima, kao neznani delija, pronosi našu slavu. 'Vrzino kolo' je poslednja slika. Tu vidimo da su zli duhovi zametnuli satansku igru paklenoga tempa. [...] Momak povede borbu sa ovim zlim duhovima, pobeđuje ih, spasava i devojku. Momak i devojka iz Pomoravlja su ovde nosioci dobrote. Oni vole svoju rođenu grudu neizmerno. Vole sunce i polje, njivu i žetvu, Moravu i njene talase [...] Ne vole oni igru satansku, igru paklenu, nego se protiv nje bore i pobeđuju. (**P. Gačović**, *Naša borba*, 1. februar 1942.)

LONDON MISLI GLAVOM MEĐUNARODNOG JEVREJSTVA (*Naša borba*, 1. februar 1942.)

JAPAN U DŽINOVSKOJ BORBI ZA NOVE PROSTORE (*Naša borba*, 1. februar 1942.)

RAZBIJENE KOMUNISTIČKE BANDE U ISTOČNOJ ŠUMADIJI I POMORAVLJU (*Naša borba*, 1. februar 1942.)

U NORVEŠKOJ JE OBRAZOVANA NACIONALNA VLADA SA KVISLINGOM NA ČELU. NACIONALSOCIJALISTIČKA NORVEŠKA POSTAJE SASTAVNI DEO GERMANSKE ZAJEDNICE (*Ponedeljak*, 2. februar 1942.)

DEKRETI – Rešenjem izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe otpušten je iz državne službe i da gubi stečena prava Matić V[...]. (*Službene novine*, 3. februar 1942.)

DEKRETI – Rešenjem izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe otpušten je iz državne službe i da gubi stečena prava Nikolić R[...] služitelj načelstva. (*Službene novine*, 3. februar 1942.)

POSTAVLJANJE GENERALNOG STARAOCA ZA LIKVIDACIJU KANCELARIJA JEVREJSKIH ADVOKATA KOJI IZ NEKIH RAZLOGA NE VRŠE SVOJU DELATNOST – Na osnovu člana 23 Uredbe za popunu Naredbe koja se odnosi na Jevreje i Cigane [...] a u sporazumu sa Ministrom socijalne politike i narodnog zdravlja [...] postavljam: Za Generalnog staraoca za likvidaciju kancelarija jevrejskih advokata koji iz nekih razloga ne vrše svoju delatnost, g. dr Đuru Kotura, Pomoćnika ministra narodnog zdravlja i socijalnog staranja. (**Marjanović s. r. ministar pravde**, *Službene novine*, 6. februar 1942.)

SPORT – SRPSKI TIM NA PRVOM MESTU U STALAGU 11 A – U više prilika uverili smo se, da su se naši zarobljenici odlično snašli u logorima Nemačke. Mnogobrojna pisma koja dolaze iz baraka u Srbiju svakodnevno govore kako naši žive u zarobljeništvu, svedoče nam o neobičnoj moći brzog stvaranja novog života naših ljudi van otadžbine. Pored muzike, pesme, čitanja knjiga, pozorišnih i bioskopskih pretstava, vreme se prekraćuje i sportom. [...] tako, do sada u svakom srpskom logoru postoji najmanje po jedan fudbalski tim. U mogućnosti smo da s velikim zadovoljstvom obavestimo svoje čitaoce da Srbija već ima 'dva internacionalna prvenstva u džepu'. Blagodareći našim zarobljenicima – sportistima, Srbija ima već dve titule: internacionalni fudbalski šampion logora 17 B i 11 A. [...] Logor 17 B ima svoje fudbalsko igralište. To nije, doduše stadion, ali je to lepo malo igralište, vrlo pristojno i veoma simpatično. [...] U logoru 17 B zastupljene su skoro sve sportske grane: laka

atletika, boks, ping-pong i šah. [...] Što se tiče posete na fudbalskim utakmicama, pa tamo ima više sveta nego na utakmicama za bivši Zimski kup u Beogradu. Biti zarobljenik i imati istovremeno mogućnosti za bavljenje aktivnim sportom, zbilja, predstavlja srećnu okolnost za naše sportiste. Uviđavnošću njihovih pobedilaca omogućen im je sportski život u logorima. (*Kolo*, 7. februar 1942.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...Srpski narod rešen da posle svih pouka koje mu je donela nemila prošlost, pođe putem saradnje sa ostalim evropskim narodima, saslušao je i razumeo govor Vođe Nemačkog Rajha i vođe nove Evrope. [...] Povodom dolaska nacionalsocijalista u Nemačkoj na vlast 30 januara, Vođa Rajha, ispunjen pouzdanjem i verom u konačnu pobjedu, održao je jedan istorijski govor koji nam je jasno dočarao svu veličinu misije Adolfa Hitlera. [...] Evropski narodi, pa prema tome i srpski narod idu ususret boljoj, mirnoj budućnosti koja im garantuje blagostanje. Zato će se ova borba okončati pobjedom Nemačkog Rajha i Evrope [...] svi napadi Sovjeta propali su u čeličnom otporu nemačkih jedinica. [...] Zahvaljujući žilavoj otpornosti i velikoj hrabrosti nemačkih vojnika sve nade protivnika propale su. [...] Ocrtavaju se konture novih velikih događaja. I sve što se sa protivničke anglosaksonske i sovjetske strane iznosi, predstavlja običnu obmanu, jer oružje sila Trojnog pakta govori nedvosmislenim jezikom. (**S. D. B.** *Srpsko selo*, 7. februar 1942.)

VOĐA RAJHA GOVORIO JE U IME EVROPE CELOM SVETU – ...Čovek koji zna u kakvom se stanju posle svetskog rata našao veliki nemački narod, čovek koji pamti kroz kakve je sve teškoće i nevolje prolazila Nemačka posle Versajskog mira, mora se diviti Adolfu Hitleru i njegovim vernim, fanatičnim i hrabrim drugovima koji su takoreći iz mrtvih digli i postavili na čvrste noge ovaj onda raskomadani, uvređeni i poniženi, razoružani i osiromašeni narod. Ti mladi idealisti rodoljubi, predvođeni čovekom beskrajne energije i neizmerne ljubavi prema svom narodu i rođenoj grudi, na desetinu godina ismejavani [...] udahnu su nov duh preporodajni velikom nemačkom narodu [...] Drugi deo govora Vođa Rajha, na njemu samo svojstveni način, naveo je obračun sa Engleskom, Sovjetijom i Amerikom Ruzvelta i međunarodne jevrejštine. (*Naša borba*, 8. februar 1942.)

PRIZNANJE PRETSEDNIKA VLADE GENERALA G. NEDIĆA SRPSKIM RADNICIMA – ...Braćo radnici, koliko sam vas puta gledao,

prošlog leta, u rane časove, tek što je sunce izgrejalo, kako žurnim koracima promičete, i slabo hranjeni i slabo odeveni, grabite na svoj posao. Posao stvaralački, dok su one bande crvenih, naših krvoloka razarale, sve što je jadni Srbin vekovima teкао krvavo [...] Ko je bio među komunistima našim? Na najveću žalost moram otvoreno da kažem: jedan deo naše dobro tovljene i državnom brigom odnegovane inteligencije: pitomci državnih menza, đaci skupo plaćenih univerziteta, razni državni blagodeanci, od države plaćeni činovnici: učitelji, profesori, lekari i tome podobno. Od našeg ženskog sveta ko beše među komunistima? Neke histerične suruntije, kćeri bogataških roditelja, otrovana i pokvarena školovana ženska omladina: učiteljice, studentkinje i tuceta razvratnih ženturina, bolesnih nerava, željnih avantura. Ko beše na selu u komunistima? Razni seoski ćilkoši, gazdinski i zelenaški sinovi. A ko je u radnom frontu koji popravi sve ono što ovi zlotvori i zlodusi srpskog naroda porušiše i uništiše? Radenici, radenička sirotinja. [...] nisam vas našao u komunističkim bandama, među krvoločnim 'partizanima', ni u šumama, ni sa crvenim petokrakama zvezdama, ni vas ni vaše sestre radenice, ali sam vas našao na poslu za obnovu Srbije. [...] Dolazi novo doba. [...] Radenici, znajte da ćete vi, koji ste ovako zadužili Srbiju [...] dobiti dostojno mesto. (**Milan Nedić**, *Ponedeljak*, 9. februar 1942.)

UPUT ZA IZVRŠENJE UREDBE O PRIMENI JAVNE TELESNE KAZNE NA LICA, KOJA SPEKULATIVNIM PUTEVIMA NEOPRAVDANO PODIŽU CENE ŽIVOTNIM NAMIRNICAMA [...] OD 14 DECEMBRA 1941 GODINE – ...Član 10 Kako telesnu tako i smrtnu kaznu izvršuju državni policijski organi. Telesna kazna izvršuje se javno na trgu ili na kakvom drugom javnom publici pristupačnom mestu štapom dugim jedan metar a debelim dva santimetra. Smrtna kazna izvršuje se streljanjem takođe javno, a na mestu koje bude odredio starešina opšte upravne vlasti prvog stepena. (**M. Aćimović s. r. ministar unutrašnjih poslova**, *Službene novine*, 10. februar 1942.)

UKAZI – Odlukom Predsednika Ministarskog saveta [...] a na predlog Ministra prosvete otpušteni su iz državne službe: Čorović dr V[...] redovni profesor Filozofskog fakulteta [...] Stefanović inž. M[...] vanredni profesor Poljoprivredno-šumarskog fakulteta [...] Miljanić dr N[...] vanredni profesor Medicinskog fakulteta [...] Miljanić inž. P[...] vanredni profesor Tehničkog fakulteta [...] Milošević dr S[...] vanredni profesor

Medicinskog fakulteta [...] Tadić dr J[...] docent Filozofskog fakulteta [...] Živković dr R[...] docent Pravnog fakulteta. (*Službene novine*, 10. februar 1942.)

ČITAOCIMA KOLA – Redakcija *Kola* smatra za prijatnu dužnost da obavesti svoje srpske čitaoce, da je zahvaljujući predusretljivosti i punom razumevanju nemačke vlasti, odobreno pretplaćivanje ratnih zarobljenika na *Kolo* [...] Time je ispunjena i želja same redakcije [...] da *Kolo*, kao jedini srpski ilustrovani i porodični list, bude i jedna veza, topla, i srdačna, između srpske porodice, Otadžbine i naših u zarobljeništvu. Pretplata [...] za jedan mesec [...] iznosi 24 dinara, za tri meseca: 72 dinara, za šest meseci: dinara 144. (*Kolo*, 14. februar 1942.)

SRPSKA NARODNA PESMA KAO IZVOR NARODNE SNAGE – ...Vratimo se tim večnim izvorima naše nacionalne snage: tim velikim tvorevinama genija naše rase. (**Branko S. Begović**, *Srpsko selo*, 14. februar 1942.)

SISTEM SAVREMENOG ITALIJANSKOG POZORIŠTA – ...Ono što je fašizam uradio, u smeru izmene dosadašnjeg oblika italijanskog pozorišta, odnosi se na koncentraciju rasutih pozorišnih snaga [...] Njih je on doveo, pod novim oblikom u harmoničnu vezu sa svojim težnjama. Uostalom, te težnje podudarale su se s težnjama italijanskog naroda [...] Fašizam samo, sa sistemom i planom pomaže ta nastojanja, prirodna sama po sebi, organizuje ih i usredsređuje. [...] Savremeni sistem italijanskog pozorišta mogao bi da posluži za osnov i svima onim srpskim pozorišnim faktorima koji misle na budućnost našeg pozorišnog života. (*Srpska scena*, 16. februar 1942.)

PRETSEDNIK VLADE [...] MILAN NEDIĆ PREDAJE ZASTAVU DRŽAVNOJ POLICISKOJ STRAŽI – Mnogi Beograđani proživeli su, prekjuče, u sredu, jedan doista uzbudljiv doživljaj. Toga dana u podne pred zgradom Uprave grada, predsednik vlade [...] predao je državnoj policiskoj straži srpsku policisku zastavu, s ispisanim geslom na njoj: 'Sve za srpski narod i Srbiju!' Ovoj svečanosti prve predaje srpske zastave, prisustvovali su pretstavnici nemačke vojne vlasti u prestonici, i ministar unutrašnjih poslova g. Milan Aćimović, mnogi pretstavnici srpske vlasti i nepregledna masa Beograđana. Svečanost je bila neverovatno uzbudljiva. Reči predsednika vlade g. Nedića [...] uzbudile su sve prisutne do suza. Isto tako

i reči upravnika grada Dragog Jovanovića, koji je predajući zastavu primljenu iz ruku Predsednika vlade, pukovniku g. Raduloviću, rekao: 'od sada, još više nego do sada, napred za bolju budućnost našeg Beograda, kao centra Srbije u Novoj Evropi'. Ova velika nacionalna srpska svečanost završena je dugim klicanjem Srbiji i g. Nediću [...] manifestacija sa srpskom zastavom ulila je u dušu svih prisutnih nadu u istinski preporod naše zemlje. (*Kolo*, 21. februar 1942.)

OGLASI – KUTIJE ZA ZAROBLJENIČKE PAKETE po najnižim cenama prodaje na veliko i malo stovarište hartije Jovan N. Živanović, Beograd, Molerova 1. (*Kolo*, 21. februar 1942.)

ZAVISI NAJVIŠE OD NAS SAMIH – ...Dve mogućnosti, dakle, stoje ponovo pred nama. [...] Ali narod sam od sebe i sam po sebi neće ni haos, ni nered, niti je sklon avanturama u koje su ga bili uvukli nosioci boljševičke propagande lažno mu predstavljajući stvarnost na frontovima, a naročito na nemačko-sovjetskom frontu. [...] I sami ideološki smisao ovog rata ostao je skriven ne samo širokim narodnim slojevima nego i znatnom broju inteligencije i poluinteligencije. [...] I u pogledu naše buduće nacionalne i državne sudbine nema danas toliko neizvesnosti kao skoro. Na merodavnom nemačkom mestu i to je objašnjeno i odlučno demantovano sve ono što je bilo glavna poenta angloboljševičke propagande. Rečeno je i to, da će naša sudbina, uglavnom, zavisiti od nas i da ćemo u budućnosti biti ono što sami želimo da postanemo. [...] Komunisti su razočarani u svoje prevratničke poduhvate. [...] Oni mrze narod i učiniće sve da ga bace u uništenje. Englezi katastrofalno gube ali njihova propaganda radi neumorno i podbada druge na smutnje, nered i bune. Više nego i na jedan drugi narod, ona se okomila na nas kao da bi htela da nas uništi bez ostatka. (**Đ. Slijepčević**, *Naša borba*, 22. februar 1942.)

POVODOM FIREROVOG GOVORA U SPORTPALASU, ODUŠEVLJENJE, ORGANIZACIJA, REŽIJA I – DISCIPLINA – ...Teško je opisati osećanje koje se rađa u čoveku kada se nađe oči u oči sa jednom stvarnosti, koja izgleda kao bajka. Toliko je tu iskušenja za ljudsko srce. [...] Na bini magično čeka pult sa spremnim mikrofonom. Tu će govoriti Adolf Hitler. [...] Shvatio sam pobožno ćutanje mase. Bila je to tišina pred orkan. A onda, odjednom, buknuła je vatra neopisivog oduševljenja. Sve se je zatalasalo. Dvorana je podrhtavala od orkanskih povika. 'Hajl! Hajl! Hajl!' [...] Adolf Hitler bio je svež i vedar. U njegovom držanju osećao se je fluid,

koji je mogao da priveže i da zanesu. Stav otmen ali ipak sasvim otvoren i nadasve privlačan u svojoj jednostavnosti. Pogled ozbiljan, sugestivan, pronicljiv i opet prijateljski topao. [...] Tek kada se je dr Gebels pojavio pred mikrofonom, oluja se je stišala [...] Reč je imao ministar Rajha, jedan od najvećih govornika, tvorac i najsavršenijeg aparata savremene propagande. On je pozdravljao svog Vođu, a njegove misli, izrečene jasno, snažno i odlučno, izlazile su iz srca svih prisutnih. [...] Reči Adolfa Hitlera isprva su lagane. [...] Kvaliteti genijalnog govornika [...] Ton glasa sukcesivno se menja, diže se u zanosu, ili se spušta u žaljenju [...] Ruke Adolfa Hitlera fasciniraju masu. One kao da su hiljadama nevidljivih niti povezane za srca prisutnih. [...] Čas su čvrsto pripijene uz pult, čas su u punom pokretu, a čas opet tvrdo i neumoljivo pesnica udara o stol, odavajući time znak nepokolebive odlučnosti govornika. Gledati takvog govornika, slušati njegove reči [...] biti svedok jedne takve manifestacije, to je veliki doživljaj. (dr Nikola Marinković, stalni dopisnik iz Berlina, *Naša borba*, 22. februar 1942.)

OPŠTA UREDBA O UNIVERZITETU – ...čl. 54 Stari slušaoci Univerziteta u Beogradu [...] ako su pripadali pokretu koji potkopava temelje nacionalnog i državnog života ili su u tom smislu aktivni, ne mogu se upisati na Univerzitet. [...] čl. 83 Doktorska titula gubi se: 1) gubitkom časničkih prava po presudi suda; [...] gubitak doktorske titule registruje se u knjizi doktora i objavljuje se na univerzitetskoj tabli. (Velibor Jonić s. r. ministar prosvete, *Službene novine*, 27. februar 1942.)

UKAZI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] a po predlogu Ministra prosvete [...] rešio je da se M[...] Popadić profesor [...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. februar 1942.)

UKAZI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] a po predlogu Ministra prosvete [...] rešio je da se dr K[...] Milutinović profesor [...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. februar 1942.)

UKAZI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] a po

predlogu Ministra prosvete [...] rešio je da se J[...] Petrović, profesor [...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. februar 1942.)

UKAZI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] a po predlogu Ministra prosvete [...] rešio je da se Z[...] Mihailović, profesor [...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. februar 1942.)

UKAZI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] a po predlogu Ministra prosvete [...] rešio je da se M[...] Papić profesor [...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. februar 1942.)

UKAZI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] a po predlogu Ministra prosvete [...] rešio je da, V[...] Piroćanac, profesor [...] gubi pravo na penziju i da se više ne može vratiti u službu. (*Službene novine*, 27. februar 1942.)

UKAZI – Rešenjem Izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] a po predlogu Ministra pravde [...] Hadži-Popović A[...] sudija [...] otpušten je iz državne službe, s tim da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. februar 1942.)

UKAZI – Rešenjem Izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] a po predlogu Ministra pravde [...] Breberijan M[...] zamenik državnog tužioca [...] otpušten je iz državne službe, s tim da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. februar 1942.)

mart 1942.

PRIRODNA I NEPRIRODNA SMRT NARODA – ...Ko je bio protagonist i glavni korisnik ovog kapitalističkog pogroma, vršenog

decenijama nad našim narodom? Danas nam nije teško dati objektivan odgovor: To je svesvetski jevrejski kapitalizam. [...] sve je bilo u jevrejsko-kapitalističkim rukama. Mi smo bili ekonomska raja jevrejskog gavana. [...] **Jevrejsko bogatstvo plaćeno je krvlju našeg naroda.** (dr **Dimitrije Najdanović**, *Naša borba*, 1. mart 1942.)

REKLAME – Restoran 'Nova Srbija' kod glumca Brijanova 3 preporučuje svoju prvoklasnu kuhinju i piće sa vrlo umerenim cenama – *Svira damen kapela*. Restorater Sava Ruhonić. (*Srpska scena*, 1. mart 1942.)

UHVAĆEN POSAVSKI 'POLITKOM' AKSENTIJEVIĆ – Pripadnici srpskog odreda, koji s uspehom vrše čišćenje Posavine od komunističkih odmetnika, uhvatili su jednog od najopasnijih komunističkih provokatora Vladu Aksentijevića [...] Godinama pre rata Aksentijević je bio poznat beogradskoj policiji kao saučesnik u raznim studentskim komunističkim demonstracijama. Kako je imao rodbinu u Obrenovcu, on je vrlo često dolazio u ovu našu palanku, gde je odmah počeo sa svojom marksističkom propagandom. Mnogi nesvršeni srednjoškolci podlegli su uticaju plaćenika Aksentijevića. U zajednici sa još nekoliko studenata i studentkinja, Aksentijević je držao razne zborove po posavskim selima i tražio tako i seosku omladinu marksizmom. [...] krenuo je za Beograd. Trebalo je da prenoći u Grabovcu i smatrao je da će mu biti najbolje ako svrati kod svoga kuma. Ali ovaj pošten i ispravan građanin nije dozvolio da se u njegovoj kući krije komunistički bandit [...] već ga je prijavio vlastima. Tako je, iznenada, i poslednji vođa komunističkih bandita u Posavini uhvaćen. Kako je Aksentijević kriv za sve neredе koji su činjeni prošlog leta i jeseni u Posavini, a pored toga nosi na svojoj duši stotinu nevinih žrtava koje su pale u borbi sa komunističkim banditima, to su želje svih Posavaca da se Aksentijević obesu u samom Obrenovcu, u mestu koje je on pokušao da zatruje marksizmom, ali u čemu ipak nije uspeo. Juče je počelo saslušavanje ovog komunističkog zločinca te će uskoro i on, kao i mnogi drugi upropastitelji srpskoga naroda, dobiti zasluženu kaznu.²² (**M. N. Ponedeljak**, 2. mart 1942.)

UREDBA O USTROJSTVU SRPSKE DRŽAVNE STRAŽE – ...16. Stražar i podoficir Srpske državne straže mora ispunjavati ove uslove: 1) a) da je srpske narodnosti; i b) da je čisto arijevskog porekla; [...] Ministar

²² [Vlada Aksentijević je obešen u Obrenovcu 27. marta 1942.]

unutrašnjih poslova može [...] u slučajevima koji zaslužuju naročiti obzir, pojedince izuzetno osloboditi uslova po tač. 1 'a' [...] 24. Kandidat za stupanje u kor oficira Srpske državne straže mora ispunjavati sledeće uslove: 1. a) da je srpske narodnosti; i b) da je čisto arijevskog porekla; [...] Ministar unutrašnjih poslova može [...] u slučajevima koji zaslužuju naročiti obzir pojedince izuzetno osloboditi uslova po tač. 1 'a' [...] 32. Pri prijemu u službu Srpske državne straže imaju prvenstvo oni kandidati, koji su se odazvali pozivu za obnovu Srbije i učestvovali u borbi (četnici, dobrovoljci, odrednici itd) protivu komunista i ostalih narodnih zločinaca. (**Milan Nedić, M. Aćimović, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olćan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r.** *Službene novine*, 3. mart 1942.)

B RATSTVO DOBROVOLJACA I ČETNIKA (**Slobodan Stanković**, *Naša borba*, 8. mart 1942.)

NAŠI U NEMAČKOJ. ŠUMADISKO KOLO NA BERLINSKOJ ULICI I VESELJE, KOJE TRAJE DO ZORE – ...Grupa mladih radnika i radnica okuplja se oko našeg astala [...] Pitam ih da li su zadovoljni sa postupkom i platom. 'Dobro nam je, i nemamo razlog da se tužimo' [...] Posle pretstave, iznimno su nemačke vlasti dozvolile našim radnicima, igranku, inače, zabranjenu na teritoriji Rajha. [...] Koriandoli lete dvoranom, harmonika svira. Stotine ljudi i devojaka uhvatiše se za ruke i cela sala drhti: igra se kolo. [...] Onda tek valcer, pa foks, pa tango. [...] Još dugo u berlinskoj ulici Šene Vajde carovala je lepa srpska pesma. Sve dok naše siluete nisu zamakle za čošak. A onda se veseli harmonikaš povukao u salu, da svojom svirkom oduševi i zabavi stotine naših ljudi. Do samoga jutra! (**dr N. Marinković**, *Naša borba*, 8. mart 1942.)

NEMAČKA ŽENA – VOJNIK POZADINE (**dr Nikola Marinković**, *Naša borba*, 8. mart 1942.)

NACIONALNO JEDINSTVO – ...U svojoj istoriji naš narod je imao i momente uzdizanja [...] ali isto tako i momente propadanja. Ako je propadao, propadao je na političkom planu ali, nije nikada propadao na duhovnom i nacionalnom planu, što bi značilo njegovo uništenje kao nacije. Nije propadao zato [...] jer nisu bili porušeni njegovi zaštitni sistemi: **nacionalno osećanje, vera, porodica, zadruga, moral.** [...] Samo okupljanje zdravih pozitivnih snaga može dovesti naš narod do spasa. U takvom radu

ne može biti okupljanja 'svih živih snaga', jer sve žive snage nisu i *pozitivne* nacionalne snage. Treba okupljanja, treba nacionalnog jedinstva ali ne treba zaboraviti da ni okup ne pomaže, ako mu nedostaje pozitivna moralna podloga, ako se zaboravi nacionalni duh, ako se prenebregnu mogućnosti i samosvojna duhovna struktura naroda, ako se duboko ne zaroni u dušu naroda i *odatle izvuče sistem koji je njemu pogodan – za njega životvoran*. Dakle, na okup sve zdrave, sve *žive pozitivne* snage nacionalne, na okup oko generala Nedića, za spas i sreću Srpstva i Srbije. (**Slobodan Lj. Nedeljković**, *Naša borba*, 8. mart 1942.)

JEVREJI SU I VELIKE KUKAVICE²³ (V. St. O. *Naša borba*, 8. mart 1942.)

REPERTOAR BIOSKOPA – '**Uranija**' danas u 10.30, 3 i 5 č. premijera veselog filma iz muzičkog života punog životne radosti i vedrine '**SREĆNO NASLEDSTVO, AM ABEND AUF DER HEIDE**', glavnu ulogu igra omiljena Magda Šnajder. Najnoviji Deutsche Wochenschau. (*Naša borba*, 8. mart 1942.)

AUSTRALIJA – ...Japanci se brzo primiču 'petom kontinentu', Australiji! Australiju je zahvatila panika. (*Kolo*, 14. mart 1942.)

SUTON BRITANSKE IMPERIJE (*Naša borba*, 15. mart 1942.)

JAPANSKI POHOD NA AUSTRALIJU NE PRETSTAVLJA VIŠE NAROČITI PODVIG (*Naša borba*, 15. mart 1942.)

PROLEĆE NAŠE DOLAZI – ...Proleće dolazi! Proleće hiljadu devet sto četrdeset i druge. Značajno. Evropa ulazi u poslednju i odlučnu fazu svoje borbe. Evropa ulazi u fazu svojih velikih pobeda nad ostrvskim i internacionalnim neprijateljima. Gospod je valjda hteo da se sa rađanjem novog i svetlog sunca, rodi i nova pobeda nad zlim silama mraka i zlobe. [...] Ponovo se viju dobrovoljačke trobojnice i četničke crne zastave [...] A iza njih stoji narod. Očevi, pod crnim zastavama sa mrtvačkom glavom, spremni da svojim životima odbrane zavet [...] deca njihova u odbrani vere njihovih praotaca; kćeri srpske, majke srpske u odbrani ognjišta domaćeg [...] Proleće dolazi. Sa njim i neumitna pobeda. Velika i definitivna. Uprkos

²³ [u okviru teksta je objavljeno privatno pismo "jevrejina i masona" Gece Kona drugom "masonu" Lazaru Avramoviću, beogradskom trgovcu]

halakanju rulja. Jer, ovo je proleće naše, proleće evropske pobede i njihove propasti. (**R. Obradović**, *Naša borba*, 15. mart 1942.)

ZAHVALNOST PRETSEDNIKU VLADE GENERALU G. NEDIĆU – Povodom dolaska 400 naših zarobljenika iz Nemačke, predsednik srpske vlade armiski general g. Milan Đ. Nedić primio je iz Čuprije sledeći telegram: 'Saopštenjem preko radija saznao sam da je Vođa nemačkog Rajha g. Adolf Hitler u nameri da i ovoga puta pokaže našem narodu da ceni Vašu borbu za novi poredak u Evropi i kao nagradu za to blagoizvoleo narediti da se pusti prva partija od 400 naših zarobljenika svojim kućama. Obradovan ovom vešću hitam da Vam u ime građana varoši Čuprije i svoje zahvalim na očinskom staranju za **naš narod**, Srbiju i naše zarobljenike'. (**Živojin Ostojić**, **predsednik opštine Čuprija**, *Ponedeljak*, 16. mart 1942.)

UREDBA O ODUZIMANJU IMOVINE LICIMA OSUĐENIM ZBOG KRIVIČNIH DELA IZVRŠENIH U CILJU KOMUNIZMA ILI ANARHIZMA – Čl. 1. Licima koja učine krivično delo [...] u cilju nasilnog sprovođenja komunizma ili anarhizma, oduzeće se sva imovina u korist države. [...] Čl. 6. Sva raspolaganja imovinom koja od dana obnarodovanja ove Uredbe učine lica osuđena zbog kojeg od krivičnih dela pomenutih u stavu 1 člana 1 ove Uredbe, su naštaвна. Čl. 7. Lica koja pobunjenicima dobavljaju životne namirnice ili ih na drugi način pomažu kazniće se [...] novčanom kaznom od 10.000 do 1,000.000 dinara, ili najmanje jednom petinom vrednosti njegove imovine [...] Čl. 11. Propisi ove Uredbe o oduzimanju imovine važe i za ona krivična dela iz stava 1 člana 1 i člana 7 ove Uredbe koja su učinjena od 22 juna 1941 godine do dana kada ova Uredba dobija obaveznú snagu. (**Milan Nedić s. r.** '**sleduju potpisi ostalih ministara**', *Službene novine*, 17. mart 1942.)

UREDBA O PRIMENI PROPISA UREDBE O ZAPOSLENJU STRANIH DRŽAVLJANA OD 29 MARTA 1935 GODINE NA DRŽAVLJANE NEMAČKOG RAJHA – Član 1 Ograničenje dozvole na određeno vreme [...] ne važi za državljane Nemačkog Rajha. (**Milan Nedić s. r.** '**sleduju potpisi ostalih ministara**', *Službene novine*, 17. mart 1942.)

DEKRETI – Rešenjem Izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe, a po predlogu Ministra saobraćaja [...] Ristić B[...] kočničar [...] otpušten je iz

državne službe, s tim da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 20. mart 1942.)

DEKRETI – Rešenjem Izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdatih službenika iz javne službe, a po predlogu Ministra saobraćaja [...] Gavrilović S[...] mašinovođa [...] otpušten je iz državne službe, s tim da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 20. mart 1942.)

DEKRETI – Rešenjem Izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdatih službenika iz javne službe, a po predlogu Ministra saobraćaja [...] Drndarević B[...] ložač [...] otpušten je iz državne službe, s tim da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 20. mart 1942.)

DEKRETI – Rešenjem Izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdatih službenika iz javne službe, a po predlogu Ministra saobraćaja [...] Veljović B[...] podšofer [...] otpušten je iz državne službe, s tim da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 20. mart 1942.)

DEKRETI – Rešenjem Izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdatih službenika iz javne službe, a po predlogu Ministra saobraćaja [...] Vasić N[...] saobraćajni činovnik [...] otpušten je iz državne službe, s tim da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 20. mart 1942.)

DEKRETI – Rešenjem Izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdatih službenika iz javne službe, a po predlogu Ministra saobraćaja [...] Stanić Ž[...] ložač [...] otpušten je iz državne službe, s tim da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 20. mart 1942.)

NEMAČKE PODMORNICE PRED AMERIKOM – ...Nemačke podmornice operišu sa uspehom kako u Sredozemnom moru tako i u Atlantiku i to čak i u blizini same američke obale. Samo u roku od četiri nedelje, u mesecu februaru, potopile su one preko pola miliona tona neprijateljskih brodovlja. Neki brodovi su potopljeni pred samim Njujorkom. (*Kolo*, 21. mart 1942.)

ENGLEZI PRIZNAJU SVOJE PORAZE. RAT ANGLOSAKSONACA PLOD JE DIVLJE MRŽNJE PREMA NEMAČKOJ (*Nаша borba*, 22. mart 1942.)

KO JE VERA BLAGOJEVIĆ? – Pre nekoliko dana u Mačvi je uhvaćena zloglasna komunistkinja Vera Blagojević. [...] Kada su u tom kraju 'partizani' bili razbijeni, bežala je i ona sa njima u pocepanom, izblatnjavelom seljačkom odelu, želeći da spase bar goli život. Ali sudbina je htela da ona bude uhvaćena pa da i Šapčanima bude data prilika, da je vide [...] 'da se viseći ljulja na banderi'. (**V. G.** *Nаша borba*, 22. mart 1942.)

VELIKI USPEH BEOGRADSKE POLICIJE – Posle jučerašnjeg izveštaja u *Novom vremenu* javnost je bila iznenađena, kako uspehom organa Uprave grada Beograda, tako i činjenicom da je u Beogradu postojala toliko razgranata komunistička organizacija o kojoj neposvećeni nisu imali gotovo ni pojma. Desila se jedna interesantna stvar: povodom opširne reportaže koja je uzбудila toliko ljudi, juče su se Upravi grada telefonom javljala mnoga lica i saopštavala podatke o onim odbeglim komunistima čije su slike objavljene. Da bi zadovoljili živo interesovanje Beograđana za pojedinosti o komunističkom radu u Beogradu i o teškoj borbi koju policija vodi, stupili smo ponovo u dodir sa nadležnim činiocima i dobili nov zanimljiv materijal. [...] Uz današnji izveštaj donosimo i slike jedne grupe [...] Povodom objavljivanja policiskog uspeha u hvatanju i otkrivanju razgranate komunističke mreže u Beogradu postavilo se od strane dobronamernih građana jedno zanimljivo pitanje: Zašto policija nije do sada objavljivala rezultate svojih 'provala'? Na nadležnom mestu nam je saopšteno da to namerno nije činjeno, baš zato da bi se članovi komunističke partije uhvatili na delu, kako bi krivica bila apsolutno utvrđena. Postoji ceo spisak lica koje organi Uprave grada Beograda prate i motre na usluge koje čine raznim komunističkim funkcionerima, ali se taj spisak drži u tajnosti, kao što do sada nije bilo objavljeno ni to koliki je broj građana otišao u logor zbog toga što je davao prenoćišta raznim komunističkim i drugim nepoželjnim tipovima. (**M. Đ. Popović**, *Ponedeljak*, 23. mart 1942.)

UHVAĆENI KOMUNISTIČKI RAZBOJNICI BRAĆA JOVANOVIĆI – Poznati komunistički vođi i krvoloci Mija Jovanović-Curić, advokat iz Bajine Bašte, i njegov brat Rajko Jovanović uhvaćeni su [...] Sa braćom Mijom i Rajkom Jovanovićem, uhvaćen je i treći brat Boško Jovanović [...]

Vest o hvatanju tri brata Jovanovića, koji su u celom kraju poznati kao komunistički vođi, izazvala je veliko oduševljenje naroda u celom Gornjem Podrinju kao i u užičkom kraju, pošto je cela Zapadna Srbija bila ugrožena od bandi ovih krvoloka. (S. N. *Ponedeljak*, 23. mart 1942.)

DVA KOMUNISTIČKA AGITATORA PREDATI PREKOM SUDU – Dva komunistička agitatora, Lazar Vučković i Ratko Pejičić koji su pokušali da vrbuju seoske mladiće u komunističke bande, pali su u ruke paraćinskog četničkog odreda, pa su predati prekom sudu. (*Ponedeljak*, 23. mart 1942.)

ANTI-KOMUNISTIČKI SKUP U PROKUPLJU – Povodom hvatanja izvesnog broja komunista u okolini Prokuplja održan je u Prokuplju skup građana na kome su govorili Vojvoda Rastko Čegarski i njegovi četnici. [...] Skup je završen burnim aklamacijama vladi narodnog spasa i njenom predsedniku generalu g. Nediću. (BA. *Ponedeljak*, 23. mart 1942.)

UKAZI – Rešenjem Izvanrednog komesara [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe a po predlogu Ministra prosvete [...] dr D[...] Nedeljković, vanredni profesor Filozofskog fakulteta u Skoplju [...] otpušten je iz državne službe s tim da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. mart 1942.)

KAKO NEMCI ZIMUJU NA ISTOKU – U Rusiji se stanuje vrlo primitivno. [...] Kuće jazbine, prostorije prljave, nameštaj bedan [...] čim bi ušli negde u novi stan nemački vojnici su morali svojski da zasuču rukave. Treba stan prvo očistiti, 'tapacirati' pa onda napraviti ceo nameštaj. [...] Ali, nemački je vojnik vešt. [...] Tako su nemački vojnici, daleko od otadžbine umeli svojim složnim radom da stvore sebi snošljive uslove za stanovanje. (*Kolo*, 28. mart 1942.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...25 mart prošle godine garantovao nam je suverenitet i integritet, siguran put u budućnost i čak teritorijalno proširenje u pravcu Soluna. Od nas se ništa nije tražilo, sem da budemo lojalni saradnici na velikom delu obnove Evrope u zajednici sa ostalim evropskim narodima na čelu sa Nemačkim Rajhom. [...] Nemački Rajh, uvek predusretljiv prema našem narodu, omogućio je obnovu naše zemlje. Naš narod danas se prevaspitava [...] U njegovoj sredini nema više mesta međunarodim smutljivcima i avanturistima. (S. D. B. *Srpsko selo*, 28. mart 1942.)

ODGOVORNOST ŠKOLE I ODGOVORNOST ČOVEKA PREMA NACIJI – ...Iz naše škole naš mladi čovek mora da izađe formiran pre svega u poštovanju prema porodici i etičkim zakonima, i svestan najvažnijih i bitnih ciljeva svoje narodne zajednice. On mora znati da je član naroda koji mora da je večito budan i spreman za žrtvu. Devojke naše moraju iz naše škole poneti spremu za svoj naročiti poziv srpske majke, sestre, domaćice. Ko god ne izađe takav, neka ga zajednica ne primi, neka ga dom kazni, neka ga srpsko društvo osudi. (Vladimir Velmar-Janković, *Prosvetni glasnik*, mart–april–maj 1942.)

april 1942.

INFORMATIVNI SASTANCI U POZORIŠTU – U cilju što bližeg dodira sa celokupnim umetničkim ansamblom i tehničkim personalom našeg Pozorišta, upravnik g. Jovan Popović sazvaio je u nedelju, 29 marta, osoblje poverene mu ustanove na prepodnevni informativni sastanak. Gledalište našeg Pozorišta bilo je ispunjeno do poslednjeg mesta. [...] U pratnji g. Popovića stupio je na pozornicu g. dr Šven, predstavnik nemačkih vlasti na ovom velikom skupu pozorišnog osoblja. [...] U duhovitom i vrlo iscrpnom govoru, koji je na srpski preveden, g. dr Šven je ukazao na velike i složene dužnosti i zadatke koje jedno veliko pozorište, kao što je Srpsko narodno pozorište, ima prema svom narodu, kao i prema svima onim kulturnim strujanjima koja danas već jasno ocrtavaju konture jedne nove i pravičnije Evrope. On je, dalje, upozorio pozorišno osoblje da kao veoma istaknut i uticajan kulturni faktor deluje u duhu reda, rada i apsolutne discipline da bi ovu tradicionalnu srpsku kulturnu tekovinu sačuvalo od nepoželjnih potresa. Naročito je istakao rad tehničkog personala [...] on je uvek u prvim redovima jurišnog fronta. Na promišljenom i prijateljskom govoru g. dr Švena, koji je bio toplo pozdravljen, zahvalio se upravnik g. Popović s nekoliko biranih reči. (*Srpska scena*, 1. april 1942.)

SEOSKI DOMAĆINI IZ POCERINE U NAŠEM POZORIŠTU – 50 uglednih seoskih domaćina [...] bili su ovih dana gosti Predsednika vlade g. Nedića. [...] Ugledni seoski gosti došli su u Pozorište u pratnji g. dra Lazara Prokića, šefa aktivne propagande u Odeljenju za propagandu Predsedništva srpske vlade koji im je predstavio upravnika Pozorišta g.

Jovana **Popovića**. Burno pozdravljen, g. Popović je zaželio seoskim domaćinima dobrodošlicu u Pozorištu, matici srpskog kulturnog života, koje danas ide novim putevima i časno vrši svoje nove i složene kulturne zadatke u cilju stvaranja nove Srbije. (*Srpska scena*, 1. april 1942.)

POSLOVNIK SRPSKE ZAJEDNICE RADA – ...§ 9 Odeljenje za propagandu ima za zadaću da duh zakona o Srpskoj zajednici rada prožme radni život i da se odbaci marksističko shvatanje rada. [...] § 18 Pripadnici nemačke i mađarske narodnosne grupe ne mogu se obavezati na plaćanje članskih prinosa. [...] § 20 Jevreji i cigani ne mogu biti članovi Srpske zajednice rada. (**Z. Popović, zamenik starešine Srpske zajednice rada, odobrio Đ. Kotur, pomoćnik ministra socijalne politike i narodnog zdravlja**, *Službene novine*, 3. april 1942.)

NOVOJ OMLADINI TREBA NOVO VASPITANJE – ...Koliko je duboko i temeljno taj tuđi, rušilački sistem išao, najbolje nam mogu posvedočiti zvanični programi i methodska uputstva za rad u srednjim školama. [...] Sve ovo je rađeno, svesno i namerno, pod uticajem masonske misli. [...] Ovakav program nije ni mogao načiniti drukčije učenike nego ili pristalice 'partizanske' ili ravnodušne prema svemu. [...] njihove tvorce [je] hvatao strah da se snažnim nacionalnim vaspitanjem ne prosveti i osvetli rasni duh vaspitanika [...] Strani jezici, nemački i francuski, uče se u srednjim školama iz čisto utilitarističkih razloga [...] kao da velike svetske književnosti, nemačka i francuska, nemaju toliko velikih dela [...] Ali ti stari pisci nikako se ne slažu sa novim svetlostima kojima u ovom veku zrači judeo-boljševička misao. (**dr Stevan Z. Ivanić**, *Naša borba*, 5. april 1942.)

NEMAČKA JE DOBILA ZIMSKU BITKU (*Naša borba*, 12. april 1942.)

JEVREJI POSLE BERLINSKOG KONGRESA (**M. Jevtić**, *Naša borba*, 12. april 1942.)

I KRIPS IMA JEVREJSKE KRVI – Poznato je, da mnogi engleski plemići i lordovi imaju u sebi, u većoj ili manjoj meri, jevrejske krvi. Neki od njih su čak punokrvi jevreji. [...] Kod Kripsa je sličan slučaj. [...] Sa majčine strane Krips ima jevrejske krvi u sebi. [...] Kripsova tetka Beatriča Veb zabeležila je o svojoj babi po ocu, da je bila 'vitka crnomanjasta gospođa jevrejskog tipa'. [...] O samoj Beatriči zabeleženo je da je od babe nasledila ne samo tamnu boju, nego i oblik nosa i onaj unutarnji žar, koji je posle boravka u Sovjetskoj Rusiji napisala jedno delo pod naslovom

'*Sovjetski komunizam – jedna nova civilizacija*' koje je puno hvale za sovjetski poredak. Kada se sve ovo zna jasne su onda i Kripsove veze sa Sovjetima i njegove simpatije prema njima. (*Naša borba*, 12. april 1942.)

ALKOHOLIZAM I JEVREJI U FRANCUSKOJ – Pored štetnog uticaja na politički život jevreji su i u svakom drugom pogledu štetno uticali na Francusku. [...] *Gotovo čitava trgovina vinom u Francuskoj bila je u jevrejskim rukama*. U francuskoj radničkoj porodici se mnogo više novca izdaje za vino nego za mleko i hleb. [...] sasvim je pogrešno verovanje da ova pojava leži u tradiciji francuskog naroda. Ne, ona je relativno skorašnjeg datuma i u uskoj i nerazlučnoj vezi s porastom jevrejskog uticaja u Francuskoj. (*Naša borba*, 12. april 1942.)

PONOVNO IZLAŽENJE PROSVETNOG GLASNIKA – ...Ministar prosvete je preporučio svima prosvetnim radnicima da se pretplaćuju na *Prosvetni glasnik*. [...] Ovaj naš danas jedini prosvetno-kulturni, pedagoški i književni časopis [...] počinje novu seriju pod znatno promenjenim okolnostima u našem duhovnom životu, koji je svim silama upućen obnovi Srpstva i Srbije. Te nove okolnosti [...] nalažu i *Prosvetnom glasniku* i njegovim čitaocima nove i šire zadatke u prosvetivanju i podizanju kulturnog nivo-a našeg građanina. [...] *Prosvetni glasnik* davaće čitaocima [...] odabrano štivo iz raznih oblasti nauke, filozofije, pedagogije [...] *Prosvetni glasnik* ima da pruži korisnu lektiru svima koji žele da pomognu razvitku i napretku srpske kulture i prosvete. [...] Nastavnici [...] biće dužni da, u delokrugu svoga rada i u svojoj okolini, preporuča i šire *Prosvetni glasnik*, tumačeći svima zainteresovanima i njegovu preko potrebnu ponovnu pojavu i njegov plemeniti cilj. (**Ministarstvo prosvete**, *Službene novine*, 17. april 1942.)

DOGAĐAJI PROTEKLE NEDELJE – ...Englezi gube bitku jednu za drugom, a Imperija se raspada. [...] Nemačke podmornice nalaze se na mrtvoj straži na svima morima uništavajući neprijateljsko brodovlje. (**S. D. B. Srpsko selo**, 25. april 1942.)

ISTERIVANJE JEVREJA – SPAS EVROPE – ...Na berlinskom kongresu 1878 zastupao je Englesku državu jevrejin Dizraeli (Bikonsfeild) i tamo je branio čisto jevrejske interese. Na tome je kongresu primorana ondašnja Srbija, pa i Rumunija, da priznaju jevreje za svoje potpune državljane – ravnopravne sa Srbima, odnosno Rumunima. Taj diktat ovog

engleskog jevrejina bio je početak nagrivanja srpske države od strane jevreja i Engleza. [...] Pokvarenost jevreja datira od pamtiveka. [...] U ovome talmudizmu leži dakle srž njihove – jevrejske pokvarenosti i tu leži pravo cele Evrope da se jevreji zaista proteraju jednom za svagda iz svake zemlje. [...] Snažni nacionalsocijalizam u Nemačkoj junački se uhvatio u koštac sa jevrejstvom, sa talmudom i sa protokolom sionskih mudraca. [...] Blagodareći tome, jevrejstvo je danas iskorenjeno i prognano od svih evropskih naroda. Time nastaje jedan novi period u Evropi. Evropa će biti bez jevreja – i to je njen spas. (St. Jelisavljević, *Naša borba*, 26. april 1942.)

maj 1942.

PROBLEM DOMAĆE DRAME – ...za ove tri decenije velika većina naših novih ili novijih dramskih pisaca [...] nije se naslanjala na osnovne linije izrazito naše dramske književnosti u dubljoj prošlosti. [...] Razna ugledanja, imitiranja, čak i reminiscencije uspele su da pokidaju sve veze s tradicijom i da potisnu pozitivizam, usled čega je, kao rezultat, došlo i to da se kroz našu dramsku književnost provukao čak i crveni konac i da se kroz takva dela sa pozornice gađao nacionalni život naše sredine, a da su iz gledališta, po završenim predstavama, izlazili mladi zabludeli ljudi. (Jovan Popović, *Srpska scena*, 1. maj 1942.)

POZORIŠNA HRONIKA – Beogradsko *Novo vreme* od 22 aprila ove godine donosi [...] zanimljivu belešku da je 'čuvena njujorška Metropolitan-opera primorana da obustavi rad'. Dotle, 'u Nemačkoj, a s njom i u celoj Evropi, situacija je u pogledu kulturnog života sasvim drukčija. Nemačka pozorišta rade punom parom i potrebno je [...] unapred obezbediti karte'. U Evropi nije interesovanje samo za pozorišno stvaranje, već uopšte za ceo kulturni život. [...] I 'u našoj zemlji [...] niču pozorišta na sve strane. Svedoci smo čitavih redova publike koja čeka da kupi karte'. (*Srpska scena*, 1. maj 1942.)

UČITELJSKA STRAŽA – PARTIZANSKA SMOTRA – ...Učiteljska straža²⁴ uporno i konzekventno napada sve one pojave i pokrete u svetu koji imaju 'fašističku, antisemitsku, antimarksističku ideologiju' i savetuje

²⁴ [list Učiteljska straža je izlazio u Kragujevcu]

učiteljima da ne kroče ni nogom u zemlje u kojima se takve pojave i pokreti osećaju [...] Jedan od najvećih i najznačajnijih simboličkih momenata nemačkog nacional-socijalizma jeste spaljivanje otrovne, razorne, nemoralne, nenarodne 'književnosti'. Srpski narod mora doživeti isti trenutak. I srpski nacionalizam mora jednog dana da spali sav onaj 'književni' otrov, koji je ogolio našu dušu [...] Veliku lomaču i na vidnom mestu zaslužila je ta pogana, sramna 'književnost'. [...] Taj nakazni nanos mora biti spaljen i uništen, pa ma koliko su razni profesorski konstantinovići u svoje vreme sastavljali protestne rezolucije i skupljali potpise povodom spaljivanja ovakve literature na drugim stranama. (M. P. *Naša borba*, 10. maj 1942.)

NE NAPUŠTAJTE SELO I ZEMLJU. SELJAK KOJI JE NAPUSTIO SVOJE SELO I PREŠAO U GRAD UČINIO JE NEOPROSTIV GREH PREMA SRPSKOM NARODU – Draga braćo, srpski seljaci [...] Kad ovo govorim mislim na one naše najveće i najmnogobrojnije privrednike: SRPSKE SELJAKE [...] Mislim na one koji sačinjavaju najzdraviji i nasnažniji deo srpskog naroda; Mislim na one koje ne kvare kojekakve gospodske bolesti, ni izopačena učenja iz belog sveta, ni mešana tuđinska krv; Mislim na one koji održavaju nedirnutu srpsku rasu i pretstavljaju najbolji deo naše zemlje. Dakle, vama srpskim seljacima [...] namenjujem ovu svoju reč i naređujem da sledujete tim mojim savetima radi vašeg dobra. [...] Da naš život i ovakav kakav je, bude snošljiv i lakši MORAMO SE VEZATI ŠTO VIŠE ZA ZEMLJU I ZA RAD NA SELU. [...] Na ovaj način izgrađićemo ono što vam rekoh neki dan: SREĆNU SELJAČKU DRŽAVU. [...] U srpskom seljaku i pre i danas nam je sva snaga i sva nada. Eto tako ja zamišljam srpsko selo i srpsku seljačku državu. (Milan Nedić, *Ponedeljak*, 11. maj 1942.)

UREDBA O USTROJSTVU MINISTARSTVA GRAĐEVINA I NJEGOVE SPOLJNE SLUŽBE – ...Član 23 [...] po stupanju na snagu ove Uredbe neće se primati u službu Ministarstva građevina inženjeri, arhitekti i tehničari ženskog pola. Pomenuto žensko osoblje, koje se na dan stupanja na snagu ove Uredbe zatekne u službi Ministarstva građevina, zadržaće se u službi prema postojećim propisima, no s tim, da ne može zauzimati starešinska mesta. (Milan Nedić, M. Aćimović, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Č. Marjanović, J. Mijušković, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r. *Službene novine*, 12. maj 1942.)

UREDBA O ORGANIZACIJI MINISTARSTVA POŠTA, TELEGRAFA I TELEFONA – ...Čl. 48. Službenika ženskog pola ne može biti u tehničkim zvanjima. Ženskih službenika [...] može biti najviše 25%. [...] Čl. 62. Neće se primati u službu lica ženskog pola [...] dok se broj ženskih službenika ne svede ispod procenta predviđenog u čl. 48. (**Milan Nedić, M. Aćimović, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olćan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r. Službene novine**, 15. maj 1942.)

O 'SVEČANIM IGRAMA' U SRBIJI – U beogradskoj štampi pokrenuto je nedavno pitanje svečanih pozorišnih igara – festivala za Srbiju. Naročito je pomenut primer velikih festivala u Salzburgu na kojima se svakog leta daje [...] najbolje što, produktivno i reproduktivno, reprezentuje nemačku naciju, u prošlosti podjednako kao i sadašnjosti [...] Nije se, verovatno slučajno, govorilo i o sličnu tipu svečana umetničkog karaktera u Italiji [...] Ovi festivali su neka vrsta revije [...] auktoritativan pregled najboljeg pred najizabranijom publikom [...] Država je ovde onaj glavni mecenski činilac [...] Država i izabran kolegijum najodgovornijih nacionalnih umetničkih vrednosti, pošto je ovde reč o umetničkoj časti nacije [...] o delikatnoj kritici i naročito prefinjenu estetičnu ukusu najboljih u jednoj naciji, i najboljih u celom svetu. [...] Oni koji vole Srbiju i koji veruju u njeno pravo na život i u njen istorijski smisao na ovoj zemlji, imaće pune ruke posla pri velikom delu svestrane duhovne i moralne obnove srpskog naroda. (**J. Srpska scena**, 16. maj 1942.)

[UVODNIK] – Posle dugog vremena došli su najzad lepi sunčani dani. [...] E, u ovom trenutku, najodlučnijem od svih [...] obratio se našim seljacima predsednik vlade general Nedić. Obratio se ne samo kao prvi domaćin naše nacije, da posavetuje – savetom, znanjem i iskustvom već i kao otac koji se stara za svoj dom. [...] Svaki pravi Srbin, pravi nacionalista koji trezveno razmišlja, može da u govoru generala Nedića nađe iskrene očinske savete, tople reči čoveka koji vidi i shvata položaj svoga naroda, reči koje nemaju ni trunke političkih laganja i zavaravanja kakva su selu liferovali raniji političari već iskreno, stvarno gledanje na stvari. Jer srpsko selo i srpski seljak znači srpski narod – istakao je predsednik vlade. Njega održati i održavati znači održavati srpski narod. Samo seljak nosi u sebi životnu klicu održanja i postojanja naroda. I zato se ne može i ne sme

dozvoliti da se srpski seljaci gube i tope u mešavini varoškog života. (**R. Srpsko selo**, 16. maj 1942.)

JAPANSKA ŽENA I RAT (*Kolo*, 23. maj 1942.)

KAKO JE JEDAN NEMAČKI NOVINAR VIDEO SRPSKOG SELJAKA. JEDNA ZANIMLJIVA REPORTAŽA NOVINARA G. HENGOTERA – ...Ništa nas, međutim, nije moglo sprečiti u želji da potražimo srpskog seljaka na pragu njegovog doma, i da svojim očima vidimo da li je zaista taj srpski seljak komunista ili 'partizan', kakvo su mu ime dali komunistički agenti. Svakako je za nemačkog oficira i vojnika događaj, koji se tako lako ne zaboravlja, doći u neposredan dodir sa ovim rasnim gorštacima i čuti njihova bistra izlaganja [...] Srpskom seljaku nije trebalo da govorimo o pravim ciljevima Čerčila, Ruzvelta i Staljina. Na svojoj sopstvenoj koži iskusili su srpski seljaci ovo neobično 'Trojstvo'. Kao što je poznato postojalo je mišljenje, da je srpski seljak zaveden od strane komunista. Mogli smo, međutim, da se uverimo, da seljak zna, da obećanja komunista nisu ništa drugo već mamac. [...] Seljak ne krije svoje zadovoljstvo zbog uništenja partizanskih bandi. [...] Oduševljenje, s kojim nas je dočekao srpski seljak, daje nam razlog da verujemo, da je komunistička avet iz ovog kraja zauvek nestala. (*Kolo*, 23. maj 1942.)

UNIŠTITE ĐUBRE! – Nema naroda na svetu, a kamoli tako malog kao što je naš, koji ne bi posrnuo od otrovne literature, kojom je bio zasut za poslednjih nekoliko godina. To je bila prosto invazija nečistih sila [...] Naša je kultura pretvorena u đubrište, na koje se smetala sva gadost i prljavština, smrad i nečistoća velikovaroških literarnih bulevara, bulevara intelektualne prostitucije. Na tom vašaru književnog bluda i svih mogućih perverzija otkakala je ipak svojom kužnom golotinjom i duhovnom ogubanošću jevrejsko-komunistička rđa i dronja [...] Videlo se da iza te literature stoji jevrejski kapital, prljav i odvratn kao i njegova plaćenička knjiga [...] Sa likvidacijom **fizičke** pobune protivnarodnih besova, partizana, mora da bude likvidirana i partizanska literatura. [...] Komunističku literaturu treba spaliti. [...] Spaliti je kao – kulturno varvarstvo [...] Čivit i čivutari duhovni sledbenici jevreja, umeli su u svoje vreme da uguše nacionalnu misao, da zadave nacionalne književnike [...] Zato valja utamaniti tu infamnu literaturu. Uništite bestiju! [...] Uništite đubre! (**Jovan Marić, Naša borba**, 24. maj 1942.)

SLOM SOVJETSKIH ARMIJA U KLEŠTIMA NEMAČKE ARMADE
(*Naša borba*, 31. maj 1942.)

SVETA STOLICA JEVREJSKE KRVI (*Naša borba*, 31. maj 1942.)

jun 1942.

JEDNA ZNAČAJNA POSETA – U utornik, 26 maja [...] posetio je Pretsednik Srpske vlade armijski đeneral g. Milan Nedić novu pozorišnu zgradu kod Spomenika. [...] obraćajući se upravniku našeg Pozorišta g. Jovanu Popoviću, on je rekao ove značajne reči: 'Otvaranje ove preuređene zgrade pretstavlja istoriski datum. Ne zaboravite, gospodine Upravniče, da je ovaj datum vezan za Vaše ime'. [...] Reči g. Pretsednika, upućene našem Pozorištu i njegovim trudbenicima imaju dvostruk značaj. One, pre svega, pružaju naročito ohrabrenje i priznanje našim pozorišnim poslenicima [...] Posle, one su roditeljska uteha srpskom narodu koji je postao svestan svoga mesta na suncu i svoje istoriske misije u Novoj Evropi. Posvećujući se najboljim stvaralačkim vrednostima i vrlinama koje nosi u sebi i u svome rasnom instinktu, moralnim, intelektualnim i fizičkim, srpski narod je dosad dao dovoljno dokaza svoje volje za život i svojih neumornih težnji da lojalno saraduje na delu buduće evropske obnove. (*Srpska scena*, 1. jun 1942.)

SVEČANO OTVARANJE ZGRADE – Obnovljena pozorišna zgrada kod Spomenika svečano će se otvoriti 20 juna ove godine. Svečanom činu otvaranja prethodiće crkveno osveštanje zgrade na kome će uzeti učešća pretstavnici nemačkih i srpskih vlasti, kao i reprezentanti naše stvaralačke kulture. [...] Misleći na dosadašnje rezultate osmomesečne delatnosti našeg Pozorišta u ovoj sezoni, mi mislimo, u isti mah, i na našu novu pozorišnu publiku, publiku Nove Srbije. Ona nas je hrabrila svojom velikom posetom [...] Tako smo u ovoj jedinstvenoj simbiozi i mogli dati ono što smo dali. (*Srpska scena*, 1. jun 1942.)

GOSTOVANJE DRŽAVNOG POZORIŠTA IZ HAMBURGA – Neposredno posle otvaranja zgrade kod Spomenika pretstaviće se srpskoj publici i jedna strana pozorišna trupa, velika i renomisana – Državno pozorište iz Hamburga. [...] Što je to baš jedno renomisano pozorište

državnog karaktera iz Velikonemačkog Rajha, znači nesumnjivo da su neprestani naponi Vlade g. Milana Nedića oko stišavanja rasplamtelih političko-partiskih strasti u Srbiji naišli na punu pažnju nemačkih nadležnih faktora. To je, ujedno, dokaz da će srpski narod, vredan, požrtvovan i kulturno sposoban, moći da računa na puno i nesmetano razvijanje svojih mnogostrukih kulturnih sposobnosti u Novoj Evropi, ako pođe sadašnjim putem lojalne i razumne saradnje. (*Srpska scena*, 1. jun 1942.)

GOSTOVANJE HAMBURŠKOG POZORIŠTA U BEOGRADU – ...Ugledne nemačke goste srdačno su dočekali Uprava i rediteljski kolegij našega Pozorišta na čelu s upravnikom g. Jovanom Popovićem, i priredili im zakusku u foajeu našeg Pozorišta. Tom prilikom je toplo pozdravio goste upravnik g. Popović. Na njegovu zdravicu odgovorio je g. Kilis [...] Ovom prijateljskom prijemu prisustvovali su i g.g. Zonderfirer dr Šven iz Propaganda abtjlunga S.O. i Đorđe Perić šef Državne propagande. Uveče je Uprava Pozorišta priredila uglednim gostima večeru u restoranu na kalemegdanskoj terasi kojoj su, pored celokupne uprave, prisustvovali i g.g. regirungsrat g. dr Blok, dr Šven i Vl. Mošulj iz Propaganda abtjlunga S.O. I ovom prilikom izmenjene su srdačne zdravice. (*Srpska scena*, 1. jun 1942.)

KONFERENCIJE U POZORIŠTU – Već duže vreme uobičajene su u Pozorištu konferencije posle svake naše premijere [...] Konferencijama prisustvuje, pored Uprave [...] tehnički personal [...] prisustvuju i svi pozorišni kritičari iz beogradske štampe. Konferenciju otvara g. dr Helmut Šven, Zonderfirer iz Propaganda abtjlunga S.O. i daje analizu komada [...] Ove konferencije su se pokazale kao veoma korisne. (*Srpska scena*, 1. jun 1942.)

SRPSKI PUT – ...Ta nova otadžbina, to mora biti Nova Srbija [...] Ona mora biti postavljena na zdravim seljačkim temeljima, cementirana jednom zajedničkom voljom, nadahnutu jednom jedinstvenom srpskom dušom. [...] Sve veštačke tvorevine moraju da ustuknu pred blistavom pojavom jedne Nove Srbije. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, 6. jun 1942.)

OPŠTI IZGLEDI SADAŠNJEG VELIKOG RATA – ...Dakle, šest velikih bitaka u toku četvoromesečja juli–oktobar 1941 dobili su Nemci [...] Pri takvim činjenicama i odnosima nije teško predvideti pobedu Nemačke na Istočnom frontu. Ta će pobeda međutim učiniti sile osovine nepobednim

kako u Evropi tako i na istoku, dalekom i bliskom. A to dovodi u pitanje i opstanak Britanskog carstva. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, 6. jun 1942.)

[TEKST UZ FOTOGRAFIJU] – U vedrom prestoničkom pozorištu 'Centrala za humor' već tri pune nedelje, svako večer, prikazuje sa s mnogo uspeha humoristična revija 'Minut posle deset' od M-Dima-a, u kojoj, na jedan duhovit način pisac prikazuje peripetije Žike Jagodinca (Aca Cvetković) koga je zatekao na ulici minut posle policiskog časa, s koferčatom punim mrsa i balončatom punim prepečenice, i primorao ga da potraži utočište u nepoznatoj kući, slučajno u stanu udovice gospa Živke (Žanka Stokić), gde se zatim Jagodinac snalazi i prima ulogu koju su mu nametnuli udovica [...] i njena najprisnija komšinica (Sofija Coka Perić Nešić) [...] Zanimljivo je da je ovo prvi slučaj, posle dugog niza godina, u našem pozorišnom životu, da ova duhovita, aktuelna i puna nama tako bliskih elemenata (uzetih iz svakidašnjice) već pune tri nedelje iz dana u dan puni kuću ovog inače izvanredno uspelog vedrog teatra. (*Kolo*, 6. jun 1942.)

NAŠI U ZAROBLJENIŠTVU – Život naših zarobljenika u Nemačkoj ne teče više tako monotono kao u početku. I u oficirskim logorima društveni život je počeo da se razvija, jer su se ukazivale potrebe za takozvanom 'duševnom hranom' i za raznodom, pa su se počele otvarati biblioteke i čitaonice, pozorišta i horovi, muzičke sekcije i sportska udruženja. Vojnički logori čak nisu zaostali u tome iza oficirskih. [...] Logorska uprava pokazala je mnogo razumevanja za stvaralački rad čime je organizatorima ovih priredaba stvorila mogućnost da se i daleko od svoje otadžbine duhovno razvijaju. [...] Tako mnogi od naših u zarobljeništvu provode svoje vreme vedro i u zabavi. (*Kolo*, 6. jun 1942.)

VRHOVNI ZAKON U IZGRADNJI SRBIJE – Naš vrhovni zakon u izgradnji nove Srbije jeste da selo bude temelj srpske zemlje. [...] To je naš prvi zakon. Drugi vrhovni zakon naš jeste da državu vodi naša omladina. [...] Kada budemo to uredili, onda će cela naša država biti jedna porodica u kojoj će starešina morati da se sluša. [...] I društvo mora da bude srpsko. U to novo srpsko društvo ne smemo primati kojekakve belosvetske ale, kao što je to dosad bio slučaj sa jevrejima i ostalim, kojima se ne zna ni kakav im je koren ni kakva im krv u žilama teče. (**Milan Nedić**, *Naša borba*, 7. jun 1942.)

CRKVENO POJANJE I NAŠA ŠKOLA – ...Danas, kada se nalazimo na velikoj nacionalnoj i socijalnoj prekretnici, vraćanje zdravim nacionalnim tradicijama je nacionalni imperativ. [...] Uvođenje crkvenog pevanja u našim srednjim, stručnim, građanskim i osnovnim školama, oslobodiće omladinu mračne prošlosti. [...] Otuda odluku g. Ministra prosvete, da đački horovi po našim školama otsada uče i crkveno pojanje [...] treba svesrdno pozdraviti. Jer nas ta odluka vraća na stanje koje je u ovom pogledu postojalo u školama naše pretkumanovske Srbije. (**Jedan đački roditelj**, *Naša borba*, 7. jun 1942.)

NAŠA ŽENA DANAS I SUTRA – Mnogi su bili zadovoljni emancipacijom naše žene, te s vremena na vreme potrzali čak i pitanje ženskog prava glasa i tražili njegovo rešenje. Hvala Bogu da ga nisu rešili. [...] U novoj sutrašnjici treba dati ženi odgovarajuće obrazovanje, jer u doba radija i aviona nije dovoljno da žena samo rađa i kuva; treba načiniti spremnog druga muškarcu kako bi lakše išli kroz život [...] Treba je dobro vaspitati [...] Pre svega nacionalno i verski prosvetiti, jer ona je ta koja kroz materinji jezik budi plam ljubavi za rodnu zemlju i Tvorca. Ne praviti od nje zabavnu igračku koja čoveku dosadi za kratko vreme, već ženu koja snaži i ume da ulepša život. (**dr Z. L. Naša borba**, 7. jun 1942.)

MODERNOMANIJA – Pojava t.zv. modernizma na polju umetničkog stvaranja u uskoj je vezi sa prodiranjem materijalističkih, odnosno, marksističkih pogleda na svet. Kompleks njenih sadržajnih umetničkih komponenata počiva kao i kod marksizma na apsolutnom negiranju svih dojučerašnjih moralnih i umetničkih vrednosti. [...] Pod uticajem 'Moderne' nastala su takva srozavanja umetničkih vrednosti da se ona [...] mogu uporediti jedino sa ruševinama posle katastrofalnog potresa u Pompejima. Iste, i možda još jezivije ruševine, u duhovnom smislu, ostaju iza njenog razornog delovanja. Duh one božanske umetnosti izvajane kroz religiozni stvaralački zanos zamenila je atmosfera strasti i poroka, vina, bluda i duvanskog dima [...] Osnovna tendencija te 'modernomanije' ustvari okrenuta ka primitivizmu, urodila je bezbrojnim 'izmima' u stilu 'dadaizma', 'nadrealizma' [...] 'impresionizma' itd. svodeći se u krajnjem izrazu na drečanje džeza, psovačke stihotvorine. (**I. Milačić**, *Naša borba*, 7. jun 1942.)

PRAVNI FAKULTET U BEOGRADU. KONKURS ZA VANREDNE PROFESORE – ...Prijavi treba priložiti: [...] sve dokumente koji se po

Zakonu o činovnicima traže [...] izjavu o nacionalnoj pripadnosti. (**Iz dekanata Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu**, *Službene novine*, 9. jun 1942.)

UREDBA O SLUŠAOCIMA UNIVERZITETA I VISOKIH ŠKOLA, UČENICIMA SREDNJIH I SREDNJIH STRUČNIH ŠKOLA UČESNICIMA U DOBROVOLJAČKIM ČETNIM ODREDIMA – ...Član 2 Učenici srednjih i srednjih stručnih škola koji su se do kraja novembra 1941 godine javili u dobrovoljačke i četničke odrede pa u njima proveli neprekidno četiri meseca, smatraju se redovnim učenicima u školskoj 1941–42 godini, i pošto prethodno budu završili specijalni kurs, [...] polagaće razredni ispit. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 19. jun 1942.)

PONOVO U OČEVOM ZAGRLJAJU – Ponovo je zablistala suza radosti u oku Majke Srbije. Ponovo je ustreptalo srce mnoge majke, oca, sestre, žene i dece. Otadžbini se vratilo prošle nedelje, još nekoliko stotina njenih sinova a njima hranitelji, nada i sva uteha, jedina uzdanica. Vođa Velikog Nemačkog Rajha podario je još jednom radost stotinama srpskih porodica. (*Kolo*, 20. jun 1942.)

REČ GOSPODINA PRETSEDNIKA SRPSKE VLADE SRPSKIM POZORIŠNIM POSLENICIMA – ...U obnovi Srbije, a naročito u obnovi srpske kulture i čitavog duhovnog života srpskog naroda, Pozorište ima uzvišene zadatke koji mu nalažu skoro religioznu požrtvovanost. Na članovima ovoga hrama srpske umetnosti leži značajan, težak, ali i pun časti zadatak da svojim pregalačkim radom načine od ovoga svoga doma žarište srpske misli i srpske kulture, te da i oni doprinesu zdravom razvoju naših novih, mladih naraštaja koji u Novoj Evropi treba da obezbede svojoj zemlji dostojno mesto. (**Milan Nedić**, *Srpska scena*, 20. jun 1942.)

20 JUNI 1942 – ...Posle dvadesetogodišnjeg lutanja kroz prljave gustiše u kojima su mu zli ljudi oduzeli smisao ispravna života i doveli ga do apsurduma, Srpsko narodno pozorište otvorilo je još prošle jeseni sebi nove horizonte i prihvatilo mlade naraštaje svoje publike da ih uputi u budućnost. U naporima za obnovu Srbije, ono se već deset meseci nalazi u prvim redovima [...] Treba misliti na Novu Evropu koja se stvara i u kojoj bi Srbija mogla zauzeti lepo mesto. (**Jovan Popović**, *Srpska scena*, 20. jun 1942.)

NARODNO POZORIŠTE U SRBIJI – ...U najskorijoj prošlosti išlo se sistematski za gaženjem i zatiranjem srpskog nacionalizma pa je i naše Pozorište vođeno 'modernim' pravcima [...] Pozorište se bilo otuđilo od naroda, ali se i narod uveliko bio otuđio od pozorišta. [...] Hrli sad opet staro i mlado, bogato i ubogo, školovano i nepismeno, zdravo i bolesno, hrli ovom svetom hramu umetnosti, da se tu napoji novom verom u život [...] Da bi tu veliku ulogu s uspehom i ovoga puta odigralo, Srpsko narodno pozorište mora ovoga puta ostati strogo na ovoj liniji: ono mora ostati **srpsko**, nacionalno-prosvetiteljsko, i **narodno**, narodnim masama pristupačno [...] Obnova stare [...] zgrade simbolizira i daje znamenje Srpskom narodnom pozorištu u obnovljenoj srpskoj narodnoj Srbiji. (**dr Milorad Nedeljković**, *Srpska scena*, 20. jun 1942.)

SRPSKO POZORIŠTE NEKAD I SAD – ...Naime, nas naše srpsko pozorište interesuje sa čisto nacionalno-vaspitanog gledišta. Jer se ubuduće sve duhovne i druge manifestacije srpskog razuma, misli i tehnike imaju izvoditi, posmatrati i koristiti samo kroz tu i takvu prizmu! A to će reći samo utoliko ukoliko su ove manifestacije inspirisane i ostvarene rezultatima i izrazom srpske narodne duše: oslobođene svakog drugog elementa [...] Po dosadašnjem iskustvu srpskog naroda, možemo smelo tvrditi da je srpsko pozorište, bar za poslednjih 20 godina, bilo daleko od svoje strogo nacionalno-vaspitne misije [...] zato što su tako njegovi upravljači hteli, zato što je to pozorišnoj publici godilo [...] Ali bolje da se svega toga ne sećamo, kao ni tolikih drugih ružnih snova. U najlepšem kraju Beograda kojim danas struji nov vazduh, diže se gordi profil nove pozorišne zgrade. Neka bi i njome prostrujao nov vazduh [...] Ima li uslova i izgleda za sve to? Izgledi postoje [...] jer su nove mogućnosti neograničenog stvaranja danas date: i razumevanjem merodavnih i osećanjem potrebe srpskog pozorišnog sveta. A taj svet nije više ona ranija publika, sudeći po njegovim aplauzima posle rata. (**dr Lazar Prokić**, *Srpska scena*, 20. jun 1942.)

RAZMIŠLJANJA O SRPSKOJ DRAMI – ...Razvoj naše dramske književnosti za poslednjih dvadeset godina najbolje pokazuje [...] koliko je bila na pogrešnom putu i otuda, koliko nije imala uspeha. [...] Razloga za njen neuspeh ima više. Jedan od najglavnijih je i taj što su se u drami [...] napustili osnovni izvori: narodna etika, narodna misao. [...] Sve je težilo baš obrnutom, vođeno snobizmom, inspirisano nenacionalnim. [...] Kao

sva naša kultura, a kao njen deo i naša književnost, moraju se vratiti na jedino zdrave osnove, na narodnu etiku, pa preko nje i na narodnu – epiku, istoriju, folklor! [...] Svako drugo gledanje na stvari ne vredi. [...] Čitava generacija pisaca za poslednje dve decenije pokajće se za mnoge izgubljene godine rada na delima koja su bez veze sa rođenom grudom. Ali zato su miliji oni retki časovi kada se ipak radilo za 'majku Srbiju', reč toliko dragu, a neizgovorenu, još manje napisanu, već više od dvadeset godina! [...] Pogledajmo svoja dela i otrešimo nemilosrdno kao prah, sve ono što nas odvraća od nas samih, pogledajmo u sebe, u svoje praiskonsko srpsko. (Nikola Trajković, *Srpska scena*, 20. jun 1942.)

POZORIŠNI ŽIVOT U SRBIJI – Od sulude igre jedne opskurne klike u prošloj godini, koja je srušila pakt i prebila kičmu Jugoslavije, prošlo je više od godinu dana. Za to međuvreme vlada generala Nedića pregnula je na posao da zbrine prvu i najveću brigu: da srpski narod vrati sa stramputice na kojoj je polomio svoja jugoslovenska kola i uputi ga ispravnim i poštenim putem. Da reformatorskim zamahom nagovesti nov pravac kretanja našeg nacionalnog i duhovnog života i dâ impuls novog i zdravog vremena. Prva kulturna institucija, međutim, koja je u duhu započete obnove počela da izgrađuje nov srpski kulturni život, bila je pozorište. [...] današnja Srbija je svesna snažne uloge pozorišta [...] Svesna je da pozorište nije samo fabrika smeha i prazna ćeretanja, već snažan instrument kulturne propagande. [...] Smišljenom repertoarskom politikom pozorište može pružiti prave uslove za dobro postavljen i zdrav nacionalno-kulturni razvoj naše omladine. Jer, za njeno vaspitanje, naročito u današnje vreme, nosimo ogroman osećaj odgovornosti i radi nje moramo učiniti najveće žrtve da bi se ta omladina pravilno razvila i u novome poretku Evrope bila od koristi i sebi i zemlji. (Jovan Popović, predavanje na radiju, *Srpska scena*, 20. jun 1942.)

REKLAME – Otvoren je potpuno renoviran restoran 'JUGOISTOČNA EVROPA' Miloša Velikog br. 3. Pored domaće kujne i prvoklasnog pića koncentriće svakog dana od 10–12 i 16–20 čas. salonski orkestar pod upravom našeg poznatog muzičara Zdravka Milosavljevića. Vlasnik poznati restorater od gurmanske gostionice 'STIG' sa Terazija Dobrosav M. Ilić. (*Srpska scena*, 20. jun 1942.)

REPERTOAR GOSTOVANJA – Niški ansambl prikazaće beogradskoj publici dve domaće i jednu stranu stvar: od domaćih 'Koštanu' od Borisava

Stankovića i 'Vračaru Božanu' od Slavomira Nastasijevića. Od stranih 'Karijeru kanceliste Vinciga' od savremenog nemačkog pisca Zitenberga. [...] U 'Vračari Božani' najzrelijem delu g. Nastasijevića došle su do puna izraza njegove komediografske vrline [...] Motiv ove komedije je nov i sveži i daje maha satiričnim akcentima: jedna nepismena cigančura iz beogradskog podzemlja vešto uspeva da naturi otmenoj beogradskoj publici svoju rečitost i svoja gatalačka prenemaganja. (*Srpska scena*, 20. jun 1942.)

INSPEKCIJA POZORIŠNE TRUPE U SMEDEREVU – Upravnik našeg Pozorišta g. Jovan Popović koji je ujedno i komesar svih pozorišta u Srbiji, boravio je [...] u Smederevu da bi pregledao rad tamošnje pozorišne trupe. U pratnji g. Popovića nalazio se i direktor naše Drame g. Borivoje Jevtić, dok je od strane Propaganda-abtajlunga S.O. prisustvovao g. VI. Mošulj [...] današnji zamenik komesara Udruženja glumaca. (*Srpska scena*, 20. jun 1942.)

NAPIS G-ĐE DESE DUGALIĆ – G-đa Desa Dugalić-Nedeljković, dramska prvakinja našeg Pozorišta, objavila je [...] zanimljiv članak o današnjoj i budućoj ulozi srpske majke ('Misija srpske majke'). Srpska majka, veli ona, to je naša najveća svetinja. A majčina ljubav treba i mora da se prenese na ceo srpski narod: 'da složno bez podvajanja prione na obnovi Srbije, da iziđe na svoj pravi put'. (*Srpska scena*, 20. jun 1942.)

SRPSKO NARODNO POZORIŠTE – Srpsko narodno pozorište u Beogradu počelo je svoju prvu posleratnu sezonu u obnovljenoj Srbiji 1 oktobra 1941. [...] bilo je potrebno u svanuću jednog zdravog i novog vremena imati jasno na umu da je pozorište [...] bilo kroz dve poslednje prohujale decenije velikim delom rasadnik destruktivne levičarske literature. [...] repertoarska linija razvija [se] po onom planu koji je sebi stavila u dužnost nova pozorišna Uprava. To je, pre svega, savesna i znalačka obnova [...] starijeg srpskog nacionalnog repertoara, koji je dosad uglavnom bio zapostavljen. [...] ova repertoarska politika diktirala je poklanjanje naročite pažnje nemačkoj dramatici [...] koja je zaslužila dostojnije mesto u repertoaru prve srpske scene, a koja je ranijih godina bila na žalost, zapostavljena. [...] Od savremenih nemačkih autora izvedeni su ovi komadi: 'Elga' od Gerharta Hauptmana, 'Usred bela dana' od Paula Helviga, 'Smučanje na suvu' od Kurta Borfelda, 'Sto miliona dolara' od Hansa Kubnera i 'Sve same lagarije' od Hansa Švajkarta. (*Naša borba*, 21. jun 1942.)

KRIZA NAŠE LIKOVNE UMETNOSTI – Naša likovna umetnost za poslednjih dvadeset godina stalno je bila u krizi. [...] Naša jevrejzimana dnevna štampa je vrlo neozbiljno i površno shvatila značaj umetnosti za razvoj i kulturu našeg naroda. [...] Tako su nekoliko koterija uzele celo naše slikarstvo i vajarstvo u svoje ruke i zasejale po našoj umetnosti onaj parisko-jevrejski umetnički pravac koji ovde nikom nije bio potreban. (**Živorad Nastasijević**, *Naša borba*, 21. jun 1942.)

JEVREJSKI BOG I JEVREJSKI MORAL (**Milorad Mojić**, *Naša borba*, 28. jun 1942.)

jul 1942.

BESEDA UPRAVNIKA SRPSKOG NARODNOG POZORIŠTA G. JOVANA POPOVIĆA – Današnje otvaranje Srpskog narodnog pozorišta nesumnjivo je velik istoriski datum. [...] U ovome vremenu još od mnogo većeg značaja, jer naše novo pozorište mora nastaviti svoj budući život odande gde je nekada prestao srpski život, gde je nekada prestala srpska reč. Samo tako će ono, u obnovi Srbije, opravdati svoj naziv SRPSKO narodno pozorište. [...] Pojava komada destruktivne sadržine sa političkim tendencijama levičarskog pravca uništile su mu značaj njegov kao vaspitne škole u zdravom nacionalnom duhu. [...] Na prvom mestu nova Uprava je radila na oživljavanju nacionalnog repertoara [...] Zatim, nova Uprava je ove sezone obratila naročitu pažnju nemačkoj dramatici, jer je ona ranijih godina, zahvaljujući političkom kursu [...] bila stalno zapostavljena. [...] Ali za sve to, za celokupno oživljavanje pozorišnog života, naša naročita zahvalnost pripada nemačkim vlastima koje su, razumevajući napore i trud Srpske vlade, svesrdno i od srca pomagale obnovu pozorišnog života, kako u Beogradu tako i u celoj Srbiji. Sa istom svesrdnošću nemačke vlasti su pomogle i omogućile i ponovno otvaranje vrata ove Kuće i početak života u njoj. (**Jovan Popović**, *Srpska scena*, 1. jul 1942.)

POSLE OTVARANJA ZGRADE KOD SPOMENIKA – ...Na dan svečanog otvaranja nove pozorišne zgrade lebdelo je u vazduhu neko osobito raspoloženje, puno pouzdanja u nove srpske pozorišne mogućnosti. [...] Posle pretstave sakupio se na sceni, pored Uprave, ceo pozorišni personal, dramski i tehnički [...] Ispred nemačkih vlasti pozdravio je

prisutne zonderfirer g. dr Helmut Šven [...] G. Švenu zahvalio se na toplim rečima g. Velibor Jonić, ministar prosvete koji je na svečanom otvaranju zastupao Pretsednika Srpske vlade g. Milana Đ. Nedića. (*Srpska scena*, 1. jul 1942.)

PREGLED DELATNOSTI SRPSKOG NARODNOG POZORIŠTA – SEZONA 1941/42 – ...Treba naročito istaći da je ovaj repertoarski plan programatskog karaktera naišao na najspremnije odobrenje nadležnih nemačkih vlasti i punu moralnu i finansijsku pomoć Srpske vlade. [...] Naročita pažnja poklonjena je savremenoj nemačkoj dramatici [...] ona pokazuje tendencije jedne osobene etičke svežine u polnim odnosima, dok je u socijalnim temama veoma konstruktivna. [...] U ovom slučaju koristimo se rečima Paula Hartmana, predsednika Pozorišne komore Rajha. [...] 'nemačko pozorište smatra da je njegov zadatak u sadašnjici ne u tome da izgrađuje istoriski teatar, već da bude propagator herojskog principa za moderna čoveka. U saznanju o duhovnoj povezanosti naroda između sebe, u shvatanju zajedničke volje, a često i zajedničke sudbine, stvara se i zadatak pozorišnog delovanja [...] Cilj dobra književna dela, kao i njegovog izvođenja [...] treba uvek da se sastoji u tome da se uzdigne iznad čistog teatra kao takvog i da daje ideje koje vežu istomišljenike'. [...] Ukupan zbir pretstava u ovoj sezoni iznosi 180. Srpski pisci imali su 89, strani 91 pretstava (nemački 51, italijanski 5, francuski 29, španski 2, mađarski 4). (**B. Jevtić**, *Srpska scena*, 1. jul 1942.)

NOVA UPRAVA SRPSKE KNJIŽEVNE ZADRUGE – Srpska književna zadruga [...] dobila je nedavno, rešenjem Ministarstva prosvete, komesarsku upravu koju sačinjavaju književnici g.g. Dr Svetislav Stefanović, Dragutin Kostić, Todor Manojlović, Mladen Đuričić i g.g. Jeremija Stanojević, pukovnik iz Beograda i Ilija Đukanović, državni savetnik u penziji. [...] Novoj srpskoj čitalačkoj publici treba ubuduće dati one naše novije i pozitivnije književne vrednosti koje su s čašću i požrtvovanjem nastavljale ranije [...] tradicije srpske književnosti, iako jedno mutno i haotično vreme nije bilo mnogo sklono rasnom i nacionalno obeleženom srpskom piscu i čistoj i narodskoj srpskoj reči. Pred novom Upravom S. k. zadruga leže veliki zadaci [...] Ona ima da ispravi teška oštećenja u skoroj prošlosti o srpsku stvaralačku kulturu i njene nosioce, ponižene i uvređene srpske pisce koji su, u vrzinom kolu našeg posleratnog politikantstva i opšte moralne korupcije, bili prisiljeni da sa žalošću

posmatraju, bez mogućnosti za protest i moralnu pobunu, svakodnevno skrnavljenje srpskih književnih tradicija i štedre srpske lepote. (B. J. *Srpska scena*, 1. jul 1942.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Srbi ne učestvuju kao vojnici na istočnom frontu. Ali Srbi su se svojim radom i opredeljenjem za mir, rad i obnovu [...] priključili novom poretku koji se stvara. Uspeši nemačkog oružja opametiće i one kojima su zvuci propagande iz Kaira i Sevastopolja bili pomutili svest. Tako je dobro, jer više neće biti moguće da se zakužuje naš vazduh. (*Srpsko selo*, 4. jul 1942.)

SELO OSNOVA NACIONALNOG ŽIVOTA – ...Svaki poredak mora da se osniva na čvrstom i tvrdom ubeđenju naroda, da mu on jedino odgovara [...] Onako kao što je zadrugarstvo postalo vjeruju najboljih naših domaćina na selu, tako mora i taj novi poredak i te nove smernice našeg nacionalnog života i razvitka da postanu duhovnom svojinom celog našeg naroda, ili još pravilnije najboljeg dela njegovog. [...] Nove osnove i nove smernice, odnosno osnove našeg samosvojnog nacionalnog života, žive i održavaju se samo na našem selu. Njih treba tamo **na izvoru proučiti i formulisati, uneti u naš pravni poredak i socijalni život, proširiti na sve grane nacionalnog života i po tome preurediti ceo život.** (dr Stevan Ivanić, *Naša borba*, 5. jul 1942.)

KAKO DA SE PREUREDİ SREDNJA ŠKOLA? – Škola mora da bude rasadnik pravog narodnog duha [...] Međutim, kod nas je ta škola svemu drugom služila samo ne pravom zadatku. U ovome je naročito prednjačila srednja škola, koja je vremenom izgubila svoj put, izgubila ono staro srpsko nacionalno obeležje i mesto njega javio se razorni demokratsko-klubaški i judeo-marksistički duh. Za posledice znamo: boljševizam, rušilački bes, nemoral. [...] Zatim, u toku školovanja javljaju se veliki kontrasti između pojedinih predmeta. Đak kad vidi ovo dobije jednu sugestiju naprimer, da je veronauka, etika i drugo sve laž i naravno lakoumno prima kao naučno ono što mu servira jevrejski materijalizam. To je moguće samo u našoj srednjoj školi. (Dušan B. Vićentijević, *Naša borba*, 5. jul 1942.)

UREDBA O UTVRĐIVANJU BROJA I VRSTA SLUŽBENIČKIH MESTA, RASPOREDU SLUŽBENIKA [...] U MINISTARSTVU POŠTA, TELEGRAFA I TELEFONA – ...Član 12 Službenici Ministarstva i područnih mu ustanova, koji [...] ne dadu tačne podatke o stručnoj

sposobnosti, moralnoj i nacionalnoj ispravnosti pojedinih službenika koji se određuju ili postavljaju na pojedina sistematizovana mesta, otpustiće se iz državne službe po propisima Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe. (Milan Nedić, M. Acimović, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olčan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r. *Službene novine*, 10. jul 1942.)

OBJAŠNJENJE MIN. FINANSIJA – Povodom postavljenog pitanja o pravu na prinadležnosti državnih nameštenika nemačke narodnosne grupe koji odlaze na vojnu vežbu [...] OBJAŠNJAVAM: Državnim službenicima nemačke narodnosne grupe koji su pozvani na vojnu dužnost, za vreme vršenja ove pripadaju redovne prinadležnosti aktivnih državnih službenika sa razloga što im odlaskom na vojnu dužnost službeni odnos nije prestao. [...] dnevničarima nemačke narodnosne grupe [...] pripada pravo na nagradu za vreme dok se nalaze na vojnoj dužnosti. (dr M Horvatski s. r. **pomoćnik ministra finansija**, *Službene novine*, 10. jul 1942.)

VITEZOVI PODMORNICA – Kapetan-lajtnant Kremer postigao je sa svojom podmornicom jedinstven uspeh. [...] podmornica kapetan-lajtnanta Kremera napadnuta je od strane britanskih aviona i oštećena tako da je teško ronila. I pored toga kapetan-lajtnant Kremer nastavio je sa svojom podmornicom put da izvrši zadatak [...] Još iste noći polazi mu za rukom da u žestokom napadu potopi dva velika tenk-broda i jedan teretnjak [...] Voda je počela da prodire u podmornicu, osvetljenje se ugasio, krma otkazala poslušnost. [...] Na povratku preko Okeana podmornica je, iako teško oštećena, uspela da potopi još jedan neprijateljski putnički brod [...] Na povratku u bazu komandant podmornice i njegovi mornari veselo su dočekani. (*Kolo*, 11. jul 1942.)

CRVENI SOFIZMI – Razbijene su kod nas organizovane bande internacionalnih vanbračnih jevrejskih sinova – komunista. Ali je to još daleko do razloga da smemo biti spokojni u uverenju da je zlo uništeno u korenu. (Jovan M. Barjaktarević, *Naša borba*, 12. jul 1942.)

SKERLIĆ, PISAC ŠKOLSKIH UDŽBENIKA – ...Skerlićeva *'Istorija književnosti'* kao udžbenik za srednje škole mora da se stavi van upotrebe. (Vladimir Velmar-Janković, *Srpski narod*, 17. jul 1942.)

KONKURS ZA KANDIDATE SRPSKE DRŽAVNE STRAŽE UPRAVE GRADA BEOGRADA – Za popunu Srpske državne straže

Uprave grada Beograda primiće se 500 kandidata – stražara-pripravnika, kaplara i podoficira. Reflektanti moraju ispunjavati ove uslove: 1) da je srpske narodnosti i čisto arijevskog porekla. (**Komanda Srpske državne straže Uprave grada Beograda**, *Službene novine*, 28. jul 1942.)

avgust 1942.

ŽIVOT NAŠIH U OSNABRIKU – ...Velikodušnošću Vođe Rajha izvestan broj srpskih oficira pušten je iz ovog logora svojim domovima. (*S. Kolo*, 1. avgust 1942.)

UNIŠTAVANJE KOMUNISTIČKIH BANDI U SRBIJI I BOSNI – Na području na kome se vode borbe sa komunističkim bandama i drumskim razbojnicima akcije čišćenja protekle su i prošle nedelje po planu i uspešno. [...] Po dolasku nemačkih trupa povraćen je mir i žetva se nesmetano vrši dalje. [...] Četiri stotine pedeset ustanika uhvaćeno je i biće osuđeno na prekom sudu. U vremenu od 9 do 23 jula bande su izgubile preko 3.000 mrtvih i 9.000 zarobljenih. Mađarska dunavska flotila podupirala je nemačke i hrvatske jedinice u njihovim akcijama. (*Ponedeljak*, 3. avgust 1942.)

UREDBA O PRINUDNOM VASPITANJU OMLADINE – Čl. 1. Ovlašćuje se Ministarstvo prosvete da sporazumno sa Ministarstvom unutrašnjih poslova obrazuje Zavod za prinudno vaspitanje omladine. Čl. 2. U ovaj Zavod slaće se učenici i učenice srednjih i srednjih stručnih škola koje su školske vlasti izgnale ili koje budu izgnale iz škole, o čemu će doneti odluke Ministar prosvete, kao i slušaoci univerziteta i drugih visokih škola i vanškolska omladina oba pola u uzrastu od 14–25 godina života [...] Isto tako [...] oduzeće se od roditelja ili staratelja i prinudno upućivati u Zavod školska i vanškolska omladina [...] koja nije pokazala svojim držanjem i ponašanjem dovoljno smisla za red i disciplinu, ili koja nije pravilno shvatila svoje nacionalne dužnosti u današnjici. Prinudno vaspitanje omladine u ovom Zavodu trajaće od 6 meseci do 2 godine. [...] Čl. 5 Izdržavanje siromašnih pada na teret države, a za imućne snosiće troškove oko izdržavanja njihovi roditelji ili staratelji [...] Čl. 6 Ministar prosvete propisaće Pravilnik načina ocenjivanja vaspitanika ovog Zavoda i odrediti uslove pod kojima se može vršiti ublažavanje kazni izrečenih od školskih

vlasti ili skraćivanje roka u pogledu trajanja prinudnog vaspitanja u Zavodu.²⁵ (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 4. avgust 1942.)

ODLAZAK SRPSKIH RADNIKA ZA NEMAČKU – Svakog petka, pred podne, na beogradskoj železničkoj stanici je veća gužva no obično. Masa od blizu hiljadu ljudi i žena, veselih i raspoloženih, kreće uz pesmu, u dugoj kompoziciji od dvadesetak vagona za Nemačku. To su srpski radnici iz raznih struka i iz raznih krajeva naše zemlje koji hitaju tamo gde imaju odlične uslove rada i zarade. [...] To sve čini da se broj naših radnika u Rajhu popeo već na blizu 45.000. Uviđajući važnost ovog pitanja Radio Beograd je vršio prenos sa jednog odlaska naših radnika za Nemačku. (*Kolo*, 15. avgust 1942.)

REKLAME – PAŽNJA *GOSPOĐE-CE*, modne časopise – žurnale nemačke i italijanske za nastupajuću sezonu dobićete kod svog revizora – prodavca novina. (*Kolo*, 22. avgust 1942.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Hrabre jedinice nemačke vojske koje štite evropski kontinent [...] oprobane u tolikim herojskim podvizima u toku ovog rata, dočekale su Britance i ovog puta onako kako dostojanstvo vojničko nalaže. [...] Čerčil je išao u Moskvu da teši Staljina. Ko će posle najnovijeg britanskog sloma na francuskoj obali da teši Čerčila? (*Srpsko selo*, 22. avgust 1942.)

SRPSKI NARODE – ...U dvanaestom času, iskoristi priliku i sačuvaj poverenje Nemačkog Rajha, jer od njega zavisi tvoja budućnost za vekove, koji dolaze. Nemačka danas stvara novi svet i neće dozvoliti da je bilo ko u tom poslu ometa. Prvi uslov je, da se potpuno iskoreni ne samo marksizam, ta jevrejska tvorevina, već i vlada kapitalista. Ono, što je danas pruženo nemačkom radniku i seljaku, biće sutra dato i radnicima i seljacima svih onih naroda, koji su i sami pokazali volju da učestvuju u stvaranju, a ne u rušenju. (**Letak**, *Naša borba*, 23. avgust 1942.)

²⁵ UREDBA O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O PRINUDNOM VASPITANJU OMLADINE OD 15 JULA 1942 GODINE – Stav 2 člana 2 menja se i glasi: 'Prinudno vaspitanje omladine u ovome Zavodu trajaće od 6 meseci do tri godine'. [...] U 3 redu člana 6 posle reči 'ublažavanje' dodaju se reči: 'i pooštavanje', a u 4 redu istoga člana posle reči 'skraćivanje' dodaju se reči: 'i povećavanje'. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 19. februar 1943.)

UREDBA O PRIPADANJU IMOVINE JEVIJE U SRBIJI – § 1. Imovina onih Jevreja, koji su 15 aprila 1941 bili državljani bivše Kraljevine Jugoslavije ili bili bez državljanstva, ako se nalazi na srpskom području, pripada Srbiji bez ikakve naknade. Od ovoga se izuzima imovina Jevreja – bivših pripadnika Nemačkog rajha, sada bez državljanstva. § 2. [...] Ako je Jevrejin, čija imovina na osnovu § 1 pripadne Srbiji, obavezan da, na osnovu zakonskih propisa daje izdržavanje trećem licu, Srbija ne jamči za zahteve o izdržavanju, koji posle pripadanja imovine budu dospevali. Ali Srbija može sa nejevrejskim licima koja imaju prava na izdržavanje i svoj redovni boravak u zemlji, o visini tih potraživanja zaključiti poravnanje. [...] § 4. U slučajevima sumnje da li jedna imovina potpada pod udar ove Uredbe odlučuje Ministar finansija. Njegova odluka je konačna i protiv nje nema mesta pravnom leku. (Milan Nedić, M. Aćimović, B. Kujundžić, O Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olćan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r. *Službene novine*, 28. avgust 1942.)

IZ DEKLARACIJE SRPSKE VLADE – ...Srpski je narod svestan da je sudbinski povezan za narode Evrope i on je u ovom ratu umeo da oceni viteško držanje nemačkih vojnika. Na njegovo prijateljstvo on će odgovoriti svojim prijateljstvom [...] Veliki nemački Rajh, iako pobednik u ratu, neće da bude neprijatelj srpskom narodu. (*Srpski narod*, 28. avgust 1942.)

GODINA DANA NAŠE BORBE – Saradnici *Naše borbe* od 7 septembra 1941 do 23 avgusta 1942.²⁶ (*Naša borba*, 30. avgust 1942.)

PROSVEĆIVANJE NARODA U DANAŠNJOJ NEMAČKOJ – ...u celokupnom školstvu današnje Nemačke dominira ta jedna jedina težnja [...] *izgrađivanje kulturne radne ličnosti*, kao člana narodne zajednice, sa beskompromisno jasno određenim nacional-socijalističkim gledištem na svet. [...] Vaspitanik se ni za časak ne sme kolebati u svojoj izgradnji ni pitati: gde je istina. Ona je u stvarnosti, u egzistenciji *nemačke zemlje i naroda* i njegovog *prava na život*, na *rad* i na *odmor* [...] Nacionalizam u njihovom smislu nije ni patriotska fraza ni politička parola, već gledište na svet, kolosalno izgrađeno gvozdenom (čelično-betonskom!) voljom i dubokom ljubavlju prema svojoj *krvi*, svojoj rođenoj grudi: narodu i državi i vođi. [...]

²⁶ [objavljeno je preko 170 imena profesora, advokata, novinara, studenata, sveštenika... koji su saradivali u *Našoj borbi*. Među njima su i Velibor Jonić i Vladimir Velmar-Janković, ministar prosvete i njegov zamenik, Popović Jovan, upravnik Narodnog pozorišta, Radojčić Đorđe, upravnik Narodne biblioteke...]

U srednju školu dolaze eminentno sposobna deca. Ostala se upućuju na zanate [...] Odbačen je bez pogovora princip 'umetnost radi umetnosti' i umetnost internacionalnog smisla. Sva umetnička dela iz prošlosti [...] u kojima [...] ima ma i najmanje nečega mekušnog, bolešljivog, prefinjenog, čulno-erotičnog ili pornografskog, odbacuju se kao 'izopačena umetnost' (nadrealizam, dadaizam itd.) 'jevrejskog ukusa' kao jevrejski vicevi i humoristički listovi, koji omalovažavaju ličnosti od vrednosti, njihova dela ili sam nemački narod. [...] Po shvatanju A. Hitlera, umetnost postoji radi najširih narodnih radnih masa u prvom redu [...] Vođstvo H.J. vrši se besplatno, iz počasti i uverenja: da se tim radom pomaže Fireru u izgradnji srećnije narodne budućnosti. [...] i profesori svih škola [...] bezuslovno moraju imati i 'besprekorno gledište na svet' tj. nacional-socijalističko. Ličnosti verski zanesene, staleški uobražene, liberalistički i pseudodemokratski, kosmopolitski ili destruktivno-internationalistički orijentisane apsolutno ne mogu biti vaspitači ni nastavnici omladine u današnjoj Nemačkoj. (Maga Magazinović *Prosvetni glasnik*, avgust 1942.)

septembar 1942.

NARODNO POZORIŠTE I NJEGOVA ULOGA U OBNOVI SRBIJE – Za koji dan Srpsko narodno pozorište u Beogradu otpočće svoju drugu sezonu u obnovljenoj Srbiji. [...] Posle strahovite tragedije koju je doživeo naš narod, u koju ga je gurnula jedna klika opskurnih tipova, došao je general Nedić da zbrine prvu i najveću brigu: da srpski narod vrati sa stramputice na kojoj je polomio svoja jugoslovenska kola i uputi ga ispravnim i poštenim putem. [...] Prva kulturna institucija koja je u tom duhu generala Nedića započela obnovu našeg kulturnog života, bila je pozorište. Vršljanjem odvratnih masonsko-komunističkih koterija pozorište je godinama lutalo kroz prljave gustiše i sve više gubilo sebe. [...] na prvoj sceni našoj prikazivani su destruktivni komadi kroz koje se gađao naš nacionalni život, a kao rezultat toga iz gledališta, po puštenoj zavesi, izlazili su mladi zabludeli ljudi. Međutim, nova Uprava pozorišta, svesna snažne uloge pozorišta u postavljanju smišljene i planske kulturne politike, uložila je prošle sezone sav pošten trud da svoj prvi početak obeleži kao period solidna nacionalnog i umetničkog obnavljanja Kuće. Tako je pozorište našlo

svoju nacionalnu boju, tako je pristupilo svom istoriskom zadatku, tako je počelo da izgrađuje i novu pozorišnu religiju, nalazeći se već punu godinu dana u prvim redovima Nedićevih boraca za novu Srbiju. [...] A na tako postavljenim temeljima Narodno pozorište dobiće svoj puni smisao, stvorice sa svoje strane najšire mogućnosti za temeljnu duhovnu obnovu Srbije i pružice prave uslove za dobro postavljen i zdrav nacionalno-kulturni razvoj naše omladine. Jer za njeno vaspitanje, [...] nosimo ogroman osećaj odgovornosti [...] da bi se ta omladina pravilno razvila i u novome poretku Evrope bila od koristi i sebi i svojoj zemlji. (**Jovan Popović**, *Srpska scena*, 1. septembar 1942.)

G. STANOJE JANKOVIĆ U NIRNBERGU – ...član naše Opere g. Stanoje Janković [...] gostovao je u toku letnjeg odmora u Nirnbergu u tamošnjoj Državnoj operi. [...] na zauzimanje direktora Opere, dobio je dopuštenje da poseti u tamošnjem logoru naše zarobljene oficire. Na jednom koncertu, dočekan uzbudljivim aplauzom, on je našim zarobljenicima pevao, pored operskih arija, i mnoge srpske pesme. [...] Na završetku svojih potresnih sećanja, naš operski prvak veli: 'Naša pesma čula se u jednom zarobljeničkom logoru. Ona se, doduše, čuje tamo već mesecima. [...] Suze su se mešale s emocijama. To je još pojačao dodir Domovine sa našima u zarobljeništvu. Nemačke vlasti razumele su to bolje nego iko. Hvala im u ime svih onih kojima je ta pažnja bila upućena'. (*Srpska scena*, 1. septembar 1942.)

OTVORENA 'ANTIKOMUNISTIČKA IZLOŽBA' (*Srpski narod*, 4. septembar 1942.)

OTVORENA ANTIKOMUNISTIČKA IZLOŽBA U BEOGRADU – U prošli ponedeljak otvorena je u Beogradu u Garašaninovoj ulici 8 antikomunistička izložba. Izložbu je otvorio, u prisustvu nemačkih i naših vlasti, i velikog broja drugih uglednih ličnosti šef srpske državne propagande g. Đorđe Perić. Cele prošle nedelje mase našeg sveta defilovale su kroz ovu prostoriju izložbe koja je otvorena u znaku nacionalne obnove Srbije. (*Kolo*, 5. septembar 1942.)

STVARA SE NOVA SRBIJA – ...A sve to što je stvoreno [...] sve što je Vlada narodnog spasa učinila da bi se za ovako kratko vreme povratio život Srbije, sve su to omogućili okupatori (nemačka vojna sila i nemačka uprava). [...] Zato mi dugujemo blagodarnost Velikom Nemačkom Rajhu

što nam je omogućio život, onda kada nam je grozila smrt, što nam je [...] pružio časno mesto saradnika u izgradnji novoga sveta. Mi izjavljujemo da ćemo greške prošlosti ispraviti, da ćemo biti svesrdni saradnici i Velikom Nemačkom Rajhu u izgradnji Nove Evrope. Draga braćo i sestre [...] Hajte k meni. Hajte novom životu, boljem srpskijem. [...] Pomozite mi, tako vam mleka srpskog. (**Milan Nedić**, *Srpsko selo*, 5. septembar 1942.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Može se otvoreno reći da Srbija u novijoj svojoj istoriji nije imala na čelu nesebičnije ljude [...] Narod je shvatio ova plemenita nastojanja vlade narodnog spasa i dao joj punu podršku. Njen rad u drugoj godini uz tu podršku razvijace se pod mnogo povoljnijim uslovima, jer danas već vlada generala Nedića oslanja se na jedinstvenu svest naroda o potrebi mira i rada jer su to dva kamena temeljca koje Srbi unose u izgradnju nove Evrope pod voćtvom Velikog Nemačkog Rajha. Treća godišnjica rata zatekla je saveznike, Engleze, Amerikance i Sovjete u punoj pometenosti. [...] Ali oni su rat izazvali i zato moraju da snose sve posledice njegove. Na strani sila osovine i Trojnog pakta nalaze se sve pobede i svi veliki uspesi. (*Srpsko selo*, 5. septembar 1942.)

OBJAŠNJENJE MINISTRA FINANSIJA – OBJAŠNJAVAM da se odredba [...] Zakona o činovnicima ne može primeniti na slučajeve kada penzioner nemačke narodnosne grupe stupi u nemačku vojsku odnosno kada penzioner ruske narodnosti stupi u ruski zaštitni odred kao pomoćni odred nemačke vojske; [...] Prema tome takvim penzionerima se imaju isplaćivati njihove penzijske prinadležnosti s tim da se plate koje ovakvi penzioneri dobijaju u nemačkoj vojsci odnosno ruskim odredima imaju smatrati kao njihov prihod. (**D. Đorđević s. r. ministar finansija**, *Službene novine*, 15. septembar 1942.)

REGULISANJE DRŽAVNIH DUGOVA BIVŠE KRALJEVINE JUGOSLAVIJE – Na dan 22 jula 1942 potpisan je u Berlinu Sporazum o imovinsko-pravnom razdvajanju bivše jugoslavenske države [...] Sva državna imovina bivše Kraljevine Jugoslavije i njenih banovina, koja se na dan 15 aprila 1941 nalazila na području koje je konačno pripalo jednoj od država-sticateljki, postala je od toga dana vlasništvo ove države-sticateljke. Države-sticateljke u smislu ovog Sporazuma su: Nemački Rajh, Italija (uključivo Albanija i Crna Gora), Mađarska, Bugarska, Hrvatska i Srbija. (**Iz**

Odeljenja državnih dugova i državnog kredita Ministarstva finansija,
Službene novine, 15. septembar 1942.)

PRED NOVOM POZORIŠNOM GODINOM – ...posleratna pozorišna Uprava je pristupila razvijanju nove repertoarske politike [...] Od savremenih domaćih pisaca stavljeni su na repertoar: Velmar-Janković sa svojim *'Državnim neprijateljem broj 3'*, *'Sunce, more i žene'* od Momčila Miloševića, *'Devojka brža od konja'* od Nikole Trajkovića. Ove sezone će prvi put biti prikazan na sceni i Momčilo Nastasijević sa svojim interesantnim delom *'Kod večite slavine'*. [...] Ove sezone beogradska publika će imati prilike da se upozna i sa novim nemačkim dramskim piscima [...] Bilinger [...] Kolbenhajer [...] Hajzener [...] Maks Mel [...] Maks Nojner [...] Hember [...] Adelbert Aleksandar Cin [...] Paul Helvig [...] August Hinrihs [...] Kurt Gec [...] Od domaćih baletskih premijera biće prikazani: Hristićev balet *'Na selu'*, *'Sabor'* od Nastasijevića i nov balet Petra Stojanovića *'Kraljević i Mirjana'*. (**Jovan Popović**, *Srpska scena*, 16. septembar 1942.)

U POSETI NAŠIM ZAROBLJENICIMA – ...Čim sam stigao u Nirnberg, odmah sam posetio direktora Opere i zamolio ga da mi pribavi mogućnost odlaska u logor, što mi je u roku od nekoliko minuta i odobreno od strane komandanta logora. [...] Iznenaduje me koga sve sretam! Mnoštvo poznanika, drugovi iz gimnazije, s univerziteta [...] Tako stižemo do koncertne dvorane. To je baraka koja služi samo za muzičke svrhe. Podijum s osvetljenjima sa rampe. Na njemu vrlo lep klavir koji su kupili sami članovi muzičke sekcije. [...] Dolaze i gospoda generali pred sam početak. Sedaju u prve redove zajedno sa komandantom logora i njegovim pomoćnikom. [...] Posle prvog dela koncerta, Predrag²⁷ ponovo prilazi rampi i uime muzičke sekcije Oflag XIII be predaje mi diplomu u znak zahvalnosti, a za trajnu uspomenu na ovaj koncert. [...] Posle završenog koncerta, po odobrenju komandanta, odlazim do ateljea Staše Beložanskog koji se nalazi u sastavu jedne barake. Iako daleko od Otadžbine [...] ipak je spremio vrlo lep materijal za izložbu koju otvara početkom septembra. [...] Idemo dalje u Predragovu radnu sobu. Iznad pisaćeg stola, prikucane za drveni zid, stoje dve vrlo ukusne reklamne plakate za Mocartov i Verdijev simfoniski koncert. [...] 'Otkud vam instrumenti?' 'Kupili smo u Nirnbergu', odgovara mi Predrag. 'Nego, muku mučimo za notni materijal. Najteže je

²⁷ [Milošević]

sa nacionalnim repertoarom'. Obećao sam da ću im nabaviti i poslati srpske kompozicije. Stižemo u zgradu 'Srpskog narodnog pozorišta'. Sve je perfektno. Pozornica, zavesa, osvetljenje, gledalište itd. [...] Obišavši sve interesantnosti logora, našao sam se, nažalost, neočekivano pred časom odlaska. [...] Neka tuga i nelagodnost, koje se uvek javljaju pri rastanku milih i dragih, zahvatile su nas sve. (**Stanoje Janković**, *Srpska scena*, 16. septembar 1942.)

ULOGA NOVE EVROPSKE OMLADINE – ...Akcija za osnivanje ovog saveza, došla je kao posledica velikog preokreta, koji je u Nemačkoj stvorio Adolf Hitler ostvarivši nacional-socijalističku radničku stranku i omladinu sa devizom: 'verovati, slušati i boriti se'. [...] Nemački nacionalni socijalizam hteo je ispočetka da izgradi životni prostor samo za svoje saplemenike. Međutim naglim razvojem ratnih i političkih događaja, stavljen je pred zadatak da gradi životni prostor za čitav evropski kontinent. [...] Blagodareći pobedama armija Nemačkog Rajha i organizatorskom geniju nemačkog naroda, u Evropi se već uveliko vrši jedno pregrupisanje naroda. Vršiti se okupljanje oko najmoćnijeg jezgra. A to je Nemački Rajh sa svojih 80 miliona čvrsto ujedinjenih Nemaca. [...] Nedićeva srpska nacionalna omladina, zagrljena i složna, zakriljena srpskom trobojnicom, ostvariće delo preporoditelja našega naroda. [...] Ta Nedićeva preporođena omladina sa novim mentalitetom povešće srpski narod u novi svet, koji nailazi iz današnje svetske revolucije. (*Srpski narod*, 18. septembar 1942.)

BEOGRAD NA SCENI – Ovih dana Beograd dobija još jednu pozorišnu scenu! Dobija jedno novo svoje pozorište, u kojem će Beograđani – kroz pero svojih poznatih humorista i drugih pisaca, i kroz umetničku igru svojih prvih aktera pozorišne umetnosti – naći sebe, svoj život, svoje sitne brige [...] ali u kojem će naći i svoju – dušu. (*Kolo*, 19. septembar 1942.)

oktobar 1942.

VOĐA RAJHA I NOVA EVROPA – Vođa Rajha je govorio. Svaki dosadašnji njegov govor bio je ili objavljivanje velikih poteza i istorijskih odluka, ili objašnjenje i izveštaj o jednom završenom oteku savremene istorije. [...] Hitler je govorio kao državnik i kao vojskovođa. A pre svega je

govorio kao predstavnik nove, borbene Evrope, kao njen nosilac i kao čovek kome je Evropa predala svoj mač u ruke za odbranu njenih tekovina i za obezbeđenje njene budućnosti. Hitler – državnik mogao je sa ponosom da istakne da je mnogomilionski narod, koji ga je izabrao za svoga vođu, danas snažniji i solidarniji no ikada. [...] Hitler – nosilac Nove Evrope mogao je da udari glasom na činjenicu da je rat, u kome su angažovani danas pored Nemaca i njihovih saveznika još i gotovo svi evropski narodi preko svojih dobrovoljačkih legija, zaista pravi evropski krstaški rat. [...] Hitler – vojskovođa dao je ponosan bilans i objašnjenja, iz kojih se vidi sva smišljenost i dalekosežnost džinovske strategije, koja uz maksimalnu uštedu ljudskih života postizava maksimalne rezultate. Svetska istorija retko izbacuje ličnosti sveobuhvatne genijalnosti. Vekovi prolaze, pre no što u jednom kritičnom i odlučnom prelomu razvoja ljudske istorije jedna dominantna figura izbije na čelo jednog naroda [...] Hitler je počeo sa političkim programom, koji je bio ograničen na jedan narod. On je danas nosilac jednoga programa, koji obuhvata svet. [...] Rešenje ovoga rata ne leži u jednostavnoj pobedi oružja. Ono leži u pobedi toga duha. Hitler oseća odgovornost, koju je uzeo na sebe pred istorijom, na samo za svoj narod, nego i za Evropu. [...] On zna da je pred Evropom alternativa: ili uspeti u džinovskom hrvanju protiv kapitalističke samoživosti i boljševičkog ludila uništavanja, ili potonuti u krvavoj magli opšteg rasula. I zato on ide smišljeno korak po korak u ostvarenju svojih gigantskih strategijskih zamisli. [...] Sutrašnji svet, koji će izići prečišćen i prekaljen iz kataklizme današnjice, biće bolji i biće pravičniji. [...] Ako to ne bi bilo, onda je zaista naša stara Evropa, onda je zaista bela rasa, onda je zaista kultura koja je odnegovala belog čoveka, preživela, ostarila i onesposobljena da se održi. (S. N. Srpski narod, 2. oktobar 1942.)

UREDBA O PREGLEDU KNJIGA – § 1 Ovlašćuje se Ministar prosvete da u cilju zaštite nacionalnog duha podvrgne pregledu i stavi van prometa udžbenike, pomoćne knjige, naučna i književna dela itd. koja su objavljena ili budu objavljena a koja mogu nepovoljno uticati na nacionalno i moralno vaspitanje srpske omladine i naroda. Takve knjige zabranice se [...] i njihovo rasturanje onemogućiti bez davanja ikakve otštete. [...] § 3 Kazniće se za istupno delo novčanom kaznom od dinara 100.000 a u težim slučajevima po odobrenju Ministra prosvete [...] istom novčanom kaznom i zatvorom do dve godine: 1) ko proda ili stavi u saobraćaj knjige zabranjene po § 1 ove Uredbe; [...] § 5 Za izricanje novčane kazne za istupno delo

nadležan je Ministar prosvete. Presuda Ministra prosvete konačna je i ne podleži upravno-sudskoj tužbi. [...] § 7 [...] Za izricanje kazne zatvora i novčane kazne za prestupno delo, kažnjivo po odobrenju Ministra prosvete, nadležan je redovan sud. (Milan Nedić, M. Aćimović, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olčan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r. Službene novine, 2. oktobar 1942.)

UREDBA O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE [...] OD 6 NOVEMBRA 1941 O NOVČANOM I MATERIJALNOM SNABDEVANJU ČETNIČKIH I DOBROVOLJAČKIH ORUŽANIH ODREDA – ...Svi četnički i dobrovoljački štabovi i odredi biće od 1 jula 1942 godine na novčanom i materijalnom snabdevanju kod Predsedništva Ministarskog saveta. (Milan Nedić s. r. 'sleduju potpisi ostalih ministara', Službene novine, 2. oktobar 1942.)

SA SRPSKIM RADNICIMA NA BERLINSKIM JEZERIMA (Kolo, 3. oktobar 1942.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Retko je koji narod pokazao u svojoj istoriji toliko unutrašnje snage i povezanosti kao nemački narod danas. Ideje nacionalsocijalizma prodrle su u dušu nemačkog čoveka i narodnu zajednicu učinile čvršćom nego što to poznaje i jedan drugi narod. Za nas Srbe, baš u toku akcije za zbrinjavanje naših socijalno slabijih, naših radnika i izbeglica, to pretstavlja nepresušni izvor pouke. [...] Snaga, koja se oseća iz govora Vođe Nemačkog Rajha baš i dolazi otuda što on oseća svu čvrstinu nemačke narodne zajednice, koja odiše jednim dahom. [...] Obračun koji je Vođa Rajha izvršio u svom onomadašnjem govoru sa protivnicima nemačkog naroda i Evrope dostojan je nosioca ideje o novoj Evropi, koja se izgrađuje. [...] Nemačko oružje štiti Evropu na Severu, Zapadu, Jugu i Istoku. Ono štiti Evropu kako od razornog boljševizma [...] tako i od anglosaksonskog plutokratizma. (Srpsko selo, 3. oktobar 1942.)

SRPSKE RADNIKE INTERESUJE PRUSKA ISTORIJA (Kolo, 10. oktobar 1942.)

IZMENE I DOPUNE SLUŽBENIČKOG STATUTA OPŠTINE GRADA LESKOVCA – ...§ 2 Službenik gradske opštine može postati svaki državljanin Kraljevine po rođenju, ako je po narodnosti Srbin. (Voj. Ilić, predsednik gradske opštine, overili većnici In. Grozdanović, Jov.

Milenković, odobrili A. Pekezović, M. Aćimović s. r. *Službene novine*, 13. oktobar 1942.)

PRVI MILION PRIMERAKA ROZENBERGOVOG 'MITA XX VEKA' – Pojavilo se delo, epohalno za poglede na svet nove Nemačke i nove Evrope [...] Ovo delo uvek biće uvršteno među događaje koji pretstavljaju epohalne prekretnice u umnom životu jedne narodne zajednice i ljudskog roda. [...] Ovaj prvi milion simboliše veliku ideološku pobjedu preporođene Nemačke koja dolazi uporedo sa velikim vojničkim i političkim uspesima Trećeg Rajha. (*Srpski narod*, 17. oktobar 1942.)

GOVOR VOĐE RAJHA NA SRPSKOM JEZIKU (*Srpski narod*, 17. oktobar 1942.)

UM CARUJE – ...Između idiota i baraba razlika je više u formi nego u suštini njihove organizovane gluposti. Jedni radije slušaju Radio-London, a drugi radio-Moskvu. (**dr M. Spalajković**, *Srpski narod*, 24. oktobar 1942.)

NEDELJNI PROGRAM BEOGRADSKE RADIO-STANICE – Nedelja, 1. novembar 7.00 Vesti. 7.20 Dobro jutro, dragi slušaoci! [...] 9.20 Prepodnevna muzika. 10.00 Svečani čas. 10.30 Praznični koncert. 11.45. Nedeljni pregled za srpsko stanovništvo. [...] 13.50–15.00 Kratkotalasna radiostanica 'Lili Marlen'. Čas za vojnike. [...] 16.00 Izveštaj Vrhovne komande na srpskom jeziku. 16.05 Dobro raspoloženje u nedelju. 18.00 Čas nemačke narodne grupe. [...] 21.40 Mladi beogradski stražar. 22.30 Danas hoću da poklanjam ljubav. (*Kolo*, 31. oktobar 1942.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – Priznanje koje je učinjeno na nemačkom merodavnom mestu generalu Nediću, njegovom patriotskom radu na utiranju puteva boljoj budućnosti Srbije i obnovi zemlje može da ulije svakom Srbinu nacionalno zdravom i ispravnom nadu na budućnost i mesto koje će Srbija u miru zauzeti među ostalim narodima u Evropi. [...] Baš ovih dana vratili su se s puta po Nemačkoj srpski omladinci sa sela. Ono što su oni videli [...] ispunilo je njihove mlade duše velikim pouzdanjem i oni će po svom povratku pregnuti na posao [...] London se očigledno ne raduje konsolidaciji prilika kod nas, jer inače ne bi nastavljao svoju harangu, koja je niska i odvratna. (*Srpsko selo*, 31. oktobar 1942.)

novembar 1942.

BEOGRAD, 7 NOVEMBRA 1942 GOD. – Vlada narodnog spasa na čelu sa armiskim đeneralom Milanom Nedićem obrazovana je u cilju da ublaži teške posledice rata i unutrašnjih nemira u Srbiji. U toj svojoj visokacionalnoj misiji Vlada je potpuno uspela. [...] Pred njom sada stoje novi krupni nacionalni zadaci. Jedan od prvih i najvažnijih jeste: osposobiti našu Otadžbinu za nov samostalan život, kako bi i ona postala koristan član nove evropske zajednice naroda koji stvaraju veliki Nemački Rajh i njegovi saveznici. [...] Da bi i ova etapa te visoke nacionalne misije bila uspešno ostvarena, Predsednik vlade Narodnog spasa [...] izvršio je rekonstrukciju svoje vlade²⁸ [...] Milan Đ. Nedić, pročitao je u subotu 7 novembra 1942 prednje saopštenje predstavnicima štampe, i tom prilikom saopštio je i sledeću izjavu: [...] 'hoću ovom prilikom da u ime Otadžbine odam priznanje mojim dosadašnjim saradnicima u vladi Narodnog spasa ministrima Aćimoviću, Dr Mijuškoviću, Dr Marjanoviću i Olćanu, koji su svojim požrtvovanim radom zadužili Otadžbinu. Oni su mi kao dobri Srbi, dobri rodoljubi, obećali i dalje svoju punu pomoć i saradnju, na čemu im zahvaljujem'. (*Službene novine*, 10. novembar 1942.)

EVROPA ĆE POBEDITI – ...progovorio je Adolf Hitler. Progovorio je čovek koji je odavno za naš kontinent prestao da bude samo šef jednoga naroda i postao utelovljenje misli evropske obnove. Progovorio je mirno i odlučno, jasno i nedvosmisleno. [...] reči Vođe Rajha pravi su putokazi evropske sudbine, svetionici prema kojima se orijentiše hod staroga kontinenta u svome putu kroz mrak i oluju današnjice ka svojoj luci. [...] Neposredne i iskrene su bile Hitlerove reči. I preko onih stotina njegovih drugova, okupljenih oko njega u minhenskoj pivnici, one su bile upravljene

²⁸ [Predsednik Ministarskog saveta Milan Đ. Nedić, ministar pravde Bogoljub Kujundžić, ministar građevina Ognjen Kuzmanović, ministar prosvete Velibor Jonić, ministar pošta, telegrafa i telefona Josif Kostić, ministar saobraćaja Đura Dokić, ministar finansija Dušan Đorđević, ministar unutrašnjih poslova Tanasije Dinić, ministar narodne privrede Milorad Nedeljković, ministar poljoprivrede i ishrane Radosav Veselinović, ministar socijalne politike i narodnog zdravlja Stojimir Dobrosavljević, *Službene novine*, 10. novembar 1942.]

ISPRAVKA – Prilikom objavljivanja saopštenja o rekonstrukciji Srpske vlade [...] omaškom u štampariji, izostavljen je sledeći tekst [...] 'Ministar Milan Aćimović, dr Jovan Mijušković, dr Čedomir Marjanović i Mihailo Olćan stavljeni su na raspoloženje'. (*Službene novine*, 13. novembar 1942.)

celoj Evropi, celom svetu. U središtu govora stajao je rat. Ne zato što je Hitler ratoborni silnik [...] O ratu je Hitler govorio jer je on – genijalni državnik i umetnik – silom prilika određen od sudbine da vodi najsudbonosniji od svijiu ratova Evrope. Jer je on u tome ratu isto tako vođa svoga naroda i vojskovođa svojih armija, kao što je u miru bio neimar svoje države i graditelj zajednice miliona, koji su svoju sudbinu položili u njegove ruke, jer je on taj rat za Evropu i za pobjedu Evrope nad silama razaranja i porobljavanja danas shvatio svojim životnim zadatkom. To što je o ratu rekao nije bilo hvalisanje ili gromoglasna pretnja [...] Bilo je hladno i kristalno jasno. Jednostavno i baš zbog toga ubedljivo. [...] Jer – za razliku od svojih protivnika – Hitler ne govori nikada u vazduh, nikada radi postizavanja kratkotrajnih propagandnih efekata. On zna da cela Evropa, celi svet osluhne kada on progovori. I da će svaka njegova reč odjeknuti stotruko, hiljadustruko. Da milioni veruju u njega i samo u njega. [...] I delo je sledilo reči. Jednim udarcem izmenjena je situacija. [...] Bedem oko našeg kontinenta nema više otvora koji bi omogućio napad. A iza toga bedema [...] naš stari kontinent nesmetano će moći da nastavi sve pripreme za onu veliku obnovu [...] koji je najvažniji i konačni cilj velikog Evropljanina – Adolfa Hitlera. Živimo u razdoblju istorije čovečanstva koje je od presudnoga značaja [...] za kulturu i civilizaciju bele rase [...] Evropljani stoje za Hitlerom. Za njim će oni u pobjedu Evrope. (S. N. *Srpski narod*, 14. novembar 1942.)

REZULTATI KONSTRUKTIVNE POLITIKE GENERALA MILANA NEDIĆA – Konstruktivna politika reda i rada, koju sprovodi general Nedić [...] radi dobra srpskog naroda uvodeći ga u veliku evropsku zajednicu donosi svakodnevno povoljne rezultate. Na putu smo da se rehabilitujemo posle verolomstva od 27 marta i da steknemo glas naroda koji drži reč i lojalno i pošteno ispunjava svoje obaveze. U tom smislu govore komentari nemačke štampe. [...] Isto tako od velikog značaja je izjava koju je poslanik g. dr. Šmit dao na konferenciji štampe: [...] 'Negativno gledanje na sve strane utiče sa Zapada, organizovanje svih zdravih i konstruktivnih snaga srpskog naroda, jačanje iznutra i spolja, to su eto karakteristike najnovijih beogradskih promena. One imaju za cilj da spašenu i obnovljenu Srbiju uvedu u kolo naprednih evropskih naroda u zajednici Nove Evrope'. (*Srpski narod*, 14. novembar 1942.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – Odluka Vođe Rajha da zaštiti južnu obalu Francuske naišla je na razumevanje francuskog naroda, koji je nemačke trupe primio mirno i prijateljski. [...] Otuda je odluka nemačkog vrhovnog vođstva da zaštiti Evropu i Francusku od eventualnih ugrožavanja spolja primljena s razumevanjem u Francuskoj. [...] Srbi uviđaju stvarnost. Mišljenje našeg sveta svodi se o najnovijim događajima uglavnom na ovo: korak koji su preuzele sile osovine jeste korak za zaštitu Evrope i Francuske. [...] Nemačke trupe došle su u Francusku samo zbog toga da zauzmu isturene položaje na Sredozemnom moru. Propale su sve anglosaksonske nade da će Francuzi pružiti nemačkim trupama otpor. [...] Vođa Rajha u svom nedavnom govoru u Minhenu istakao je, pun optimizma, da će poslednji udarac zadati nemačka vojska. Sudbina Anglosaksonaca je rešena i treba još da dođe sudski izvršitelj da naplati svoja potraživanja. Mi bismo mogli dodati: najslabije se smeje ko se poslednji smeje. (*Srpsko selo*, 14. novembar 1942.)

POSLE GOSTOVANJA U NEMAČKOJ VRATILI SU SE NAŠI SEOSKI OMLADINCI – Velikodušnim gestom, usred rata, pozvao je Hraniteljski stalež Rajha pedeseticu srpskih seoskih omladinaca na četvoromesečno gostovanje u Nemačku. [...] Organizacija 'Zemlja i rad' odazvala se ovom pozivu i spremila pedeset omladinaca iz svih krajeva Srbije. Pre polaska su im javni radnici održali govore u kojima su im podvukli svu važnost zadatka koji na sebe primaju. [...] Prijem i ljubaznost koji su domaćini ukazali prema svojim srpskim gostima bili su izvan svakog očekivanja. (M. Babić, *Srpsko selo*, 14. novembar 1942.)

[TEKST UZ FOTOGRAFIJU] – Ministar g. Drag Jovanović proslavio je svoju slavu Sv. Đurđica u krugu siročića Srpčića u Opštinskom domu koji je on stvorio. Pretsednik vlade, general g. Nedić posetio je g. Jovanovića i njegovu porodicu [...] Pretsednik g. Nedić s puno očinske ljubavi obišao je mališane u Domu. Naša slika prikazuje jednog mališana koji ne pušta toplu roditeljsku ruku generala g. Nedića. (*Kolo*, 21. novembar 1942.)

JEDINSTVO MISLI I OSEĆANJA KOD DRŽAVNIH I SAMOUPRAVNIH SLUŽBENIKA ZA OBNOVU SRBIJE U DUHU INTENCIJA, ODLUKA I NAREĐENJA VLADE NARODNOG SPASA – U cilju da bi se postiglo jedinstvo misli i osećanja kod službenika kako državnih tako i samoupravnih, kao i to da bi se onemogućilo da i u buduću primaju prinadležnosti i oni državni i samoupravni platežnici čiji rad nije u

skladu sa interesima Srbije i srpskog naroda Ministarski savet na sednici svojoj održanoj na dan 25 novembra 1942 godine doneo je sledeću ODLUKU 1) da svi službenici kako državni – vojnog i građanskog reda tako i samoupravni, podnesu izjave sadržine kako u prilogu 1 ista glasi. Neposredno pretpostavljanje²⁹ starešine pri sprovođu izjave za svakoga od potčinjenih im službenika, pod ličnom odgovornošću daće garanciju, da je dotični službenik u istini rukovođen pobudama koje se u izjavi ističu. [...] 3) Gospodin Ministar finansija obustaviće isplatu prinadležnosti svima porodicama službenika, koji se vode kao 'nestali', jer je svaka porodica do sada mogla da utvrdi šta je sa sudbinom njenoga člana čije prinadležnosti prima [...] 7) U buduće prilikom podnošenja predloga za nova postavljenja, preuzimanja u službu, reaktiviranja itd. pored drugih podataka dostavljati i izjavu molioca [...] 9) Podnošenje izjava ima se izvršiti u roku od 40 dana od dana stupanja na snagu ove odluke. 10) Izvanredni komesar za personalne poslove po prijemu spiskova službenika i platežnika koji ne budu podneli izjave [...] učiniće potrebne predloge Ministarskom savetu, ukoliko ko od službenika i platežnika samim tim što nije podneo izjavu ne bude potpao pod udar Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe. [...] IZJAVA: Ja (Ime i prezime)___ prožet najiskrenijim pobudama za što skorije ozdravljenje i obnovu Srbije, a ubeđen da će se tome cilju najviše doprineti savesnom i predanom službom, kao i održanjem reda, mira i poretka u zemlji ovim IZJAVLJUJEM: Da ću interesima službe uvek predan biti i sve dodeljene mi zadatke od strane pretpostavljenog mi starešine najsavesnije izvršavati; Da ću svaku akciju, sprovođenu delom ili reči, koja ide za tim, da se unosi zabuna i poremeti red i mir u zemlji, suzbijati i protiv sviju nosilaca rušilačke akcije najodlučnije se boriti, ma ko oni bili i ma iz kojih pobuda oni to činili; Da ću svaki rad i tendencije komunističke i masonske onemogućavati, a negovati i u narod širiti samo srpska nacionalna osećanja i rad za što skorije ozdravljenje i obnovu Srbije u duhu intencija, odluka i naređenja Vlade narodnog spasa. To je osnova moga osećanja o koju se nikada neću ogrešiti i na moju časnu reč, u mojim ličnim i službenim odnosima, samo ću se te linije vodilje uvek najstrožije držati. Potpis___ zanimanje___ datum___ mesto___ štambilj. Da je prednju izjavu (ime i prezime)___ (zanimanje)___ pred potpisatim prvo pretpostavljenim

²⁹ [pretpostavljene]

starešinom lično napisao i potpisao i da je isti svojim ličnim i službenim odnosima u istini rukovođen pobudama u izjavi izloženim tvrdi prvi pretpostavljeni (Ime i prezime)___(Položaj i zanimanje)___.³⁰ (**Milan Nedić, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Đ. Dokić, D. Đorđević, T. Dinić, M. Nedeljković, R. Veselinović, S. Dobrosavljević s. r. Službene novine**, 27. novembar 1942.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Srbi moraju da znaju da od njih samih danas najviše zavisi kako će proći kroz ovaj rat i s čim će ući u budućnost. [...] Slušajte ono vaše domaćinsko koje vam govori da se samo u redu i miru, sa pojačanim radom, možemo nadati da iz ovih krupnih događaja, koji su uzdrмали ceo svet, iziđemo sposobni i za sutrašnji život u novoj Evropi, koja se rađa. Na sreću, sve neuravnoteženosti koje se javljaju u našoj srpskoj sredini, dolaze – može se slobodno reći – od onih elemenata koji nisu udarili svoj temelj čvrsto u ovom narodu [...] Ali ti varoški zabušanti, kao ni oni seoski đilkoši nisu srpski narod. Srpski narod, oličen je u srpskom seljaku – domaćinu, poznaje sve svoje otpadnike. [...] Za to je naš srpski seljak – domaćin miran i razuman, možda mnogo više zahvaljujući baš tome što dobro oseća ko smutnju želi da pravi: uvek isti gospodski obezbeđeni gotovani [...] Seljak se međutim probudio i on neće da bude ničije oruđe. On ide za svojim sinom generalom Milanom Nedićem, koji ga vodi jedino ispravnim srpskim putem. (*Srpsko selo*, 28. novembar 1942.)

SVETOSAVSKA ŠKOLA – ...Srbin koji ne oseća, ne živi u svetosavskom duhu ne pripada srpskoj naciji [...] U suprotnosti sa svetosavskim duhom nije samo marksizam nego i liberalno-demokratski kapitalizam. [...] Da bi ona postala svetosavskom školom, ona mora imati kao vaspitače ljude isključivo nadahnute svetosavskim duhom. Od stranaca koji su našli utočište u srpskim školama to ne možemo ni očekivati ni tražiti. [...] U muškim srednjim školama ne možemo postići svetosavsko vaspitanje pomoću ženskog nastavničkog osoblja [...] jer ne bi mogle da svoje doživljaje prenese na mušku omladinu [...] Ženskinje ne može da ukazuje na životne puteve i da vodi na stazi životne borbe, jer je žena uvek bila van te borbe [...] šta biva od žene kada u takvu borbu uđe videli smo na primeru propale drugarice, komunistkinje, zver-žene. Pri svome

³⁰ [priložena je i izjava slične sadržine koju su morali da potpisuju penzioneri kako bi i dalje primali penzije]

vaspitanju muškarac može videti svoj uzor, ideal samo u jednom drugom muškarcu. (**dr Radiša Mitrović**, *Prosvetni glasnik*, novembar 1942.)

decembar 1942.

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Engleska nikada nije bila prijatelj Italiji. To je istoriska istina. Sabijena, Italija nije mogla da diše. Otuda njena odluka da se bori za mesto pod suncem. (*Srpsko selo*, 5. decembar 1942.)

SAOPŠTENJE – 19 novembra 1942 odveden je jedan nemački vojnik u Kupcima kod Brusa. Pošto se ovaj nemački vojnik do 5 decembra o.g. nije vratio STRELJANO JE 10 KOMUNISTA i pristalica Draže Mihajlovića.³¹ [...] U slučaju da se odvedeni nemački vojnik ni u međuvremenu ne vrati BIĆE STRELJANO 10 XII 15 XII 20 XII i 25 XII JOŠ PO 10 UHAPŠENIH KOMUNISTA I PRISTALICA DRAŽE MIHAJLOVIĆA IZ KRUŠEVAČKOG I LESKOVAČKOG OKRUGA. (**Bader s. r. Zapovednik u Srbiji**, *Ponedeljak*, 7. decembar 1942.)

OGLASI – Pozivaju se imaooci akcija bivše jevrejske firme 'Izdavačko i knjižarsko preduzeće Geca Kon a.d. Beograd' [...] da ih u roku od 14 dana po objavi ovoga oglasa predadu u ruke potpisanog komesarijata. [...] Po isteku danog roka navedene će se akcije oglasiti pravno nevažećim. (**Komesarijat firme**, *Ponedeljak*, 7. decembar 1942.)

FRANCUSKI SLUČAJ – ...Francuski narod gurnut u rat protiv Nemačke od strane francuskog jevrejstva i masonerije a za ljubav Velike Britanije, stalno se pitao: 'za koga i zašto ratuje'? (**Velibor Jonić, ministar prosvete i vera**, *Srpski narod*, 12. decembar 1942.)

KROZ DOGAĐAJE – Uz podršku verolomnih francuskih admirala i generala izvršili su Anglosaksonci prepad na francuske severoafričke kolonije. Ovo je izazvalo veliki revolt u francuskoj metropoli i mnogobrojni mladi Francuzi spremni su da se oružjem u ruci bore za francuska prava. (*Kolo*, 19. decembar 1942.)

LIK JAPANSKE OMLADINE – Nema čoveka na svetu koga nisu zadivili uspesi Japana u ovome ratu. Iako ratuje već nekoliko godina sa čukiškom Kinom, Japan je za relativno kratko vreme osvojio ogromna prostranstva u Tihom Okeanu dovoljna da obrazuje veliku daleko-istočnu imperiju. U mnogome duguje Japan svoje uspehe vaspitanju svoje omladine. Japanska omladina vaspitava se u duhu stroge nacionalne discipline i poštovanja tradicija, pa ipak na modernim principima. (*Kolo*, 19. decembar 1942.)

NA JUGU FRANCUSKE – Marselj, najveće francusko trgovačko pristanište u Sredozemnom Moru, doživeo je 11 novembra uzbudljiv dan. Toga dana cela varoš je bila na nogama. Sa čuđenjem posmatrali su Marseljci nemačke trupe koje su u uzornom redu marširale kroz ulice ove velike lučke varoši. To su bile elitne trupe, koje su hitale na obale Sredozemnog Mora, da zaštite obale Evrope od prepada Anglo-Amerikanaca, koji su u isto vreme napali francuske kolonije na obalama Severne Afrike. (*Kolo*, 19. decembar 1942.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – Anglosaksonci se odavno odlikuju pravljenjem planova o tome kako će svet izgledati posle rata. [...] Njihovi planovi neozbiljni su i smešni zbog toga što se prave kao račun bez krčmara: oni se ne mogu ostvariti, jer pobjeda nije na strani Engleza, Amerikanaca i Sovjeta nego na strani sila osovine i Trojnog pakta. (*Srpsko selo*, 19. decembar 1942.)

REPERTOARI POZORIŠTA – Repertoar 'Centrale za humor' na Kolarčevom univerzitetu – sreda, 30 decembar u 17.15 'Gospodin šef' činovnička komedija. 'Njen jubilej' komična scena, i 'Juriš na udovicu Milevu', Branina urnebesna komedija. 'Raport reduciranog opštinskog činovnika', 'Ton žurnal', i 'Na času istorije'. [...] Sudeluju: gđe Žanka Stokić, Macol-Petrović, B. Katalinić [...] Repertoar veselog pozorišta 'Veseljaci' – ponedeljak 28: 'Jedanaesti šareni program' [...] 'Hotel šuma', 'Centrala za viceve', i 'Berić postaje muškarac' kao i nove ilustrovane dosetke u kojima učestvuju: Žanka Stokić, Fran Novaković... (*Ponedeljak*, 28. decembar 1942.)

³¹ [sledi deset imena streljanih lica]

1943.

januar 1943.

KOD VETERINARA – ...Po stepenu pažnje jednog naroda prema životinjama ocenjuje se i stepen njegove kulture. U Nemačkoj je zaštita životinja na visokom stepenu. Pored mnogobrojnih društava za zaštitu životinja postoje i zakonski propisi koji vode brigu o našim četvoronožnim prijateljima. Nije tu u pitanju samo sentimentalnost nego i osećanje odgovornosti prema stvorenju koje je povereno čovekovo pažnji, jedna moralna obaveza prema slabijem stvoru. U svakoj većoj varoši Rajha postoje danas zavodi za lečenje i negovanje bolesnih kućnih i domaćih životinja. [...] Mnogi od ovih zavoda imaju čak i male Rentgen-aparate, potrebne za ispitivanje zdravstvenog stanja naših četvoronožnih prijatelja koji ne umeju da govore. (*Kolo*, 2. januar 1943.)

RATNI DOGAĐAJI 1942 – Ratna 1942 godina protekla je u znaku velikih pobeda Sila osovine [...] Imena kao što su Sevastopolj, Diep, Staljingrad, Singapur, Tunis ostaće zapisana krupnim slovima u istoriji ratnih podviga. (*Kolo*, 2. januar 1943.)

JEDAN DAN PRETSEDNIKA VLADE – Danas o svetlom prazniku Hristovog Rođenja *Kolo* posvećuje svoje dve stranice, najzaslužnijem sinu zemlje, čoveku koji je digao ponovo svetinju Srpstva – srpsku zastavu – Pretsedniku vlade Narodnog Spasa, armiskom generalu g. Milanu Đ. Nediću. [...] Poseta domaćina iz Srbije i razne deputacije iz unutrašnjosti koje stalno dolaze Pretsedniku vlade na savetovanje, najbolji su dokaz da je poverenje naroda u srpsku vladu i njenog šefa svakim danom sve veće. [...] Pretsednik vlade se tek uveče može da posveti omiljenim knjigama svoje

biblioteke. U njima on nalazi novog potstreka [...] za vršenje svoje teške dužnosti pregaoca za spas Srpstva, srpskog naroda i obnovu unesrećene Otadžbine – Majke Srbije. (*Kolo*, Božić, 1943.)

IZGRAĐIVANJE NOVE SRBIJE KAO SELJAČKE DRŽAVE – ...Nova Srbija ukida i anulira sve privilegije i takozvana stečena prava bivših nosilaca parlamentarnih režima i partija i organizuje ceo narod u duhu apela pretsednika generala Nedića socijalističku stranku, kao nosioca unutra novog poretka i spolja kao most za uključenje Nove Srbije u novi poredak Evrope, koji se stvara u borbi ujedinjenih naroda Evrope protiv anglo-amerikanske anti-evropske plutokratije i judeo-masonske internacionalne lažne demokratije. (**dr Svetislav Stefanović**, *Srpski narod*, Božić 1943.)

UMETNOST U SLUŽBI NACIJE – Jedan od najvećih uspeha najnovijeg vremena u pojimanju umetnosti i umetničkog stvaranja jeste vraćanje umetnosti narodu [...] U toku razvoja ove umetnosti [...] javni, nacionalni karakter bio je potiskivan, naročito pri izmaku Srednjega veka, kada je Renesans, kao vaskrs individualiteta, presekao organsku duhovnu vezu umetničkog stvaranja sa kolektivom [...] I tako dalje, kroz umetnost baroka i rokoka, pa kroz racionalizam 18 stoleća, provlači se borba koju vodi jedan na laži zasnovan sistem [...] Ali događaji najnovijeg vremena sa svojim socijalnim, političkim i kulturnim pozadinama oživeli su samosvest koliko naroda toliko i njihovih duhovnih vođa. [...] Prava umetnost, naime, zasnovana je uvek i svuda na osećanju zajednice [...] Pozorišno umetničko delo u reči i slici nerazdvojno je sa suštinom narodnoga života po svojem postanju, a po svojem izvođenju bez publike koja ga razume i voli, neostvarljivo. Ova unutarnja veza umetničkoga i narodnoga stvaralaštva zahteva da pozorište, kao kompaktno umetničko delo sa svim svojim komponentama, bude potpuno stavljeno u službu nacije kao najplemenitiji izraz njenog duha u prošlosti i sadašnjosti. (**dr V. Vitezica**, *Srpska scena*, 16. januar 1943.)

PREDAVANJE NA KOLARČEVOM UNIVERZITETU – U četvrtak 28 o.m. u 18 časova Inž. Milosav Vasiljević, profesor Univerziteta, održaće predavanje: 'SOCIJALNA NEMAČKA KAO NACIONALNA SNAGA'. (*Ponedeljak*, 25. januar 1943.)

KONKURS ZA PRIJEM POLITIČKO-UPRAVNIH PRIPRAVNIKA, PISARA I PRIPRAVNIKA I UPRAVNO KANCELARIJSKIH PRIPRAVNIKA U SRPSKOJ DRŽAVNOJ BEZBEDNOSTI – ...Uz molbu kandidat treba da priloži: [...] 3) uverenje državne policijske vlasti o nacionalnoj ispravnosti [...] 6) dokaz o rasnoj pripadnosti (da nije imao koga u porodici, svojoj ili ženinoj) jevrejskog ili ciganskog porekla [...] Prvenstvo imaju kandidati koji su uzeli učešća u borbi protivu rušilaca mira i reda u zemlji, bilo u četničkom bilo u dobrovoljačkim odredima. (**Kabinet šefa Srpske državne bezbednosti**, *Službene novine*, 29. januar 1943.)

KONKURS ZA PRIJEM POLICIJSKIH AGENATA U SRPSKOJ DRŽAVNOJ BEZBEDNOSTI – Kandidat za policijskog agenta-pripravnika treba uz molbu da priloži dokaze da ispunjava ove uslove: 1) da je Srpske narodnosti [...] 5) da je besprekornog vladanja, nacionalno ispravan i politički pouzdan [...] 10) da nije imao u porodici svojoj ili ženinoj Jevrejsko ili ciganskog porekla [...] Prvenstvo imaju kandidati koji su uzeli učešća u borbi protivu rušilaca mira i reda u zemlji, bilo u četničkom bilo u dobrovoljačkim odredima. (**Kabinet šefa Srpske državne bezbednosti**, *Službene novine*, 29. januar 1943.)

KONKURS ZA PRIJEM ZVANIČNIKA U SRPSKU GRANIČNU STRAŽU – ...Kandidati moraju da ispunjavaju sledeće uslove: 1. a) da je srpske narodnosti i b) da je čisto arijejskog porekla – ne sme imati jevrejske ili ciganske krvi; [...] Za dokaz da kandidat po ovom konkursu ispunjava uslove potrebno je da priloži uz molbu sledeća dokumenta: Za tač. 1. uverenje nadležne sreske vlasti odnosno predstojništva gradske policije; [...] Pri prijemu u službu imaju prvenstvo oni kandidati, koji su se odazvali pozivu za obnovu Srbije i učestvovali u borbi protiv komunista (četnici, dobrovoljci, odrednici itd).³² (**Komanda Srpske granične straže**, *Srpski narod*, 30. januar 1943.)

FRIDRIH MITERHAMER – ...Tako je sudbina, dodelila gospodinu Fridrihu Miterhameru kulturnom atašeu Opunomoćenika nemačkog Ministarstva spoljnih poslova za Srbiju, da postane i ataše za radio u Beogradu. Kroz radio čujemo ceo svet, a Beograd je dobio baš osobu koja je proputovala sve kontinente. Dakle, ceo svet. Kakva slučajnost i kolika dobit za našu stanicu. Isuviše je skroman ovaj strani diplomata, da bi želeo da se

³² [isti konkurs objavljen je i u *Službenim novinama* 5. februara i 9. februara 1943.]

istakne. On želi samo pozitivne rezultate. [...] Razuman i pun uviđavnosti, gospodin Miterhamer lako nalazi gest koji treba učiniti [...] Veliki je pristalica obnove mladih evropskih naroda, a isto tako odličan poznavalac elemenata propagande. [...] Miterhamer spada u onaj mali broj ljudi koji se odlikuju otmenošću ljudske duše. Gospodin Miterhamer je pravi Germanac, ali ne samo po svome životu, već i po dubini ideja, kao i po kvalitetu osećanja i izražavanja. [...] Srpskom narodu može samo da bude od koristi što je imao sreće da dobije za atašea radio stanice u Beogradu, jednu tako kulturnu osobu. (*Kolo*, 30. januar 1943.)

1933–1943 – Danas, u ratu, istakao se Firer kao vojskovođa isto kao što [se] u miru, pri izgradnji Rajha, istakao kao državnik i političar. [...] Naročitu pažnju posvetio je Firer razvoju nemačkog kulturnog stvaranja. Pozorište i literatura, oslobođeni jevrejskog uticaja, ponovo su procvetali. (*Kolo*, 30. januar 1943.)

PREGLED RADA OD 1941 GODINE DO KRAJA APRILA 1943 GODINE U ODELJENJU ZA SREDNJE OBRAZOVANJE MINISTARSTVA PROSVETE I VERA – ...Ministarstvo je stajalo na stanovištu da je neophodno potrebno da se izvrši selekcija omladine za buduće narodno vođstvo, tako da diplome o položenom tečajnom ili diplomskom ispitu mogu dobiti samo oni učenici koji stvarno imaju najbolje moralne i intelektualne kvalitete. [...] Da bi se podigao zdrav nacionalni duh i razvila osećanja pobožnosti, učenici su bili od svojih školskih vlasti pozivani na češće sastanke na kojima su direktori škola ili određeni nastavnici držali učenicima poučna predavanja, a naročito predavanja namenjena antikomunističkoj propagandi. Zavedeno je obavezno pohađanje bogoslužjenja [...] Od početka ove školske godine postupno se uvodi obavezna nastava iz talijanskog na mesto francuskog jezika [...] od ove školske godine zavedeno je i psihološko proučavanje učenika srednjih i srednjih stručnih škola. [...] Da bi se škole oslobodile prisustva nacionalno nepouzdanih ili kompromitovanih učenika u vezi sa komunističkim akcijama tajnih organizacija, svi nacionalno nepouzđani učenici izgnani su iz srednjih i srednjih stručnih škola. [...] Nastavnički saveti imali su zadatak da sve učenike svojih škola individualno okarakterišu i da ih grupišu u tri grupe: nacionalno nepouzđane i kompromitovane, labilne i podložne negativnim uticajima, i nacionalno pouzđane i ispravne. Za prvu grupu sledovale su sankcije – izgnanje iz škole, za drugu grupu pojačan je nadzor

i držani su pod prismotrom, a treća grupa, koja je predstavljala gro učenika, ostala je kao zdravi i konstruktivni elemenat za izvođenje školskih zadataka. Kao nacionalno nepouzdati uklonjeni su iz škole putem izgnanja 276 učenika i 99 učenica. Ukoliko su se pri primeni ovih kaznenih mera pokazale i dokazale omaške, one su naknadnim odlukama ispravljene. Tako je vraćeno u škole 45 učenika i 13 učenica. [...] izvršena su potrebna pomeranja nastavnika i formiranje nastavničkih kolegijuma. Paralelno s tim izvršeno je uklanjanje svih nacionalno nepouzdatih i zadržani su u službi samo oni koji su davali sve garantije da će svojom saradnjom, marljivošću, znanjem i spremom i nacionalnom svešću biti konstruktivni činoci u današnjici. [...] Osnovani su kursevi Nemačkog naučnog instituta za srednjoškolske nastavnike nemačkog jezika. [...] Da bi se školska omladina otстранjena iz škola izgnanjem kao nacionalno nepouzdana i vanškolska omladina na isti način obeležena uputila na pravi put i izvela ispod uticaja ulica i rušilačkih činilaca, Uredbom je osnovan Zavod za prinudno vaspitanje omladine u Smederevskoj palanci. [...] Da bi se rešilo pitanje školske omladine koja je, ponesena nacionalnom svešću i osećanjem dužnosti, pohrlila u dobrovoljačke i četničke odrede za borbu protivu komunista i rušilaca reda, pa zbog toga zaostala u svome školovanju [...] organizovani su naročiti tečajevi [...] održaće od 28 aprila do 4 maja zaključno g. Đorđe Ćosić, antikomunističko predavanje za sve učenike i učenice viših razreda svih škola, u dvorani Kolarčevog narodnog univerziteta. (*Prosvetni glasnik*, januar–februar 1943.)

PREGLED RADA ODELJENJA ZA OSNOVNO OBRAZOVANJE
MINISTARSTVA PROSVETE I VERA – ...U vezi sa pitanjem zbrinjavanja činovnika izbeglica izvršena je redukcija [...] Odeljenje za narodne škole donelo je oko 1.300 odluka o penzionisanju, 822 o otpuštanju i 167 o stavljanju na raspoloženje. (*Prosvetni glasnik*, januar–februar 1943.)

februar 1943.

KRSNA SLAVA NAŠEG POZORIŠTA – Kao prošle godine, proslavilo je naše Pozorište i ove godine svoju krsnu slavu Sv. Jovana Krstitelja na veoma svečan način. Obredu sečenja slavskog kolača prisustvovali su, pored celokupna našega ansambla i mnogobrojne ugledne

zvanice, pretstavnici nemačkih vlasti i više aktivnih ministara iz Vlade narodnog spasa, između ostalih Bogoljub Kujundžić, Velibor Jonić, dr Milorad Nedeljković, Dušan Đorđević, šef Državne propagande Đorđe Perić, pomoćnik ministra saobraćaja inž. Brana Jovanović, prvi potpredsednik Beogradske opštine Ilija Paranos i mnogi drugi. [...] Posle crkvenog obreda obratio se prisutnim zvanicama upravnik Jovan Popović ovim rečima: [...] 'Kada je pre godinu dana naša štampa objavila da je beogradsko Narodno pozorište proslavilo svoju slavu, prvu slavu, mnogi su bili iznenađeni. Za mnoge je to bila novina koju možda nisu mogli sebi dobro ni da objasne, ili, tačnije rečeno, čiji cilj nisu mogli potpuno da shvate. Međutim, oni koju su u ovoj velikoj eposi obnove našeg nacionalnog života prionuli da s oduševljenjem isposnika i starih apostola spasu našu rodnu grudu iz mutnog vihora u koji su ga gurnule masonske i komunističke falange, mogli su da razumeju ovaj gest novih ljudi u pozorištu [...] Ali da bi naše mlade generacije ovo shvatile, da bi postale pošteni izraz novog doba, nove Evrope koju danas sa besprimernim požrtvovanjem stvara Velikonemački Rajh, potrebno je da poniranjem duboko u same sebe nađu čistotu duše i istinsku ljubav prema svojoj rodnoj grudii. [...] Zato je pozorište prošle godine i htelo da i u svojoj kući vidno obeleži početak tog novog srpskog života, da Božjom pomoću i imenom sveca Krstitelja uništi sve klice koje su u bliskoj prošlosti počinite toliko bola i da, noseći u sebi iskreno i pošteno duh novog vremena, prokrči put umetničkoj lepoti' [...] Posle ovog govora, zahvalio se upravnik Popović na nemačkom jeziku i pretstavicima nemačkih vlasti koji su udostojili svojim prisustvom ovu veliku versku svečanost našeg Pozorišta, naglašavajući njihovo trajno interesovanje za naš kulturni napredak i procvat. [...] Završne reči upravnika Popovića dočekane su živim aplauzom. (*Srpska scena*, 1. februar 1943.)

DEKRETI – Ministar saobraćaja [...] na osnovu naređenja predsednika Ministarskog saveta [...] a u vezi Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdatih službenika iz javne službe odlučio je da se Perović B[...] stavi na raspoloženje bez prava na prinadležnosti. (*Službene novine*, 9. februar 1943.)

DEKRETI – Izvanredni Komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdatih službenika [...]

odlučio je da se Jovanović B[...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 9. februar 1943.)

UREDBA O ŠKOLAMA I TEČAJEVIMA ZA DOMAĆICE – ...§ 11 U škole za domaće primaju se devojke koje su svršile najmanje osnovnu školu, fizički su dovoljno razvijene, zdrave, dobrog su vladanja [...] § 13 Učenice za koje se lekarskim pregledom utvrdi da nisu dovoljno fizički razvijene ili boluju od bolesti koja bi im smetala u radu ili bila opasna po druge učenice, neće se primati u školu. [...] § 15 Učenica koja u toku školske godine teže oboli od bolesti, koja bi joj ozbiljno smetala u radu ili bi bila opasna po druge učenice, prestaje biti učenica. (**Milan Nedić, M. Aćimović, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Č. Marjanović, J. Mijušković, M. Olćan, Đ. Dokić, D. Đorđević s. r.** *Službene novine*, 12. februar 1943.)

STVARA SE NOVI DUH EVROPSKE ZAJEDNICE. POBEDA PRIPADA ONIMA KOJI SU SHVATILI VREME I NJEGOVE ZAHTEVE (*Obnova*, 12. februar 1943.)

SLIKARSKI ŽIVOT NAŠIH U ZAROBLJENIŠTVU – ...Nemačke logorske vlasti čine sa svoje strane sve da se teška zarobljenička bolest nostalgija i melanholija, svede na najmanju meru. One odobravaju slobodnu utakmicu u svim granama kulturnog razvoja i usavršavanja, ne žaleći truda i pružajući najveću pomoć. (*Kolo*, 20. februar 1943.)

KONKURS ZA PRIJEM KANDIDATA U SRPSKU DRŽAVNU STRAŽU UPRAVE GRADA BEOGRADA – ...Komanda Srpske državne straže Uprave grada Beograda primiće 500 kandidata-pripravnika. [...] Kandidati koji žele da budu primljeni u službu Srpske državne straže uprave grada Beograda, moraju da ispunjavaju sledeće uslove: [...] b) da su Srpske narodnosti i čisto arijevskog porekla – ne sme imati jevrejske ili ciganske krvi. (**Komanda Srpske državne straže Uprave grada Beograda, Srpski narod**, 20. februar 1943.)

OGLASI – ZLATAN NAKIT i sve zlatne predmete **brilijante** i krupnije **dijamante** kupuje i najviše plaća 'ŠAJKA', Kneza Pavla 50. (*Ponedeljak*, 22. februar 1943.)

OGLASI – ZLATO, ZLATNE ZUBE, BRILIJANTE I DIJAMANTE kupuje juvelirska radnja 'DIADEMA' Vlad. Dejanovića, Kralja Aleksandra 6. (*Ponedeljak*, 22. februar 1943.)

UREDBA O UREĐENJU FILMSKOG PROMETA – ...Član 3 CENZURA FILMOVA I Cenzuru vrši srpsko nadležstvo za cenzuru filmova. [...] Predsednika i članove postaviće predsednik Ministarskog saveta. [...] II Cenzurisanje obuhvata: slike filma, muziku i dialoge, naslov u govoru i pismu, srpski podnaslov i reklamu. [...] III. Svaki film [...] mora imati uverenje o cenzurisanju, takozvanu cenzurnu kartu. [...] Član 6 BIOSKOPI [...] II Jevreji i cigani kao i lica koja se nalaze u braku sa jevrejima ili ciganima ne mogu da dobiju dozvolu za vođenje bioskopa [...] III U bioskopima smeju se prikazivati samo filmovi koji su uredno cenzurisani [...] IX Jevreji i cigani kao i lica koja se nalaze u braku sa jevrejima ili ciganima ne smeju biti zaposleni kod bioskopa. (**Milan Nedić, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Đ. Dokić, D. Đorđević, T. Dinić, M. Nedeljković, R. Veselinović, S. Dobrosavljević s. r.** *Službene novine*, 23. februar 1943.)

KONKURS ZA PRIJEM ČINOVNICA PRIPRAVNIKA POŠTANSKO-TELEGRAFSKO-TELEFONSKE STRUKE – Ministarstvo pošte, telegrafa i telefona primiće u službu izvestan broj činovničkih pripravnika [...] Kandidati oba pola moraju da ispunjavaju sledeće uslove: [...] 4) da su nacionalno ispravni i politički pouzdani [...] 7) da prilože dokaze o rasnoj pripadnosti (da nisu imali koga u porodici, svojoj ili ženinoj, jevrejskog ili ciganskog porekla) [...] Za dokaz da kandidat po ovom konkursu ispunjava uslove potrebno je da uz molbu priloži sledeća dokumenta: [...] za tačku 4 uverenje državne policiske vlasti [...] za tačku 7 uverenje nadležne sreske vlasti.³³ (**Kancelarija Opšteg odeljenja Ministarstva pošta, telegrafa i telefona, Srpski narod**, 27. februar 1943.)

mart 1943.

25 DODINA UFE – Ovih dana navršava se 25 godina od kako je osnovano najveće i najpoznatije nemačko filmsko preduzeće – UFA. [...] Novi razvitak filma u Evropi obezbedio je nemačkom filmu vodeće mesto, za koje nema samo da zahvali političkom i vojnom razvitku, već i svojim

³³ [isti konkurs objavljen je u *Službenim novinama* 23. februara, 2. marta, 5. marta 1943.]

umetničkim kvalitetima. [...] Kada danas gledamo nemački žurnal, mi znamo, da je UFA-žurnal po svom karakteru postao uzor za sve žurnale, da je tu velika centrala aktuelnih filmskih izveštaja. Polje kome se UFA posvetila najvećim novčanim i radnim naporima, jeste kulturni film. On nam je omogućio da bacimo poglede u još do sada nikad neviđene svetove. [...] Ona se danas nalazi na čelu svih evropskih produkcija, a američki film zahvaljujući delatnosti UFE, izgubio je mnogo od svog značaja. [...] Put nemačkog filma od neznatnih početaka do svog današnjeg vodećeg mesta ujedno je i put UFE. Mi se sećamo tih činjenica povodom 25-godišnjeg opstanka, sa zahvalnošću za sve doživljaje, koje nam je pripremila na filmskom platnu. (*Srpska scena*, 1. mart 1943.)

NOVA IMENA BEOGRADSKIH ULICA – Pretsednik Opštine grada Beograda [...] doneo je sledeću odluku: [...] 1) Avramova ulica (III kvart) da se nazove imenom **Senjanin Tadije**; [...] 4) Američka ulica (XIII kvart) da se nazove imenom **Prahovska**; 5) Ada Ciganlija (ostrvo) da se nazove imenom **Srpska ada**; [...] 13) Bajlonova pijaca [...] da se nazove imenom **Dorćolska pijaca**; [...] 15) Vilzonov trg [...] da se nazove imenom **Srpski trg**; [...] 19) Gledstonova ulica [...] da se nazove imenom **Čobanica Rada**; [...] 21) Đorđa Vašingtona ulica [...] da se nazove imenom **Palilulska**; [...] 28) Izrailjeva ulica [...] da se nazove imenom **Mike Alasa**; 30) Jevrejska ulica [...] da se nazove imenom **Dorćolska**; 31) Jugoslovenska ulica [...] da se nazove imenom **Dobrovoljačka**; [...] 36) Koruška ulica [...] da se nazove imenom **Moravska**; [...] 43) Karnedžijeva ulica [...] da se nazove imenom **Guslarska**; [...] 68) Račkoga ulica [...] da se nazove imenom **Mladenovačka**; [...] 75) Triglavaska ulica [...] da se nazove imenom **Čajetinska**. (*Opština grada Beograda, Službene novine*, 5. mart 1943.)

UKAZI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdatih službenika iz javne službe, rešio je da se sudski kapetan Tošić J[...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 5. mart 1943.)

SVEČANA AKADEMIJA SRPSKE ZAJEDNICE RADA – ...Preduzeta je akcija da se radnici duhovno preporode, da odbace sve ono što je negativno i što ih razdvaja od rodne grude, od njihovog porekla, od onoga što ih čini čovekom i Srbinom. Nama nisu potrebni nikakvi tuđi kalemi, nikakve internacionalne koncepcije. Mi Srbi imamo najbolje izraženo uređenje u staroj srpskoj zadružnosti. Ona nije u frazama i lepo

napisanim parolama, nego u ostvarenju bratstva, drugarstva, ravnopravnosti, druželjublja. [...] Tražimo da se duhovno napajamo na izvorima stare srpske kulture, stare srpske zadružnosti. Hoćemo i odlučno sprovodimo da srpska zajednica rada postane zadružna zajednica svih poslenika, i poslodavaca i posloprimaca i da ovaj stari srpski porodični, zadružni duh postane vera, saznanje i shvatanje celog srpstva. Ako svi ispunjavamo naše dužnosti, kao naš starešina general Nedić, idemo u susret boljoj i srećnijoj budućnosti i naći ćemo naše najsavršenije uređenje u srpskoj zadružnoj državi. (*Ponedeljak*, 8. mart 1943.)

UREDBA O POSTAVLJANJU DRŽAVNIH I SAMOUPRAVNIH SLUŽBENIKA KOJI SU BILI U DOBROVOLJAČKIM ODNOSNO ČETNIČKIM ODREDIMA SRPSKE VLADE – Član 1 Državni i samoupravni službenici koji su podneli ostavku na državnu odnosno samoupravnu službu zbog stupanja u dobrovoljačke odnosno četničke odrede Srpske vlade mogu se ponovo postaviti za državne ili samoupravne službenike. Ovim službenicima vreme provedeno u dobrovoljačkim odnosno četničkim odredima Srpske vlade priznaće se kao efektivne godine službe. (**Milan Nedić, B. Kujundžić, O Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Đ. Dokić, D. Đorđević, T. Dinić, dr Nedeljковиć, R. Veselinović, S. Dobrosavljević s. r.** *Službene novine*, 12. mart 1943.)

DR GEBELS O POSLERATNOM UREĐENJU EVROPE (**M. Mikašinović**, *Ponedeljak*, 15. mart 1943.)

JUČE JE OTPUTOVALA I DRUGA GRUPA OBVEZNIKA OBAVEZNE SLUŽBE RADA U BOR – ... I obveznici ove grupe odazvali su se stoprocentno. [...] Kada je povorka naišla ispred Pretsedništva vlade u Kralja Milana ulici, na balkonu se pojavio pretsednik vlade [...] Obveznici iz povorke, kada su primetili pretsednika vlade, počeli su da ga pozdravljaju mahanjem ruku, skidanjem kapa i usklicama: Živeo otac Srbije! Živeo Nedić! (*Ponedeljak*, 15. mart 1943.)

PROMENA IMENA MESTA U OKRUGU BANATSKOM – Po predlogu Okružnog načelnika Okruga banatskog [...] rešavam: da se dosadanja imena niže imenovanih mesta u Okrugu banatskom promene i to: 1) mesta Kraljevićevo [...] u 'Heideschütz'; [...] 3) mesta Sečanj [...] u 'Petersheim'; 4) mesta Kničanin [...] u 'Rudolfsgnade'; [...] 10) mesta Nakovo [...] u 'Nakodorf'; [...] 12) mesta Jaša Tomić [...] u 'Modosch'; [...]

15) mesta Jabuka [...] u 'Apfeldorf'; [...] 18) mesta Velika Greda [...] u 'Georghausen'; [...] 21) mesta Banatski Brestovac [...] u 'Rustendorf' [...] 27) mesta Nemački Elemir [...] u 'Deutsch Elemir'. (**Tas. Đ. Dinić s. r. ministar unutrašnjih poslova**, *Službene novine*, 19. mart 1943.)

GOVOR VOĐE RAJHA POVODOM PROSLAVE DANA JUNAKA
(*Ponedeljak*, 22. mart 1943.)

25 I 27 MART 1941 – Optužujem vas pred licem celokupnog srpskog naroda [...] što niste prihvatili pakt od 25 marta, dva dana ranije sklopljen, pakt koji je obezbeđivao ne samo mir i bezbednost našoj zemlji nego i njenu celinu, njenu slobodu i spokojan život našem narodu; vi ste sve to uništili prihvativši jevrejsku krilaticu: 'Bolje rat nego pakt'. [...] I sada šta da radimo mi? Da bismo spasili svoje mesto u Evropi, moramo da snosimo junački posledice rata u koji smo zapali. Mi moramo da pomognemo one koji daju svoje živote radi odbrane Evrope i nas samih od crvene nemani. [...] Pitaćete me kakvu pomoć možemo pružiti Nalcima da savladaju boljševičku neman. Reći ću vam: Ostanimo u miru, redu i radu. To je i njihov i naš interes. Dajmo svu materijalnu pomoć, dajmo radnu snagu, samo neka se pobedi boljševizam. [...] Stotine hiljada Rusa, Ukrajinaca i drugih naroda beže za nemačkom vojskom samo da ne bi ponovo potpali pod vlast boljševika. [...] Desetine i stotine hiljada drugih Rusa [...] stupili su u redove nemačke vojske i bore se protiv crvenih. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, 27. mart 1943.)

ODGOVORNOST ZA 27 MART – ...Razlozi zbog kojih je 27 mart primljen kao svršen čin, ne nalaze se dakle u nekom neprijateljskom stavu srpskoga naroda prema Velikom Nemačkom Rajhu, nego u činjenicama da se tada oslobodio jednog neželjenog režima. [...] Istina je da među nama ima i takvih bezumnika, koji pod uticajem takve tuđinske plaćene propagande i danas tvrde: da bi mi i sa Paktom isto prošli kao i bez Pakta. Oni neće ni danas da vide da njih najjasnije demantuju sve susedne države, kako sa svojim neproređenim stanovništvom tako i sa svojim današnjim granicama. (**B. Kujundžić, ministar pravde**, *Srpski narod*, 27. mart 1943.)

U 27 MARTU RAZUM NIJE UČESTVOVAO – ...Druga je nesreća što smo u spoljnoj politici i mi [...] gledali stvari tuđim očima, i mislili tuđom pameću: očima i pameću međunarodnog jevrejstva, koje nas je sve zajedno, zbog toga, gurnulo u propast, gurajući nas za svoje interese u ovoj rat. [...]

moraće se zbaciti tuđe naočari, moraće se prestati gledati očima jevreja iz Londona, Pariza, Moskve i Vašingtona. (**D. Ljotić**, *Srpski narod*, 27. mart 1943.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – U toku protekle nedelje doputovalo je u Beograd još 200 seoskih omladinaca, da bi se na jednom kursu pripremili za odlazak u Nemačku, gde će izvesno vreme u praksi izučavati najusavršenije načine poljoprivredne proizvodnje. [...] Ovih dana doputovala je jedna veća grupa srpskih ratnih zarobljenika iz Nemačke, koja je dobrotom i velikodušnošću nemačkog Rajha opet videla svoju otadžbinu. [...] Na dan 25 marta navršile su se dve godine od zaključenja Trojnog pakta, koji je trebao da našoj državi obezbedi nesmetani razvitak [...] te bismo ostali netaknuti i još uvećani [...] Vođa Rajha Adolf Hitler održao je povodom proslave dana junaka veliki govor, u kome je rekao da u ovakvom vremenu mogu da postoje samo narodi sa jasnim stavom i da je smrtna opasnost po Evropu otklonjena jer nemačka vojska štiti večite vrednosti ljudskog roda, porodicu, crkve, istoriske spomenike i sve kulturne ustanove. (*Srpsko selo*, 27. mart 1943.)

ZAKLETVA NEMAČKE OMLADINE NA VERNOST VOĐI RAJHA
(*Ponedeljak*, 29. mart 1943.)

UREDBA O PROMENI IMENA GRADOVA BELE CRKVE, VELIKE KIKINDE, VRŠCA I PETROVGRADA U OKRUGU BANATSKOM – Član 1 Menjaju se imena gradova [...] i to: Bela Crkva u 'Weisskirchen', Velika Kikinda u 'Kikinda', Vršac u 'Werschetz', i Petrovgrad u 'Betschkerek'. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 30. mart 1943.)

april 1943.

PRED PREPUNOM DVORANOM KOLARČEVOG UNIVERZITETA GOVORIO JE JUČE KOLIN ROS – Juče popodne [...] održao je uspelo predavanje o temi 'Svetsko-politička borba za Afriku' poznati nemački putopisac i publicista Kolin Ros. Ovom predavanju [...] prisustvovali su: Komandujući general i Vojni zapovednik Srbije general artilerije Bader, nemački poslanik Bencler, nemački generalni konzul Fajne, zatim članovi

srpske vlade ministar unutrašnjih poslova Tanasije Dinić, ministar prosvete Velibor Jonić, ministar finansija Dušan Đorđević, ministar socijalne politike i narodnog zdravlja inž. Stojimir Dobrosavljević, ministar narodne privrede dr Milorad Nedeljković, pomoćnik ministra unutrašnjih poslova Cvetan Đorđević, pomoćnik ministra prosvete Velmar Janković, bivši ministar Danilo Vulović i mnogi drugi. [...] Kolin Ros obuhvatio je sve geopolitičke, privredne i druge momente koji su odlučivali tokom istorije borbu sila za 'Crni kontinent'. On je istakao činjenicu da mediteranski deo Afrike predstavlja [...] jedan neophodan deo evropskog životnog prostora. [...] Kolin Ros je upotrebio gornju činjenicu naročito s obzirom na buduću razvoj i potrebe našeg kontinenta. [...] Završetak predavanja Kolina Rosa praćen je dugim i nekoliko puta ponovljenim aplauzima. Ministar prosvete Jonić zahvalio se retkom gostu, ističući da je ovo bila lepa prilika da se srpska javnost obavesti o jednom izvanredno aktuelnom problemu i od jedne ličnosti koja je apsolutno upućena. (*Obnova*, 2. april 1943.)

USPEH TEČAJA NEMAČKOG JEZIKA PREKO BEOGRADSKE RADIOSTANICE – ...Tečaj nemačkog jezika preko Beogradske radiostanice prati u Beogradu i u unutrašnjosti Srbije preko 10.000 slušalaca. [...] Ostalo je da se održi još oko 18 časova. Ali, sudeći po molbama i željama slušalaca, kurs će se po mogućnosti produžiti. (*Obnova*, 2. april 1943.)

NOV RASPIS MINISTARSTVA PROSVETE ODNOSNO UČITELJICA – I pored ranijeg naređenja ministra prosvete i vera koje je objavljeno još u toku 1942, Ministarstvu su stigle tužbe protiv učiteljica narodnih škola koje svojim vladanjem, oblačenjem i šminkanjem rđavo vaspitno deluju na školsku decu i na svoju odrasliju okolinu. [...] Da bi se toj ružnoj pojavi stalo jednom za uvek na kraj, ministar prosvete i vera ponovo je izdao jedno naređenje svim prosvetnim inspektorima [...] da na ove pojave obrate naročitu pažnju i prema neposlušnim učiteljicama oštro postupe, a gde im to ne pomaže, da izveste Ministarstvo prosvete i vere da se takve učiteljice uklone iz učiteljske službe. (*Obnova*, 2. april 1943.)

JEDAN SAT MEĐU SEOSKIM OMLADINCIMA PRED NJIHOV ODLAZAK ZA NEMAČKU. 'STARAĆEMO SE DA POVERENJE GENERALA NEDIĆA U PUNOJ MERI OPRAVDAMO' – KAŽU NAM NAŠI MLADIĆI SA SELA – Već dvanaest dana borave u Beogradu seoski omladinci [...] koji se spremaju da šest meseci probave na praktičnim radovima u Nemačkoj [...] Svaki dan njihovog boravka bio je ispunjen

raznim predavanjima, mnogi i mnogi naši javni radnici, kao i ministri, dolazili su da govore omladincima da ih upućuju i savetuju. Pedeset i pet omladinaca, kršnih i snažnih, pravi izdanci naše rase, slušali su i upijali nova znanja [...] Za boravak u Nemačkoj omladinci su dobro opremljeni. [...] svaki omladinac dobio je po jedan radni kombinezon i šajkaču, plavu šajkaču kao što je i nebo plavo nad srpskom zemljom, ukrašenu srpskom trobojkom, tako da svaki Nemačkom tamo u Nemačkoj vidi da su to srpski omladinci. [...] Tamo po selima zabačenim u brdima, njihovi seljani njihovi vršnjaci pričaju o svojim srećnim drugovima kojima se ukazala prilika da vide Nemačku, zemlju gospodina-seljaka. (*Obnova*, 2. april 1943.)

SS-TRUPE – Po saopštenju nemačke Vrhovne komande prestonicu Ukrajine, Harkov, zauzele su u smelom naletu SS-trupe [...] SS-oružje vrši ustvari, u sklopu nemačke oružane sile specijalne najteže zadatke. SS-trupe su Vođi Rajha, odnosno nemačkom narodu, položile dvostruku zakletvu: da će prema ostalim rodovima oružja uz ista prava vršiti dvostruko veće dužnosti. To su prema tome elitne udarne trupe nemačke oružane sile. Na čelu SS-trupa stoji Sep Ditrih, čovek koji od prvih dana verno stoji u borbi uz Vođu Rajha. [...] Sep Ditrih je general ali je i najbolji drug svojih hrabrih vojnika. (*Kolo*, 3. april 1943.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – Kako u Srbiji, tako i u inostranstvu, imao je govor predsednika vlade narodnog spasa generala Milana Nedića veoma živ odjek. Govor generala Nedića u celoj svojoj sadržajnosti i dužini bio je saslušan, i u Beogradu i po mestima u unutrašnjosti Srbije, po javnim trgovima, po većim lokalima i na ulicama preko zvučnika, uz živo i dugotrajno odobravanje i izlive odanosti majci Srbiji i generalu Nediću. [...] Odgovorne ličnosti Ministarstva spoljnih poslova Rajha izjavljuju, takođe ovim povodom, da je Srpski narod shvatio patriotizam generala Nedića [...] Nemačke radio-stanice davale su vesti o govoru generala Nedića u nekoliko emisija, a rumunski, bugarski i mađarski listovi doneli su o govoru svoje izveštaje. U vezi sa objavom opšte mobilizacije evropskih naroda [...] dobio je Generalni opunomoćenik za privredu u Srbiji nova ovlašćenja, na osnovu kojih je propisao nove uredbe o obaveznoj službi rada [...] Pada u oči da su propisi, koji se odnose na članove nemačke narodnosne grupe, mnogo teži i strožiji, nego oni propisi koji se tiču Srba i Srpkinja. [...] Pred svoj odlazak u Nemačku [...] grupa od 200 srpskih omladinaca završila je dvanaestodnevni tečaj pripremanja.

Nakon ovoga, seoski omladinci su se poklonili moštima Srpskih svetitelja u Sabornoj crkvi, i tom prilikom položili zakletvu Majci Srbiji i generalu Nediću. Seoski omladinci su pred polazak primljeni i kod predsednika vlade generala Nedića, koji im je održao topao govor o misiji koju [...] vrše, jer oni treba da dostojno predstavljaju srpski narod u novoj sredini u koju odlaze, a koja je visoko kulturna [...] među sovjetskim ratnim zarobljenicima, kojih ima u Nemačkoj nekoliko miliona, javlja se jak pokret sa ciljem da Staljinov režim slomije [...] Istovremeno, likvidirana je potpuno vladavina partizana u Zapadnoj Bosni, pri čemu su komuniste izgubile preko 13.000 mrtvih [...] pojavila se među njima i jaka zaraza tifusa, koji nemilosrdno kosi po njihovim redovima. (*Srpsko selo*, 3. april 1943.)

U PRVOM TROMESEČJU 1943 BOLJŠEVICI SU IZGUBILI 6.410 TENKOVA (*Obnova*, 3. april 1943.)

SJAJNI USPESI PEŠADISKE DIVIZIJE 'GROSDOJČLAND' (*Obnova*, 3. april 1943.)

ANTISEMITSKO RASPOLOŽENJE U ENGLESKOJ SE ŠIRI (*Obnova*, 3. april 1943.)

PRAVO LICE AMERIKE – Pred pretstavnicima štampe govorio je juče čuveni nemački književnik i putopisac Kolin Ros [...] Kolin Ros je, uglavnom, rekao: [...] 'Američki imperijalizam zamišljen je u još grandioznijem obliku od sovjetskog. [...] Amerika ne vodi oslobodilački, nego osvajački rat. [...] Američka misao, kulturni duh, javno mišljenje, kao i unutarnja, spoljna i privredna politika dirigovana je od strane jevreja. Dok su useljenici svih evropskih naroda [...] služili kao najjevtinija i najbespravija radna snaga, **jevreji su prvi uspeli da se snađu i da se brzo amerikaniziraju.** [...] Danas je sve u rukama jevreja. [...] Jevreji imaju u svojim rukama štampu, bioskope, organizaciju za držanje javnih predavanja i izdavačka preduzeća. Oni danas vladaju i pored toga što u narodu ima antisemitskog raspoloženja, a u Americi dosta mesta gde je jevrejima zabranjen pristup. [...] U ovom ratu, Ruzvelt je eksponent jevrejske politike i izvršioc njihove volje'. (*Obnova*, 3. april 1943.)

NAŠI OMLADINCI SA SELA OTPUTOVALI SU JUČE U NEMAČKU – Dugo očekivani dan odlaska za Nemačku omladinci su juče dočekali u punoj nervozni. [...] Na svakom licu se čitala želja da što pre doputuju u zemlju o kojoj su ovih nekoliko dana boravka u Beogradu toliko

slušali. [...] Odlazeći na stanicu omladinci su predvođeni upravnikom 'Zemlje i rada' Stevanom Kluićem i drugim funkcionerima prošli u stroju kroz beogradske ulice živo pozdravljeni od prolaznika. Prolazeći pored Predsedništva vlade aklamovali su predsednika vlade generala Nedića. [...] Pri polasku voza omladinci su klicali Srbiji i generalu Nediću. (*Obnova*, 3. april 1943.)

OGLASI – LIKVIDACIJA ADVOKATSKE KANCELARIJE DR JOSIFA HOLENDERA, IZ BEOGRADA – Državna hipotekarna banka poziva sva lica koja je zastupao dr Josif Holender, advokat iz Beograda, da podignu menice, zaključnice, i ostala dokumenta poverena ovom advokatu i da se tom prilikom izvrši obračun honorara i likvidacija svih pravnih odnosa sa ovom kancelarijom. Prijem stranaka je svakog dana od 10–12 časova u ul. Skadarskoj br. 33, III sprat levo.³⁴ (**Državna hipotekarna banka**, *Obnova*, 3. april 1943.)

SVI POKUŠAJI BOLJŠEVIKA LOME SE O BEDEM NEMAČKE ODBRANE (*Obnova*, 4. april 1943.)

ANGLOSAKSONSKI BLEFOVI RUŠE SE PRED STVARNOŠĆU (*Obnova*, 4. april 1943.)

SUMRAK BRITANSKE MOĆI (*Obnova*, 4. april 1943.)

POTREBNO JE DA SE SKUPO PLAĆENI – JEDNOM ZAVEDENI RED I MIR ODRŽE – Ovih dana je načelnik Okruga valjevskog pukovnik Dragomir Lukić u pratnji komandanta okružne poljske straže majora Dušana Radovića posetio Mionicu, gde je održao zbor, kome je prisustvovalo preko 500 seljaka [...] Odmah zatim uzeo je reč načelnik Lukić i između ostalog, rekao: 'Navršilo se dve godine od kobnog puča [...] Taj puč izveden je za račun anglosaksonskih i komunističkih interesa, od strane jedne grupe tuđinskih plaćenika, kako bi se tim činom prekinuli prijateljski odnosi Jugoslavije i Nemačke [...] I pored opomena okupatora, koji nije gajio mržnju prema Srbima već potpomagao akciju srpskih rodoljuba, da oni očiste svoju zemlju od komunističkih i drugih razbojničkih bandi, ipak je nastradao ogroman broj Srba. I da Proviđenje

³⁴ [advokat Holender je odlukom Odbora advokatske komore u Beogradu pod rednim brojem 53 izbrisan iz advokatskog imenika sa ostalih 55 advokata Jevreja. Za preuzimatelja mu je imenovan Kostić dr Petar. v. *Službene novine*, 10. oktobar 1941.]

nije Srbima poslalo u najsudbonosnijem trenutku heroja iz minulih ratova armiskog generala Milana Nedića da njegovu sudbinu uzme u svoje ruke uz najveća samoodricanja, sigurno je da bi i danas ovuda besnele komunističke i druge zločinačke bande [...] Ali, zahvaljujući u prvom redu generalu Nediću i njegovim saradnicima, i hrabrim dobrovoljcima, četnicima i odrednicima, uspeo je srpski narod da se do danas očuva i održi [...] Zato treba svi kao jedan da učinite sve od sebe, da se unište još preostale razbojničke bande [...] Zato vas i sve nas general Nedić poziva da se svrstamo u jedan snažan nacionalni front pod slavnom srpskom trobojkom [...] da stvaramo ne trulu Jugoslaviju, već zdravu, čistu, slavnu, pravičnu i uređenu novu Srbiju'. [...] Govor načelnika Lukića propratila je masa burnim poklicima generalu Nediću, novoj Srbiji i načelniku Lukiću. (*Obnova*, 4. april 1943.)

SRPSKE MAJKE, ŽENE, KĆERI I SESTRE NEĆE BITI POZIVANE NA OBAVEZAN RAD U RAJHU, NITI VAN TERITORIJA SRBIJE – ...pretsednik Beogradske opštine i šef Srpske državne bezbednosti ministar Drag. Lj. Jovanović [...] dao je sledeću izjavu [...] 'Uredba o uvođenju ratno-privrednih mera Rajha na teritoriji Srbije [...] prirodna su posledica imperativnih zakona današnjice, da sve evropske nacije svojim radom sudeluju u odbrani evropske zajednice [...] Činjenica, da je Beograd razumeo prvi taj imperativ i da su njegovi obveznici pohrlili na rad u Srbiju, sa pohvalom i priznanjem ističe se na nadležnim mestima. Isto tako i činjenica, da se mnoge i mnoge desetine hiljada ljudi i žena iz Srbije nalaze na dobrovoljnom radu u Veliko-Nemačkom Rajhu, kao i da se svakodnevno prijavljuju sve nove i nove hiljade dokaz su, da je Srbija potpuno ušla u zajednički front rada evropskih naroda. [...] Srpske majke, žene, kćeri i sestre neće biti pozivane na obavezan rad u Rajh [...] Neka srpske žene i kćeri budu vredne i radene, neka budu dobre majke, dobre žene i dobre sestre, jednom rečju dobre domaćice i time će dati svoj najveći prilog novoj, Srbiji, evropskoj i društvenoj zajednici'. (*Obnova*, 4. april 1943.)

TEŠKI GUBICI ANGLOSAKSONACA NA MORU (*Obnova*, 6. april 1943.)

STIGLA JE I DRUGA GRUPA SEOSKIH OMLADINACA KOJI SE SPREMAJU ZA NEMAČKU – ...Doputovalo je oko 100 omladinaca od kojih će se odabrati 50 najboljih koji će oko 17 o.m. otputovati svojim domaćinima. Dvostruki odziv svedoči o velikom interesovanju naše seoske

omladine za Nemačku [...] Za vreme višednevnog boravka naših omladinaca u Beogradu održaće se kraći kurs, na kome će se oni upoznati sa Nemačkom, nemačkim jezikom i životom. Isto tako, omladincima će naši ugledni javni radnici, kao i ministri, održati nekoliko prigodnih predavanja, a pred polazak će ih primiti pretsednik srpske vlade armiski general Milan Nedić. (*Obnova*, 6. april 1943.)

NEMAČKI LIST O NAŠIM SEOSKIM OMLADINCIMA – Poslednji broj *Donaucajtunga* donosi na trećoj strani reportažu o našim seoskim omladincima koji su ovih dana otputovali [...] u Nemačku. [...] Na kraju ove reportaže citiran je očinski savet koji je pretsednik srpske vlade armiski general Milan Nedić uputio omladincima prilikom prijema u Pretsedništvu vlade. (*Obnova*, 6. april 1943.)

SRPSKA DANAŠNJICA U OKVIRU SVETSKOG ZBIVANJA – Pred više od 2000 slušalaca održao je ovde u sali 'Grand-hotela' profesor univerziteta iz Beograda inženjer Milosav Vasiljević jedno veoma dokumentovano predavanje [...] Ovom interesantnom predavanju prisustvovalo je čitavo intelektualno Valjevo. A pošto je slušalaca bilo toliko mnogo [...] to je predavanje preko zvučnika prenošeno i na trotoaru pred 'Grandom' koji je bio potpuno ispunjen masom slušalaca. Inž. Vasiljević je, između ostalog, rekao: 'Braćo i sestre! [...] Pre 6 aprila svi smo imali utisak da u Jugoslaviji živimo bezbrižni i uživljavali smo se u tome, a, međutim, u našem susedstvu živeo je jedan narod – nemački narod – koji se organizovao, radio i pripremao za budućnost ulažući sve svoje napore za dobro nacije, lišen bezbrižnosti. Ali nama se u pogledu nemačkog Rajha govorilo sasvim drugče, jer onaj ko nam je servirao razne neistine znao je da smo mi površni i da ćemo sve to primiti bez proveravanja. [...] U našoj površnosti ima nešto što je specifično našoj rasi. Ona je po prirodi svojoj bistra, ali baš bistri ljudi su skloni površnosti. [...] General Nedić je u svoje vreme pisao memorandum knezu Pavlu: da menja politiku i da ne ulazi u rat. [...] Na žalost, general Nedić nije bio poslušan' [...] Predavanje inž. Vasiljevića ostavilo je dubok utisak na sve prisutne slušaocce, koji su ga sa velikom pažnjom saslušali i u sali i van sale. (**M. A.** *Obnova*, 6. april 1943.)

JEVREJI U ENGLESKOJ (**Ratko Parežanin**, *Obnova*, 7. april 1943.)

KO JE KRIV ZA TRAGEDIJU SRPSKOG NARODA – ...Za Evropu postoji danas samo ova alternativa: ili će u ovome ratu Nemačka ostati do

kraja nepobeđena ili će Evropa propasti. [...] Za buduće uređenje svetskog mira, nijedan evropski narod ne računa više na Englesku [...] A to je jedan od krupnih razloga zbog kojih želje i nade evropskih naroda su na nemačkoj strani [...] Kao što su ti narodi definitivno ubeđeni u neizlečivi egoizam Engleske, tako je kod njih u toku ovih poslednjih dveju godina, prodrila u njihovu svest duboka vera u opšte čovečanski ideal nemačkog nacionalsocijalizma. I u toj veri oni nalaze potrebno jemstvo, da danas ceo nemački narod vodi ovaj totalitarni rat za ostvarenje novog poretka u Evropi [...] Kao ozbiljan državnik i narodni vođa, general Nedić već sada krči puteve za budući uspon Srbije. On ne gura narod u pustolovinu, nego praktično i smišljeno postavlja temelje za njegov preporod, i uz pomoć okupatorskih vlasti on radi na materijalnoj obnovi Srbije. [...] Ta Jugoslavija predstavljala je jedno neplodno tle, na kome srpsko seme nije moglo proklijati, i moralo je istrunuti. Takva degenerisana država morala je onako žalosno i bedno završiti. [...] General Nedić neće dopustiti, da se još jedared srpski narod izloži smrtnim opasnostima, i žrtvuje za jednu povampirenu lešinu, o kojoj još sanjaju londonski huškači. (dr Miroslav Spalajković, predavanje na radiju, *Obnova*, 8. april 1943.)

KOMUNIZAM I JEVREJŠTINA U SRBIJI – ...Već u samom početku posleratnog života, zapaža se da su jevreji barjaktari i prvoborci boljševičke propagande [...] njihova delatnost ne zadovoljava se samo širenjem komunističkog programa, već otvoreno ispoljava težnju za rušenjem i potkopavanjem svega što je domorodcima svetinja, svega što čini bitnu sadržinu njihovog života: nacionalni ideali i njihovi simboli, vera, porodica, umni život. [...] nastaje pravi juriš jevreja na univerzitate. Tu se oni ističu svojom nametljivošću i nasrtljivošću [...] Uporedo s time gledamo ih kako uopšte sistematski udaraju na čast porodice, razume se samo na čast arijevske porodice, jer njihova jevrejska porodica (kao i njihova jevrejska vera) i nadalje treba da ostanu 'svetinja', sasvim onako kao što je to bilo u sovjetskom paklu. U štampi su nešto malobrojniji i ograničuju se na pojave raznih dr Šlezingera i njima sličnih belosvetskih vucibatina [...] U znaku pornografije i jedva maskirane komunističke propagande otvoreno otkrivaju svoje težnje da upravo monopolišu ovo polje rada [...] Preduzeće 'Geca Kon' pretvara se u akcionarsko društvo, težeći na sve strane da apsorbuje ili bar učini zavisnim od sebe manja preduzeća [...] Njegovu delatnost otvorenije potencira zloglasni 'Nolit' [...] Ono postaje zborištem svih komunističkih skribenata. [...] U mnogim pozivima, akademskim i

drugim, nastaje prava inflacija jevreja. Svi oni gomilaju novce [...] čuvaju svoju decu, ali ujedno čine sve šta mogu da razgrađuju porodicu (od najuže pa do narodne zajednice) svojih domaćina, da im učine mrskom otadžbinu, veru i narodne svetinje, čast i obraz. Izdašno finansiraju sve komunističke i antidržavne pothvate [...] Svuda, počev od univerzitetskih katedra pa do najskromnijeg činovničkog pisaceg stola imaju svoje najamnike. [...] Šaka od nekoliko hiljada ljudi ostvarila je na celoj liniji program Sionskih mudraca, koji doživljuju svoj trijumf kada se 27 marta 1941 beogradskim ulicama iz hiljada nesvesnih grla [...] ori samoubilački krik 'Bolje rat nego pakt! Bolje grob nego rob!'. Uz ovaj krik je taj nesrećni svet gurnut u more krvi i suza kao rob jevreja. (*Obnova*, 8. april 1943.)

RADIO PROGRAM – Sreda, 7 april. 14.00–16.00 Izveštaj Vrhovne komande, kratke vesti za vojsku, zabavna muzika, izveštaj o vodostanju. 16.00–18.20 Srpske emisije: Veselo srpsko popodne. Sudeluju: Havajski kvartet Đorđević, sestre Perić, kvartet Simić, Orkestar Obrenović, Nata Pavlović, Jovan Milićević-Mostarac, Orkestar prof. Krstića, Slobodan Malbaški, Žanka Stokić, Divna Kostić, Bora Savić-Krušarac, Duet Gavrilović-Savić. 18.20–18.40 Čas nemačke narodne grupe. 18.40–19.15 Prelistavanje programa. 19.15–19.45 Vesti na stranim jezicima. 19.45–20.00 Iz savremenih događaja. 20.00–20.20 Vesti. 20.20–21.40 Šta to može biti? 21.40–22.00 Beogradski mladi stražar. 22.00–22.20 Vesti. 22.20–23.00 Nemačko-mađarski čas za vojnike. 23.00–24.00 Južni žar. 0–2.00 Ponoćna muzika. (*Obnova*, 8. april 1943.)

SOVJETSKO STANOVNIŠTVO ORGANIZUJE BORBUTIV PROTIV SOPSTVENIH TRUPA (*Obnova*, 9. april 1943.)

SRPSKOM SELJAKU – Seljače, prijatelju i domaćinu! Evo dobih malo vremena da ti se javim. Ko što znaš mi smo hvala Bogu zdravi otkad rasterasmo 'partizansku' mangupariju što htede zemlju da nam dotuče, a tebe da pretvori u nadničara i kulučara na rođenoj zemlji. A oni što su plaćali 'partizane', sovjetskim boljševicima, Bogu hvala, i opet pucaju leđa od nemačkih batina, daleko od naših granica. [...] O tome se sad najviše govori svuda po Evropi. Svi se u čudu pitaju šta bi bilo od njihove zemlje [...] da nešto Nemač nije potukao boljševike, da su te bulumente razbojnika, otimača, krvoloka i bludnika što su porobile ruski narod, kao rojevi skakavaca navalile na Evropu. To se pitaju Francuzi [...] a to se pitaju naročito naši najbliži susedi, naši bliski srodnici Bugari i naši jednovernici

Rumuni. [...] prvo bi te opljačkali do gole kože, odveli bi ti kćeri, oterali sinove [...] U opštinu bi ti doveli nekog belosvetskog jevreja ili ciganina, koji bi sudio po svom ćefu, ubijao, otimao [...] Nabili bi vas u jednu kuću po nekoliko porodica [...] U ostalim kućama orgijale bi njihove belosvetske protuve, komesari, partiski sekretari. (*Obnova*, 9. april 1943.)

POZIV IZBEGLICAMA ZA PRIJAVLJIVANJE ZA NACIONALNU SLUŽBU – Prema naredbi Uprave Nacionalne službe za obnovu Srbije pozivaju se sve izbeglice rođeni 1922 godine da se u sopstvenom interesu neizostavno prijave Komesarijatu za izbeglice [...] Obveznici koji se ne prijave biće policijski predvedeni i kažnjeni po Uredbi o uvođenju Nacionalne službe za obnovu Srbije. (**Iz Komesarijata za izbeglice**, *Obnova*, 9. april 1943.)

SPORT – [TEKST UZ FOTOGRAFIJU] – Prošle nedelje održan je drugi proletnji trkački sastanak na beogradskom hipodromu kod 'Careve ćuprije'. Publike je i ovoga puta bilo vrlo mnogo [...] Po sebi se razume da ovi sastanci privlače i mnogobrojne dame, koje svoju eleganciju doista majstorski podešavaju prema vremenu i prilikama u kojima živimo. (*Kolo*, 10. april 1943.)

ODJEK SPALAJKOVIĆEVA GOVORA – I u našoj i u stranoj, naročito nemačkoj štampi, govor dr Miroslava Spalajkovića učinio je vrlo snažan utisak. [...] Naročito je podvučeno da se on odlučno opredelio za Evropu. I u berlinskim političkim krugovima ovaj govor slično je komentarisano. Tamo je naglašeno da srpski narod ima veliki broj rodoljubivih sinova. [...] Od nemačkih listova naročitu pažnju govoru Spalajkovića ukazali su svojim komentarima *Angrif*, *Dojče algemajne cajtung* i *Frankfurter cajtung*. [...] *Frankfurter cajtung* donoseći kratku Spalajkovićevu biografiju veli: [...] 'Srbija je dobro shvatila generala Nedića. On vodi svoj narod jednim ispravnim putem moralnog i političkog preporoda. Taj je put sasvim oprečan onome koga sugerise London. General Nedić neće dozvoliti da se srpski narod izloži novim smrtnim opasnostima i da se zemlja žrtvuje za volju ludačkih snova onih političara koji su se skupili u Londonu'. (*Obnova*, 10. april 1943.)

SRPSKI SELJAK I BOLJŠEVIČKA SOVJETIJA – Seljače, Srbine, brate, godinama već kojekakvi beskućnici i skitnice, pa i neki tvoji koji im nasedaju, pričaju o 'braći Rusima', o 'Ruji' koji će doći, pa će veli sve biti

dobro. A govorismo ti toliko puta da ona negdašnja, careva, pravoslavna i slovenska Rusija punih 25 godina više ne postoji, da su tamo tuđim novcem razni tuđinci izazvali groznu revoluciju, ubijali, klali, palili i pljačkali i da se najzad iz sve te gungule izrodio nekakav boljševički Sovjetski savez [...] u kome vladaju belosvetski tuđinci, Kavkasci, jevreji, Jermeni, Turkomani [...] Pominju ti mnogo nekakvog čika-Staljina koji, vele, 'drma' Sovjetijom [...] Preziva se Džugašvili. Ti nisi, brate, učio škole, ali ipak znaš da se tako ne prezivaju Rusi i Sloveni. Taj Džugašvili je Gruzin, Đurđijanac iz Azije. Više puta je osuđivan za krađu i ubistvo. [...] Taj Azijat, oženjen jevrejkom Rozom Kaganović, nasmejao se u brk jednom stranom poslaniku koji mu je govorio o slovenstvu. [...] Seljanko, strino, [...] Ti čestita srpska majko, prva nećeš da se napravi takvo čudo i pokor od naše majke Srbije! (*Obnova*, 10. april 1943.)

DR GEBELS O MORALNOM DRŽANJU NEMAČKOG NARODA (*Obnova*, 11. april 1943.)

BOLJŠEVIČKA ZVERSTVA (*Obnova*, 11. april 1943.)

TENK 'TIGAR', STRAH I TREPET ZA NEPRIJATELJA (*Obnova*, 11. april 1943.)

HRVATSKA PROSLAVLJA 2-GODIŠNJICU SVOJE NEZAVISNOSTI (*Obnova*, 11. april 1943.)

SOCIJALIZACIJA ŽENE – ...Sovjeti su ukinuli prostituciju, ali su stvorili takav brak da je on ličio na prostituciju: muškarac je mogao da gotovo svako veče registruje kod ureda za brakove svoj novi brak, prethodno raskinuvši jučerašnji. I to bez znanja jučerašnje žene. Lenjinova udova Krupskaja borila se protiv 'buržoaskog' morala ruskih žena i ismejavala ljubav prema jednom muškarcu. [...] Žena nije u Sovjetskom savezu srž porodice, ona je radnik, koji pored teških radova u privredi mora da vrši još i biološku funkciju rađanja i seksualnu funkciju zadovoljenja muškarca. Sovjetska žena je robinja države i robinja muških prohteva i za tu svrhu ona je socijalizovana. Većeg ropstva žene nego u Sovjetskoj uniji nema nigde u civilizovanom svetu. (*Obnova*, 11. april 1943.)

ZAMENIK ŠEFA ŠTAMPE RAJHA ZINDERMAN PRIMIO SRPSKE NOVINARE – Grupa vodećih srpskih novinara, koji se sada nalaze na putovanju po Nemačkoj, bila je juče u gostima kod zamenika šefa štampe Rajha [...] a u prisustvu predstavnika ministarstva spoljnih poslova i

ministarstva Rajha za narodnu prosvetu i propagandu. [...] U vezi s tim štabslajter Zinderman ukazao je na završetku, kako je zadatak novinara da bude duhovni pobornik i da pripremi put za stvaranje ove Nove Evrope [...] Prijem srpskih novinara od strane zamenika šefa štampe Rajha, štabslajtera Zindermana, navodi nas da konstatujemo, da je ovaj susret između vodećih beogradskih novinara i visokih pretstavnika nemačkih ministarstava za nas događaj od neobične važnosti. Od sudbonosnog 27 marta 1941 god. ovo je prvi put da je pozvanim zastupnicima javnog mišljenja Srbije data mogućnost da posete Rajh za vreme rata, a sem toga, da dođu u neposredan i lični kontakt sa nemačkim predstavnicima [...] Naš narod zato može sa zadovoljstvom da primi k znanju da je ova poseta srpske štampe Nemačkoj omogućena predusretljivošću Odeljenja za štampu nemačke vlade. (*Ponedeljak*, 12. april 1943.)

POSETA JEDNOM RADNIČKOM LOGORU U BERLINU – ...Ako je tačno da upravnik logora daje lik onda ovaj čovek mora da je vanredno čist. U svakoj sobi, na hodnicima [...] svuda vlada najveći red i čistoća. [...] Ali da vidimo šta stoji na jelovniku, koji je obešen u kujni. Za narednu nedelju jelovnik predviđa: praseće pečenje (bavarski kupus), 1000 grama krompira. Uveče kao i svaki dan dodatak hleba (dnevno 450 grama), butera, kobasice, sira, marmelade i šećera, što se izdaje dvaput nedeljno. [...] Na suprotnoj strani zajedničke prostorije izgrađena je pozornica na kojoj mogu sa se daju i pozorišni komadi. [...] Na ove koncerte često su pozivane žene iz jednog obližnjeg ženskog logora, Francuskinje i Belgijanke. 'I tom prilikom već su sklopljene mnoge veze', primećuje šef logora smešeći se. [...] Zapitali smo ne bi li ljudi više voleli privatno da stanuju u gradu? Ne, nema nijednog koji bi hteo da se menja. (**N. M.** *Ponedeljak*, 12. april 1943.)

SASTANAK VOĐE RAJHA I DUČEA (*Ponedeljak*, 12. april 1943.)

JEDNA ZNAČAJNA PODRŠKA NAPORA NOVE SRBIJE – ...zamenik šefa štampe Rajha [...] primio je grupu vodećih srpskih novinara, koji se nalaze na putu po Nemačkoj. Od 27 marta 1941 godine, kada je izvršen fatalni puč u Beogradu, ovo je prvi put da su pozvani predstavnici srpske javnosti imali mogućnost da posete Rajh i dođu u lični i neposredni dodir sa nemačkim predstavnicima koji vrše vodeće funkcije u nemačkoj štampi [...] U vreme kada se Nemačka nalazi u odlučnoj borbi za spas Evrope u koju unosi svu svoju snagu, u nemogućnosti da toj borbi doprinesemo učešćem u prvim redovima spoljnog fronta protiv

boljševizma, mi odužujemo svoj deo nekompromisnom borbom na unutarnjem frontu i radom. Ma koliko da je, gledan iz evropske perspektive i iz perspektive naše slavne prošlosti, ovo skroman doprinos, ipak je, on značajan i kao izraz odlučne volje srpskog naroda da aktivno saraduje na zajedničkoj stvari Evrope i kao nepokolebljiva gotovost da od sebe i od svoje zemlje da sve za pobedu nad plutokratskoboljševičkim neprijateljima Evrope. (*Obnova*, 13. april 1943.)

ANGLOSAKSONCI IZGUBILI 100 BOMBARDERA ZA NEDELJU DANA (*Obnova*, 13. april 1943.)

SASTANAK OD ISTORISKOGR ZNAČAJA – ...poslednji sastanak Vođe Rajha i Musolinija ima i za nas Srbe izuzetan značaj. Možemo verovati da pred objektivnim sudom ova dva najodgovornija evropska državnika nisu bili previđeni svi naši naponi, da izbacimo iz svoje sredine i uništimo sve sile razaranja i da u svojoj kući stvorimo red i mir, da bi preko njih mogli dati što veći doprinos pobedi nad plutokratsko-boljševičkim neprijateljima Evrope. [...] Zvanični kominike o sastanku Vođe Rajha i Musolinija dopušta nam da verujemo da će i nama, posle rata, biti omogućen slobodan razvoj. Naše je da vršimo svoju dužnost i da iz prebogatih riznica naše rasne konstruktivnosti vadimo ono što će najubedljivije posvedočiti pozitivnost naše rase i njen smisao za probleme novog života Evrope. (*Obnova*, 14. april 1943.)

TREĆA GRUPA SEOSKIH OMLADINACA SPREMA SE ZA NEMAČKU – ...Kao i prva i druga grupa, i ova je sastavljena od kršnih i rasnih mladića, sinova naših najboljih seoskih domaćina. (*Obnova*, 14. april 1943.)

BOLJŠEVIZAM – PROTIVNIK PORODICE – U nedelju uveče, pred zgradom Okružnog načelstva, održao je predavanje Života Đermanović, advokat iz Valjeva [...] Đermanović je istakao da je u boljševički uređenoj porodici, ona samo jedna najobičnija radna ljudska zajednica, a da je brak kod boljševika samo regulisanje spolnih odnosa između muškarca i žene, koji su međusobno vezani ugovorom sklopljenim bez ikakvog dubljeg smisla. (*Obnova*, 14. april 1943.)

STARI I NOVI DUH – ...Otešak državne propagande Okruga valjevskog priredio je [...] predavanje za učenike i učenice viših razreda gimnazije, kao i učenike Trgovačke akademije, na kome je govorio o starom

i novom duhu srpske omladine R. Kaleb, student-dobrovoljac iz Beograda. Pre početka izlaganja dobrovoljca Kaleba [...] okružni referent za propagandu Okruga valjevskog Borivoje Karapandžić pretstavio je predavača [...] Zatim je predavač ubedljivo prikazao kako je tekao ceo proces otuđivanja našeg čoveka od njegovog nacionalnog duha [...] 'Komunizam, kao i individualizam je bolesna pojava koja se rodila na strani a koju su naši nenarodni intelektualci presađivali na naš narod. [...] Novi duh naše nove srpske inteligencije, koji, kao što to uvek biva, nose falange naše omladine sve više potiskuje i poslednje baruštine tuđeg zadaha i smrada' [...] Na kraju predavanja učenici, kao i njihovi nastavnici, toplo su pozdravili dobrovoljca Kaleba manifestujući time svoju rešenost i volju da, kao buduća srpska inteligencija, prilože svoj obol velikoj i teškoj borbi [...] koju vodi vlada narodnog spasa generala Nedića. (*Obnova*, 14. april 1943.)

ČVRSTI NERVI, POLITIČKA MUDROST I MIR! – ...Ime Milana Nedića u prestonici Rajha pominje se sa poštovanjem. [...] Zvanična mesta nemačke spoljne politike dala su više puta izjave o lojalnom i pozitivnom putu kojim ide Srbija. [...] Putevi u evropsku budućnost otvoreni su nam. [...] U Berlinu se veruje da će Srbija putem uprave dosadašnjeg svog voćstva opravdati ono poverenje koje nam je u poslednje vreme poklonjeno. (**dr N. Marinković, dopisnik iz Berlina**, *Obnova*, 15. april 1943.)

RADIO-PROGRAM – Sreda, 14 april 15.00–16.00 Izveštaj Vrhovne komande, kratke vesti za vojsku, zabavna muzika, izveštaj o vodostanju. 16.00–18.00 Srpske emisije: Veselo srpsko popodne. Sudeluju: Žanka Stokić, Vuka Šeherović, Divna Kostić, Orkestar Milanović, Petar Dželebdžić, kvartet Simić, Vojin Popović, kvartet Đorđević, duet Perić, Dušanka Bureković, Mila Božinović, M. Badžević, duet Gavrilović-Savić. 18.00–19.00 Prenos svečanog simfoniskog koncerta [...] 19.00–19.15 Muzika za tebe. 19.15–20.00 Iz savremenih događaja. 20.00–20.20 Vesti. 20.20–21.40 Samo da se ne prevarite. 21.40–22.00 Beogradski mladi stražar. 22.00–22.20 Vesti. 22.20–23.00 Nemačko-španski čas za vojnike. 23.00–24.00 Mi činimo sve uz muziku. 00.00–2.00 Ponoćna muzika. (*Obnova*, 15. april 1943.)

NA ROĐENDAN VOĐE NOVE EVROPE – Danas, kada Evropa pod vođstvom Velikonemačkog Rajha vodi odlučujući boj za svoj opstanak i svoju budućnost u novoj veličini, od osobitog je značaja rođendan čoveka, koga je Providenje dovelo na čelo nemačkog naroda u najsudbonosnijim danima njegove istorije [...] Ovom skromnom vojniku iz prvog svetskog

rata [...] pala je u deo najviša čast da ceo nemački narod okupi u jednu veliku i moćnu zajednicu nadahnutu jednim istim duhom i jednom istom voljom da sebi obezbedi opstanak i napredak, koji su ugrožavali jevrejstvo i plutokratija s jedne strane, a crvena neman sa Istoka s druge strane. [...] Ovim svojim delom zaslužio je zahvalnost i priznanje sviju evropskih naroda, koji danas, oslobođeni uticaja jevrejstva, masonstva i anglosaksonske plutokratije, svesno i voljno okupljaju se oko Vođe nemačkog Rajha kao Vođe Evrope [...] Kao u kakvom novom krstaškom pohodu združeni Evropljani pod istim znamenjem, predvođeni Vođom Adolfom Hitlerom kreću u odbranu evropske kulture podnoseći zajedničke žrtve za pravednu stvar. (*Srpski narod*, 17. april 1943.)

RADIO-STANICA EVROPSKOG VOJNIKA – Za dve godine svoga postojanja, od vremena kad je 21 aprila 1941 godine jedan lajtnant sa pet vojnika preuzeo emisiju, beogradska radio-stanica postala je u celoj Evropi jedan pojam. Iako je u prvi mah namenjena samo za nemačke vojnike na Jugoistoku, po pismima koja su stizala, videlo se da je slušaju i vojnici drugih Frontova kao i otadžbina. [...] Stanica je organski povezana sa svojim zadacima i nikada nije izneverila pravac kojim je u leto i jesen 1941 godine, u jednom pobedonosnom pohodu, osvojila srca slušalaca. [...] Ove emisije, kolikogod su važne i ozbiljne, ni u koliko ne menjaju vedri i zabavni deo emisije. To dokazuju i sami naslovi zabavnih emisija koji su postali opšti i popularni kao što su: 'Kafana kod hiljadu zvezda', 'Poželi štogod iz Beograda', 'Beogradski ekspres na talasima', 'Sastanak u Beogradu', 'Zvučno pismo Feldposta', 'Melodije posle ponoći', ili 'Nedelja je dobro počela'. [...] Centar svih emisija i najjača veza između fronta i otadžbine i danas posle dve godine jeste i ostaje 'Beogradski mladi stražar'. Neobičnu popularnost ove emisije najbolje dokazuju dobrovoljni prilozima koji za dve godine iznose preko 2 miliona rajhs-maraka i od kojih je sada milion i po stavljen Fireru na raspoloženje. Stražarevoj pesmi 'Lili Marlen' priključila se u toku godine još jedna, koja je takođe osvojila srca svih evropskih slušalaca. To je pesma 'Sve će da prođe'. Druga standardna, neobično snažna emisija, je pre nekoliko meseci uvedeni 'Ponoćni poziv', među čijim se zvucima zvona i fanfara, čuju i pesme 'Hajdrun' i 'Stojim sam u noći' [...] Zato i nije čudo što se krug slušalaca beogradske radio-stanice u toku dve godine proširio na celu Evropu. [...] Na taj način beogradska radiostanica postala je radiostanica evropskog vojnika. (**ert, Kolo**, 17. april 1943.)

DANAS SU SEOSKI OMLADINCI POLOŽILI ZAKLETVU VERNOSTI SRBIJI – Osvanuo je danas lep prolećni dan. Nebo bez ijednog oblaka [...] Srpski seoski omladinci koji se već nekoliko dana spremaju za put u Nemačku [...] polažu zakletvu vernosti Majci Srbiji [...] Do Saborne crkve prošli su ulicama u stroju seoski omladinci nailazeći na pune simpatije građanstva [...] Posle su se omladinci poklonili i celivali mošti srpskih svetitelja. Po izlasku iz crkve omladinci su se svrstali u stroj pred Sabornom crkvom gde ih je već očekivao predstavnik nemačkih vlasti koji seoske omladince vodi za Nemačku, zatim upravnik 'Zemlje i rada' [...] kao i mnogobrojno građanstvo koje se tu okupilo. Tada je prota Branko Avramović izvršio svečani čin zakletve, zaklevši omladince na vernost Srbiji i na izvršenje naređenja pretpostavljenih. [...] Na Kolarčevom univerzitetu omladince je već čekao njihov nastavnik lektor dr Ludvig Hercog, koji je ispitivao omladince. [...] Nemci su izrazili svoje zadovoljstvo nad uspehom koji je postignut u tako kratko vreme. (L. *Obnova*, 17. april 1943.)

KATINSKI ZLOČIN – DELO JEVREJA (*Obnova*, 18. april 1943.)

JA HOĆU DA PREPORODIM NAŠE SELO, JER KAD JE SELO ZDRAVO, POŠTENO I RADNO, SREĆAN JE NAROD, SREĆNA JE DRŽAVA – Juče popodne oko 6 časova primio je treću grupu seoskih omladinaca, koja danas putuje za Nemačku, predsednik srpske vlade armiski general Milan Đ. Nedić, koji im je tom prilikom izdao poslednje naredbe i očinske savete. [...] Popodne pred polazak u predsedništvo vlade omladinci su [...] prošli beogradskim ulicama pevajući nacionalne omladinske pesme. Svojim ostrim, upravo vojničkim korakom, kršnim i rasnim izgledom privlačili su pažnju prolaznika koji su ih sa simpatijama pozdravljali. [...] Predsednik je obišao seoske omladince, sa zadovoljstvom posmatrajući harmoničnu sliku koju su pružali [...] A zatim se predsednik obratio omladincima: **'Vi ste, deco moja, obraz naše zemlje, i dobro da pazite i da čuvate taj obraz. Vi ste treća grupa koja ide u Veliki Nemački Rajh, u goste. [...] Šaljem vas da Veliki Nemački Rajh vidi vas, elitu srpskog naroda. [...] Šaljem vas izabrane, najodabranije sinove našega naroda – ono što je najbolje, srpsko, čestito, rasno i ugledno. Šta ja hoću? Hoću da Nemački Rajh vidi najbolje sinove naše [...] Hoću da Rajh po vama oceni vrednost srpskog naroda ovde na Balkanu. [...] Drugo, ja vas šaljem u najkulturniju i najuređeniju zemlju, šaljem vas u Nemačku. To**

je najradnija zemlja, velike kulture, velikog duha i velikog patriotizma. [...] Videćete kako je svaki zapeo da radi – i zato može nemački narod da se sa uspehom bori na svim frontovima, skoro sa celim svetom'. Zatim je general Nedić govorio o socijalnoj pravdi i čovečnosti [...] Istakao je da je za širenje socijalnog osećanja zaslužan i Nemački Rajh, kao i nacionalsocijalistička partija. [...] Predsednik vlade, očevidno razdragan obratio se ponova seoskim omladincima: **'Živeli i vi, moja deco. Hvala vam, deco, što ste gotovi da za otadžbinu živite i da za otadžbinu mrete. [...] Nikada vi nećete zalutati gde su vaša braća i nebraća zalutala. Digli se protiv Majke Srbije, otišli u nekakve internacionale [...] Te izrode moramo istrebiti. Za njih nemam milosti. Moramo istrebiti njih, da biste vi živeli. Zato ja hoću da stvorim zadružnu seljačku državu da upravljaju seljaci njome, a ne gospoda [...] Vi sve treća grupa, a posle vas će poći četvrta, peta, šesta, itd. – sve dotle dok cela seoska omladina, dok moja seljačka garda, kako vas ja zovem, ne prođe i ne vidi kakva treba da bude pravda i čovečnost. [...] Eto, hvala ti'** – obratio se predsednik seoskom omladincu Vladimiru Vuliću, koji mu je govorio u ime omladinaca i očinski ga poljubio, našta ga je ovaj poljubio u ruku kao sin oca. (L. *Obnova*, 18. april 1943.)

MINISTAR ROZENBERG O RAZORNOM DEJSTVU JEVREJSTVA U SVETU (*Ponedeljak*, 19. april 1943.)

VOĐA RAJHA PRIMIO JE NAMESNIKA HORTIJA (*Ponedeljak*, 19. april 1943.)

ANGLOSAKSONCI IZGUBILI ZA DVA DANA 123 AVIONA (*Obnova*, 20. april 1943.)

SRPSKI KOMUNISTI I SOVJETSKI SAVEZ – Ništa manje ne može biti naša dužnost [...] nego da žigošemo svoje domaće komuniste koji su odigrali vodeću ulogu u razaranju naše države [...] koji su dublji uzrok skoro svih zala koja muče naše društvo i našu zemlju. [...] Ako želimo sačuvati svoj narod kao biološki i nacionalni faktor moramo ih do kraja trebiti kao kukolj, trebiti i fizički i moralno. [...] Akta i izveštaji o krvavoj borbi sa 'partizanima' u Srbiji [...] najbolje potvrđuju te naše konstatacije o društvenom poreklu boraca za upropašćavanje i skrnavljenje vlastitog naroda: odbegli robijaši, cigani, jevreji i – gospodska i bogataška deca. Tako

je 'uokvireno' drugim belosvetskim ološem, izgledalo jezgro 'narodno-oslobodilačke borbe'. (*Obnova*, 20. april 1943.)

OBRAČUN DVA SVETA – ...Sa uništenjem plutokratije i boljševizma biće uništeni izvori mržnje, nesporazuma i zavada među narodima. Evropa će doživeti veliki dan nacionalnog izmirenja [...] Boljševizam će biti tučen. [...] Angloamerička plutokratija vezana je svojim unutarnjim bićem za boljševizam. I u njenim osnovama nalazi se jevrejski duh. [...] I boljševizam i plutokratija su po svojim duhovnim osnovama i po svom cilju jedan svet: dva lica večnog jevrejskog Janusa. To je stari svet koji propada zato što mora propasti. Evropa će ga uništiti svojom snagom, svojom voljom. (*Obnova*, 20. april 1943.)

SEOSKI OMLADINCI OTPUTOVALI SU U SUBOTU ZA NEMAČKU, SRDAČNO ISPRAĆENI – Nestrpljivo očekivani dan odlaska za Nemačku osvanuo je u subotu. I dok su se tog dana naši mališani radovali dečjem prazniku Vrbici, zveckajući zvončićima po beogradskim ulicama, dotle se druga naša mladost, seoska omladina radovala putu za Nemačku. [...] Svuda vesela i nasmejana lica. [...] Na stanici su bili i zvanični pretstavnici, ministar poljoprivrede i ishrane inž. Radoslav Veselinović, upravnik 'Zemlje i rada' Stevan Kluić i drugi. Ovu treću grupu seoskih omladinaca vodi Zlatimir Zeljić. [...] U tri časa voz je krenuo. Svi su se omladinci tada pojavili na prozorima i dugo mahali upućujući svoje poslednje pozdrave Srbiji i predsedniku vlade generalu Nediću. (*Obnova*, 20. april 1943.)

TREĆA KOMUNISTIČKA INTERNACIONALA – Vaspitni otek Srpskog dobrovoljačkog korpusa, pored mnogih drugih nastojanja na potpunom prevaspitavanju i spremanju nacionalne omladine [...] organizuje stalne vaspitno-rodoljubive časove [...] Kao predavač u toku jučerašnjeg prepodneva bio je potpukovnik Đorđe Ćosić, šef Obaveštajne službe Srpske državne straže, koji je govorio o temi: 'Treća komunistička internacionala'. [...] 'Svetsko jevrejstvo, koje deluje iza kulisa i koje se danas najogorčeniije bori za potpunu prevlast u svetu, ima dve šake: u jednoj drži masonstvo u drugoj komunizam. [...] Kao i mnoge druge razorne ideologije, koje su posle Francuske revolucije mučile i kinjile Evropu, i komunizam je izmislio jevrejin, Karl Mordohaj Marks, 1847 godine'. [...] Navodeći da komunizam nastupa uvek u svojoj borbi najjačim sredstvima

[...] potpukovnik Ćosić je pozvao prisutne da bezkompromisnom borbom pristupe njegovom uništavanju. (*Obnova*, 20. april 1943.)

NA VELIKOM ZBORU U VALJEVU NAROD SE IZJASNIO ZA BESKOMPROMISNU BORBU PROTIV KOMUNIZMA – Juče je u Valjevu održan veliki manifestacioni zbor naroda Sreza valjevskog. Ovome zboru, pored građana, prisustvovalo je oko osam hiljada seljaka iz bliže i dalje okoline Valjeva. [...] predsednik zbora Boža Luković pročitao je rezoluciju koja je donesena u saglasnosti svih učesnika na ovome velikom zboru. Rezolucija glasi: [...] 'Sledujući tim duhovnim vrednostima svojim, srpski narod je uspeo da prođe kroz najgore vetrometine i da uvek sačuva svoju individualnu bitnost – patrijarhalnost i zadružnost srpsku. [...] Ali, čim je srpski narod počeo da zaboravlja na čojstvo, junaštvo i mučeništvo [...] i kada je prenebregnuo patrijarhalno-zadružni duh, odmah je bio osuđen na patnje, tegobe i propast. [...] general Milan Nedić je uspeo da zada smrtni udarac komunističkoj aždaji. Ali da ta crvena neman nikad više ne podigne svoju glavu potrebno je da se ceo narod svrsta u jednu borbenu legiju i da se svim silama svojim, jednom beskompromisnom borbom odupre komunizmu'. [...] Zatim je poslat telegram: 'Predsedniku Srpske vlade Milanu Đ. Nediću [...] Sa manifestacionog zbora srpske nacionalne misli, na kome je narod valjevskog kraja osudio svaku komunističku akciju i opredelio za beskompromisnu antikomunističku borbu, šaljemo Vam izraze duboke privrženosti i odanosti i zavetujemo se da ćemo Vam sledovati u Vašoj borbi koju vodite radi spasa Srbije i srpskog naroda. U to ime kličemo Vam: Živeli! Predsednik zbora Luković, predsednik Valjevske opštine'. (*Obnova*, 20. april 1943.)

VOĐA OMLADINE RAJHA ARTUR AKSMAN PRIMIO JE DESETOGODIŠNJAKE U HITLEROVU OMLADINU – Kao i svake godine Marienburg na nemačkom istoku pokazao se iskićen zastavama omladine u čije je redove o rođendanu Vođe Rajha stupilo jedno novo godište. [...] omladinske fanfare objavile su da je opet jedan milion dečaka i devojčica došao da vrši svoju dužnost u domovini. [...] delegacija godišta 1932/33 položila je pred Vođom omladine Rajha Arturom Aksmanom svoje obećanje na službu Hitlerovoj omladini. [...] Vođa omladine Rajha Aksman obratio se godištu desetogodišnjaka [...] i rekao da će oni kao deca novog vremena sada stupiti u vaspitnu školu nacije koja će posle Hitlerove omladine biti nastavljena u radnoj službi Rajha, u oružanoj sili i najzad u

nacionalsocijalističkoj stranci. [...] 'Sa 20 aprilom 1943 vi nosite ime Adolfa Hitlera. To je najviša čast i odlikovanje koje stalno morate ponova da zaslužujete svojim radom. Poklonite Vođi Rajha o njegovom rođendanu svoje srce, svoj mladi život, svu vašu predanost njegovoj borbi i njegovom delu'. U svečane zvuke muzike jedna devojčica i jedan dečak stupili su pred Vođu omladine Rajha, stavili svoje desnice u njegovu ruku i u ime svih svojih drugova i drugarica u Rajhu položili zavet da će služiti Vođi Rajha i otadžbini. (*Obnova*, 20. april 1943.)

VERA U VOĐU JE VERA U POBEDU – Veličina i značaj nemačke revolucije može se shvatiti tek onda kada se Nemačka pogleda izbliza i to baš u četvrtog godini rata. [...] Šta daje tu ogromnu snagu narodu koji danas trpi mnoga lišavanja, koji na bojnim poljima žrtvuje najbolju svoju decu [...] Zar bi bez jedinstva misli i duha moglo biti tog jedinstva u volji i naporima? [...] I eto to jedinstvo misli i duha, jedinstvo napora i volje delo je jedne ličnosti, delo je Vođe nemačkog naroda, čiji 54-ti rođendan proslavlja danas čitavi nemački narod. [...] Džinovska borba koja besni u svetu učinila je da ličnost Adolfa Hitlera postane Vođom sudbine svih evropskih naroda. I mi verujemo da će isto onako kao što je ostvario jedinstvo nemačkog naroda [...] uspeti da i od razdruzgane i razbijene Evrope stvori jedan jedinstveni blok [...] Ovom svom najvećem delu posvećena je danas sva veličina ličnosti velikog Vođe, čiji 54-ti rođendan proslavlja čitavi nemački narod a zajedno sa njim i sve ono što je konstruktivno, snažno i životno u celoj Evropi. (**R. Živadinović**, *Obnova*, 21. april 1943.)

ZASTAVNIK EVROPE – U izvanredno ozbiljnim trenucima u kojima se prikuplja sva udarna snaga evropskog kontinenta Vođa Rajha proslavlja svoj 54 rođendan. [...] Borba koju je On počeo sa nekoliko svojih drugova protiv svemoćnih neprijatelja oličenih u marksizmu i jevrejstvu s jedne i u liberalnoj demokratiji i kapitalizmu s druge strane, imala je mnogo ozbiljnih i kritičnih faza u koje se morala ulagati sva mudrost, snaga i odlučnost koje je ovaj izuzetno obdareni čovek imao u velikoj meri. [...] Pre nego iko, dublje, neposrednije i stvarnije nego iko Adolf Hitler je otkrio glavnog neprijatelja svakog zdravog nacionalnog načela i potstrekača svih buna, revolucija i ratova, koji su pustošili Evropu. Taj neprijatelj je bilo međunarodno jevrejstvo sa svojim destruktivnim socijalizmom i komunizmom. On je prvi [...] poveo nepoštednu i nekompromisnu borbu za njegovo uništenje. [...] U probuđenom saznanju otrežnjenog evropskog

čoveka Adolf Hitler je neosporni zastavnik Evrope, njen mač i oličenje njene volje da savlada sve ono od čega su joj dolazile tolike nesreće. Njegova ličnost je već odavno okružena oreolom viteštva. On je postao nosioc i simbol jedne džinovske borbe čiji ishod zaseca potpuno u sudbinu svakog od nas. [...] Svoj život i svoj stvaralački genije [...] on je danas stavio u službu svim svesnim narodima Evrope [...] Svesno, požrtvovano, često bez nasušnog odmora, u uslovima u kojima živi najobičniji njegov vojnik, Adolf Hitler bdi nad sudbinom Evrope organizujući njenu ogromnu vojsku za odlučni udar, koji će značiti poraz neprijatelja. [...] Intuicijom izabranika i strašću genija, koji u velikim poduhvatima nalazi svoj mir i životnu radost, Adolf Hitler i danas neumorno stvara. [...] I njegov narod i Evropa mogu zbog toga sa nepokolebljivim poverenjem čekati dalji razvoj događaja sa nepomučenom verom u ovog čoveka čiji su potezi uvek bili sigurni i plodonosni. Zbog svega ovoga današnji rođendan Vođe Rajha nije samo njegov intimni praznik, niti samo praznik nemačkog naroda [...] On je isto tako praznik nacionalne Evrope, oslobođene od jevrejsko-plutokratskih nanosa i smuta. Nova Evropa, koja se stvara, svesna je ogromne veličine ovog čoveka [...] Ona zna da ovaj čovek već odavno pripada istoriji i s verom u njega ona je rešena da do kraja ispuni svoju dužnost. (*Obnova*, 21. april 1943.)

VOĐA RAJHA PRIMIO VIDKUNA KVISLINGA (*Obnova*, 22. april 1943.)

RASPUĆIN I JEVIJEVI (*Obnova*, 22. april 1943.)

JEDAN MILION MARAKA VOĐI RAJHA OD RADIO BEOGRADA, POKLON ZA ROĐENDAN OD 'MLADOG BEOGRADSKOG STRAŽARA' – U emisiji povodom druge godišnjice vojničkog radia Beograd objavljeno je, da su 'Mladom beogradskom stražaru' stigli prilozima, iz kojih je Vođa Rajha za njegov rođendan stavljen na raspoloženje iznos od jednog miliona maraka za potrebe vojnika. Time je iznos, koji je 'Mladi beogradski stražar' do sada predao Vođi Rajha, povećan do 2,5 miliona nemačkih maraka. (*Obnova*, 23. april 1943.)

VOĐA RAJHA ZAHVALJUJE VOJNIČKOM RADIJU BEOGRAD (*Obnova*, Uskrs 1943.)

VOĐA RAJHA PRIMIO PRETSEDNIKA SLOVAČKE DR TISA (*Obnova*, Uskrs 1943.)

NAREDBA PRETSEDNIKA SRPSKE VLADE ZA 23 APRIL 1943 GODINE –

...Na moje pozive i apele na sve strane srpski borci, svrstani u čvrste redove, privršuju borbu protiv odvratnih i krvožednih komunista, koje će do korena satri. [...] Sa još čvršćom verom nego li prošle godine u sigurnu budućnost Srpstva upućujem pozdrav svima HRISTOS VASKRESE! (**Milan Nedić**, *Obnova*, Uskrs 1943.)

USKRŠNJA ČESTITKA PRETSEDNIKA VLADE GENERALA NEDIĆA, SRPSKOM NARODU – ...DRAGA BRAĆO I SESTRE, SRBI I SRPKINJE, za dve poslednje godine doživeli smo i velika i teška iskušenja krivicom naših lažnih vođa, krivicom tuđih plaćenika. [...] Zato mi Srbi, posle dve godine [...] dočekujemo veliki i svetli praznik Hristovog vaskrsenja sa istom kosovskom verom i nadom: srpsko pleme poginuti neće [...] Zasluga za to pripada vernim sinovima majke Srbije [...] koji skočiše na bezbožne sluge satanine. Božjom pomoću, a pod mojim voćtvom, ispunjeni duhom i verom naših besmrtnih predaka [...] sahraniše paklene planove grobara Srpskog naroda i agenata Moskve i Londona. (**Milan Nedić**, *Obnova*, Uskrs 1943.)

SNAGA DUHA – ...Ti milioni stranih radnika sakupljenih sa svih strana Evrope koji se danas nalaze na poslu u Nemačkoj, njihov rad i njihova pregnuća takav su beskrajni dokaz snage nemačkog duha, pred čijom se veličinom mora zastati i zamisliti duboko i ozbiljno. Jer ti milioni stranaca u ogromnoj svojoj većini rade tako da im i Nemci sa najvećim poštovanjem moraju odati priznanje. Srbin se zaista mora osećati ponosnim da su mnoga od njih upućena i našem čoveku. (**R. V. Živadinović**, *Obnova*, Uskrs, 1943.)

KNJIŽEVNI KONKURS SRPSKOG NARODA – Obnova Srbije vrši se danas na svim planovima. Nema područja ljudske delatnosti koje ne bi bilo zahvaćeno snažnim zamahom preporoda [...] Rat 1941 [...] otkrio nam je i svu bedu i trulost shvatanja u kojima je plivalo naše društvo zahvaćeno jevrejsko-demokratskim shvatanjima. (*Obnova*, Uskrs 1943.)

SRPSKI NOVINARI U NEMAČKOJ – Na poziv vlade Rajha posetila je, pre kratkog vremena, jedna delegacija srpskih novinara, prvi put posle rata, Nemačku. [...] Tom prilikom, međutim, srpski novinari mogli su da uvide [...] da je nemački front nepokolebljivo čvrst ne samo spolja nego i

iznutra, da je u Nemačkoj svako na svom mestu i na svojoj dužnosti. Da tamo udruženi nemački narod krajnjim zalaganjem sprovodi nove ideje koje treba da znače obezbeđenje i spas Nove Evrope i njenih naroda. [...] Prilikom svog povratka rekao je jedan od vođa puta: 'Ne može biti sumnje da će Nemačka iz ovoga rata izići kao pobedilac, jer je zalaganje celokupnog nemačkog naroda jedinstveno u istoriji'. [...] Direktori fabrika, nadzornici logora [...] puni su hvale o osobinama srpskog radnika, koji se ubraja među najbolje. Oni u Nemačkoj pretstavljaju srpski narod [...] jer dokazuju da je Srbija spremna da uzme učešća u izgradnji Nove Evrope. (*Kolo*, Uskrs 1943.)

NAKNADNI POZIV IZBEGLICAMA OBVEZNICIMA NACIONALNE SLUŽBE ROĐENIM 1922 GODINE – Pozivaju se sve izbeglice rođeni 1922 godine, koji se u određene dane nisu prijavili radi regulisanja obaveze Nacionalne službe da to odmah učine [...] Oni koji se ni ovog puta ne budu prijavili, biće policiski privedeni i kažnjeni po čl. 7 Uredbe o Nacionalnoj službi, koji predviđa najmanje godinu dana zatvora. (**Iz Komesarijata za izbeglice**, *Obnova*, 30. april 1943.)

OGLASI – KUĆA ZA UŽIVANJE u Aleksandrovoj ulici [...] Ovaj okazion hitno prodajem za 2,700.000 [...] VILA U KAJMAKČALANSKOJ ulici na uglu [...] prodaja je ozbiljna i ispod današnje vrednosti za samo 2,750.000 dinara. KUĆA-PLAC u Aleksandrovoj ulici [...] za 4,000.000. KUĆA-PLAC na Slaviji pred samim skverom [...] Cena je 5,900.000 i mali dug. KUĆA U VOJVODE BOGDANA ulici [...] za samo 1,550.000. [...] Pored gornjih imanja imam još više vila, placeva i palata. Za gornja imanja imam isključivo pravo prodaje, dozvola od Feldkomandanture moguća, za ostala obaveštenja obratiti se posredniku Mitroviću, Jovana Petkovića ul. br. 6 kod Liona. (*Obnova*, 30. april 1943.)

maj 1943.

SOVJETI IZGUBILI 100 AVIONA ZA DVA DANA (*Obnova*, 1. maj 1943.)

JOAHIM FON RIBENTROP NOSILAC EVROPSKE SPOLJNE POLITIKE – Danas navršava 50 godina života ministar spoljnih poslova

Nemačkog Rajha Joahim fon Ribentrop. [...] Pedeset godina u jednom stvaralačkom životu predstavljaju najveći domet duhovnog horizonta, vrhunac sazrele životne mudrosti i tvoračke snage. [...] Zato je, možda, stvar sudbine da se danas na čelu nemačke spoljne politike nalazi čovek izvanrednih kvaliteta u ovom realističnom trezvenošću najpunijem dobu uzrasta. [...] Mi Srbi smo od iskoni želeli samo to, da možemo mirno živeti na svome domu [...] Protiv sila razaranja mi smo pokazali snažan unutarnji otpor i veliki konstruktivni smisao. Zato i možemo shvatiti široke koncepcije evropske konstruktivne politike Fon Ribentropa. Fon Ribentrop proslavlja svoj pedeseti rođendan u vrlo burnim i interesantnim danima i to kao krmanoš spoljne politike Nemačkog Rajha, koji podnosi ogromne terete i žrtve za pobjedu nad neprijateljima Evrope. (*Obnova*, 1. maj 1943.)

NAREDBA STAREŠINE SRPSKE ZAJEDNICE RADA – ...Na dan 1 maja, na dan rada, setimo se ogromne štete koju smo pretrpeli kroz 25 godina bratoubilačke podvojenosti [...] Setimo se razaranja duhovne i moralne narodne snage koja su razaranja vršile razne internacionale i tuđinski plaćenici. Odbacili smo sa odvratnošću sve negativno i protivnacionalno i na osećajima srpskog srca i narodne duše ujedinjujemo se duhovno u Srpskoj zajednici rada [...] Sjedinimo se u složnom radu i u veri boljih dana otpevajmo himnu radu: 'Složno Srbi, pesmu rada/ pesmu zdravlja, pesmu slavlja/ Na rad, na rad, Otadžbina zove nas/ na rad, na rad, u radu je svima spas/. Da gradimo nove dvore/ Svetog Save srpske slave/ Na rad, na rad, za naš celi srpski rod/ Na rad, na rad, za narodni preporod'. (**Milan Nedić s. r.** *Obnova*, 1. maj 1943.)

PRAZNIK RADA – ...sutra će odahnuti umorne ruke trudbenika i šumskim alejama, ulicama, parkovima velikih gradova i velikih lagera, pobudiće milionske povorke radnika našeg kontinenta okupljenih na radu u Velikom nemačkom Rajhu. Razlećiće se razdragani smeh, zaoriće se pesme svih naroda iz mladih i snažnih grudi onih čije muške ruke danas osiguravaju pobjedu [...] Jer tamo, u ogromnim radionicama i fabrikama Nemačke, na zajedničkom radu, u poslu, u jednoj stalnoj i dragovoljnoj utakmici Nova Evropa je već stvorena. (*Obnova*, 1. maj 1943.)

CARSTVO DECE – ...Ali nije nacionalsocijalizam samo naterao nemačku ženu da rađa nagradama, pozivima, molbama i zakonskim olakšavanjima. On je potpuno obezbedio i nesmetani razvoj svakog novorođenčeta [...] I to pokolenje koje danas odrasta u Nemačkoj, uprkos

ratu i svih teškoća i lišavanja, biće zdravo i snažno. Biće istinski nosilac fizičke i duhovne lepote svoje rase. Jer od svog rođenja nad njim bdi ne samo topla roditeljska ljubav već moćna državna organizacija [...] Nemačka je danas carstvo dece jer nikome ona ne poklanja toliko pažnje, ni o kome ona toliko ne brine kao o svojoj deci, kojom su prepuna njena sela i njeni gradovi i čiji veseli klik zaglušuje svu ratnu vrevu i ispunjava sigurnošću nemački narod da mu je budućnost obezbeđena. (**R.V. Živadinović**, *Obnova*, 1. maj 1943.)

UREDBA O ODGOVORNOSTI OPŠTINSKIH SAMOUPRAVNIH ORGANA – Član 1 Lice postavljeno za predsednika opštine, člana opštinske uprave, odbornika, mesnog starešine obavezno je da tu dužnost primi i savesno vrši. [...] Lice koje bez opravdanog razloga odbije da primi dužnost iz prethodnog stava ili podnese ostavku ili dužnost napusti, kazniće se prinudnim radom do jedne godine dana ili upućivati u koncentracioni logor, za vreme od tri meseca do godine dana, a u težim slučajevima obema kaznama ukoliko za ovakva dela nisu predviđene teže kazne i postupak pred prekim sudom. (**Milan Nedić, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Đ. Dokić, D. Đorđević, T. Dinić, dr Nedeljковиć, R. Veselinović, S. Dobrosavljević s. r.** *Službene novine*, 4. maj 1943.)

UKAZI – Rešenjem izvanrednog komesara za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe [...] otpušten je iz državne službe sa gubitkom stečenih prava Urošević D. K[...] sreski načelnik. (*Službene novine*, 4. maj 1943.)

UKAZI – Izvanredni komesar [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe [...] rešio je da se Okanović B[...] otpusti iz javne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 4. maj 1943.)

ANTIKOMUNISTIČKA PREDAVANJA U VALJEVU – U okviru antikomunističke akcije održali su predavanja Katarina Kranjec profesor gimnazije o temi 'Komunizam i srpska žena' i Milan Prodanović, starešina Sreskog suda u Valjevu o temi 'Uloga sovjetskog poslanstva u Beogradu u izvođenju puča'. Oba ova predavanja održana su sa balkona Okružnog načelstva a prisustvovalo im je preko 1.500 lica. (**M. A.** *Obnova*, 4. maj 1943.)

KOMUNIZAM – NAJVEĆI NEPRIJATELJ ČOVEČANSTVA – U okviru zajedničke akcije na suzbijanju komunizma, Ministarstvo prosvete i Srpska državna straža organizovali su [...] antikomunistička predavanja u velikoj dvorani Kolarčevog univerziteta za učenike i učenice viših razreda svih srednjih i stručnih škola u Beogradu. Predavanja je držao potpukovnik Đorđe Ćosić, šef Obaveštajnog oteka Srpske državne straže. [...] Predavanju su prisustvovali i pretstavnici Ministarstva prosvete, zatim uprave i sve nastavno osoblje ovih škola. [...] Šta je komunizam? Oličenje i oživotvorenje svih najnižih životinjskih instikata u čoveku [...] U toku ove borbe dolazilo je veoma često do cepanja komunističkog pokreta, ali ma koliko bilo ovih na njihovom čelu su uvek ostajali jevreji. Ovo se najbolje pokazalo kada je Lenjin uspeo da ostvari boljševičku revoluciju u Rusiji. On sam, jevrejski zet imao je za svoje najbliže saradnike sve same jevreje, njih 18 na broju. (N. Rad. *Obnova*, 6. maj 1943.)

POD ZAŠTITOM SVETOG ĐORĐA. DOBROVOLJCI U BORBI S KOMUNISTIČKOM AŽDAJOM – Na sutrašnji dan, svi srpski dobrovoljački bataljoni [...] proslavljaju po drugi put krsno ime i zaštitnika u velikoj borbi, svetog velikomučenika Đorđa [...] U srpskom narodu [...] dok nije bio zatrovan zapadnjačkim pseudonaukama i izvitoperenim shvatanjima, negovan je čitav kult Svetog Đorđa. [...] Srpski dobrovoljci, kao sinovi jednog naroda sa prošlošću koja je po uzdizanjima i duhovnim obeležjima nepoznata u istorijama drugih naroda, nisu prešli jednostavno preko kulta svetog Đorđa u srpskom narodu. Uloga zaštitnika i lučonoše srpskog naroda bila bi nepotpuna ako se zadrži jedino na otklanjanju fizičkih, materijalnih opasnosti od narodnog tela. Duhovni život ugrožen je ozbiljno uticajem jevrejsko-demokratskih idolopoklonika, rušilačkim besom, najgrubljim materijalizmom i površnostima poluodrođene inteligencije. [...] Komunistička pobuna u homoljskim planinama naišla je na 'veliko razumevanje' odbeglih robijaša i hajdučkih jataka. [...] U Petrovcu na Mlavi, jurišna četa Ratka Obradovića, sastavljena od ukupno 30 dobrovoljaca, vodila je niz ogorčenih borbi i nanela strahovite gubitke banditima. Preko 2.000 komunista krenulo je jednog novembarskog dana da 'likvidira' grupu dobrovoljaca. U opkoljenom Petrovcu razvila se neravna borba. Na 120 opsadenih nacionalista, osnaženih beatričinom ljubavlju prema Srbiji i nacionalnoj misli, jurišalo je 2.000 tupih, nakaznih fizionomija, pogleda punog mržnje i besa. [...] 68 časova razvijala se borba u kojoj je svaki dobrovoljac zadržavao šesnaest komunista. [...] Kroz kišu

kuršuma [...] dobrovoljci su izvršili poslednji juriš kroz komunističke redove. Neprijatelj je desetkovan [...] dobrovoljci su izneli pobeđu u kojoj su četvorica izgubili život, a na strani protivnika ostalo više od stotina mrtvih i dvaput više ranjenih. (L. M. Č. *Obnova*, 6. maj 1943.)

ZAHVALNOST JEDNOG RADNIKA – Borislav Matović, bivši gimnazijalac a sada monterski radnik u Berlinu, uputio je predsedniku vlade pismo u kome mu zahvaljuje što mu je omogućio da ode na rad u jednu prosvućenu zemlju [...] 'Nemački narod prema nama ponaša se veoma pažljivo [...] U svemu smo izjednačeni sa nemačkim radnicima i u pogledu ishrane i plate'. Pismo Matović završava željom da živi predsednik Nedić i Majka Srbija i pozdravlja braću u otadžbini. (*Obnova*, 6. maj 1943.)

SVEČANA AKADEMIJA SRPSKIH DOBROVOLJACA – ...kao završna svečanost đurđevdanske proslave, priređena je svečana dobrovoljačka akademija. [...] Među uglednim gostima nalazili su se direktor Nemačkog naučnog instituta dr Alojz Šmaus i direktor društva 'Radio-Beograd a.d' dr Robert Vege kao i seoski omladinci. (*Obnova*, 7. maj 1943.)

ČETVRTA GRUPA NAŠIH SEOSKIH OMLADINACA SPREMA SE NA PUT ZA NEMAČKU – ...Omladincima je govorio i ministar Jonić, dr A. Šmaus, profesor Univerziteta, inž. Vasiljević i novinar Mladen Babić [...] Omladincima će u toku njihovog boravka u Beogradu održati još neki javni radnici predavanja, kao: prof Bubalo, prof Medenica, prof. Marčetić. Pre odlaska iz Beograda omladinci će biti primljeni kod ministra inž. Veselinovića, a potom će im govoriti šef državne propagande Đorđe Perić. Onda će položiti zavet Srbiji [...] Pred sam odlazak omladinci će biti primljeni od predsednika srpske vlade [...] koji će im izdati poslednje naredbe i dati očinske savete u pogledu njihovog puta za Nemačku. Ovu grupu za Nemačku vode Mladen Babić novinar i Miloš Srećković, reonski ekonom. (*Obnova*, 7. maj 1943.)

'MINUT POSLE DESET' VIDELO JE DO SADA 25.000 BEOGRAĐANA – ...Gledalište prve srpske scene uvek je puno. Puno je one prave, istinske publike, one koja smelo korača napred bez predrasuda, bez slabosti, bez onih ubeđenja koja pronalaze slabići da prikriju svoju učmalost i svoju nesposobnost da i danas – žive. [...] isto tako je puno i gledalište jednog srpskog čisto ratnog teatra, koje je baš svojom vedrinom [...] i

svojim nastojanjem da zdravi srpski duh ne ugasne, za relativno kratko vreme steklo vanredan ugled i opšte simpatije mnogobrojne publike. To je teatar 'Centrale za humor' [...] scene na kojoj su kroz tumačenja najboljih naših nacionalnih umetničkih snaga vedrog repertoara, baš sada, kada je najpotrebnije, oživeli i duh i tipovi naše sredine, naš humor – zdrav i pozitivan namesto tuđinskih, nama toliko stranih i često toliko neukusnih. (*Kolo*, 8. maj 1943.)

REORGANIZACIJA NASTAVNOG PLANA U NAŠIM SREDNJIM ŠKOLAMA. UVOĐENJE NOVIH IMENA U ISTORIJU SRPSKE KNJIŽEVNOSTI – Pristupajući reorganizaciji nastavnog plana i materijala, Ministarstvo prosvete i vera naročito je poklonilo pažnju grupi nacionalnih predmeta, među kojima srpski jezik i srpska književnost zauzimaju prvo mesto. U tom smislu, u nastavnom programu, izvršeno je jedno neophodno popunjavanje. Po novom nastavnom planu za srpsku književnost u srednjim školama ušao je, na prvom mestu, pesnik Svetislav Stefanović [...] Drama i esej zastupljeni su Velmarom Jankovićem, Đurom Dimovićem, Brankom Lazarevićem [...] Uvođenjem ovih poznatih književnih imena izvršeno je s jedne strane proširenje nastavnog plana a s druge jednom zauvek je popunjena predratna praznina srpske istorije književnosti. (*Obnova*, 9. maj 1943.)

OGLASI – BRILIJANTE, DIJAMANTE, STARI NAKIT, sve predmete od srebra, fini porculan, kristal i UMETNIČKE SLIKE, kupuje i najbolje plaća 'SRBOSTIL', Kralja Aleksandra 17. (*Obnova*, 9. maj 1943.)

AFRIKA PRIPADA EVROPI (*Obnova*, 11. maj 1943.)

DANAS ĆE SEOSKI OMLADINCI BITI PRIMLJENI KOD PRETSEDNIKA VLADE – ...Jučerašnji dan, međutim, imao je svoj naročiti značaj za omladince. Tog dana su polagali ispit iz nemačkog jezika, koji su učili pod vođstvom prof. dr Ludviga Hercoga osam časova. U prisustvu ministra prosvete Velibora Jonića [...] A. Šmausa [...] Stevana Kluića [...] održani su ispiti na Kolarčevom univerzitetu. (*Obnova*, 11. maj 1943.)

SRPSKI DOBROVOLJCI NA BEOGRADSKOJ RADIOSTANICI – ...Srpski dobrovoljci, koji već dve godine stoje sa puškom u ruci u borbi protiv komunističkih i drugih odmetnika [...] zauzeće ovih dana mesto u programu Radio-Beograda. [...] Preko nove emisije Radio-Beograd naš svet moći će da upozna život, borbu, teškoće, napore i bezgranični idealizam

novih srpskih naraštaja koji odvažno stoje u prvim redovima boraca za novu Srbiju. Preko mikrofona Beogradske radiostanice odjeknuće pesma i živa reč onih mladića koji su [...] postali predmet simpatija i tople ljubavi celokupnog stanovništva. (*Obnova*, 11. maj 1943.)

POKUŠAJ UBISTVA U SOFIJI IZVRŠIO JE JEDAN JEVIJEJIN (*Obnova*, 12. maj 1943.)

U SOFIJI UHAPŠENO JOŠ 20 JEVIJEJSKO-BOLJŠEVIČKIH TERORISTA (*Obnova*, 14. maj 1943.)

ZADATAK SRPSKE UPRAVE JE TAJ DA SE SRPSKI NAROD OČUVA PO SVAKU CENU – Preksinoć je u Batočinu doputovao ministar prosvete Velibor Jonić. [...] U centru varoši sakupilo se preko 2000 uglednih domaćina iz okolnih sela, kao i iz same Batočine. [...] ministar Jonić [...] je, između ostalog rekao: 'Braćo Srbi i sestre Srпкиnje [...] jevreji i drugi plutokratsko-masonski intrigaši našli su puta i načina da na dan 27 marta 1941 godine izvrše puč u zemlji i gurnu zemlju u rat i to za svoje sopstvene interese. Ljudi koji su do nesreće doveli svoj narod, seli su u avion i napustili zemlju. [...] Uveravam vas da su tu posredi samo interesi međunarodnog jevrejstva da srpskog naroda nestane'. (*Obnova*, 15. maj 1943.)

KROZ KNJIŽARSKJE IZLOGE – ...ovaj rat doneo nam je procvat jedne vrste poslova: trgovina knjigama. [...] Knjiga je postala jedan od najtraženijih artikala ne samo u Beogradu već i u najmanjem gradiću Srbije. Naročito pada u oči da se u izlozima pored srpskih uvek nalaze i nemačke knjige. To nije slučaj u jednoj ili drugoj knjižari: one se nalaze u svakoj i u istom broju kao i srpske knjige. I svet ih kupuje. Uzimaju ih intelektualci, zanatlije, seljaci. Danas se nemačka knjiga traži deset puta više nego pre rata [...] Politička literatura se isto tako mnogo traži: džinovska borba koja se danas vodi u svetu interesuje naše ljude i oni žele da doznaju što više o zbivanjima današnjice. Veliki broj primeraka dela vodećih ličnosti Nemačke, od kojih je samo 'Majn Kampf' prodato u preko 20.000 primeraka, govori o interesovanju Srba za današnju Nemačku. [...] U toku ove dve godine uvezeno je u Srbiju preko 250.000 primeraka nemačkih knjiga iz svih oblasti. Ali i pored tako velikog broja, naše knjižare zadovoljavaju samo 25% potreba [...] Poznata je izreka da je knjiga najbolji most za međusobno upoznavanje naroda. Temelj tome mostu između Srbije i

Nemačke postavljene su vrlo čvrsto. [...] Nemačka knjiga u potpunosti vrši tu svoju misiju. (N. R. *Obnova*, 16. maj 1943.)

KONKURS – Srpskom dobrovoljačkom korpusu za popunu vojnih muzika potreban je veći broj muzičara i nekoliko kapelnika. [...] Sobom poneti sva lična i stručna dokumenta kojima se dokazuje: ličnost; nacionalna i građanska ispravnost; narodnost. (Srpski dobrovoljački koprus, *Obnova*, 16. maj 1943.)

SATRITTE KOMUNISTE DA BI NAŠ NAROD ŽIVEO! – ...pretsednik vlade general Milan Nedić izvršio je juče smotru tog bataljona Srpskog dobrovoljačkog korpusa, uverivši se na taj način lično u spremu i kvalitet boraca za Novu Srbiju. [...] 'Deco moja! Junaci! [...] Vi idete u našu dičnu Šumadiju, u moju Šumadiju, pošto sam i ja šumadinac. [...] Dobrovoljci su svojom krvlju dali prve žrtve za Majku Srbiju i stvorili današnji poredak. Zato mi možemo sada da radimo kako bi obezbedili srpskom narodu dostojno mesto u Evropi. Kad stignete na svoju dužnost [...] tamo ćete naći naš najbolji svet, rasne šumadince. Prema njima budite svugde i na svakom mestu braća. Ali, vi ćete naići i na izvesne druge ljude. To su odrodi, komunisti. Satrite ih. To izdajničko seme satrite da bi naš narod živeo'. (Milan Nedić, *Obnova*, 19. maj 1943.)

EVROPSKI BLOK OD 350 MILIONA U BORBI PROTIV JEVREJSTVA, PLUTOKRATIJE I BOLJŠEVIZMA – GOVOR PRETSEDNIKA VLADE KVİSLİNGA (*Obnova*, 19. maj 1943.)

KRVOŽEDNOST JEVREJA (*Obnova*, 21. maj 1943.)

DRŽAVNA HIPOTEKARNA BANKA PREUZELA JEVREJSKA IMANJA U VRŠCU – Sva nepokretna imanja jevreja iz Vršca i okoline preuzela je Državna hipotekarna banka i upravljaće njima kao sa državnom imovinom preko svoje vršačke filijale. Najveći deo bivših imanja jevreja sastoji se iz kuća i placeva. (D. J. *Obnova*, 21. maj 1943.)

NERAZDVOJNA ZAJEDNICA NEMAČKE I ITALIJE. MOĆAN BLOK OD 300 MILIONA U STANJU JE DA SAVLADA SVAKOG NEPRIJATELJA (*Obnova*, 22. maj 1943.)

SLOBODA SVAKOG NARODA LEŽI U UNIŠTENJU JEVREJSTVA I MASONSTVA. JEDNO USPELO PREDAVANJE U OKVIRU KURSA ZA NACIONALNU PROPAGANDU – U školi Finansiske kontrole

Ministarstva finansija, pred punom dvoranom slušalaca ove škole činovnika Ministarstva finansija, i nižih oficira Srpske granične straže, održano je prvo u seriji antikomunističkih predavanja [...] govorio je Milisav Grujić šef oteka SDK. U početku izlaganja predavač je naglasio da su nesreće i zločini nad srpskim narodom u svima krajevima rezultat organizovane akcije svetskog ološa određenog od međunarodnog jevrejstva za ubijanje i uništavanje svega onoga što je svakom Srbinu najsvetije. [...] Na kraju predavanja šef oteka Grujić naglasio je da smrt međunarodnom jevrejstvu i judeoposlušnoj masoneriji, njihovo potpuno ne samo fizičko već i duhovno uništenje, pretstavlja jedinu mogućnost pojedinih naroda da izvojuju istinsku slobodu i slobodan duhovni razvoj. Predavanje je na slušaoce ostavilo vrlo dobar utisak. (*Obnova*, 22. maj 1943.)

OSNOVE ZADRUGARSTVA U SRPSKOM NARODU – ...duhovna osnova našim privrednim zadrugama ističe iz prastarog, pa i sada još živog i gradilačkoga duha naše porodične zadruge. A taj duh potiče iz naših samosvojnih proizvoda, on je plod naše rasno biološke i etničke stvarnosti, plod duhovnoga bića našega. [...] Zadrugarstvo izrasta iz našeg biološkog i etničkoga bića. (dr Stevan Z. Ivanić, državni savetnik, *Obnova*, 22. maj 1943.)

BESPRIZORNI – ...Sovjetska žena nema svog doma gde bi mogla svoje dete da rodi i vaspita. [...] Ali, to se osvetilo deci. Od njih su postali 'besprizorni', deca bez doma i roditelja. [...] 'Male bedne skitnice, koje se u svim većim varošima, od Moskve do Krima, sretaju, svojim izgledom i bednim stanjem vređaju dostojanstvo čoveka. Ovde i ne može više da se govori o deci. To su gomile gladnih odrpanaca, od 12–16 godina, koje liče na čopore kurjaka. To je svet za sebe, izvan društva i zakona'. (*Kolo*, 22. maj 1943.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Naši seoski omladinci [...] javljaju se kućama i pišu sa ushićenjem o svojim utiscima i iskustvima stečenim u Nemačkoj, i puni su zahvalnosti generalu Nediću, što im je omogućio da odu, vide i nauče toliko korisnih stvari. Sada je otputovala već i četvrta grupa seoske omladine za Rajh. (*Srpsko selo*, 22. maj 1943.)

USPEŠAN TOK AKCIJE ČIŠĆENJA U HERCEGOVAČKO-CRNOGORSKOM PROSTORU – U hercegovačko-crnogorskom prostoru uspešno se nastavlja akcija čišćenja, koju su nemačke i hrvatske trupe pre

nekoliko dana ponovo počele protiv komunističkih bandi. Svuda gde su se banditi još očajno branili nemački vojnici su u kratkoj, žestokoj borbi slomili otpor protivnika. [...] Pred nemačkim i hrvatskim odredima, koji su odlučno dalje napadali, razbijene grupe bandita su se povukle [...] Seljaci, koji su pod komunističkim terorom potpuno osiromašili, idu sa svojim ženama i decom u susret nemačkim prethodnicama, pa ih pozdravljaju kao svoje oslobodioce. Svakog dana povećava se broj dobrovoljaca, koji se prijavljuju nemačkoj oružanoj sili i stavljaju na raspoloženje za rad na obnovi. (*Obnova*, 24. maj 1943.)

'SRPSKI SELJACI SPREMNI SU DA SARAĐUJU NA IZGRADNJI NOVE SRBIJE SA OMLADINCIMA OSTALIH POZITIVNIH NARODA' KAŽE PASAVSKI *DONAUCAJTUNG* – ...Toplim rečima pozdravio je srpske seljake i pretsednik pasavske opštine [...] na ove govore odgovorio je vođa puta novinar Babić koji je rekao da su srpski seljaci očarani prijemom na koji su naišli u ovom kraju Nemačke. Oni će kao i dosada svojim radom uspeti da afirmiraju srpsko ime i misao lojalne saradnje između stvaralačkih snaga Trećag Rajha i Srbije. [...] Ova saradnja, ističe se u pasavskoj štampi omogućiće da se Srbi kroz svoje mlade seljačke sinove pridruže stvaranju novog doba označenog u novoj Evropi. (**dr Nikola Marinković**, *Obnova*, 27. maj 1943.)

'DEŽURSTVO NA TAVANU' – Večeras u 7 časova, bivši 'Veseljaci', sadašnji 'Humoristi' otvoriće sezonu smeha, razonode i šale. Mirko Srećković i njegova trupa obećavaju nam svako večer u sali bioskopa 'Avala' dva sata dobre zabave i garantuju da će za to vreme naterati publiku da zaboravi sve svoje brige. 'Humoristi' će na premijeri prikazati i šlager-komediju 'Dežurstvo na tavanu', pa ćemo imati prilike da vidimo šta se sve može desiti živome čoveku neposredno ispod krova, naročito danas u eri dežurstva. Program je inače obiman i raznolik. Ansambl je biran i kompletan. (*Obnova*, 27. maj 1943.)

STEČAJ ZA PRIJEM SLUŽBENIKA ZA ODRŽANJE REDA NA UNIVERZITETU – Direktorat Univerziteta raspisuje stečaj za prijem službenika za održavanje reda na Univerzitetu. [...] Za održanje reda na Univerzitetu potrebni su: jedan nadzorni starešina [...] i 59 redara [...] Za honorarnog službenika za održanje reda može biti postavljeno neporočno lice, nacionalno potpuno ispravno i pouzdano, srpske narodnosti, telesno i

duševno potpuno zdravo.³⁵ (**Kancelarija administracije direktora Univerziteta u Beogradu**, *Službene novine*, 28. maj 1943.)

RAT PROTIV DECE – ...Britanski avijatičari bacaju i danas namerno, za vreme svojih terorističkih napada, bombe na kvartove za stanovanje, ubijaju žene, decu i starce. Njihovi 'viteški saveznici', Amerikanci usvojili su, međutim, i proširili te metode na taj način što se služe sretstvima koja su karakteristična za gangsterski mentalitet Amerikanaca. Oni su se 'specijalizirali' za rat protiv dece, – za divljaštvo [...] Američki avijatičari bacaju u poslednje vreme ne samo naliv-pera, električne lampice i ženske tašne koje eksplodiraju prilikom dodira ili otvaranja, nego i dečje igračke ispunjenje eksplozivom. [...] SRPSKE MAJKE! Čuvajte vašu decu [...] Poučite decu da se čuvaju! Ako nađu na ulici ili u dvorištu, na drumu ili u polju: naliv pero, džepnu lampu, kutiju s bonbonama, tašnu ili kakvu dečju igračku, da ne diraju, već da odmah obaveste vlasti, jer i to može da bude paklena mašina bačena iz britansko-američkih aviona. [...] Poučite ih blagovremeno: da su ta podla podmetanja upućena od onih kojima još nije dosta bilo srpske krvi, kojima se još čini da je premalo posejano grobova po srpskoj grudi. (*Kolo*, 29. maj 1943.)

SELJAK JE OSNOVA I SNAGA SRPSKOG NARODA – Draga braćo zadrugari, dozvolite da vas tako oslovim po starom srpskom običaju kada smo svi bili braća, svi Srbi, kada se nismo delili ni na partije, ni na koterije, ni na internacionale, kada nas je vodio jedan duh naših slavni praotaca i duh majke Srbije. [...] Hvala Bogu što više nema partija, svi smo sada Srbi. [...] Srpski narod po srcu je socijalan a po duši pravičan. On ima specifične osobine i odlike. One su proizvod njegove psihologije, njegovog osećaja, njegove tradicije i, kada bih rekao na modernom jeziku, to je njegov srpski nacionalni socijalizam. Te odlike nije niko nakalemio na Srbina. One su izrasle sa njim, one su u njegovoj duši, srži, krvi njegovoj, a plod su njegovog dugog života u krvnim zadrugama. Te krvne zadruge jesu njegovo najveće blago koje je imao i koje je ostalo neiskorišćeno i propalo. Vi sami treba da se setite koliko je takvih lepih osobina srpski narod imao [...] i koje ga odlikuju od ostalih naroda, jer niko nema ono što ima Srbin. [...] Te krvne zadruge imale su na Srbina i na srpski narod osobit uticaj. One su formirale Srbina kao čoveka poštenog i čestitog. [...] Kada je krvnih

³⁵ [konkurs je ponovljen u *Službenim novinama* 1. juna 1943.]

zadruga nestalo, počelo je da nastupa kolebanje u srpskom narodu. [...] Seljak je osnova, temelj svega što postoji u majci Srbiji, snaga srpskog naroda i moći njegovog duha. Zato seljaku mora da se pokloni osobita pažnja i seljak mora da dođe do punog izražaja. Taj izražaj, po mome shvatanju, može jedino da bude u zadružnoj srpskoj državi, ili, kako je ja nazivam, srpskoj seljačkoj zadružnoj državi. [...] U toj zadružnoj državi mora svakom bratu Srbinu i svakoj sestri Srpkinji da bude zagaranтовan primeran život, da voli tu državu i narod i da za njega živi i mre. [...] Ja tako smatram da će zadrugarstvo biti pravo srpsko, domaćinsko [...] Kroz zadrugarstvo mora da ide ceo nacionalni život, ceo socijalni život, ekonomski, privredni. [...] čisto narodno zadrugarstvo mora da se sprovede tako da bude kičma i oslonac budućeg državnog i društvenog poretka. (**Milan Nedić**, *Srpsko selo*, 29. maj 1943.)

PAŽNJA PRIREĐIVAČIMA SVIH KULTURNIH PRIREDBI U BEOGRADU – Od 1 juna 1943 predavaće se sve molbe za pozorišne pretstave, koncerte i sve ostale kulturne priredbe, na srpskom i nemačkom jeziku [...] direktno Propagandnom Abtjlungu Sidost, odeljenje za pozorišta i artistiku, Radio-Beograd, II sprat, soba 102. (*Obnova*, 29. maj 1943.)

LIKVIDIRANJE JEVREJSKIH PREDUZEĆA U SOFIJI (*Obnova*, 29. maj 1943.)

ZAVOĐENJE SPECIJALNE SLUŽBE ZA ODRŽAVANJE REDA NA BEOGRADSKOM UNIVERZITETU – ...Uprava Univerziteta s punim pravom očekuje da će sa strane celokupne univerzitetske omladine naići na razumevanje i odobravanje u zavođenju specijalne službe za održavanje reda na Univerzitetu. (**N. Rad.** *Obnova*, 30. maj 1943.)

U NEMAČKU ODLAZI I PETA GRUPA NAŠIH SEOSKIH OMLADINACA (*Obnova*, 30. maj 1943.)

NOVI ODBRANBENI USPESI NEMAČKIH GRENADIRA (*Obnova*, 31. maj 1943.)

RUZVELT ŠTITI JEVREJE (*Obnova*, 31. maj 1943.)

DUŠAN ŽIVOTIĆ IGRA U 'CENTRALI ZA HUMOR' – Kao što smo već objavili popularni komičar Dušan Životić došao je u Beograd prvi put posle pauze od nekoliko godina. Životić će se večeras ponovo 'pretstaviti'

prestoničkoj publici. U sjajnoj ulozi Žike Jagodinca u revij-komediji poznatog srpskog humoriste Miće Dimitrijevića, koju već punih deset nedelja [...] prikazuje iz dana u dan, odlična umetnička trupa vedrog i popularnog beogradskog pozorišta 'Centrala za humor'. [...] Beogradskoj pozorišnoj publici, a naročito ljubiteljima humora naše sredine i naših naravi – činiće samo uživanje da ponovo ugleda na svojoj omiljenoj sceni svog prvaka-komičara pogotovo u okviru kakav daju imena Žanke Stokić, Coce Perić, Dobrile Džimić, Blaženke Katalinić... (*Obnova*, 31. maj 1943.)

ČETVRTO 'ŠARENO POPODNE' BEOGRADSKE RADIOSTANICE – Beogradska radiostanica prirediće u sredu od 16 do 18 časova, u dvorani Kolarčevog univerziteta, svoje četvrto 'Šareno popodne'. [...] Pored velikog broja naših najpoznatijih umetnika, na ovoj priredbi uzeće učešća i Žanka Stokić, Aca Cvetković i Blaženka Katalinićeva. (*Obnova*, 31. maj 1943.)

PRETSEDNIK VLADE GENERAL NEDIĆ PRISUSTVOVAO OSVEĆENJU DEČJIH DOMOVA. OSVEĆENA SU DVA DEČJA DOMA 'FONDA ARMISKOGENERALA MILANA Đ. NEDIĆA' – ...U 10 časova pre podne na svečanost je došao predsednik vlade armijski general Milan Nedić, starešina Srpske zajednice rada [...] Mališani su pozdravili predsednika rečima: 'Srpska radnička deca pozdravljaju vas sa dobro nam došli, plemeniti starešino naš'. [...] Zatim je zamenik starešine Srpske zajednice rada Zarija Popović održao govor. [...] 'Ovaj fond nazvan je imenom velikog sina srpskog naroda zato što je on postavio nove principe na polju socijalne politike'. [...] Posle toga uzeo je reč predsednik vlade general Milan Nedić. [...] 'Domovi imaju dužnost da od ove male dece stvore velike Srbe i prave građane, da im ulije u dušu [...] da budu ljudi, čovečni, milostivi, plemeniti, čestiti, poštenu i radeni i pre svega Srbi i da svoju braću gledaju bratskim očima, a ne krvničkim internacionalnim [...] Zato danas ja smatram za svoju dužnost da u ime sviju vas zahvalim svima onim velikim rodoljubima koji su doprineli da se obrazuje 'Fond armiskog generala Milana Nedića za radničku decu'. Što taj fond postoji zasluga je navise radnika koji su od svojih usta odvajali'. [...] Za vreme programa mališani su prilazili predsedniku Nediću koji ih je očinski zadržao kod sebe. (*Ponedeljak*, 31. maj 1943.)

jun 1943.

ZA JEVIJE NEMA VIŠE TELEFONSKIH VEZA U ITALIJI (*Obnova*, 2. jun 1943.)

NERASKIDIVA ZAJEDNICA NEMAČKOG I ITALIJANSKOG NARODA (*Obnova*, 2. jun 1943.)

DVE OMLADINE – Postoje kod nas dve omladine. Ona koja je pred ovaj rat pretstavljala plen bezobzirne komunističke agitacije [...] i druga omladina, rodoljubljem prosvetljena. (*Obnova*, 2. jun 1943.)

JA VAS ŠALJEM U VELIKI NEMAČKI RAJH DA SE TAMO USAVRŠITE, DA BUDETE STUBOVI NOVOG PORETKA – ...U novoj sredini [...] u koju sada odlazite, imate zaista što da izučite, jer je nemački narod najkulturniji narod, nemačka država je jedna od najnaprednijih država [...] U Nemačkoj ćete videti jednu savršenu državnu organizaciju, savršeno društveno uređenje, pa ćete se diviti koliki je tamo red i disciplina. (**Milan Nedić**, *Obnova*, 2. jun 1943.)

ŠUMSKI GROBARI SRPSKOG NARODA ZASLUŽUJU NAJVEĆU OSUDU – Juče prepodne u selu Badnjevcu održan je veliki manifestacioni narodni zbor. [...] Pretstavnicima nemačkih vlasti, načelniku okruga kragujevačkog Dušanu Popoviću i sreskom načelniku Nikiću narod sela Badnjevca priredio je lep doček. [...] Kapetan Nikić [...] izneo je da se ovaj rat ne vodi radi nekih granica [...] Ovaj rat na strani protivnika Boga i nacije vode jevreji. Posle nekoliko citata iz jevrejskog talmuda, kapetan Nikić opisao je sve strahote koje bi naš narod morao da doživi kada bi satana u vidu jevrejskog boljševizma zavladao srpskom zemljom. [...] Posle govora zamenika krajskomandanta, nekoliko devojaka u šumadskoj narodnoj nošnji predalo je gostima bukete poljskog cveća. (*Obnova*, 2. jun 1943.)

DVOGODIŠNJI NAPORI PRESTONIČKE OPŠTINSKE UPRAVE – ...Ratna vremena postavljaju pred Opštinu zahteve prvenstveno u organizaciji samouprave podizanjem i održavanjem samoga grada, a iznad svega staranje o socijalnim pitanjima; pored toga jedan veliki broj zahteva koji su se postavljali u vezi sa interesima okupatorskih vlasti. Da je Opština grada Beograda mogla u punoj meri da udovolji svim ovim zahtevima,

priznanje ide u prvom redu beogradskim građanima koji su svesrdno pomogli, uvek i u svakoj prilici, svesni momenta u kome živimo. (**Drag. Lj. Jovanović**, *Obnova*, 3. jun 1943.)

UREDBA O OBAVEZONOM PRENOŠENJU I SLUŠANJU RADIO EMISIJA PO JAVNIM LOKALIMA – § 1 U svima ugostiteljskim radnjama koje imaju radio aparate, obavezno je prenošenje i slušanje svih radio emisija srpske obaveštajne emisije Radio stanice Beograd. [...] § 2 Vlasnici ugostiteljskih radnja za koje državna mesna policijska vlast [...] nađe, da obzirom na mesto i obim posete treba da imaju radio aparat, dužni su [...] nabaviti radio aparat i postaviti ga u lokalnu. § 3 Za vreme prenošenja srpske obaveštajne radio emisije (vesti, izjava, govora, poslanica, poziva, objava i sl.) Radio stanice Beograd u lokalnu mora vladati potpuna tišina, i za isto vreme se gosti u lokalnu ne smeju posluživati. § 4 1) Vlasnik ugostiteljske radnje koji se bude ogrešio o propise ove Uredbe kazniće se novčanom kaznom [...] a za slučaj neisplate novčane kazne u ostavljenom roku kaznom zatvora od 10 do 30 dana. U ponovljenom slučaju [...] kazniće se oduzimanjem prava na obavljanje radnje za godinu dana i upućivanjem na prinudan rad u trajanju do 6 meseci. 2) Posetioci lokala i poslugi koji se budu ogrešili o propise ove Uredbe kazniće se novčanom kaznom [...] a za slučaj neisplate novčane kazne [...] kaznom zatvora od 1 do 15 dana. U ponovljenom slučaju oni će se pored napred navedene kazne kazniti i upućivanjem na prinudan rad u trajanju do 3 meseca. (**Milan Nedić, B. Kujundžić, O. Kuzmanović, V. Jonić, J. Kostić, Đ. Dokić, D. Đorđević, T. Dinić, M. Nedeljković, R. Veselinović, S. Dobrosavljević s. r.** *Službene novine*, 4. jun 1943.)

SRPSKI INŽENJERI U BEČU (*Obnova*, 4. jun 1943.)

BEOGRADSKA POZORIŠTA PRIREĐIVAĆE BESPLATNE PRETSTAVE ZA OBVEZNIKE U BORU – ...Povedena je akcija da sva beogradska pozorišta učestvuju na tom poslu i već od sutra polazi u Bor trupa 'Centrale za humor'. Sem ovog veselog pozorišta u obzir dolaze i Srećkovićevi 'Humoristi', Cvetkovićevo 'Acino veselo pozorište', 'Beogradsko malo pozorište' i 'Razbibriga'. (**M. Sk.** *Obnova*, 4. jun 1943.)

SRPSKI RUDARI ODLAZE U NEMAČKU NA STRUČNO USAVRŠAVANJE – ...Inicijativom ministra narodne privrede dr Milorada

Nedeljkovića, sutra prepodne odlazi jedna veća grupa naših rudarskih radnika u Nemačku. (*Obnova*, 4. jun 1943.)

UPOZORENJE GRAĐANSTVU! – U selu Adrani kod Kraljeva [...] našla su dva dečaka jedno naliv-pero koje je prilikom otvaranja eksplodiralo. [...] Englezi su nedavno iznad Italije bacali iz aviona takva naliv-pera. Pretpostavlja se da će oni nastaviti i ovde sa takvim bestijalnim metodama; stoga je neophodno potrebno upozoriti decu na ovu opasnost. (*Obnova*, 5. jun 1943.)

NAREDBA OBVEZNICIMA LIČNOGA RADA (KULUKA) – Po zahtevu i naređenju nadležnih nemačkih vlasti već nekoliko meseci prestonička opština iz redova svojih službenika daje svakodnevno 500 ljudi za obavljanje poslova od opšteg značaja. Kako se ovaj broj pokazao nedovoljan [...] to je naređeno da sami građani Beograda imaju pripomoći na ovome poslu, te će svakodnevno po 250 građana iz redova obveznika ličnoga rada (kuluka) biti upućivano da zajedno sa opštinskim službenicima obave poslove koji im se stave u dužnost. [...] U cilju izvršenja ove naredbe skreće se pažnja obveznicima ličnoga rada, da se tačno i na vreme odazivaju pozivu, jer neizvršenje ove dužnosti povlači, pored kazni predviđenih u Uredbi o obaveznom radu, i upućivanje na prinudni rad van Beograda. (**Iz Uprave grada Beograda**, *Obnova*, 5. jun 1943.)

OBAVEZNO PRENOŠENJE EMISIJA BEOGRADSKE RADIOSTANICE PO JAVNIM LOKALIMA (*Obnova*, 5. jun 1943.)

OBJAVA – Prema nastaloj potrebi, a na osnovu naređenja nadležnih nemačkih vlasti [...] ima se odmah pristupiti regrutovanju obveznika obavezne službe rada za godine rođenja 1903, 1904, 1905, 1906 i 1907. Na području Opštine grada Beograda imaju se prijaviti sva muška lica rođena tih godina, **BEZ OBZIRA NA ZAPOSLENJE I ZANIMANJE, PODRAZUMEVAJUĆI I DRŽAVNE I SAMOUPRAVNE ČINOVNIKE I NAMEŠTENIKE** (izuzev Srpske državne straže i organa državne bezbednosti) [...] **SVA OVA LICA BIĆE UPOTREBLJENA NA RADOVIMA ISKLJUČIVO U SRBIJI. ROK RADA JE ČETIRI MESECA.** [...] **ONA LICA KOJA SE NE BI ODAZVALA OVOM POZIVU [...] BIĆE UPUĆENA NA PRINUDAN RAD VAN SRBIJE, A NJIHOVE PORODICE KONFINIRANE KAO TAOCI SVE DO PRONALASKA TAKVOG LICA.** (**Iz Opštine grada Beograda**, *Obnova*, 5. jun 1943.)

REPERTOAR BIOSKOPA – ‘**Šumadinac**’ u: 3, 5 i 7 č. HILDA KRALJ i MATIJAS VIMAN U pikantnoj šlager-komediji ‘**RAZBLUDNA NOĆ**’. Muzika-Humor-Komika-Smeh. (*Obnova*, 5. jun 1943.)

OGLASI – ‘**AVALA**’ ima veliki broj imanja koja se faktično prodaju po ceni od 30 miliona do 200 hiljada dinara i to: palate za rentu, kuća za uživanje i rentu, vila, placeva, poljskih imanja i imanja za industriju. Vlasnik: dr M. Aradski. (*Obnova*, 5. jun 1943.)

KROZ CEO SVET – Pošto je cela Bosna očišćena od komunističkih odmetnika, u zemlji je zaveden red i poredak. Komunističke bande saterane su u teško pristupačne planinske krajeve na tromedi Sandžaka, Hercegovine i Crne gore, ali i tu stoje pred svojim uništenjem. (*Kolo*, 5. jun 1943.)

‘**PREPOROĐENO SELO BIĆE TEMELJ NOVE DRŽAVE I NOVE SRBIJE**’ A NOVA SRBIJA ZVAĆE SE ‘**SRPSKA SELJAČKA ZADRUŽNA DRŽAVA**’ REKAO JE GENERAL NEDIĆ NAŠIM OMLADINCIMA – Draga deco moja, sinovi otadžbine [...] Video sam vas, seoske omladince, kako zbratimljeni i zagrljeni zajedno sa obveznicima Nacionalne službe i dobrovoljcima pod srpskom zastavom i sa srpskim šajkačama činite jednu celinu [...] Zato vas ja šaljem u Veliki Nemački Rajh da se usavršite, da budete stubovi novog poretka [...] Vi ste četvrta grupa seoskih omladinaca koju ja šaljem ove godine u Veliki Nemački Rajh. [...] Vi imate da postanete apostoli i emisari jednog novog života, jednog novog rada i na selu i na vašem domu. Veliki Nemački Rajh dočekaće vas onako isto kao što je dočekaao sve vaše drugove koji ne mogu da se nahvale postupcima sa njima [...] tako da je reč Srbin već stekla pravo građanstva i poštovanja u nemačkom narodu. [...] Vi ćete u Nemačkoj videti jednu savršenu državnu organizaciju, savršeno uređenje društveno. [...] Zbog toga, kada se vratite, a vi idite kao emisari, idite od kuće do kuće [...] i kažite šta ste sve videli, tako da se stvori jedno novo pokoljenje koje će da izvrši preporod našeg sela. [...] Zato ja govorim da mi tako preporođeno selo hoćemo da imamo u novoj Srbiji koja će se zvati Srpska seljačka zadružna država. [...] Eto zato vas ja šaljem u Veliki Nemački Rajh. Mi moramo biti zahvalni Nemačkoj što nam je ukazala tu čast da vas primi u svoju sredinu, u svoje domove. [...] Sa tim mislim, draga deco moja, ispraćam vas u Veliki Nemački Rajh i želim vam uspeha i srećan put. (**Milan Nedić**, *Srpsko selo*, 5. jun 1943.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Sa svojstvenom ljubavi i pažnjom dočekao je general Nedić očinskim savetima i toplim rečima seoske omladince, obraćajući im se kao apostolima novog vremena, koje je na pomolu. (*Srpsko selo*, 5. jun 1943.)

SVEČANA SAHRANA POGINULIH ČLANOVA SRPSKE DRŽAVNE STRAŽE – Stražari Prvog bataljona Srpske državne straže Uprave grada Beograda koji su hrabro poginuli u borbi sa komunistima sahranjeni su juče sa dostojnim počastima uz učešće celog Beograda i Srbije. [...] Između ostalih bili su prisutni predstavnik srpske pravoslavne crkve mitropolit Josif, šef srpske državne bezbednosti [...] Drag. Lj. Jovanović, ministar unutrašnjih poslova Tanasije Dinić [...] Pogrebu su prisustvovali i predstavnici nemačkih vlasti koji su položili venac na grobove izginulih stražara. [...] Po završenom pogrebnom obredu [...] oprostio se sa svojim dosadašnjim suborcima šef Srpske državne bezbednosti ministar Drag. Lj. Jovanović. [...] 'Padaju iz dana u dan, jedan za drugim, borci pravde i istine, borci mira i reda, od komunističko-jevrejskih vaspitanika, nosioca laži i nemoralna, zločina i nereda. Ali, svaka nova žrtva [...] znači jedan korak bliže ka definitivnom uništenju komunističke nemani, uljeza i odroda našega naroda. Borbu sa njima, svuda i na svakom mestu, smo hteli i hoćemo je. [...] Danas baš, kada se pod maskom nacionalizma, ogavno krije lice judejsko-komunističkog internacionalizma [...] i ovih devet novih grobova su naš najveći potstrek da tu borbu pooštrimo i podvostručimo kako bi narod sačuvali od mnogih zala koje mu ti satanski sinovi nose'. [...] U ime nemačkih vlasti položio je venac pukovnik Štelcl. (*Ponedeljak*, 7. jun 1943.)

ANGLOAMERIKANCI IZGUBILI ZA TRI MESECA 1.461 AVION (*Obnova*, 9. jun 1943.)

SLOBODNI ZIDARI – JEVREJI ŠTIĆENICI ENGLLESKE (*Obnova*, 9. jun 1943.)

VELIKI NARODNI ZBOR U ČUPRIJI – ...Sami možete zaključiti koliko nam dobro žele London i Moskva pozivajući nas da se goloruki bunimo. Mi treba da ginemo za ljubav međunarodnog jevrejstva. (**Velibor Jonić**, *Obnova*, 9. jun 1943.)

SRBIJI JE JEDINO MESTO U NACIONALISTIČKOM TABORU – U prisustvu preko hiljadu zemljoradnika iz celog Dragačeva, održan je [...]

veliki narodni zbor. [...] okružni načelnik Dostanić rekao je između ostalog: [...] 'postoje dva fronta, koji se jasno ocrtavaju: nacionalistički front i front internacionalnog komunizma, jevrejstva i lažne demokratije. [...] Mi, Srbi, smo nacionalisti i nama je mesto jedino u nacionalističkom taboru'. (*Obnova*, 9. jun 1943.)

NEMAČKO IZDANJE KNJIGE 'SAMOUBISTVO JUGOSLAVIJE' OD DR DANILA GREGORIĆA – U današnjoj nemačkoj političkoj literaturi posvećeno je nekoliko različitih knjiga problemima u vezi sa raspadanjem jugoslovenske države i uvlačenjem u rat na strani plutokratskih sila. Pre kratkog vremena [...] u Lajpcigu je izišla iz štampe knjiga 'So Endete Jugoslawien' [...] prevod poznatog dela 'Samoubistvo Jugoslavije' od dr Danila Gregorića. (*Obnova*, 10. jun 1943.)

REPERTOAR BIOSKOPA – 'Šumadinac' Danas u: 3, 5 i 7 časova šarmantna naga plesačica MARIKA REK u prekrasnom muzičkom šlageru 'KORA TERI'. Varijetske atrakcije velikog stila. (*Obnova*, 10. jun 1943.)

POVEĆANJE CENA BIOSKOPSKIM ULAZNICAMA – Na molbu udruženja sopstvenika bioskopskih radnji u Beogradu, Komesarijat za cene i nadnice [...] je odobrio povećanje cena u beogradskim bioskopima i preduzećima ove vrste u unutrašnjosti. [...] Za pripadnike vojne sile i njihovu pratnju cena ulaznicama iznosi 50% od prodajne cene. (*Obnova*, 10. jun 1943.)

AKCIJE ČIŠĆENJA U CRNOJ GORI NAPREDUJU – Posle planskog čišćenja južnih i istočnih crnogorskih oblasti od strane jedinica nemačke, hrvatske, italijanske i bugarske oružane sile prenele su se mestimično ogorčene borbe protiv opkoljenih brigadi boljševičkih bandi u visoke planine. (*Obnova*, 11. jun 1943.)

NOVI BROJ GLASNIKA SRPSKOG DRUŠTVA CRVENOG KRSTA – ...Nemački crveni krst ima u Beogradu svoga opunomoćenika, koji, pored obavljanja poslova Nemačkog crvenog krsta, održava vezu sa Srpskim crvenim krstom. Detaljan prikaz toga rada donosi takođe novi broj Glasnika. (*Obnova*, 11. jun 1943.)

UNIŠTENJE BOLJŠEVIČKIH BANDI U POZADINI ISTOČNOG FRONTA (*Obnova*, 12. jun 1943.)

SLAVA SRPSKE DRŽAVNE STRAŽE – ...Prva posleratna slava straže Beograda održana je u krugu kasarne u Takovskoj ulici [...] Pred početak slave stigli su izaslanici nemačkih vojnih vlasti, u ime Vojnog zapovednika Srbije SS-grunenfirer i generallojtnant policije Majnsner, i feldkomandant generalmajor Lončar. [...] Od članova srpske vlade pored ministra Dinića prisustvovali su ministar [...] Josif Kostić, Ministar prosvete Velibor Jonić i državni sekretar Cvetan Đorđević. Srpsku državnu stražu predstavljao je komandant general Borivoje Jonić sa komandantom pogranične straže pukovnikom Pogačarom, a Srpski dobrovoljački korpus komandant pukovnik Kosta Mušicki sa majorom Radoslavom Tatalovićem i većim brojem oficira. U ime Beogradske opštine prisustvovali su potpredsednici Milićević i Paranos. Još su bili prisutni rektor Beogradskog univerziteta dr Nikola Popović, general u penziji Stevan Radovanović, okružni načelnici Pavle Đorđević i Dušan Popović. Među uglednim gostima nalazili su se direktor *Obnove* Jovan Tanović, šef specijalne policije Ilija K. Paranos i drugi. [...] U kraćem govoru, zastupnik Vojnog zapovednika Srbije general Majnsner naglasio je da stražari ovim pokazuju volju da nastave [...] jednu tradiciju svoga naroda. [...] Evocirajući uspomenu na nedavno sahranjene stražare pale u odbrani reda i poretka, on je rekao da su oni pali u borbi koju srpski narod vodi uz ostale narode Evrope za oslobođenje od zajedničke opasnosti. Ta borba ima da odluči: ili za jevrejstvo i komunizam, ili protiv jevreja i komunista za slobodan nacionalan razvoj u evropskoj zajednici. Na kraju govora general Majnsner istakao je uverenje da će se srpski narod priključiti nacionalističkoj Evropi. [...] Ministar Dinić je tom prilikom rekao: [...] **'Beogradska srpska stražo! Vaša visoka srpska nacionalna svest, vaš patriotizam i požrtvovanje, uz iskrenu saradnju sa organima Velikoga Nemačkoga Rajha, jedina je zaloga mira'** [...] Prilikom odlaska gostiju ministar Jovanović je prema starom srpskom običaju dao SS-grunenfireru i generallojtnantu Majnsneru i feldkomandantu generalmajoru Lončaru po četvrt slavskog kolača – kao počasnim gostima na ovoj slavi. (*Obnova*, 16. jun 1943.)

OGLASI – LIKVIDACIJA ADVOKATSKIH KANCELARIJA NIKOLE ENGLERA, dr HAJIMA ALKALAJA, ALVU MARKA I SAMUILA DEMAJA, svih iz BEOGRADA – Državna hipotekarna banka na osnovu Uredbe Ministarskog saveta [...] od 26 III 1942 god. poziva sve klijente ovih advokatskih kancelarija da podignu dokumenta poverena ovim advokatima i da se tom prilikom izvrši likvidacija svih pravnih odnosa sa

ovim kancelarijama. Prijem stranaka je svakog dana od 8–13 časova u ul. Skadarskoj br 33/III levo.³⁶ (**Državna hipotekarna banka**, *Obnova*, 16. jun 1943.)

OGLASI – KUPUJEM KUĆU ZA UŽIVANJE ili vilu noviju sa najmanje 5 soba i modernim konforom. Cena sporedna. Hitno javiti između 10 i 12 časova na tel. 25-977. (*Obnova*, 16. jun 1943.)

ŠTA JEDAN NAŠ RADNIK MISLI O NEMAČKOM NARODU. 'NEMAM DOVOLJNO REČI KOJE BI MOGLE TAČNO IZRAZITI ISTINU O LEPOTI I SLOZI OVE ZEMLJE I NARODA' – Tihomir Stojković, pekarski radnik koji se već godinu i po dana nalazi na radu u [...] Nemačkoj uputio je pismo predsedniku vlade u kome iznosi svoja zapažanja o nemačkoj kulturi, nemačkoj omladini, organizaciji rada [...] 'Ovde je narod vaspitan u duhu istine, a osobito današnja nemačka omladina, koja je dika i ponos današnje Nemačke. Čoveku je milina da pogleda tu omladinu, njenu čistoću, njenu veselost, njen duh čistoga čovečanstva [...] Želja mi je da se ovi moji redovi otštampaju kako bi naša omladina, na ovom nemačkom primeru mogla da se prosveti u duhu istine i bratstva. Neka naš narod šalje u bratsku zemlju Nemačku na rad sinove i kćeri [...] Zahvaljujem Vam, dobri Gospodine Pretsedniče, što ste mi otvorili oči i pokazali pravac puta, da ne bi ostao slep kod očiju i išao pogrešnim putem. Zato Vam kličem: Živeo Milan Đ. Nedić, pretsednik srpske vlade!' (*Obnova*, 18. jun 1943.)

SRPSKE EMISIJE BEOGRADSKE RADIOSTANICE – ...U programu 'Šarenog popodneva' unosiće se sve novije i novije stvari. Tako će u ovoj emisiji uzeti uskoro učešća i hor dobrovoljaca. (*Obnova*, 18. jun 1943.)

REPERTOAR BIOSKOPA – 'Šumadinac' danas u: 3, 5 i 7 časova HANS ALBERS u snažnom i uzbudljivom filmu 'OSVAJAČ DŽUNGLE'. Borbe s divljacima u prašumi i herojski podvizi sa crnačkom rasom. (*Obnova*, 19. jun 1943.)

³⁶ [navedeni advokati su Odlukom Odbora advokatske komore u Beogradu od 30. jula 1941. izbrisani iz advokatskog imenika i imenovani su im preuzimatelji. Advokat Nikola Engler je izbrisan pod rednim brojem 24, preuzimatelj Đorđević Jovan; Hajim Alkalaj pod rednim brojem 10, preuzimatelj Trivunac Stevan; Alvu Marko pod rednim brojem 3, preuzimatelj Todorović Čedomir; Samuil Demajo pod rednim brojem 23, preuzimatelj Vukašinović Božidar, v. *Službene novine*, 10. oktobar 1941.]

GUBICI BOLJŠEVIKA IZNOSE 5,5 MILIONA ZAROBLJENIH, 36.000 TENKOVA, 50.000 TOPOVA I 40.000 AVIONA (*Obnova*, 20. jun 1943.)

KALUĐERI U SVETOJ GORI MOLE ZA POBEDU NEMAČKOG ORUŽJA – Povodom posete naročitog pretstavnika DNB-a poluostrvu Atos sastalo se pretstavništvo monaške republike Atos, koje zauzima značajan položaj u grčkom pravoslavnom hrišćanstvu sa svojih 20 velikih manastira i 3.200 kaluđera, u glavnom gradu Kareji. [...] zamolili su pretstavnika DNB-a da objavi sledeću izjavu: 'Sinod svete opštine na Svetoj gori Atosu zahvaljuje najsrdačnije nemačkim okupacionim vlastima u Grčkoj na zaštiti i priznanju starih prava Svete opštine, koju su nemačke okupacione vlasti u svakom pogledu pomagale. Sa dubokim divljenjem pratili smo junačku borbu nemačkih i savezničkih trupa za oslobođenje Rusije od bezbožnog boljševizma. Svuda gde ulaze nemačke trupe budi se opet religiozni život i crkvena zvona počinju opet da zvone. [...] Prema rečima Spasitelja neće bezbožni anarhist nikada pobediti. Sveta opština na Svetoj gori Atosu sa pouzdanjem očekuje pobedu zaštitnika hrišćanstva, Nemačkog Rajha i njegovih saveznika. Ona se moli za Božji blagoslov za pobedonosno oružje Vođe Rajha i upućuje vernicima u Istočnim oblastima najsrdačnije pozdrave i najiskrenije želje za njihovo dobro'. (*Obnova*, 20. jun 1943.)

PROSLAVA SVRŠETKA ŠKOLSKE GODINE U NEMAČKOM LEKTORATU U BEOGRADU – ...Proslavi su prisustvovali: pretstavnici nemačkog poslanstva i svih kulturnih i privrednih nemačkih i srpskih ustanova. U ime ministra prosvete i vera Velibora Jonića, na ovoj proslavi uzeo je učešća pomoćnik ministra Vladimir Velmar-Janković. (*Obnova*, 20. jun 1943.)

ODLAZAK SRPSKIH NOVINARA NA KONGRES UNIJE U BEČU – Juče po podne oputovala je iz Beograda za Beč delegacija srpskih novinara da učestvuje na kongresu Unije nacionalnih novinarskih udruženja [...] Delegaciju sačinjavaju šef državne propagande Đorđe Perić, predsednik srpskog novinarskog udruženja Radenko Tomić, glavni urednik *Novog Vremena* Stanislav Krakov i glavni urednik *Obnove* Ratko Živadinović. (*Ponedeljak*, 21. jun 1943.)

GENERAL NEDIĆ POZIVA SRBE U BOJ PROTIV CRVENE NEMANI – Rat besni Evropom. Smrtni njen neprijatelj komunizam, strašna

azijatska bolest još je pred njenim vratima. [...] Dve godine pokušava on da izvrši ovaj svoj satanski posao. Što Evropa još živi, hvala budi Velikom Nemačkom Rajhu, koji na Istoku brani i evropsku civilizaciju i evropsku zemlju i evropske narode. Tome komunizmu je mati crvena aždaja – boljševizam [...] To je pogana misao, koja je iznikla u satanskom jevrejskom mozgu. Oni vele kad propadamo mi neka propadne ceo svet. [...] Svi evropski narodi digli su se u borbu protivu boljševizma i pod vođstvom Nemačke bore se na istočnom frontu na život i smrt. Oni narodi evropski, koji nisu u bojnoj liniji, oni moralno i materijalno pomažu Nemačku u ovoj orijaškoj borbi radi spasa Evrope od haosa i propasti. Ako bi Nemačka popustila, ne pomagana od nas sviju, Evropa bi bila groblje [...] Borba protiv boljševizma je sveta borba [...] I danas patite od tih odmetnika od Boga i ljudi i Srpskog imena, koji predvođeni jevrejsko-boljševičkim ološem Titom, Singerom, Pijadom i šta ti ja znam kim, pale vaša žita, domove, mostove [...] Našom zemljom ide lelek i plač od te nemani crvene, koja nosi na čelu petokraku jevrejsku zvezdu. [...] Da bi odbranio vas, vaš dom, Majku Srbiju, ja sam vas pozvao u sveti boj protivu te crvene nemani. Vi ste me poslušali. Mi smo je smlatili; ali ima još naših odroda, otpadnika od Srpstva koji vršljaju po ovoj svetoj zemlji. Utamanjujte ih, prijavljujte ih vlastima i tražite pomoć. Srpskom narodu je suđeno da se bori protivu nekrsta. [...] Sad mu je suđeno da se brani od Sovjeta uduženih sa jevrejima i sa Anglosaksoncima [...] Crvenu neman trebićemo bez predaha, bez milosti do potpunog istrebljenja. Samo tako doći će nov lepši život, nova Srbija mesto one trule tvorevine Jugoslavije, koja je svu ovu nesreću donela srpskom narodu i Majci Srbiji. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, 26. jun 1943.)

ISTORISKI ZNAČAJ 22 JUNA 1941 – Prošla nedelja bila je u znaku dvogodišnjice istoriskog datuma – 22 juna – kada je Veliki Nemački Rajh primio veliku sudbonosnu borbu za spas Evrope [...] Dve godine teškog rata, koji Nemački Rajh, kao mandator Evrope vodi na Istočnom frontu, gde neprijatelj rasipa neštedimice materijal i ljudstvo, svedoče kako je najveći podlac u istoriji sveta, krvavi Staljin spremao borbu za uništenje Evrope i podjarmljivanje sveta revolucionarnom jevrejstvu. Evropski narodi razumeli su dalekosežni značaj i istorisku veličinu te borbe [...] Zato oni svesni opasnosti i odgovornosti pružaju svoju moralnu i materijalnu pomoć nemačkom narodu u njegovoj herojskoj i požrtvovanoj borbi da zadrži novu invaziju varvara sa istoka i da spase Evropu [...] Taj belosvetski ološ udružen sa domaćim izrodima i plaćenicima, zakićen petokrakom zvezdom

ustao je bio drsko protivu svega što je srpsko [...] Ti crveni dželati hteli su da unište srpski narod jer nije hteo da se pokori volji moskovskih diktatora i da sluša naređenje međunarodnog jevrejstva. (*Srpski narod*, 26. jun 1943.)

KONGRES ŠTAMPE NOVE EVROPE – ...Srpska štampa našla se takođe posle rata pred novim zadatcima. U vrlo teškim prilikama dobar broj elitnih novinara legao je odmah predano na posao da ohrabri narod u teškom iskušenju [...] Uz pomoć i podršku okupacionih vlasti i pretstavnika već široko izgrađene nemačke štampe, srpska štampa pošla je novim putevima i može se nesumnjivo reći da je njena uloga bila značajna u sređivanju prilika u Srbiji. (*Srpski narod*, 26. jun 1943.)

jul 1943.

PREKO 80.000 GLEDALACA U POZORIŠTU 'SRBOZAR' (*Obnova*, 2. jul 1943.)

[TEKST UZ FOTOGRAFIJU] – U ratnim planovima predsednika Ruzvelta veliku ulogu igraju Crnci [...] Oni treba da posluže i kao radna snaga a isto tako i kao 'hrana za topove' prilikom izvođenja imperijalističkih planova ambicioznog predsednika. (*Kolo*, 3. jul 1943.)

VESNICI NOVE EVROPSKE STVARNOSTI – ...Ovogodišnji kongres Unije nacionalnih novinarskih udruženja bio je sjajna manifestacija evropske solidarnosti [...] Njihov glas ohrabriće sve prave duhove Evrope u njihovoj borbi za odbranu velikih tekovina evropske kulture. [...] U okviru kongresa otvorena je i jedna izložba fotografija, koja je na sve nas učinila najdublji utisak. Prikazani su nam rezultati terorističke akcije anglosaksonskih avijatičara. Ništa bolje nije moglo da obelodani dvoličnost Anglosaksonaca kao ova izložba. [...] Ljuto se varaju u Londonu i Vašingtonu ako misle da će ovakvim nečovečnim načinom borbe poljuljati moral kod svojih protivnika. Naprotiv, oni kod evropskih naroda protiv sebe dižu čitav talas mržnje i osvetoljublja. [...] Hoću da istaknem i to da smo bili prijatno iznenađeni ljubaznim dočekom i usrdnošću, koje su nam naše novinarske kolege pokazivali na svakom koraku, naročito nemački novinari, koji su naša nastojanja pratili sa velikim razumevanjem i

neskrivenim simpatijama. (**Đ. Perić, šef srpske državne propagande, Srpski narod**, 3. jul 1943.)

DAS RAJH O PRETSEDNIKU SRPSKE VLADE GENERALU MILANU Đ. NEDIĆU – Današnji *Das Rajh* donosi na prvoj stranici, zajedno sa slikom generala Nedića, sledeći članak: [...] 'On upravlja obnovom političkog života u Srbiji [...] ne propuštajući nijednu priliku da preko radia ili štampe ne pozove svoj narod na put razuma i saradnje sa nemačkim vlastima. Kao predsednik Srpske vlade aktivno je sudelovao u smirivanju srpskog prostora, gde su se uz nemačku oružanu silu, istakli odredi srpskih dobrovoljaca'. (*Srpski narod*, 3. jul 1943.)

PREDAVANJE MINISTRA VELIBORA JONIĆA U NEMAČKOM NAUČNOM INSTITUTU – ...'Tek početkom XIX stoleća, kad su francuska revolucija, demokratija i ideje Karla Marksa poljuljale osnove naroda Evrope, upoznaju se i sinovi ovog seljačkog naroda sa idejama na Zapadu, čiju zlokobnu zabludu ne primećuju [...] U Jugoslaviji, vodili su masoni i jevrejstvo brigu o tome da ne prodru ideje nemačkog i fašističkog prevrata, nego da ostane uticaj zapadnih demokratija'. [...] Najzad je ministar izrazio uverenje da je svakom dobrom Srbinu poznato da se priključivanje njegovog naroda novoj Evropi mora izvršiti samo prelaženjem na stranu Nemačke. Slušaoci, među kojima se nalazio i Opunomoćenik Ministarstva spoljnih poslova Rajha, zahvalili su ministru na predavanju. (**Donaucajtung, Obnova**, 6. jul 1943.)

ČIŠĆENJE RUMUNSKJE PRIVREDE OD JEVREJA (*Obnova*, 6. jul 1943.)

ĐAČKO POSELO NIŠKIH GIMNAZIJA POSVEĆENO SRPSKOJ MAJCI – ...Poselo je otvorio Mirko Jovanović, direktor Druge muške gimnazije, naglasivši potrebu da se, u sadašnjim prilikama i naporima za duhovni preporod, srpska majka uzdigne na onu visinu istinske ljubavi i poštovanja, koju je ona odista zaslužila svojim vekovnim samopregorom za sreću i veličinu Srbije i Srpstva. Zatim je Mileva Josifović, profesor Ženske gimnazije, održala skladno i osećajno predavanje o srpskoj majci. (*Obnova*, 8. jul 1943.)

SELEKCIJA OMLADINE ZA BUDUĆE NARODNO VOĆSTVO (*Obnova*, 8. jul 1943.)

OBJAVA OBVEZNICIMA OBAVEZNE SLUŽBE RADA IZ BEOGRADA – ...Skreće se pažnja obveznicima da ovom pozivu neizostavno sleduju, jer će u protivnom iskusiti teške kaznene sankcije koje se primenjuju samo na dezertere. (Iz **Opštine grada Beograda**, *Obnova*, 9. jul 1943.)

U NEDELJU SE VRAĆA PRVA GRUPA OBVEZNIKA IZ BORA – ...Na planinskom vazduhu, radeći pod zracima vrelog sunca, obveznici su mogli upoznati sve teškoće a i lepote fizičkog rada. (*Obnova*, 9. jul 1943.)

SRPSKI DOBROVOLJCI NA PROGRAMU SVIH NEMAČKIH RADIOSTANICA – ...Sinoćna emisija nemačkih radio-stanica prvi put je upoznala do u detalje nemačku i evropsku javnost sa borbom srpskih dobrovoljaca. Ovim je i požrtvovanim omladincima pruženo jedno priznanje koje će svakako predstavljati snažan potstrek za dalju borbu i uspehe. (*Obnova*, 10. jul 1943.)

[TEKST UZ FOTOGRAFIJU] – Na drugom kongresu evropskih novinara koji se nedavno sastao u Beču održao je slavni norveški pisac Knut Hamsun vatreni govor protiv Engleske, starog neprijatelja Evrope. On je istovremeno uputio apel evropskim narodima da se ujedine radi odbrane svoje kulture i svojih osnovnih prava. Na slici: šef štampe Rajha dr Ditrih čestita sedom piscu na održanom govoru. (*Kolo*, 10. jul 1943.)

U NEMAČKOJ SU UBEĐENI DA SRBIJA IDE U SUSRET BOLJOJ BUDUĆNOSTI – U svojoj emisiji *'Iz savremenih događaja'* Radio Berlin dao je prikaz iz života srpskih dobrovoljaca. Ova emisija bila je prožeta toplim simpatijama za junačku borbu koji mladi dobrovoljci već dve godine vode za spasenje svoje otadžbine. [...] Ako ovo dovedemo u vezu sa uvodnim člankom o predsedniku vlade Narodnog spasa u najvećem i najuglednijem nemačkom časopisu *Das Rajh* [...] onda se slobodno može reći da je situacija Srbije tako politički poboljšana da bi se iz nje mogle očekivati i konkretne dobre posledice. (**dr Nikola Marinković**, *Obnova*, 12. jul 1943.)

RAD UNIVERZITETA U TOKU PROŠLE GODINE – Gospodo kolege, prošle su skoro već dve godine otkako se pristupilo reorganizovanju našeg Univerziteta. Za sve to vreme mi smo, blagodareći toleranciji nemačkih vojnih vlasti i njihovom razumevanju za kulturne potrebe našeg naroda, mogli obavljati na Univerzitetu i naučni i nastavnički rad, razume se, u granicama objektivnih mogućnosti [...] Nastavnički rad

bio je ograničen samo na izvođenje ispita: diplomskih i doktorskih. [...] Univerzitet je preduzeo korake, da mu se dozvole skraćeni kursevi za studente poslednja dva semestra [...] Ova prava Univerzitet je dobio u prvom redu blagodareći korektnosti univerzitetskih vlasti i svega nastavnog osoblja prema okupatorskim vlastima. [...] U naučnom radu većeg broja zavoda opaža se tendencija obrađivanja onih naučnih problema koji su od interesa i za srpsku i za nemačku nauku, što očevidno ima za cilj ponovno uspostavljanje i produbljavanje kulturnih veza oba naroda. Svestan koristi koju naša nauka može od toga imati, Univerzitet je u sporazumu sa Ministarstvom prosvete doneo odluku da se pozivaju, s vremena na vreme, poznati pretstavnici nemačke nauke [...] U toku ove 1943 godine već su održana ovih pet predavanja: 'Poljoprivreda jugoistoka i njen značaj za Evropu', 'Međunarodno pravo i pravni život u okupiranoj oblasti', 'Red i rukovanje u radu i privredi', 'Slovenstvo i romanstvo na Balkanskom poluostrvu' i 'Naučni principi socijalne politike' od dr Pola, direktora Ministarstva u Berlinu. U toku toga istoga vremena naši naučnici održali su petnaest predavanja u prostorijama Nemačkog naučnog instituta na nemačkom jeziku i poglavito za nemačke slušaoce. Među predavačima nalaze se i imena naših najuglednijih javnih radnika, kao što su profesori: Živojin Perić, Branislav Petronijević, Milutin Milanković, Jovan Radonjić, Anton Bilimović, Veselin Čajkanović, Barić, Žardecki, dr Svetislav Stefanović, dr Gojko Ružičić, Milan Kašanić, profesor Miodrag Grbić, Ilija Obradović i drugi. Ovakav rad naših naučnika u saradnji sa Nemačkim naučnim institutom očevidno znatno doprinosi [...] produbljavaju i učvršćivanju kulturnih veza između srpskog i nemačkog naroda. [...] Otuda će u tome istome cilju biti verovatno još u toku idućeg zimskog semestra neki naši naučnici pozvani da putuju u Nemački Rajh, da bi održali predavanja iz svoje struke za nemačke slušaoce. Jedan naš naučni radnik već je dobio poziv. [...] Ove činjenice mora da uzme u obzir svaki ko hoće da ceni rad profesora Univerziteta i ako hoće, razume se, o njemu pravilno da sudi. (**dr Nikola Popović, rektor Univerziteta**, *Obnova*, 15. jul 1943.)

TEŠKI GUBICI ANGLOAMERIKANACA (*Obnova*, 16. jul 1943.)

VISOKI KRVAVI GUBICI SOVJETA (*Obnova*, 20. jul 1943.)

NOVE MERE PROTIV BANDITIZMA – 100.000 RAJHSMARAKA U ZLATU DOBIĆE ONAJ KOJI DOVEDE ŽIVA ILI MRTVA

KOMUNISTIČKOG VOĐU TITA. Ovaj zločinac bacio je zemlju u najveću nesreću. Kao boljševički agent, ovaj sknavitelj crkava, lopov i drumski razbojnik hteo je da obrazuje u zemlji sovjetsku republiku a k tome je uobrazio da je on pozvan da 'oslobodi' narod. [...] Stoga je ovaj opasni bandit u zemlji ucenjen sa 100.000 rajhsmaraka u zlatu. [...] 100.000 RAJHSMARAKA U ZLATU DOBIĆE ONAJ KOJI DOVEDE ŽIVA ILI MRTVA VOĐU BANDI DRAŽU MIHAJLOVIĆA. Ovaj zločinac bacio je zemlju u najveću nesreću. Otupavivši od razvratnog života, uobrazio je on da je pozvan da 'oslobodi' narod. Kao engleski plaćenik, ovaj smešni hvalisavac nije ništa drugo radio već utirao put boljševizmu. [...] Stoga je ovaj opasan bandit u zemlji ucenjen sa 100.000 rajhsmaraka u zlatu. (**Vrhovni zapovednik nemačkih trupa u Srbiji**, *Obnova*, 21. jul 1943.)

UREDBA O OBUSTAVI RADA, OTPISU POREZA I ODLAGANJU PLAĆANJA TAKSA I DRUGIH DAŽBINA IMAOCA RADNJA KOJI SU POZVATI NA SLUŽBU U NEMAČKU VOJSKU, U SS-ORUŽJA, U CARINSKU POGRANIČNU STRAŽU, U DRŽAVNU ILI POMOĆNU STRAŽU ILI U DRUGE ODREDE SLIČNE VRSTE – Član 1 Imaoci radnja koji budu pozvani na službu u nemačku vojsku, u SS-oružja [...] mogu [...] obustaviti rad, odnosno odložiti početak rada. [...] Član 3 Poreskim obveznicima tečevine koji su obustavili rad u smislu člana 1 ove Uredbe otpisaće se za vreme dok se budu nalazili na službama pomenutim u članu 1 razrezana tečevina, državni, samoupravni i drugi prirezi na tečevinu, kao i porez na poslovni promet. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 23. jul 1943.)

PORTUGALIJA PROZOR EVROPE – Svojim položajem na Atlantskom okeanu [...] Portugalija s pravom zasluđuje svoje ime 'prozora Evrope'. [...] Jer, ova autoritativno vođena idealno upravljana zemlja uspela je, do sada, da sačuva mir i neutralnost i pored svih primamljivih anglosaksonskih obećanja [...] vođena sigurnom rukom Salazara Portugalija je nepokolebljivo neutralna i antiboljševička. [...] Portugalija jasno naglašava svoju pripadnost evropskom kontinentu, a sem toga ona ima velike svetsko-političke i kolonijalne tradicije, odlično školovanu diplomatiju romanske rase i može osmehom da prelazi preko svih naivnih britanskih pokušaja. (*Kolo*, 24. jul 1943.)

VELIKO INTERESOVANJE ZA ANTIKOMUNISTIČKU IZLOŽBU U KRAGUJEVCU – ...Među posetiocima izložbe naročitu pažnju privlači veći

broj žena i devojaka u crnini. Sve su one ojađene i ožalošćene usled nedela partizanskih bandita. [...] Sama izložba čeliči i stvara novu trezvenu falangu svesnih Srba, koji su zahvalili priređivačima što su u pravom času imali priliku da vide 'Kominternu' i njene učenike na delu. [...] Izložba u srcu Šumadije ujedno je opomena svim destruktivnim elementima [...] da se ovde u srcu zemlje Srbije sada nalazi čelični bedem trezvenih nacionalista protiv rušilaca civilizacije – boljševizma. (**V. M. Obnova**, 26. jul 1943.)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se Čobeljić N[...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. jul 1943.)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se Popović Z[...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. jul 1943.)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se Arsenijević A[...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. jul 1943.)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se Jovanović Z[...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. jul 1943.)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se Barović B[...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. jul 1943.)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se Sofronić G[...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. jul 1943.)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...]

rešio je da se Kostić I[...] otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 27. jul 1943.)

VELIKI USPEH POZORIŠTA 'SRBOZAR' U UNUTRAŠNJOSTI. LJUBINKA BOBIĆ PONOVO 'NA DASKAMA' (*Obnova*, 28. jul 1943.)

UREDBA O PRODUŽENJU VAŽNOSTI UREDBE O SLUŠAOCIMA UNIVERZITETA I VISOKIH ŠKOLA, UČENICIMA SREDNJIH I SREDNJIH STRUČNIH ŠKOLA UČESNICIMA U DOBROVOLJAČKIM I ČETNIČKIM ODREDIMA – Član 1 Važnost Uredbe o slušaocima univerziteta i visokih škola, učenicima srednjih i srednjih stručnih škola, učesnicima u dobrovoljačkim i četničkim odredima, produžuje se još i za školsku 1942–1943 godinu za učenike tih škola koji su stupili u dobrovoljačke i četničke odrede do kraja marta 1943. (**Milan Nedić s. r.** 'sleduju potpisi ostalih ministara', *Službene novine*, 30. jul 1943.)

ŠESDESETOGODIŠNJICA BENITA MUSOLINIJA. SNAŽNA STVARALAČKA DELATNOST DRŽAVNIKA SVETSKOG FORMATA (*Obnova*, 30. jul 1943.)

NAROD BEZ ČESTITE I RADNE OMLADINE NEMA SVOJE BUDUĆNOSTI – ...Za srpski narod važno je da mu nastavnici od njegove omladine stvore čestite i poštene građane, velike Srbe i rodoljube, a ne nehrišćane, komuniste i internacionalce [...] Gospodo, mi moramo spremiti našu omladinu zbog toga tako rasno jaku, ako hoćete fanatizovanu, da bi mogla izvršiti svoj nacionalni zadatak, to jest da bi mogla da bude žiža koja će oko sebe da okupi sve naše srpske pokrajine u jednu jaku i jedinstvenu celinu. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, 31. jul 1943.)

KONKURS SRPSKOG NARODA ZA NAJBOLJU STUDIJU O SELJAČKO-ZADRUŽNOJ ORGANIZACIJI NOVE SRPSKE DRŽAVE – ...pre nego se pristupi izrađivanju zakonskih tekstova, *SRPSKI NAROD* raspisuje konkurs za tri najbolje sociološko-ekonomske studije o SELJAČKO-ZADRUŽNOJ ORGANIZACIJI NOVE SRPSKE DRŽAVE, u kojima bi bila tretirana ova pitanja: [...] 3. Kojim metodama i po kojim etapama sprovesti organizaciju nove srpske države na zadružnoj osnovi; 4. Razlika između pojma o kolektivizmu (kao i sindikalizmu) i pojma o zadružnosti. Etička i socijalna shvatanja urođena srpskom narodu ujedinjena u iskonskom zadružnom duhu, daju specifične osobine SRPSKOM NACIONALNOM I SOCIJALNOM poretku, koji propoveda

general Nedić. Uporediti zadružnu organizaciju sa modernim ekonomskim i socijalnim organizacijama u drugim državama, naročito u Nemačkoj i u Italiji. Biće tri nagrade. [...] Za ocenjivanje radova sastavljen je ovaj žiri: g. Ministar dr Spalajković, g. Mih. Avramović, g. Ministar dr Nedeljković, g. Ministar Veselinović, g. Živojin Perić, profesor Univerziteta, g. Damnjan Kovačević, publicista, g. dr Tanasije Mitrović, profesor Univerziteta, g. dr A. Lazarević, profesor Univerziteta, g. inž. Nikola Stanković, g. inž. Božić Božidar, g. Miloš Milošević, novinar. (*Srpski narod*, 31. jul 1943.)

MIR ILI TREĆI SVETSKI RAT – ...Priča o 'Nemačkoj kao rušiocu mira', bila je i ostala – laž. [...] Rajh je i 1939 bio nateran u rat, pošto je godinama sve činio, da se njegovi pravedni zahtevi na život i slobodu uvaž. [...] Samo pobeda Nemačke može osigurati trajan i neometan mir za narode Evrope. (**K. V.** *Srpski narod*, 31. jul 1943.)

UČENA ILI RAZUMNA ŽENA? – ...Od žene se traži da bude više razumna nego učena. [...] Svoju zrelost, žena neće nikad dokazati time što je upoznata sa onim što je nauka pružila, već onda kada časno i sa ljubavlju bude uradila ono što joj zakoni života nalažu. Neuka ali razumna žena stekla je obrazovanje svojim životom. [...] Postoje pozivi za obrazovanu ženu, koji je ničim neće stavljati niže od čoveka, već naprotiv, u kojima će ona kao oličenje ljubavi, plemenitosti i nežnosti ostati nenadmašna. U svakoj sredini postoje kulturno-umetnički pozivi koji zahtevaju čednost, čistotu osećanja i plemenitost misli urođenih u njenoj ženstvenosti. [...] u bilo kojem poslu žena nikad ne sme da zaboravi na svoju ženstvenost i na poziv koji joj je nametnut od prirode kao nosiocu i vaspitaču budućnosti. (**I. L. Kolo**, 31. jul 1943.)

avgust 1943.

BOG ČUVA SRBIJU! – ...Ako su Nemci iz vojnih razloga morali da unište Jugoslaviju, njima nije bilo potrebno niti su imali namere da razore Srpstvo. [...] Kad je krajem juna 1941 otpočeo rat između Nemačke i Sovjeta, jugoslovenska komunistička organizacija već je, 14 jula, digla pobunu na raznim tačkama u Srbiji, Bosni i Crnoj Gori. Jezgro te komunističke akcije sačinjavali su uglavnom jevreji i razni internacionalni pustolovi. Na vrhu, radi održavanja jedinstva među njima, stajala su dva

neposredna poverenika Moskve, obojica nesrpskog porekla: jedan činovnik bivšeg sovjetskog poslanstva u Beogradu i neki bivši robijaš iz Zagreba, zvani 'Tito'. Na veliku srpsku sramotu, bilo je tu i Srba iz raznih društvenih slojeva, ponajviše umno i moralno degenerisanih poluinteligentnih ljudskih primeraka oba pola. [...] Oni su najobičniji tuđinski agenti, uvek gotovi da izvrše i najodvratnija nedela. Oni vrlo dobro znaju da su njihovi lažni 'ideali' nesrpski i nečovečanski. Oni još bolje znaju da su to ideali jevrejskih bankara u Njujorku i jevrejskih komesara u Moskvi. [...] Ti sitni i bolesni mozgovi, psihopatološka čudovišta, čija je nedoučenost ravna njihovoj sirovoj uobraženosti, ti poludeli ili tuđinskim parama i propagandom zatrovani bednici, prete da preseku životnu nit srpskog naroda. (**dr M. Spalajković**, *Srpski narod*, 7. avgust 1943.)

UREDBA O PRIVREMENOM SKRAĆENJU NASTAVE NA UNIVERZITETU – Član 1 Da bi se osposobio izvestan broj stručnjaka [...] može se na Univerzitetu u Beogradu [...] izvoditi skraćena nastava od nekoliko meseci u vidu posebnih tečajeva. [...] Član 3 Slušaocima koji [...] završe posebne tečajeve i polože propisane završne ispite izdaće se diploma o svršenom fakultetu. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 10. avgust 1943.)

POHOD LAŽI I MRŽNJE – ...Jevrejstvo je u Sjedinjenim Američkim Državama svemoćno: u američkoj vladi, strankama, slobodnozidarskim ložama i drugim važnim organizacijama, u crkvama iz razloga 'verske trpeljivosti' i univerzitetima. Taj pohod laži i mržnje, na čelu sa Ruzveltom i njegovom jevrejskom okolinom, učinio je time neizmernu nesreću svima narodima, i doveo u pitanje sva dobra ljudske kulture. (*Srpski narod*, 14. avgust 1943.)

SVAKE SREDE DVA VESELA ČASA 'ŠAREN OG POPODNEVA' – ...'Srpsko šareno popodne' koje se priređuje svake srede u 16 časova, postalo je pojam za slušaoce radija. Najpopularniji srpski umetnici staraju se da raspoloženje publike bude u pravom 'štimungu'. (*Kolo*, 14. avgust 1943.)

UREDBA O NAPLATI DOPRINOSA ZA 'FOND ARMISKO OG ĐENERALA MILANA Đ. NEDIĆA' ZA RADNIČKU DECU – § 1 Od dana stupanja na snagu ove Uredbe, pa za šest meseci naplaćivaće se naročiti doprinos [...] na sve ulaznice za bioskopske pretstave i ostale priredbe [...] Od ovoga su izuzete ulaznice koje se prodaju pripadnicima Nemačke

oružane sile [...] kao i ulaznice za pozorišne i koncertne priredbe. [...] § 2 Doprinos po § 1 ove Uredbe naplaćuje se za sve priredbe [...] bez obzira da li su te priredbe oslobođene od plaćanja takse [...] ili ne. [...] § 6 Za postupanje protivno ovoj Uredbi priređivači će [...] biti kažnjeni sa 500 do 10.000 dinara u korist 'Fonda armiskog đenerala Milana Đ Nedića za radničku decu'. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 17. avgust 1943.)

KROZ CEO SVET – Stražu na Panamskom kanalu čuvaju američke trupe među kojima ima i mnogo Crnaca. Iako Amerikanci tvrde da u Americi vlada demokratija i ravnopravnost, svi predmeti za upotrebu podeljeni su na 'crno' i 'belo'. Iz belog posuđa mogu da jedu i piju samo belci, iz crnog samo Crnci. (*Kolo*, 28. avgust 1943.)

GENERAL NEDIĆ ŠUMADINCIMA – ...Vi me poznajete, draga braćo moja, ja sam od vaše gore list. [...] Evo, ovo je kost vaše kosti, ovo je krv vaše krvi. Kako bih ja mogao misliti i želeći drugo no ono što vi mislite i želite. [...] U jesen 1941 savladali smo komunističko-partizansku neman [...] U tome smo uložili sve snage da bi pomogli okupatorskoj sili u njenoj borbi protiv komunista. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, 30. avgust 1943.)

septembar 1943.

JEDAN JEVREJSKI ZLOČIN. POZADINA UBISTVA RUSKE CARSKE PORODICE (*Obnova*, 1. septembar 1943.)

BERLINER BERZENCAJTUNG O DVOGODIŠNJICI VLADE MILANA Đ. NEDIĆA (**dr. Nikola Marinković**, *Obnova*, 2. septembar 1943.)

ĐACI OSNOVNIH, SREDNJIH I STRUČNIH ŠKOLA NA PRIZIVANJU SVETOGA DUHA (*Obnova*, 2. septembar 1943.)

REKLAME – 'RAZBIBRIGA' daje večeras u 6.45 čas. 'Ženidba Pavla Alamunje'. Režija i konferans Jovan Tanić. (*Obnova*, 3. septembar 1943.)

KRAJ JEDNE DRŽAVE – Pre četiri godine, u septembru 1939 zavarana obećanjima Engleske i Sjedinjenih Američkih Država, Poljska je izazvala rat, i propala. U vezi sa time donosimo članak H. G. fon Studnica, jednog od najboljih novinara Rajha. (*Srpski narod*, 4. septembar 1943.)

JAPAN ORGANIZUJE PRIVREDU VELIKOAZIJSKOG PROSTORA
(*Srpski narod*, 4. septembar 1943.)

DVE GODINE VLADE NARODNOG SPASA – ...I tada se našao čovek koji je i smeo i umeo da primi na sebe sav teret jedne velike odgovornosti. [...] Srbija je očuvana, Srpstvo nije propalo. Srbija i Srbi žive, rade i izgrađuju svoju zemlju. Sloga, ljubav prema otadžbini, poverenje u onog koji je vodio i vodi Srbiju u ovim danima, svest i savest učinili su svoje. [...] Srbija danas korača sigurnim koracima ka boljoj budućnosti. [...] Nepregledne mase sveta, Srbi i Srpkinje iz bliže i dalje okoline, sinovi Šumadije i ostalih krajeva Srbije pohitali su u Kragujevac da saslušaju mudre, odlučne i muške reči predsednika vlade, da čuju generala Nedića, i da i svojim prisustvom potvrde volju svih nas da se ne stane na pola puta, već da se nastavi započeto delo i da se i dalje vodi jedino moguća politika, 'politika štednje srpske krvi' kako je to odlučno rekao u svom govoru predsednik vlade. (*Kolo*, 4. septembar 1943.)

LOTE LANG ZVEZDA 'VIN' FILMA VOLI SRBE I BEOGRAD (M. A. Todorović, *Kolo*, 4. septembar 1943.)

KRAJNJI CILJ NAPORA VLADE NARODNOG SPASA JESTE: SAČUVATI SRPSKE GLAVE I STVORITI SRPSKU SELJAČKU ZADRUŽNU DRŽAVU – Kao crvena nit provlači se kroz sva nastojanja vlade Narodnog spasa Milana Nedića – misao o uređenju naše zajedničke kuće, Srbije, koja treba i mora da ima oblik seljačke zadružne države. Ova zamisao se sprovodi od strane nadležnih dosledno i sistematski. [...] general Nedić upućuje, između ostalih, i pitanje našim seljacima, tome stubu naše države: 'Hoćete li srpsku seljačku zadružnu državu, gde će se čuti vaš glas, glas seljaka, ili hoćete da opet idemo u neizvesnost, u maglu, da se opet ne zna šta je srpsko!' Na ovo pitanje odgovor je mogao biti samo jedan i ovaj odgovor se doista i čuo: 'Hoćemo srpsku seljačku državu!' (*Srpsko selo*, 4. septembar 1943.)

VAŠINGTON PRIZNAJE DA SE NEMAČKA NE MOŽE VOJNIČKI POBEDITI (*Obnova*, 6. septembar 1943.)

ANTIKOMUNISTIČKA IZLOŽBA U POŽAREVCU (*Obnova*, 8. septembar 1943.)

GRUPA NAŠIH SEOSKIH DOMAĆINA I RADNIKA, KOJI SU POSETILI UKRAJINU, VRATILA SE U OTADŽBINU. IZASLANICI SU

DANAS POSETILI PRETSEDNIKA SRPSKE VLADE I IZLOŽILI MU UTISKE KOJE SU STEKLI U OBLASTIMA OSLOBOĐENIM OD BOLJŠEVIČKOG JARMA – ...U ime svih izaslanika predsednika vlade pozdravio je i zahvalio se zemljoradnik Jeremija Jeremić [...] 'Prošli smo kroz Poljsku, Rumuniju, boravili smo u Ukrajini [...] Mi smo vam gospodine predsedniče, neizmerno zahvalni što ste nam dali mogućnost da sve ovo vidimo svojim očima'. [...] Zatim se predsednik vlade obratio izaslanicima [...] 'Vi znate da su Rusiju upropastili jevreji. [...] Ceo ovaj rat vodi se protiv jevreja'. (*Obnova*, 8. septembar 1943.)

PROGLAS POGlavNIKA – Poglavnik je izdao proglas u kome kaže da je Italija pre dve i po godine prisilila Hrvatsku da joj ustupi primorske krajeve. Najnovijim događajima vraćaju se otcepljene pokrajine u zagrljaj majke Hrvatske, koja će verno produžiti rat na strani Nemačke. (*Obnova*, 9. septembar 1943.)

UREDBA O PRIZNANJU TITULA, DIPLOMA, ISPITA I DRUGIH DOKAZA KVALIFIKACIJA STEČENIH NA PODRUČJU NEMAČKOG RAJHA – Član 1 Sve na području Nemačkog Rajha stečene akademske titule, diplome [...] priznaju se u Srbiji bez naročitih formalnosti i bez nostrifikacije i izjednačuju se sa domaćim titulama, diplomama. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 10. septembar 1943.)

REKLAME – RESTORAN 'BALKAN', BEOGRADANI!! Posetite čuvenu kuću veselja. Restoran raspolaže najboljim muzičkim snagama. Dobar sevdah i odlično raspoloženje pružiće Vam – g-đica Anita, harmonikašica i Ankica. Pored njih naročito zadovoljstvo imaćete od čuvenih orijentalskih ČOČECISKINJA g-đice Azise i Magdalene, koje pored toga igraju i pevaju turski, grčki, mađarski i rumunski, tako da zadivljuju posetioce. U restoranu se toči najbolje Vlasotinačko piće sa leda. Orkestar je pod upravom g. primaša Mihajla Basmađana. Restorater Čedomir Gazibarić. (*Obnova*, 10. septembar 1943.)

OGLASI – TEGET ODELO od najboljeg štofa za srednju osobu hitno prodajem zbog odlaska na put. (*Obnova*, 10. septembar 1943.)

SRPSKI RADNICI U BEČU – Prvi srpski radnici pojavili su se ulicama Beča u maju 1941 godine [...] Njihova izlaganja o prvim utiscima u Beču su vrlo zanimljiva i protkana sentimentalnošću. [...] snašli su se vrlo

dobro, zauzeli najbolja mesta po fabrikama i preduzećima, rade i bezbrižno žive jer ne oskudevaju ni u čemu [...] Na ulici, susrećemo dvojicu mladića obučenih u plave uniforme. [...] Dok smo čekali tramvaj jedan od njih vrlo prijatnim i melodičnim glasom zapevao je: *'Tesno mi ga skroji nane'*. I dok su prolaznici zastajkivali, podizali glave i slušali ovu melodiju iz grla našeg radnika, koja se pomešana sa lupom tramvaja i zujanjem automobilskih motora razlegala ulicom čuli smo samo jedno: Das ist ein serbischer Arbeiter! (M. A. Todorović, *Kolo*, 11. septembar 1943.)

JEDANAESTI ČAS SRPSKIH DOBROVOLJACA NA BEOGRADSKOM RADIJU – ...najveći deo ovog dobrovoljačkog časa zauzimaće predavanje o dvogodišnjici osnivanja dobrovoljačkih odreda koje će održati profesor Univerziteta inž. Milosav Vasiljević, i sam jedan od prvih dobrovoljaca i učesnika u prvim borbama sa komunističkim bandama. (*Obnova*, 11. septembar 1943.)

KONKURS SZR ZA NAJBOLJE RADOVE O STAROJ SRPSKOJ ZADRUŽNOSTI I O KULTURNOM I PRIVREDNOM PODIZANJU (*Obnova*, 11. septembar 1943.)

POZIV DUŽNICIMA I POVERIOCIMA JEVREJSKE MANUFAKTURNE FIRME 'CENTRAL' HUGO HERCLER I DRUG BEOGRAD, VUKA KARADŽIĆA BROJ 11. – Državna hipotekarna banka na osnovu Uredbe Ministarskog saveta [...] poziva sve dužnike i poverioce ove firme da izvrše likvidaciju svojih dugovanja i potraživanja. (**Odbor za upravu imovinom Srbije pri Državnoj hipotekarnoj banci**, *Obnova*, 11. septembar 1943.)

DUČE OSLOBOĐEN – Nemačke padobranske trupe i pripadnici službe bezbednosti i SS formacija preduzeli su danas jednu akciju u cilju oslobođenja Dučea koga je zarobila izdajnička klika. Prepad je uspeo. Dučea se nalazi na slobodi. Time je osujećeno izručivanje Dučea angloamerikancima koje je ugovorila vlada Badolja. (*Ponedeljak*, 13. septembar 1943.)

SRPSKI SEOSKI OMLADINCI IZ NEMAČKE PRETSEDNIKU VLADE – Jedna grupa naših seoskih omladinaca, koja se nalazi [...] u Nemačkoj, uputila je Pretsedniku vlade pismo, koje su potpisali svi članovi te grupe – ukupno njih 60 – na čelu sa Zlatomirom T. Zeljićem i Đorđem R. Kolarovićem. U pismu omladinci vele: [...] 'srpski seoski omladinci, svesni

svog velikog zadatka, svoje zakletve date OCU SRBIJE, ujedinjeni u zajedničkoj ljubavi prema Vama i rodnoj grudi, sećaju se Vas sa najvećom zahvalnošću i šalju Vam svoje tople omladinske pozdrave. [...] Uvek odani prema ocu Srbije [...] kličemo Vam: da živi Milan Đ. Nedić, obnovitelj i spasilac naroda i Otadžbine!' (*Obnova*, 13. septembar 1943.)

VELIKI NARODNI ZBOR U VALJEVU – ...Posle načelnika pukovnika Lukića uzeo je reč Božidar Najdanović, student i novinar iz Beograda. Pošto je kao student proveo 9 meseci u Nemačkoj na studijama Najdanović je u svome govoru na vrlo precizan način prikazao život nemačkog naroda. 'Svi su Nemci podjednako svesni da života neće biti ni za jednoga od njih, u slučaju da Nemačka izgubi rat. I iz ovoga osećanja sudbinske povezanosti čitavog nemačkog naroda izlazi njegova odluka da se bori za pobedu do poslednjeg čoveka, do poslednjeg trzaja. [...] Neka se posle ovoga zamisle svi oni koji danas ili sutra nameravaju u šumu i neka sami donose zaključke kada će se rat svršiti i na čijoj će strani biti pobeda'. (*Obnova*, 16. septembar 1943.)

REKLAME – 'RAZBIBRIGA' od subote 18 ov. mes. NOVI VESELI ŠARENI PROGRAM 'LUDA KUĆA'. Skečevi-komedije-pesma-balet. Režija i konferanse: Jovan Tanić. Danas: 'RADIMO ZA BOR'. (*Obnova*, 17. septembar 1943.)

IZJAVE FAŠISTA U INOSTRANSTVU POVODOM DUČEOVOG OSLOBOĐENJA (*Obnova*, 17. septembar 1943.)

[TEKST UZ FOTOGRAFIJU] – Objektivno gledajući situaciju na Istočnom frontu, moramo reći da je ona potpuno zadovoljavajuća, jer je desetonedeljna sovjetska ofanziva postigla do sada negativan rezultat; nemačka snaga nije okrnjena, sovjetska snaga je prepolovljena. (M. Vojnović, *Srpski narod*, 18. septembar 1943.)

U ODLUČNOM ČASU – ...Moramo do kraja sačuvati hladnokrvnost, jer stvarno nemamo nikakvih razloga da strahujemo za svoju budućnost. [...] Kogod ume zdravo da misli taj će uvideti da će srpski narod u okviru nove, podmlađene Evrope dobiti mesto koje mu pripada. Dobiće ga po relativno jevtinu cenu: da posred ovog gigantskog svetskog hrvanja ostane miran. (**Velibor Jonić**, *Srpski narod*, 18. septembar 1943.)

NEMAČKI FRONT STOJI NEPOKOLEBANO (*Obnova*, 18. septembar 1943.)

VOĐA RAJHA PRIMIO JE PRETSEDNIKA VLADE GENERALA MILANA NEDIĆA (*Obnova*, 20. septembar 1943.)

VIŠEDNEVNA POSETA DUČEA GLAVNOM STANU VOĐE RAJHA (*Obnova*, 20. septembar 1943.)

MINISTAR OLCAN O SUDBINSKOJ POVEZANOSTI NAŠOJ SA EVROPOM – ...Govoreći o zaslugama Nemačke za Evropu, o podvizima nemačke oružane snage i njenim naporima na Istočnom frontu da spreči provalu boljševika preko istočnog bedema, kazao je ministar Olčan sledeće: 'Moderni varvarizam, koji je zapretio čitavoj Evropi i navalio strašnom snagom, preplavio bi čitavu Evropu da nije nemački narod podmetnuo pleća, kao što je u toku stotina godina često sa nama branio Evropu od azijata. To on sada čini i za tvoju sreću i tvoje spasenje, srpski domaćine, dece tvoje, unučadi, krova, imanja i tvoje svete pravoslavne svetosavske crkve. [...] Interesi zahtevaju da varvarizam, izražen u jevrejstvu, partizanstvu, komunizmu i svakom drugom – izmu i šumizmu, kao najveća nesreća bude iščupan i ugušen na srpskom tlu. [...] Sudbina našeg naroda nalazi se danas u rukama Berlina. Ako Berlin ima dobrotu da nam da ono što je naše, sa ovog svetoga mesta mislim da smemo da budemo izraz stava i shvatanja i želja čestitog srpskog naroda, kojim mi molimo jedno: neka nam Berlin da ono što je naša želja, neka da svetosavsku Srbiju'. (Usklici: 'Tako je'). (**Mihailo Olčan, novinar Lazar M. Čolić**, *Obnova*, 20. septembar 1943.)

POMEN BORCIMA PALIM ZA SPASENJE SRPSKOG NARODA – Pre dve godine, kada je naš narod preživljavao najteže časove u svojoj istoriji, prvi koji su mu pritekli u pomoć i svoje živote žrtvovali radi spasenja i uskrsnuća njegovog bili su dobrovoljci. Na poziv generala Nedića, oni su se svrstali u neprobojne falange [...] oni su kroz samopregor i njima svojstven fanatizam, bili postojani zaštitnici narodnih interesa i prvi pioniri jednog boljeg i lepšeg narodnog života u budućnosti. [...] Pomen borcima palim u toku dvogodišnje borbe protiv narodnih upropastitelja održan je danas [...] Pomenu su prisustvovali: predsednik vlade [...] Milan Đ. Nedić, ministar [...] Tanasije Dinić [...] Velibor Jonić [...] Bogoljub Kujundžić [...] Milorad Nedeljković [...] Drag. Lj. Jovanović [...] Stojmir Dobrosavljević [...] Radosav Veselinović [...] Ognjen Kuzmanović [...] Đura Dokić [...] Josif Kostić, izvanredni komesar za obnovu Smedereva Dimitrije V. Ljotić [...] Cvetan Đorđević [...] dr Spanačević [...] Vladimir

Velmar Janković. Pored toga, oficirski korovi Srpske državne straže na čelu sa komandantom generalom Jonićem i Srpskog dobrovoljačkog korpusa, na čelu sa komandantom pukovnikom Kostom M. Mušickim, vojvoda Kosta Pećanac sa svojim štabom i velikim brojem vojvoda četničkih, pretstavnici i viši činovnici ministarstava, direktori i upravnici svih preduzeća i ustanova, veliki broj kulturnih, prosvetnih i javnih radnika, kao i porodice poginulih dobrovoljaca, građanstva i omladine. [...] Po izlasku iz crkve, predsednika vlade, generala Nedića građanstvo i omladina toplo su pozdravili poklicima vernosti i odanosti na putu kojim on vodi srpski narod ka njegovoj obnovi, kao svojoj srećnijoj i lepšoj budućnosti otadžbine i naroda. (**N. Rad.** *Obnova*, 20. septembar 1943.)

DVA NOVA VELIKA FILMA U BEOGRADU – Pored prvog 'Tobisovog' filma u boji 'Skandal zbog banje' koji će se uskoro prikazivati, daje se danas veliki film 'Germanin' u bioskopu 'Beograd'. To su dva filma sa kojima može da se ponosi nemačka filmska industrija. [...] 'Germanin' je istorija jednog leka, koji je spasao milione ljudskih života u Africi, i omogućio život belom čoveku na crnom kontinentu. Trebalo je mnogo hrabrosti i požrtvovanja nemačkih naučnika da bi se došlo do 'Germanina', ili kako se još zove 'Bajer 205'. Ali, njihove žrtve nisu bile uzaludne i ceo jedan kontinent biće im zahvalan što su ga oslobodili od najstrašnije bolesti, bolesti spavanja. (*Ponedeljak*, 20. septembar 1943.)

PUT GENERALA NEDIĆA – ISTORISKA PREKRETNICA – Poseta Pretsednika Srpske vlade generala Milana Nedića kod Vođe Nemačkog Rajha [...] shvaćena je kao krupan događaj ne samo od strane srpskog naroda, nego i u celoj evropskoj javnosti. [...] Od ove istoriske prekretnice nastaju nove etape u ostvarenju našeg nacionalnog zadatka, koje će nas postepeno uvesti kao ravnopravnog člana u evropsku zajednicu slobodnih naroda. (*Obnova*, 21. septembar 1943.)

VILHELMŠTRASE O PRIJEMU NEDIĆA KOD VOĐE RAJHA (*Obnova*, 21. septembar 1943.)

OGLASI – Čovek koji vadi zube prstima molim da dođe kod Milojevića, Palilulska 12. (*Obnova*, 21. septembar 1943.)

'NASTOJANJA VLADE GENERALA NEDIĆA KRUNISANA SU PUNIM USPEHOM' – PRETSTAVNIK VILHELMŠTRASE POSLANIK BRAUN FON ŠTUM O POSETI PRETSEDNIKA SRPSKE VLADE U

GLAVNOM STANU VOĐE RAJHA – ...'sama činjenica da je do pomenutog sastanka došlo – da su politički razgovori trajali duže vremena i da su vođeni u srdačnom tonu, pokazuje sa koliko simpatija Rajh i njegovo vođstvo gleda na srpski narod. Nastojanja vlade generala Nedića krunisana su punim uspehom u unutrašnjoj politici Srbije, što je donelo prirodno posledice i po odnose između Beograda i Berlina'. Ova izjava izazvala je najživlju senzaciju u krugovima pretstavnika štampe. (**dr Nikola Marinković**, *Obnova*, 22. septembar 1943.)

NOVE MOGUĆNOSTI – Poseta generala Nedića Vođi Rajha i fon Ribentropu predstavlja za srpski narod veoma važan događaj. [...] Ako bi se sa nekoliko reči htelo izraziti sve ono što je ovom posetom postignuto onda bi se moglo reći: **nove i velike mogućnosti stoje pred srpskim narodom**. [...] General Nedić je učinio veliki podvig. (*Obnova*, 22. septembar 1943.)

ZBRINJAVANJE NAŠEG NARODNOG PODMLATKA – ...Danas poslednji put članovi i predstavnici Crvenog krsta, uz pomoć raznih humanih i nacionalnih društava, obratiće se svima koji se još nisu setili da dadu svoj prilog za ishranu i podizanje malih i nezbrinutih Srpčića i Srpkinjica. (**N. Rad.** *Obnova*, 22. septembar 1943.)

BEOGRADSKA RADIOSTANICA ULAZI U NOVU SEZONU SA VELIKIM PROGRAMOM. GOSTOVANJE NAJPROMINENTNIJIH NEMAČKIH UMETNIKA (*Obnova*, 22. septembar 1943.)

GODINA DANA IZLAŽENJA GLASNIKA SRPSKOG DRUŠTVA CRVENOG KRSTA – ...*Glasnik* je, inače, prvenstveno posvećen ovogodišnjoj akciji Srpskog crvenog krsta na pomaganju, zbrinjavanju i spasavanju srpske dece i srpskog podmlatka. (*Obnova*, 22. septembar 1943.)

SLUŽBENIČKI STATUT OPŠTINE GRADA VALJEVA – ...§ 2 Službenik gradske opštine može postati svaki državljanin Kraljevine po rođenju i po prirođenju ako je po narodnosti Srbin. (**Marko J. Babić**, **predsednik opštine grada Valjeva**, **odobrio T. Dinić s. r. ministar unutrašnjih poslova**, *Službene novine*, 24. septembar 1943.)

URSULA DAJNERT O NAMA I NAŠOJ ZEMLJI 'JA SAM PROPUTOVALA CELU EVROPU, ALI SAM RETKO GDE VIDELA TOLIKO LEPOG SVETA, KAO KOD VAS' (*Obnova*, 24. septembar 1943.)

OGLASI – PAŽNJA! PAŽNJA! Prodavcima zlatnog nakita. Ne prodajte ni jednog parčeta Vašeg zlatnog nakita, dijamantata, brilijanata, dragog kamenja i zlatnih zuba dok potpuno ne bi bili upućeni u njihovu stvarnu današnju vrednost. Zato ako već prodajete ponudite svima kupcima a naposletku u Vašem je interesu da ponudite poznatoj i dugogodišnjoj firmi 'VRAČAR' koja se ne upušta u procenu ali ćete se uveriti da 'VRAČAR' stvarno plaća po najvišim dnevnim cenama. Palilulska br. 6. (*Obnova*, 24. septembar 1943.)

OGLASI – ZLATAN I BRILIJANTSKI NAKIT I TEPIHE NAJVIŠE PLAĆA 'GRAD-RAVNO' Vaznesenska 4. (*Obnova*, 24. septembar 1943.)

OGLASI – ZLATAN NAKIT i drago kamenje u Vašem je interesu da ne prodate dok naposletku ne ponudite firmi koja najviše plaća 'ŠAJKA' Kn. Pavla 50. (*Obnova*, 24. septembar 1943.)

VELIKI DANI SRBIJE – Vođa Rajha primio je u svom Glavnom stanu, u toku prošle nedelje, predsednika vlade Narodnog spasa, armiskog generala g. Milana Đ. Nedića. O tom prijemu izdato je sledeće službeno saopštenje: 'Vođa Rajha primio je 18 septembra u svom Glavnom stanu srpskog predsednika vlade armiskog generala Milana Nedića. Pre prijema kod Vođe Rajha ministar inostranih poslova Rajha fon Ribentrop imao je duži razgovor sa srpskim predsednikom vlade o pitanju budućeg razvoja u Srbiji'. Po povratku predsednik g. Nedić dao je sledeću izjavu: 'Juče, 18 septembra, imao sam osobitu čast da budem primljen u audijenciju kod Vođe Nemačkog Rajha Adolfa Hitlera. Pre toga bio sam takođe primljen i od strane ministra inostranih poslove Rajha, Gospodina fon Ribentropa. Tom prilikom izložio sam im želje i potrebe srpskog naroda i razgovarao o budućnosti Srbije. Ujedno sam im najusrdnije zahvalio na počasti, koju su mi ovim prijemom ukazali kao predstavniku Srbije i srpskog naroda'. Službeno saopštenje i izjava predsednika g. Nedića jasno i ubedljivo govore ne samo o neobičnoj važnosti ove posete, već i o tome da je u životu Srbije i srpskog naroda nastupila značajna etapa. Ova poseta, vidno priznanje naporima vlade Narodnog spasa imaće kako se iz merodavnih tumačenja vidi dalekosežnih posledica u budućnosti Srbije i Srpstva. (*Kolo*, 25. septembar 1943.)

DVOGODIŠNJICA DOBROVOLJAČKIH ODREDA – ...I povodom dvogodišnjice osnivanja dobrovoljačkih odreda održan je i pomen

dvestočetdesetšestorici dobrovoljaca koji su pali u borbama, dajući dobrovoljno svoje živote. Pomenu, koji je priređen u ponedjeljak, 20 septembra, u Sabornoj crkvi prisustvovali su predsjednik vlade Narodnog spasa general g. Nedić, članovi vlade, general g. Jonić, komandant korpusa pukovnik g. Mušicki i druge ugledne ličnosti. Posle svečane službe Božje i pomena održao je govor prota g. Luković koji je u svom poletnom govoru izneo velike zasluge onih mladića koji su se žrtvovali za spas zemlje. (*Kolo*, 25. septembar 1943.)

KROZ DOGAĐAJE – Duče, oslobođen smelim podvigom nemačkih trupa iz ruku Badoljove klike koja je htela da ga preda Anglosaksoncima, pozvao je odmah italijanski narod da pod vođstvom Republikanske fašističke stranke produži beskompromisnu borbu na strani Nemačke. (*Kolo*, 25. septembar 1943.)

ROMEL U ITALIJI – ...Komandu nad nemačkim trupama preuzeo je general-feldmaršal Romel, čije samo ime za nemačkog vojnika znači isto što i znak za napad. [...] U Južnoj Italiji, kod Salerna, osetili su Anglo-saksonci, odmah posle toga, snagu udarca nemačkog oružja. Njihove udarne divizije morale su skupo da plate svoje prvo iskrcavanje na evropskom kontinentu. Drugi udarac na plutokrate bilo je oslobođenje Dučea. Pod najtežim okolnostima oslobođen je čovek kome su Čerčil i Ruzvelt mislili da sude. On je opet podigao zastavu Italije i pozvao svoj narod da se beskompromisno bori na strani Nemačke za novu Evropu. (*Kolo*, 25. septembar 1943.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – Od najveće važnosti po Srbiju i srpski narod u ovim teškim vremenima koje preživljavamo jeste nesumnjivo poseta predsednika srpske vlade armiskog generala Milana Nedića Glavnom stanu Vođe Rajha. [...] Celokupna srpska štampa podvlači da je poseta generala Nedića Vođi Rajha nova etapa u životu srpskog naroda i ova poseta potvrđuje da je srpskom narodu priznata ravnopravnost u Novoj Evropi. Srbija je važan faktor budućeg poretka na Balkanu, konstatuje se na najmerodavnijim mestima u Berlinu, što je po nas od osobite važnosti. [...] Posle svoga oslobođenja, vođa italijanskog naroda Benito Musolini održao je govor upućen svome narodu, u kome je potvrdio rešenost fašističke Italije da ponovo ustane na oružje uz Nemačku i Japan. Fašizam nije izdao Nemačku [...] rekao je Musolini, odajući priznanje Vođi

Rajha koji se bratski starao za Musolinija i omogućio mu oslobođenje, na način koji će ući u legendu i u istoriju. (*Srpsko selo*, 25. septembar 1943.)

SATRVENE I PREPOLOVLJENE SOVJETSKE NAPADAČKE FORMACIJE (*Obnova*, 25. septembar 1943.)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se Nedeljkić V[...] otpusti iz opštinske službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 28. septembar 1943)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se Trbojević S[...] otpusti iz opštinske službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 28. septembar 1943)

DEKRETI – Rešenjem izvanrednog komesara za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] otpušten je iz državne službe Kukoljac M[...] i gubi stečena prava. (*Službene novine*, 28. septembar 1943)

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se dr B[...] Milić kao nacionalno nepouzdan, otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 28. septembar 1943)

BERLINSKI POLITIČKI KRUGOVI O STAVU SRBIJE – U celoj nemačkoj štampi na vidnim mestima objavljuju se detalji iz proglašenja koji je svome narodu uputio predsednik vlade Narodnog spasa u Srbiji general Milan Nedić. [...] Nemačka ne želi uništavanje srpskog naroda pošto ovaj pretstavlja jedan od glavnih stubova protivkomunističkog Balkana. Otuda Berlin želi snaženje pozitivnog srpstva i zato će i preuzeti i dalje punu podršku politike Milana Nedića. (**dr Nikola Marinković**, *Obnova*, 29. septembar 1943.)

oktobar 1943.

POZIV ADVOKATIMA U BEOGRADU – Prema naređenjima Uprave grada Beograda [...] Odbor na konferenciji advokata od 30

septembra t.g. utvrdio je raspored izvršenja obaveze kuluka za svoje članove. [...] Prema prednjim naređenjima Uprave grada Beograda ovoj obavezi, koja počinje sa 4 oktobrom t.g. podleže svi advokati iz Beograda, bez obzira na pol, starost, telesnu nesposobnost ili oslobođenje po ma kom drugom osnovu, pa se stoga pozivaju da lično dođu u Komoru [...] radi potvrde prijema rasporeda. (**Advokatska komora u Beogradu**, *Obnova*, 2. oktobar 1943.)

GOVOR DR GEBELSA NA NEMAČKI DAN ŽETVE – PLUG I MAČ – GARANTI POBEDE (*Ponedeljak*, 4. oktobar 1943.)

REPERTOAR BIOSKOPA – ‘**Nova Evropa**’ danas u 3, 5, 7 pikantna vesela premijera ‘*SKANDAL U KUPATILU*’, *DAS BAD AUF DER TENNE*. Za mladež ispod 18 godina zabranjeno. (*Ponedeljak*, 4. oktobar 1943.)

POZIV SVIM BIVŠIM DOBROVOLJCIMA – Pozivaju se svi bivši dobrovoljci da se odmah prijave radi ponovnog stupanja u dobrovoljačke redove. (**Iz štaba Srpskog dobrovoljačkog korpusa**, *Obnova*, 4. oktobar 1943.)

BEOGRAĐANI NA KULUKU. OBAVEZU LIČNOG RADA SADA IZVRŠUJU, SEM ČINOVNICA, I SLOBODNE PROFESIJE – ...Da bi se ipak koliko-toliko potreba za radnicima pokrila pristupilo se pozivanju na kuluk državnih i samoupravnih činovnika. [...] Da ne bi taj teret samo pao na činovnike nadležni su rešili da 1/3 potrebnih radnika daju slobodne profesije, počev od advokata do trgovaca. Slobodne profesije daju radnike prema rasporedu utvrđenom i odobrenom od Upravnika grada Beograda [...] O izvršenju obaveze staraju se uprave tih Udruženja koje su ujedno i odgovorne za tačno izvršenje ove obaveze. [...] obveznik ako nije sposoban ne mora da sam izvrši obavezni rad, ali je zato dužan da nađe sebi zamenu koja za njega mora da odradi dužni rok rada. (*Obnova*, 7. oktobar 1943.)

UREDBA O PREGLEDU I ZABRANI KNJIGA – Član 1 Ovlašćuje se ministar prosvete i vera da u cilju zaštite nacionalnog duha podvrgne pregledu udžbenike, pomoćne knjige, naučna i književna dela itd. koja su objavljena ili budu objavljena a koja mogu nepovoljno uticati na nacionalno i moralno vaspitanje srpske omladine i naroda. 2. Ministar prosvete i vera će takve knjige predložiti Ministarskom savetu da budu stavljene van prometa [...] Član 3 Ministarstvo prosvete i vera i Ministarstvo unutrašnjih poslova vodiće spisak zabranjenih knjiga. [...] Član 7 Svi knjižari [...] kao i

službene, školske i javne knjižnice i čitaonice [...] prestaju biti vlasnici zabranjenih knjiga i dužni su predati ih [...] nadležnim okružnim načelnicima, odnosno, upravniku grada Beograda. 2) Okružni načelnici, odnosno, upravnik grada Beograda, predaće ove knjige [...] Ministarstvu prosvete i vera radi prodaje ovlašćenim prerađivačima stare hartije. Član 8 1) Zabranjene knjige neće se oduzimati od Narodne biblioteke u Beogradu i od Univerzitetske biblioteke 2) Ove knjižnice su dužne da odvoje zabranjene knjige i da za njih uredi posebno sklonište. Ove knjige se ne smeju davati za javnu upotrebu [...] Član 10 Ko prodaje ili uopšte stavlja u promet knjige koje su na osnovu člana 1 ove Uredbe stavljene van prometa [...] kazniće se novčanom kaznom do 6000 dinara, zatvorom do 30 dana i prinudnim radom do 12 meseci [...] 2) Istom kaznom kazniće se knjižari i lica pobrojana u članu 5 ove Uredbe [...] koja u određenom roku ne budu predala zabranjenje knjige. [...] Član 11 [...] Protiv odluka okružnih načelnika, odnosno upravnika grada Beograda, nema mesta pravnom leku. (**Milan Nedić, V. Jonić s. r. ‘sleđuju potpisi ostalih ministara’**, *Službene novine*, 8. oktobar 1943.)

UREDBA O ADMINISTRATIVNOJ AKADEMIJI – ...Član 12 U Administrativnu akademiju mogu se upisati samo lica muškog pola koja ispunjavaju ove uslove: [...] da su telesno i duševno zdrava, što se ima utvrditi lekarskim pregledom [...] Kandidati koji ne dolaze neposredno iz škole moraju dokazati uverenjem nadležnih upravnih vlasti da su u moralnom i političkom pogledu neporočni. (**Milan Nedić s. r. ‘sleđuju potpisi ostalih ministara’**, *Službene novine*, 8. oktobar 1943.)

NE PRONOSITE LAŽNE VESTI! – ...NAREĐUJEM: 1. Svima Srbima i Srpkinjama da poslušaju moj poslednji apel: ne pronosite lažne vesti u interesu svome i u interesu opštem, nemilosrdno gonite onog koji to čini, a to većinom čine dušmani našeg naroda; 2. Pomozite vlastima u zemlji, da na ovu našu društvenu epidemiju, koja teško pogađa interese zemlje, kao i dobronamerni i pošteni svet, primene Uredbu o telesnom kažnjavanju [...] od 14 decembra 1941 godine, objavljujući javno njihova imena i njihove krivice. (**Milan Nedić s. r.** *Obnova*, 8. oktobar 1943.)

NARODU SE SLUŽI ISTINOM – ...Svako montiranje propagande koja se zasniva na laži, svako skretanje narodnog pogleda od stvarnosti u kojoj on živi i od mogućnosti kojima raspolaže, zločin je prema narodu. [...] Otkad se nalazi na čelu srpskog naroda general Nedić je [...] stalno

ukazivao i na to. [...] Ali, baš zato što tako radi i što se njegovi napori krunišu uspehom i što ima izgleda da ti uspesi budu znatni, on i njegov rad predmet su bezočnog i besomučnog napada svih onih kojima ne ide u račun ni mir ni red u ovom prostoru. [...] Uvek okrenut istini [...] general Nedić je i dosada nekoliko puta javno osuđivao sve one koji pronose lažne vesti [...] On je to učinio ponovo jednom naredbom kojom je **naglašeno da će se prema svim onim koji pronose lažne vesti i koji su svesni kanali neprijateljske propagande primeniti propisi o telesnom kažnjavanju.** [...] Još u Svetom Pismu je rečeno **da je strah početak mudrosti**, a naš je narod iz bogate riznice svoga iskustva stvorio izreku: 'Ne boji se svaka šušta Boga nego batine'. I dopunio je drugom izrekom: da je batina trinesti apostol. (*Obnova*, 8. oktobar 1943.)

PODELA NAMIRNICA CRVENOG KRSTA DECI DO 10 GODINA U BEOGRADU – Sva srpska domaćinstva, koja su po objavljenom pozivu prijavila kod svoga kolonijala decu do 10 godina starosti, dobiće od Srpskog crvenog krsta, besplatno, za svako prijavljeno dete, sledeće namirnice... (**Iz kancelarije Glavnog odbora Srpskog crvenog krsta**, *Obnova*, 8. oktobar 1943.)

OTADŽBINI – O zemljo sveta! O, majko draga! Ljubiti nismo umeli Tebe/ Sva druga bila su nam preča blaga/ A ponajviše ljubili smo sebe./ [...] Ali, u času stradanja i muka/ Krmilo našeg napuštenog broda/ Prihvati jedna snažna muška ruka/ Vojnik pun časti, dika srpskog roda./ Mi imamo Oca narodnog Spasa/ Koji nas vodi odlučno i smelo/ O! Bože čuj molbe vapijućeg glasa/ I daj mu da započeto dovrši delo. (**Bogoljub V. Branković**, *Kolo*, 9. oktobar 1943.)

ZNA NEDIĆ ŠTA RADI! – ...Od milošte, iz priznanja, iz narodne neizmerne i neiscrpane ljubavi, kojom može da voli samo naš seljački narod kada nekog zavoli, zvali su svi Srbi Nikolu Pašića 'Baja'. Otuda to: 'Zna Baja šta radi'. [...] Zato sada ogromna većina Srba, naročito iz najširih slojeva naroda, iz redova seljaka, radnika, sitnih zanatlija i privrednika, kao odgovor na sve prazne priče i laži zlonamernika i tuđinskih plaćenika kaže ubedljivo sa čvrstom verom u srcu izrečeno: 'ZNA NEDIĆ ŠTA RADI!' (**D. J. Srpsko selo**, 9. oktobar 1943.)

OBJAVA – Kontrolni skupovi obveznika bivše jugoslovenske vojske koji su se prijavili na osnovu naredbe Vojnog zapovednika u Srbiji [...]

održaće se u prostorijama osnovne škole 'Kralja Aleksandra I' [...] Svi ratni zarobljenici na odsustvu pušteni iz zarobljeništva u toku 1942 i 1943 god. iz Nemačke i Italije prijaviće se na dan 25 oktobra. [...] Na kontrolnim skupovima obveznici se imaju pokoravati narednjima dežurnih vojnika i opštinskih organa. KO NE BUDE DOŠAO NA KONTROLNI SKUP U ODREĐENO VREME BIĆE UHAPŠEN I OSUĐEN PO NEMAČKIM VOJNIM ZAKONIMA. (**Vojna komanda**, *Obnova*, 9. oktobar 1943.)

PROSLAVA GODIŠNJICE RADA ZAVODA ZA PRINUDNO VASPITANJE U SMEDEREVSKOJ PALANCI (*Obnova*, 9. oktobar 1943.)

GRANDIOZNO SOCIJALNO DELO GENERALA NEDIĆA – U 'Obilićevu' [...] general Nedić podiže Dečji grad, za zbrinjavanje i izvođenje na častan i samostalan put sve siromašne, napuštene ili posrnule muške i ženske srpske dece [...] Izgrađivanje Dečjeg grada, koje će umesto dosadašnjeg imena 'Obilićevo' nositi naziv 'Nedićevo', pretstavljajući, nesumnjivo, grandiozno socijalno delo generala Nedića [...] U vezi sa dosada postignutim rezultatima na ovom polju, posetili smo poverenika predsednika vlade,³⁷ koji je bio ljubazan da za naš list da sledeću izjavu: [...] 'Za ovaj poduhvat dobivena je i velika pripomoć nacionalsocijalističkog Trećeg Rajha. Nacionalsocijalistička Nemačka i ako okupator, od samog početka omogućuje ostvarenje socijalnog programa generala Nedića u Srbiji. Nemačke vlasti [...] u prvom redu predusretljivo su ustupile celo dobro u svrhe koje je namenio i odredio predsednik vlade [...] koji ovim veličanstvenim redom najbolje naglašava svoju spasonosnu misiju. Zbog toga smo svi mi, koji radimo na ovom poslu, odlučili da – Dečjem gradu i damo naziv 'Nedićevo'. [...] Ja sam čvrsto uveren da će ulice Dečjeg grada biti ispunjene paviljonima, vilama, školama [...] koje će podići naši imućni ljudi iz svojih sredstava [...] Što se tiče održavanja, predvideo sam da svako srpsko dete od rođenja pa do navršene 21. godine starosti, obavezno uplaćuje svoj dinar ili deset dinara mesečno u korist Dečjeg grada. [...] Zbrinuti bi uplaćivali, odvajali od svojih detinjih usta za nezbrinute drugove i drugarice, braću i sestre, Srpčice i Srpkinjice. S druge strane, toliko će mnogo ljubavi biti kod pitomaca i pitomica Dečjeg grada za sve one koji stalno misle na njih'. (**N. Radulović**, *Obnova*, 9. oktobar 1943.)

³⁷ [Radoslav Sv. Pavlović]

MINISTAR PROSVETE NA ZAVRŠNOJ ŠKOLSKOJ SVEČANOSTI U ZAVODU ZA PRINUDNO VASPITANJE OMLADINE U SMEDEREVSKOJ PALANCI – ...Svečanost je otvorio upravnik Zavoda Milovan Popović [...] Govor upravnika Popovića, praćen je spontanim poklicima majci Srbiji i predsedniku vlade. Zatim je, u ime pitomaca, prisutne pozdravio pitomac Tiosav Velimirović, koji je u svom lepom govoru u ime svojih drugova i drugarica dirljivim rećima zahvalio generalu Nediću i ministru Joniću na njihovom oćinskom staranju za njih. Posle toga uzima reć ministar Jonić, i kaŹe: **'Dragi pitomci i pitomice, navršila se godina dana od osnivanja vaŹeg zavoda. On je osnovan zato Źto smo verovali da je veliki broj vas bio zaveden, te bi bila Źteta pustiti vas da propadnete po zatvorima i logorima. [...] Nemojte misliti da je sa osnivanjem ovog zavoda išlo lako. Bilo je ljudi koji su bili protivni njegovom osnivanju. Oni su tvrdili da je Źteta da se narodni i drŹavni novac troŹi na vas, jer se vi nikada ne moŹete izlećiti od komunistićeke zaraze. [...] Mi smo uvereni da se vi nikada viŹe nećete vratiti ruŹilaćkom putu. Pogledajte Źta vaŹi bivŹi partiski drugovi rade! [...] Oni veruju u savrŹenstvo svoga sistema, i svoje dogme, dok mi verujemo da je sve ono Źto ćovek izmisli i stvori nesavrŹeno, dok je samo Gospod Bog savrŹen'.** [...] Pitomci i pitomice kao i ostali gosti, jednoduŹnim odobravanjem propratili su ove reći ministra Jonića i gromko prihvatili njegove poklike. [...] Posle zajednićkog rućka gostiju i pitomaca, koji je protekao u vedrom raspoloŹenju, zavodski orkestar poćeo je sa izvoćenjem srpskih kola. [...] Tu su, u srpskom kolu, uz zvuke srpske pesme, ruku za ruku, igrali pitomac, vaspitać i dobrovoljac proŹeti mećusobnom ljubavlju, razumevanjem i Źeljom da svoje miŹice udruŹe na korist samo i iskljućivo srpskog naroda. (**Vukadin Kecan**, *Obnova*, 11. oktobar 1943.)

UKAZI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih sluŹbenika [...] reŹio je da se Ristivojević T[...] kao nacionalno nepouzdan, otpusti iz drŹavne sluŹbe i da gubi stećena prava. (*SluŹbene novine*, 12. oktobar 1943.)

JEDAN OD PODVIGA – U nedelju je u Smederevskoj Palanci proslavljena godiŹnjica osnivanja Zavoda za prevaspitavanje one omladine koja je bila zavedena komunistićkom propagandom i inficirana komunistićkim otrovom. [...] Nije nikakva tajna da je naŹa omladina, naroćito srednjoŹkolska i univerzitetŹka, pred ovaj rat bila u većoj meri

zaraŹena komunistićkim idejama. [...] NaŹa druŹtvena sredina predstavljala je jednu kaljugu [...] Ideja nacije, ideja zajednice, kult drŹave – sve je to bilo odbaćeno i zanemareno. Jedini koji su bili povezani i koji su znali Źta hoće bili su komunistićki agitatori koji su na vrlo sablaŹnjiv naćin pristupili omladini i vrbovali je u svoje redove. I ona je, jednim delom poŹla za njima [...] Postojale su knjiŹare koje su davale na otplatu marksistićka dela [...] Jevrejin Geca Kon je odlućivao Źta će se u ovoj zemlji Źtampati i ćitati. [...] Niko ga nije ni pokuŹao da uzme na odgovornost za to. JoŹ manje 'Nolit' ili ona mnogobrojna piskarala, koja su po dnevrim i povremenim listovima raspredala komunistićeke zablude. Kada se desio slom jedan deo Źkolske omladine, pogreŹno vaspitavan, svrstao se u redove onih koji su hteli da potpuno iskorene srpski narod. Znatan deo te omladine je propao. Jedan deo je saćuvan, zahvaljujući naporima generala Nedića [...] Ovaj Zavod koji daje već prve korisne rezultate samo je jedan od podviga vlade generala Nedića. (*Obnova*, 12. oktobar 1943.)

SEOSKI MLADIĆI RADO IDU U DOBROVOLJCE – ...Regrutovanje novih dobrovoljaca izvrŹeno je u prostranom kasarnskom dvoriŹtu. Meću seoskim omladincima, koji svojim uzrastom, lepotom i snagom predstavljaju izrazite izdanke naŹih rasno najćistijih krajeva, raspoloŹenje je izvanredno. (**L. Ć.** *Obnova*, 13. oktobar 1943.)

NA NOVOME PUTU. BIVŹI PITOMCI VASPITNOG ZAVODA U SMEDEREVSKOJ PALANCI STUPAJU U DOBROVOLJACE REDOVE – ...Dodir izmeću nacionalne omladine iz Beograda i Smedereva i dobrovoljaca s jedne strane i pitomaca s druge strane koji su se upoznali i zavoleli, urodio je mnogim novim drugarstvima koja se osnivaju na ljubavi i veri u zajedniću misiju obnove i preporoda srpskoga naroda. [...] U toku celoga dana upravnik Milovan Popović u pojedinaćnim razgovorima i jednim predavanjem oprostio se sa bivŹim pitomcima i pitomicama dajući im oćinska uputŹta prilikom stupanja u slobodan Źivot. [...] Pitomci koji su napustili Zavod zamolili su upravnika da im dozvoli da, kad god im se ukaŹe prilika, posete Zavod u kome su proveli najznaćajnji deo svoga Źivota, svoj preporod i vaskrs u nove ljude. [...] U toku danaŹnjeg dana bivŹi pitomci i pitomice [...] stiŹu svojim kućama gde ih nestrpljivo oćekuju njihovi mili i dragi da ih posle dugo vremena ponovo pritisnu na svoje grudi, da s ponosom prigrlje svoju preporoćenu decu, koju im je ponovo vratio veliki podvig razumevanja i ljubavi. Zanimljivo je da ima nekoliko

slučajeva da pušteni pitomci srasli sa životom u Zavodu i atmosferom koji u njemu vlada neće da ga napuste. [...] Veći broj bivših pitomaca doneo je odluku da stupi u dobrovoljačke redove kako bi i delom manifestovao svoj preporod. (**Vukadin Kecan**, *Obnova*, 13. oktobar 1943.)

LIKVIDIRANJE JEVREJSKE IMOVINE U FRANCUSKOJ (*Obnova*, 13. oktobar 1943.)

DOBROVOLJAČKI ČAS NA BEOGRADSKOJ RADIOSTANICI – ...Danas kada se dobrovoljci brojno povećavaju sve većim prilivom čestite seoske i gradske omladine i time stvaraju jedan čvrst i beskompromisan instrument politike generala Nedića i srpskog naroda, za sve manifestacije opsežnog rada srpskih dobrovoljaca vlada razumljiv interes. Njihovo učešće na Beogradskoj radiostanici omogućuje da naša javnost bliže i prisnije upozna srpsko dobrovoljaštvo. (*Obnova*, 15. oktobar 1943.)

PRAZNIK ŽETVE – ...U prošlu nedelju jedna velika grupa, jedna velika zajednica proslavila je na veoma drugarski način, završetak žetve i prikupljanja plodova. Saradnici, činovnici i svi ostali nameštenici Srpskog izdavačkog preduzeća 'Donaucajtunga', sa porodicama, proletos i letos neumorno su radili na svome placu na Makišu. [...] I sada, na kraju, svi su zadovoljni i radosni, učestvovali u zajedničkom izletu i proslavljanju rada i plodova. [...] Potom je priređen ukusan ručak, zaliven malo vinom, pa su po podne održane razne sportske utakmice i najzad je nekoliko darovitih izletnika svojim pesmama zabavljalo ostale. Muzika, naročito angažovana, svirala je razume se celo vreme. Bio je to razdragani praznik žetve, rada i drugarstva. (*Kolo*, 16. oktobar 1943.)

NAŠA BUDUĆNOST JE U RUKAMA OMLADINE. PREDAVANJE PROFESORA BARJAKTAREVIĆA – ...I zato borba za komunizam nije borba za neku društvenu pravdu, već za interese onoga ko je stvorio ovaj pogled na svet, za jevrejina Karla Marksa Mordohaja i njegovu braću po krvi, koji su skovali plan da ovim nakaradnim pogledom na svet rastoče životna načela drugih naroda kako bi na kraju njima zagospodarili. (*Obnova*, 16. oktobar 1943.)

U NOVOJ SEZONI – ...Osloboditi istinski pozorište klica prošlosti, izlečiti radikalno bolesti toga vremena – bio je svakako zamašan i značajan posao u toku ovog perioda. Zar se inače, bez savesne dezinfekcije, moglo pomišljati na jasno određenu ulogu pozorišta u eposi obnove Srbije? To je

bar jasno svakome ko hoće iskreno da misli i ko istinski želi spas Srbije i njen solidan plasman u Novoj Evropi. (**Jovan Popović**, *Srpska scena*, 1–16. oktobar 1943.)

PRIREDBA ZA NEMAČKE RANJENIKE U TOPČIDERU – Za vreme pozorišnog odmora priredilo je Srpsko narodno pozorište u velikoj dvorani nekadašnjeg Gardiskog doma u Topčideru jedno vrlo uspelo opersko-baletsko veče za nemačke ranjenike i nemačku vojsku. Pre početka koncerta, upravnik nemačke Vojne bolnice zahvalio se upravniku Pozorišta i njegovim članovima na ovoj prijatnoj umetničkoj priredbi [...] Zatim je upravnik Srpskog narodnog pozorišta Jovan Popović pozdravio prisutne sledećim govorom: 'Gospodo, osećam se neobično srećan što se mojim članovima, članovima Srpskog narodnog pozorišta, pruža danas prilika da prikažu svoju umetnost pred hrabrim vojnicima Velikonemačkog Rajha, koji pod vođstvom Adolfa Hitlera besprimernim požrtvovanjem stvaraju Novu Evropu, nov svet. Da, besprimernim požrtvovanjem i legendarnom hrabrošću stvarate vi svojom krvlju i svojim životima nov svet koji će uništiti boljševističku gamad i onemogućiti u toj Novoj Evropi dalje vršljanje američkih gangstera i engleskih lordova plaćenih jevrejskim parama. Novo sunce, koje se rađa, biće radosno pozdravljeno od svih pametnih naroda. Od moje zemlje takođe. Pozdravljajući vas iskreno, molim vas da nas primite onako kako smo i mi i vama došli. A to znači: prijateljski i od srca. Živeli!' Govor upravnika Popovića bio je pozdravljen toplim i srdačnim aplauzom. [...] Ova umetnička priredba ostavila je dubok utisak na slušaoce i sudelovači su bili nagrađeni dugotrajnim i srdačnim aplauzima. (*Srpska scena*, 1–16. oktobar 1943.)

INTERESANTNA PRIREDBA BEOGRADSKE RADIOSTANICE. U SUBOTU UVEČE: 'SA MIKROFONOM KROZ BEOGRAD' – ...Mikrofoni će se naizmenice postaviti u Ufinom bioskopu 'Dvor', u pozorištu 'Kraf durh Frojde', u Narodnom pozorištu [...] u 'Soldatnhajmu', na Terazijama, na stanici, kod Bajlonija, u kafani 'Lotos', u štampariji 'Donaucajtunga' i tako dalje. (*Obnova*, 20. oktobar 1943.)

SEOSKI OMLADINCI KOD PRETSEDNIKA VLADE – ...Dalje predsednik vlade izražava najveću blagodarnost Velikom Nemačkom Rajhu, koji je šest meseci držao u gostima srpske seoske omladince, zatim posebno Bavarskoj [...] i najzad nemačkim seljacima, domaćinima, koji su

otvorili svoje domove i primili ih kao svoju decu. (*Obnova*, 20. oktobar 1943.)

JEDAN PAKLENI JEVIJSKO-SOVJETSKI PLAN. NEMAČKI MUŠKARCI KAO BOLŠEVIČKO ROBLJE ZA RAD (*Obnova*, 21. oktobar 1943.)

REKLAME – ‘RAZBIBRIGA’ dvorana bioskopa ‘Kosovo’ daje večeras [...] ‘*Okruglo pa na čošē*’, režija i konferans Jovan Tanić. (*Obnova*, 21. oktobar 1943.)

PREDAVANJE ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA U VALJEVU – Jedno uspelo predavanje održao je Borivoje Karapandžić, referent za propagandu pri Okružnom načelstvu u Valjevu, učenicima viših razreda gimnazije i stručnih škola [...] ukazujući na nesebičan i požrtvovan rad naših dobrovoljaca [...] naročito je istakao spasilačku delatnost srpske vlade i njenog predsednika generala Milana Nedića. (*Obnova*, 21. oktobar 1943.)

AMERIČKI VOJNIK VIŠE NE PEVA (*Obnova*, 22. oktobar 1943.)

RADOVI NA PODIZANJU DEČJEG GRADA ‘NEDIĆEVO’ KOD KRUŠEVCA (*Obnova*, 23. oktobar 1943.)

PISMO OFICIRA IZ ZAROBLJENIŠTVA PRETSEDNIKU SRPSKE VLADE – Jedna grupa aktivnih i rezervnih oficira bivše jugoslovenske vojske, a koji se oficiri nalaze sada u zarobljeništvu, napisala je [...] pismo predsedniku srpske vlade, koje su potpisali rezervni konjički major Đorđe A. Bodi [...] Uroš K. Simović i [...] inž. Milovan M. Jovanović, asistent Univerziteta [...] Evo kako glasi to pismo: ‘U sudbonosnim i po srpski narod najtežim trenucima, stvorenim građanskim ratom i pobunama, planski organizovanih od Sovjetske unije i jevrejstva, Vi ste, gospodine Pretsedniče, sa vrlo slabim izgledima na uspeh, primili upravu nad Srbijom. [...] Živeo otac Srbije general Nedić! Živela srpska vlada Narodnog spasa! Živela Srbija!’ (*Obnova*, 26. oktobar 1943.)

KRAGUJEVAC JE SVEČANO DOČEKAO DOBROVOLJCE – ...Nacionalna manifestacija ujedinjene omladine u Kragujevcu održana je u čast dolaska Drugog srpskog dobrovoljačkog bataljona. [...] U 10.30 časova na govornici su se pojavili krajskomandant kapetan Šuster i okružni načelnik Dušan Popović. U svojim govorima, obojica su istakli radost stanovništva što u ovom okrugu vlada mir i red. Naglašavajući ove

osnovne misli [...] govornici su i ovom prilikom pozvali sve prisutne da odgurnu od sebe sve zločince [...] dokažu svoju spremnost i volju za saradnjom sa vladom Narodnog spasa. [...] Posle govora krajskomandanta i okružnog načelnika, izvršen je defile oružanih odreda i celokupne srednjoškolske omladine. (N. R. *Obnova*, 27. oktobar 1943.)

REPERTOAR SRPSKOG NARODNOG POZORIŠTA – ...Petak 29, 15 čas. ‘*Izbiračica*’, 20 ‘*Šareno veče*’ (pretstava za nemačku vojsku). Subota 30, 16 čas. ‘*Šareno popodne*’, 20 čas. ‘*Šareno veče*’ (Pretstave za nemačku vojsku). (*Obnova*, 27. oktobar 1943.)

UČINIMO SVE ŠTO MOŽEMO DA BI SMO POMOGLI NEVOLJNE! – ...Centralni odbor Zimske pomoći Srbije proklamovao je načelo: nijedan Srbin nesme od zime i gladi umreti. To načelo mora biti vjeruju Srba i Srpkinja. [...] Tradicionalna Zimska pomoć primaće na sebe dužnost da se u ovo vreme i teške zimske dane pomogne i sačuva svaki Srbin, svaka Srpkinja i svako Srpče. [...] Proglas Centralnog odbora potpisali su: počasni pretsednik Odbora armiski general Milan Đ. Nedić [...] Drag. Lj. Jovanović [...] Episkop niški Jovan [...] dr Jovan Mijušković... (*Obnova*, 29. oktobar 1943.)

JEVIJSSTVO I ŠTAMPA – U materijalu [...] dat je pregled jednog oteka savremenih političkih zbivanja u otadžbini i zaraćenom svetu [...] priloženi materijal bi i instruktivno i informativno mogao da posluži **novome javnom mnjenju**, čije je stvaranje jedan od osnovnih zadataka srpskog političkog života. Tako se pred nas kao zadatak postavlja nešto načelno suprotno javnome mišljenju i javnoj reči predratnoga vremena, kada je i jedno i drugo suvereno oblikovala judožurnalistika. [...] Onda nikakvo čudo što je jevrejin učinio sve napore da se dokopa štampe. Neiscrpno materijalno bogatstvo olakšalo mu je taj posao. [...] Jevrejskim novcem su se [...] mogle potkupiti legije skribenata iz redova poluinteligencije, propalih plemića, nedoškolvanih đaka [...] Ko plaća to judožurnalističko vrzino kolo? Nacija svojom dušom. (*Zapisi*, oktobar–decembar 1943.)

MOŽE LI POBEDITI ENGLESKA? – ...Međutim, kao najsigurnija postavlja se mogućnost za tvrdnju da **Engleska ne može pobediti**. Zašto? Prvo zato, što je engleska imperija u svoje vreme **stvorena da bi služila kao baza jevrejstvu** za zahvatanje vlasti na celome svetu. [...] Zatim što je kao

takva, kao **baza**, Engleska danas jevrejstvu već nepotrebna, jer je jevrejstvo stvorilo za tu ulogu dve druge baze: Sovjetiju i Sjedinjene američke države [...] Naslednica britanske moći, koja polako ali sigurno nasleđuje Britaniju, pevajući joj još za života zaupokojene molitve na svome jevrejskom jeziku, ne sprema se za taj svoj zadatak preuzimanja uloge nosioca jevrejske zamisli tek od juče ili tek za vreme ovoga rata. Još za vreme prvog dela Svetskog rata (1914–1918) SAD su postigle izvesna preimućstva, koja su se potom razvijala i osposobila SAD da zamene u svemu Englesku. [...] I tako, na način jednostavan, zaključujemo: **u ovome ratu ne može pobediti Engleska**. Ona čak može pre da bude **potpuno likvidirana**, i to od svojih saveznika SAD ili Sovjetije. (*Zapisi*, oktobar–decembar 1943.)

NEMAČKA U SVETSKOM OKRŠAJU – ...Nemačka je učinila nekoliko poteza da Engleskoj pokaže kako je njoj [...] glavni interes na kopnu, a ne na morima, na kojima bi Nemačka pokazala razumevanja za napore Engleske da se oslobodi teškog američkog pritiska, ako bi ova uspela da se reši jevreja i nađe svoj pravi put. [...] Posle Badoljove kapitulacije Nemačka je imala otvorene ruke da iziđe na Trst, jer više nije imala obaveza prema Italiji, a u Istri i Sloveniji je izbila revolucija, u kojoj su glavnu reč vodili komunisti, koja je Nemačkoj pružala povod da, ako to hoće, izvrši likvidaciju Slovenije. Nemačka daje upravu generalu Rupniku i tako omogućuje život slovenačkom narodu. Svakako da ovo nije bila samo koncesija milionu Slovenaca, nego da se mnogo pre htelo reći Engleskoj: iako se nalazimo pred samim Sredozemnim morem, **mi na njega ne izlazimo**, jer smo kopnena sila i **ne tražimo ništa na morima** koja su za vas od životnog interesa. (*Zapisi*, oktobar–decembar 1943.)

MALI REČNIK – ...**Dekompozicija**. [...] Demokratska ideja Francuske revolucije je prva karika u opštem procesu dekompozicije. Ovo je nova univerzalna misao u celom jednom liberalno-humanitarno-progresivnom kompleksu koja istupa sa težnjom da razori hrišćansku univerzalnu ideju [...] Ali iza svega stoji jevrejstvo, njegova 'uzvišena jevrejska misao'. Lažnim sjajem 'apsolutnih ideja' slobode, jednakosti i bratstva, zaslepljen je vid nejevrejima. [...] **Idn**. Najšarmantnija pojava u današnjem ratu. Besprekorno judaizirani engleski džentlmen. Prijatelj boljševika. Jevrejski zet. [...] **Moras**. Šarl Jedan od najvećih političkih umova zapadne Evrope [...] Osnivač političke škole i novonacionalističkog pokreta 'Aksion fransez' u Francuskoj. [...] **Pijade**. Moša [...] Akademski

slikar. Robijaš iz mitrovačke kaznionice. [...] Jevrejin iz mračnih ulica jevrejskog kraja na Dorčolu, potomak svojih grbavih, prljavih i ukletih predaka, mrzilac sredine u kojoj se rodio [...] simbol zla u našoj sredini. [...] **Rupnik**. Leon. Diviziski đeneral [...] Od ulaska Nemaca u Ljubljano šef Pokrajinske uprave i Slovenačkih domobranaca. U spasavanju Slovenaca ima sličnu ulogu kao general Nedić u spasavanju Srba. **Slovenski Jug**. Južni ogranak velike slovenske grane ariske rase. (*Zapisi*, oktobar–decembar 1943.)

novembar 1943.

NAŠ STAV – Vi komuniste i vi boljševici pretite nam. Šaljete nam vaš komunistički ološ i on nadire sa svih strana u ovu našu ojađenu i unesrećenu zemlju. [...] Mi smo antikomunisti, antiboljševici. Srpski narod želi da bude i ostane samo Srbin. [...] On će se boriti protivu komunističkog antikrista do poslednjeg [...] Zato čujte i vi boljševici i vi Englezi: evo našeg stava: Danas u našoj zemlji ima samo dva fronta: front srpski i antikomunistički, antiboljševički jer srpski narod niti je komunist, niti hoće da bude to. Ne dao Bog! [...] PA KAD MI NISMO NI KOMUNISTI NI BOLJŠEVICI, ONDA RAT NJIMA DO ISTRAGE. (*Milan Nedić*, *Obnova*, 1. novembar 1943.)

HEROJSKI PODVIZI NEMAČKIH ARTILERACA (*Obnova*, 3. novembar 1943.)

GENERAL NEDIĆ PREUZE O JE VOĆSTVO MIN. UNUTRAŠNJIH DELA I KOMANDU NAD SVIMA SRPSKIM ORUŽANIM ODREDIMA – Rešen da po svaku cenu održim red i mir u zemlji, i time uštedim srpskom narodu nove nedaće [...] od danas preuzeo sam u svoje ruke komandu nad svima srpskim oružanim odredima. [...] Zalažući se tako za održanje reda i mira u zemlji, naročito u borbi sa komunističkom nemani, oni dokazuju svoju visoku srpsku svest. [...] Preporučujem svima organima unutrašnje uprave i Srpskoj državnoj straži da svojim radom, držanjem a naročito svojom taktičnošću i lojalnošću stvaraju kod nemačke nadzorne vlasti samo razloge za pohvalu u svakom pogledu. (*Milan Nedić*, *Srpski narod*, 6. novembar 1943.)

[POSTAVLJENJE] – Uvažavajući ostavku koju je podneo Dobrosavljević inž Stoimir [...] stavljam ga na raspoloženje, a POSTAVLJAM: za Ministra unutrašnjih poslova Nedića Đ. Milana, Pretsednika Ministarskog saveta, i za Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja Dinića Đ. Tanasija, dosadašnjeg Ministra unutrašnjih poslova. (**Milan Nedić s. r.** *Službene novine*, 6. novembar 1943.)

[RAZREŠENJE] – Na osnovu odobrenja Gospodina Vojnog Zapovednika J.I. da se nadležstvo Šefa Državne bezbednosti prisajedini Ministarstvu unutrašnjih poslova RAZREŠAVAM: Upravnika grada Beograda i Pretsednika Beogradske opštine Ministra Dragomira Lj. Jovanovića od dužnosti Šefa Srpske državne bezbednosti. (**Milan Nedić s. r.** *Službene novine*, 6. novembar 1943.)

NAREDBA BR. 45. SVIMA ORUŽANIM NAČELSTVIMA IZUZEV BANATA I KOMANDANTU SRPSKE DRŽAVNE STRAŽE – Viši vođa SS i policije g. general Majsner sa svojim štabom i organima u zemlji vršiče nadzornu vlast nad policiskim radom upravnog aparata kao i nad radom Srpske državne straže i preko mene činiti zamerke i potrebne sugestije kako bi se red i primeran poredak čim pre uspostavio. Preporučujem svima organima unutrašnje uprave i Srpskoj državnoj straži da svojim radom, držanjem, a naročito svojom taktičnošću i lojalnošću stvaraju kod nemačke nadzorne vlasti samo razloge za pohvalu u svakom pogledu. (**Milan Nedić**, *Obnova*, 6. novembar 1943.)

NAZIVE KAFANA I ULICA U UNUTRAŠNOSTI TREBALO BI IZMENITI – Pre izvesnog vremena Uprava grada Beograda donela je odluku da se izmene svi nazivi kafana, bioskopa, trgovina i ulica koje su nosile strana imena. Tako je poodavno iz Beograda nestalo 'Moskve', 'Bristola', 'Uranije', itd. Nestalo je Mojsijeve ulice, jevrejske, itd. Sada u Beogradu sve kafane, svi bioskopi, trgovine i ulice nose isključivo srpska imena [...] Tek kada se pristupilo izmenama imena, videlo se koliko smo bili zalutali u nesrećnom periodu između dva svetska rata. Odricali smo se onoga što je bilo naše, a prihvatili sve što je tuđe. [...] Pa kad su 'Dardaneli' u Bogatiću, onda zaista nije čudo ni što se 'Amerika' nalazi usred grada Šapca, ni što se 'Pariz' nalazi u malom Obrenovcu, a ni što je cela 'Rusija' stala na trgu u Čačku. U Valjevu možete naći 'Bristol'. [...] Zato, ne treba dozvoliti da [...] dođu razna belosvetska imena, već je potrebno da se što

pre pristupi u celoj zemlji sa prekrštavanjem naziva javnih lokala i ulica u naša nacionalna imena. (*Obnova*, 6. novembar 1943.)

NAREDBA BR. 47. KOMANDANTU SRPSKE GRANIČNE STRAŽE – ...Preuzeo sam komandu nad celom našom oružanom snagom. Svima i svakome naređujem punu odanost i krajnju požrtvovanost u službi [...] Od svojih graničara zahtevam besprekornu izvršnu službu prema uputu i nalozima upravnih vlasti kao i bratsku tesnu i usku saradnju celokupne straže sa jedinicama Srpskog dobrovoljačkog korpusa koji će od danas pod mojom komandom vršiti isključivo akcije protivu rušitelja reda i mira u zemlji. (**Milan Nedić s. r.** *Obnova*, 6. novembar 1943.)

PRETSEDNIK VLADE, GENERAL NEDIĆ PRIMIO JE SINOĆ SEOSKE OMLADINCE KOJI SU SE VRATILI IZ NEMAČKE – ...Videli ste silnu Nemačku, koja se danas bori na svima frontovima protiv jednog velikog zla, protiv boljševizma [...] Ta neman azijatska hoće da ruši sve, da pali i sve da stavi pod nož. Mnogo je trebalo vekova da se stvori jedna ovakva kultura koju ste videli u Nemačkoj. To su veliki naponi jednog velikog i čestitog naroda [...] A sad mu se ne da da živi, i sprečava mu se njegov veliki napredak koji je od koristi celome svetu, celome čovečanstvu. Videli ste naročito uređenje jedne savršene države. To treba da bude svima primer kako mi treba da uredimo našu državu. (**Milan Nedić**, *Obnova*, 10. novembar 1943.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – Veliki govor Vođe Rajha pred starim partijskim drugovima u Minhenu [...] sav je bio u znaku čvrste vere u krajnju pobedu, koja na kraju čeka nemački narod. [...] Pretsednik srpske vlade armijski general Milan Nedić napisao je povodom govora Vođe Rajha članak u kome konstatuje da Nemačku niko neće pobediti. Da je to tačno, dokaz je herojska borba koju nemačka vojska vodi u nezapamćenoj bitci koja besni na Istoku. [...] Srpski problem će rešiti vreme i evropska pobjeda, a ne Tito, boljševici ili neki 'šumci' koji više ne znaju ni kojoj zemlji pripadaju, ni pod čijom se zastavom i za čiji račun bore, – završio je general Nedić svoj istorijski članak. (*Srpsko selo*, 13. novembar 1943.)

SRPSKI DEČACI I DEVOJČICE U NEMAČKOM FILMSKOM ŽURNALU – Nemačka je zemlja u kojoj je najveća pažnja posvećena zbrinjavanju i pravilnom vaspitanju narodnog podmlatka. [...] Da bi

evropska javnost bila upoznata sa socijalnim poduhvatima naše vlade na polju dečje zaštite, pretstavnici nemačkog filma, snimili su ovih dana za nemački nedeljni pregled, niz interesantnih momenata iz života srpskih dečaka i devojčica smeštenih u Dečjem domu Gradskog poglavarstva u Beogradu. Ovaj filmski nedeljni pregled uskoro će se prikazivati u svima zemljama Evrope, kao i kod nas. (*Obnova*, 15. novembar 1943.)

STATUT FONDA SRPSKIH PRIVREDNIKA ZA ŠKOLOVANJE
OBDARENE SRPSKE SEOSKE SIROMAŠNE DECE – ...Član 3 Cilj fonda je da u srpskom narodu, na selu kao izvoru njegove snage, prikuplja odbarenu a siromašnu mušku srpsku decu, da im pruži mogućnost za školovanje i usavršavanje i da dobiju zdravo i dobro nacionalno vaspitanje. Pomoću fonda treba odabrana deca da se osposobe za razne privredne pozive, nauku, tehniku i umetnost da bi docnije kao valjani omladinci i ispravni članovi nacionalne zajednice predano, samostalno i aktivno učestvovali u privrednom, državno-pravnom, moralnom-religioznom, naučnom i umetničkom životu Srbije. [...] Član 9 Pravo na školovanje iz ovog fonda imaju obdarena srpska seoska siromašna muška deca po svršenoj osnovnoj školi. Ona moraju biti telesno i duševno zdrava, pravoslavne vere, siromašna i primernog vladanja. Član 10 Odabiranje obdarene dece vrši Ministarstvo prosvete i vera preko svojih školskih i drugih prosvetnih vlasti. Za dokaz da je izabrani učenik pravoslavne vere podneće se uverenje nadležne opštinske vlasti uz krštenicu. [...] Član 23 Zbog izuzetnog značaja ovog fonda ministar prosvete i vera [...] odobrio je da [...] mogu i drugi priložnici naknadno biti uvršteni u rad osnivača fonda. (**Uprava Sreten Krstić, Parmaković, Cv. Đ. Popović, odobrio Velibor Jonić s. r.** *Službene novine*, 16. novembar 1943.)

VELIČINA AKCIJE GENERALA NEDIĆA NA SPASAVANJU
SRPSTVA – U Valjevu je održao jedno uspelo predavanje Mirko Vlahović, publicista iz Crne gore. [...] Govoreći o komunizmu i partizanima, Vlahović kaže da je bilo i takvih Srba koji su pošli za satanskim glasom Tita. [...] 'A zašto taj Tito krije svoje ime i poreklo? Zašto ne istupa otvoreno, kao što danas istupa general Nedić? Ali, general Nedić je oličenje srpskog duha i srpske veličine, a Tito je oličenje jedne moralne degeneracije, jedne probisvetske krvožedne politike, koja u sebi ne nosi ništa humano [...] već sve zločinačko. [...] Mora se čistiti guba iz torine, moraju se energično i

brzo razlučiti sinovi sotone od sledbenika Hrista. [...] Za primer neka nam služi istraga poturica u Crnoj gori'. (*Obnova*, 18. novembar 1943.)

REPERTOAR BIOSKOPA – Film-teatar 'Beograd' danas 'POVERAVAM TI ŽENU' (Ich vertraue Dir meine Frau an) [...] Za mladež ispod 18 godina zabranjeno. Film-teatar 'Dvor' prikazuje duhovitu komediju u premijeri 'PUSTOLOVINA U GRAND-HOTELU'. [...] 'Kosovo' [...] Sentimentalni španski muzički šlager 'SARAZATE' (Beskrajna žudnja). U 6.45 veselo veče 'Razbibrige'. [...] 'Morava' danas u 2.30, 4.45 i 7 časova 'VOLI ME'. [...] 'Vuk Karadžić' – 'GREH VELIKOG GRADA'. Omladinski film, pun poleta, mladosti, čežnje i ljubavi. [...] 'Vračar' najnovija premijera genijalnog režisera Vili Forsta 'ŽENE NISU ANDELI' (Frauen sind keine Engel). 'Centrala za humor' – 'KALORITA' revij komedija u dva dela od Miće Dimitrijevića. [...] 'Jadran' 'ZABLUDA' (Die Gattin) [...] Za mladež ispod 18 godina zabranjeno. (*Obnova*, 18. novembar 1943.)

PRAVILNIK O DUŽNOSTIMA I PRAVIMA KOMESARA U
PRIVATNIM ŠKOLAMA I TEČAJEVIMA – Član 1 Komesar pri privatnim školama i tečajevima pretstavlja nadzornu vlast u vidu izaslanika Ministra prosvete i vera, te su uprave škola i tečajeva dužne da u svemu izlaze u susret njegovim zahtevima i primedbama. [...] Član 3 Komesar je dužan da vodi računa, da se nastava u dotičnoj školi ili na dotičnom tečaju izvodi saobrazno nastavnom planu i programu, da se učenici služe samo odobrenim udžbenicima, i da se vaspitanje učenika izvodi u duhu jačanja nacionalnih i moralnih osećanja kod učenika. On ima pravo da prisustvuje časovima [...] Član 4 Nijedan nastavnik u dotičnoj privatnoj školi ili tečaju na može biti postavljen bez saglasnosti komesara. Za lica koja su zatečena kao nastavno osoblje komesar je dužan [...] doneti svoj sud da li su pogodna za nastavničku dužnost ili ne. U slučaju da je neko lice nepodobno, saopštiće upravi škole ili tečaja da to lice ukloni. Ako je uprava škole ili tečaja odbila da ovo njegovo naređenje izvrši, komesar je dužan da odmah o tome izvesti pismeno nadležno odeljenje Ministarstva prosvete i vera. Član 5 Komesar je vlastan da vrši nadzor i nad materijalnim poslovanjem dotične škole ili tečaja [...] Član 8 Sva naređenja komesarova dužna je uprava škole ili tečaja odmah da izvrši. (**Velibor Jonić s. r.** *Službene novine*, 19. novembar 1943.)

[TEKST UZ FOTOGRAFIJU] – Pretsednik Beogradske opštine, upravnik grada g. Drag. Jovanović, sa gospođom, proslavio je svoju krsnu

slavu, Sv. Đurđica u Domu dečje zaštite. Slava je proslavljena u krugu mališana za čiju se sudbinu predsednik opštine toliko brine. Predsednik srpske vlade, general Milan Đ. Nedić i više članova vlade došli su takođe da čestitaju slavu. (*Kolo*, 20. novembar 1943.)

REKLAME – Uskoro se pojavljuje na bini omiljeni pevač **G. ČANO** u kafani 'Kralj Aleksandar', Kralja Aleksandra 100. (*Obnova*, 26. novembar 1943.)

ŠTA DOŽIVLJUJE NAŠA BOJA U NEMAČKOJ? – Mnogo vaših zemljaka, možda i Vaši neposredni srodnici odazvali su se pozivu za rad u Nemačkoj i sada tamo rade za slobodu Evrope. [...] O svome životu i svojim doživljajima oni stalno govore na Nemačkom radiu. Svi, koji su došli u Nemačku, proživljavaju tamo sami silnu oslobodilačku borbu, koju vodi Nemačka sa svojim saveznicima i prijateljima i dobrovoljcima tih naroda za budućnost Evrope i znaju za ciljeve te borbe. Oni će Vam ispričati, kako je u novoj Nemačkoj vrednoći pojedinaca stvoreno slobodno polje rada [...] Mi se borimo za opstanak evropske kulture, sa kojom je i srpska nerazdvojno vezana. [...] Otvorite svoje radio-aparate i slušajte glas Nemačke! [...] Slušajte glas svojih zemljaka. Kad bude oružje ćutalo, oni će da odluče. (*Kolo*, 27. novembar 1943.)

NEMAČKA ĆE NA KRAJU POBEDITI (*Obnova*, 30. novembar 1943.)

GOVOR MINISTRA PROSVETE I VERA VELIBORA JONIĆA – Za poslednje dve decenije na području prosvetne politike [...] vladao je neplanski rad, koji je bio daleko od stvarnih narodnih potreba. [...] Ministarstvo koje je imalo sveti zadatak da vaspitava omladinu u jedinstvenom nacionalnom duhu, prelazilo je preko nacionalizma kao osnove vaspitanja. Otuda nikakvo čudo što se naša škola dobrim delom odnarodila. Namesto da omladinu vaspitava u duhu narodnih tradicija, ona je širom otvorila svoja vrata svim mogućim i nemogućim uticajima sa strane [...] Zato je prosveta, dobrim delom odgovorna za ono što se desilo 27 marta 1941 godine, kao i docnije. [...] Iz naše škole naš mladi čovek mora da izađe formiran pre svega u poštovanju prema porodici i etičkim zakonima i svestan najvažnijih i bitnih ciljeva svoje narodne zajednice. On mora znati da je član naroda koji mora da je večito budan i spreman na žrtvu. (**Velibor Jonić, govor na sastanku Velikog prosvetnog veća**

održanog 10–11. novembra 1943, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.)

PUTEVI SRPSKOG SAMOSNALAŽENJA – ...Neko će morati urediti srpski životni prostor jer je on važan za evropski kontinent i za puteve koji iz njega ili preko njega vode za Afriku i Aziju. [...] Doklegod svoj biološki potencijal ne podignu, i brojno i po kakvoći, dok ne odrede sigurno i stvarno svoj biološki prostor [...] Srbi moraju da se odreknu svih materijalnih pretenzija i svakog ličnog uživanja. [...] ŠTA TREBA DA SE URADI? [...] Da predemo dakle kroz skup tih radova [...] Podelićemo ih u četiri-pet grupa na koje se može podeliti naš civilni život: nacionalno-biološku, nacionalno-duhovnu [...] nacionalno-ekonomsku i nacionalno-tehničku. [...] 2) mora izvesti pažljivu zaštitu svoje krvi i svoga potomstva kao i svoga porasta stanovništva; [...] 20) centar za ispitivanje bioloških i antropoloških odlika stanovništva srpskih zemalja uz izradu 21) rasne karte srpskih oblasti. [...] 46) odnosi Balkana i Germana; [...] 50) izučavanje prošlosti srpskih porodica i pojedinaca (što bi poslužilo za osnivanje katastra ličnosti po kome bi se znalo ko je ko u Srbiji); 51) centra za istraživanje etničkih tipova srpskog stanovništva [...] 75) 100 standardnih knjiga koje bi svaki čovek u Srpstvu morao da pročita, da bismo sa nekim opštim standardom boljeg Srbina mogli ubuduće da računamo. [...] Mi Srbi ne možemo da zatvorimo oči pred jednim krupnim političkim pitanjem koje nije uopšte postavljeno, a to je pitanje naše 108) kolonizacije na srpskom životnom prostoru. [...] Ovaj plan srpskog života treba u jednom momentu da dobije i svoje ozakonjenje. [...] Zašto se tom omladincu, u zrelijim godinama, pred univerzitet i na univerzitetu, ne bi govorilo čitavu godinu ili dve o ovih 200 velikih srpskih poslova [...] I da kažem na kraju kakav je to tip srpskog čoveka koji bi nam bio potreban za tu konstrukciju: to je onaj čovek – 1) koji svoj lični život u prvom redu zamišlja i provodi kao deo narodnog života, a ne samo kao privatni život jedinke; 2) koji tačno zna ko su mu svakovremeni ili povremeni narodni neprijatelji i svoju snagu neprekidno upravlja na to da bi ih suzbio ne samo kad izuzetne prilike zahtevaju ratom [...] 5) koji svesno sprečava nemuževno vaspitanje srpskog muškarca i trudi se da život srpske žene dobije opet oblike patrijarhalne čistote i čednosti; [...] 9) koji ulazeći u svoje društvo i u javni život svoga naroda svoje lične sposobnosti svuda fanatično stavlja u službu cilja da srpski narod [...] opet dođe do onog životnog potencijala kojim bi se dovoljno mogao popuniti srpski životni prostor, i brojno i kvalitetno.

(Vladimir Velmar-Janković, pomoćnik ministra prosvete i vera, govor na sastanku Velikog prosvetnog veća, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.)

IZVEŠTAJ O RADU PROSVETNOG ODBORA – ...Prosvetni odbor, sa svojim pretsednikom g. Vl. Velmar-Jankovićem, počeo je svoj rad 7 jula 1941 i odmah postavio pitanje našeg preobražaja u vaspitanju i obnove u celokupnom prosvetnom radu. [...] Trebalo je smišljeno i prema potrebama pojedinih škola rasporediti ove nastavnike, očistiti nastavničke redove od nacionalno neispravnih elemenata [...] raznim merama pojačavan je nadzor nad učenicima ne samo u školi već i van nje. [...] U tom cilju organizovana su stalna posećivanja učenika po domovima, sprovedeno je nadgledanje njihova rada i ponašanja na domu, na ulici, na javnim mestima [...] Učenicama srednjih i srednjih stručnih škola naređeno je da pletu kosu u vitice; zabranjeno im je svako šminkanje i karminisanje. Ovo vraćanje našem lepom narodnom načinu negovanja kose imalo je vidnog uspeha na skromno i čedno držanje naše ženske omladine. Da bi se podigao zdravi nacionalni duh, učenici su bili od svojih školskih vlasti pozivani na češće sastanke na kojima su direktori ili određeni nastavnici držali učenicima poučna predavanja, a naročito predavanja o štetnosti komunizma. Zavedeno je obavezno pohađanje bogoslužnja [...] U školskim prostorijama istaknuta su na vidnim mestima glavna gesla današnjice: 'Mir, rad, red i sloga to je spas Srbije', 'Samo sloga Srbina spasava', 'Sve za Srpstvo', 'Bog čuva Srbiju'. [...] da bi se učenicima obezbedilo pravilno porodično i zdravo nacionalno vaspitanje, zavedena su srpska posela po svima narodnim, srednjim i stručnim školama, na kojima uzimaju učešća učenici, nastavnici i roditelji. [...] Da bi se škole oslobodile prisustva nacionalno nepouzdanih učenika, svi nacionalno nepouzđani učenici izgnani su iz srednjih i srednjih stručnih škola. A da bi se školska omladina, odstranjena iz škola kao nacionalno nepouzđana, uputila na pravi put [...] osnovan je Zavod za prinudno vaspitanje omladine u Smederevskoj palanci. U Zavod se šalju učenici-ce srednjih i srednjih stručnih škola koje su školske vlasti izgnale, kao i vanškolska omladina oba pola u uzrastu od 14–25 godina života. Prinudno vaspitanje traje od šest meseci do tri godine. Zavod je internatski uređen, sa obaveznim duhovnim i telesnim radom. Izdržavanje siromašnih pada na teret države, a troškove oko izdržavanja za imućne snose njihovi roditelji. [...] prilikom proslave godišnjice rada, pušteno je kućama oko 100 pitomaca i pitomica pošto su prevaspitani u

nacionalnom duhu. Pitomci uređuju i izdaju u Zavodu svoj list, u kome štampaju svoje sastave prožete duhom nacionalne obnove. [...] Zavod pretstavlja jedinstven pokušaj ove vrste u Evropi i dosad je pokazao pun uspeh. [...] Da bi se rešilo pitanje školske omladine koja je, ponesena nacionalnom svešću i osećanjem dužnosti pohrlila u dobrovoljačke i četničke odrede za borbu protiv rušilaca reda, pa zbog toga zaostala u svome školovanju [...] regulisano je pitanje ovih učenika. Za njih su [...] bili organizovani naročiti tečajevi [...] izrađeni posebni programi i obrazovane ekipe nastavnika [...] U nizu mera za reformu nastave [...] uvedeno je i specijalno psihološko proučavanje učenika srednjih i srednjih stručnih škola. Za svakog učenika vodi se 'List podataka o učeniku' s namerom da se o svakom učeniku dobije jasna i sigurna slika o njegovim duhovnim i duševnim svojstvima, o radnim i karakternim osobinama [...] o nacionalnom osećanju [...] U ženskim srednjim školama uveden je nov predmet: domaćinstvo. [...] U sve škole se uvodi veronauka kao osnov antimaterijalističkog shvatanja. [...] Posle izvršenih prethodnih hitnih poslova [...] pristupilo se novoj organizaciji visokih škola, a naročito Beogradskog univerziteta [...] Stoga je izrađena Osnovna uredba o Univerzitetu, koja je stupila na snagu 21 novembra 1941 godine. Po njoj je stavljeno na raspoloženje Ministarstvu prosvete i vera sve nastavno i drugo osoblje Beogradskog univerziteta [...] na osnovu Osnovne uredbe, izrađena je Opšta uredba o Univerzitetu [...] Obe ove uredbe donele su mnoge korisne novine, koje će nesumnjivo u primeni uroditi dobrim plodom. [...] Ranije se nacionalnom obrazovanju na Univerzitetu nije poklanjala skoro nikakva pažnja [...] I to nam se ljuto osvetilo. Sada je tome učinjen kraj. Na svima fakultetima obrazovaće se kursevi koje će slušaoci obavezno slušati kao dopunu svog nacionalnog obrazovanja. [...] Iz javnih knjižnica, koje služe vaspitanju našeg naroda, izbacice se sve one knjige koje mogu štetno delovati u nacionalnom i etičkom pogledu na srpsku omladinu i srpski narod. [...] pokrenut je od početka 1942 godine *Prosvetni glasnik*, pod starim naslovom, ali sa potpuno novim zadatkom. Oko ovog organa su okupljeni naši najelitniji kulturni radnici od kojih svaki [...] pomaže veliki proces duhovne preorijentacije i kulturne obnove. **(Izveštaj podnet na sastanku Velikog prosvetnog veća, *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.)**

DRŽAVNI PROSVETNI PLAN – ...Taj plan bi predvideo rad srpskih pokolenja za duže vreme i morao bi da obuhvati sve sektore važne za nacionalno-duhovno, nacionalno-biološko, nacionalno-ekonomsko i

nacionalno-tehničko izgrađivanje. [...] oseća se nedostatak školovanih ljudi u svima granama privrede. [...] Izvesne ustanove tvrde da imamo, međutim, višak školovanih snaga sa gimnaziskom spremom. [...] Zato u školskim programima treba izvesti izmene koje život nameće prema sadašnjem tehničkom i privrednom razvitku društva [...] izbaciti sve suvišno [...] i učiniti da se zavoli fizički rad [...] **Narodna poljoprivredna škola** [...] ova škola ne daje pravo prelaza u druge škole, jer joj je cilj da svoje svršene učenike vrati radu na njihovom imanju. [...] **Specijalna poljoprivredna škola** [...] ne daje pravo prelaza u druge škole, jer je težnja da se svršeni učenici vrate na svoja imanja. [...] **Gimnazija** Zadatak gimnazije je da savesnim odabiranjem, celishodnim obrazovanjem i pravilnim vaspitanjem srpsku omladinu osposobi za studije na visokim školama i univerzitetima kako bi narodu bilo obezbeđeno dostojno nacionalno, intelektualno i moralno voćstvo u svima granama narodnog i državnog života. Svoj zadatak gimnazija postiže: skladnim razvijanjem učeničkih sposobnosti; vaspitanjem volje i karaktera; buđenjem nacionalne svesti; jačanjem osećanja dužnosti i odgovornosti prema srpskoj narodnoj zajednici, stvaranjem kulta rada i stvaralaštva kod svojih učenika i učenica. [...] Prema projektu Državnog prosvetnog plana brojno stanje škola bilo bi ovako:

VRSTA ŠKOLE	UKUPAN BROJ	
	SADAŠNJIH	PREDVIĐENIH
Više narodne škole [...]	250	3.061
Poljoprivredne škole: narodne	0	194
specijalne [...]	4	35
Škole za domaćice [...]	8	100
Gimnazije [...]	67	31

Ministarstvo prosvete i vera stoji na stanovištu da je neophodno potrebno da se vrši selekcija omladine za buduće narodno voćstvo, tako da diplome o položenim tečajnim diplomskim ispitima mogu dobiti samo oni učenici koji stvarno imaju najbolje moralne i intelektualne kvalitete i koji su stekli u dovoljnoj meri potrebna znanja. (**Izveštaj generalnog sekretara**

glavnog Prosvetnog saveta Vojina Dramušića na sastanku Velikog prosvetnog veća, Prosvetni glasnik, novembar–decembar 1943.)

DISKUSIJA SA RADNE SEDNICE I REZOLUCIJA – ...**Velibor Jonić** [...] Ne može se dozvoliti da narodno voćstvo bude formirano od onih otpadaka koje nijedna škola ne želi da primi. Ne može se dozvoliti da onaj koji nema sposobnosti za školovanje na Univerzitetu sutra dobije voćstvo u narodu. [...] Izveštaj koji vam je pročitao malopre nameće misao da se mora oduzeti pravo roditeljima da šalju decu u one škole koje hoće. Ministarstvo prosvete i vera mora zavesti numerus klauzus, za sve škole, kako to državne i narodne potrebe iziskuju. [...] **dr Justin Popović** [...] Naš narod je, poučen svetim Savom, zanavek izjednačio pojam prosvete sa pojmom svetosti, pojam prosvetitelja sa pojmom svetitelja. [...] Prosvetu bez svetosti izmislio je evropski zapad u svom idolopoklonstvu. Svejedno je da li se to idolopoklonstvo pojavljuje u papolatiji, u knjigolatiji, u nadčovekolatiji, u mašinolatiji, u modolatiji. [...] Ovaj prosvetni program znači boljeg srpskog čoveka koji hrabro korača ka svetoslavlju. Strašno je bilo za srpskog čoveka, za srpski duh, da su sve škole bile bez veronauke do pre nekoliko dana. Kad bismo hteli da budemo iskreni do kraja, morali bismo priznati da niko nije tako sistematski proganjao sv. Savu iz srpske duše kao srpska škola. I danas nigde lika sv. Save. [...] Katastrofalno je bilo za našu istoriju da naš Univerzitet nije smeo da proslavlja sv. Savu do početka ovog rata. [...] **Inž. Milosav Vasiljević** ističe da, ako želimo da imamo dobro narodno voćstvo, ne smemo dozvoliti da moralni ološ odlazi u najviše škole [...] Nastavnici su dužni da motre i posmatraju vladanje učenika i da daju svoju ocenu o moralnoj vrednosti učenika. Prelaz u više škole dozvoliti po karakternim merilima, uzimajući u obzir i znanje i karakter. Važno je pronaći način da nekarakterni ljudi ne mogu doći na vodeće položaje. [...] Na kraju, ministar prosvete i vera pročitao je predloženu REZOLUCIJU: 1) u potpunosti se usvaja načelo planske prosvetne politike [...] 3) Jedino savesno sprovedeno odabiranje omogućiće da se učenici upućuju u one škole za koje imaju stvarne sposobnosti. Ovo načelo selekcije mora biti naročito strogo primenjivano prema onoj omladini koja odlazi na najviše škole i Univerzitet, kako bi srpskom narodu bilo omogućeno stvaranje moralne i intelektualne elite, koja jedino može obezbediti pouzdano i dostojno narodno i državno voćstvo. 4) Ovo odabiranje najboljih i najsposobnijih ima se vršiti iz svih društvenih redova. [...] 5) Vaspitanje naše celokupne omladine ima se vršiti u duhu zdravog srpskog

nacionalizma, zasnovanog na idealističkom shvatanju sveta i života, koje je kod nas svoj najmoćniji izraz dobilo u svetosavlju. Zbog toga se pozdravlja unošenje veronauke u programe svih škola, kao i obavezno izučavanje naše nacionalne prošlosti na svima fakultetima. 6) Isto tako pozdravlja se rad na izgradnji našeg Opšteg kulturnog plana, po kome se naš naučni rad ima da dovede u saglasnost sa našom srpskom stvarnošću [...] Naša nacionalna kultura ima se izgraditi na temeljima zdravih narodnih tradicija [...] Rezolucija je jednoglasno primljena. (**Sednica Velikog prosvetnog veća održana 10–11. novembra 1943.** *Prosvetni glasnik*, novembar–decembar 1943.)

decembar 1943.

U NOVEMBRU UNIŠTENO 4.000 BOLJŠEVIČKIH TENKOVA (*Obnova*, 2. decembar 1943.)

ČUDOTVORNA TIHVINSKA IKONA BOGORODICE U BEOGRADU. PRETSTAVNIK NEMAČKE ORUŽANE SILE PREDAO JE IKONU RUSKOM MITROPOLITU ANASTAZIJU – ...Od boljševizma su je spasli Nemci u ovom ratu. [...] Ne obazirući se na to što je hram već goreo i što je stalno bio izložen neprijateljskoj vatri – nemački vojnici su pod najtežom vatrom iz crkve spasili čudotvornu ikonu, jednu od najvećih dragocenosti ruskog pravoslavnog čoveka. (*Obnova*, 2. decembar 1943.)

SRPSKI GARDISTI U NOVIM UNIFORMAMA PRIVLAČE PAŽNJU PROLAZNIKA – Ima već nekoliko dana kako stražari pred Pretsedništvom vlade u Kralja Milana ulici nose novu uniformu. Iz plave čoje, sa hlačama sa zlatnim širitima dok na glavi nose šubare sa crvenim temenom. Na levoj ruci je izvezen grb Srpstva, dok se na šubari nalazi kokarda takođe sa srpskim grbom. Snažni i rasni mladići u novim uniformama privlače opštu pažnju. (*Obnova*, 2. decembar 1943.)

'ISTRAGA KOMUNISTA' U CRNOJ GORI. OŠTRI SUKOBI CRNOGORSKOG ČOJSTVA I JUNAŠTVA SA KOMUNISTIČKIM RUŠILAŠTVOM I RAZVRATOM – ...Jezgro pobune bilo je dvojakog karaktera: jedan deo sačinjavali su boljševizirani studenti, monopolisani nosioci demonstracija i marksističkog terora na beogradskom Univerzitetu

pre rata. U drugom delu se nalazio međunarodni ološ, jevreji iz Srednje Evrope, preživeli učesnici španske revolucije iz balkanskih zemalja i mnogi drugi. (*Obnova*, 3. decembar 1943.)

NAJNOVIJA IZDANJA 'PROSVETNE ZAJEDNICE' – 'Staljin u svetlu štampe i karikature' od Martina Paze-a [...] Konrad Barč: 'Video sam Moskvu' [...] 'Nezavisnost evropske ishrane' od Herberta Bake. Iz sažetog izlaganja u ovom delu moći će čitalac da se upozna sa osnovicama nacionalsocijalističke agrarne politike [...] J. R. George: 'Jevrejin Zis'. Tekst ovog veoma interesantnog romana poslužio je kao podloga za senzacionalni film istog imena, koji smo nedavno gledali u Beogradu. (*Obnova*, 3. decembar 1943.)

REKLAME – 'Razbibriga' u 6.45 večeras 'MALO JOCA, MALO ACA!' Režija i gl. ul. J. Tanić, Aca Cvetković. (*Obnova*, 3. decembar 1943.)

TEŠKO RANJENI SRPSKI DOBROVOLJCI NA LEČENJU U NEMAČKIM VOJNIM BOLNICAMA U BEČU (M. A. T. *Obnova*, 4. decembar 1943.)

PLUTOKRATI PRIPREMAJU I TREĆI SVETSKI RAT (*Ponedeljak*, 6. decembar 1943.)

NAROD SUDI KOMUNISTIMA – ...U Crnoj gori sada se čete crnogorskih gorštaka bore rame uz rame sa nemačkim vojnicima protivu Titovih podivljalih zverova. Onome, ko danas proputuje kroz Crnu goru, mora da padne u oči odnos koji tu vlada između nemačkih vojnih vlasti i crnogorskog življa. Taj odnos postavljen je na čisto prijateljskoj osnovi. Crnogorci, za koje istorija zna kao za najbolje ratnike i ljude od reči, znaju da cene veličinu i junaštvo nemačkog vojnika, a nemački vojnik zna da ceni jedno pleme, koje se decenijama nalazilo u vojničkom logoru. (M. M. V. *Obnova*, 6. decembar 1943.)

SAVET BRANIČEVSKJE EPARHIJE POZDRAVLJA PRETSEDNIKA SRPSKE VLADE KAO VELIKOG SINA SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE – ...Sa današnje sednice Eparhiskog saveta poverene nam Eparhije braničevske, u ime članova Saveta i naše, pozdravljam Vas kao velikog sina Srpske pravoslavne crkve sa molitvom Svevišnjem da Vas podrži i krepri na spas i sreću naše drage Otadžbine i Srpstva. (**Episkop braničevski Venijamin, predsednik Eparhijskog saveta**, *Obnova*, 6. decembar 1943.)

ODGOVOR PRETSEDNIKA SRPSKE VLADE – ...Ponizno blagodaram svetoj Srpskoj pravoslavnoj crkvi na blagoslovu. Njeno visoko priznanje daje mi snage da istrajem u spasavanju Srbije i Srpstva. Ljubi Vam svetu desnicu pretседnik Ministarskog saveta general Nedić. (**Milan Nedić**, *Obnova*, 6. decembar 1943.)

KO JE VODIO KOMUNISTIČKU POBUNU – ...Kao što se iz gornjeg spiska vidi, najveća nesreća crnogorskom narodu [...] došla je od odrođene i tuđinskim otrovom napojene poluinteligencije. Većiti studenti, profesori, pravnici i drugi vajni intelektualci [...] prihvatili su petokraku zvezdu, srp i čekić i crvenu zastavu boljševičke revolucije. Služeći međunarodnom jevrejstvu [...] oni su povelili međunarodni ološ [...] Veliki broj ovih titovskih i pijadovskih izmećara postigla je zaslužena kazna. (**P. J. K.** *Obnova*, 7. decembar 1943.)

SOVJETI SU OD 4 DO 6 DECEMBRA IZGUBILI 95 AVIONA (*Obnova*, 8. decembar 1943.)

SMISAO I CILJ RADNE SLUŽBE RAJHA. PREDAVANJE VIŠEG RADNOG VOĐE SEPA PRAGERA U DVORANI KOLARČEVOG UNIVERZITETA – ...Predavanju su prisustvovali visoki nemački pretstavnici, vojni zapovednik za Jugoistok [...] Prisutni su bili i pretседnik srpske vlade general Milan Nedić, ministri Velibor Jonić, Tanasije Dinić i dr Milorad Nedeljković [...] Drag. Lj. Jovanović [...] Cvetan Đorđević [...] pukovnik Mušicki [...] dr Đuro Kotur [...] prof. Milorad Marčetić [...] Aleksije Nedeljković [...] dr Jovan Mijušković, Momčilo Janković, Danilo Vulović i inž Stojmir Dobrosavljević [...] Vladimir Velmar-Janković [...] Srboljub Đonić [...] Milan Stojimirović-Jovanović [...] profesor Vladimir Vujić i mnoge druge ugledne ličnosti Beograda. [...] Sep Prager kaže: **‘Adolf Hitler je bio taj koji je otrgao nemački narod ispred smrtonosne provalije, okrepio ga, dao mu ponovo veru i ujedinio ga. Samo njemu ima da se zahvali što nemački narod nije potonuo u haosu tadašnjeg doba i što nije propao’**. Prvi paragraf Zakona o Radnoj službi u Rajhu iznosi sasvim jasno u svoje četiri tačke svrhu i cilj Radne službe. 1) Radna služba je služba časti nemačkog naroda; 2) svi mladi Nemci, oba pola, obavezni su da služe svom narodu u Radnoj službi; 3) Radna služba mora da vaspitava nemačku omladinu u duhu nacionalsocijalizma za zajednicu i za istinsko shvatanje rada, a pre svega za dužno poštovanje manuelnog radnika; [...] Posle predavanja višeg radnog vođe Pragera uzeo je reč

rukovalac Nacionalnom službom dr Đuro Kotur, koji je, između ostalog, rekao: [...] ‘Radna služba nikla je u Nemačkoj, gde se ona organizacijski i ideološki razvila do savršenstva. [...] Razume se da nam još treba dosta i vremena i napora da našu Nacionalnu službu razvijemo do željenog stepena. U tome poslu voćstvo Nacionalne službe koristiće se mnogim načelima koje nam je tako ubedljivo izložio viši radni vođa Prager’. (*Obnova*, 8. decembar 1943.)

‘NI SEMENA IM NEĆU OSTAVITI!’ – ...Pokušaji ubacivanja boljševičkih bandi iz drugih krajeva naići će na jednodušan i nesalomljiv otpor celokupnog srpstva. [...] Pred takvim narodnim neprijateljem postoji samo jedan program za današnjeg vođu srpskog naroda. On je kratak, ne ostavlja ni trunke kolebljivosti i vojnički je jasan: ‘Ni semena im neću ostaviti!’ (**L-ć**, *Obnova*, 9. decembar 1943.)

ZA STVARANJE SRPSKOG SPORTSKOG REČNIKA – ...Posle rata osetila se potreba za stvaranje naročitog, svog, narodu razumljivijeg rečnika za sportske izraze. [...] Rad jednog sportsko-naučnog odbora u tom pravcu doneo bi brzo znatan uspeh i obogatio bi naš jezik novim izrazima [...] bek – **branić**; [...] gol – **pogodak, zgoditak**; [...] dres – **košulja**; dribling – **varanje**; [...] kapiten – **vođa, zapovednik, starešina čete**; [...] ofsajd – **istrk, pretrk**; [...] reprezentacija – **izabrana četa**; [...] teren – **igralište, bojno polje, poprište**; [...] tim – **četa, momčad**; [...] forvard – **napad, navala, streljački red (stroj)**; forma – **stanje zdravlja i snage**; [...] futbol – **loptanje**; fudbaler – **loptač, igrač**; [...] centar for – **vođa napada, navale ili strelac, vodnik**; [...] šutirati – **pućati, gađati**; [...] boks – **pesnićenje**; [...] trener – **učitelj**; ring – **četvorougaonik**; [...] skijanje – **smučke**; [...] sprint – **zalet**; trening – **vežbanje**; [...] runda – **kolo**; šampion – **prvak**; pleksus – **trbušni mišići**; [...] sprinterice – **trkaćka obuća**; [...] sparing partner – **protivnik za vežbanje**. (*Obnova*, 10. decembar 1943.)

PODZEMNO KOMUNISTIČKO SKLONIŠTE SA ŠTAMPARIJOM OTKRIVENO USRED BEOGRADA – Komunistima među Srbima ne može biti mesta. Dok se širom cele zemlje uništavaju partizanske bande pred nezaustavivim naletima junačkih dobrovoljaca i požrtvovanih stražara, beogradska policija sa puno uspeha ulazi u trag podzemnim komunističkim organizacijama. [...] ‘Nevidljivi Titovi voćnici’ uhvaćeni su od beogradske policije na delu. Tako je onemogućena podzemna komunistička mreža koja je sprovodila bezobzirnú agitaciju i pružala

podršku partizanskim bandama, pripremajući teren jevrejsko-boljševičkom haosu u našoj zemlji. (*Obnova*, 11. decembar 1943.)

ZAŠTO MNOGI LJUDI U DANAŠNJE VREME MENJAJU SVOJA PORODIČNA PREZIMENA – U poslednje vreme ne prođe nijedan broj *Službenih novina* a da se u njemu ne oglasi po koja promena porodičnog prezimena. [...] Naš svet, koji je navikao na posve druga prezimena, u svom neznanju obično sumnja u čisto srpsko poreklo nosioca takvog prezimena što dovodi u zabunu samog nosioca. Da se ne bi sumnjalo u pravo srpsko poreklo, onda ti ljudi traže preko nadležnih vlasti da im se dozvoli promena porodičnog prezimena. Ta neobična prezimena naročito su učestala otkako je u našu sredinu došao veliki broj izbeglih Srba [...] Međutim, jedan Mrvoš nije mogao da podnosi stalna sumnjičenja svojih sugrađana. Zato je odlučio da svoje staro prezime obnovi i retušira tako da bi učinio kraj svim poprekim pogledima komšija. (*Obnova*, 11. decembar 1943.)

ZAVRŠEN JE KONGRES EVROPSKIH PRETSTAVNIKA U VAJMARU – ...Nemački institut za proučavanje inostranstva održao je u Vajmaru [...] niz predavanja uglednih nemačkih stručnjaka i političara o osnovama i zadacima evropske saradnje. [...] Učesnici ovoga sastanka (Nemci, Francuzi, Belgijanci, Holanđani, Danci [...] pretstavnici Ruske oslobodilačke armije generala Vlasova, Rumuni, Mađari, Srbi, Bugari, Grci, Italijani, Hrvati [...] posle svakog predavanja uzimali su živog učešća u diskusiji [...] Najveći deo govornika složio se sa idejom da se Evropa ne može urediti bez zdravog nacionalizma u svakom evropskom narodu. (*Obnova*, 14. decembar 1943.)

NAREDBA FELDKOMANDANTURE 599 O ZABRANI UPOTREBE LIFTOVA – Upotreba liftova za lične potrebe u zgradama za stanovanje kao i trgovinama zabranjuje se. OVA NAREDBA STUPA NA SNAGU ODMAH. Izuzetak dozvoljen samo u bolnicama i sanatorijumima. (*Obnova*, 14. decembar 1943.)

NOVA SRBIJA – Ugledni pariski list *Parizer cajtung* donosi pod gornjim naslovom [...] zapažen članak Hajnriha fon Poznijaka, u kome se, između ostalog, veli: [...] 'Organizovani su odredi srpskih dobrovoljaca, koji su, pored svog vojničkog cilja, imali takođe da moralno obrazuju mladu srpsku generaciju i koji su uzeli kao oslonac nacionalni pokret *Zbor*.

Ovo je Nediću pružilo mogućnost da sa svojom zemljom učestvuje u borbi protiv svetske opasnosti komunizma i da je na taj način stavi u front evropske odbrane protivu boljševizma'. (*Obnova*, 15. decembar 1943.)

SPORT JE NAJSTARIJA KULTURNA TEKOVINA – U bečkoj 'Uraniji' govorio je dr Ervin Mel, profesor za pedagogiju telesnih vežbi na univerzitetu u Beču [...] Profesor Mel je došao do rezultata da naše današnje telesne vežbe predstavljaju tvorevinu nordiske rase. Svuda gde su telesne vežbe dostigle maksimum nalazila se nordiska rasa. (*Obnova*, 15. decembar 1943.)

REKLAME – 'RAZBIBRIGA' u 6.45 večeras 'SMUTI PA PROSPI' režija i gl. ul. J. Tanić, Aca Cvetković. (*Obnova*, 16. decembar 1943.)

REKLAME – U restoranu 'VILE RAVIJOJLE' Dečanska 2 pored ostale muzike od danas pa svake večeri sudeluju: TIKA zvana 'MAJMJUN', mala CANA sa sestrom LELOM i RADE KRNJEVAC. Orkestar je pod upravom naše poznate primašice ŽIVKICE. Toče se prvoklasna pića. Vlasnik ŽIVOJIN P. MILENKOVIĆ 'OLUJA'. (*Obnova*, 16. decembar 1943.)

UREDBA O OBAVEZNOJ RAZMENI LEKARA U ZAROBLJENIŠTVU – Član 1 Svi lekari u državnoj i samoupravnoj službi kao i privatni [...] podleže obaveznoj razmeni sa lekarima koji se nalaze u zarobljeništvu. [...] Član 2 Kad dođe vreme za zamenu, lekari koji su u zarobljeništvu mogu po sopstvenoj želji ostati i dalje u zarobljeništvu. [...] Član 4 Lekari koji su već bili u zarobljeništvu ili na obaveznoj zameni ne podležu obavezi iz čl. 1 Uredbe dok ima drugih lekara koji ovu obavezu nisu izvršili. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 17. decembar 1943.)

'GENERAL NEDIĆ JE DUHOVNI VOĐA SRPSKOG NARODA' – ...Intervencijom nemačke vojske nastupio je nov period antikomunističke borbe crnogoraca, u kojoj, rame uz rame sa nemačkim vojnicima, sudeluju i jake formacije nacionalnih četnika. [...] U oceni mogućnosti budućih odnosa sa 'jezgrom Srpstva', kao što je nedavno naglašeno i sa merodavnih mesta, uzimaju se u obzir rasna, etnička i nacionalna povezanost. [...] Ovih dana u Beograd je doputovao jedan od istaknutih nacionalističkih boraca iz Crne gore. To je Vasa Anđušić [...] Posle kapitulacije Italije, na istorijskoj narodnoj konferenciji u Trgovačkoj komori u Podgorici, u prisustvu pretstavnika nemačkih vlasti, Anđušić je prvi istakao shvatanje

crnogorskog stanovništva u pogledu budućeg razvoja [...] Sada je pred drugom navalom partizanskih bandi ponovo organizovao akciju i nalazi se na čelu odbrane podgoričkog kraja u svojstvu komandanta jednog četničkog bataljona koji se vidno istakao u borbama sa komunističkim nasilnicima. Posle prijema kod nadležnih faktora [...] Anđušić je posetio redakciju *Obnova*. Snažnog gorštačkog izgleda, tipičan predstavnik zdrave srpske rase, on nam je u razgovoru izneo niz podataka o prilikama u Crnoj gori [...] 'Sve vesti iz Srbije primaju se sa najvećim interesovanjem. U generala Nedića gleda se kao u spasioca celokupnog srpstva. Kod nas nema četnika koji generala Nedića ne smatra duhovnim vođom srpskog naroda'. (*Obnova*, 17. decembar 1943.)

SRPSKA VLADA NARODNOG SPASA DIŽE GLAS PROTIVU NEPRIJATELJA CIVILIZACIJE – ...izgrađena svest o potrebi aktivne solidarnosti u ovoj sudbinskoj borbi Evrope protiv plutokratsko-boljševičke opasnosti, platforma su borbeno antikomunističkog stava vlade generala Nedića i celog srpskog naroda. [...] Po satanskom planu plutokratsko-boljševičkog jevrejstva srpski narod treba da bude iskorenjen. Oružje toga iskorenjenja treba da budu Tito i svi njegovi, i tajni i javni saradnici. [...] Kada je, skoro, odlučno objavio rat komunizmu do istrage, general Nedić je bio svestan da govori u ime nacije. [...] On je oličenje naše borbe i njen zastavnik. Prema Titu i njegovim ortacima srpski narod gaji prezir i odvratnost [...] Srpski narod će učiniti sve da nosioci ovog poretka budu totalno iskorenjeni. [...] General Nedić će svoj stav prema Titovoj 'vladi' upotpuniti snažnim udarcima protiv partizanskih bandi pa ma gde se one pojavile. (*Obnova*, 18. decembar 1943.)

ENGLJESKA PROPADA (*Obnova*, 18. decembar 1943.)

BERLIN O SRPSKIM ZBIVANJIMA – ...Pored toga u Berlinu se nikada ne propušta prilika, da se ne naglasi, da je glavni faktor srpske politike general Milan Nedić. [...] Milan Nedić je priznat od Vođe Trećeg Rajha, i stisnuvši njegovu desnicu on je dobio ne samo znak simpatija, poštovanja i odobravanja, nego i čvrstu veru da će Berlin lojalno reagovati na konstruktivne napore Vlade narodnog spasa. (**dr Nikola Marinković**, *Obnova*, 18. decembar 1943.)

OGLASI – DEVOJKU ILI UDOVU od 20 do 30 godina, Srpkinja, poželjno vitku šlang osobu, inteligentnu, koja po mogućstvu za sada ima

svoj stan u Beogradu, jedno manje dete nebi smetalo, želi upoznati gospodin Srbin srednjih godina, industrijalac, obezbeđen i dobro situiran. Pisati po mogućstvu sa prilogom fotografije. Diskrecija potpuna. Ženidbe radi. Adresa u administraciji. (*Obnova*, 18. decembar 1943.)

USPEŠAN RAD NA OBNOVI SRBIJE – *Štrasburger nojeste nahrihten* u svom broju od 4 novembra o.g. donosi sledeći članak o radu generala Milana Đ. Nedića i njegove vlade na obnovi Srbije: 'Armiski general Milan Nedić je energična ličnost. U toku kratkog vremena on je uspeo ne samo da uspostavi mir i red [...] već takođe da u velikom obimu i planski sprovede novi red u privrednom sektoru područja stare Srbije. Privredna politika njegove vlade uperena je na to da se Srbija ugradi u privredni plan novog evropskog velikog prostora. [...] Dalje, cilj srpske vlade sastoji se u tome, da se srpski seljak osposobi da svoje proizvode posle rata može podesiti potrebama evropske privrede velikog prostora. [...] Od naročitog značaja je dobijanje ruda pomoću organizacije 'Tot'. Iskorišćavanje srebra, olova, bakra, cinka, mangana, hroma, boksita itd. služi potrebama nemačke ratne industrije. Građevine koje podiže 'Tot' prelaze odmah ili docnije u svojinu srpske države. Tako je srpski Pretsednik vlade uspeo da svoju malu zemlju već sada uključi u radove na obnovi kontinenta'. (*Ponedeljak*, 20. decembar 1943.)

OTKRIVENI SU SVI ODBORI ZA PRIKUPLJANJE POMOĆI U NOVCU I STVARIMA PARTIZANIMA PO ŠUMAMA. NA ČELU 'NARODNO-OSLOBODILAČKOG FONDA' NALAZIO SE HRVAT ĐURA LOVREKOVIĆ – ...Beogradska policija uspeła je da uđe do u tančine u trag komunističkim organizacijama [...] sada nije teško u jednom retrospektivnom izlaganju upoznati javnost sa svima formama delatnosti komunističkih agitatora. Ovo utoliko pre što jasno proizlazi da i na ovom razornom poslu [...] vodeća uloga i odlučna reč nalazila se uglavnom u rukama nesrpskih, dakle protivsrpskih elemenata. (L. Č. *Obnova*, 20. decembar 1943.)

SVI U JEDAN FRONT, SVI PROTIVU TITA! – Draga braćo Srbi i sestre Srkinje, Sprema se podla zavera protivu opstanka Srpstva i Majke Srbije. [...] Već nam je poznato ono društvo 's konca i konopca', ona zlikovačka jevrejsko-komunistička banda pod vođstvom, kako mu njegovi tepaju, Hrvata iz Hrvatskog Klanjca Josipa Broza-Tita, u kriminalnoj literaturi poznatog zlikovca. [...] Srbi na okup! Na novu navalu crvene

aždaje – Titove gamadi – odgovorimo jednim jedinstvenim srpskim frontom, ako smo Srbi, ako smo ljudi. [...] Svi u jedan front, svi protivu Tita i njegove žgadije. Nek borba bez predaha, bez kolebanja, odluči ko ima da živi, a ko da mre. (**Milan Nedić, govor na radiju, *Obnova*, 21. decembar 1943.**)

JEDAN VELIKI GEST – Juče posle podne puštena je iz zatvora na slobodu veća grupa političkih pritvorenika. Ovom činu prisustvovali su predstavnici nemačkih nadležnih vlasti i delegat predsednika srpske vlade načelnik Ministarstva unutrašnjih poslova Đura Sarapa. [...] Antikomunistička svest stvorila je jedinstven program spasavanja srpstva koji obuhvata u prvom redu nekompromisnu i istrajnu borbu protiv komunizma. [...] Na taj način, blagodareći razumevanju nemačkih vlasti došlo je juče do puštanja jedne grupe političkih pritvorenika od kojih se očekuje da svoje snage nesebično i bez zadnjih namera stave u službu Srpstvu. (*Obnova*, 21. decembar 1943.)

OSUJEĆEN PLAN BANDITA DA SE PREBACE U SRBIJU. GUBICI KOMUNISTIČKIH BANDI IZNOSE: 2.926 POGINULIH, 4.000 RANJENIH, 2.668 ZAROBLJENIH, PREKO 20 TOPOVA I 105 KAMIONA – ...Trupe oružane sile i formacije SS, uspešno potpomagane od vazduhoplovstva, očistile su u zajednici sa savezničkim trupama i domaćim nacionalnim zaštitnim odredima od komunističkih bandi ciljeve uzduž Drine. (*Obnova*, 21. decembar 1943.)

PREDAVANJE DIMITRIJA LJOTIĆA U ŠAPCU O RAZVOJU SVETSKIH PRILIKA – ...Predsednik vlade sa svoga puta u Glavni stan Vođe Rajha došao je radostan, jer je uvideo da je njegov konstruktivni rad stekao zaslužen priznanje. (**Dimitrije Ljotić, *Obnova*, 21. decembar 1943.**)

VELIKI USPEH NACIONALNIH ČETNIKA U SUKOBU SA PARTIZANIMA NA DRUMU IZMEĐU PODGORICE I CETINJA (**M. St. *Obnova*, 22. decembar 1943.**)

MORAMO DA STVORIMO DUHOVNO I TELESNO ZDRAVU SRPSKU OMLADINU – ...ministar prosvete i vera održao je konferenciju sa svim direktorima i nastavnicima svih srednjih i srednjih stručnih škola u Beogradu. [...] 'Ko danas vodi partizanske, komunističke bande [...] Sve sami nesrbi, svetski probisveti i zločinci. [...] Naša omladina, moramo priznati, mnogo je vatrenija, idealističkija od nas starijih. U toj svoj

vatrenosti i idealizmu, ona može, ako se ne bude dovoljno vodilo računa o njenom životu i vaspitanju, skrenuti sa pravoga puta i poći samoubilačkom stranputicom. [...] Vi, vaspitači naše omladine, morate zajedno sa đaćkim roditeljima, voditi računa o njoj ne samo dok je u školi, nego da pratite i njen vanškolski život. Da sprečite da ne pođe putem onih mladića i devojaka, koji su poslani na prinudno vaspitanje u Smederevsku palanku. [...] U ovome će vas podržavati i đaćki roditelji, koje sam svojom poslednjom naredbom opomenuo da moraju aktivno učestvovati u vaspitanju svoje dece. Onim roditeljima, koji neće hteti da učestvuju u radu školske zajednice [...] slobodno vratite njihovu decu. [...] Neka od celokupne naše današnje omladine, ostane samo pola, ali neka ona sva bude na svom mestu, pa će našoj zemlji i našem narodu biti dovoljno. Ujedno, vam napominjem da bez ikakve neodlučnosti pristupate čišćenju omladine od onih elemenata, koji su za nju štetni. Naglašavam, da se za kratko vreme mora rasčistiti sa svim onim učenicima, koji pokazuju svoje levičarsko nastrojenje ili makakvu simpatiju za zločinačku aktivnost komunističkih bandi u svetu ili kod nas'. (**Velibor Jonić, *Obnova*, 23. decembar 1943.**)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Važno je napomenuti velike uspehe, koje su nemačke trupe postigle u prostoru Zapadnog Balkana, u borbi protiv partizanskih bandi Josipa Broza zvanog 'Tito'. [...] Predsednik srpske vlade Narodnog spasa general Milan Nedić održao je preko radija veliki govor, u kome je pozvao sve Srbe na okup u borbi protivu Tita. 'Nek borba bez predaha i bez kolebanja odluči ko ima da živi a ko da mre', kazao je predsednik Nedić. [...] Na kraju govora, predsednik Nedić poziva sve Srbe u jedan front protiv Tita i njegove žgadije. 'Siguran sam', kaže predsednik Nedić, 'da ćemo pobediti komunističku Sotonu kao i 1941 godine. S nama je Bog i pravda'. (*Srpsko selo*, 25. decembar 1943.)

MRAČNA PROŠLOST CRVENOG MARŠALA TITA – ...Beograđanka gospođa K. J. [...] živela je izvesno vreme u Brozovom rodnom mestu u Hrvatskoj. [...] Gospođa K. J. nam kaže: 'U našem mestu bilo je više Brozova. [...] Pre dvadeset pet godina, jedan od njih naročito je bio upadljiv. To je bio Jožika, današnji Tito, visok mladić, mršav, zbrčkanog lica, skoro uvek gologlav'. (*Obnova*, 25. decembar 1943.)

'TITO JE RAZVIO KRVAVI BARJAK UNIŠTENJA SRPSKOG NARODA. NIKO OD NAS SRBA NEĆE POTPASTI POD JEVREJSKO-

BOLJŠEVIČKU HIPNOZU' – REKAO JE MINISTAR NARODNE PRIVREDE DR MILORAD NEDELJKOVIĆ NA ZBORU U VALJEVU (*Obnova*, 27. decembar 1943.)

BOLJŠEVIZMU I PARTIZANIMA MORAMO OGLASITI RAT DO ISTRAGE – ...Ili ćemo mi njih utamaniti, ili će oni nas. Treće je nemoguće. (**Velibor Jonić**, *Obnova*, 28. decembar 1943.)

POZIV DOBROVOLJNIM BOLNIČARKAMA CRVENOG KRSTA – Pozivaju se dobrovoljne bolničarke Crvenog krsta, srpske narodnosti, koje do sada nisu nikako učestvovalе u sanitetskoj službi [...] da se prijave lično i sa svojom legitimacijom Okružnom odboru Crvenog krsta u Beogradu. (**Uprava**, *Obnova*, 29. decembar 1943.)

NEMAČKE TRUPE GONE BEZ PREDAHA TITOVE BANDE – Borbe u cilju čišćenja u Istočnoj Bosni [...] napreduju bez predaha. Komunističkim banditima ne da se nigde mira. Oni su ponovo izgubili 268 mrtvih i 98 zarobljenih. [...] U Jugoistočnoj Bosni izgubile su bande prilikom bezuspešnog napada na jednom mestu 21 mrtvog. (*Obnova*, 30. decembar 1943.)

POZIV – Pozivaju se sve izbeglice sa teritorije današnje Crne Gore koji se nalaze u Beogradu, a rođeni su u vremenu od 1893 do 1926 godine da se neizostavno jave Vojnom otketu Opštine beogradske, Mileševska ulica broj 14, radi vrlo važnog saopštenja. [...] Nedolazak povlači odgovornost, za bespravan boravak u Beogradu. (**Iz Upravnog odeljenja Opštine grada Beograda**, *Obnova*, 30. decembar 1943.)

ŠPANSKI FILM 'RASA' – Posle nekoliko španskih filmova osrednjeg kvaliteta, imamo sada prilike da vidimo najnoviji film nacionalne produkcije, 'Rasa' koji je potpuno na evropskom nivou. Španska produkcija naročito je počela da se podiže posle revolucije, kada je Kaudiljo Franko omogućio domaćem kapitalu i domaćim intelektualnim snagama da se razviju. (*Obnova*, 30. decembar 1943.)

1944.

januar 1944.

BITKA ZA SVETOSAVSKI PUT – ...Mi danas nećemo i ne možemo želeti nikakvu Jugoslaviju sa šest pokrajina, kakvu hoće i za koju se bori nesrbini Josif Broz Tito, već hoćemo i borićemo se za živu, svetosavsku Srbiju, Srbiju nacionalno čistu, bez Hrvata Josipa Broza, bez jevrejina Moše Pijada, bez pokrštenog čivutina Ivana Ribara-Fišera i poznatog dželata srpskog življa Sulejmana Filipovića. (*Srpski narod*, Božić 1944.)

POLAGANJE ZAKLETVE – JUNACI, BRANIOCI OTADŽBINE [...] Naročito morate zatirati komuniste i boljševike, koji hoće da unište sve što je Srpsko. [...] SATIRITE IH I UBIJAJTE. TREBITE TAJ KUKOLJ IZ SRPSKE NARODNE NJIVE. VAŠA ĆE SE RUKA POSVETITI A IME OVEKOVEČITI KAO BRANIOCA OTADŽBINE. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, Božić 1944.)

SRPSKA SLOGA STVARA JEDAN NACIONALNI FRONT – ...Hrabri srpski odredi potpomognuti rodoljubivim četnicima već su uspeli da prebace preko granica komunističke bande [...] Čisti se zemlja od izroda i međunarodnog šljama, društvenog taloga [...] Blagodareći izdašnoj potpori okupatorskih vlasti, Srbija je preturila preko svoje glave ono što je najgore. Već danas se može reći da je sloboda srpskog naroda obezbeđena, da je budućnost konstruktivne Srbije osigurana. [...] Srbi će sledovati svima zahtevima rodoljubivog voćstva [...] Sa nestankom večite smetnje na Balkanu Savojske kuće, nestalo je i svakog nesporazuma sa Veliko-Nemačkim Rajhom, čiji je danas interes jedna snažna, sređena i

antikomunistička Srbija, koja se izgrađuje uz tu dragocenu pripomoć. To je zamah Nove Srbije! (*Srpski narod*, Božić 1944.)

POSLEDICE KOMUNISTIČKOG NEUSPEHA U SRBIJI – ...U međuvremenu, general Nedić obrazovao je vladu Narodnog spasa i pozvao srpski narod u bespoštednu borbu protiv komunista. [...] Zahvaljujući velikom ličnom autoritetu generala Nedića mnogi četnički odredi bez predomišljanja su se opredelili za Vladu narodnog spasa i stupili u saradnju sa vladinim odredima, što je uticalo i na ostale četnike da se opredele protiv partizana. Tako je, u jesen 1941, došlo do svrstavanja svih nacionalnih snaga protiv komunističke opasnosti. [...] Pritešnjeni sa svih strana nacionalnim snagama, kao i nemačkim vojnim odredima, partizani su gubili jedan položaj za drugim [...] dok naposljetku nije došao red i na Užice [...] Čim su se 29 novembra 1941 oko podne pojavile nemačke i srpske čete pred gradom, oni su otpočeli sa vratolomnom evakuacijom i bekstvom u pravcu Bosne. U velikoj žurbi oni su zaboravili da evakušu svoje ranjene drugove, pa je tom prilikom dopao u ruke nacionalista i njihov komesar za sanitet jevrejin dr Levi. (**Đorđe Perić**, *Srpski narod*, Božić, 1944.)

ODNOS SELA I GRADA – ...Nacionalsocijalizam, međutim otkako je došao na vlast izvršio je ogroman rad na selu. [...] Nemačkom seljaku je priznata uloga večnog obnavljača čistote rase [...] Šta na to da kažemo mi o svome selu. Mi ga nismo podizali, mi smo ga samo kvarili. [...] Mi smo ga ostavljali da ide u ritama [...] da nam decu porađaju prljave i sifilistične ciganke. (**Damnjan Kovačević**, *Srpski narod*, Božić 1944.)

INTERESANTNO, VRLO AKTUELNO – Zahtevajte od vašeg knjižara ovih dana izašle aktuelne knjige: [...] G. Virzing, *'Tako je došlo do rata'* [...] *'Na život i smrt'*; [...] Johan Lers, *'Jevreji iza Staljina'*, *'Albion polazi u rat'*; Martin Paze, *'Staljin u svetlu štampe i karikature'*; [...] Georg Pavlović, *'Pod šestokrakom zvezdom'*; [...] Karl Brinkman, *'Glas boljševika'*; [...] dr B. Hofman, *'Životni prostor ili imperijalizam'*; G. R. George, *'Jevrejin Zis'*; Hans Dmtar, *'Uloga nemačke seoske zadruga u poljoprivredi'*; L. Rajmer, *'Porodica u Novoj Nemačkoj'*; dr H. Bente, *'Kako putuje nemački radnik'*; [...] Ako vaša knjižara željenu knjigu nema, možete istu nabaviti neposredno od izdavača 'PROSVETNA ZAJEDNICA', Beograd, Kosovska 39/III. (*Srpski narod*, Božić, 1944.)

OCEVI – Neobično je potresna bila svečanost Oceva u Domu slepih devojaka, na Gundulićevom vencu 11. Ministar g. Drag. Jovanović došao je i u ovaj tihi dom da se 'odveže'. Došao je kao roditelj i svojim dolaskom uneo je doista mnogo radosti u ovaj, inače, toliko tužni kutak. G. Jovanovića koga je radosni prijem slepih Srpkinjica neobično dirnuo, uputio im je nekoliko toplih roditeljskih reči [...] g. Jovanović se zaista očinski odvezao lepim poklonom. (*Kolo*, Božić, 1944.)

'RAJ AMERIKA' – ...Na vodećim mestima u Americi dominiraju Jevreji. Oni sačinjavaju Ruzveltov 'trust mozgova'. Sva privreda naročito bankarstvo u njihovim je rukama. Njujork je danas najveći jevrejski grad jer u njemu živi preko dva miliona Jevreja. I predsednik Opštine u Njujorku je Jevrejin La Gvardija. [...] Amerikanci ne vole Evropu i mrze njenu kulturu koju ne razumeju. U Americi se sprovodi čitava kampanja protiv Evrope. [...] Ono što Evropljanina kad stigne u Ameriku [...] najviše zapanjuje, to je bezgranična naivnost kojom Američani prihvataju razne izopačenosti i nastranosti civilizacije, uvereni da su prave tekovine kulture. [...] Ovu naivnost, koja graniči sa glupošću iskoristio je u svom huškanju na rat [...] predsednik Ruzvelt, toliko da je američke mase doveo do jedne hysterije. (*Kolo*, Božić, 1944.)

DOBROVOLJCI EVROPE – Pored nemačkih i savezničkih vojnika bore se na Istočnom frontu i mnogobrojni dobrovoljci, pripadnici skoro svih evropskih naroda. Skoro svaka nacija Evrope ima na Istočnom frontu svoju legiju. [...] Oni se u svojoj borbi rukovode istim idealima kojima i srpski nacionalisti – dobrovoljci koji brane svoju otadžbinu od Titovih boljševičkih bandi. (*Kolo*, 15. januar 1944.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – Pretsednik Srpske vlade general Nedić, uputio je povodom Božićnih praznika poslanicu pozdravljajući rađanje novog srpskog života, Nove Srbije. 'Zora puca, biće Srpskog dana' – poručuje general Nedić svoj braći Srbima i svima sestrama Srpkinjama, – pozivajući ih da mu pruže svoju svesrdnu pomoć da izgradi Novu Srbiju [...] Delegacija srpskih seljaka iz svih krajeva [...] posetila je nemačkog opunomoćenog ministra dr Nojbahera. Delegaciju je predvodio ministar poljoprivrede inženjer Rad. Veselinović i ona je imala za cilj da dr Nojbaheru izloži stanje našeg sela [...] Tom prilikom dr Nojbaher je uzeo reč i podvukao da on zna sa kakvim se teškoćama bori srpski narod. Kaže, da je došao ovamo kao naročiti opunomoćenik Nemačkog Rajha za

rešavanje pitanja evropskog Jugoistoka, a to nije ništa drugo nego pitanje jugoistočno-evropskog seljaka. Taj seljak ima danas dva opasna neprijatelja, koji ugrožavaju njegov opstanak. Protiv jednog od njih bori se i daje svoje živote nemačka omladina na Istočnom frontu, a njenu borbu treba da pomogne i srpski seljak. [...] Nemačka vojska neće nikada da dozvoli da stanje za kojima crvene horde podzemlja teže bude vaspostavljeno. Drugi neprijatelj srpskog seljaka je zapadni kapitalizam, protiv koga se sa istom odlučnošću, a za Evropu, bori Nemački Rajh. [...] Ista grupa srpskih seljaka primljena je potom od strane predsednika srpske vlade generala Nedića [...] 'Buduća Srbija biće jaka samo ako bude istinski seljačka zadružna država. Zato, – kaže predsednik Nedić, – ja i vlada narodnog spasa tek sada i pod ovim teškim ratnim prilikama hoćemo da taj temelj obezbedimo srpskom narodu, pripremajući stvaranje buduće seljačko-zadružne države'. (*Srpsko selo*, 15. januar 1944.)

OD OBZORA DO BROZA – ...Danas, po uputstvima crvenoga diktatora iz Moskve, rad i borbu za boljševiziranje zemalja bivše Jugoslavije vode dva Hrvata. Josip Broz iz Klanjca, zvani 'Tito', Ivan Ribar [...] Uz njih su, kao glavne vodeće ličnosti, opet istaknuti Hrvati: Antun Avgustinčić, Josip Smodlaka i Božidar Magovc; Slovenac Josip Rauh, muslimanin Sulejman Filipović [...] i jevrejin Moša Pijade. Srbe predstavlja među njima nekakva pijandura raspop Zečević, degenerik Rada Pribićević i komsalonsko nedonošče Vladislav Ribnikar. Iz ove šarene gomile, koju po broju, značaju i uticaju čine u stvari Hrvati, obrazovana je na hrvatskoj teritoriji 'jugoslovenska' komunistička vlada. [...] A službene ustanove Velike Britanije, po zlu poznati 'Radio London' i agencija 'Rajter' postali su čak neka vrsta glasila te komunističke vlade. (**Milutin Nedić, ministar u penziji**, *Srpski narod*, 22. januar 1944.)

JEVREJI I MASONERIJA PREMA DANAŠNJEM RATU – ...Jedan nemački novinar, koji je i sam antisemit i koji me je za vreme ovoga rata posetio u Beogradu pitao me je zašto sam antisemit. Moje je obrazloženje kratko: ja sam antisemit, zato što su Jevreji štetočine. Oni kvare sve: privredu, moral, rasu. To je dovoljno poznato i svakome jasno. Ali ja sam antisemit još iz naročitih, filozofskih razloga. Evropski narodi akceptovali su jevrejsku istoriju sveta, međutim ta istorija to je jedan falsifikat. [...] Jevreji su u starom svetu smatrani kao najgori narod i reč 'Hebrei' postala je od reči 'habiri' što znači razbojnici. Nešto civilizacije Jevreji su dobili u

vavilonskom ropstvu, kada su, po tvrdjenju jednog fiziologa, dobili i današnju relativno belu boju kože (inače bili su crni kao i Arapi) [...] Prema današnjem ratu Jevreji (kao i masonerija) imaju drugi stav. Oni su u francuskoj, engleskoj i američkoj javnosti harangirali za rat, tojest, za rat protiv Nemačke. To je razumljivo: nemački nacionalisti, kad su došli na vlast, objavili su krstaški rat Jevrejima. Ovaj postupak nemačkih nacionalista takođe je razumljiv: nacionalisti u svakoj zemlji moraju biti protiv Jevreja [...] Jevreji su jedan zatvoren krug, a svaki drugi narod za njih je samo objekat za eksploataciju. Treba jednom učiniti kraj toj eksploataciji. Žrtve ovoga rata ne bi bile dovoljno opravdane ako bi Jevreji opet postali gospodari evropskog privrednog života. (**Krsta Cicvarić, Srpski narod**, 22. januar 1944.)

BORBE U BOSNI – Otvorenom izdajom Badolja situacija u severozapadnom delu Balkana odjednom se razbistrila. Londonska agitacija i Titove bande pozdravile su tu izdaju sa najvećim oduševljenjem označujući je kao 'prekretnicu rata', ali su ubrzo uvideli svoju zabludu. Nemački vojnik [...] udario je svom snagom svoga oružja. Tito je poslednjih dana zadobio nekoliko teških udaraca od kojih neće moći više da se oporavi. [...] Pri tom je najvažnija činjenica da akcija nemačke oružane snage nailazi na razumevanje i punu podršku srpskog stanovništva ovih mnogo napaćenih krajeva. Nemačke trupe sprovode svoju akciju čišćenja uz saradnju velikog broja Srba, nacionalista – dobrovoljaca. [...] Rame uz rame sa nemačkim trupama bore se protiv belosvetskih bandi i meštani Srbi, spasavajući svoj kraj od propasti. (*Kolo*, 22. januar 1944.)

PRETSEDNIK VLADE GENERAL NEDIĆ NACIONALCIMA PRED ODLAZAK U NEMAČKU – Ove nedelje otputovala je za Nemačku jedna grupa kandidata za starešinski kadar Nacionalne službe. Povodom njihovog odlaska ovi vredni i rodoljubivi omladinci bili su primljeni od predsednika Vlade generala Nedića. Pozdravljajući predsednika Vlade rukovalac Nacionalne službe dr Đuro Kotur rekao je u svom govoru između ostalog sledeće: 'Ja verujem da će ovi mladi ljudi koji su od prvog dana stupili u Nacionalnu službu, tačno i savesno ispuniti svoj zadatak onako kako dolikuje najboljim sinovima našeg naroda i da će nas dostojno predstavljati pred velikim nemačkim narodom' [...] Odogovarajući na pozdrave omladinaca, predsednik Vlade general Nedić održao im je topao govor u kom je najpre istakao sav značaj njihovog puta u Nemačku, u

državu koja je istakla grudi svojih najboljih sinova da bi zaštitila Evropu i ljudsku civilizaciju. (*Srpski narod*, 22. januar 1944.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – Kao što su ranije u nekoliko mahova odlazile grupe seoskih omladinaca u Nemačku [...] tako su sada poslati kandidati za starešinski kadar Nacionalne službe za obnovu Srbije u Nemačku, gde će provesti izvesno vreme da bi svoje starešinsko vaspitanje dopunili na samom izvoru, gde je nikla radna služba. Pred svoj odlazak primljena je ova grupa omladinaca kod predsednika srpske vlade generala Nedića, koji je tom prilikom održao kandidatima za strešinski kadar veoma topao govor pun očinskih saveta i prijateljskih uputstava. Tako je predsednik Nedić kazao ovim odabranim nacionalnim omladincima da njihov odlazak u Nemačku znači jedan istoriski događaj za Srbe i za Srbiju. Omladinci odlaze tamo da vide jedan veliki narod, koji je istakao svoje grudi da bi zaštitio Evropu, civilizaciju i hrišćanstvo od azijatske nemani. [...] Ove reči omladinci treba da dobro utuve, jer Vlada narodnog spasa mnogo polaže na njih. (*Srpsko selo*, 22. januar 1944.)

UREDBA O ISPLATI PRINADLEŽNOSTI I POMOĆI PORODICAMA NACIONALNO ISPRAVNIH LICA POGINULIH OD NAPADA IZ VAZDUHA – Član 1 Porodicama nacionalno ispravnih državnih i samoupravnih platežnika, poginulih od vazdušnog napada isplaćivaće se prinadležnosti poginulog [...] Član 2 Porodicama nacionalno ispravnih lica, koja nisu državni ili samoupravni platežnici, poginulih od vazdušnog napada, odrediće se pomoć [...] Član 3 Propisi člana 2 primenjivaće se još i na porodice nacionalno ispravnih hranilaca umrlih na obaveznom radu. (**Milan Nedić s. r. 'sleduju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 28. januar 1944.)

JUGOSLOVENSKA SRAMOTA NIJE SRPSKA SRAMOTA – ...Crvena komunistička aždaja kojoj ste vi slomili kičmu 1941, ponovo je zauriala. [...] On [Tito] vas u jednom pamfletu [...] napada kako ste vi vinovnici i krivci, što jugoslovenska vojska nije odgovorila svom zadatku na bojnopolju, kad su Jugoslaviju vodili i izdali plaćenici i potkuše engleske, američke i boljševičke. Vi znate ko potpisuje taj pamflet, glavom generalštabni major jugoslovenske vojske Arsa Jovanović, nesrbin, srpsko ga mleko ogubilo! [...] Za sve koji nisu vršili dužnost, kao i za Arsu Jovanovića, biće suda [...] Mržnja naša prema svemu što je komunističko jača je od svega i mi stojimo opet jedan uz drugog kao nekada 1941 godine

da crvenoj aždaji odrubimo glavu [...] Uništićemo vas, komuniste, i seme vam zatrti. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, 29. januar 1944.)

OTADŽBINA I INTELIGENCIJA. SAMOODRŽANJE SRBA – ...To kako su Srbi bili pobeđeni 1941, kako su izgubili državu, kako se ginulo i propadalo, – to je važno za istoriski greh naš. To i pokazuje da smo se prevarili u saznanju o sebi jer smo mislili da smo jaki, a bili smo iznutra oslabili, baš mi pobeđnički Srbi iz 1918; mislili smo da smo slobodni, a sa svih strana pustili smo da nas, baš oslobođene Srbe, iznutra zarobe i smekšaju nam snagu i pomute pogled razne internacionalne sile. [...] Jedan deo inteligencije otpadio se od svoga naroda i prešao na stranu na kojoj se ovaj narod nikad nije nalazio i ne može nikad da se nađe, ako neće svoju smrt. Ti ljudi, anarho-komunisti i njihov rod svakojaki, protivni su tome da kao Srbi nastavimo svoj put u istoriji. [...] Taj deo inteligencije otpao je konačno od srpskog naroda bilo da se nalazi po partizanskim odredima, bilo da se sakriva ovde među nama. [...] Druga jedna grupa naše inteligencije otpala je od svoga naroda na taj način što se za prošlih dvadeset godina ponašala tako kao da je srpski narod zato na svetu da bi njegova inteligencija kroz politiku i kroz gramzivo sticanje svih vrsta mogla živeti isključivo za svoje sebične ciljeve. Ne zna se koja je vrsta gora i čije je greh prema narodu teži. [...] Te su dve grupe otpadnika otišle od naroda, ali su njihovi ostaci fizički još tu i trude se da narodu unakaze i lik i čast. [...] Ona inteligencija srpska koja se sprema da postane novo voćstvo srpsko mora da sa tim dvema vrstama ljudi i u sebi i oko sebe raskrsti i da se s njima obračuna [...] Ima još jedna treća vrsta ljudi koji nisu mnogo zaostali za žalosnim prvenstvom pomenutih i od kojih nacija isto tako nema šta da očekuje. [...] Oni koji su upali u pasivni život, ne buneći se protiv razaranja jednih i gramzivosti drugih. [...] Ta bara je strahovito kriva jer je puštala i na univerzitetu u srednjoj školi da se omladina zatruje; jer je dopuštala da se ljudi u najboljim muževnim godinama odadu konforu i samozaboravu; [...] jer je dopuštala da se naša žena kao u nekom deliriju dočepa šarene građanske slobodije u kojoj se njen lik posuvratio. [...] Te tri kategorije inteligencije otpale su od otadžbine i od nacije. S njima se na putu povratka ka otadžbini ne može i ne sme računati. [...] Za ovu godinu dana u našim prosvetnim redovima video sam i one koji su otpali ili otpadaju od nacije, – video i doživeo njihovu izdaju ili njihovu likvidaciju. [...] Ali isto tako sa radošću [...] doživeo pojavu aktivnih i borbenih Srba prosvetnih radnika koji su [...] pošli u susret obnovi Srbije, poneli tu

obnovu i nose je sve sigurnijim korakom [...] Komuniste nemaju otadžbine, njihova nauka ubija je. Jevreji nemaju otadžbine, zakon njihovog boga nalaže im da žive nad svima otadžbinama. Pripadnici svih internacionala stvaraju od otadžbine igru svojih interesa kojima je cilj vladati svetom [...] I ko hoće da napusti mesto srpsko na ovome svetu [...] neka mu je alal otpadništvo, ali neka onda ne ostaje ovde među nama [...] Da bismo zakoračili u novu otadžbinu čega sve treba da se oslobodimo? [...] Moramo se osloboditi pomisli da je biološka snaga naše rase neiscrpna i da možemo slobodno da je trošimo ludo i uludo.³⁸ (Vladimir Velmar-Janković, *Prosvetni glasnik*, januar 1944.)

POLITIČKI RAZVOJ MEĐU 'SAVEZNICIMA' – ...Opšta analiza današnjeg engleskog položaja u ratu pokazuje da on nije nimalo sjajan [...] Engleska se, istoriski posmatrano, nalazi pred likvidacijom, jer je to veliki jevrejski plan, koji zastupaju SAD i SSSR, a za njegovo izvršenje treba da bude naterana Nemačka vazдушnim terorom i provociranjem odmazde. Engleska je, dakle, osuđenik na belom hlebu. Ipak ona odbija jedini most spasenja na koji joj je [...] ukazala Nemačka. (*Zapisi*, januar–april 1944.)

BALKANSKA RAZMATRANJA – ...General Nedić je učinio posetu Vođi Rajha, i sa njim i sa nemačkim ministrom spoljnjih poslova vodio važne razgovore o budućnosti srpskog naroda. Ta poseta je bila prvi važan događaj na koji se nadovezalo sve ono što se nazvalo 'akcija Nojbaheer'. [...] poseta Nedićeva Nemačkoj značila je priznanje Nove Srbije od odlučujućeg evropskog činioca i tako stvaranje mogućnosti da Beograd, bar **za prostor Jugoistoka, ipak postane u neku ruku i subjekt u odnosima između pojedinih snaga, ako ne još i formalno, ono na svaki način faktički.** (*Zapisi*, januar–april 1944.)

MALI REČNIK – Aleksandar Nevski [...] Zbog zasluga za pravoslavlje i sv. života proglasila ga je pravoslavna crkva za svetitelja. [...] Priznao je vrhovnu vlast tatarskih osvajača i odvrtao ih mirnim putem da ne pljačkaju Rusiju. Zajedno sa njima učestvovao je u ugušivanju ustanka, koji je bio osuđen na neuspeh, a mogao da izazove opustošenje ruske zemlje. U ta davna vremena on je vodio pod tatarskim ropstvom politiku narodnog opstanka i činio onako kako je u poslednjoj tragediji srpskog naroda postupio general Nedić. (*Zapisi*, januar–april 1944.)

³⁸ [predavanje održano prosvetnim radnicima 9. novembra 1942.]

februar 1944.

SLAVA NARODNOG POZORIŠTA – Ulazeći u novu eru nacionalnog i kulturnog ozdravljenja Srpsko narodno pozorište u Beogradu uzelo je Sv. Jovana za svoju Krsnu slavu. Pre tri godine prvi put je u dvornici Narodnog pozorišta užeženo kandilo pred ikonom Svetitelja [...] Na taj način obeležen je najvidnije novi put kojim je pošlo vodeće pozorište u Srbiji [...] Na dan 20 januara o.g. Srpsko narodno pozorište proslavilo je svoje Krsno ime po treći put. Proslava je bila vrlo svečana [...] a njoj su prisustvovali najuglednije ličnosti Beograda. Tako je slavskoj svečanosti Srpskog narodnog pozorišta prisustvovao lično General major g. Virov, Komandant Beograda, koji je bio na čelu predstavnika nemačkih vojnih vlasti, dok su na čelu civilnih vlasti kao i predstavnika nemačkih kulturnih ustanova bili savetnici nemačkog poslanstva g. dr Klajber i g. Rintelman. Od strane domaćih slavskoj svečanosti su prisustvovali ministar prosvete g. Velibor Jonić, Ministar privrede g. dr Milorad Nedeljković, državni sekretar pri Pretsedništvu vlade g. Cvetan Đorđević, pomoćnik ministra prosvete g. Vladimir Velmar Janković, šef srpske državne propagande g. Đorđe Perić, Komandant Srpske državne straže general g. Jonić, Komandant Dobrovoljačkog korpusa pukovnik g. Mušicki, g.g. predstavnici Srpske pravoslavne crkve, potpredsednici beogradske opštine g.g. Ivan Milićević i Ilija Paranos, Šef specijalne policije g. I. Paranos kao i mnogobrojne druge najuglednije ličnosti, među kojima predstavnici raznih ustanova, poznati muzičari, književnici i novinari. [...] Po završenom crkvenom obredu upravnik Pozorišta Jovan Popović pozdravio je zvanice i tom prilikom rekao: [...] 'Zato je Pozorište, svesno da je jedan od najmoćnijih pokretača za zdrav razvoj nacionalna i duhovna razvića, želelo da u jačanju tih, devičansko čistih, narodnih običaja, ukaže put koji vodi ka uzdizanju nacionalnih vrlina. Put koji je, uostalom, već na početku obnove Srbije jasno i vidno obeležio Milan Nedić, koji je s požrtvovanošću isposnika i starih apostola, poveo Srbiju da joj da nov izraz i nov duh. U tim svojim nastojanjima Srpsko narodno pozorište će ići i dalje nepomućenom verom, da bi kao najveća vaspitna škola, doprinelo kod širokih masa pravilnom shvatanju novog vremena od koga zavisi i lepša budućnost srpstva. Da pripomogne naročito mladim srpskim generacijama da izoštre svoje poglede, stvore jačinu svoje svesti, kako bi pametno sagledale put novog

srpstva, koje će poštenim i ispravnim stavom svojim prema novoj Evropi, naći sasvim sigurno svoje mesto u toj novoj zajednici naroda, koju snažnim zamahom formira sada velika nacionalsocijalistička Nemačka'. [...] Potom je upravnik g. Popović pozdravio nemačke goste govorom na nemačkom jeziku u kome je između ostalog rekao: 'Pre svega želeo bih da u ime Srpskog narodnog pozorišta i u ime svoje izrazim osećanje iskrene radosti što vas na dan naše slave [...] mogu da pozdravim od srca i prijateljski kao drage goste [...] Ta moja radost je utoliko veća što ljubazna pažnja, koju nam ukazujete i koja je nesumnjivo znak prisnosti naših uzajamnih odnosa, pada u ovom periodu velikog zamaha u kojem Velikonemački Rajh s učešćem celog svog života, u džinovskoj borbi, stvara nov život našem kontinentu koji će, po završenoj toj borbi, oslobođen klica prošlosti, spasen jednom zasvagda od razbarušenih elemenata crvenog ološa, moći zaista da se nazove Novom Evropom, novog izraza i zapojen novim duhom. [...] Srpsko narodno pozorište nastaviće i dalje sve donde dok ne bude došao taj dan u koji svi mi novi evropljani fanatički verujemo, dan, kada će osvanuti nova evropska porodica složna i ideološki povezana sa velikom nacionalsocijalističkom Nemačkom. To su iskrene i poštene reči koje upućujem u ime Srpskog narodnog pozorišta na dan njegove krsne slave'. (Jovan Popović, *Srpska scena*, 1. februar 1944.)

REŠENOST PROTIV NEODLUČNOSTI – Govor Vođe Rajha koji je on održao prilikom godišnjice peuzimanja vlasti, jedan je od najsnažnijih govora koje je Evropa čula u toku poslednjih decenija. [...] Argumentacija Hitlera je toliko snažna, njegovi dokazi su toliko ubedljivi, njegova logika je toliko nepogrešiva, da svaki objektivni slušalac ili čitalac njegovog govora dolazi do ubeđenja da će Rajh, zajedno sa Evropom, pobediti komunizam i Staljinovo divljaštvo. Staljin i sam ne veruje više u svoju pobedu na ratnom polju. [...] dolazimo do zaključka da Nemački Rajh pun rešenosti da pobeđi na bojnopolju i da je ta pobjeda neminovna. (*Srpski narod*, 5. februar 1944.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – Povodom jedanaeste godišnjice uzimanja vlasti Nacionalsocijalističke partije u Nemačkoj održao je Vođa Rajha govor nemačkom narodu, u kome je podvukao da će ova borba dovesti do najveće nemačke pobjede. [...] U toku 1944 godine biće nastavljena jedna korisna akcija. Naime, ustanova 'Zemlja i rad' slaće i ove godine naše seoske omladince na učenje u Rajh. [...] Ova grupa, koja je određena da ide u Šlesku, baviće se u Beogradu nešto duže od ostalih

grupa, kojih će u svemu biti pet. Sve ove grupe imaće za zadatak [...] da steknu najosnovnija znanja iz nemačkog jezika. (*Srpsko selo*, 5. februar 1944.)

KAKO SE OSEĆA NAŠ MILAN U NEMAČKOJ? – Kako živi, kako radi, kako stanuje on i svi njegovi drugovi i prijatelji, koji su došli sa njim u Nemačku i odazvali se pozivu za saradnju za oslobođenje Evrope? Neka Vam oni sami o tome pričaju! [...] Jedan okret na dugmetu Vašeg radioaparata doneće Vam glas Nemačke u Vaš stan. Taj glas Vam daje jasnu sliku o životu u srcu Evrope. [...] Očima Vaših najbližih videćete nemačke šume, nemačkog seljaka na polju, nemačkog radnog druga u fabrici. Sa njima čućete i nemačku muziku i nemačke pesme. [...] Borimo se za budućnost velike porodice nezavisnih naroda u Evropskom prostoru – nezavisnih od okova gramžljivog prekomorskog kapitalizma. [...] Borimo se za slobodnu i sretnu Evropu, u kojoj će i srpski narod zauzeti svoje dostojno mesto. Kada bi hteli, da slutite unapred, kakav će divni poredak da struji kroz ujedinjene Evropske države – kad se zaborave teškoće stvaranja – onda bi mogli da ocenite glas Nemačke u borbi različitih mišljenja. DNEVNA EMISIJA NA SRPSKOM JEZIKU PREKO RADIO STANICE ALPEN. (*Kolo*, 12. februar 1944.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...došlo [je] do sukoba između organa Srpske državne straže iz Arandjelovca s jedne strane, i jedne grupe od oko 250 partizana s druge strane. Borba je trajala oko dva sata. Razbijeni partizani podelili su se u dve grupe [...] Prvu grupu napao je odred Srpske državne poljske straže iz Belanovice, a drugu grupu napao je istovremeno jedan četnički odred. U borbi je poginulo preko 40 partizana [...] Prilikom pretresa pobijenih partizana nađen je obiman komunistički materijal, kao i zabeleške o skrivenom oružju, koje je imalo da posluži prilikom komunističke akcije u ovom kraju. Do toga, srećom, nije došlo, jer su ovi zlotvori srpskog naroda našli najzad smrt od svoga naroda. (*Srpsko selo*, 12. februar 1944.)

UREDBA O NEDIĆEVOM DEČJEM GRADU U OBILIĆEVU – Član 1 Na državnom dobru Obilićevo kod Kruševca osniva se ustanova pod imenom 'Nedićev dečiji grad', koji će biti internatski uređen. Član 2 Zadatak je ovog Dečjeg grada da prikuplja: ratom unesrećenu, napuštenu i posrnulu siromašnu srpsku decu, da ih osposobljava za nacionalno ispravne, stručno spremne i predane članove Srpske narodne zajednice. [...] Član 6 Nedićev dečiji grad je državna ustanova i stoji pod neposrednim

nadzorom Ministarstva prosvete i vera. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 15. februar 1944.)

KO SE BORI ZA TITA A KO PROTIV NJEGA – Donosimo dva snimka P. K. izveštača sa terena gde se vode borbe sa Titovim bandama. Levi snimak prikazuje jedan propagandni plakat u kome Tito poziva u borbu pod lozinkom 'svi na front!' Desni snimak prikazuje dva seljaka iz Bosne: Miloš Jovanović i Branko Milošević su jednom prilikom od 3 i po časa ujutru do 10 časova pre podne išli tajnim i neprohodnim stazama po cenu života da bi obavestili jednu nemačku jedinicu da su partizani minirali put i postavili zasedu. (*Srpski narod*, 19. februar 1944.)

STATUT O SLUŽBENICIMA OPŠTINE GRADA KRALJEVA – ...Službenik Opštine grada Kraljeva može postati [...] svako lice koje je na dan 18 aprila 1941 godine bilo državljanin Kraljevine Jugoslavije po rođenju ili prirodjenju, i koje je srpske narodnosti. (**Nik. D. Dimitrijević, predsednik gradske opštine, odobrio Milan Nedić s. r.** *Službene novine*, 22. februar 1944.)

KAKO PROVODI NAŠ MILAN SVOJE SLOBODNO VREME U NEMAČKOJ? – Slušajte sami preko nemačkih radio stanica izveštaje Milana i njegovih zemljaka o njihovom životu u Nemačkoj! Slušajte, šta pričaju on i njegovi drugovi [...] o svojim radnim danima i o svojoj nedelji [...] kako sviraju i pevaju svoje pesme, a kako slušaju i nemačke pesnike i komponiste, gledaju nemačke filmove i učestvuju u nemačkoj umetnosti i nemačkom duhovnom životu. Sa vlastitim doživljajima uče shvatati ogromnu misiju Nemačke i njezinih saveznika, koji su prihvatili tu borbu za očuvanje evropske kulture. (*Kolo*, 26. februar 1944.)

GOVOR MINISTRA PROSVETE I VERA PRILIKOM OTVARANJA BEOGRADSKOG UNIVERZITETA – Pre svega izražavam svoju zahvalnost nemačkim okupatorskim vlastima što su dozvolile da Beogradski univerzitet ponovo otpočne sa normalnim životom i radom [...] Ovaj događaj je od velikog značaja po dalji život i razvitak srpskog naroda, jer je Univerzitet, kao ustanova, jedna od vidnih oznaka kulturne autonomije, koju Nemački rajh želi da omogući srpskom narodu. Ja sam duboko uveren da će i Beogradski univerzitet, kao i ceo srpski narod, umeti pravilno da ocene značaj današnjeg čina i svojim konstruktivnim i lojalnim stavom priložiti svoj deo u odbranu evropske hrišćanske kulture koja je danas sa

svih strana teško ugrožena. [...] Beogradski univerzitet bio je, usled ratnih događaja, primoran da prekine se normalnim životom i radom. Ali dve godine prividnog nerada nisu prošle naprazno. Pre svega, one su upotrebljene za sređivanje i normalizovanje prilika na našem Univerzitetu, koje pre rata, iz raznih uzroka, nisu bile onakve kako to odgovara ugledu najviše škole u našoj zemlji. [...] Kada sam pre dve godine pristupio reformi Univerziteta, ja sam u svome radu bio svesrdno potpomognut od strane univerzitetskih nastavnika, njihovim učešćem u odboru koji je izradio osnove univerzitetske reforme. [...] Ne može se više dozvoliti da Univerzitet, za koji naš narod podnosi tolike žrtve, vaspitava narodne neprijatelje. [...] Jedan od najvažnijih od tih ispita jeste sam prijemni ispit, koji treba da omogući selekciju preko koje će se našem narodu osigurati moralno i intelektualno elitno voćstvo. [...] Sadašnja univerzitetska reforma obezbeđuje slobodu naučnog rada. Ali se više ne može dozvoliti da se ta sloboda zloupotrebljava i da se pod vidom naučnih istina ubacuje otrov u dušu naše omladine, kao što se to ranije nažalost dešavalo. Ni nauka radi nauke ne može biti isključivi cilj naučnog rada Beogradskog univerziteta. Naučni rad mora u prvome redu voditi računa o našoj srpskoj stvarnosti i svoja proučavanja uskladiti sa narodnim i državnim potrebama. [...] Srpski opštekulturni plan nema samo za cilj da se u naučni rad i naučna istraživanja unese više sistema već na prvom mestu ide za tim da se Univerzitet kao takav ukopča u naš narodni život [...] Tog uticaja za proteklih dvadeset godina nije bilo, i mi smo svi osetili štetne posledice od toga što su se naučni rad s jedne, a narodni i državni život s druge strane, razvijali svaki za sebe, idući često čak i u raskorak. [...] Ja sam duboko uveren da će reorganizovani Beogradski univerzitet dati one rezultate koje svi mi želimo [...] On mora postati hram naše nacionalne prosvete u kome će se mladi naraštaji srpskog naroda napajati zdravim nacionalizmom, obrazovati u smislu narodnih i državnih potreba, a vaspitavati u duhu naših narodnih tradicija. (**Velibor Jonić, Prosvetni glasnik**, februar 1944.)

SATIRA BEOGRADSKE ČARŠIJE – ...Za Vladimira Velmar-Jankovića završetak traženja adekvatne dramske forme i umetničkog izraza sa temama iz našeg domaćeg ambijenta pretstavlja '*Dnevna vest*', drama u osam slika [...] '*Dnevna vest*' je prava beogradska drama, možda prva moderna beogradska drama, oštra i nemilosrdna satira beogradske čaršije, ali satira visokoga ranga, satira koja stoji visoko iznad pamfleta i karikature. Svojim ostrim ali pravednim satiričarskim bičem, Velmar-

Janković šiba sve one koje treba šibati, od najviših do najnižih, bez obzira na kakvom se položaju oni nalazili [...] Ni u jednoj našoj savremenoj drami nije tako verodostojno ocrtna borba između starog, patrijarhalnog Beograda, vaspitanog u praotačkim vrlinama i tradicionalnom srpskom moralu, i novog, modernog Beograda, ogrezlog u materijalizmu. [...] tako je ovde Velmar-Janković dao dva lika savremenog Beograda: onog čestitog, duboko nacionalnog i istinski čovečnog Beograda, oličenog kod nas, u našem građanskom staležu i u našoj narodnoj inteligenciji, s jedne strane, i onog drugog, 'modernog' Beograda, oličenog u čiftinskoj, cincarskoj i jevrejskoj čaršiji, krupnoj industriji i bankokratiji. [...] Pisac je izrekao gorku istinu o bitnim uzrocima našega moralnoga pada koji je prouzrokovao sve ostale krize i, indirektno, sve naše današnje nesreće. (dr. R. V. Đisalović, *Prosvetni glasnik*, februar 1944.)

mart 1944.

BILI BI SAMO POLOVINA OD ČOVEKA – ...Jedan okret na dugmetu Vašeg radio aparata donosi Vam glas Nemačke u Vaš stan. Ako se protivite tome glasu – glasu onih, koji krvlju i žrtvom svoga života potvrđuju veru u budućnost naših naroda i sretno ostvarenje evropske misli – bili bi samo polovina čoveka. Kako je došlo do današnjice, kakva će biti sutrašnjica, to može da zna samo onaj, koji sluša glas Nemačke. (*Kolo*, 4. mart 1944.)

NAŠI U NEMAČKOJ – Još od kraja januara boravi u Nemačkoj grupa od pedeset srpskih omladinaca pomoćnih starešina Nacionalne službe rada. [...] Osećaju se kao u svom zavičaju. Celu varošicu provejava duh toplog domaćeg raspoloženja i poverenja. [...] Inače srpski omladinci žive ovde prema tačno određenom dnevnom redu koji obuhvata sve grane nastave, fizičkog i duhovnog vaspitanja. [...] Svoje slobodno vreme provode u zabavi i razonodi, a srpske praznike slave po srpskim običajima. [...] Sa stanovništvom, a pre svega sa omladinom, kao i sa svojim nastavnicima, vođama nemačke službe rada, Srbi su se brzo upoznali i sklopili prisno prijateljstvo. (*Kolo*, 11. mart 1944.)

NEDIĆEVI NEPRIJATELJI – NEPRIJATELJI SRBIJE (Krstica Cicvarić, *Srpski narod*, 11. mart 1944.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Na kraju, izbeglički delegati bili su zajedno s mnogim predstavnicima našeg javnog, kulturnog, socijalnog i privrednog života bili primljeni kod predsednika vlade generala Milana Nedića koji je tom prilikom održao duži govor. [...] Između ostalog, general Nedić je rekao na kraju: **'Svi zajedno, svi bratski, svi u jedno kolo! Jaki smo kad smo svi zajedno! Svi u front jedan, u srpski front, u svetu borbu protivu nekog Josipa Broza Tita, protivu svih onih koji se iza njegovih leđa kriju i gađaju Srpstvo iz komunističke busije! Braćo, svi udarimo na Tita i njegove bande i na tog suludog Dušana Simovića'**. [...] U protekloj nedelji održao je tri predavanja i bivši ministar i izvanredni komesar za obnovu Smedereva. On je na Kolarčevom univerzitetu u Beogradu govorio o ovom ratu, njegovom izbijanju, toku i posledicama. Tom prilikom naročito je podvukao ulogu jevrejstva koje je, držači se u pozadini, i ranije i sada držalo konce u svojim rukama. (*Srpsko selo*, 11. mart 1944.)

DAN JUNAKA U BEOGRADU – Početkom ove nedelje, održan je na Kalemegdanu svečani pomen i komemoracija poginulim nemačkim vojnicima u dva svetska rata. [...] Sa srpske strane pomenu su prisustvovali predsednik Srpske vlade armiski general Milan Đ Nedić i predsednik beogradske opštine Drag. Lj. Jovanović. Posle održanog pomena govorio je generalmajor Firov odajući u svom govoru počast vrlinama i požrtvovanju poginulih junaka na svim frontovima [...] Komemoracija je završena defileom počasnih četa na Kraljevom trgu. (*Srpski narod*, 18. mart 1944.)

POMEN POGINULIM JUNACIMA – Na istoriskom tlu beogradske tvrđave održana je [...] svečanost nemačke oružane sile: pomen palim junacima. Pomenu su prisustvovala najviša nemačka vojna lica. [...] Sa srpske strane pomenu je prisustvovala naročita vladina delegacija na čelu sa predsednikom srpske vlade [...] Milanom Đ. Nedićem i predsednikom opštine g. Drag. Jovanovićem na čelu. Svečani katafalk pokriven ratnom zastavom Rajha, i okružen zapaljenim buktinjama na pilonima, okružavale su počasne čete oružane sile, partije i njenih formacija, pripadnika Rajha i nemačke narodnosne grupe, delegacije naroda koji su u savezu sa Nemačkom kao i mnogobrojni počasni gosti. (*Kolo*, 18. mart 1944.)

ODBRANA BERLINA – Prestonica Rajha, Berlin, izložena je u poslednje vreme anglo-terorističkim napadima. Ali ovi napadi, ma koliko žestoki bili, niti su mogli da naročito naškode prestonici Rajha, niti su mogli

da slome njegov duh. Naprotiv! Berlin, koji se danas takođe nalazi u borbenoj liniji, pokazao se dostojan vojnika na frontu. Berlin junački odoleva svim napadima i nanosi velike gubitke terorističkim napadačima. (*Kolo*, 18. mart 1944.)

DISCIPLINSKA UREDBA ZA SLUŠAOCE UNIVERZITETA – Član 1 Pod ovu Uredbu potpadaju svi redovni i vanredni slušaoci Univerziteta [...] Ovaj propis važi i za slušaoce doktorskog tečaja [...] Član 3 Univerzitetski slušaoci odgovorni su za svoje postupke u smislu propisa ove Uredbe ne samo kad ih učine u prostorijama Univerziteta nego i izvan njega. [...] Član 5 Disciplinske krivice su uglavnom ove: [...] 5) pripadanje nekom pokretu koji potkopava temelje nacionalnog i državnog života ili aktivnosti u tom smislu [...] kao i svako ispoljavanje naklonosti prema takvim pokretima, doktrinama i ideologijama; [...] 10) ispoljavanje antireligioznih raspoloženja i omalovažavanje svetinja; [...] Član 7 Kazne za disciplinske krivice su ove: 1) opomena, 2) ukor, 3) zabrana upisa jednog ili dva semestra, 4) poništenje jednog ili dva punovažna semestra, 5) zadržavanje izdavanja diplome od tri meseca do godine dana, 6) isključenje sa Univerziteta od jednog do četiri semestra, 7) izgnanje s Univerziteta zasvagda. [...] Član 8 [...] Disciplinsku kaznu određuje i njenu veličinu odmerava nadležna disciplinska vlast po slobodnoj oceni, imajući u vidu stepen krivice i opasnosti, veličinu štete, olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, dotadašnje vladanje i ranije kazne okrivljenog. Slušalac Univerziteta za disciplinsku krivicu iz tač. 5 čl. 5 ove Uredbe kazniće se uvek kaznom izgnanja s Univerziteta zasvagda. [...] Član 11 Disciplinske kazne ne zastarevaju. [...] Član 13 Vlasti nadležne za raspravu i suđenje disciplinskih krivica slušalaca Univerziteta jesu: 1) administrativni direktor Univerziteta i 2) disciplinski sud za slušaoce Univerziteta. [...] Član 21 Kod Disciplinskog suda postoji disciplinski tužilac. On ima zadatak da vrši istragu i pribavlja potrebne dokaze za pravilno rešenje stvari. (**Velibor Jonić s. r.** *Službene novine*, 21. mart 1944.)

CRNI PETAK – ... Srbi su nekad bili carski narod i išli su samo svojim srpskim putem. Onda među njima nije bilo ni pokvarene inteligencije ni prljave čaršije. [...] Srpski seoski domaćin je u glavnom sačuavao svoje rasne osobine. On i danas može da stvara velika dela kad je oslobođen od duhovnog jarma odrođene i sebične inteligencije, kad ga vode njegovi pošteni pravi sinovi, rasni potomci nekadašnjih Srba. [...]

Srpski narod neće se povesti za sirenskim glasovima iz Londona i Moskve. [...] On je i dalje ostao, kao što će uvek ostati, carski narod. Samo se za pokvarenu inteligenciju i prljavu čaršiju može reći da su se izmetnule u – ciganski narod. (**dr M. Spalajković**, *Srpski narod*, 25. mart 1944.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – U svome trećem predavanju, na početku minule sedmice, izneo je ministar Dimitrije Ljotić besmrtnu zasluge generala Nedića za spas srpskog naroda. [...] Na pitanje: 'Ima li gde išta dobro da za Srbina piše?' odgovara sa puno nade, sa puno vere da piše dobro za Srbina, jer se našao među Srbima čovek jedan, junak jedan, koji je imao kuraži u vremenu kada su zaista hrabra i najhrabrija srca popustila, da uzme i pred Bogom i pred istorijom, i pred svima, odgovornost za jedan smeo i presmeo put. (*Srpsko selo*, 25. mart 1944.)

PRAVILNIK O ORGANIZACIJI SLUŽBE REDA NA UNIVERZITETU – ...Član 2 Službenici za održavanje reda na Univerzitetu postavljaju se i razrešavaju odlukom ministra prosvete i vera [...] Član 3 Za honorarnog službenika za održavanje reda može biti postavljeno neporočno muško lice, nacionalno potpuno ispravno i pouzdano, srpske narodnosti, telesno i duševno potpuno zdravo, koje ispunjava opšte uslove za stupanje u državnu službu [...] Član 4 Službenici za održavanje reda su: nadzorni starešina i redari. [...] Na čelu svake grupe stoji desetar koji objedinjuje rad grupe, vrši nadzor nad njom i prenosi naređenja. [...] Član 5 Službenici za održavanje reda na Univerzitetu imaju naročitu uniformu. [...] Oni pozdravljaju svoje starešine, pretstavnike univerzitetskih vlasti, nastavno i pomoćno nastavno osoblje i sve službene organe na vojnički način. Član 6 [...] Ovi službenici paze da se slušaoci Univerziteta za vreme svoga bavljenja u univerzitetskim prostorijama pridržavaju propisanog reda i da se povinuju naređenjima univerzitetskih vlasti. Oni po potrebi vrše legitimisanje slušalaca i drugih lica koja ulaze u univerzitetske prostorije, sprečavaju pristup neovlašćenim licima, odstranjuju iz univerzitetskih prostorija, po naređenju nadležnih činilaca svako lice koje bi remetilo red i mir [...] U slučaju potrebe [...] oni vrše lični pretres slušalaca i drugih lica koja dolaze u univerzitetske prostorije kao i pretraživanje univerzitetskih prostorija. Član 7 Za vreme nastave, vežbanja, ispita i svima drugim prilikama kada se slušaoci nalaze u univerzitetskim prostorijama [...] službenici za održavanje reda imaju stalno biti na dužnosti. (**Velibor Jonić s. r.** *Službene novine*, 28. mart 1944.)

REPERTOAR – ...Utorak 4. 'Romantične duše', komedija u tri čina [...] Četvrtak 6. 'Kolega Krampton', komedija u pet činova [...] Nedelja 9. 'Ženidba i udadba', veselo pozorje u tri dejstva, 'Smučanje na suvu', smučarska komedija u tri čina. (**Repertoar Narodnog pozorišta, Srpska scena**, 16. mart i 1. april 1944.)

april 1944.

NAČELA SRPSKOG SPASA – ...Sačuvati što više srpskih glava; ne liti srpsku dragocenu krv uzalud; [...] Najveći neprijatelj Srpstva je komunizam. Njega treba trebiti iz srpske narodne njive, bez milosti do kraja. [...] Svuda organizovati srpske oružane jedinice protivu komunista uz pomoć nemačku i sa njima lojalno sarađivati svuda. [...] Imajte na umu, sada dolazi najveća borba i najveće iskušenje; engleska pobjeda u Evropi bila bi ustvari boljševička pobjeda. [...] Evropu brani Nemačka. Kapitulacija Badoljove Italije pokazala je kakvim strašnim borbenim snagama raspolaže Nemačka. [...] Jedan je neprijatelj pred nama: englesko-crvena aždaja – Tito i svi oni koji se iza njega kriju i Srbe trebe. [...] Udrimo složno protivu njih svi Srbi ma gde bili. (**Milan Nedić, Srpski narod**, 1. april 1944.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – U centru pažnje minule sedmice bio je govor predsednika generala Nedića, održan povodom godišnjice zlosrećnog 27-og marta. [...] Govor je saslušan u svima krajevima gde Srbi žive sa odobravanjem. U Beogradu i po nekim većim i okružnim mestima sprovedeni su glasnogovornici na javnim trgovima, pa je stanovništvo u masama slušalo prenos sa Beogradske radio-stanice, preko koje je general Nedić držao govor. Istaknuti delovi Nedićevog govora bili su predmet burnih ovacija Majci Srbiji i generalu Nediću, od strane patriotskih slušaoca. (*Srpsko selo*, 1. april 1944.)

SEDAMNAEST POENA – ...Od svih vrsta međunarodne saradnje samo jedna je postala očigledna. A to je saradnja Amerikanaca i jevreja. Ovih dana je Ruzvelt izjavio da je zabrinut zbog sudbine 700.000 jevreja u Mađarskoj. [...] U ovoj Ruzveltovoj brizi o sudbini jevreja u Mađarskoj vidimo još jedan divlji cinizam. Ruzvelt se sekira povodom promene situacije u Mađarskoj zato što će se možda pogoršati sudbina 700.000 jevreja. Ali on ćuti o tome što su ovi jevreji hteli ne samo da pogoršaju

sudbinu 12 miliona Mađara, već i da ih sve upropaste moralno, a znatan deo da upropaste i fizički [...] Mađarska je na vreme prozrela opasnost i pošla je novim putem, putem potpunog zalaganja za opštu evropsku stvar. Evropska ideja pobeđuje politički. Evropska snaga će pobediti i vojnički. (*Srpski narod*, 1. april 1944.)

GLAS SRBIJE – ...Grokću puške, štepaju mitraljezi, trešte bombe, gruvaju topovi. To je odgovor Srbije Staljinu, Čerčilu, Dušanu Simoviću i svima i starim i novopečenim crvenjacima. [...] Na oružje, Srbi, svi složno protivu crvenih dušmana. [...] Neka svima budu primer udružene srpske oružane snage, koje se bratski, rame uz rame bore u Ibarskoj dolini. Gorko se srpski demon Tito prevario u računu. Padaju njegovi partizansko-oslobodilački redovi. Kose srpski mitraljezi njegove partizane i partizanke kao snoplje. [...] Kao brat do brata bore se tu divovski jedan pored drugog srpski dobrovoljci, srpski stražari i srpski četnici. (**Milan Nedić, Srpski narod**, 8. april 1944.)

GOVOR MINISTRA POLJOPRIVREDE I ISHRANE INŽ. VESELINOVIĆA – Braćo zemljoradnici, evo me danas gde se opet obraćam vama srpskim seljacima. [...] Kao seljački sin i seljački ministar moja je dužnost da sam sa vama uvek pa makar i ovako u mislima i savetima kao danas [...] Zato pošto sam ja sasvim vaš, to smatram da ste i vi sasvim moji, tj. VI MI MORATE APSOLUTNO VEROVATI I RADITI ONO ŠTO VAM KAŽEM. [...] Zemljoradnici, Pretsednik vlade general Milan Nedić, koji se danonoćno brine da srpskom narodu bude što bolje, krajem meseca februara uputio vam je poslanicu, kojom vas poziva da se ne povedete ni za kakvom propagandom i iskušenjima, već da se isključivo posvetite svom domu. (**Radosav Veselinović, Srpsko selo**, 8. april 1944.)

PREGLED NEDELJNIH DOGAĐAJA – ...Zato čujte glas Srbije. On vas zove na noge, na oružje, u borbu protiv komunista. [...] Srpski narod pod voćtvom generala Nedića, pretstavlja jedinstveni antikomunistički blok. [...] bore se ogorčeno dobrovoljački odredi i nacionalni četnici protivu komunističke nemani. (*Srpsko selo*, 8. april 1944.)

SRBIJA BASTION PROTIV KOMUNIZMA – ...Ostaje jedini prirodan put da se Srbija veže za ostale kontinentalne sile Evrope sa Nemačkim Rajhom na čelu. To je ona već i učinila i dobro je uradila [...] komunizam je vladavina ološa sa svima negacijama vrlina [...] Tek docnije, kad je prva

faza uspela i kad se jevrejstvo materijalno osnažilo, otpočelo je namerno melezanje jevrejske rase sa arijevsom aristokracijom kako bi se duhovno razbilo jedinstvo Hrišćana. [...] Nema niti može biti kompromisa sa slugama jevrejskih kapitalista, sa otpadnicima vere i nacije, sa komunističkim razbojnicima, nego samo borba do njihovog totalnog uništenja. [...] Zar onda Srbija nije u pravu kada je sebi izabrala put u zajednici hrišćanskih naroda Evrope u odbrani od komunističke zaraze na čelu sa Veliko-Nemačkim Rajhom! (**B. Đ. N. Srpski narod**, Uskrs, 1944.)

UREDBA O KOMESARU VLADE ZA TERITORIJE UPRAVE GRADA BEOGRADA I SREZOVA VRAČARSKOG, GROČANSKOG I POSAVSKOG I VANREDNIM OVLAŠĆENJIMA OKRUŽNIH NAČELNIKA – § 1 Za Komesara Vlade na teritorijama Uprave Grada Beograda i srezova Gročanskog [...] imenuje se Upravnik Grada Beograda i Pretsednik beogradske opštine g. Ministar Drag. Lj. Jovanović. § 2 [...] Radi održavanja javnog reda i bezbednosti svaka njegova odluka smatraće se kao na zakonu osnovana i izvršna. [...] § 4 Komesar Vlade ustrojice po potrebi jedan ili više prekih sudova. Odluke ovih sudova su izvršne. [...] § 7 Ova Uredba stupa odmah na snagu. (**Milan Nedić s. r. 'sleđuju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 25. april 1944.)

HOĆE OVO JEZGRO SRBINOVO DA UNIŠTE – Na noge Srbi braćo, na oružje. Šta čekati? [...] Stupajte u oružane Srpske jedinice. Što vas je više pre ćemo istrebiti kukolj iz narodne njive. Upotrebite iste metode prema komunistima. Nema sredine: ili pobediti ili propasti. Ubijajte komuniste i seme im zatrite. Tu ne sme biti ni milosti ni sažaljenja. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, 30. april 1944.)

ODLUKE SU PALE – Vođa Rajha i Duče su se sastali. Na tom sastanku je ponovo potvrđeno da se borba nastavlja do potpune pobeđe nad judo-komunizmom i nad judo-plutokratijom. [...] Odluke su pale, dela će da sleđuju. Dok se na evropskoj strani stvaranjem velikih odluka pripremaju veliki događaji, suprotna strana se bavi sitnim prljavim poslovima. [...] Koalicija koja se raspada ne može pobediti. Pobediće grupa Trojnog pakta, jer je to blok određenih ciljeva, blok sloge i blok iskrenosti prema samom sebi i prema narodima sveta, koji shvataju opravdanost Novog Poretka. (**MES. Srpski narod**, 30. april 1944.)

maj 1944.

TITOVŠTINA – ...Imamo sigurne podatke o tome da su Englezi Titovim bandama bacali ne samo oruđe i municiju, nego i odeću, obuću, hranu i sanitetski materijal. [...] Na zarobljenim i poubijenim partizanima, naročito nad visokim političkim i vojnim funkcionerima, nađeno je englesko odelo i obuća i to u vrlo dobrom stanju što je znak da im je to sve nedavno bačeno. Titovština je kod nas pretrpela poraz. To dosta stidljivo priznaju i preko londonskog radia [...] ponekada se prebace pa jave da su, recimo, banditi ušli u Užicu i to baš u momentu kada su samo na jednome mestu ostavili preko 218 leševa, među kojima, uzgred bude rečeno, ima veliki broj obrezanih. [...] To posvedočava tačnost navoda u nemačkom vojnom izveštaju u kome se veli DA JE SAMO U TOKU MESECA APRILA UBIJENO NA NAŠEM PROSTORU OKO 9000 BANDITA. [...] najviši zakon našega opstanka i najviša nacionalna dužnost naša jeste ISTREBLJENJE SVIH OSTATAKA BOLJŠEVIZMA I SVIH POMAGAČA TITOVŠTINE. Titovština je oličenje svega što je antisrpsko. Ona ne može biti trpljena, nego mora biti satrvana bez traga. (**Đ. Srpski narod**, 6. maj 1944.)

JEVREJI I ASIMILACIJA – ...Šta znači jevrejsko duhovno vođstvo, svedoči slučaj sa Ajnštajnom. To je jedan jevrejin iz Mađarske [...] Inače Ajnštajn je matematičar-žongler. Njegova famozna teorija (tzv. teorija relativnosti) nije dovoljno solidna, i protiv nje postoje jaki prigovori. Međutim borba protiv njega nije bila mogućna. Imajući u rukama veliku evropsku štampu, njegovi sunarodnici napravili su mu cirkusku reklamu: oni su ga prikazali kao najvećeg naučnog genija koji se dosad rodio [...] Tako je peštanski jevrejin stekao svetsku slavu i postao je takav autoritet da mu se na naučnim kongresima u njegovu prisustvu, nije smelo ništa prigovoriti! [...] Postojalo je tada u Evropi, u naučnom svetu, jedno stanje koje se može nazvati Ajnštanovska opsesija. Hitlerova revolucija učinila je kraj toj opsesiji u Nemačkoj i u celoj Evropi. (**Krsta Cicvarić**, *Srpski narod*, 6. maj 1944.)

SKUPLJANJE NACIONALNIH SNAGA – Nacionalni četnici su se u velikom broju stavili pod nemačku komandu za borbu protiv Titovih bandi [...] Četnici se bore rame uz rame sa odredima srpskog dobrovoljačkog

korpusa. [...] Usled boljševičke opasnosti okupile su se na taj način sve nacionalne snage srpskog naroda za zajedničku borbu protiv glavnog neprijatelja – boljševizma. (*Srpski narod*, 6. maj 1944.)

UREDBA O VRŠENJU PRAVA ODLIKOVANJA – Član 1 Ministarski savet na predlog predsednika Ministarskog saveta može u znak priznanja i u nameri da nagradi zasluge boraca protiv komunista i njihovih saradnika odlikovati hrabre i osvedočene borce srpskih oružanih odreda ordenom Belog orla sa mačevima i Medaljom za hrabrost. (**Milan Nedić s. r. 'sleduju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 9. maj 1944.)

USPEŠNE BORBE PROTIVU TITA – U nedavnim borbama protiv Titovih komunista hrabro su se zajednički borile nemačke i bugarske trupe kao i srpski dobrovoljci i državna straža. Borbe su bile vrlo teške a gubici komunista veliki tako da je bilo više hiljada mrtvih i zarobljenih. (*Srpski narod*, 13. maj 1944.)

DVA RAZNA PRIZNANJA – Reč je na prvom mestu, o visokom priznanju koje je došlo sa zvanične nemačke strane srpskim dobrovoljačkim odredima i svim srpskim nacionalnim snagama, koje se udruženo bore protiv boljševičkih bandi [...] Prvi put u zvaničnom nemačkom vojnom izveštaju istaknuta je borba srpskoga naroda protiv boljševizma, a time je i podvučen njegov udeo u borbi za opštu evropsku stvar. Kao retko koji narod u Evropi [...] srpski narod je evo skoro tri godine pružao mnoštvo dokaza o svom antiboljševičkom raspoloženju i o svojoj borbenoj gotovosti, da se do krajnjih mogućnosti založi u borbi za hrišćansku i evropsku stvar. Plodovi te borbe već se osećaju. Priznanje koje je došlo sa zvanične nemačke strane izvanredno je važno za nas kao narod, jer pokazuje da se na najmerodavnijim mestima evropske politike vodi računa o svačijem doprinosu [...] ovo zvanično priznanje daće našem narodu jak potstrek da produži borbu i da je na svome području uz nemačku pomoć dovede do pobeđe. [...] nazire se dan kada neće biti nijednog titovog bandita na prostoru na kome živi srpski narod. To je istina i to su činjenice koje nas raduju. [...] Titovi pokušaji da preko raznih vojnih izaslanstava produži život svome banditizmu dragoceno su priznanje njegove nemoći i nagoveštaj skoroga kraja. (*Srpski narod*, 13. maj 1944.)

BORBA ILI-ILI – Pre neki dan se sa radio Londona javio 'jugoslovenskom' narodu jevrejin Bauer iz Zagreba, koji je na našem jeziku

dao jedno dragoceno priznanje da je ovo zaista jevrejski rat, jer je između ostaloga rekao da mira u svetu neće biti dokle god se jevrejima ne priznaju svugde prava koja su oni uživali do ovoga rata [...] Jevrejin Bauer otvoreno i nedvosmisleno ovim priznaje da se u ovome ratu odlučuje o jevrejskim interesima i da se snage sovjetsko-anglo-američke koalicije bore za jevrejske interese u svetu. [...] Ovo je u stvari priznanje Engleske da služi jevrejstvu a srpski dobrovoljci su to od svoga početka uvek govorili. [...] Ali ovim jevrejstvo priznaje još nešto, a to je da mu ne ide dobro i da ono mora sve svoje adute da izbaciti iz ruku da bi zadržalo na istoj liniji one narode koji su se upregli u jevrejski posao [...] Sada pak, kad se jevrejski plan sve više sagleda, i kad je sve više ljudi koji vide jevrejina i iza boljševizma i iza demokratija, ni jevrejima ne vredi tajnost. [...] A antisemitizam u svetu neprestano raste i sve je veći broj onih koji sagledaju jevrejsku opasnost. A to će dovesti do poraza jevrejstva. Izbacivanje i poslednjih aduta iz ruku znak je za jevreje da im već poraz dolazi. (**Verus**, *Srpski narod*, 13. maj 1944.)

AMERIKA – EVROPA! – Želite li da upoznate Ameriku i prilike u njoj; da dobijete jasnu sliku borbe koju danas Amerika vodi u Evropi; da doznate razloge i uzroke koji su doveli do današnjeg mešanja Amerike na Evropskom kontinentu; hoćete li da vidite pravo lice i naličje dolarskih magnata u ovom ratnom metežu, – PORUČITE NEODLOŽNO SLEDEĆE KNJIGE: 'Amerika u borbi kontinenata' Sven Hedin, 'Zemlja bez srca' A. E. Johan, [...] 'Amerika bez stida' F. Elart, 'Traži se neprijatelj' G. Virzing, 'Iza kulisa bele kuće' Dž. Berglind, 'Ko upravlja Amerikom' E. Rajmers, 'Jevreji kao lordovi' Ernst Klan, 'Revolucija svetske vladavine' P. Ribe, 'Njujorški polip' Hajnc Halter, 'PROSVETNA ZAJEDNICA' – BEOGRAD. (*Srpski narod*, 13. maj 1944.)

UREDBA O NACIONALNOJ SLUŽBI RADA ZA OBNOVU SRBIJE – § 1 Nacionalna služba rada je počasna služba srpske omladine svome narodu. Svi mladi Srbi obavezni su da služe svome narodu u Nacionalnoj službi rada kao u nacionalnoj vaspitnoj ustanovi. Nacionalna služba rada ima ove zadatke: a) da vaspita srpsku omladinu u srpskom duhu, u duhu pune srpske nacionalne solidarnosti i socijalne pravde za novo i pravilno shvatanje rada a pre svega za poštovanje fizičkog rada. [...] § 6 Nisu dostojna služenja u Nacionalnoj službi rada i iz iste se isključuju ona lica koja nemaju ili izgube časna prava. § 7 Jevreji i cigani nemaju prava službe

u Nacionalnoj službi rada za obnovu Srbije. (**Milan Nedić s. r. 'sledeju potpisi ostalih ministara'**, *Službene novine*, 16. maj 1944.)

BOG ČUVA SRBIJU – Partizanski ološ je u glavnom sastavljen od Hrvata, muslimana, Italijana i drugih raznorodnih elemenata, povezanih među sobom najnižim instinktima. Tamo pravih Srba i nema. I ono što ih ima, to su komunistički fanatici, pojedini zabludeli omladinci sa predašnjeg beogradskog univerziteta. (**dr M. Spalajković**, *Srpski narod*, 20. maj 1944.)

jun 1944.

DEKRETI – Izvanredni komesar za personalne poslove [...] na osnovu [...] Uredbe o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika [...] rešio je da se Dodlek B[...] kao nacionalno nepouzdan, otpusti iz državne službe i da gubi stečena prava. (*Službene novine*, 16. jun 1944.)

RAZOČARENJE INVAZIJACA – ...Stvarnost je pokazala da su nemačke nade u Atlantski bedem bile potpuno opravdane. Kod Havra neprijatelj nije mogao da stupi nogom na kopno. [...] A na drugim sektorima pokretne nemačke trupe uništile su neprijateljska iskrcavanja. [...] Razočarenje invazijaca je ogromno. Gore smo rekli da Nemci nisu hteli da zbate neprijatelja u more, jer se nemačka vojska raduje mogućnosti da se susretne u borbi sa neprijateljem i da izvojuje pobedu. [...] Japanci su izveli jednu veliku ofanzivu, otrgli su Čajnkajšekove velike oblasti, zauzeli mnogobrojne važne gradove. Ova japanska pobjeda [...] stvara potpuno iluzornim vašingtonski plan pohoda prema Tokiu preko aziskog kontinenta. Kao i uvek, realnost je jača od američke fantastike. (**M. Vojnović**, *Srpski narod*, 17. jun 1944.)

jul 1944.

BORBA SRBIJE PROTIVU KOMUNIZMA NA IZLOŽBI U BEČU – U Beču je otvorena velika izložba 'Borbeni prostor Jugoistoka'. Na ovoj izložbi dokumentima svake vrste [...] vrlo slikovito predstavljena je borbena delatnost nemačkih trupa u jugoistočnom delu Evrope i uporedo s tim svi

trogodišnji naponi na sređivanju prilika, normalizovanju života kao i opšte kulturne delatnosti u ovom delu evropskog prostora. [...] Na ovu izložbu pozvana je i Srbija i time je dobila mogućnost da svojim učesćem i sama prikaže svoju trogodišnju borbu, intelektualnu i fizičku, borbu srpskog naroda protiv delatnosti Internacionale [...] Ovo srpsko odeljenje izaziva veliko interesovanje posetilaca [...] izloženi su zaplenjeni trofeji komunističko-partizanskih bandi. Tu se mogu videti puške sa petokrakim zvezdama, mitraljezi raznih tipova, crvene zastave pojedinih njihovih jedinica. Zatim je u delu fotografskih dokumentacija prikazano nekoliko partizanskih tipova, čiji su odredi likvidirani od strane srpskih nacionalnih borbenih snaga. [...] Ovim rekvizitima potvrđuje se da Titov pokret zaista nema ničeg zajedničkog sa srpskim narodom. [...] Za ovu jedinstvenu izložbu vlada u Beču vrlo veliko interesovanje. Preko celog dana kroz njene prostorije prolaze mase posetilaca vojnika, građana. (*Srpski narod*, 1. jul 1944.)

ENGLESKA PREMA EVROPI – ...vekovni, tako širok dodir Engleza sa divljim i antikulturnim nije, prirodno, mogao ostati bez posledica za njih. [...] Naime, ni u kolonijama Englezima nije bilo moguće izbeći dejstvu opšteg zakona koji smo istakli u početku ovoga članka: ma koliko da su oni bili kulturno, iznad kolonialnih naroda, nije se ipak dao otkloniti taj fakat da se, u izvesnoj meri, infiltriraju u englesku psihi neke osobine žutih i crnih naroda. Otuda, kako pripadnici bele rase, Englezi, po svojim duševnim osobinama, nisu potpuni Evropljani, odvojeni od žute i crne rase: po tim osobinama, oni su, razume se, u granicama jednog ne suviše visokog procenta, u isto vreme i žuto-crni čine, danas delimično, jednu sredinu (sintezu) između Evropljana i Azije (žute rase) odn. Afrike (crne rase). I time se može, donekle, – objasniti njihova prilična duhovna udaljenost od Evropljana a naročito od onih koji nisu imali mešavine sa žutim i crnim narodima. [...] Ako je, dakle, ko imao malo prava da drugima prebacuje imperijalizam i teoriju životnoga prostora (lebensraum) to su, zaista, bili Englezi. I, specialno, prema Nemcima koji, na svojih 80 miliona ljudstva sa nepunih jedan milion kvadratnih kilometara zemljišta bez ijedne stope kolonija (stanje u oči sadašnjega rata). [...] Svakako i u drugim narodima bilo je pobornika materialističke koncepcije sveta i društva ali ni u jednom narodu nije ta koncepcija bila u toj meri izraz nacionalne psihe kao u Engleskoj i najbolji dokaz za to, na evropskom kontinentu, jeste sadašnja borba ovoga kopna protiv marksizma čiji je danas engleski utilitarizam i

politički i vojni saveznik. [...] Ono, dakle, što je bitno kod osećanja solidarnosti, oni nisu ni sa jednim kontinentom pa ni sa Evropom činili neku prostorno-geografsku celinu ni zajednicu te otuda je i osećanje neke šire, kontinentalne, uzajamnosti bio je manko u njihovom nacionalnom karakteru. (Taj manko ogleda se i u upotrebi vojnika žute i crne rase, od strane Engleza, u ratovima protiv Evrope tj. bele rase: tako je bilo u prošlom svetskom kao, i u sadašnjem ratu). [...] Englezi predstavljaju za Evropu, zbog tih i takvih svojih neduhovnih osobina, jednu veliku opasnost od koje Evropa, razume se, mora da se brani kao i od drugih elementarnih, iracionalnih, pojava [...] Jedna, dakle, borba duhovnoga, evropskoga, sveta uzajamnosti i hrišćanstva protiv invazije materialne prirode sa Zapada, onako isto kao i sa Istoka. Un hoc signo vinces pobeđićeš najzad, Evropo, tj. pobeđićeš u znaku jedne savezne države na bazi učenja Bogo-Čoveka i Spasitelja našega Isusa Hrista, pobeđiće naš kontinent paganstvo, neduhovnost, matrializam, Mamonu. (**Živojin Perić, prof. univerziteta, Srpski narod**, 8. jul 1944.)

NACIJA – ...Nacija je skup ljudi povezanih zajedničkim poreklom (krvnom vezom) [...] Nacija je prirodna tvorevina [...] a otelovljuje se danas u takođe prirodnoj tvorevini – nacionalnoj državi kao zajedničkom domu cele nacije. [...] Nacija živi, razvija se, menja i, kao svaki živi organizam, ona ima svoje mladenačko, muževno doba i svoju starost, pa čak i smrt. A ova smrt dolazi ne samo iz spoljašnjih [...] nego često i iz unutrašnjih razloga – zbog samouništenja jedne nacije – naroda. Ovo samouništenje može da bude kako na političkom i socijalno-ekonomskom polju [...] tako i na moralnom, nacionalnom, duhovnom polju ('beščaćenje najboljih ljudi nacije, moralno rasulo' [...] i 'pobeda tuđinske misli: jevrejstva, masonstva, komunizma, demokratije, internacionalizma'). (**Sl. Lj. Nedeljković, Srpski narod**, 8. jul 1944.)

BORBA KOD VELIKOG ŠILJEGOVCA – ...Krajem prošlog meseca izvršen je koncentrični napad manjih dobrovoljačkih formacija na komunističke bande u prostoru južno od Kruševca. [...] Pred snažnim naletom dobrovoljaca banditi su uzimali [...] Bilans komunističkih gubitaka nije za banditsko voćstvo nimalo ohrabrujući. Na licu mesta ostalo je 50 mrtvih, izvestan broj zarobljenih i veći broj ranjenih, delimično povučениh sa beguncima. Dobrovoljci su imali samo tri lakše ranjena druga. Bande su u begstvu napustile i dragocen propagandni materijal. On

nedvosmisleno svedoči vezu i saradnju angloameričkih oficira sa Brozovim komunistima. [...] Poraz bandita u ovom sukobu ponovna je opomena da oni neće dugo žariti i paliti na srpskoj teritoriji. Zavet dobrovoljaca i ostalih nacionalnih snaga da se komunizam mora uništiti i iskoreniti, slogom duha i oružja biće ispunjen. (**S. Kantić, Srpski narod**, 8. jul 1944.)

OCU SRBIJE GENERALU NEDIĆU – Pozdravljam Te, Oče mio,/ Danas si veličanstven bio!/ Sakupivši oko sebe:/ Ponos Srpstva sve sokole/ A i naše Bele Orle!/ Svak nek vidi, svet nek čuje/ Šta đeneral Nedić radi:/ Kolko svoje Srpstvo ljubi/ I kako mu dane sladi! [...] Srbija je srce Tvoje,/ Srpski narod Tvoja duša,/ Blažen da je svaki Srbin,/ Koji Tvoje reči sluša!/ Jer nas vodiš Vaskrsenju,/ Bratskoj slozi i spasenju!/ Budi ponosan sa Svojim vernim stadom,/ A još više sa uzvišenim radom! (**Zorica M. Košanin, učenica, Srpski narod**, 8. jul 1944.)

OSUJEĆENA ZAVERA – Vest o neuspehom zločinačkom atentatu protiv Vođe Nemačkog Rajha Adolfa Hitlera od strane jedne neznatne klike oficira u službi interesa neprijatelja Nemačke i Evrope, izazvala je duboko uzbuđenje u zemlji. [...] mi smo svesni kakvu bi sudbinu doživela i Evropa, da je taj pakleni plan uspeo. [...] Zato moramo svi biti blagodarni Gospodu Bogu što je sačuvao Evropu, spasavajući Vođu Rajha od smrti, koju mu je pripremala jedna mala šaka izdajnika nemačkih i evropskih interesa. Mi verujemo da će ovaj sraman pokušaj izazvati ne samo duboko ogorčenje i gnušanje kod nemačkog naroda, nego da će se njegov revolt pretvoriti u još veću odlučnost i još čvršću volju, da se, okupljen oko svoga Firera, bori do poslednjeg daha za svoj opstanak i za svoju pobeđu. [...] Njihova vera u Vođu Rajha je nepokolebljiva i oni će sada sa još većom odanošću slediti svoga Vođu na putu spasenja nemačkog naroda. [...] Uklanjanje Adolfa Hitlera sa istoriske pozornice značilo bi za Evropu početak građanskog rata i ona bi zaplivala u krv, bila bi pretvorena u pustoš. [...] Srpski narod, imajući u Nemačkom Rajhu neposrednog suseda, sa kojim ga vežu odvajkada kulturne i ekonomske veze ne može nikada biti ravnodušan prema onom što se dešava u Nemačkoj. Zato on zahvaljuje Providenju što je sprečilo da sile haosa i mraka zavladaju Evropom i omogućilo da se događaji razvijaju za sreću i korist Evrope. (**S.-N. Srpski narod**, 22. jul 1944.)

NAOPAKI SAMURAJI – Japanski avijatičar ulazeći u svoj avion nosi sobom samurajski mač, nasledstvo junačkih predaka. [...] Engleski potporučnik Bernhard Džems Barton je sakrio svoju pušku u svežanj drva,

obukavši pastirsko odelo [...] da bi noću ubio nemačkog komandanta u njegovoj kući. Oficir koji sakrije svoje oružje – to je ubica. Takvih ubica ima puno u engleskoj vojsci. Može se reći da je duh engleske vojske duh ubica. [...] Duh samuraja je originalan. Ali on je sličan našem evropskom duhu ritera. [...] I zato mi se tako razlikujemo duhovno i mentalno od Engleza i Amerikanaca, što se u svakom evropskom narodu nalazi duh viteza, evropska varijanta duha samuraja, koji nas pobuđuje da se gnušamo nedela britanoameričkih naopakih samuraja. (*Srpski narod*, 22. jul 1944.)

SLOBODU KONTINENTA BRANI VELIKI NEMAČKI RAJH (*Srpski narod*, 22. jul 1944.)

NEMAČKI VOJNIK JE UVEK SPREMAN (*Srpski narod*, 22. jul 1944.)

SNAGA NEMAČKE – Dve činjenice jasnije od svega pokazuju ogromnu snagu nemačkog naroda. [...] Obadve tako velike da ne uzeti ih u obzir danas kada rasplet političke i vojničke situacije u svetu dostiže svoj vrhunac, znači gubiti iz vida ono što će sutra biti od presudnog značaja, a to je duh nemačkog naroda i njegovu neraskidivu vezu sa svojim voćstvom. Prva je: 'V-1'. Ne kao oruđe. Ne po svome strahovitom dejstvu, koje polako ali sigurno rastrojava nerve engleskih građana i njihovih vođa. [...] Za neprijatelje Nemačke 'V-1' je i danas nedokučiva tajna, iako je već skoro dva meseca celokupna obaveštajna služba neprijatelja na poslu. [...] ova činjenica je dokaz ogromne duhovne snage nemačkog naroda. [...] Drugi dokaz je atentat na Firera. Ne sam atentat kao delo slabića i bezumnika. [...] Ali da se je u petoj godini rata [...] nađe više slabića i bezumnika do te male klike [...] pretstavlja zaista dokaz takve duhovne snage, da nemački narod i njegovo voćstvo moraju biti potpuno spokojni za svoj sutrašnji dan. Sve činjenice govore da je atentat na Firera delo neprijatelja Nemačke. Bogu hvala on nije uspeo. [...] I kad, posle ovog stavljanja na najtežu probu, posle ovako sjajno položenog ispita, Vođ nemačkog naroda zahteva nove napore i nove žrtve, niko više ne može da sumnja da će nemački narod dati sve od sebe da u ovoj poslednjoj fazi borbe izvojuje odluku koja će biti dostojna i njegovih žrtava i njegovih napora. U ovoj fazi borbe na čelo izbija dr Gebels. Ogromnu i tešku dužnost Firer je poverio njemu. I s puno prava. Jer za ovu duhovnu snagu nemačkog naroda, za njegov osnovni preporod, dr Gebels, pored Firera, ima sigurno najviše zasluga. Ona je njihovo delo. Ona je plod njihovih napora. Ko može da posumnja da će ovaj čovek nesalomljive energije uspeti u svome novom zadatku tim pre što je duhovni

put već pripremljen, što se nemački narod zaista nalazi sav okupljen oko svojih vođa, što je Nemačka potpuno i definitivno postala nacionalsocijalističkom – jedinstvenom po mišlju, jedinstvenom po naporima i spremnosti na žrtvu. (**M. R. Stojanović**, *Srpski narod*, 29. jul 1944.)

EVROPA OSUĐUJE ZLOČINAČKI ATENTAT PROTIVU VOĐE RAJHA – Vest o atentatu na Vođu Rajha izazvala je u celom kulturnom svetu najveće ogorčenje i osudu. Ali, saznajući za spasenje Vođinog života, mnogobrojni državnici i vodeće ličnosti savezničkih i prijateljskih sila pohitali su da izraze Vođi svoje čestitanje i radost zbog srećnog ishoda. [...] Duboko ogorčenje, a istovremeno radost zbog srećnog spasenja izjavili su predsednik francuske vlade Laval, predsednik Slovačke dr Tiso, predsednik norveške vlade Kvisling [...] Isto tako predsednik Srpske vlade general Milan Nedić, kao što je poznato, učinio je posetu zvaničnim predstavnicima civilnih i vojnih vlasti u Beogradu. I predsednik crnogorskog Narodnog odbora Ljubo Vuksanović izrazio je nemačkim vojnim vlastima srdačne čestitke Crne Gore povodom spasenja Vođe Rajha. [...] Samo se po sebi razume da se grčka javnost raduje ovom spasenju Vođe Rajha. U Oslu vest je primljena sa osećanjem gnušanja. [...] Prvo mišljenje španske javnosti po atentatu izraženo je mišljenjem, da se u atentatu ogleda ne samo rđava savest protivnika Nemačke u pogledu prava i nepravde u ovom ratu, nego i strah neprijatelja Nemačke u pogledu daljeg razvoja rata. (*Srpski narod*, 29. jul 1944.)

KOD SRPSKIH RADNIKA U RAJHU – Vrelo julske sunce baca svoje tople zrake na malu dolinu, koja leži negde između zelenih štajerskih brda, i kroz koju veselo protiče planinski potok. Tu se nalazi logor srpskih radnika. [...] Pod velikim, svetlim prozorima cvetaju ruže i jorgovani, a u blizini se nalazi veliki vrt koji upotpunjuje ovu sliku seoskog mira. Nekoliko stotina srpskih radnika stanuje ovde. Oni su se pre kratkog vremena dobrovoljno javili za rad u Nemačkoj da bi ovde zarađivali za život. Kada su polazili [...] nisu očekivali da će u Nemačkoj moći da uštede nešto novaca da se tu neće gledati samo na njihov rad, već da će se voditi računa i o njihovom slobodnom vremenu. Da će im se prikazivati najnoviji filmovi, da će prisustvovati predstavama umetnika [...] Svemu se tome oni nisu nadali, i onda nije čudo što su tako, skoro na mah, zavoleli svoju novu sredinu. [...] Kao znak priznanja za pažnju koja im se ukazuje, srpski

radnici ulažu napore da povećaju svoj doprinos rada, tako da od nadležnih faktora dobijaju samo pohvale. [...] Kada smo ušli u veliku i čistu logorsku kujnu primetili smo da se iz sjajnih kotlova puše jela čiji nas je miris mamio. Jedna starija žena [...] vodi nadzor nad kujnom i stara se da jelo ne sadrži samo kalorija i vitamina, već i – papriku. Danas je za ručak bio spremljen jedan vrlo papren gulaš sa krompirima. Na stolovima već je ležala zelena salata u velikim činijama. Povrće se nabavlja iz logorskog vrta i stoga dvostruko bolje prija. Starešina logora, koji u prolazu pažljivo udešava svoj omiljeni bokor ruža, vodi nas u prostorije za spavanje. [...] Tuševi sa toplom i hladnom vodom stoje radnicima preko celog dana i noći na raspoloženju. [...] Oni koji žele da se sunčaju, ili da igraju lopte moraju otići u obližnji gradić. Onaj, pak, kome se jede sladoled [...] treba da se otšeta do parka [...] Kada smo ušli u logorsku ambulantu, zatekli smo dva pacijenta. Jedan je povredio nogu a drugi je imao lak grip. Lekar im je dao pošteđu. Pored ambulante nalazi se soba za lečenje obolelih radnika, u kojoj se svaki slučaj najbrižljivije ispituje i leči. [...] Postupak sa srpskim radnicima u ovom štajerskom logoru, po priznanju samih radnika, takav je da se bolji ne može poželeti. (*Srpski narod*, 29. jul 1944.)

septembar 1944.

GENERAL NEDIĆ POLAŽE RAČUN SRPSKOM NARODU O 3-GODIŠNJEM RADU – ...Radi spasavanja srpskoga naroda bio je ostao dakle samo jedan jedini put: saradnja s okupatorom. Taj put izabrala je Vlada narodnog spasa i njime nepokolebljivo ide već pune tri godine. (**Milan Nedić**, *Srpski narod*, 9. septembar 1944.)

IZVORI

Kolo 1942–1944. Beograd

Od januara 1942. glavni urednik Miroslav Stevanović, urednik Mića Dimitrijević. Od 13. februara 1943. glavni urednik Mića Dimitrijević. Od 7. avgusta 1943. glavni urednik Mića Dimitrijević, urednik Boško Tokin. Vlasnik i izdavač Jovan Tanović.

Naša borba 1941–1942. Beograd

Glavni urednik Ratko Parežanin, uredništvo dr Dimitrije Najdanović, Ratko Obradović. Izdavač Vojislav Mandić.

Novo vreme 1941. Beograd

Od 16. maja 1941. do 3. avgusta 1941. glavni urednik Predrag Milojević (od 25. jula na odsustvu). U uredništvu su se smenjivali Nikola Kapetanović, Živojin Vukadinović, Dušan Lopandić, Bora Kesić, Aleksandar Simić, Nikola Aleksić, Dragan Aleksić, Milan Radulović, Miloš Mladenović. Od 3. avgusta 1941. zamenik glavnog urednika dr Miloš Mladenović, uredništvo Radenko Tomić, Nikola Aleksić, Vojin Đorđević, Svetozar Grdijan. Izdavač Srpsko izdavačko preduzeće A.D.

Obnova 1943. Beograd

Glavni urednik Stanislav Krakov, uredništvo Ratko Živadinović, Nikola Ristić, Dušan Stajić, Ljubomir Vukadinović, Božidar Rašić. Od aprila 1943. glavni urednik Ratko Živadinović, uredništvo Nikola Ristić, Dušan Stajić, Ljubomir Vukadinović, Božidar Rašić. Od 1. jula 1943. glavni urednik Ratko Živadinović, uredništvo Vukašin Anđelković, Dušan Stajić, Ljubomir Vukadinović, Božidar Rašić. Vlasnik i izdavač: za Srpsko izdavačko preduzeće a.d. Jovan Tanović.

Opštinske novine, decembar 1941. Beograd

Ponedeljak 1941–1943. Beograd

Od 4. avgusta 1941. do kraja 1943. glavni urednik Radenko Tomić, u uredništvu su se smenjivali Vojin Đorđević, Svetozar Grdijan, Bora Kesić, Dušan Kasapinović, Marko Ciganović. Vlasnik i izdavač Dragomir Stojadinović, zamenik Jovan Tanović.

Prosvetni glasnik 1942–1944. Beograd

Urednik Prof. dr Filip Medić. Izdavač Velibor Jonić, ministar prosvete i vera.

Službene novine 1941–1944. Beograd

Za uredništvo Milan R. Stepanović.

Srpska scena 1941–1944. Beograd

Od 1. oktobra 1941. odgovorni urednik Borivoje Jevtić. Od 1. septembra 1942. odgovorni urednik Nikola Trajković. Od 16. januara 1943. odgovorni urednik dr Vinko Vitezica. Od 16. februara 1944. odgovorni urednik Živojin Petrović. Vlasnik i izdavač Srpsko narodno pozorište u Beogradu.

Srpski narod 1942–1944. Beograd

Glavni urednik Velibor Jonić ministar prosvete i vera. Vlasnik Mih. Stanković.

Srpsko selo, 1941–1944. Beograd

Glavni urednik Ratimir Stefanović, zamena Dušan Vukovojac. Vlasnik i izdavač: za Srpsko izdavačko preduzeće A.D. Jovan Tanović.

Zapisi 1943–1944. Beograd

Bez imena uredništva i izdavača.

REGISTAR LIČNIH IMENA

A

Aćimović, Milan 16, 49, 64, 65, 70,
100, 135, 145, 146, 153, 154,
155, 159, 162, 169, 179, 182,
192, 197, 202, 203, 205, 211,
212, 217, 227, 228, 241, 244,
251, 252, 253, 266.

Adanja, S. 186

Ajnštajn, Albert 26, 389

Aksentijević, Vlada 112, 216.

Aksman, Artur 93, 289

Alatarac, H. Š. 191

Albala, J. 186

Albers, Hans 313

Aleksić, Dragan 399

Aleksić, Nikola 399

Alkalaj, Hajim 312, 313

Alvu, Marko 186, 312, 313

Anđelković, Vukašin 178, 399

Anđušić, Vasa 363, 364

Aradski, M. 309

Arsenijević, A. 321

Atias, M. Š. 191

Augsburg, Anita 207

Augustinčić, Antun 372

(Avgustinčić)

Avramović, Branko 286

Avramović, Lazar 218

Avramović, Mih. 323

Avramović, M. 204

Avramović, Ranisav 64, 155

B

Babić, pukovnik 197, 202

Babić, Marko 332

Babić, Mladen 255, 297, 302

Bader, Paul 258, 271

Badnjarević, R. D. 204

Badoljo, Pijetro 328, 334, 346, 373,
386

Badžević, M. 284

Bahar, I. J. 191

Baić, S. A. 180

Baka, Herbert 359

Balić, Momčilo 160, 186

Barč, Konrad 359

Barić, Henrih 319

Barjaktarević, Jovan 114, 241, 342

Barović, B. 321

Barton, Bernhard Džems 395

Baruh, S. L. 191

Basmađan, Mihajlo 327

Bauer, 390, 391

Begović, Branko 212

Beložanski, Staša 248
 Bencler, Feliks 271
 Bente, H. 370
 Benvenisti, Mika 106, 112, 198
 Berglind, Dž. 391
 Berković, B. 186
 Bijelić, Vladan 178, 191
 Bilimović, Anton 319
 Bilinger, pisac 248
 Birstid, lord 176
 Blagojević, Vera 112, 221
 Blok, dr 231
 Bobić, Ljubinka 126, 322
 Bodi, Đorđe 344
 Bolvari, Gez 139
 Borfeld, Kurt 237
 Borković, Milan 15
 Božić, Božidar 323
 Božinović, Mila 284
 Branković, Bogoljub 338
 Braun, Lili 207
 Breberijan, M. 215
 Brinkman, Karl 370
 Broz, Josip 35, 82, 92, 114, 115,
 116, 194, 315, 320, 324, 349,
 350, 359, 360, 361, 364, 365,
 366, 367, 368, 369, 371, 372,
 373, 374, 380, 383, 386, 387,
 389, 390, 393, 395
 Bubalo, profesor 297
 Bureković, Dušanka 284

C

Cetkin, Klara 207
 Cicvarić, Krsta 373, 382, 389
 Ciganović, Marko 400

Cin, Adelbert Aleksandar 248
 Cincar-Marković, Aleksandar 162
 Cvetković, Aca 232, 305, 307, 359,
 363
 Cvijanović, Budimir 64, 155

Č

Čajkanović, Veselin 319
 Čang Kaj Šek (Čajnkajšek) 204,
 392
 Čapek, Karel 188
 Čegarski, Rastko 222
 Čerčil, Vinston 114, 206, 229, 243,
 334, 387
 Čobeljić, N. 321
 Čolić, Lazar 330

Ć

Ćorović, V. 211
 Ćosić, Đorđe 264, 288, 289, 296

D

Dajnert, Ursula 126, 332
 Dangić, Jezdimir 194
 Dankelman, Hajnrih 169, 170
 Dejanović, Vlad. 266
 Demajo, Samuil 312, 313
 Demajorović, David Lazar 153
 Dimitrijević, Mića 202, 203, 205,
 305, 351, 399
 Dimitrijević, Milorad 64
 Dimitrijević, Nik. 380
 Dimović, Đura 298

Dinić, Tanasije 64, 65, 253, 257,
 267, 269, 270, 272, 295, 307,
 310, 312, 330, 332, 348, 360
 Ditrih, dr. 318
 Ditrih, Sep 273
 Dizraeli, Bendžamin 225
 Dmitar, Hans 370
 Dobrosavljević, Stojimir 65, 253,
 257, 267, 269, 272, 295, 307,
 330, 348, 360
 Dodlek, B. 392
 Dokić, Đura 65, 188, 189, 194, 197,
 217, 227, 228, 241, 244, 251,
 253, 257, 266, 267, 269, 295,
 307, 330
 Dostanić, Momčilo 311
 Drah, 186
 Dramušić, Vojin 357
 Draškić, Panta 65, 179, 182
 Drndarević, B. 220
 Dubac, fudbaler 136
 Duče, v. Musolini, Benito
 Dugalić-Nedeljković, Desa 124,
 237
 Dukanac, Lj. 204

DŽ

Dželebdžić, Petar 284
 Džimić, Dobrila 305
 Džugašvili, v. Staljin, Josif

Đ

Đermanović, Života 283
 Đilji, Benjamino 142
 Đisalović, R. V. 382

Đokić, M. 193
 Đonić, Srboljub 360
 Đorđević, Cvetan 272, 312, 330,
 360, 377,
 Đorđević, Dušan 65, 188, 189, 194,
 197, 217, 227, 228, 241, 244,
 247, 251, 253, 257, 265, 266,
 267, 269, 272, 295, 307
 Đorđević, Jovan 313
 Đorđević, Pavle 312
 Đorđević, Vojin 399, 400
 Đukanović, Ilija 239
 Đuričić, Mladen 239
 Đurić, Nikola 64

E

Elart, F. 391
 Engler, Nikola 312, 313
 Episkop braničevski, Venijamin
 359
 Episkop budimljanski, Valerijan
 162
 Episkop niški Jovan 162, 345
 Episkop zvorničkotuzlanski,
 Nektarije 162

F

Fajne, Gerhard 271
 Feldbauer, A. P. 191
 Filipović, Sulejman 369, 372
 Filipović, Života 196
 Firer, v. Hitler, Adolf
 Firov, Valter (Virov) 377, 383,
 Forst, Vili 351
 Franko, Francisko 368

G

Gačović, P. 208
 Gašparević, J. 158
 Gavrilović, S. 220
 Gazibarić, Čedomir 327
 Gebels, Jozef 11, 18, 22, 93, 97, 98,
 125, 137, 152, 187, 214, 269,
 281, 336, 396
 Gec, Kurt 248
 George, G. R. 359, 370
 Glazberg, J. K. 191
 Gođevac, Velizar 195
 Gradinčević, Stanoje 143
 Grbić, Miodrag 319
 Grbić, I. V. 204
 Grdijan, Svetozar 399, 400
 Gregorić, Danilo 311, 129,
 Grosman, J. S. 175
 Grozdanović, In. 251
 Grujić, Milisav 301

H

Hadži-Popović, A. 215
 Hajzener, pisac 248
 Halifaks, Edvard 176
 Halter, Hajnc 391
 Hamsun, Knut 318
 Hartman, Paul 239
 Hauptman, Gerhart 237
 Hedin, Sven 391
 Helvig, Paul 237, 248
 Hember, pisac 248
 Hengoter, novinar 86, 113, 229
 Hercler, Hugo 74, 79, 328
 Hercog, Ludvig 286, 298

Hesters, Johan 201
 Hinrihs, August 248
 Hitler, Adolf* 11, 20-23, 25, 26, 28,
 30, 33, 36, 47, 48, 51, 59, 61-
 63, 86, 92-95, 127, 136, 142,
 145, 149, 176, 181, 187, 189-
 191, 210, 213, 214, 219, 234,
 242, 244, 245, 249, 250-255,
 263, 270, 271, 273, 282-285,
 287, 289-291, 314, 330-335,
 343, 349, 360, 364, 366, 376,
 378, 388, 389, 395-397
 Hofman, B. 370
 Holender, Josif 275
 Hor-Beliša, Lesli 176
 Horti, Mikloš 92, 287
 Horvatski, Milan 64, 203, 241
 Hristić, Stevan 248
 Huber, Gusti 201

I

Idn, Antoni 346
 Ilić, Dobrosav 236
 Ilić, M. V. 204
 Ilić, Voj. 251
 Ivanić, Stevan 64, 135, 155, 167,
 201, 224, 240, 301
 Ivanović, D. S. 204
 Ivanović, 151

* Adolf Hitler se pominje kao: Vođa, Vođ,
 Firer, Vođa Rajha, Vođa nemačkog naroda,
 Vođa Nove Evrope.

J

Janković, Dragutin 140
 Janković, Đorđe 156
 Janković Đura 162
 Janković, Momčilo 64, 65, 135,
 155, 179, 182
 Janković, Rusomir 140
 Janković, Stanoje 100, 125, 246,
 249
 Janković, Velizar 162
 Jelisavljević, St. 226
 Jeremić, Jeremija 327
 Jerković, Jovan 165
 Jevtić, Borivoje 195, 237, 239, 400
 Jevtić, M. 224,
 Johan, A. E. 391
 Jojić, Rista 64, 135, 162
 Jonić, Borivoje 312, 331, 334, 377
 Jonić, Velibor 36, 38, 40, 57, 58, 64,
 65, 122, 123, 155, 188, 189,
 194, 197, 208, 214, 217, 227,
 228, 239, 241, 244, 251, 253,
 257, 258, 265-267, 269, 272,
 295, 297-299, 307, 310, 312,
 314, 317, 329, 330, 334, 337,
 340, 350-352, 357, 360, 367,
 368, 377, 381, 384, 385, 400
 Josifović, S. D. 191
 Josifović, Mileva 317
 Josifović, Stanislav 64, 135, 155
 Jovanović, Arsa 374
 Jovanović, Boško 221
 Jovanović, Brana 265
 Jovanović, B. 266
 Jovanović, Dragomir (Drag.) 139,
 146, 149, 155, 163, 173, 196,

197, 202, 213, 255, 276, 307,
 310, 312, 330, 345, 348, 351,
 360, 371, 383, 388

Jovanović, Miloš 380
 Jovanović, Milovan 344
 Jovanović, Mirko 317
 Jovanović, Radomir 165
 Jovanović, Rajko 221
 Jovanović, Sl. 195
 Jovanović, Velimir 165
 Jovanović, Z. 321
 Jovanović-Curić, Mija 221
 Jovičić, Miloš 140

K

Kaganovič, Lazar Mojsejevič 176
 Kaganovič, Roza 281
 Kajon, S. J. 191
 Kajzenberg, fon, pukovnik 95,
 154, 172, 173, 205
 Kalderon, D. S. 175
 Kaleb, R. 284
 Kamp, Paul 201
 Kapetanović, Nikola 399
 Karađorđević, 187
 Karađorđević, Pavle (knez) 152,
 266, 277
 Karapandžić, Borivoje 192, 206,
 284, 344
 Kasapinović, Dušan 400
 Kašanin, Milan 319
 Katalinić, Blaženka 52, 259, 305
 Kecan, Vukadin 340, 342
 Keler, fon, major 202
 Kesić, Bora 399, 400
 Kilis, 231

Klajber, dr, savetnik 377
 Klan, Ernst 391
 Kluić, Stevan 275, 288, 298
 Kolarović, Đorđe 328
 Kolbenhajer, pisac 248
 Kolontaj, A. 207
 Komar, Dora 201
 Kon, Geca 218, 258, 278, 341
 Kon, H. 189
 Kontić, S. 395
 Kosić, Petar 162
 Kostić, Divna 279, 284
 Kostić, Dragutin 239
 Kostić, I. 322
 Kostić, Josif 65, 162, 179, 182, 188, 189, 194, 197, 202, 217, 227, 228, 241, 244, 251, 253, 257, 266, 267, 269, 295, 307, 312, 330
 Kostić, Lazar 64, 135
 Kostić, Petar 275
 Košanin, Zorica 395
 Kotur, Đura 64, 209, 224, 360, 361, 373
 Kovačević, Damnjan 323, 370
 Ković, N. 205
 Krakov, Stanislav 399, 314
 Kralj, Hilda 309
 Kranjec, Katarina, 295
 Kremer, kapetan-lajtnant 241
 Kricler, M. 186
 Krips, Staford 106, 224, 225
 Krnjevac, Rade 363
 Krstić, Sreten 350
 Krupskaja, N. 281
 Kubner, Hans 237
 Kujundžić, Bogoljub 65, 217, 227, 228, 241, 244, 251, 253, 257, 265-267, 269, 270, 295, 307, 330
 Kukoljac, M. 335
 Kuljić, Todor 8
 Kumanudi, Kosta 162
 Kuzmanović, Ognjen 65, 179, 182, 188, 189, 194, 197, 217, 227, 228, 241, 244, 251, 253, 257, 266, 267, 269, 295, 307, 330
 Kvisling, Vidkun, 93, 95, 97, 209, 291, 300, 397

L

La Gvardija, 371
 La Jana, 136
 Lang, Lote 326
 Laval, Pjer 397
 Lazarević, Adam 140, 323
 Lazarević, Branko 298
 Lazarević, Dobrivoje 196
 Lefevr, Žorž 54
 Lehner, fudbaler 136, 140
 Lenjin, Vladimir Iljič 182, 281, 296
 Lers, Johan 370
 Letica, Dušan 64, 65, 135, 137, 155, 162
 Levi, D. 157
 Levi, I. E. 191
 Levi, M. 174
 Levi, dr 370
 Lončar, Adalbert 312
 Lopandić, Dušan 399
 Lovreković, Đura 114, 365
 Lukić, B. 193

Lukić, Dragomir 275, 276, 329
 Luković, Boža 289
 Luković, Kosta (prota) 334

LJ

Ljotić, Dimitrije 49, 59, 88, 152, 162, 174, 184, 204, 271, 330, 366, 385

M

Macol-Petrović, Elka 259
 Magazinović, Maga 44, 207, 245
 Magovc, Božidar 372
 Majsner, August 312, 348
 Maksimović, M. I. 189
 Malbaški, Slobodan 279
 Maleš, Branimir 181
 Mandić, Vojislav 399
 Mandil, Moric 166
 Manojlović, Todor 239
 Manola, fudbaler 136, 140
 Marčetić, K. 172
 Marčetić, Milorad 297, 360
 Marić, Jovan 229
 Marinković, Nikola 214, 217, 284, 302, 318, 325, 332, 335, 364
 Marjanović, Čedomir 65, 180, 182, 188, 189, 194, 197, 209, 217, 227, 228, 244, 251, 253, 266
 Marković, Lazar 162
 Marković, Svetozar 112, 200
 Marković, V. S. 204
 Marks, Karl 145, 288, 317, 342
 Matić, V. 209
 Matović, Borislav 297

Medenica, profesor 297
 Medić, Filip 400
 Mel, Ervin 363
 Mel, Maks 248
 Mihailović, Z. 215
 Mihajlović, Draža 9, 29, 258, 320
 Mihajlović, dr 64
 Mijović, Aleksandar 162
 Mijušković, Jovan 65, 180, 182, 188, 189, 194, 197, 217, 227, 228, 241, 244, 251, 253, 266, 345, 360
 Mikašinić, M. 269
 Mikić, Ljubiša 65, 179, 182
 Milačić, I. 233
 Milanković, Milutin 319
 Milenković, Jov. 252
 Milenković, Živojin 363
 Milić, B. 355
 Milić, M. 200
 Milićević, Aleksandar 201
 Milićević, Ivan 196, 197, 312, 377
 Milićević, Jovan Mostarac 279
 Milin, Svetislav 165
 Milojević, Predrag 399
 Milojević, 331
 Milosavljević, Toma 140
 Milosavljević, Zdravko 236
 Milošević, Branko 380
 Milošević, Miloš 323
 Milošević, Momčilo 248
 Milošević, Predrag 248
 Milošević, S. 211
 Milovanović, Kosta 175, 331
 Milović, Stevan 176, 186
 Milutinović, K. 214
 Miljanić, N. 211

- Miljanić, P. 211
 Miterhamer, Fridrih 127, 262, 263
 Mitropolit Anastazije 99, 358
 Mitropolit Josif 310
 Mitrović, Radiša 258
 Mitrović, Tanasije 323
 Mitrović, 293
 Mladenović, Miloš 399
 Mojić, Milorad 106, 129, 184, 188,
 201, 238
 Moras, Šarl 346
 Mošulj, Vl. 231, 237
 Mrvoš, Dragan 362
 Musolini, Benito 22, 92-94, 98,
 151, 282, 283, 322, 328-330,
 334, 335, 388
 Mušicki, Kosta 312, 331, 334, 360,
 377
- N**
- Nađvinski, Ivan 178
 Najdanović, Božidar 329
 Najdanović, Dimitrije 200, 216,
 399
 Nastasijević, Momčilo 248
 Nastasijević, Slavomir 237
 Nastasijević, Svetomir 106, 123,
 195, 203, 208
 Nastasijević, Živorad 238
 Nedeljković, Aleksije 360
 Nedeljković, D. 222
 Nedeljković, Milorad 51, 65, 115,
 201, 218, 235, 237, 253, 257,
 265, 267, 269, 272, 295, 307,
 323, 330, 360, 368, 377
 Nedeljković, Slobodan 394
- Nedeljković, V. 335
 Nedić, Milan 9, 12, 15-26, 28-39,
 41-63, 65, 68, 71, 80-84, 86-
 91, 93, 96, 98, 100-102, 104,
 112, 114, 116, 151, 152, 168-
 172, 174, 175, 177, 179, 180,
 182, 183, 187-189, 191, 193,
 194, 197, 201, 202, 205, 210-
 213, 217-219, 222, 223, 227,
 228, 230-232, 234, 236, 239,
 241, 243-247, 249, 251-255,
 257, 260, 261, 266, 267, 269-
 278, 280, 284, 286-289, 292,
 294, 295, 297, 300, 301, 304-
 307, 309, 310, 313-315, 317,
 320, 322-327, 329-335, 337-
 342, 344, 345, 347-350, 352,
 360, 363-367, 369-377, 379,
 380, 382, 383, 385-388, 390,
 392, 395, 397, 398
- Nedić, Milutin 372
 Nevski, Aleksandar 376
 Nikić, kapetan 306
 Nikolić, D. 193
 Nikolić, Kosta 15
 Nikolić, Petar 112, 196
 Nikolić, R. 209
 Nojbaher, Herman 371, 376
 Nojner, Maks 248
 Nolte, Ernst 29
 Novaković, Fran 259

O

- Obradović, Ilija 319
 Obradović, Ratko 219, 296, 399
 Okanović, B. 295

- Olćan, Mihailo 65, 98, 182, 188,
 189, 191, 194, 197, 202, 217,
 228, 241, 244, 251, 253, 266,
 330
 Ostojić, Živojin 219
- P**
- Pantić, Dušan 64, 135, 147, 155
 Papić, M. 215
 Papo, S. J. 191
 Paranos, Ilija 265, 312, 377
 Paranos, K. Ilija 312, 377
 Parežanin, Ratko 172, 178, 184,
 277, 399
 Parivodić, Milan 7
 Parmaković, 350
 Pašić, Nikola 338
 Pavelić, Ante 22, 53, 55, 94, 95, 98,
 142, 150, 160, 193, 327
 Pavlović, Georg 370
 Pavlović, Nata 279
 Pavlović, Radoslav 339
 Paze, Martin 370
 Pećanac, v. Milovanović Kosta
 Pečić, Dragutin 162
 Pejčić, Dušan 206
 Pejičić, Ratko 222
 Pekezović, A. 252
 Pelagić, Vasa 188
 Perić, Đorđe 64, 152, 231, 246,
 265, 297, 314, 317, 370, 377
 Perić, Živojin 140, 319, 323, 394
 Perić-Nešić, Sofija 52, 232, 305
 Perović, B. 265
 Pert, lord 176
 Peten, Anri Filip 54
- Petranović, Branko 15
 Petronijević, Branislav 319
 Petrović, Božidar-Darko 64
 Petrović, Jovan 198
 Petrović, J. 182
 Petrović, J. 215
 Petrović, Živojin 400
 Pijade, Moša 346, 372
 Pikaso, Pablo 26
 Pinto, J. A. 191
 Piroćanac, V. 215
 Pogačar, pukovnik 312
 Poglavnik, v. Pavelić, Ante
 Pokrajac, Milorad 165
 Pol, dr 319
 Poljokan, L. 189
 Popadić, M. 214
 Popović, Cv. 350
 Popović, Dušan 306, 312, 344
 Popović, M. Đ. 221
 Popović, Jovan 49-51, 123, 124,
 185, 194, 195, 208, 223, 224,
 226, 230, 231, 234, 236-238,
 244, 246, 248, 265, 343, 377,
 378
 Popović, Justin 357
 Popović, Milovan 340, 341
 Popović, Nikola 39, 312, 319,
 Popović, Svetislav 162
 Popović, Vojin 284
 Popović, Zarija 305
 Popović, Z. 224, 321
 Poznijak, Hajnrih fon 362
 Prager, Sep 99, 360, 361
 Pribićević, Rada 372
 Prodanović, Milan 295
 Prokić, Božidar 140

- Prokić, Lazar 51, 140, 191, 195,
223, 235
Protić, Jeremija 64, 135
Protić, Milan 7
Pržić, Ilija 140
- R**
- Radojčić, Đorđe 244
Radonjić, Jovan 319
Radosavljević, Miloš 65, 180, 182,
188, 189, 194, 197
Radovanović, Stevan 202, 312
Radović, Dušan 275
Radulović, Ilija 196
Radulović, Milan 399
Radulović, N. 339
Radulović, N. P. 201
Radulović, pukovnik 202, 213
Rafajlović, Žika 162
Rajmer, L. 370
Rajmers, E. 391
Rajs, M. A. 180
Rakić, Nikola 199
Raspućin, G. 107
Rašić, Božidar 399
Rauh, Josip 372
Rek, Marika 311
Reti, Volf Albah 201
Ribar, Ivan 185, 369, 372
Ribe, P. 391
Ribentrop, Joahim fon 22, 97, 294,
332, 333
Ribnikar, Vladislav 372
Rintelman, savetnik 377
Ristić, B. 219
Ristić, Nikola 399
- Ristivojević, T. 340
Romel, Ervin 98, 334
Ros, Kolin 97, 271, 272, 274
Rozenberg, Alfred 107, 129
Ruhonić, Sava 216
Rupnik, Leon 346, 347
Ruzvelt, Franklin 107, 118, 144,
210, 229, 274, 316, 324, 334,
371, 386
Ružičić, Gojko 319
- S**
- Salazar, Antonio de Oliveira 320
Salmon, Izidor 176
Sarapa, Đura 366
Savić, Bora Krušarac 279
Simić, Aleksandar 399
Simović, Dušan 383, 387
Simović, Uroš 344
Singer, S. 158
Singer, 315
Skerlić, Jovan 40, 121, 241
Slijepčević, Đoko 213
Smoldaka, Josip 372
Sofronić, G. 321
Spalajković, Miroslav 49, 97, 162,
252, 278, 280, 323, 324, 385,
392
Spanaćević, Svetozar 330
Spasojević, Jovan 164
Srećković, Miloš 297
Srećković, Mirko 302, 307
Stajić, Dušan 399
Staljin, Josif Visarionovič 176,
229, 243, 274, 281, 315, 359,
370, 378, 387

- Stanić, Ž. 220
Stanković, Borisav 236, 237
Stanković, Mih. 400
Stanković, Nikola 323
Stanković, Slobodan 217
Stanojević, Jeremija 239
Stefanović, M. 211
Stefanović, Ratimir 400
Stefanović, Svetislav 148, 149,
153, 239, 261, 298, 319
Stefanović, Velimir 196
Stepanović, Milan 400
Stevanović, Miroslav 399
Stojadinović, Dragomir 400
Stojadinović, Miloslav 173, 197
Stojanović, Nikodije 197
Stojanović, Petar 248
Stojanović, M. R. 397
Stojimirović-Jovanović, Milan 360
Stojković, Tihomir 313
Stokić, Žanka 52, 232, 259, 279,
284, 305
Studnic, H. G. fon 325
Svjatling, lord 176
- Š**
- Šagal, Mark 203
Šeherović, Vuka 284
Šenberg, Arnold 203
Šioten, general 204
Šlezinger, dr. 278
Šmaus, Alojz 297, 298
Šmit, dr. 254
Šnajder, Magda 218
Šparpuler, Vilhelm 156
Špigl, S. 191
- Šreder, Ludvig fon 145, 149, 150,
154
Štelcl, pukovnik 310
Štum, Braun fon 331
Šuster, kapetan 344
Švajkart, Hans 237
Šven, Helmut 223, 231, 239
- T**
- Tadić, J. 212
Tanić, Jovan 325, 344, 359, 363
Tanović, Jovan 178, 312, 399, 400
Tasić, Dragutin 186
Tatalović, Radoslav 312
Tiso, 397
Tito, v. Broz, Josip
Todorović, M. A. 326, 328
Todorović, Čedomir 186, 313
Tokin, Boško 399
Tomić, Jaša 188
Tomić, M. 186
Tomić, Radenko 178, 314, 399, 400
Tošić, J. 268
Trajković, Nikola 51, 195, 236,
248, 400
Trbojević, S. 335
Trivunac, Miloš 65, 179, 182
Trivunac, Stevan 313
Trocki, Lav 176
Turner, Harald 150
Tusen, Rudolf 196
- U**
- Urošević, D. K. 295

V

Vasić, M. 195
 Vasić, N. 220
 Vasiljević, Milosav 49, 64, 135,
 155, 201, 261, 277, 297, 328,
 357
 Veb, Beatriča 224
 Vege, Robert 297
 Velimirović, Tiosav 340
 Velmar-Janković Svetlana 7
 Velmar-Janković, Vladimir 36, 39,
 40, 44, 49, 51, 58, 64, 195,
 223, 241, 244, 248, 272, 298,
 314, 330, 331, 354, 360, 376,
 377, 381, 382
 Veljović, B. 220
 Verber, Artur 166
 Veselinović, Radosav 65, 253, 257,
 267, 269, 288, 295, 297, 307,
 323, 330, 371, 387
 Vestermajer, R. 195
 Vićentijević, Dušan 240
 Viman, Matijas 309
 Virzing, Gizelher 179, 370, 391
 Vitezica, Vinko 261, 400
 Vlahović, Mirko 350
 Vlasov, Andrej 362
 Vlatković, Danilo 186
 Vođa Rajha, v. Hitler, Adolf

Vojnović, M. 329, 392
 Vučković, Lazar 222
 Vujić, Ranko 204
 Vujić, Vladimir 360
 Vukadinović, Ljubomir 399
 Vukadinović, Živojin 399
 Vukašinović, Božidar 313
 Vukovojac, Dušan 400
 Vuksanović, Ljubo 397
 Vulić, Vladimir 287
 Vulović, Danilo 272, 360

Z

Zečević, G. R. 204
 Zečević, Vlada 372
 Zeljić, Zlatomir 288, 328
 Zinderman, 127, 281, 282
 Zitenberg, pisac 237

Ž

Žardecki, profesor 319
 Živadinović, Milan 163
 Živadinović, Ratko 290, 292, 295,
 314, 399
 Živanović, Jovan 213
 Živković, R. 212
 Živković, St. 196, 197
 Životić, Dušan 126, 304

REGISTAR GEOGRAFSKIH IMENA

A

Adrani 308
 Afrika 49, 97, 165, 259, 271, 272, 298,
 331, 353, 393
 Albanija 247
 Aleksinac 72, 77, 146
 Amerika 96, 107, 108, 117, 119, 129,
 144, 210, 220, 274, 371, 391
 Arandjelovac 379
 Atlantik 206, 220, 320
 Atos 314
 Australija 96, 218
 Azija 200, 204, 281, 353, 393

B

Badnjevac 306
 Bajina Bašta 194, 221
 Balkan 139, 149, 151, 152, 187, 286,
 319, 334, 335, 353, 367, 369, 373
 Banat 71, 91, 157, 158, 348
 Banatski Brestovac 270
 Banatski Karlovac 191
 Batočina 299
 Bavarska 343

Beč 30, 91, 102, 116, 128, 137, 168,
 186, 307, 314, 318, 327, 359,
 363, 392, 393
 Bela Crkva 67, 271
 Belanovica 379
 Belgija 172
 Beograd 8, 15, 16, 23, 25, 26, 29, 34,
 35, 41, 43, 46-49, 52, 54, 55, 58-
 60, 62, 66, 68, 71-79, 85, 86, 88,
 89, 91, 94, 95, 99, 105, 106, 108,
 109, 112-114, 121-126, 128, 129,
 136, 137, 139-144, 146-149, 151,
 153, 155-157, 159, 161-165, 171-
 173, 175, 178, 182, 183, 186,
 188, 196-198, 200, 201, 204,
 208, 210, 213, 214, 216, 221,
 231, 233-235, 237-239, 241, 242,
 245, 246, 249, 252, 253, 258,
 262, 263, 266, 268, 271-277,
 282, 284, 285, 295-297, 299,
 303, 304, 306-308, 310-314, 318,
 324, 326, 328, 329, 331, 332,
 335-338, 341, 343, 348, 350,
 358-361, 363, 365, 366, 368,
 370, 372, 376-378, 382, 383,
 388, 391, 397, 399, 400

Berlin 24, 93, 99, 101, 214, 247, 282, 284, 297, 319, 330, 332, 334, 335, 364, 383, 384	E
Bogatić 348	Egipat 28
Bojnik 103, 111, 181	Engleska 47, 87, 107, 108, 118, 119, 152, 171, 179, 187, 199, 204, 206, 210, 225, 258, 274, 277, 278, 310, 318, 325, 345, 346, 364, 376, 391, 393
Bor 52, 83, 126, 206, 269, 307, 318, 329	Evropa 9, 18-22, 26, 28, 31, 33, 36, 38, 41, 46, 49-51, 53-55, 58, 59, 61, 63, 86, 87, 91-94, 97-99, 106, 119, 128, 129, 136, 147, 150, 152, 153, 156, 159, 170, 172, 179, 184, 189-192, 194, 200, 205, 208, 210, 213, 218, 219, 222, 223, 225, 226, 230-232, 234, 236, 244, 246, 247, 249- 255, 257, 259, 261, 265, 267, 269, 270, 271, 277-280, 282-285, 288, 290-294, 298, 300, 302, 312, 314-320, 323, 329, 330, 332, 334, 336, 343, 346, 350, 352, 355, 359, 362, 364, 371, 372, 374, 378, 379, 386-395, 397
Bosna 91, 99, 113, 115, 242, 274, 309, 323, 368, 370, 373, 380	
Brijansk 188	
Brus 258	
Bugarska 41, 247	
C	
Cetinje 104, 115, 151, 366	
Crna Gora 94, 113, 114, 151, 247, 309, 311, 323, 350, 351, 358, 359, 363, 364, 368, 397	
Č	
Čačak 103, 109, 160, 192, 348	
Ć	
Ćuprija 108, 144, 219, 310	F
D	Francuska 26, 53, 54, 96, 106, 108, 117, 152, 172, 225, 255, 259, 342, 346
Daleki istok 18, 232	G
Diep 260	Goč 112, 196
Dobra 197	Golubac 197
Dragačevo 310	Grabovac 216
Dražanj 110, 178	Grčka 314
Drina 112, 194, 366	
Dunavska banovina 191	

Gročanski srez 68, 388	236, 244, 247, 275-278, 311, 315, 317, 323, 369, 372, 374, 380
H	K
Hamburg 124, 230	Kairo 187, 240
Harkov 273	Kareja 314
Havr 392	Kijev 95, 180, 183, 185, 187
Hercegovina 309	Kina 259
Hrvatska 41, 55, 73, 94, 97, 137, 139, 142, 144, 150, 151, 187, 247, 281, 327, 367	Klanjec 365, 372
I	Knićanin 269
Ibarska dolina 387	Kragujevac 55, 91, 114, 226, 320, 326, 344
Istočni front 18, 52, 60, 116, 118, 168, 173, 193, 201, 206, 231, 240, 311, 315, 329, 330, 371, 372	Kraljevićevo 269
Istra 346	Kraljevo 73, 74, 77, 157, 172, 308, 380
Italija 20, 41, 53, 97, 98, 107, 152, 228, 247, 258, 300, 306, 308, 323, 327, 334, 339, 346, 363, 386	Krim 301
J	Kruševac 73, 77, 85, 158, 344, 379, 394
Jabuka 270	Kruševački okrug 258
Jagodina 111, 182	Kukavica 195, 197
Japan 18, 20, 33, 95, 98, 143, 200, 204, 208, 259, 326, 334	Kumane 181
Jasenički srez 147	Kupci 258
Jastrebac 103, 111, 184	L
Jaša Tomić 269	Lajpcig 311
Jerusalim 187	Lebane 89, 103, 112, 195, 197
Jugoistok 47, 49, 127, 165, 285, 319, 360, 372, 376, 392	Lenjingrad 182
Jugoslavija 9, 15, 16, 33-35, 37, 43, 44, 50, 71, 129, 136, 151, 152, 201,	Leskovac 73, 109, 167, 251
	Leskovački okrug 258
	London 106, 117, 187, 191, 208, 252, 271, 280, 292, 310, 316, 385
	LJ
	Ljubljana 347
	Ljubostinja 103, 110, 181

M	374, 376-380, 382, 383, 386-389, 395-397
Mačva 221	Nemački Elemir 270
Mađarska 105, 247, 386, 387, 389	Nirnberg 100, 125, 246, 248
Marienburg 289	Niš 142
Marselj 259	Norveška 95, 209
Melenci 109, 167, 181	
Miličinić 194	NJ
Minhen 92, 173, 189, 255, 349	
Mionica 275	Njujork 31, 220, 324, 371
Mladenovac 72, 77, 146, 158, 198	
Mokrin 109, 167, 181	O
Morava 84, 124, 208	
Moskva 116, 145, 161, 182, 183, 187, 243, 271, 292, 301, 310, 324, 359, 372, 385	Obrenovac 72, 77, 144, 153, 216, 348
	Oplenac 187
	Orašac 187
	Osjek (Osek) 140
N	Osladić 194
	Oslo 397
Nakovo 269	Osnabrik 100, 242
Nemačka (Nemački Rajh) 7, 11, 18, 20-24, 26, 31, 33, 35, 37, 41, 42, 45-53, 55, 58, 59, 62, 67, 68, 81- 83, 86, 88, 90, 93, 94, 96-102, 105, 117, 121, 122, 127, 128, 136, 137, 139, 142, 143, 145, 148, 149, 151, 152, 156, 159, 161, 169-173, 182, 187, 191-193, 199, 200, 202, 207-210, 214, 217, 219, 221, 222, 224, 226, 231, 232, 234, 239, 243-247, 249, 252, 253, 255, 258, 260, 261, 263, 265, 270-277, 281-284, 286-290, 292-295, 297, 299-302, 304, 306-309, 312-315, 317-319, 323, 325-330, 332-335, 339, 343, 346, 349, 352, 360, 361, 369-	P
	Panamski kanal 325
	Pančevo 148, 183
	Paraćin 111, 182, 183, 185
	Pariz 271
	Pasjača 112, 197
	Petrograd 116, 117, 173, 175
	Petrovac 112, 197, 296
	Petrovgrad 67, 271
	Pocerina 124, 223
	Podgorica 104, 115, 151, 363, 366
	Podrinje 222
	Poljska 172, 325, 327
	Pomoravlje 112, 208
	Pompeja 233

Portugalija 86, 98, 152, 320	Solun 151, 222
Posavina 216	Sovjetski Savez 31, 113, 176, 210, 280, 281, 287, 344, 346
Posavski srez 68	Srbija 8, 10, 15-26, 31, 33-35, 38, 41- 55, 58, 59, 61, 66-69, 71, 75, 76, 78-84, 86-88, 90, 91, 93, 96-98, 101, 102, 105-108, 112-116, 124, 125, 127, 135, 138, 139, 144, 151, 155, 160, 161, 166, 169, 170, 172, 174, 175, 177, 178, 182, 183, 187, 189, 192, 194, 198-200, 202, 203, 206, 209, 211-213, 217-219, 222, 224, 225, 228, 230-238, 242, 244-247, 252- 256, 260-262, 269, 272-276, 278, 280-282, 284, 286-289, 292, 293, 296, 297, 299, 300, 302-304, 308-310, 315-318, 321, 323, 326, 327, 329, 330, 332-335, 339, 340, 342-344, 350, 353, 354, 360, 362, 364-366, 369-372, 374- 377, 382, 386-388, 391-393, 395
Požarevac 73, 77, 114, 151, 326	Sredozemno more 220, 255, 259, 346
Prokuplje 103, 113, 222	Staljingrad 260
	Š
R	
Ralja 110, 181	Šabac 109, 167, 348, 366
Ranilović 111, 192	Šlezija (Šleska) 378
Riga 94, 148	Španija 152
Rudna Glava 103, 110, 178	Šumadija 109, 112, 167, 208, 300, 321, 326
Rudnik 103, 110, 175, 191	
Rumunija 225, 327	T
Rusija 222, 224, 281, 296, 314, 327, 376	
	Tihi okean 259
	Tokio 392
Salzburg 228	
Salerno 334	
Sandžak 309	
Sečanj 269	
Sevastopolj 240, 260	
Sicilija 165	
Singapur 260	
Sjedinjene Američke Države 93, 137, 188, 204, 324, 325, 346	
Skela 163, 164	
Skoplje 222	
Slovačka 93, 291, 397	
Slovenija 346	
Smederevska Palanka 38, 83, 91, 114, 122, 264, 339, 340, 341, 354, 367	
Smederevo 69, 72, 124, 145, 146, 237, 330, 341, 383	
Sofija 107, 299, 304	

Topola 156, 187

Trst 346

Tunis 260

U

Ub 110, 171

Ukrajina 108, 273, 326, 327

Umka 105, 142

Užice 73, 77, 154, 192, 370, 389

V

Vajmar 99, 362

Valjevo 74, 91, 98, 109, 113, 115, 122,
155, 161, 277, 283, 289, 295,
329, 332, 344, 348, 350, 368

Valjevska Kamenica 110, 168

Vašington 98, 271, 316, 326

Velika Britanija 31, 176, 185, 258, 346,
372

Velika Greda 270

Velika Kikinda 67, 109, 149, 161, 167,
271

Veliki Bečkerek 157, 158, 183

Veliki Šiljegovac 92, 116, 394

Veliko Gradište 103, 110, 175

Venčan 192

Vjazma 188

Vračarski srez 68, 388

Vršac 67, 107, 271, 300

Vukovar 160

Z

Zabrežje 110, 153, 172

Zagreb 15, 94, 105, 109, 140, 142, 160,
187, 324, 390

Zaječar 109, 167

CIP – Каталогизacija u publikaciji
Народна библиотека Србије, Београд

94(497.11)"1941/1944"

343.322(497.11)"1941/1944"

МИЛОСАВЉЕВИЋ, Оливера

Potisnuta istina : kolaboracija u Srbiji
1941-1944. / Olivera Milosavljević –
Beograd : Helsinški odbor za ljudska prava u
Srbiji, 2006 (Beograd : Zagorac). – 418
str. ; 21 cm. – (Ogledi / Helsinški odbor
za ljudska prava u Srbiji, Beograd ; br
7)

Tiraž 600. – Napomene uz tekst. – Izvori:
399-400. – Registar.

ISBN 86-7208-129-3

a) Сарадници окупатора – Србија –
1941-1944

COBISS.SR-ID 133885964